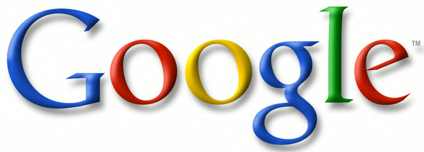
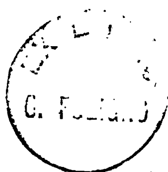

Google

TAYLOR INSTITUTION
DOMI NUS ILLU MINA TIO MEA

CARMINA
ILLUSTRIUM
POETARUM
ITALORUM.

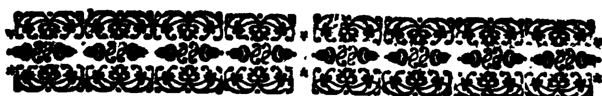
CARMINA
ILLUSTRIUM
POETARUM
ITALORUM.

TOMUS SECUNDUS.

FLORENTIÆ. MDCC.XIX.
Typis Regiæ Celsitudinis, apud Joannem Cajetanum Tartinium, & Sanctem Franchium.

Superioribus permittentibus.

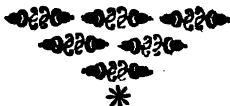
CATALOGUS

ITALORUM POETARUM

Tomi Secundi.

Bi-

CAR-

CARMINA ILLUSTRIUM POETARUM ITALORUM.

JO: MARIÆ BAGNAI BURGENSIS.

In diem festum Divo NICOLAO *dicatum.*

SI qua pias animas æterna pace fruentes
Mortalis gemitus miserabilis aura fatigat:
Commotum precibus nostris te vota decebit
Perferre ætherei jamdudum Regis ad aures,
Ac tandem fessis impetrare ocia rebus.
Sat pœnæ dedimus, seu quisquam ora impia solvit
In superos, seu quis sanctas ferus exuit aras,
Sive adeo prudens aliter violare sacratum
Non timuit numen Satis heu, satis hausimus ante hac
Supplicii, qui tot civili tabe peremptos

Vidimus egregios cives, tot funera diri
Congesta in morbi rabie, tot cladibus actos.
Quin etiam hostilis furor hæc ad mœnia sæpe
Incursans, secuit fruges, villasque nefandis
Ignibus incendit, vexavit corpora vulgo,
Non semel hic obscœna fames, lacrimabile monstrum,
Effice, pacato tot nostra incommoda vultu
Respiciat pater Omnipotens, finemque labori
Ponat, & afflictæ per te jam mitior urbi
Optatam referat post nubila tempora lucem.

In Grammatici artem.

Cum resonet strepitu, fœtorem exhalet, & æstum,
Hanc Stygii regis quis neget esse domum?
Mille hic pœnarum facies; angustus, & horrens
Carcer, & ingressos limine abire nefas.
Hæc mala tum cumulo labor intolerabilis explet,
Quem faciunt durum præmia nulla magis.
O studium imprimis mihi detestabile: felix
Te tandem posito plus quater efficiar,
Scilicet extrema vexatum fingere clade
Qui cupit, hic debet fingere Grammaticam.

In humanam calamitatem.

Quid viget in terris adeo imbecille pigrumque,
Quin facile accedens stamina nostra secet?
Vel nos exiguo restinguet aranea morsu,
Pastaque ab ignaris inferet herba necem.
Quam multos noctu pituita repente necavit?
Quot subito affixit corpora fœdus odor?
Nostra adeo fragili pendent de stamine fata,
Ut pigeat nostræ, suppudeatque vicis.
Et tamen in superos crudelia solvimus ora,
Et violat sanctos impia lingua Deos.
Non sat erat misere jam jam moritura tenere
Corpora, quæ possent mille subire neces?
Insuper accedit dementia summa, furorque,
Vivitur hinc ipsis durius arboribus.

In

In COSMUM MEDICEM Magnum Etruriæ Ducem.

Jam tum nascenti verax tibi dixit Apollo,
Urbis, Cosme, tuæ splendor, & Orbis eris.
Egregium hoc nomen merito tibi fata dedêre,
Cosme, decus Tuscæ sedis, & Ausoniæ.

In Imperium.

Qui putat imperium gravius, vel firmius esse,
Quod vis conciliat turbida, quam quod amor:
Prorsus hic a recto, me judice, longius errat,
Si ratio vera est, judiciumque meum.

De cura Principis.

Privatos etiam labor, & sua cura fatigat:
Quidnam illi, cunctos qui regit unus, erit?
Si tanto regitur nobis domus una labore,
Cura graves populos quanta regentis erit?

In Ova.

Judice me nihil est gallinæ dulcius ovo:
Quin etiam hoc ipsum suspicor esse Jovem.
Ova mihi dum sint, superorum mensa valebis:
Dulcius est ovum nectare, & ambrosia.

In Amorem.

Est, qui pestiferum virtuti credat Amorem;
Est qui parte putet qualibet esse bonum.
Idque probabilius sapientibus esse videtur,
Nil foret in terris, si periisset Amor.

In Liberalitatem.

Instar servitii est, si quid debetur amicis;
Mox siquidem juris non licet esse sui.
At si quid dederis, alter tibi serviet. Ergo
Delige te dominum, mancipium ne velis.

In Bellum.

Triſtia cum liquido pendebunt nubila cœlo,
Aut pluvia, aut aſper turbo timendus erit.
Nunc propè nos ardent tam ſæva incendia belli,
Ut metuam nobis nunc genus omne mali.

In Maledicos.

Sunt, qui continue reliquis maledicere tentant:
Hoc hominum placuit commonuiſſe genus:
Ut bene ſi crebrò cupiant audire, quieſcant.
Jam ſua noſſe adeò ni malefacta velint.

In Autumnum.

Peſtifer Autumnus jam vexat corpora noſtra,
Nec ſemel una videt funera multa dies.
Decrevit fortaſſe Deus punire ſceleſtos,
Humanum & crebra plectere morte genus.

In Corporis & animi Sympathiam.

Corporis, atque animi tanta eſt conjunctio noſtri,
Ut ſit communis lætitia, atque dolor.
Utque malis animi vexantur corpora curis,
Sic animum graviter languida membra premunt.

Ex prima cantilena Petrarcæ.

Hos affert ſecum mea nunc inſania fructus,
Ut vitæ pigeat, ſuppudeatque meæ:
Et plane ut videam, quæcumque hic blanda videntur,
Eſſe brevis ſomni proxima imaginibus.

In Quietem.

Quem via confecit, requie ſua membra viator
Reſtituit, melius quo grave tendat iter.
Sic vos defeſſos ſtudiis, ferieque laborum
Huc jubeat firmos longa redire quies,

In

In Luxum.

Si quo nostra olim languescunt corpora morbo,
Sustinet hanc caussam luxus, & ebrietas.
Non tempestates, nec tristia sidera nobis
Obsunt; quisque sui est caussa, & origo mali.

Ad Juvenem.

Desine frugiferum juvenis profundere tempus,
Quo facile ad laudem quærere multa potes.
Dura quidem species virtutis prima videtur,
Post tamen invenies dulcius esse nihil.

In quosdam Juvenes.

Non probo vos juvenes: risu me primus inepto
Offendit; sed tu mollior, ille levis.
Temperet a risu primus: gravis alter: honesto
Consulat extremus: ne mihi displiceant.

Sententia Hesiodii.

Sponte sua prudens qui diligit optima, plane
Optimus, & magno proximus ille Deo est.
Ille etiam bonus est, audit qui recta monentem:
Qui neutrum præstat, pessimus est hominum.

In Fortunam.

Fortuna imbelles animos violentius urget:
Fortibus & sævas abstinet illa manus.
Ergo omnis fati rabies vincenda ferendo est.
Hoc genus haud solita est fors agitare virum.

In eandem.

Fortuna, & fatum nihil est: olim omnia certa
Constituit ratione Deus: nec frondibus arbor
Illius injussu tegitur; nec crine vel uno
Nudatur caput æterno sine numine nostrum.

In Justitiam.

Ut reliquas cœli stellas splendore latere
Cogis, Phœbe, tuo, sic splendida semita vitæ
Justitiæque decus reliquos obscurat honores.

De vitandis noctis periculis.

Est sapiens, quicumque fugit discrimina noctis,
Qua gladii incursant, & gravis umbra nocet.

De Virtute.

Virtutis clypeo casus duri excipe tela:
Fors etenim fortes tollere ad astra solet.

De Voluptate.

Est cupienda tibi, sed cum virtute, voluptas:
Et vitia, & sordes sunt fugienda tibi.

In Risum.

Infantes animos risus testatur ineptus:
Non est stultitiæ clarius indicium.

In Sermonem peritum.

Nostra velut modici confirmant membra labores,
Sic natura animos sermo peritus alit.

In Patriam suam.

Mœnibus a nostris belli furor omnis abesto,
Cordaque civili seditione vacent.

In Carmina.

Carmina qui spernit, pecudes imitatur, & ursos,
Quos prohibet feritas dulce sitire melos.

Dulcissima quies.

Quam juvat in viridi recubantem stertere campo,
Faginea tremulum fronde movente sonum.

In

In Pecuniam ex Græco.

Numme pater colacum, peperit te cura, dolorque
Te tenuisse, metus; te caruisse dolor.

In Sermonem.

Vascula tinnitu, sed nos sermone probamus:
Hoc nostri est summum pectoris indicium.

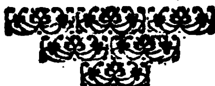
In hominum curas.

Quid cæco studio miser
Quæris sollicitas opes?
Quid pectus properas tuum
Novis urere curis?
Cur mentes hominum trahunt
Fasces, & Tyrium decus?
Nec quantum lateat vides
Sub splendore veneni?
Secura immodicæ stipis
Non movit dominum quies:
Regumque assiduè premunt
Duri corda labores.
Hic felicia tempora,
Hic dulces peragit dies,
Cui non ambitio, aut amor
Somnum sordidus aufert.
Rerum, dum liceat, studet
Usura interea frui,
Secum *constituens*, sibi
Nil certi *fore* quicquam.
Quæ natura severior
Noverca, imposuit mala
Nobis, consilio levans
Forti pectore perfert.
Si flat aura secundior,
Prudens lintea contrahit:

Idemque excipiet trucem
Imperterritus Austrum.

Ad suos Juvenes.

Quid fugacia subdoli
Cessas ocia temporis,
Cum sis junior, optimo
Impartire labori?
Cursu volvitur impigro
Annus, & tacito pede
Oscitantibus accidit
Improvisa senectus.
Tum stupentia denique
Corda consilium petunt,
Cum salubria lethifer
Spernit pharmaca morbus.
Frustrà instante satellite
Orci, pænitet integram
Ætatem miserè jocis
Impendisse pudendis,
Vobis at virides genæ,
Et ferventia pectora
Jubent nomina gloriæ
Commendare perenni.
Eja, dum finit invida
Implacabilis Atropos,
Vitæ curriculum brevis
Longa prodite fama.

HIERONYMI BALBI

JANUENSIS.

Ad Petrum Dandolum.

CUm mihi sis Pylades, cum sim tibi fidus Orestes;
Cur ego dispari conditione fruor?
Sunt tibi Cadmeo bis tinctæ murice vestes:
Est vestis nigro tincta colore mihi.
Venit Erythræis tibi gemma petita sub undis;
At premit articulos vitrea gemma meos.
Sunt tibi Dardaniis radiantia tecta columnis;
Est casa; quæ casus indicat una mihi.
Sunt tibi priscorum numerosa volumina vatum:
Est mihi pro cunctis: Nux ego juncta viæ
Ostrea te replent: nos cepa, & sectile porrum,
Tu famulos pascis; vix ego pasco canem.
Si mihi vis Pylades; si vis sim fidus Orestes;
Vel pauper fias; vel dato: κοίνα φιλῶν.

In Paulum Astrologum.

Noscit Ephemeridas, Circeaque carmina Paullus.
Stelligeræ noscit sidera clara domus;
Tympana quid Cybeles; numen quid portet Anubis;
Linigeræque tenet candida sacra Bovis;
Pullorum quid fibra velit, quæ monstret Osiris
Somnia; quid volucrum turba canora ferat.
Sidera cum teneat; secretaque noscat Olympi,
Ante pedes quod habet, non tamen iste videt.

Ad Franciscum Ciconiam.

Candida sublimi crepitare Ciconia nido
  Sueta, mihi quales nunc dedit ore sonos!
Illa sitim siccis hærentem faucibus ire
  Jussit; & e nostro depulit ore famem.
Judice me nusquam cantator funeris atri
  Dulcius effundit gutture carmen Olor.
Orphea jam Thraces, sileantque Amphiona Thebæ;
  Nobile si carmen garrula dictat avis.

Ad Juliam.

Alba manus, flavi crines, argentea cervix,
  Siderei vultus, lactea colla, pudor;
Efficiunt, ut te cœlo rear esse creatam:
  Nam talis nullo tempore forma fuit.
Indomiti mores, damnosa superbia, fastus,
  Atroces vultus, saxea corda, rigor,
Efficiunt ut te terris rear esse creatam:
  Sævitiâ Superi namque carere solent.
Quam male commisit natura injusta! dedisset
  Ni tibi sævitiam, Diva beata fores.

Ad Ponticum.

Est, quicumque cupit, congesto pauper in auro.
  Vis fieri dives, Pontice? nil cupias.

De Se.

Me pharetratus Amor pannosaque cogit egestas.
  Quas cupit hæc, demens negligit alter opes.

Ad

Ad Amorem.

Sum tuus; & tua sum sævissime præda Cupido,
Et tamen in castris torqueor usque tuis.
Incipiat propriis si Mars dare vulnera servis;
Exiguo Mavors tempore solus erit.
Nec vis ut moriar, nec vis me vivere; parco,
Sed tibi; nam cæcus nil nisi cæca facis.

De Marco, Causidico avaro.

Causidicus centum tenuit sestertia Marcus:
Sed rapidas furum dum timet ille manus,
Insomnes longo ducebat murmure noctes;
Anxius & lapsas sæpe timebat opes.
Proh dolor! amisit centum sestertia Marcus;
Grandia verbosi dum petit arma fori
Nunc, secure, potes totas requiescere noctes:
Perdere quod timeas jam nihil arca tenet.

Ad Lucam Sextum.

Sexte Camænarum celeberrime Castaliarum,
Candida qui clare nomina lucis habes;
Aurea forma tibi, tibi contigit inclita virtus,
Et facilis roseo qui micat ore nitor.
Est pudor, est tenero gravitas maturior ævo;
Ingenium pueri nil puerile sapit.
Cresce igitur: crescet virtus crescentibus annis
Non moritura: vorat cetera tempus edax.

Ad Marianum.

Versus quos docto fudisti e pectore sollers;
Quos merito quivis tollere ad astra potest;

Sor-

Sordiduli fiunt, nec digni laude putantur;
Plus tibi quam ſatis eſt ſi, Mariane, placent.

De Amore.

Ut clavus clavum pellit; ſic pellit amorem
Alter amor; veteres ſic nova flamma faces.

In Paulum Piſcatorem.

Pauper eras (memini) Venetâ piſcator in urbe,
Nigraque ab Æthiopo ſtigmata ducis avo.
Sed vaga ſors luſit, Pario colis atria muro
Structa, & centenus jugera taurus arat.
Pone tamen rigidos faſtus, nec ſanguine natum
Patricio, aut priſca nobilitate putes.
Sors dare regna poteſt, gemmaſque & fulva metalli
Pondera: vile genus nobilitare nequit.

Ad divites.

Quiſquis es, auratos tribuit cui Lydia fontes,
Cui Fagus Eoas pandit opacus aquas:
Dolia cui veterem ſpumant redolentia Bacchum,
Niliacoque nitet rure benigna Ceres:
Cui Ganimedæos tribuit ſors læta miniſtros,
Et Maſſileum virga gubernat equum:
Regna Deæ metuas dubio pendentis in orbe;
Cujus agit celerem ventus, & unda rotam:
Quique Midam ſuperas opibus, Creſumque beatis,
Pendula ſors currum ſi rotet, Irus eris.

Ad Paullum.

Carmina noſtra probas? ſolvam te legibus æquis.
Nil niſi verba refers: nil niſi verba dabo.
Me donis donas: contra quæ munera mittam?
Heu, fortuna meas nubila preſſit opes.

Car-

Carmina quid reddam, Musarum & Apollinis expers?
  Non bene pro magno munere verba damus.
Ergo animum dono, gemmas qui vincit, & aurum:
  Semina sic duplici fenore reddet ager.
Nam sors regna potest, fulvique auferre metalli
  Pondera: sors animum, Paulle, movere nequit.

De Petrâ puellâ.

O manus, ô crines, ô colla, ô lactea cervix,
  O oculi æthereæ sidera bina domus!
O vox, ô mores sine rusticitate pudici!
  O frons, ô primis æmula labra rosis;
Perditis heu miserum, periturum cernite amantem.
  Cernite me; morior: cernite me, morior
Heu morior! pullâ cingatur veste cadaver,
  Et referant tales marmora scripta sonos:
Hic jacet extinctus teneris Hieronymus annis;
  Duræ caussa fuit aspera Petra necis.

Epitaphium Philelphi.

Itala Cæcropiæ Pallas conjuncta Minervæ;
  Et stetit, & cecidit morte, Philelphe, tuâ.

Ad Lucam Ripam.

Desine divitias natis cumulare superbas:
  Divitiæ parvo tempore namque fluunt.
Non ita præcipites alterno vortice cymbas
  Versat arenoso Scylla proterva mari:
Nec sic incertis agitantur fluctibus undæ,
  Ut sors instabiles impia versat opes.
Munera nulla valent natis majora parentes
  Linquere, quam laudis nomina clara suæ.

Ad Puellam.

Attrahit ut ferri magnetica gemma rigorem:
Luminibus præceps sic trahor ipse tuis.

Ad Pythagoram.

Pythagora, alterno reparas qui semina lapsu,
Corporibusque novis das reduces animas.
Dic quid erit Marcus, Stygiis cum dirus in undis
Corpora Sysiphio pondere sæva premet?
Quis Marcus? Marcus rabido livore refertus,
Qui Fabii damnat qui Ciceronis opus;
Omnia qui rodit, genuinum frangit in omnes,
Et cui Gorgoneo viscera felle madent.
Non erit ille caper; non vasti bellua ponti;
Non leo; nec taurus quidnam erit ergo? canis.

Ad Joannem de Monte.

Joannes, Clarios nunc cernimus undique vates;
Et decorant omnes laurea serta comas.
India dat vates; dat terra Britanna poëtas;
Dat Scythicus, Libycus, Gallus, Iberus, Arabs.
Parvulus ad lustrum cum primum venerit infans,
Arguto blæsos concinit ore modos.
Quid mirum? tenuit antiquo tempore lauros
Parnasus: lauros nunc habet omnis ager.

Ad Ægidium Delphum.

Quid tenuem laudas, vates memorande, Thaliam?
Vestit rugosum nostra Thalia piper.
Corvum laudat olor, picæ philomena querelas;
Cornicisque sonos unica laudat avis.
Nec tamen expectes, ut solvam hæc legibus æquis,
Veridicove probem carmina culta sono.

Lau-

Laudis egent quæ ſunt mediocria: Livor iniquus
Commendat verſus, Delphe diſerte, tuos.

Ad eundem.

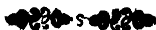
Lumine captus erat Smyrneæ gloria gentis:
Squallebat cæco lumine Tireſia.
Vivet Tireſiæ; vivet quoque nomen Homeri,
Dum novus Eoo ſurget ab axe dies.
Hucque quem cæcum memoras, mi Delphe, coruſcâ
Mente videt, quantum cernere lynx poterit.

Ad Robertum Gaguinum.

Candida cuncta geris, tibi candida tota ſupellex;
Candide candenti conſpiciende togâ.
Hæc toga Acidalias ſuperat candore columbas,
Et quæ Mygdonio marmore tecta nitent.
Quin etiam ſuperat criſtalla, liguſtra, pruinas,
Lilia, quæ vernâ luxuriantur humo.
Cedit Erythræo quæſita ſub æquore gemma,
Cedit & Eoi nobile dentis ebur.
Hæc toga ſit primis nivibus licet æmula; mentis
Attamen indicium candidioris adeſt.

In Mendacem.

Qui fueras totâ mendax notiſſimus urbe;
Et totâ fueras notus in urbe loquax:
Captus in obſcuro latuiſti carcere clauſus;
Et meritas pœnas lingua reciſa dedit.
Nec ſatis eſt; ſcribis, quod dicere, Ventule, linguâ
Sciſſa nequit: ſupereſt, dextera cæſa cadat.

Ad Paullum.

En jacet insulsi nunc fama sepulta libelli
Paulle tui : cessas quid miserande mori ?
Carolus Aonii decus & nova fama triumphi
Te ridet : cessas quid miserande mori ?
Te pueri digito monstrant, juvenesque, senesque
Exultant : cessas quid miserande mori ?
Jam morere, & merito claudas mala fata veneno ;
Una salus miseris est perjisse semel.

De primo vere.

Qui Tyrios vexit spumosa per æquora raptus,
Candida Phœbæis cornua junxit equis.
Squalida fugit hyems; Zephyri rediere secundi ;
Sub trabe nectit opus nuncia veris avis.
Ridet ager ; vestitur humus, vestitur & arbos ;
Induit herbosum terra benigna caput.
Sic rutilæ nostro crescunt in pectore flammæ,
Atque urit pectus sæva puella meum :
Nostra tamen major flamma est : nam cornua tauri
Mense calent ; semper pectora nostra calent.

Ad Ambrosium de Cambray.

Vel fuit ille sacer vates, vel magnus Apollo,
Nomina qui tribuit Ambrosiana tibi.
Ambrosius pascit cœlestia pectora succus ;
Lætatur dulci Juppiter ambrosiâ.
Dulcior ambrosiâ tu nectare dulcior omni,
Ambrosias vincis, nectareasque dapes.
Vive diu felix : superans vel Nestoris annos,
Sis cunctis dulci dulcior ambrosiâ.

Ad Camillam.

Te colo, te veneror, numquid mea vulnera curas?
Vulnera non vati perpetienda pio:
Te donis dono: numquid mea vulnera curas?
Vulnera mortali non patienda viro:
Te modulis celebro: numquid mea vulnera curas?
Vulnera non fido perpetienda mihi:
Te fugiam; forsan quod non potuere, Camilla,
Carmina, dona, preces; id fuga nostra dabit.

Roberto Gaguino.

Terra prius fluctus; & pontus deferet undas;
Astra polum, volucres æthera, piscis aquas,
Quam subeant animo, Gaguini, oblivia nostro:
Mens habet una duos, mens habitura duos.
Tu mihi sola fides, animæ pars altera nostræ;
Altera lux, alter spiritus, alter ego.

Epitaphium Ardolaphi Pini.

Quod sua cuique dies manent; quod fama supersit;
Ardolaphi monstrat fama, decusque ducis.
Quem non mille manus poterant, nec mille phalanges;
Abstulit hunc cunctis mors adeunda viris.
Casside Mars positâ, positâ luge ægide Pallas.
Quis credat: Pinum tam brevis urna tegit.

Ad Ambrosium de Cambray.

Non rota fortunæ, non sidere fata maligno
Fregerunt mentem, vir generose, tuam.
Jam cessit fortuna tibi, jam victa pudore
Se facilem tanto præbuit illa viro.
Pellæum sileat juvenem vaga fama, nec ullus
Laudibus immodicis Cæsaris acta canat

Cedit uterque tibi; facile est superare volentem
Fortunam: adversam vincere difficile est.

Ad Quendam.

Dum te parva ratis, dum te levis aura ferebat,
Et bonus, & placido pectore mitis eras.
Nunc, ubi rostrata veheris super æquora puppe,
Turbida ventosus pectora fastus agit.
Pendula mens hominum, rebusque elata secundis,
Fallitur, & vana credulitate tumet.

Ad Marianum.

Quid vultu, Mariane, tumes, quid fronte severa
Turges? quid tanto pondere membra quatis?
Subter anhelat humus, vastoque oppressa laborat
Pondere, quod renuat ferre rogatus Atlas.
Sis licet Aoniæ decus immortale cohortis,
Teque colat flexo tota caterva genu;
Fastidire tamen noli, Mariane, minores;
Instabilis metuas sed leve Sortis iter.

Ad Guidonem a Rupeforti.

Quod tibi centenis renovantur rura juvencis,
Quodque tuum a prisco stemma refulget avo,
Quod domus Attalicis tibi splendeat æmula gazis;
Non tua, Fortunæ sed veneranda nota est;
Quod tibi sint mores omni probitate verendi;
Quod superes priscum relligione Numam;
Non hæc Fortunæ, non hæc sunt munera Fati,
Sed tua sunt: omnis laus tribuenda tibi.
Nostra, animi virtus, nostra est probitasque fidesque;
Cetera sub regno sunt, Dea cæca, tuo.

Ad

Ad Guidonem.

Misisti nobis & poma, & carmina, vates,
  Indelibatæ pignus amicitiæ.
Carmina sic animum pascunt, ut poma palatum:
  Illa lepore juvant: ista sapore placent.
Poma aurum vincunt; vincunt & carmina gemmas:
  Aurum da, & gemmas; deteriora dabis.
Poma nec Alcinous misisset talia nobis
  Carmina nec Clarius tam bene culta Deus.

Ad Camillam.

Nullane te pietas morientis, perfida, tangit?
  Nulla movent animum Numina læsa tuum?
Crudelis, duris multo crudelior ursis,
  Durior & ferro, durior & lapide.
Sævitiâ vincis silices, adamanta, ferasque:
  Ut reor, in duro pectore marmor habes.
Non, non humani te progenuere parentes;
  Sed lupus, aut dura rupe leæna ferox.
Et genita in silvis, nutritaque lacte ferino,
  Et tibi quæ tribuit ubera tygris erat.
Crudelis, tantos numquam miserata labores,
  Nunc satia nostris pectora sæva malis.
Tot mala nam patior, quot cœlo sidera fulgent,
  Æthera quot volucres, quot vehit amnis aquas.
Si quis erit, cunctos miserâ qui mente dolores,
  Et genus omne mali noscere poscat, amet.

Ad Galliarum Regem, de Venere ipsi donata ab Eq. Renzio.

Quæ donata tibi Venus est, Francisce, volebat
  Illa loqui tecum: posse loqui ars dederat.
Sed cum prævertis; mille admirata loquendi
  Esse tibi Veneres, muta repente fuit.

De eadem.

Quid sistis celeres gradus? quid aures
Ad vocem adrigis, heus viator? hæc est
Fandi nescia, quippe sculpta Cypris.
Abi quo properas, abi viator.

Ad Marianum.

Tune sacros audes infensâ voce poetas
Spernere, Pierio non bene grate choro?
Saxa, ferasque truces cantu Rhodopejus Orpheus,
Et potuit Stygium perdomuisse canem.
Captus Arioniâ Delphin dulcedine vocis,
Illæsum placido tergore vexit onus.
Mellifluo Tyrios Amphion carmine montes
Transtulit, & lyricâ mœnia struxit ope.
At tu si pergis vates contemnere, dicam,
Durior es saxis, durior esque feris.

BARTOL. BALDINOTTI

PISTORIENSIS.

Ad Nicolaum Fabbronium.

TE juvat insolitas ruri consumere vires,
Aspicere & silvas te juvat, atque placet;
Ast minus hic miror, nam Villa dulcius est quid!
Quidque saluberius, dulcius atque iterum;
Reddidit hæc annos, messes, quibus horrea manant;
Reddidit et Bacchum, vita regenda quibus.

Præ-

Præterea fruges, tum fructus addit amœnos,
  Castaneas, siliquas, cetera datque nemus.
Omnia Rus gignit, nihil ac sine rure maneret,
  Sanctius esse nihil rusticitate vides.
Vivitur hîc dulcis vita, & post usque triumphos,
  Tot Romæ partos, hîc Cycinatus erat.
Aspice Lysandrum visentem pergama Cyri
  Persarum Regis poma ferentis ei.
Aspice quot, totus quos jam spectaverat orbis,
  Otia Patritii dulcia ruris ament.
Ipse ego jam villam peterem, tum lustra ferarum
  Alcipiada nisi me tenuisset hera.
Heu mihi quos luctus, quæ tu suspiria fundes
  Bartolomæe miser Bononiam repetens.
Quandoquidem menses, ac anni forte recurrent,
  Te sinè, cum nequeant nunc remeare dies.
Ad te venissem, nobis, Fabbronie, carum,
  Vidissem vineam, ruraque culta tua.
Rus habeat corpus, teneat mens Bartolomæum,
  Stes igitur ruri, sed memor usque mei.
Testor, care Deum, dum spiritus hos reget artus,
  Ipse ego te memori pectore ubique geram.
Commissamque tibi spem, tum decus Alcipiadam
  Reddo mei, & nostrum salvus uterque sit.

Ad D. BLAXIUM DE PERIS.

De recedendo ab amore.

Justiniana procul cui nostrum servit uterque,
  Jam thalamis nostris sanctio digna manet.
Legibus horrescit solitas consumere vires,
  Nunc animus noster pondus inane petit.
Nescio quid vellem, vellem tamen omnia demens,
  Omnia nunc essent, si requiesset Amor.
Credebam quondam cæco desistere amore,
  Servus, & ut dixi, carcere liber ero.
Heu mihi qui virgis jamdudum cæsus amaris,
  Cogor in æternum vulnera sæva pati.

Cæsaris effigies nobis se reddit inermem
  Justinidesque mihi legis amator abest.
Omnia tentavi, superest, justissime Blaxi,
  Præsidium ut quæram, consiliumque tuum.
Ad te confugio, cui paruit usque Cupido,
  Et Cytherea tibi victa recumbit humi:
Ut doceas artem, qua fallitur aliger ipse,
  Et qua conqueritur Delius ille opifex.
Vel saltem tribuas quæso medicamina nobis:
  Ut valeam sanus dicier inde, precor.
Alcipiada meis nunc venis te medicante,
  Alcipiada mihi sit, rogo, dura nimis.
Alcipiada, mihi quæ se non reddit amicam,
  Obsecro sitque ferox usque sit, atque furens.
O mihi consilium tribuas, carissime Blaxi,
  Consule, confer opem, præmia digna dabo
Insuper æternis te laudibus ore canemus,
  Et referam dignum nomen in astra tuum.
Aspicito versus, nam mittit Bartolomæus
  De Baldinottis fidus ubique tibi.

Ad Nicolaum Fabronium.

Carmina nostra tibi portant nunc mille salutes,
  Ad te comproperat, nunc cito nostra salus,
Sum, Nicolae, memor, cujus jam labitur annus
  Temporis, & rerum quas agitare simul.
Sum memor æternum, numquamve perenne latebit
  Quum verus dicar frater ubique tuus.
Heu mihi quod tempus transit remeabile numquam,
  Prætereunt anni, præterit usque dies;
Omnia marcescunt, & conficit omnia tempus,
  Evanuere duces, singula sole fluunt.
Est mihi dulcis amor, de te ardentissima cura,
  Spes, requiesque mei labitur aucta magis.
Tu mihi per superos absens, missiva mittis
  Absenti, versus cum mihi vis tribui?
Non tua marmoreis dudum jam sculpta columnis
  Verba abolita manent; sum memor usque tuo.

Admiror quantumque meum te versus amorem,
Ingentem reputant; non tamen invideo.
Nam tua tunc eandem nostris aboletur imago
Nexibus, & fient irrita verba mea;
Cum mare non ventis agitabitur, atque procellis;
Et scopulum in mediis navita quæret aquis.
Ante solo pisces nascentur, calce reperta,
Ante & amara nimis noxia fiet esca sibi.
Quàm tibi deficiat tam fidus Bartolomæus
De Baldinottis, unica nostra salus.

BERNARDI BALDINI

FLORENTINI.

De Marchione Marignani.

JAcobus Medices, vel (si fas nomina divûm
Imposuisse viris) Mars jacet hoc tumulo.

In obitum Jo: Pauli Vicecomitis.

Portus fluctivagi quo confugere poëtæ
Quassatus pelago terque quaterque, ruis!
Major & anguiferæ sobolis restincta furenti
Fax est incursu, flatibus atque Noti.
Defuncto te, Paulle, sophis spes magna, tuisque
Lux sublata, choris tota sed est superis.

In obitum Pauli Vicecomitis Beccariæ.

Te genita nova lux terris exorta refulsit,
Quam tecum eripuit mors inclemens nimis.

Extincta te, Paulla, novus nitor additus astris,
 Demere quem superis mors violenta nequit.
Sic vice terrestris, potuit quam tollere fatum,
 Lucis, inextinctum lumen in axe nitet.

ASDRUBALIS BAMBASII

In Fontem Mauritianum illustris Viri
HORATII MALEGUTII.

O Fons Mauritii sacer,
 Qui mundissimus omnium
 Fessas Mnemosyne satas
 Puris excipis undis,
Dum exercent Malegutii
 Sollers ingenium sui,
 Seu quærat Sophiæ abdita,
 Sive arcana Deorum:
Jam non Castaliæ bibent
 Lymphas amplius algidas
 Vates egregii, at tuas,
 Fons o splendide, dulces.
Te nunc tollere laudibus
 Magni delitiæ Jovis
 Vates, quin & honoribus
 Certant invidiosis.
Tu ob Musam Cocapannii
 Doctam, ponderis immemor,
 Fies purior aëre,
 Scandes & levis æthram.

In eundem.

Hos fontis latices Mauritii sacros,
 Qui nunc me excipiunt, carmine nobili

Cycnus leniit olim
  Ad stagna Eridani satus.
Hic illum o quoties, Calliope Dea,
  Audisti arma virûm, bellaque matribus
  Detestata canentem
  Clara Mæonidæ tuba?
O sacra Uranie quot Maleguzio,
  Qui se illi meritò sanguine proximum
  Jactat, scire dedisti
  Hîc mysteria cœlitum?
Hic o Pierides mî date laudibus
  [Vestris si studui semper honoribus]
  Hunc extollere dignis
  Usque ad lucida sidera.
At quò præcipitem me furor abripit?
  Phœbæa resonare hæc domus alite
  Sueta, haud convenit, ore
  Rauco ut perstrepat anseris.

HERMOLAI BARBARI
VENETI.

In Rod. Agricolæ tumulum.

INvida clauserunt hoc marmore fata Rodulphum,
  Agricolam, Frisii spemque decusque soli.
Scilicet hoc uno meruit Germania, quidquid
  Laudis habet Latium, Græcia quidquid habet.

MAPHÆI BARBERINII

FLORENTINI

Postea URBANI VIII. Pont. Max.

POESIS PROBIS, ET PIIS

Ornata documentis primævo decori restituenda.

QUærentem viridi præcingere tempora Myrto,
  Labraque Pegasei tingere fontis aquâ
Me vocat antiquo spoliata decore Poësis,
  Seque sacrâ formæ luce carere dolet.
Quæ loquitur, tacito mecum sub pectora volvo,
  Lapsaque sic recolens tempora jure queror:
Cum viguit morum probitas, studiumque pudoris,
  Admisit Pindi nil, nisi casta, choros.
Prisca novem Musas ætas in vertice montis
  Frondiferum lauris incoluisse nemus;
Has inter finxit modulantem carmina Phœbum,
  Et blandam digitis increpuisse lyram:
Fontis & Aonii puro diluta liquore
  Vatum dulciloquos ora dedisse modos.
Præruptus quid apex montis, placidusque recessus,
  Quid lyra, quid Phœbus, Pieridesque monent?
Arboreas inter frondes, cantusque volucrum,
  Et faciunt longam quæ loca grata moram?
Semotus rerum strepitu, vulgique tumultu,
  Artibus excultum qua labor urget opus;
Jucundâ specie, fontisque potabilis undâ,
  Per juga difficilem suadet ferre viam.
Quam labor optat amans dum fertur in æthera, numquam
  Deciduâ lauri gloria fronde viret.

Ac-

Attamen obnubens illum sub nomine Phœbi,
  Virginis hanc Daphnes fabula nota canit.
Quis blando citharæ sonitu potuisse recludi
  Viventi infernæ ferrea claustra domus?
Quisnam Tartareis revocatam credat ab umbris
  Threicii precibus conjugis Euridicen?
Humanos animos donec mortalia vinctos
  Corporis angusto carcere membra tenent;
Non Stygiis ab aquis, nec Averni clauditur antro,
  Sordibus at scelerum mens tenebrosa jacet:
Non Acheronteis furiis agitatur, at Orci
  Assiduo premitur sollicitata metu;
Hanc Erebi e septo, mersam caligine culpæ,
  Ut rursus valeat libera luce frui,
Æmula virtutum septem vis consona chordis
  Non *citharæ* plectro, sed ratione vocat,
Eximios Helicon specioso cortice sensus
  Abdidit, ut gemmas lucida concha tegit.
Ætas posterior sprevit, quæ tecta latebant,
  Extera perquirens, excipiensque sinu.
Dicitur hinc Nymphæ captus fugientis amore
  Phœbus, & amplexu non potuisse frui;
Hinc pulchris Orpheus oculis arsisse puellæ,
  Pro qua non timuit Ditis adire fores.
Juppiter ex alto pluvium delapsus in aurum,
  Hac Danaës violat fraude pudicitiam;
Et speciem tauri, plumasque indutus oloris,
  Polluit Europam, Tyndareumque thorum.
Quis ferat impuros Venerem, Martemque referri,
  Vulcani captos implicitosque dolis?
Hinc *juvenes* proni in pravum, mala semina morum
  Hauserunt animo, pestiferamque luem.
Proh scelus! hæc turpi diffundunt carmine priscis
  Deterius, fictos qui coluere Deos,
Nomine posthabito Christi, ritûque piorum,
  Dum fœdis modulis flagitiosa canunt;
Cultores addunt Veneri, pateatque pudicam
  Dedecorum [illegible] commaculare notis.

[illegible] H   Sic

Sic falsos venerans olim gens impia Divos,
Qua Crucis in montis vertice truncus erat,
Cypridis erexit spiranti e marmore signum:
Hoc &, Adoni, simul te colere instituit.
O pietas Helenæ! Christi sanctissima cultrix
Hinc Crucis ejectum nescia ferre decus,
Evertens Veneris cultum, pia signa salutis
Egregie structâ præcipit æde coli.
Ter felix Helene, tanto dignata triumpho.
Proh quantus Veneri nunc renovatur honor!
Carmina perque manus hominum, perque ora vagantes
Sunt statuæ, Aonius quas polit arte labor.
Quis pravos abiget cultus ope carminis auctos,
Sensa metro claudens, quæ celebrata juvent?
Cur magis oblectant lauri, felicior arbos,
Si Crux divini pignus amoris habet?
Orphea cur canimus, penetrantem ad Tartara, victor,
Si spolians Herebum Jesus ad astra redit?
Te species mutata trahit? spectacula lucis
Et nivis in Christo dat tibi mira Thabor.
O mihi, quæ prosint, liceat diffundere cantu,
Sectanti veteres quæ cecinere patres.
Auspice quo? cujus nutum ductumque sequatur
Mens mea, præclarum quæ meditatur opus?
Sit mihi dux Moses, Rubras ad litoris undas
Qui socios Phario duxit ab exilio,
Arida cum virgæ tactu vestigia linquens
Infterni tutum per freta vidit iter,
Suspensosque maris fluctus hinc inde relabi,
Absorptasque rotas, & Pharaonis equos.
Quas rerum Domino persolvit carmine grates,
Dum resonant hilari tympana quassa manu?
Ah pereat, castam quisquis violare Poësim
Audet, & e myrto nectere serta comis.
Me trahat Isaciæ cupidum pia gloria palmæ,
Jordanisque sacrâ qui fluit amnis aquâ.
Sceptrifer hic mentem recreans testudine vates
Rebus in adversis triste levabat onus.

Has

Hac Iesi meritam placavit Numinis iram,
  Dum lacrimis mixtas fudit ab ore preces:
Hic mundi nascentis opes celebravit, & almas
  Divinæ laudes, & benefacta manus.
Jam novus ex imo cordis mihi prosilit hymnus,
  Et chelys Hebrææ me rapit unus amor.
Fallor, an ex animis lascivi carminis ardor
  Aufugit, & morum tabida pestis abit?
Sic malus e regis narratur corde Saülis
  Spiritus expulsus corripuisse fugam.
Dirige jam dociles digitos Jessea propago,
  Dum mea dextra tuo pectine pulsat ebur.
Itala tu mecum pubes, cape nobile plectrum,
  Et monstrum Isaciâ perge fugare lyrâ.

HYMNUS AD DEUM.

Arbiter omnipotens rerum suprema potestas,
Cujus ab æterno dependent omnia nutu,
Labra mihi resera, vocemque resolve canenti,
Ut mea lingua tuæ delibet laudis honores.
Tu sine principio fueras, semperque fuisti,
Quique es, semper eris Regum Rex maximus, idem
Optimus, atque tuum Regnum non desinet unquam.
Omnia tu sapiens nosti, potes omnia quæ vis:
Te nihil ante fuit; terras, mare, sidera, cœlum,
Quæque suo claudit gyro, tua sola voluntas
Ex nihilo eduxit, fieri simul annuit, atque
Protinus extat opus, patuit tunc lucidus æther
En roseis invecta rotis Aurora diei
Nuncia præcurrit radios, quibus aureus ambit
Sol maris immensos tractus, quos undique terræ
Protensis late spatiis amplectitur orbis:
Hinc saliunt colles, illinc fastigia tollunt
Aërei montes, salebris riget ardua rupes,
Labunturque vagi per prata virentia rivi,
Ac tumidi volvunt parvis e fontibus orti
Spumantes undas fluvii, Pontique frementi

Gur-

Gurgite ſe miſcent, qua plangunt litora fluctus,
Nec tamen excedunt poſitos in margine fines:
Cæruleum per iter veloci carbaſa motu
Ventus agit, pandaſque rates, ac tonſa triremem,
Dum crebro refluas ictu ferit æquoris undas.
Quis varios memoret ſquammoſa examina piſces,
Incluſoſque rudis praeduro tegmine teſtæ,
Cruſtaceumque genus, pelagique natantia monſtra?
Ut juvat inſidias illis hamove parare,
Aut naſſa per aquas nantes dum pabula quærunt!
Cernimus e ſcopulis evulſa corallia, ramos
Quæ pandunt, minioque nitent diffuſa rubenti;
Succina miramur, quæ Sarmata promit ab undis,
Miramur niveo conchas candore coruſcas,
Quas dives Bengâla ſuo de litore mittit.
At dudum mea mens liquidum ſpatiata per æquor
Evehitur leni ſublata per aëra motu
In vacuas oras, avium quas turba volatu
Hûc illuc peragrant: Aquila ſe regia profert
Quâ reliquis præſtat ſpecies, auſuque ſuperbit,
Seu prædæ ſtudio, pugnæ vel amore feratur;
Sic aliæ pugnant doctæ venantis in uſum:
Nam rapidis aliæ ſectantur, & unguibus urgent
Segnem, quæ fugit, aut roſtro generoſa reſiſtit:
Pennigerum plures ciceurum, multæque ferarum
Dulcia divitibus præbent obſonia menſis:
Oblectant aliæ ſuavis medulamine vocis
Attonitas aures; miros Philomela canendo
Ingeminat, variatque modos, ſeu fundat acutum,
Submiſſovè ſono contentum, ſive moretur,
Aut properans iteret diverſos gutture flexus;
Et roſtro referens humanæ verba loquelæ
Pſittacus appellat dominum, pueroſque ſalutat,
Iratuſque fremens adſtanti jurgia dicit,
Seu blandum loquitur, gratam cum porrigit eſcam.
Dant aliæ galeis, & equino in vertice criſtas,
Hæ virides, illæ croceas, albaſque, nigraſque,
Cæruleas, fulvas, & rubro murice tinctas,

Artifici præstant commissas undique plumas
Quæ juncta varios aptant compage colores,
Et referunt pictas nativa ab imagine formas:
Divite pennarum pavo sibi cyclade plaudit,
Dat querulos gemitus viduatus conjuge turtur.
Stagna colunt anates, velox petit ardea nubes:
Has vapor agglomerat, Solis quem vivida virtus
Elicit humentis gravida telluris ab alvo:
Nascitur hinc ventus, seu blandæ spiritus auræ
Aëra quæ tenuem præflat, cœlumque serenat.
Hinc pluvii verno labuntur tempore rores
Illinit hinc pratis albentes bruma pruinas,
Et nivibus montes tegit, & rigat imbribus agros.
Quam pulchram referant radiantia sidera pompam
Dum suda ducunt hilares in nocte choreas!
Quis celeres Lunæ cursus, Solisque meatus
Expliget? hinc oritur series, & temporis ordo:
Pomifer autumnus, florens ver, torridus æstu
Cancer, & algenti caper additus arbiter horæ
Usque vices mutant, donec novus appetat annus,
Qui sua per tritum repetit vestigia callem.
Sic homines, pecudumque greges, armenta ferasque,
Fetus alit terræ, & servat spirabilis aër.
Omnibus unus amor socia cum compare junctum
Conjugii fœdus celebrant, sobolemque propagant.
Humanæ parere jubes hæc omnia menti,
Quam penes arbitrium statuis sator optime rerum,
Aut vesci velit, aut operis servilibus uti,
Pellere seu frigus villosæ pellis amictu.
Candida nec desunt lini, nec munera lanæ,
Nec qui se tenuans orditur stamina bombix.
Quam bonus es cœli Rector! tua dextera campos
Fecundat segetum donis, dat vitibus uvas,
Dat baccas oleis, apibusque liquentia mella,
Butirum armentis, pressique coagula lactis,
Floribus ornat agros, & læti graminis herba
Planitiem, colles, & montes germine vestit,
Lataque pomiferis replet viridaria plantis,

Ac decorat lauris, & myrti frondibus hortos:
Serpillum areolas, & mollis amaracus ambit,
Quæ cinarã, & maratrũ fundunt, mentamq: crocumque,
Cinnama cum granis piperis, quod fercula condit;
Balsama cum styracis guttis, myrrhæque liquore
Dat felix Oriens, & odori munera thuris.
Quid loquar artis opus, seu ducat molliter æra,
Cudere seu libeat spiranti e marmore signa
Vel miro tabulas, telasque animare colore;
Belgica seu jactet pictis aulæa figuris,
Quæ textu vario fulgens interlimit aurum,
Exprimat aut chartis quod nulla obliteret ætas,
Intentique legant ventura in sæcla nepotes?
Non ego gemmarum speciem, lapidumque decorem,
Non Chalibum quod alit, tellus, celatque metallum
Æris, & argenti, nec massam divitis auri
Persequar, & quidquid medicæ vim sufficit arti;
Omnibus his hominem ditas, nihil utile quod sit
Deficit, aut possit jucundum optare voluptas.
Quid tamen in nitidas educi luminis oras
Prodesset, nisi tu primi quam noxa parentis
Commeruit pœnam, funesta morte subisses,
Christe nefas delens. Atra ferrugine cœlum
Sol faciem tenebris texit miseratus acerbum
Interitum, timuit tremefacta fatiscere tellus;
Inque chaos priscum timuere elementa reverti.
Dum Crucis in trunco pendens pro sontibus insons
Occidis, ut places iratum victima Patrem
Sanguine: tanta fuit nostræ tibi cura salutis:
Vis perimi ut parcas, omnes Clementia fines
Transit, ut effusæ cures contagia culpæ,
Æternique libens repares dispendia damni.
Post triduum e tumulo surgens redivivus ad auras
Immortale refers victa de morte trophæum:
Sæpius appares, donec sermone tuorum
Nutantes animos, & sacro numine firmas,
Utque rudem doceant quæ vitet, quæve sequatur,
Et lustralis aquæ mandas aspergine tingi.

Quin etiam majus monimentum linquis amoris;
Nomine namque tuo profert dum verba Sacerdos
Rite litans nobis fieri vis esca, tuoque
Sub vini, & panis specie (mirabile dictu)
Corpore nos pascis, potás & sanguinis haustu.
Præscribis peragenda, datis & clavibus unum
Qui cœli reserare fores, & claudere possit
Constituis Petrum reliquis, ut jussa capessant.
Mox repetens Patris solium, cœtusque beatos
Pollicitam mittis divini flaminis auram.
Ingruit en sonitus sacris & frontibus ignis
Insidet in linguæ speciem, præcordia complet
Divus Amor; Græci, Cares, Partique, Syrique,
Romani, Cilices, Tyrii gens accola Nili,
Quique aderat stupet attonitus quicumque loquentes
Audit, & ut possunt, inquit, depromere sensus
Sermonis patrii verbis quibus utimur omnes:
Spiritus alme, tuo sic mentes robore munis.
Pandere fida cohors cœlestis jussa magistri
Incipit, ut vitæ tradat documenta futuræ.
Jam fuerat Christi ritus vulgatus in urbe
Antiochi, populusque sacro de nomine dictus,
Cum petit Ausonias oras, gentemque Latinam
Asciti & studio Pauli venerabile Petrus
Christiadum nomen Romanis arcibus infert.
Non illos potuit sævi terrere tyranni
Imperium, mortisque metus, discrimina rerum
Contemnunt, donec Latiis in Tybridis oris
Immotam statuant effuso sanguine sedem.
Hinc seritur Christi cultus; lateque per orbem
Terrarum gliscens cumulat se copia messis:
Insidias quamvis ac strages perfidus hostis
Misceat humani generis, tu Christe, tuorum
Protegis adscriptos numero, tu protegis aris,
Qui sacris puro cordis famulantur amore,
Quique tuas subiere vices in munere Petri
Hos regis, & servas, ovibus dum pabula præbent,
Inque tuo auxilio fidens pia cura recumbit,

Quo sine quid possent? tu confers robur & auges,
Infensosque lupos gregis a præsepibus arces,
Quem stygii numquam perdet vis effera monstri,
Rex meus, & columen, mundi sator, atque redemptor,
Quæ tibi verba pares valeant persolvere grates,
Quæve tuas digne celebret facundia laudes?
Addiderit rutilo radios fax cerea soli,
Et brevis urna maris citius concluserit undas:
Quippe tuæ lucis Titan scintilla videtur,
Finibus & nullis præscripta potentia vastus
Oceanus, cujus Cœlum vix parvula bulla est.
Hic citharæ sonitum sisto mysteria mecum
Dum tua contemplor, memorique in pectore volvo,
O Deus o nostræ spes & pars unica sortis,
Te veneror, tacitusque colo, te pronus adoro.

IN CHRISTI DOMINI

Natalem Diem.

Nasceris, alme Puer, gelidæ sub tempora brumæ,
Nec igne fota mollis excipit torus
Membra tenella; jaces arenti nudus in herbâ
Inops, rigensque frigore inter humidæ
Nigrantes noctis tenebras, sub paupere tecto:
Tibique deest, ubi recumbat occiput.
Ut nos non solum doceas, dum linquis Olympum,
Per hos gradus malorum ad astra progredi:
Sed quia nunc iterum Cœli Sol igneus orbem
Remensus, aureo sedens in essedo,
Ad nos regrediens tendit, celeresque jugales
Reflectit, ut suam recurrat orbitam;
Ceu Jani est annum solito de more Kalendis
Novum auspicata Civitas Quiritium;
Hinc quoque te nato, nobis felicior annus,
Puer salutis Orbis auctor, incipit.
Quandoquidem vero fulgentem lumine Solem,
Vetustâ quo fugatur umbra criminum,

Te genus humanum noſcit, veneratur, adorat.
Et excitat ſopore victa lumina.

ANIMUS RESIPISCENS

CHRISTUM paſſum meditando.

Advenit hora, quæ ſalutem deferens,
E mortis umbra dormientes excitat,
Oborta lux noctis tenebras diſiicit,
Fugatque denſam gentium caliginem:
Canit per aëris plagas cœleſtium
Emiſſa vox Dei ſupremam gloriam,
Terriſque pacem nuntiat, dum naſceris
Æterne rerum conditor, mortalium
Clemens redemptor. Uſquequo nos efferet
Caduca ſpes inanium, quæ deprimunt
Mentis vigorem, quo jacente ſpiritus
Ad ima tendit? ipſi nos ſeducimus,
Dum quærimus, quæ blanda ſenſus attrahunt,
Falluntque Larvæ ſubdolis coloribus:
Hos detegis Rex ſiderum, qui pauperem
Subis caſam cœleſte culmen deſerens,
Et his videris alloqui nos vocibus,
Non me micanti purpura ſtratus torus,
Auroque cuna, & margaritis Indicis
Diſtincta, ſed præſepe vile ſuſcipit;
Dum verſor inter aſperas vitæ vices,
Crucemque perfero, & peremptus occido,
Laboris, & doloris exemplum exhibens,
Meo cruore vos redemptos inſtruo.
Quid vita vos voluptuoſa faſcinat
Fulgore luxus, labilique gaudio?
Quid otioſos detinet ſocordia,
Agri patentis inſtar umbra, & floribus?
Anguſta, & ardua ducit ad Cœlum via,
Incedit hâc qui limen almum cogitat.

CIRCÆI POCULI ALEXIPHARMACUM.

Insertæ vario nitore gemmæ
Cum crater micat aureus, rubetque
Stillans nectareo liquore Bacchi,
Quem de purpureis premunt racemis
Præla Celtica, vel ferax Falerni
Promit vinea, dum furens adurit
Sirius canis arva, si nivali
Alget frigore, quid petat, vel optet
Qui sitit, sibi gratius bibenti?
Sorbens si tamen, inscius venenum,
Quod latet, simul hauserit; quis illum
Dixerit propria perire culpa?
Talis blanda libidinem puella
Excitat roseis genis, & ore,
Quo nil pulchrius Ida vidit umquam:
Quærunt hanc juvenes, & intuentur
Intentis oculis, amant, & omni
Huic grati studio placere curant;
Noverint licèt hinc luem creari
Vino lethifero magis nocentem.
O nostram malè providam juventam!
Sciens exitium subit, volensque.
Quæ vis effera fervet in medullis?
Hæc, quidquid rationis auget usum,
Sugens abripit; implicatque curis
Impuris animum, necatque sensus,
Quos dictat bona mens. Comæ decore
Sic arbor spoliatur ob tenaces
Amplexus hederæ, peritque languens
Vitali prope destituta succo.
Clades hinc fluit omnis, omne manat
Genus flagitii. Paris Lacenæ
Captus Hospitæ amore, fas fidemque
Lædens, qua prius ipse se, paternum

Hac

Hac regnum face perdidit. Quis ignem
Nescit e gelidis aquis obortum,
Narcissi miseram vicem? Puellas
Quid Pandionias, scelusque Terei,
Seu te, Pyrame, flebilemque Tisben,
Vel Phædræ memorem truces amores,
Aut potus magici dolos? Atrocem
Non Circe pateram; suis Libido
Magis sæva, sequacibus ministrat.
Permessi merito chorus, ferarum
Sumptis moribus, asseclas Ulyssis
Indutos specie canit ferinâ.
Satis propudii malum, & furentis
Infortunia pestis e profana
Ac sacra Historia patent: loquare
Omnium vice tu revinċte Samson
Fraude feminea. Fero medelam
Morbo quærimus: hanc opus parare
Dolosi madidis liquoris haustus;
Hac avertere Judicem supremum,
Ne sui super impios ab alto
Effundat calicis severus iram.
Nos Joseph fugiens docet tueri
Immunem vitii nota pudorem.
Non placet fuga? te monet fugare
Torris ignibus innocens Aquinas.
Fuga, vel fuge. Non ubique semper
Est fugæ locus, inquis, & fugantem
Hostit illecebris nimis Voluptas.
Blandæ gratia te jubarque formæ
Si potentiùs ense vel sagittis
Comminus petet, eminusve; mentem
His tamquam clypeo tuere dictis:
Permanet scelus, avolat voluptas;
Vindex subsequitur dolor perennis.

VEXILLUM CHARITATIS

AD NICOLAUM BARBERINUM GERMANUM FRATREM.

In illa verba JOB,

Militia eſt vita hominis ſuper terram.

Quod dixi ſemel, hæreat repoſitum,
Amantiſſime frater, in medullis:
Duros militiæ refert labores
Infelix hominum, fugaxque Vita.
Nam dum pondere corporis gravatur
Chriſti cultor, ut hoſticis ab armis
Se miles tueatur eſt neceſſe:
Juges excubias agens, famemque
Et ſitim toleret, doloſque vitet,
Quos ſub illecebris procax Voluptas
Abdit nequitiæ graves veneno:
Frangat horribilem furentis Iræ
Impetum, Ambitionis & tumultus,
Et his quæ ducibus moventur arma:
Eludatque cuniculos latentes,
Quos pravus fodit Uſus, & Cupido,
Pertinaciter hinc & hinc petentes
Munitam ratione Mentis arcem;
Pro quâ Sobrietaſque, Caſtitaſque,
Ac recti ſtudium, piiſque mores,
Ductu præſidioque Charitatis
Si pugnent, inimica vis fatiſcet:
Hac ne decipiamur, eſt cavendum.
Nullus eſt magis acer hoſtis hoſti,
Quàm ſit quiſque ſibi, nocentiorque.
Charitas, precor, alma pelle cladem:
Noſtro in pectore fixa nos tuere:
Te ſuperſtite nil poteſt obeſſe:

Nihil

Nihil nos ſine te poteſt juvare.
Tu nobis data cœlitus, labore
Plurimo retineris, atque cura.
Hoc, frater, meditemur, hoc agamus.
Non, qui terque quaterque, milliesque
Improbis animi obſtitit rebellis
Victor motibus, obtinet beata
Inter agmina Cœlitum coronam;
Si cedat ſemel, & tenebricoſum
Sic victus rapiatur ad ſepulchrum
Sed fortis, vigilique mente conſtans
Qui vivens, morienſque non reliquit
Divinæ ſacra Signa Charitatis.

AD JO: DONATUM FRATREM.

Inanis Eruditio ſine Pietate.

Aſſueſcit teneris agens ab annis,
Olim Nauta futurus in periclis,
Inter multiplices maris tumultus
Puppes cernere fluctuantis æſtu
Jactatas pelagi: diu labores
Et duras tolerat vices, peritus
Ut clavum teneat; ſciatque, ſævæ
Dum fremens furit impetus procellæ,
Abſque naufragio ſubire portum.
Bellator Ducis ut queat ſupremi
Fungi munere, per nives, & imbres.
Et *ſub æſtiferum* Leonis aſtrum
Prodit, *evigilanſque* noctis horas
Luſtrat excubias, ſitim fameſque
Suſtinens: quoties eat neceſſe eſt
In diſcrimina fortis, inter hoſtes,
Inter ancipitis cruenta Martis
Arma, qua furor efferans phalanges
Corporum miſeras ſtrues acervat?
Quem gravat labor, eſt honoris expers,

Hinc, reor, ſtudioſus allaboras
Lycei ſapientiam doceri,
Et flores legere utriuſque linguæ;
Sic, Donate, tibi parit loquenti,
Scribentique, labore & arte multa
Sermo cultus & elegans decorem.
Hæc, ſeu talia ſæpe cogitanti,
Mens hæret mihi; cogor & ſtupere,
Cur omnes cupimus frui perenni
Inter Cœlicolum Choros quiete,
Quæ laboribus eſt paranda: ſegni
Vivimus tamen otio ſepulti,
Sive rebus inanibus vacamus.
Quot ſunt, qui ſatagant inire callem,
Qui deducere poſſit ad ſupremæ
Sortis lætitiam? trahit doloſa
Nos rerum ſpecies; ferax doloris
Gaudium ſequimur: per hæc caduca
Claram quærimus obtinere famam,
Quam tranſmittere poſteris putamus.
Proh vecors hominum genus! quid umbræ
Sectamur leve ſomnium fugacis?
Eſt quidem, fateor, decus, latentes
Rerum percipere & referre cauſas:
Eſto res populi recepta plauſu,
Docte ſcribere, & eloqui diſerte;
Sit decens amor eruditionis,
Sed frondes, pietate deſtitutus,
Oſtentat velut arbor abſque pomis.
In primis igitur colenda Virtus,
Quam Cœli vigor inſerit, fovetque
Menti dia Fides oborta, fructus
Ut det fertilis, & decora: ſacræ
In templo Sapientiæ litare
Hiſce primitiis licet: dicatum
Qui ſe copulat huic, decus piorum
In terris geret; inclitumque nomen;
Sedes hinc Superum petet beatus.

VANITATIS FUGA ÆTERNITATIS AMOR.

Amica veris aura, frigus aëris
Amabili tepore temperans, humi
Feracis uberem ſinum recluſerat:
Fugarat atra Sol calore nubila:
Erant odora nuper arva floribus:
Recens virebat herba; cantus alitum
Sonorus obſtrepebat inter arbores:
Fluens nitebat unda pura fluminum:
Obambulabat hinc & inde luſitans
Vagis recurſibus genus natantium.
Sed ecce fervidæ furor Caniculæ
Agros adurit, æſtuanſque vitreo
Aquæ dolet liquore rivus exui;
Amat latere piſcis in receſſibus:
Silent aves, & aura muta deficit.
Hyems iniqua jam recurrit; algidæ
Nives ſuperna montium tegunt juga:
Rigata mœret imbre terra: defluit
Fremens in æquor amnis unda decolor,
Vigorque lætus arborum ſtatim perit.
Ut hæc caduca! luxus Orbis ocyus,
Opum doloſa pompa, forma labilis,
Placenſque inanium figura præterit.
Poli ſuperna conſpicemur Atria,
Vel umbra noctis abſit, aut receſſerit
Dies, ut aſtra luce ſemper aurea,
Jubarque Apollinis nitent! nec officit
Globis micantibus, vel æſtus ingruens,
Vel imbribus, geluve bruma ſæviens.
Quid inter hæc, futura non recogitas,
Dies videre diligens bonos, mea
Supina mens, tuæ ſalutis immemor?
Solet nocere ſæpius, quod allicit.
Parens ſit Eva teſtis. Hiſce jugiter

Mo-

Monémur: Omne, quod fugax, relinquere;
Quod est perenne gaudium, requirere.

IN ILLA VERBA SANCTI AUGUSTINI.

Inquietum est cor meum, donec veniat ad te Deus.

Aurum & voluptas avida corda non explent,
Non dignitas, celebrisque fama nec Regnum,
Seu quidquid est, quod accidat magis gratum.
Quid inquietus expetis vices rerum,
Sperans quiete perfrui? bonis nullis
Contenta mens, angustiam sibi quærit,
Adraste: lævam sive dexteram sortem
Hic obtinere cui datur, gravi cura
Urgetur æque; tentat e malis unus
Emergere, alter altiora venatur:
Uterque sperat, nec quiescit, incertus
Quid afferat dies; metuque correptus,
Nunc angitur, nunc spem resumit: at sæpe
Humana vota spes inanis eludit;
Quod pollicetur blanda, sive non præstat,
Seu protinus, quod præstitit, fugax aufert.
Stulti quietem dum labore sectantur,
Laboriosa crescit inquies: demum
Nos opprimet labor quietis expertes:
Hæc non moratur humi, plagas colit Cœli:
Est in Deo quærenda, cujus est donum,
Quo candidas coronat, & beat mentes;
Quas inquies dum spe boni erigit veri,
Vicibus ademptas Cœlitum choris addit.

VERA SAPIENTIA
Mortis meditatio.

Mundi Machina fertur ad supremum
Occasum, rapido rotata gyro

He-

Horarum: gravida dies & anni
Alvo perniciem gerunt futuram.
Imminet Senibus propinqua lethi
Formidabilis hora: polliceri
Non potest sibi crastinum Juventus.
Mors enim pede præpes est abique;
Et numquam satiata pascit omnem
Ætatem; Pecudes solent in agris
Sic depascere flosculos, & herbas:
Sic vorat populata flamma messem.
Serio vigilare nos oportet:
Ut desiderium tenax fugacis
Vitæ fascinat! ut trahit Voluptas!
Ut cor abripit aura blanda plausus,
Implicat laqueis opum cupido,
Fallit Ambitio, tenetque luxus!
Stulti quid sequimur caduca? fulgens
Cœli Regia nos vocat; sed armis
Obniti Pietatis est necesse
Contra nequitiæ dolos. Profusi
Victus illecebræ valere: lusus,
Plausus, pompa facessat: hinc superbum
Sensuum vigor impetum remittit,
Hinc vires animus suas adauget.
Non somno, dapibusque prægravetur,
Sumat quod sibi fat, licetque, corpus;
Sic non lædit ut hostis, impetitque,
Sed pugnat simul, adjuvatque mentem.
Hospites sumus hoc in Orbe, non hic
Nobis Patria permanens: inani
Jactamur specie boni. Peribunt
Tamquam somnia cogitationes,
Quæ nos immemores perennis ævi
Luce orbant rationis. Institutis
Mens veræ Sapientiæ dicata
Lessum cogitet, execrata luxum.
Miles non referet decus triumphi,
Pugnam non meditatus imminentem.

Veritati Calumnia succumbit.

Fervidi cordis tumultus, ira, & æmulatio,
Curta res, gravis senectus, languor ægri corporis
Spiritus turbant quietem, quam minus non atterunt
Terror hostis ingruentis, carcer & captivitas,
Ædibus pelli paternis, squallidæ morsus famis,
Quæque serpit huc & illuc pestilens contagio.
Hæc acerba sunt, sed angit acrius calumnia:
More noctis obtegentis aërem caligine
Vera cælat, atque ficta sæpe miscens, credulam
Audientium dolosa voce mentem decipit.
Fida nulli, perpes aulæ suspicacis assecla,
Invidorum culta plausu, germen astus fertile,
Pervicax rixas, & iras nutrit inter Principes.
Non amicos, non propinquos absque noxa præterit,
Blanda probri machinatrix, fœda fraudis artifex,
Dira criminis ministra, cœca dux injuriæ
Nil omittit, aut recusat aggredi quod expetit,
Sive fas nefasve prompta perstat ultrix exequi:
Testis esto tu, Susanna, quam senum mendacium
Jam locaverat pudendæ mortis in discrimine,
Tuque dura vincla Joseph passus arte feminæ,
Inque carceris tenebris pæne raptus funere.
Quæ nefandum dextra monstrum trudat ima in Tartara
Sicut Hercules fugasse dicitur Stymphalidas.
Et superba cum cohorte trusus est huc Lucifer?
Quis recludat, quæ sub atro delitescunt tegmine
Solis instar, qui decoro mane cinctus lumine
Detegens rerum colores noctis umbras discutit?
Tu perosa mentientes pulchra proles temporis,
Pacis altrix, & quietis, velo amicta candido
Deferens facem micanti luce, falsum eliminas,
Ore quippe cum virili Veritas prodis palam.
Labis expers vita cunctis major est calumniis?
Integrisque vis iniqua moribus non officit,
Quæ subacta, sive cedat, sive lædat concidit;

Nam

Nam triumphans post labores fertur innocentia
Ad beatum, quo fruuntur cœlites, consortium.

FELICITATIS HUMANÆ FUGA COELESTIS ADEPTIO.

Prætereunt anni, celeri pede labitur ætas,
Et vix orta dies non reditura fugit:
Circumdantque brevem variis discrimina vitam
Casibus: hora gravi nulla timore vacat.
Arentes veluti Boreas ex arbore frondes,
Sic homines lethi vis inopina rapit.
Nos tamen affixi terræ traducimus ævum,
Ac si mors umquam non obeunda foret,
Exactæque dies ignava per otia vitæ
Negligat æterna pendere lance Deus.
Prodigus hic auri, sublimes extruit ædes,
Quæ vasta referunt mole Neronis opus.
Tollitur hinc aulæ paries, fornixque decenti
Se spatio profert; porticus inde patet.
Quas animæ afflatu dicas, sensûque vigere,
Ut mira formas exprimit arte color!
Ærea signa, lapis Parius, pretiosa supellex
Ut capiunt animos, intuitumque tenent!
Ille colens largo solers viridaria sumptu,
Gaudet agri donis, ingenioque soli,
Vitrea devexis passim diffunditur haustris
Lympha, vago serpens culta per arva pede,
Quæ circum irriguis deducta canalibus ambit
Distinctas terræ fœtibus areolas.
Hic frutices crescunt, frondes ibi germinat arbos:
En illic flores, veris odora cohors.
Tonsilis herba refert, Eoûm inventa, tapetes,
Et myrtus varias ingeniosa feras.
Hic procul a curis pandit se purior æther,
Jucundumque ciet frigus ab arboribus.
Per nemoris spirant frondes Zephyritides auræ,
Quas volucres lætis vocibus excipiunt.

Attamen optata frustratus uterque quiete,
 Quæ sua sunt spernens, expetit id quod abest.
Est, qui miratus sortem redeuntis ab Indis
 Cæruleum pinu per mare currit iter:
Nec pavet infido vitam concredere Ponto,
 Ut magnas aliis præstet adeptus opes.
Ast alius sobolis fœtu protendere gentem,
 Conjugiique bono par putat esse nihil;
Virginis eximiæ formam sua gaudia ducit;
 Huic thalamo jungi nocte dieque cupit.
Sunt, quibus est blandæ plausus gratissimus Aulæ,
 Et pueri cantus, voxque sonora lyræ.
Nil illi potius, diro quam gloria bello
 Parta; libens clarum sanguine nomen emit:
Adspiratque manu sceptrum gestare, per enses
 Cæde sibi sternens, insidiisque viam.
O vanas hominum curas, & inania vota!
 Si quis & assequitur, quidquid anhelus avet;
Stillantes cribro latices de flumine portat,
 Plenaque rimarum dolia complet aquis.
Non mihi sint Regum vitæ nec funera testes:
 Est tua Rex Salomon, pagina nota satis.
Pierius resonet cantus, famulatus abundet
 Promptus, & Assyrio spiret odore domus:
Quid regale jubar, vel opum quid gloria prodest?
 Quid populi plausus, deliciæque juvant?
Sunt auræ sonitus, vel opus quod aranea texit:
 Nectunt, sint quamvis aurea, vincla manus.
Quid decor est formæ? veluti rosa sera superbit;
 Sole oriente oritur, Sole cadente cadit.
Exeritur viridi septo, decerptaque floret
 Vivida; sed subito languet, & atteritur.
Lubrica sors Regni, spinosis anxia curis,
 Instabilis fertur vi male nixa rotæ.
Nesciat adversos casus, partisque fruatur
 Tuta, tamen trepido corde futura timet.
Ut stipulæ tenuis vanescit ab igne favilla,
 Sic micat, & fugiens gloria Regis abit.

Ce-

Cetera deficiunt, ut aquæ tenuissima bullæ;
  Sola mihi superest, qua tumulabor, humus.
O anime infelix, terræ quid munera quæris?
  Te sibi, te Cœlo condidit ipse Deus:
Et potes insanos cordis præferre tumultus
  Æternæ paci, lætitiæque poli?
Hic te pugna manet: victori debita solum
  Palma; coronatus, qui bene pugnat, ovat.
Nec fuerit Christi miles certamine victor,
  Humanis humeros si gravet exuviis;
Sobrius huic aptus pugnæ, per commoda transit,
  Degit in excubiis, esurit, atque sitit.
Legerat ex acie, Domino mandante, trecentos,
  Quos videt e digitis lambere fontis aquas,
Dimissis aliis, Gedeon, quos potus hianti
  Gutture humi pronos flectere crura jubet:
Mox fugat innumeros hostes, multisque peremptis
  Exigua Madian castra phalange capit.
Rebus in his fluxis licitus sic quatenus usus
  Proferat, unda labris parcius hausta docet.
Hasce natans per aquas canit, arridensque Voluptas,
  Ut Siren variis attrahit illecebris,
Me miserum species umbræ ludentis in amne
  Decipit, & blandis fallit imaginibus;
Allicit incautum mendax dulcedine cantus,
  Donec recludat funeris ora dolos.
Heu quid agam? Densa cingor caligine culpæ;
  Noxius ah nimium diluit ora liquor.
Abripiunt motus animum: sic membra natantis
  Sæpe trahit vortex, mergit, & haurit aquis.
Ardua res, pravos subito deponere mores,
  (Arbiter est usus) ni Deus adsit ope.
Criminis heu quanto pressus sub fasce laboro!
  Intentant facies mortis & umbra metum.
Si venerande senex, Stridon quem protulit Orbi
  Virtutum specimen, Christiadumque decus,
Tu trepidas, meditans supremi temporis horam,
  Quamquam sis vitæ conscius innocuæ;

Quas

Quas animo volvam curas, quem jugiter ætas,
 Arguit in ſcelerum ſordibus acta reum?
Terrificæ quoties mortis ſubit ultimus ictus,
 Jure tuis tecum ſenſibus afficior:
Nempe tubæ reſonans clangor mihi perſonat aurem,
 Horrendumque Dei nuntiat ira diem.
Sive legam; capiamve cibum, ſpatierve per Urbem,
 Languida ſeu noctu membra ſopore levem;
Acria concipiens ultoris Judicis ora,
 Anxia mens horret, cor labat, oſſa tremunt.
Parce, precor, Cuſtos hominum, mihi parce precanti:
 Ah tua, Chriſte, tuum dextera perdet opus?
Te mihi redde prius, quam triſtes cedat ad umbras
 Spiritus: ah tutum lux tua pandat iter.
Hei mihi parce, tuum clemens compeſce furorem:
 Quid miſer heu capiam te ſine conſilii?
Nam ſine te mentes humanas nulla ſalutis,
 Veri nulla boni cura ſubire poteſt.
Temporis amiſſi cruciant diſpendia mentem:
 Ah gemat os, plorent lumina, cor doleat.
Hæc via ſola patet: dolor eſt ſociandus amori.
 Ah tua me ſpecies, te mihi jungat amor.
Me tibi jungat amor; Patris qui ſumma poteſtas,
 Terrenumque regis ſidereumque globum:
Tu radiis fulgens perfecti forma decoris,
 Inſeris omne jubar rebus, & omne decus.
Attamen anguſta voluiſti clauſus in alvo
 Virginis, humanas natus obire vices;
Et Crucis in ligno configi, ut morte redemptos
 Mortales Erebi faucibus eriperes.
Proh me vecordem! tanto male gratus amori,
 Innitar fluxis, & fugitiva ſequar?
Ah pereat quidquid gemmarum, quidquid & auri
 Dives Arabs, Gangis potor, & Indus habet.
Militiæque gradus, Regumque optata faceſſat
 Purpura, ſeu quidquid ſuggerit ambitio.
Proh pereat luxus, pereat male ſuada voluptas:
 Te ſine, Chriſte, gravi dulcia felle madent:

Te sine jucundum nihil est, nec amabile quidquam:
 Ipsi in luce sua luce carent oculi.
Jucundus labor est tecum, fit dulcis amaror:
 Tu mihi pax cordi, tu mihi, Christe, quies.
Fac precor, ut recolens noctesque, diesque requirat
 Te mea mens unum, cogitet, optet, amet.

AD ALEXANDRUM FRATREM.

Qua ratione pravus animi affectus fugiendus, & curandus.

Est operæ pretium vexari febre timenti
Corporis, aut quavis noxa prævertere causas,
Lædere quæ possunt; multo nam læsa labore
Corpora *cum languent*, reparentur oportet: in ægris
Curandis animis ratio par esse videtur,
Si quis, Alexander, trutinet rem lancibus æquis.
Ars medici, quamvis Coo sit doctior ipso,
Pharmaca quæ mittunt Indi, seu præparat ignis
Eliciens tenues vario de gramine partes,
Seu quidquid produnt effossæ viscera terræ,
Et species morbi, lecto qui detinet ægrum,
Curatu facilis, quidquam non proficiunt; ut
Incolumis rursus, fiat, viresque resumat.
Si medicos tenuat succos, vitetque medentem.
Impliciti vitiis animi graviore laborant,
Quam corpus, morbi specie: plerosque latet, se
Ægrotare suis affectibus indulgentes;
Hinc in deterius noxæ vis effera gliscit.
Sunt alii, qui percipiunt quo pondere pressi
Succumbant, cupiuntque mali reperire medelam;
Non tamen, ut valeant, removent quæ lædere cernunt
Scilicet his vitæ nimium spes credula celat
Exitium, furtim properans. Tu providus annos
Elapsos meditare, fugax & ut avolat ætas;
Si culpæ stimulos sentit mens excita, noscet
Quam grave discrimen subeat, qui vivere pergit,

Exuta ratione; futuri non memor ævi.
Quæ nocuere, sequi cavens, constansque repelle:
Hoc age persistens; Usus contrarius usum
Delet, & infirmis prodest, additque vigorem.
Nec præsens te decipiat nocitura voluptas,
Quæ vix orta cadit, vulnus lethale relinquens.
Protinus illecebræ turgentia semina tollas:
Sensibus irrepit paulatim, quod placet, & se
Insinuat, mox assiduo subit altius usu,
Insertumque animo, tanquam foret ingenitum, hæret;
Et late serpens cariosum erumpet in ulcus,
Ni Ratio primos excluserit obvia motus.
Hanc igitur sectans, pronis præcepta salutis
Auribus admittas; in primis Numinis almum
Præsidium implores, fugiens quæ noxia cœptum
Propositum turbant; facili te calle pericli
Diriget expertem promissa ad gaudia cœli.
Impulit hoc teneros pueros, castasque puellas,
Fundere pro Christi cultu cum sanguine vitam.
Non illos acies districti terruit ensis,
Non algor glacialis aquæ, non ungula, & uncus,
Non virgæ, sævæque rotæ, non ora leonum,
Non crates, non flamma vorax; nec prava jubentes
Deliciis, opibus, vel amictu murice tincto,
Consilium recte potuere invertere mentis.
Sæpius hæc tecum tacito sub pectore volve,
Quique manet sontes rigidum cruciatus ad Orcum,
Mœrentes inter tenebras, & mortis in umbra;
Quam; sit atrox illic stridor, quam sit fœdus horror.
Quem non hæc gelido quatiant audita pavore?
Quis scit an exorto surgentem mane videre
Lucem possimus, mare cum subit occiduus Sol?
Ultima mortales citius, seu serius hora
Opprimit, interitum, aut vitam latura perennem.
Quos tamen interea fallacia vota fatigant
Falsis quippe bonis, vel inani ludificant spe.
Fac recolas quantum distant æterna caducis:
Incipient luxus odium, curæque salubres

Pellere desidiem, cæcosque cupidinis ignes;
Accedet Virtutis amor, quem robore firmat
Cælestis favor adsistens ex corde precanti.
O utinam cœptis adsit! mortalia quæque
Desipiunt animis sancto quos lumine complet
Gratia; perque gradus rerum mens nescia culpæ,
Corporis obstantes optans abrumpere nexus
Transilit ætheros tractus, Cælique meatus,
Ac penetrans ultra Superum se cœtibus infert,
Adspiratque Dei faciem visura beari.

ANTONIO CAROLI FRATRIS FILIO.

Virum gravem quatenus Poësi deceat operam dare.

Pieridum, Antoni cultor, sacrique Lycei,
Sunt quibus in Cyrrhæ videar studuisse recessu
Plus nimio cytharæ modulis, & Apollinis arti:
Non tamen efficior dictis, quæ vulgus ineptum
Jactat, & ad certam revocantes omnia normam,
Qua solum meditantur opes, sceptroque potiri.
Vos ego compello, Virtus quos inclita veræ
Laudis amatores effecit, ut inspiciamus,
An sine labe queat quis munia seria blandis
Versibus, & castæ numeris condire Camœnæ,
Quin etiam dulci miscere salubria norit,
Unde sibi meritum quærat, famamque decoram.
Omnes vobiscum reprobo, qui carmina præter
Nil satagunt, augentque Cupidinis ignibus ignem,
Dum formosa canunt adamatæ virginis ora.
Quis ferat obscœno sparsas modulamine cartas,
Quæ pueros peccare docent, tenerasque puellas?
Inserit infusum veluti sub melle venenum
Musa procax pravos mores in corde Juventæ,
Quæ sensim exuit, & leges oblita pudoris
Omne nefas audet, tandem se nescia perdit.
Italiæ nuper quidam sat notus in oris

Exceptus populi plausu, dum turpis amoris
Lusibus exilarat scenam dulcedine cantus
Allexit pariter natas, hinc turpiter illæ,
Ducentes vitam funestant seque, patremque,
Qui senior demum ærumnis confectus obivit.
Hæc multos trahit ingenio blandita Cupido;
Exemplis vitium facile diffunditur, & se
Mentibus insinuans longe lateque vagatur,
Dum prono sequitur motu mulcentia sensus,
Fallitur, & cupide quærens quæ noxia lædunt,
Itala jam passim pubes hac peste laborat.
Est igitur damnanda quidem lasciva Poesis;
Non quæ casta pios animos virtutibus ornat,
Isacioque sonans celebrat cœlestia plectro:
Flagitium occidens patrat; non tela, vel ensis,
His decus acquires patriam tutatus & aras.
Carmina quæ juvenes fœdis affectibus arcent,
Et rectis monitis almæ pietatis amore
Accendunt, quis promeritæ fraudaverit auræ
Laudis? At impediunt tractare negotia Musæ
Publica dum studio consumunt tempus inani.
Quin potius recreant mentem quæ viribus aucta
Officium sumit rursus quod proficit Urbi.
Cum læves legeret conchas ad littoris oram
Lælius, & victis nomen sortitus ab Afris,
Non ideo est habitus rebus minus aptus agendis.
Laxamenta petunt curæ; per amœna vagati
Culmina Permessi duxerunt otia quondam
Insignes gravitate viri, nec devia munus
Aut opus injunctum sprevit vel deseruit mens.
Sacra quibus Pindus precinxit tempora lauro
Pontifices alios inter se Damasus offert,
Cui comes is, Gelasi, magnæ lux altera Romæ,
Ambrosius quoque Castaliis labra proluit undis,
Moribus Insubres decorans; Albinus, Amator,
Sedulius, Paulus, Paulinus, Prosper, Avitus,
Gregorius Sanctus pastor, Nazanzius heros,
Cum Fortunato Prudentius, atque Juvencus

Non te, Synesi, neque te, Cypriane, silebo.
Quid reliquos referam Patres, quos intulit astris
Innocui virtus animi, cœloque beavit
Aonio celebres cantu dum vita manebat?
Nec virides Pimplæ contempsit regia frondes
Purpura; pro cunctis concentu nobilis almo
Unus erit testis Jessæ generosa propago
Jordanis fidicen pius, & Rex optimus idem,
Qui semper modulos plectri studiosus amavit
Seu pax alta foret, premeret seu bellicus horror
Munere perfunctus regali, usumque canendi
Dum fidium cordas pulsaret, quem semel hausit
A teneris annis deponere noluit umquam;
Namque Dei nomen Solymas resonare docebat
Nunc rerum Domino laudes, gratesve rependens,
Nunc veniam erratis, vel opem in discrimine poscens.
Quemque decet lenire suos requiete labores;
Si requiem censes in Phœbi colle vagari
Quis vetet, ut fines intra spatieris honesti?
Quam late pateant monui; tu dispice, cujus
Secteris tuto pede, seu vestigia vites.
Dedecus hoc Musis, laudem sibi comparat alter.

LAURENTIUM MAGALOTTUM,

Utriusque Signaturæ Referendarium,

Rusticatum invitat.

Arva madent pluviis, & amabilis aura calores
Jam fregit, celerique fugâ se proripit æstas:
Rura vocant, lætisque patens in collibus aër.
Hic recrear, spatiorque libens, ubi libera longos
Lumina metiri gaudent obtutibus agros:
Hic reficit corpus vires, senimque moratur;
Hic bona sollicitam tranquillant otia mentem.
Si, Magalotte, placet tristes deponere curas;
Qua lacus Albanus vitreis diffunditur undis,
Gandulphi lacus veteris pars altior Albæ,

Excipiet iſte nos modico: qui ſufficit uſus,
Quos parvo contenta petit natura. Superbæ
Non ædes, animi requies facit una beatos:
Hanc tibi, quæ cordi, ſolùm parat ardua virtus.
Huc igitur ſecede: bonis, quæ detulit anni
Hora, parenſque ſuâ tellus dat ſponte, frueris:
Nec vitulus lactens, & odoro gramine vervex
Paſtus abeſt: dant ova cibum, piſceſque recentes.
Aucupium juvat? Hîc ſtipulis ager abdit alaudas:
Hîc nutu ſignata canis capienda coturnix
Obtentu retis: lini ſeu fallere nexu,
Seu viſco turdos libeat, venantis in uſum
Eſt nemus aptatum: perdix & phaſidis ales
Non deſunt: capies lepores, capreaſque fugaces,
Quà prope frugiferis tellus fert pabula campis.
Cetera formoſus quæ præſtat commoda collis,
Accipe. Fons gelidum deductus munere Pauli
Fundit aquæ rivum, cordique ſalubrior æther
Influit: huc ſiquidem ſpirans non ampliùs Auſter
Advehit humentes viciniâ è valle vapores:
Uberibus ſegetem glebis, herbaſque virentes
Nutrit humus, nuper cœno lymphaque paluſtri
Obruta. Cum terras oriens lux aurea Solis
Exhilaret; ſummo ducet te ſemita clivo,
Unde lacum ſpectare licet, quem ſcena coronat
Frondea: nam gemini coëuntes more Theatri
Undique protenſo tollunt ſe margine ripæ;
Quas illinc avium ſedes, & quercus & ilex,
Populus hinc ambit, ſociataque vitibus ornus.
Non procul obliquò curvat latus orbita flexu,
Aſſurgenſque novæ templum ſuperimminet Albæ,
Franciſci cui ſacra cohors famulatur: ad aram
Hîc tibi fas Superos in vota vocare, ſacerdos
Dum ſanctè peragit paſſi myſteria Chriſti.
Mox gradiens variò quà tramite dividit hortus
Areolas; miſtoque olerum florumque colore
Pingit humus, nemoris gratas aſcende per umbras,
Eſt ubi montis apex; capiet te mira voluptas

Si circumspicias, aspectu videris uno
Oppida, camporum tractus, silvasque comantes,
Pascua, clementes colles, vineta, lacumque,
Et maria, & montes, augustaque mœnia Romæ.
Nunc age solertes protende per omnia visus.
En prope subjectis vites in collibus uvam
Objiciunt oculis, ostro quæ certat & auro,
Et latices fundit, referunt qui vina Falerni.
Ostentat Pomona suos ex arbore foetus;
Quæque fluant musto, promit sua præla Lyæus.
Aspice planitiem, gregibus quæ gramina passim
Exhibet, & late campos quos præbet arandos,
Ut larga Tyberis ditescant horrea messe:
Quæ populum referata beant sub Principe Paulo.
Hinc etiam diffusa procul maris æquora cernas,
Quæque ferunt celeres albentia carbasa puppes:
Cum vitreum radiis dorsum sol desuper ambit,
Mobile lucis iter format, miroque nitori
Non impar, quem sideribus compacta minutis
Aëris in sudo noctu Via Lactea pandit.
Longius exurgunt altæ fastigia rupis,
Quam Circe tenuit: pelagi se prodit ab undis
Pontia, nunc dumis horrens, & inospita; quondam
Christiadum exiliis celebris, cum dira premebat
Sævities Christi cultum. Vicinus in auras
Prominet Albanus vertex, ubi cæca Quiritum
Est ætas operata Jovis Latialis ad aram.
Ardua Soractis cervix ut in aëra fertur!
Apparent Cimini montes, collesque Sabini,
Et juga Samnitum, summas æquantia nubes.
Quam juvat intuitu magnas discernere moles
Urbis? ab Exquiliis celsâ testudine culmen
Porrigit eximii species miranda sacelli,
Quod tibi Christiparens, almi lux prima pudoris,
Addictum posuit studium, pietasque dicavit,
Quâ coluit, puroque colit te pectore Paulus:
Cujus opus pulchro surgens in colle Quirini
Se Domus extollit, regali condita sumptu.

Excelsi tholus en Templi se proximus infert
Sideribus, pia quod vasto molimine cura
Pontificum struxit Petro. Te Paule loquetur
Posteritas, laudemque tuis hanc laudibus addet:
Nam tibi debetur tantæ pars maxima molis.
Sed tua dum vario, Laurenti, lumina pascis
Prospectu, rapidos Cœli per inane jugales
Phœbus agens, minuit jucundas altior umbras.
Quæ tamen hac Albam prono petit obvia ductu,
Hinc iter inflectens reduces in limine sistet
Nos via, nec venti flabris nec pervia soli:
Arboreis etenim ramis utrimque virescens
Explicat umbriferum gratissima tegmen eunti.
Post epulas dulci dederis cum membra quieti,
Et medium Phœbus cœlum transmiserit axe,
Non procul in silvam sonipes te deferet: illam
Huc illuc gressu placido peragrasse juvabit:
Hîc tibi castaneæ frondentia bracchia pandunt
Quercubus admistæ, fessoque umbracula texunt:
Sive per annosos rhedâ vectabere saltus,
Qua latè montana patent æquata viarum
Strata rotæ, nemus hac petitur speculumque Dianæ:
Hoc lacui nomen fecit, quæ pura liquentis
Limpha vitri speciem referens, sinuatur in orbem.
Abditus hîc inter silvas est creditus ævum
Hippolytus duxisse, novo de nomine dictus
Viribus, auxilio Triviæ revocatus ad auras
Æthereas: arcebat equos hinc vana vetustas,
Quod pavidis abreptus equis per devia letho
Sit datus Hippolytus. Valeant insomnia Pindi.
Ut verorum, quæ vera, virûm jucunda recursant
Mentibus, apta facem rebus præferre gerendis!
Hinc oriens primum Romana potentia fluxit,
Post varios casus, dubiique pericula Martis:
His pater Æneas profugus consedit in oris,
Quem tandem rapiens absorbuit unda Numici,
Filius Ascanius constructis mœnibus Albæ
Dat Regum seriem, quorum de sanguine felix
Ro-

Romulus auspiciis æternam condidit Urbem.
Linquimus Ægeriæ lucum, quo provida virtus
Aucta Numæ, populumque rudem belloque ferocem
Formavit studio pacis. Non funere fratrum
Territus, hîc ternos prostravit Horatius hostes.
Immodicis Albanus aquas lacus auctibus olim
Extulerat, nullis manantibus æthere nimbis:
Si ripis emissa, maris non influet æquor
Unda lacus, Delphis, inquit, consultus Apollo.
Romani capient obsessos milite Veios:
Permeat hinc subiens, cæsi per viscera montis
Jugis aquæ rivus. Species ambesa theatri,
Stirpibus innatis squallet: quater hostibus Alba
Ludibrium jacuit: densis en obsita dumis
Regia, quam posuit Romani Flavius hæres
Tertius imperii; fastu qui turgidus egit
Hîc annos epulas inter, mimosque loquaces,
Deliciis fractus. Jactet nunc stemmata gentis.
Ignotos extrema dies insignibus æquat.
Ingentem subitus silvam cùm corripit ignis,
Confundunt cineres quercus, humilesque myricæ.
Mitte supervacuum cultum, curisque solutus
Eripe te rerum strepitu. Sibi vivere dulce est:
Vive Deo, tibi sic vives. Te sola sequentur
Post cinerem benè facta: rapit reliqua omnia lethum.

ALEXANDER

ECLOGA.

Quæ solita es pecudes inter frondentis in umbrâ
Ilicis agrestes calamos inflare Thalia,
Linque casas nemorum, cultuque ornata decenti
Marmoreas Regum turres pete: digna sonoræ
Voce tubæ Heroum molimur maxima facta.
Non facit atrocem ad Martem rude carmen Avenæ.
Ecquis Alexandri possit tam grande sonanti
Carmine complecti laudes, ut facta canendo

Æqua-

Æquarit? Nec enim tantum Ducis inclita virtus
Cæsaris ingentes animos imitatur, & ausus
Scipiadum, Fabiive moras: quot protulit umquam
Roma Ducum claras virtutes, excitat uno
In Duce Alexandro Mavors: Thrax efferus, ensis
Fulmineos ictus sensit; cùm cærula passim
Æquora Turcarum fuso rubuere cruore,
Quà mare Naupacti fluctu cava littora plangit.
Hîc iterum fractas vires Orientis ab armis
Hesperiæ, hîc sacram captas videre triremes
Per sua transtra Crucem victricia pandere signa.
Acer in adversos illum rapit impetus hostes.
Nulla viro virtus obstat, vis nulla resistit
Herois gladio: nigras mors explicat alas
Lunigeras puppes super, ac truncata cadentum
Membra cruentati fluitant per marmora ponti.
Hellespontiacâ Byzanti in sede Tyrannum
Fama volans tantæ turbatum nuntia cladis
Perculit: huc, illuc, trepidè per compita fertur
Correptum pavidis vulgus præcordia curis.
Quisque fugam meditans, incertis anxius hæret
Consiliis. Facile poterat perterritus hostis
Ad priscas Tanais cogi remeare latebras;
Ni fera Christicolis vario discordia motu
Distractis, merita rapuisset præmia palmæ.
Sic placitum Superis nostræ ob contagia culpæ,
Gaudentis patrio perfundere sanguine campos.
Nec tua, Alexander, tantum decora inclita novit,
Qui colit Eoas oras, & clara trophæa
Miratur, captasve dolet prædasque virosque,
Armatamque timet funestis in prælia dextram:
Novere Ausonii, Batavi sensere subacti.
Hi magnos ausus animi, metuendaque fortis
Damna manus; illi meritos ex hoste triumphos,
Et summos immortalis Virtutis honores;
Hique tuam noscent ventura in sæcula famam,
Quos & uterque Polus, quos Taurus claudit, & Atlas,
Quique sua invertunt nostris vestigia plantis.
Nul-

Nulla tuas poterit laudes abolere vetustas,
Dum Scaldis tumidum rapidis irrumpet in æquor
Fluctibus, & stabit celsis Antuerpia muris:
Bellica dum Belgæ soboles, nomenque manebit.
Nam quid ego hostiles summa virtute fugatas
Commemorem turmas, debellatasque phalanges,
Quid fluvii clausum per aquas iter obice pontis,
Quem ratis incassum tentavit perdere nitri
Fœta dolis, jussasque ferens in tempore flammas
Seu quid consilio, pernicique oppida capta
Adventu? vel aquis cinctas & mœnibus arces
Assiduis victas studiis, urbesque subactas?
Nec tibi res fuerat tantùm contra horrida Belgæ
Arma, nec adversus munitas aggere fossas:
Sæpe Britannorum sæva undique circumventum,
Gallorumque acie regio te Belgica vidit,
Ac tria devicto referentem ex hoste trophæa.
Non tibi tormentis sævos imitantibus ictus
Fulminis, aut lymphis circumstagnantibus altæ
Urbis agrum, est aditus clausus; non fluminis undis,
Qua celeres furtim lintres alimenta ferebant
Hostibus obsessis: victor tantâ urbe potiris.
Qualis in Alpino nodosa cacumine quercus
Sæpius incursus Boreæ frustrata frementis;
Et quamquam insolito miscetur turbine cœlum;
Stat tamen immota, & venti vix frondis honorem
Decutiunt: tenues fulmen si fortè per auras
Juppiter in quercum contorserit; illa repentè
Concidit, & campis infert, segetique ruinam:
Palantes fugiunt pecudes, pecudumque magistri;
Ac sibi tota timet subsultans murmure sylva.
Talis, ut Herois generosæ robora dextræ
Sensit Iberorum consueta evadere nisus,
Cedit; & admittit victorem Antuerpia portis.
Jam pavor excurrit mortis, jam terror oberrat
Exitii. Quid agat? tantis circumdatus armis
Quid tentet? Veniam supplex sibi Belga precatur,
Et licet incensum validè cor ferveat ira:

Tu-

Tu tamen antiquæ Farnesi gloria Gentis
Supplicibus veniam defers, & bile tumentis
Ultores animi sedas in pectore motus.
Hoc virtutis opus. Nunc ô quantum libet illa
Nunc tui Alexandri facta inclita Græcia jactat,
Est & Alexander Romæ, æque fortis in armis,
Major in hoc; nec enim tantum devicerit hostes,
Hostibus at victis sese quoque vincit, & iram.

JULUS

ECLOGA.

Infelix Galatea vagas Minionis ad undas,
Seu solis fugeret radios, seu ferret opacas
Nox tenebras, raptum crudeli funere fratrem
Flebat, & aureolum vellens de fronte capillum,
Nequidquam hos gelidis silvis, & flantibus auris
Jactabat questus, animamque vocabat amatam:
Cur dolor heu prohibes in fletum ducere voces?
Sive quid invitis lacrimarum supprimis imbrem
Luminibus? mea cur tantùm singultibus ora
Mœsta sonant? justis nec dum laxata querelis
Est via? Te ne mihi frater tam dirus ademit
Casus, & ante diem sæva tibi lumina morte
Condidit? Heu te tam crudelia fata manebant,
Ut tibi fulmineis foret ictibus occubendum?
Horrendo intonuit nimborum murmure cœlum,
Ac simul abruptis elisus nubibus ignis
Excidit: heu subito correptus fulminis ictu
Volveris exanimis, lucemque relinquis, Jule;
Ipsaque tam duro casu concussa repente
Frigore corripior pectus, gressusque labantes
Heu me destituunt: certa vix sede manet mens.
Accurro tamen infelix, collapsaque membra
Excipio, simul & pallentibus oscula labris
Admoveo, frustraque tuo te nomine, frater,
Compello, extremumque animæ fugientis in auras

Ha-

Halitum ab ore lego, & morientia lumina condo:
Et feretro gelidos compono flebilis artus;
Teque rigo lacrimis. Tandem produceris; & jam
Funereis de more viæ longo ordine lucent
Ignibus, implenturque leves lugubribus auræ
Vocibus: atratis cognati in vestibus adsunt.
Te sequor hos inter, comitataque ad usque sepulchrum
Inferiis mœrens adsto. Pia turba precantum
Circumstat feretrum: justis & rite peractis
Non illaudatum tumulo te condit, Jule.
Ah quid cum febris jactatus ab igne jacebas,
Effudi Superis supplex pia vota? quid ora
Respersi lacrimis cumulans altaria donis?
Scilicet ut sævi raperêris fulminis igne;
Nec misera heu miserum extremo sub tempore fratrem
Affari possem, & voces audire supremas?
Ah dolor, ah lacrimæ! tantas an concipit iras
Nubiferum cœlum? Quid si non liber ab omni
Crimine vixisses? Nulli mors invida parcit.
Invida mors, fratris cano num vertice crinis
Albebat; dirove dapes aut vina veneno
Dextera miscuerat, furtim molita piorum
Funera? An in quemquam violentum strinxerat ensem?
Anne fidem Superum sancto violarat abusus
Numine? Num templis atros immiserat ignes?
Heu benefacta nihil, florens nil profuit ætas,
Heu nihil incorrupta fides, mensque integra juvit.
Ah frater media miser intercepte juventa,
Quo mœrore, quibus curis me conficis ægram?
Quos acuunt tua fata mihi sub corde dolores?
Nam postquam horrisoni cecidisti fulminis ictu,
Quamquam sex densos rutilus sol extulit ortus,
Bisque soror junctis complevit cornibus orbem;
Non tamen ulla meam possunt solatia mentem
Mulcere, aut cordi infixum sedare dolorem.
Invisæ mihi sunt comites: dant omnia flendi
Materiam; lucemque simul noctemque perosa
Te cupido exquirunt, frater, mea lumina visu.

G 3 Nul-

Nullam fert requiem tacitâ sub nocte cubile:
Quin nostris tantum resonat plangoribus æther;
Et mihi vix primi claudit sub luminis ortum
Sera quies oculos; buxoque simillima campos
Et montes peragro, tellus ubi lampade fulget
Phœbeâ, nostrisque sonant nemora alta querelis.
Et cum deficiens mediis vox faucibus hæret,
Ilia singultus quatiunt, tepidæque per ora
Volvuntur lacrimæ: & gelidæ jam lumina mortis
Ferreus urgeret somnus, ni Delia nuper
[Delia, quæ sacro vitam castissima templo
Transigit, & veras illi transmittere fertur
Præscia mens umbras, seriemque aperire futuri]
Lenibus alloquiis curas, pœnamque levasset.
Illa quidem dixit, frater dulcissime, jussu
Ætherei Patris, summo qui regnat Olympo,
Te loca adisse, quibus priscæ vestigia culpæ
Omnia delentur, nosterque hinc spiritus astra
Ascendit levior, cœlique in parte locatur;
Teque brevi æthereas subiturum tempore sedes:
Sed tantos animi ut melius componere motus,
Ac solidum possim pœnis adhibere levamen,
Spiritus ô fratris tenues labare per auras;
Huc adsis, levis umbra, tuam miserate sororem,
Si de te verum prædixit Delia, pande;
Ne mea perpetuò titubet mens nescia. Sed jam
Huc ades, ô cari dulcissima fratris imago;
Huc ades, aspectuque tuo solare dolentem,
Talia dum jactat, cœlo processerat alto
Humida nox, lateque solum pontumque tenebat.
Et licet his dederit finem defessa querelis;
Non tamen abscessit luctus; quin tristia fletu
Lumina rorabant, singultusque ora ciebant.
Jam verò Hesperias Phœbe properarat ad oras
Quadrijugis invecta rotis, pronoque sub undas
Oceani cœlo, vaga sidera volvebantur,
Cùm tandem madidos irrepsit somnus ocellos.

AD

AD VIRGINIUM CÆSARINUM

Cæsarini Ducis Fratrem.

Rusticari, curas, ac studium intermittere, verum valetudinis præsidium.

Virgini, decus eruditiorum,
Amor Castalidum, jubar Quiritum,
Quos veræ bona gloriæ cupido
Pennis evehit aureis ad astra;
Quid rerum geris? ut vales? ut oris
Antii recrearis? an tepore
Istic aëris, ut ferunt, iniquum
Bruma frigoris impetum remittit?
Floridi tibi veris adflet aura,
Quæ cœlum sine nubibus recludit,
Ut dulces nemorum queas per umbras
Securus pede libero vagari,
Dum cantu querulo strepunt volucres.
Seu malis placidum maris per æquor
Huc illuc agili vehi phaselo,
Quem littus propter remus hinc & inde
Impellat facili levique motu:
Squamosum licet hic genus tueri
Lusus nectere lusibus, vel hamo
Piscem ducere. Quam juvat liquentis
Regni cæruleos obire tractus
Vago lumine, nigra dum per undas
Alis carbaseis volat carina!
Nec gratum minus exhibet Theatrum
Tellus gramine læta, quam petulci
Huc hœdi, pecudumque grex, & illuc
Immixti peragrant equis juvenci
Inter herbida prata, & virentes
Diffundunt segetes satis in agris.
Addunt se super, exsiliuntque densi

Col-

Colles vitiferi: nivesque in altis
Procul montibus albicare cernis,
An non hæc facies soli decora,
Prospectusque maris patens, & aër
Spiritus reficit, fugatque tristem
Languorem, capitisque fluxionem,
Quâ fauces nimium soles peruri?
Mitte cum medicis graves medelas:
Curas excute noxias, cupitæ
Valetudinis intimum venenum,
Et caros jubeas abire libros:
Sat te Ciampolus allocutione
Librorum vice detinet. Valentem
(Hæc si feceris, ut reor) revisam
Te brevi. Deus annuat benignus:
Sic vovet tua Roma, sic Amici.

NON CELEBRANDA SOLUM,

Sed colenda Virtus.

Virtutem meritis ad astra tollis
Laudibus, citharæ modos canoros
Aptans, quos pudor, integrique mores
Promunt e probitatis institutis.
Res est digna quidem æmulatione,
Approbandaque plausibus bonorum;
Non tamen fatis ad perennis ævi
Optatam requiem tibi parandam,
Ni simul duce gratiæ superni
Numinis benefacta consequantur,
Quæ pandant supernam fores ad aulam.
Has petentibus, hinc & inde passim
Obsident iter hostium phalanges;
Nempe deliciæ, cupidinesque,
Et quidquid movet, attrahensque sensus
A sacra Pietatis arcet æde;
Non alunt crocodilon arva Nili

Ma-

Magis quam sit amor sui innocentem.
Tu recti studio, metuque culpæ,
Virtutum cuneum ciens opemque,
Pugna ceu jaculis, & ense miles,
Qui fortis fugat obvias cohortes;
Sic viam reserans, ab hoste palmam
Non solo sonitu refert tubarum.

RURIS LAUDES.

Ab urbe rura nos vocant ad otium
Bonæ quietis, innocensque gaudium.
Quid hîc moramur? Ecce ver vices refert:
Ad hasce transvolant plagas hirundines,
Strepuntque voce garrulâ, haud gemunt Itym:
Liquatur *alba nix*, gelúque solvitur;
Hyems recedit acris, atra nubila
Fugat Favonius, renidet ætheris
Serenus ambitus, fretúmque detumet,
Ratísque cærulas recludit orbitas:
Opes & uda terra veris exerit.
Ab Urbe rura nos vocant ad otium
Bonæ quietis, innocensque gaudium.
Novo virent amicta prata gramine:
Novis & arva sunt decora floribus:
Botrosque, pampinósque vitis induit,
Fluensque pura fontis unda murmurat:
Et inter arborum tenella germina
Aves canunt, & aura lenis adsonat,
Eburna ceu chelys, chorusque musicus.
Ab urbe rura nos vocant ad otium
Bonæ quietis, innocensque gaudium.
Ut inter hæc patentis haustus aëris
Ad ima pectoris salubris insluit!
Ut est videre dulce, sive collium
Aprica, sive montium crepidines,
Humum vel herbidam, satàmvè cùm seges,
Velut maris tumentis unda fluctuat!

Amœna quàm juvat per arva progredi,
Vel essedi rotis, equove devehi
Agri per æquor! ut vigor resumitur,
Laborque firmat ægra membra viribus!
Ab Urbe rura nos vocant ad otium
Bonæ quietis, innocensque gaudium.
Suis ibi pudica Musa lusibus
Libens potest vacare, non licentiæ;
Ut arduis in urbe mens sit aptior.
Gravis facessit inde cura, concidit
Molestà turba litium. Negotiis
Datum satis: quid hic moramur? Anxii
Recessus est medela cordis optima.
Ab Urbe rura nos vocant ad otium
Bonæ quietis, innocensque gaudium.

AD BERNARDINUM CAPPONIUM

En Pater Autumnus, redimitus pulchra racemis
Tempora, pandit humi luxuriantis opes:
Imbre madent virides agri, fit mitior æstus,
Dum cursu claudit Sol breviore diem:
Ortaque nocturni roris de flatibus aura
Innocuum blando frigore suadet iter.
Tu ne igitur celebres, Capponi, linquere colles
Urbis, & es patrium certus adire larem?
O, nisi me patruis retinerent debita jussis
Obsequia in Tiberis, quod secat unda, solo?
Non cari desiderio detentus amici
Cogerer ingratos ducere in Urbe dies:
Non equidem pluviis torrens hyemalibus auctus,
Non oculis raperet te via longa meis;
Seu tellus concreta gelu, nivibusque rigeret,
Seu flaret Boreas, imbricitorve Notus;
Seu squaleret humus camporum arentibus herbis,
Cultaque flammivomus finderet arva Canis:
Non a te pelagi possent me avertere fluctus,
Nec maris incuterent mi fera monstra metum;

Effe-

Effeta non Scyllæ rabies, non sæva Charybdis
  Ira, labor nautæ, perniciesque ratis:
Horrida me numquam terrere Ceraunia possent,
  Ut tibi non essem fidus ubique comes.
Ora tamen distans, non me mora longa, nec ætas
  Arguet ulla tui nominis immemorem.
Quem validè stringit præstanti pollice virtus,
  Nescius est solvi nexus amicitiæ.
Sic placitum Superis: posthac me Roma tenebit:
  Tu sine me repetes, quos rigat Arnus, agros;
Inclita qua celebrem laudum Florentia famam
  Explicat eximiis patria clara viris,
Te germana soror, genitrixque, paterque morantur;
  Spem reliquam sobolis, præsidiumque domus.
Te tua rura vocant. Minio qua limpidus amnis
  Profluit, & frustra spumeus albet aqua.
Huc procul a curis, animum quibus implicat aula,
  Te vocat afflicti cordis amica quies.
Ut rerum mutat faciem tibi frater ademptus,
  Quas tibi fert vitæ propositique vices?
Heu, quo te procul hinc sensu discedere cernam,
  Cujus in adversis est mihi nota fides?
Heu, cum quo posthac animi mihi gaudia, cum quo
  Partiri curas tempus utrumque dabit?
I tamen, aspectuque tuo solare parentes,
  Quos subitus nati perculit interitus:
Interitus, quem scissa manu Florentia crines
  Flebilibus fertur collacrimasse modis.
Quid renovem luctum funebri carmine? mecum
  Sat flevit querulo tristis avena sono.
Non tuus occubuit frater: nam claudere viso
  Lumina, in æternum sunt reserata diem.
Manantes lacrimas cohibe, mentisque tumultum:
  Possumus audentes his graviora pati.
A vicibus duris ætas incæpta, beatæ
  Abdita sæpè sinu semina fortis habet.
Quid Regem memorem Cyrum, fortemve Quirinum
  Tibridis expositum prætereuntis aquis?

Aspera quis nescit Mosis cunabula? Testis
Tu Joseph, fratrum vendita præda dolis.
Non crucient mala nos propero congesta pavore:
Nec spes vana avidi somnia cordis alat.
Sors sua quemque manet, quoties mens nescia vitat
Quæ tolerata juvant, & sequitur quod obest?
Nos decet è Superûm nutu pendere. Pericla
Intrepidè intrepido sub duce miles obit.
Proderit hæc olim forsan perpessa referre,
Tempora cum nobis candidiora fluent.
Interea geminat vires exercita virtus,
In propriâ retinet si statione gradum.

IN FONTEM MIRI ARTIFICII.

Largior angustâ primum defertur in auras,
Unde magis latâ subsilit unda viâ:
Exprimit hinc patulum tenui cratera liquores;
Quid gelidam sitiens non bibis hospes aquam?
Nam cui lympha sitim mirâ non provocet arte?
Ipse calix lympha est, ipsaque lympha calix.

DE ULYSSIS ALDOBRANDI LIBRIS.

Multiplices rerum formas, quas pontus, & æther
Exhibet, & quidquid promit, & abdit humus,
Mens haurit, spectant oculi, dum cuncta sagaci,
Aldobrande, tuus digerit arte liber.
Miratur proprios solers industria fœtus,
Quamque tulit, moli se negat esse parem.
Obstupet ipsa simul rerum fœcunda creatrix,
Et cupit esse suum, quod videt artis opus.

In Pontici Avaritiam.

Ut parcas opibus, tibi quid non parcis? an unquam
Augendi census terminus ullus erit?

De-

Desine divitias fulvo cumulare metallo:
Tam tibi deest, quod habes, quam quod habere nequis,
Quid tamen obduras toties, quid, Pontice, jactas?
Non nisi, qui frugi est, possidet ullus opes.
Tu mihi dives eris, qui, ne quo tempore partis
Divitiis egeas, Pontice, semper eges?

DE NECE REGINÆ SCOTIÆ.

Te quamquam immeritam ferit, ô Regina, securis,
Regalique tuum funus honore caret;
Sorte tuâ gaude, mœrens neque Scotia ploret:
En tibi pompa, tuas quæ decet exequias.
Nam tibi non paries atro velatur amictu,
Sed terras circum nox tenebrosa tegit:
Non tibi contextis lucent funalia lignis,
Sed Cœli stellæ: nænia tristis abest,
Sed canit ad pheretrum Superûm chorus aliger; & mo-
Cœlesti incipiens voce, silere jubet.

DE SANCTO PAULO.

E Cœlo tibi Paule lux refulsit
Aureo radians decore: sic fis
Agnus e rabido lupo; supernæ
Hinc te miror ut Angelum cohortis.
Me tuum eloquium trahit stupentem,
Ac magis sacra flamma Charitatis.
Raptum ad sidera te silens honoro,
Et cum lacte tuum colo cruorem.
Vana spes, temerarius sit ausus,
Quærens te celebrare: sat voluptas,
Cum cor exilit ob tuos triumphos.
Rauca vox labiis profusa plectro
Qui meo citharæ sonus cietur,
Non laudis, sed amoris est tributum.

DE PICTURIS GUIDONIS RHÆNI

In Sacello Exquilino S. D. N. PAULI V.

Ut trahit, ut retinet, defixaque lumina fallit,
Quod Rhenus celso fornice pinxit opus!
Pictorem celebras, hæres immotus, & anceps
Ambigis, an sculptor, an sit uterque simul.
Sculpta putas, quæ picta vides, sic undique pulchrè
Prominet eximiâ perlitus arte color.

AD ULYSSEM ALDOBRANDUM

De ejus admirabili rerum naturalium Hermathena.

Quæ maris & terræ peragravit, & aëris oras,
Non fluxis opibus mens tibi dives erat.
Sed cui sat vitam parvo traducere, majus,
Aldobrande, decus fert tibi parva domus:
Parva quidem, magno pandit tamen æmula mundo
In vasto quidquid continet ille sinu.

AD AUGUSTINUM NERUM PORCILIANI DOMINUM

In flore ætatis extinctum.

Effera mors Floræ passim baccata per urbem,
Funereis nec adhuc exaturata rogis;
Dum quemquam potuisse brevem protendere lucem,
Sive obitum alterius non doluisse dolet.
Deliciæ patriæ, decus Augustine tuorum,
Flos juvenum, quo non alter amabilior;
Ne quisquam mœrore vacet, luctusvè sit expers,
Te, teneros annos non miserata, rapit.

Inexplebilis mortalium Cupiditas
Pietate temperanda.

Vitæ brevem mortalibus
Nec lætam ſtatuit diem
Conditor cœli Deus, ut perennem
Lætitiam recolat futuri.
Humana mens ævi memor
Nequicquam tamen anxiis
Implicat curis animum, doloſam
Dum ſequitur ſpeciem bonorum,
Heu nullus eſt cupidinis
Illi terminus, aut quies!
Latius regnet populo Quirini,
Semper abeſt aliquid quod optet:
Per quodlibet fertur ſcelus
Sperans quod cupit aſſequi,
Compos & voti fieri laborat
Artibus, inſidiis & exlex.
Cædes acervat cædibus
Fœdans omnia ſanguine,
Ignibus vaſtat ſegetes, & agros,
Ac miſeras populatur urbes.
Opus volunt hæc regium
Credi, & nomine gloriæ
Obtegunt culpæ ſocii, nefaſque
Immerito decorant honore.
Plerumque ſic ſe plauſibus
Perdit turgida traditæ
Exuens rectum rationis uſum, &
Quod libuit ſibi vult licere.
Eſt ut quis expleat ſitim
Regnandi licite, ferum
Prœlio Turcam petat & receptis
Victor agat Solymis triumphum.
Hinc Gottifredum bellica
Virtus, ſed Pietas magis

Clarat insignem titulis & armis.
Te resonant juga Vaticani,
Te dixit ætas, quæ fuit,
Magnum, Carole, nec minus
Te pium præsens vocat, & futura
Te celebrem super astra tollet,
Dum stabit ædes inclito
Petri corpore nobilis:
Hisce dux laudum cumulo decorus
Se comitem Boëmundus addit.
At o quid Heroum modis
Imis ardua deprimo
Facta Jesseis fidibus canenda?
Mente colam, tacitoque plectro.

AD PETRUM CARDINALEM ALDOBRANDINUM

Ferraria recepta.

Insanienti cùm quatit impetu
Pagos & urbes concitus efferâ
Mars sævus irâ, quæ tumultu,
Quæve truci vacat ora cæde?
Confossa passim membra, cadavera
Aggesta, prædas, damna, sine incolis
Domos ruentes, & cruoris
Flumine humum videas natantem.
Desolat agros horrida vastitas:
Ac tecta captarum ignibus urbium
Incensa fumant, & triumphis
Pæne suis gemit ipse victor.
Testis tot eheu Gallia cladibus
Funesta, testis Belgica lugubri
Vexata gens bello, tot annos
Se lanians sibi diffidentem.
Ferrariensis, inclita Civitas,
Te clade nullâ, te sine prælio

Vide-

Videre Victorem, tuoque
Petre frui cupiere vultu.
Ut, cui salutem, pacis & otium
Debere norant, gaudia pectore
Concepta præferrent; Juventus
Nobilium, populique turba,
Effusa portis undique confluit:
Te spectat unum, dum tua dextera
Protensa format fausta sacræ
Signa Crucis, Tyrioque fulges
Insignis ostro: compita plausibus
Sonant; ab altis mœnibus ærea
Tormenta, jam conversa in usum
Lætitiæ, geminant fragorem,
Ut fama primum, rem tibi prospere
Cessisse, lata est; gaudia nescius
Celare, sub lapsu silenti
Servitii quasi vincla, pontem
Excussit, alto gurgite liberas
In æquor undas Eridanus ferens.
O fausta lux Romæ, quotannis
Insolito recolenda plausu!
Dum lecta Mavors instruit agmina
Utrimque; nullis fallitur artibus
Tentata mens Patris supremi,
Propositique tenax, & omnis
Terroris expers audet, & acriter
Constans Averni devovet ignibus
Ritè execrandum mentis hostem
Heu nimiùm malè pertinacis.
Tu jussus Euris ocior arripis
Iter, phalanges cogis, & expedis
Tormenta, quæ demoliendis
Arcibus exitium minantur.
Mox alta virtus se tua militi
Ostendit, & diffunditur hostibus;
Tu mitis affatu, sagaci
Consilio, placidoque vultu

Fer-

Ferrarienſes concilias tibi.
Hinc hæret anceps Cæſar, & inſcius
Cui fidat, armis Vaticanum
Depoſitis colit, & veretur.
Nil laudis hujus machina præripit
Flammis triſulci fulminis æmula,
Nil arma, nil aggeſta tellus,
Nil equitum peditumque turmæ,
Ducumque virtus: hæc tibi gloria
Debetur uni, quam neque deterat
Obliviosi curſus ævi, aut
Pone ſequens nebulis obumbret
Naſcentis atrox hoſtis adoreæ
Livor: futuri non ope temporis,
Utcumque nubes diſſiparis.
Auſonias volitans per urbes
Te fama, laudes te canit in tuas
Effuſa præſens, atque perennibus
Faſtis ſacrat, quem ætas honorem
Poſtera pro meritis rependet?
Lux ô Latini nominis, hoſtium
O terror, ô ſpes unica Tibridis,
Invicte Princeps, ô coruſcum
Purpurei columen Senatus.

AD FRANCISCUM CAROLI FRATRIS FILIUM

Exhortatio ad Virtutem.

Ingreſſe pubis limina lubricis
Calcanda plantis, ſe tibi ſemita
Declivis offert. & doloſo
Pandit iter malefida ductu,
Franciſce, fratris germen amabile,
Ob quem ſub imo condita pectore
Me cura mordet, detinetque
Sollicitum genitoris inſtar;

Subsistè mecum, nec grave duxeris,
Hinc ex amœnâ, quæ patet, orbitâ,
Ductore me, flectens adire
Per salebras Heliconis antrum.
Huc nate gressus: hîc licet aureo
Phœbi cientis pectine musicas
Audire chordas, dum canentes
Dulce melos sociant Camœnæ.
Hic multiformi carmine barbitos
Eburna Parcas sopit, & eripit
Heroas Orco, quos perenni
Fonte beat comitata Virtus.
Huic obsecutum conspicis inclitum
In collis almo vertice Thesea,
Quem flexuosus non fefellit
Tramitibus fabricatus error.
Sic vectus altum per mare subdolos
Cantus Ulysses dicitur integer
Audisse; sic vitasse Circes
Pocula, lethiferas & herbas:
Spectandus hic contemptor anhelitus
Spirantis ignem, divite velleris
Prædâ coruscat, luctuosus
Messor agri gravis ære, & hastis.
Conficta Prœto crimina deferens
Conjux necari quem petit, innocens
Hos inter excellit triformis
Bellerophon domitor Chimæræ.
Phœbea laurus frondibus allicit,
Dulcique pascit nectare Pegasus:
At nosse vim nobis negatur
Melle sub Aonio latentem.
Sensus recludet Cynthius abditos;
Audi canentem: Quem fovet aurea
Virtus in ulnis, ille monstris
Victor ovat domitis beatus.
Non hunc voluptas mollit, & impetus
Non vincit iræ, quæ violentiùs

Suc-

Succis, & herbis in ferarum
Terga viros, & in ora vertunt.
Ut ecce plaudit Castalidum chorus,
Phœbique concors carmina concinit!
Hic siste rursum, me petente
Sacra refert tibi verba Chiron.
Incompta quondam, claraque simplici
Nitore formæ, talibus Herculem est
Affata Virtus, dum procaci
Blanda sono loquitur Voluptas:
Hæc sumptuoso tegmine turgida,
Pexoque mollis crine, micantibus
Ornata gemmis, appetenda
Sub specie, male caute puber,
Edocta fraudes nectere fraudibus
Te ducit, atris qua scatet anguibus,
Dum flore vernans se terendam
Perfacili via prona gressu
Ostentat: umbras frondibus explicat
Hic arbor, ales dum canit; ah fuge
Quæ poma pendent, quosque viris
Fert gravidis latices racemis;
Hæc pulchra visu poma necem ferunt:
Hæc, quæ renidet, lumina decipit;
Lethale nam larvata virus.
Purpureo tegit uva succo.
Si me sequeris per loca sentibus
Infesta, tesquis horrida, per nives,
Per saxa, per montis cacumen,
Sternet iter tibi ferrum, & ignis.
Urêris æstu, pulvere sordidus
Pulchro, madebis tempora nobili
Sudore, non fractus labore, &
Magnanimo generosus ausu.
Evectus alis hisce per æthera
Tranabis ignem, & lactis iter pede
Premens, coruscanti micabis
Luce novum decus inter astra.

AD

AD CAROLUM FRATREM

Φιλαυτία fugienda.

Quam pulchra blande ſenſibus ingerunt
Externa noſtris ſe bona! purpuræ
Qui fulgor! ut formoſa pandit
Virgineum facies decorem!
Ut ardet auri ſplendor amabilis!
Ut ridet aulæ gratia regiæ!
Quot luxus indutus figuras
Attonitum trahit ore vulgus!
Proh quis latentis ſemina toxici
Non hauſit imo corde! Cupidinis
Heu *febre jactati proterve*
Tantalicis inhiamus undis.
Heu *quiſque* rurſus, cui placidus fugam
Siſtens, bibendum ſe liquor exhibet,
In fontis eluſus nitore
Effigiem ſequitur fugacem
Narciſſus alter: cæcus amor ſui
Ut obruit vim mentibus inſitam!
Ut fertur excuſſis habenis,
Libera quo rapuit voluntas!
Ut perdit omnes! ſæpe, quod expedit,
Humana neſcit cura capeſſere:
Intenta jucundis canorum!
Imbibit Aonidum leporem, &
Non *percipit*, ſeu negligit aurea,
Quæ *ſenſa Pindus* nectare condidit.
O te beatam, cui ſupremi
Sammariæ mulier Magiſtri
Audire vocem contigit. Hydriæ
Oblita, lympham non cupis amplius
Quæ pota non ſedat, ſed auget
Lethiferum ſitientis æſtum.
Hæc frater æquis, Carole, moribus

Im-

Imbuta Proles audiat: Integra
  Nil mente majus; pars paternæ
    Sortis erit satis ampla, Virtus.

Pax Allobrogica.

Mentis verendum non acie minus,
Quam bellicosi robore militis,
  Quem nuper excepit superbo
    Maximus Eridanus triumpho;
Formosa pennis quem super aureis
Vexit profundum trans mare Gloria,
  Alpesque, terrarumque tractus
    Præpete transiliens volatu:
En pace partâ Petrus ab exteris
Oris revertens, eximit Italis
  Belli timores, & cupitam
    Ausoniæ statuit quietem.
En Româ curas pellit, & explicat
Frontem serenam: sic maris æquora
  Cedente vento conquiescunt,
    Tale nitet sine nube cœlum.
Pendebat anceps mentis, & anxius
Clemens futuri, concita dum gravi
  Europa bellorum tumultu
    Perniciem pavet imminentem.
Quid moliatur? quid paret? instruit
Te, Petre, jussis, mittit & arduis
  In rebus expertus sagacem:
    Tu Rhodani celeres ad undas,
Summi capessens grandia Principis
Mandata, tendis qua violentior
  Martis recrudescit furentis
    Ira, novas paritura clades.
Non te rapacis fluminis impetus,
Non ater imber, non juga montium,
  Nivesque concretæ, nec Auster,
    Turbine præcipiti morantur.

Te

Te mille votis, te prece prosequi
Non cessat altrix Roma, per Insubrum
Fines agrorum transeuntem, &
Allobrogum gelidas per Alpes.
Intenta fixo Gallia lumine
Te spectat, & quas auribus hauserat
Mirata, virtutes in ipsâ
Fronte legit, meritasque laudes.
Mox, qui feroces contudit hostium
Turmas, nec acris cessit Iberiæ
Henricus armis, efficaci
Eloquio tua se trahenti
In vota cedit, cedit & Allobrox,
Quem fronte sævâ non potuit minax
Terrere Mavors, annuitque
Hesperiæ Dominator oræ.
Ut corda Regum flectis ahenea,
Gravique mulces bile tumentia!
En Roma toto gestientem
Pectore lætitiam profundens,
Dum te per Urbem non sine plausibus
Ad Vaticanum purpureus Patrum
Deducit Ordo: Quid meorum
Maxima pars decorum, quid, inquit,
Probata virtus, sit licet arduum,
Non ad secundum duxerit exitum?
Quo te revertentem triumpho,
Quâ decorem tua facta pompâ?
Non, qui procaci garrulus obstrepat
Clamore circum milite cingeris;
Delata non visuntur urbes
Quæ referant simulacra victas:
At quisque narrat, quam tibi gloriam
Addunt inermi Gallus & Italus,
Gentesque, & urbes, quas Philippus
Consilio moderetur æquo.
Non hîc sonantem compede Persea,
Non hîc Jugurtham carceris obsitum

Squa-

Squalore, non pulsum paterno
De solio video Syphacem.
Vesana sed Discordia ducitur,
Quæ scissa pallam, vinctaque ferrea
Nexu catenæ, claudicanti
Membra trahit prope nuda gressu.
Post hanc recenti sanguine sordidum,
Et crine cano fert Odium pedem;
Dolensque se loris revinctum,
Dente manus lacerat cruentas:
Hinc Terror, atro corpore luridas
Discerptus alas progreditur, face
Subfultus extinctâ; nec amens
Livor abest, fera cui cerastes
Cor pascit: illum filia temporis
Velata puro tegmine Veritas
Vultu reluctantem protervo
Subsequitur, quatiens flagellum.

AD JO: BAPTISTAM STROZZAM.

Ejus laudat animum æternitatis inhiantem bonis, & humana fastidientem.

Curis solutum ruris in otio
Dudum beatam degere credidi
Te, Strozza, vitam, dum canentem
Tuscia te coleret, tuumque
Inferrret astris nomen; & aureo
Dum te cientem pectine dædaleæ
Testudinis chordas, silenti
Obstupuit pater Arnus unda.
At nunc videris jure beatior,
Qui pura solum gaudia Cœlitum
Reris. Quid in terris rotamus
Sisyphio lapidem labore?
Nil usque gratum, nec satias favi
Dulcem liquorem deficit: abditam

In rebus humanis vel ipsa
Miscet amaritiem voluptas.
Invecta curru candida si praeit
Aurora, solis subsequitur jubar
Nox atra: nascentem tuere,
Quæ vario micat ore, lunam:
Pars una lumen fundit, & altera
Umbrata mœret; nec vaga terminos
Umbræ coarctat lux, coruscum
Exerat, aut retrahat nitorem.
Frustrà quietem quærimus anxii,
Dum Terra Cœli nos tenet exules.
Quid cœna regali paratu
Prodiga, Sidoniusque murex,
Quid structa prodest marmore Regia,
Seu quidquid auri congerit India?
Quod nuper ascivit cupitum,
Mox animus fugiet perosus.
Quem sæpè victis hostibus inclito
Romam triumpho viderat invehi,
Ostroque præfulgentem & auro,
Dalmaticis Dioclen in hortis;
Fastidientem mœnia Romuli
Vidit juventus Martia Tibridis,
Mirata privatum superbos
Imperii posuisse fasces.

AD GABRIELEM CHIABRERAM

Carmina Virtuti parere immortalitatem.

Non cuspis ensis, sceptraque regia,
Non fulgor auri, non gena floribus
Decora primævis, nec aër
Tusculus, aut Anienis ora,
Lectove præstans rore Calabriæ
Dum vernat arbos, non aqua Clusii,
Quæ manat Etrusca salubris.

Fonte, diem volucrem morantur.
Lethalis omnes impetit, omnibusq;
Immitis æquè, forfice quæ genus
Mortale funestans adurget
Atropos horribilique vultu.
Quæ penna monstrum Dædala fugerit?
Vel certa ferro dextra ceciderit
Cruore cervicem fluentem?
Quæve trucem jaculantis arcu
Pythona Phœbi tela peremerint?
Tu laudis œstro percita, ut alipes
Perses per auras incruentâ
Cæde potes jugulare Virtus.
Non hinc, ut olim sanguine Pegasus
Cretus Medusæ, Gloria nascitur
Innixa pennis, quæ volatum
Pandit ab Hesperiis ad Indos.
Hæc una vates excitat inclitos:
Hæc una fontem, qui juga dicitur
Formosa Parnassi rigare &
Fundere nectareos liquores,
Non unguis ictu Pegasus elicit.
Chiabrera testis tu mihi: Delio
Nam melle pascit, recreatque
Ingenii tua vena mentes;
Seu fabulosi moribus inferis
Inventa Pindi, seu calamis canis,
Victricis aut plectro labores
Ausoniæ celebras, Ducesque.
Per te nec Ascræ collibus invidet
Flores, nec Ætnæ roscida pascua
Arnus, nec Ismeni canorum
In vitreo cupit amne cycnum.
Per te furentem comprimit Africum,
Irasque Nerei pectine barbitos
Pulsata compescit, comesque
Doridis & Thetidis marinæ.
Pimplea Dircen Musa Ligusticis

Mutavit undis, & choreas agit,
Dum curvus in salsis canenti
Sternit aquis tibi terga Delphin.

Adulatio perniciosa.

Cum Luna Cœlo fulget, & auream
Pompam sereno pandit in ambitu
Ignes coruscantes, voluptas
Mira trahit, retinetque visus.
Hic emicantem suspicit Hesperum,
Dirumque Martis sidus, & orbitam
Lactis coloratam nitore;
Ille tuam Cynosura lucem,
Seu Scorpii cor, sive Canis facem
Miratur *alter*, *vel* Jovis asseclas,
Patrisve *Saturni*, repertos
Docte tuo *Galilæe* vitro.
At prima solis cum referat diem
Lux orta, puro Gangis ab æquore
Se sola diffundit, micansque
Intuitus radiis moratur.
Non una vitæ sic ratio genus
Mortale ducens pellicit: horrida
Hic bella per flammas & enses
Lætus init, meditans triumphos.
Est, pacis ambit qui bonus artibus
Ad clara rerum munia provehi.
Illum Peruanas ad oras
Egit amor malesuadus auri.
Hunc, *sumptuosus* dum Siculæ juvat
Mensæ paratus, spes alit aleæ
Mendacis, ac fundis avitis
Exuit, & laribus paternis.
Nil esse Regum sorte beatius,
Mens & cor æquè concipit omnium,
Quos larva rerum, quos inani
Blanda rapit specie cupido.

Non ſemper extrà quod radiat jubar,
Splendeſcit intrà: reſpicimus nigras
In ſole (quis credat?) retectas
Arte tuâ, Galilæe, labes.
Sceptri coruſcat gloria Regii
Ornata gemmis; turba ſatellitum
Hinc inde præcedit, colentes
Officiis comites ſequuntur.
Luxu renidet ſplendida, perſonat
Cantu, ſuperbit deliciis domus:
Sunt arma, ſunt arces, & aurum:
Juſſa libens populus capeſſit.
At ſi recludas intima, videris
Ut ſæpe curis gaudia ſuſpicax
Mens icta perturbet. Promethei
Haud aliter laniat cor ales.
Cui ſenſa mentis providus abdita
Rex credat? aut quos caverit? omnium
Sincera, ſeu fallax, eodem
Obſequio regitur voluntas.
Fugit potentum limina Veritas,
Quamquam ſalutis nuntia. Nauſeam
Inviſa proritat, vel iram:
Sæpe magis juvat hoſtis hoſtem,
Ictus ſagittâ Rex Macedo videt
Non eſſe prolem ſe Jovis. Irritâ
Xerxem tumentem ſpe, trecentis
Thermopylæ cohibent ſariſſis;
Docentque fractum clade, quid aulici
Sint verba plauſus. Ut nocet, ut placet
Stillans adulatrix latenti
Lingua favos madidos veneno!
Hæc in theatri pulvere barbarum
Infecit atro ſanguine Commodum,
Probriſque fœdavit Neronem, ac
Perdidit illecebris utrumque.
Artes nocendi mille regit dolis
Imbuta: quis tam lynceus aſpicit

Quod vitet? Intentus canentis
Mercurii numeris, sopore
Centena claudens lumina, sensibus
Abreptus, aures dum vacuas melos
Demulcet, exemplum peremptus
Exitii grave præbet Argus.

ADHORTATIO AD BELLUM SACRUM.

Vidimus Italiæ campos feralibus armis
Vastari, & sæva cæde madere solum.
Cladibus oppressas urbes populosque perire
Esurie extinctos, pestiferaque lue:
Abductis regio bobus viduata colonis
Squalebat densis obsita pæne rubris:
Dum rotat ambabus manibus mors horrida falcem,
Aggerat & passim funera funeribus;
Nullus erat siccis oculis, plorabat ademptos
Quisque suos, sociam vir, mulierque virum;
Natorum pia turba patres, prolemque parentes,
Mœrebat tellus tecta cadaveribus.
Armorum ut strepitus nostris procul esset ab oris
Fundebant omnes vota, precesque Deo.
Poscebant culpis veniam, pacemque rogabant
Posse rati reliquis sic superesse malis:
Audiit Omnipotens gemitus, vocesque precantum,
Pestis abit, frugum copia, Paxque redit.
Attamen Arctois prorumpens nuper ab oris
Danubii vastat Martius arva furor:
Vindelicas populatur opes, eversaque delet
Injectis facibus templa, sacrasque domos.
Jamque minax Italas prædari cogitat urbes,
Sed scelus avertit provida cura Dei.
Dum paribus pugnant animis utrinque phalanges,
Et vario cæsus vulnere miles obit,
Gotticus ecce cadit duro rex saucius ictu,
Sic Erebi limen trans styga vectus adit.

Interea sparsæ redeunt ad signa cohortes
  Cæsaris, & rursus bella movere parant,
Denique post varios casus Rex inclitus heros
  Fernandi soboles accit ad arma Duces.
Insonat extemplo lituus, clangorque tubarum,
  Inque feros hostes agmina densa ruunt.
Occursant equitum turmæ, peditesque sarissas
  Obtendunt, surgit mortis ubique metus.
Fit pugnæ facies atrox, ferroque vicissim
  Se perimunt, fuso terra cruore natat.
Hostiles fugiunt acies, victorque triumphat
  Catholicus miles, captáque signa refert.
Vicit io Cæsar, faustis & gaudia cœptis
  Spes augens pacis publica vota fovet.
Optatos tamen eventus Discordia turbat,
  Jamque piæ mentes damna futura timent:
Quæ rapiunt animos cupido molimina motu
  Quos decorat Christi nomen, & una fides?
Nulla queunt vestros discrimina lædere fines,
  Si vos unanimi fœdere jungat amor.
Conjugii vinctos nexu vos publica flectant
  Commoda: quó tandem vos gravis ira trahet?
Percipit hæc prono sensu, gaudetque Tyrannus
  Tracius, & nostris incubat usque malis,
Ignivomas aptat puppes, meditatur & arma
  Christiadum toties perniciosa plagis.
Nunc etiam Solymis arcet, sacroque sepulchro,
  Qui vera Christum relligione colunt.
Nec repetunt segnes armis venerabile templum,
  Quin se dissidiis, & sua regna terunt.
Provocet Ambraciæ memores nos gloria palmæ,
  Sentiat & nostras Bistonis ora manus.
Nos armet pietatis amor, roburque ministret,
  Ut meritas pœnas gens inimica luat.
Fac precor o Deus, ut coëant in fœdera Reges,
  Fidentesque tua nos tuearis ope:
Hæresis infestas frangat tua dextera vires,
  Dissipet & Turcas, Odrisiasque rates.

Tu Deus Omnipotens justi sis sanguinis ultor,
Perde truces hostes, qui fera bella volunt.

FRANCISCI BARLECTANI

VOLATERRANI.

JOANNI CARDINALI MEDICEO.

Sub genitore tuo dum viximus omnia nobis
Divitiæ, ingenium, fama, decusque fuit.
Ocius hoc rapto quidquid fuit ante benignum,
Utile quodque mihi, protinus omne fugit:
Jam veterem patris fidumque agnosce clientem,
Sub nato detur quod patre dante fuit.
Quæ sequor invitus, quæ mentem animusque fatigant,
Jura absint, cedant jussibus illa tuis.
Obsequii signum pastorum carmen habeto,
Exiguum est munus, maxima nostra fides.

ECLOGÆ ARGUMENTUM,

Seu potius narratio quedam.

Creverat in sylvis, interque armenta gregesque
Argeus pastor nec mœnia noverat urbis,
Urbis, quæ magnos tribuit mox visa dolores
Innumeras lacrimas, gemitus, suspiria, luctus,
Dum nummos quærit, dum tentat ditior esse
Vendendos huc forte suos advexerat hædos,
Heu libertatem misero sed pulchra Lycoris
Eripuit, damno lucrum superante revisit
Incustoditas alta sub rupe capellas,
Armenta & densas passim lustrantia silvas

Nec mora consortem precibus compellat Evandrum
Commendat pecus omne suum, commendat ovile,
Odit & agrestem vitam, longosque labores
Damnat pastorum, mores ad sidera tollit
Urbanos, statuit post hac numerare futuros
Lætus in urbe dies; socius tunc rite renarrat
Civiles curas, fraudes, artesque, dolosque
Felicem, placidamque magis testatur Evander
Pastorum vitam, dulcem solatur amicum
Hortaturque velit stultum hoc expellere votum.
Ille graves tandem, clausasque in pectore flammas
Detegit, ingeminat lacrimas, dum nomine mollem
Intactam, roseam, niveamque Lycorida narrat,
Dilectam nimium: quod cum percepit Evander,
Qua valeat ratione suas extinguere flammas
Edocet Argeum, ducitque in prata sodalem,
Ad quæ sæpe solet diva incomitata venire,
Nunc dulces avium cantus, crebrosque volatus
Observans, manibus nectendo florida serta,
At postquam monuit quæ sint servanda, recessit.
Restat amans, quæriturque horas incedere tardas,
Expectans, una atque aures & lumina pandit
Nec frustrata diu nota hæc sibi prata Lycoris
Sola petit, lacrimas, gemitus spernitque precesque
Argei, celerique fuga se contegit alta
Sub silva, miserique horrendos audit amantis
Clamores, mœstis accitus vocibus, Ecce
Myrtilus accedit: caussam cognosse doloris
Exoptat; dolet ille magis, sociumque repellit,
Amissam Argei tandem cognovit amicam
Myrtilus instando, docuitque ut munera Phœbo
Spondeat, hic, inquit, poterit tibi reddere divam.
His dictis, armenta petit, præcepta sodalis
Argeus servat; Phœbo dat vota libenter,
Apparet tandem dilecta Lycoridis umbra
Inventam precibus multis exorat eandem,
Pollicitos Phœbo lætus persolvit honores.

Evander, Argeus, Myrtilus Pastores,
Lycoris Urbana.

Evan. Undique cæruleas jam sæva canicula messes
Exurit: grata jam jam pecus omne sub umbra est,
Nec dum pastorum quisquam vitare calores
Ilicea sub fronde jacens, nec tergere fronte
Sudorem, dulces nec ad undam carpere somnos
Curat, sed miror non dum rediisse sodalem
Ex urbe Argeum; segnem nam novimus illum
Numquam. Pol pingues secum illuc contulit hœdos,
Quos potuit vendisse citus, nec caussa morandi
Ulla fuit, ni forte prius decreverit urbem
Non ante hac visam lætus perquirere totam;
Expectabo igitur, stratusque sub arbore membra,
Optata potiar, dum venerit ipse, quiete.
Arg. Quis mihi festinans, quis venerit obvius inquam
Optanti? cui cura boum, cui cura tuguri
Sit nostri? qui servet, oves, servetque capellas
Errantes per campos passim, & gramina læta?
Quique domum pastas jam sole cadente reducet?
Nam me cura major cœpit: Præstate secundi;
Præstate o socium divi, mihi protinus adsit
Ex sociis aliquis; me grata Lycoridis ora,
Me dulcis dominæ sermo, me numen in urbem
Optatam revocant; anno mihi longior hora est.
Evan. Quæ nam dira meos, quæ nam vox invida somnos
Turbavit? scelus hoc quis nam committere tantum
Est ausus; pressa qui demum voce refugit?
Quicumque ille fuit, statui cognoscere tandem;
Assurgo, latebras omnes ut lumine lustrem;
Quo se festinans, quo se celer ille recepit?
Forsitan Argeus rediens ex urbe jacentem
Non me conspexit, gressuque armenta petivit;
Sed tamen is procul a nobis vestigia ferre
Non potuit, quamvis properaverit; ecce videre
Nunc ipsum videor; certe est, agnosco sodalis

In-

Incessum; sed quid nunc huc, nunc respicit illuc?
Accedam, causamque moræ cognoscere tantæ
Curabo; jam siste gradum spes una salutis,
Vitæ dimidium, curarum dulce levamen.
Arg. Hem quis adest nimisi, nimisique optatus Evander
Offers te nobis, felicem numina divum
Te servent, longum felix ducaris in ævum
Evan. Quæ nam causa diu, quæ nam te prava voluptas
Absentem tenuit? quo nam tibi cura recessit
Lanigeri pecoris, niveos oblite juvencos?
Arg. Non ego (sed doleo) nisi nunc optabilis urbis
Mœnia cognovi, nisi nunc innotuit illa
Urbis vera quies, quam si fortuna dedisset
Perspexisse prius, curas, longosque labores
Sprevissem nostros, quos post hac ferre recuso.
Ex quo nostra tuæ mandamus ovilia curæ
Cornutumque pecus; tua sit mea curta supellex,
Et tibi percepti cedat pars maxima lucri.
Ipse urbem repeto; tibi sint solatia silvæ
Dumosi campi, rupes, ac flumina, montes.
Evan. Falleris heu nimium correpte cupidine cæca,
Qui nostræ urbanam tentas præponere vitam,
Qui falso graviora putas incommoda nostra
Urbanis curis, quibus est non sævius ullum;
Heja, age, sollicitam tolle hanc de pectore curam
Turpibus & votis miseram precor exue mentem.
Arg. Alloqueris littus, pastorum munera credis
Algores, æstus me posthac velle subire,
Cui nullam fesso liceat sperare quietem?
Noli dilecto scelus hoc suadere sodali.
Evan. Audi pauca precor, fidum si noscis Evandrum
Si non grata minus sunt & tua commoda nobis
Ipsa qua fruimur divorum munere vita.
Pauca tibi ex multis referam civilia damna,
Quæ te forte latent, quæ tu majora putabis
Pastorum curis, tunc te cognosse beatum
Ceperis, & propria contentus vivere sorte,
Erroresque hominum dementum, vanaque vulgi.
Som-

Somnia damnabis, semper diversa probantis
Ingentes (fateor) cingunt nos undique curæ
Perferimus pluvias, æstusque, famemque, sitimque,
Non tamen hæc linquenda puto, quærendaque nobis
Dura magis, multi nam sunt & in urbe labores.
Arg. Lauda aliis sortem, dictisque ad sidera tolle
Hanc nostram; observa, foveas & desere numquam:
At mihi ne facilem frustra suadere labores,
Quam novi cunctas longe superare periclis;
Durior hac equidem nulla est, nec sævior ulla
Sors hominum, nam quem tam crebro fulmina terrent?
Aut cui nulla domus? quis tot perfunditur inquam
Imbribus? asperior cui victus? strata minusve
Mollia? Cui major cunctis in rebus egestas?
Insomnes taceo noctes, pastoribus usque
Sub *dio peragi*; placidæ penitusque quietis
Expertes; illis quodque est reticebo perenne
Exilium, nulla qui certa sede vagantur
Conjugis ignari; quo nil mortalibus ipsis
Dulcius; heu nimium sortem hanc sum passus iniquã;
Hanc tu collaudes, hanc tu tuearis Evander,
Hac lætus vivas, & detestare colentes
Infestas urbes, lethi qui prole parata
Exultant, ludunt, extollunt munera divum,
Excelsas habitant ædes, cultisque teguntur
Vestibus, & lautis ornant convivia mensis,
Fessa subhinc molli deponunt membra cubili,
Nec remorata diu facit hoc pulcherrima conjux.
Amplexu vincens hederas, lenique columbas
Murmure, dilecto dum figit conjugis ori
Oscula, dum dulces sperat sustollere natos,
Censeo profecto nihil esse beatius illis.
Evan. Deciperis longe, nam quos tu rere beatos,
Hi prorsus miseri, nec quicquam tristius ipsis;
Flebilius nihil est, toto nec durius orbe.
Quid miserabilius laribus quam degere avitis,
Atque ita ne dubites vitæ præponere lethum,
Hostes dum patriæ circumstant mœnia telis
Dum

Dum stringunt enses urbis rerumque potiti
In dulces natos, sponsas, carosque parentes?
Dum natas ipsas stuprant, matresque pudicas
Vi subigunt, fœde cogunt violare pudorem,
Quid censes gravius? vel quid tibi tale videtur?
Arg. Nil lacrimabilius, nihil est crudelius istis,
Hæc tamen eveniunt certe gravissima damna.
At nos assiduo capimur, premimurque labore.
Ev. Hæc si rara putas, audi; nam multa docebo
Crebra magis, poteris quæ tu cognoscere in horas
Ingrediare semel, totamque excurre per urbem
Occurret tibi nempe nihil, nisi turpia dicta,
Insidiæ, innumeræ fraudes, & crimina dira,
Sermonum nebulæ, cædes, mendacia, furta,
Periuri testes, corrupti judicis ora,
Prætorum nimia ambitio, sævæque rapinæ,
Lugentesque boni, admisso gaudentes iniqui
Crimine; multi etiam credentes fœnore nummos
Occurrent; miserum perfusi cæde Tyranni.
Arg. Sunt hæc dura nimis, sunt & vix mente ferend
Evan. Plurima adhuc restant, quæ tu graviora putab
Non paucis annis & nos habitavimus urbem,
Dum calidus viguit circum præcordia sanguis.
At postquam fœdas hominum cognovimus artes
Mœnia qui inhabitant, confestim antiqua revisi
Munera pastorum, quondam non jure relicta
Experto igitur crede, nec vana loquenti.;
Et quem nulla latent animi cordisve secreta
Urbanæ turbæ nequeo non vera referre.
Arg. Quæ nosti, paucis absolve, ego cuncta probabo.
Ev. Artificum nolo longos numerare labores;
Non quos assidue juris legumque periti
Algores perugunt, æstus, fastidia, curas,
Longas dum vigilant noctes, ramosa volentes
Scandere, & heu nimium nodosa resolvere jura;
Nolo etiam illorum quam multa incommoda ferre,
Qui disciplinas alias sectantur, & artes
Non rigidas, quas si dictis absolvere vellem

Cun-

Cuncta nisi citius terras umbraret Apollo.
Illa itaque omittam, repetamque domestica tantum
Tædia, & infandas turbas, rixasque docebo
Uxores natosque inter, servosque dolosos
Exortas; quanto credis mœrore premantur,
Dum patres miseri captos valetudine dira
Dilectos cernunt natos, vel claudere vitam?
Heu quoties quoties lacrimosos pectore rumpunt
Clamores, propriam quoties odere salutem,
Vel si contingat molles, hebetes, & inertes,
Vel dulcis patriæ turpes genuisse rebelles.
Quid de conjugibus dicam, quas plurima reddit
Dos tumidas, genus elatas, & forma maritis
Suspectas; turpis facies, & gratia parva
Invisas, harum lingua nil tristius usquam.
Conviciis torquere viros, multisque querelis
Numquam desistunt, dapibus commixta venena
Apponunt, ita nam suadet dilectus adulter.
Arg. Quid narras? quæ mira refers, quæ turpia gesta?
Ev. Obtestor, quæ nota mihi, quæ plurima vidi.
Arg. Nobile conjugium censes, vinclumque jugale
Ergo pollutum, & penitus Junone relictum?
Ev. Hoc ego non ausim, sed tantum sæcula, mores
Corruptos dico, nam quantum rere pudicam
Esse magis, veterem quæ reddit & ore Sabinam,
Illa virum fallit, fœdoque indulget amori!
An hæc sæva putas, an hæc tu tristia censes?
Arg. Ipse equidem cives non tanta peste teneri
Credebam; tanta non & gravitate malorum.
Ev. Jam ne igitur gaudes? oblata & sorte beatus
Vivis? Quid reticès? an hæc æqualia nostris
Esse malis censes? longe an graviora videntur?
Illi animo subeunt curas, & mente laborant;
Corpore nos tantum; molliri incommoda nostra
Assiduo possunt usu, civilia nullo.
Arg. Difficilem (fateor) sortem cultoribus urbis
Dii concesserunt; verum magis ardua nostra est.
Ev. Non recte sentis, nostros conferre labores

Ten-

Tentas urbanis, mihi nunc sermone relatis?
Non hoc judicium, verum dementia magna est.
Arg. Sat tecum sapui, mihi nunc insania grata est.
Nostra iterũ armenta, & pecudes tibi, mulctra, capellas
Commendo, celeresque canes; Ego mœnia quæro
Ev. Quo pergis, demens? audi; jam comprime gressum;
Expecta; paucis quæ magna omisimus urbis
Damna, tibi referam; sententia nostra placebit,
Hæc cum tu noris, propria jam sorte quiesces.
Arg. Tu frustra immobilem conaris flectere mentem,
Nec morbi causam noscis; nec noscere cures,
Nil laturus opis; nostris hanc pellere venis
Mœnia sola valent; nequeo sine mœnibus esse.
Ev. Fictis me alloqueris verbis? hæc unica mens est?
Hic unus nobis animus? vel nolle duobus
Atque unum? mea rara fides hoc postulat at te?
Errasti prorsus, vereque injuria magna est,
A te facta mihi; nec munere functus amici es.
Arg. Nolo hoc des vitio, nam protinus omnia nosses
Si te ullam pesti nossem præbere salutem
Posse meæ; vulnus sive hoc sanabile nossem
Arte tua; grato quod posset fœmina tantum
Lenire aspectu, vel dulci, humilique susurro;
Hæc sibi me vinxit; sola hæc me ducit in urbem;
Hanc ego ut observem solam, mihi fata dedere,
Sidera dum cœlum gestabit, pondera tellus.
Ev. Hæ sunt difficiles curæ, longique labores,
Quos fugis? ah demens, tolle hunc de mente furorem;
Tolle inquam, & Veneris contemnas subdola regna.
Decipiare cave; blando nam dulcia vultu
Præmia promittet; sed postquam vincula collum
Nexa prœment; sævas tunc tu cognoveris iras,
Indomitosque animos, omni pietate carentes;
Assiduas frustra lacrimas tua lumina mittent;
Frustra etiam inficiet fœdus mæstissima pallor
Ora tibi; numquam placida potiere quiete.
Effuge, nexilibus ne te constringere nodis
Possit; lethifero nec te pavisse veneno.

Arg.

Arg. Jam mihi, jam capto nulla est fugisse facultas;
Sed (quo vera loquar) quando mihi magna daretur
Non fugerem; minime lædunt quæ vincla petuntur.
Evan. Heu nimium doleo, quod te sævissima pestis
Cœperit; at quæso Veneris fallacia postquam
Regna sequi est animus; talem secteris amicam,
Quæ tibi non dispar, quæ mollia rura frequentet,
Cui fuerit donasse satis vel florida serta,
Vel lac concretum, vel humi nascentia fraga,
Aut avium prolem, aut cervi leporisve fugacis;
Quæ tenero quandoque sedens in gramine tecum
Observet solito pascentes monte capellas;
Atque urbana precor placeat tibi femina numquam,
His nam nulla fides, aurique immensa cupido;
Hæ flores spernunt, lac, hædos, carmina, musas;
His neque sat fuerit vel tota armenta dedisse.
Arg. Hanc vidisse placet, visa hac contentus abibo;
Evan. Ex quo firma tuam premit hæc sententia mentem,
Saltem ne taceas optatæ nomen amicæ
Dic mihi, quæ dura miserum te compede vinctum
Detinet; ut si qua possim ratione juvare
Non secus ac semper me sorte utraque paratum
Cognoscas; mortem pro te qui lætus obirem.
Fare, age, ne dubita! tacitus tibi notus Evander.
Arg. Me vinctum retinet; me pulchra Lycoris adurit;
Illa mihi præstare potest, & demere vitam.
Evan. Hanc novi; & cunctas forma superare puellas
Non dubito; civis sola hæc non vivit avara;
Lætor sorte tua, qui talem es nactus amicam;
Hoc etiam lætor, quod sit mihi magna facultas
Edocuisse modum, quo tu potiare cupita.
Arg. Quid cessas? nunc, care, vales ostendere quantum
Diligis Argeum; Pietas mihi certa, fidesque
Nunc tua se promet; nunc, nunc mihi deprecor adsis;
Affer opem misero, nec sint tua munera tarda;
Qua valeam ratione meum lenire dolorem,
Jam precor, ostendas, ut pergam doctus ad urbem.
Evan. Mœnia nolo petas; propius dilecta Lycoris

Oc-

Occurret; vicina tibi sunt prata petenda,
Quæ dominæ sunt nota tuæ, quæ sæpe revisit,
Purpureos tenui flores ut deligat ungue,
Aut avium cantus, suspensa ut combibat aure.
Arg. Quin cursu celeri protinus, quin pergimus illuc?
Evan. Pergamus; tu nostra simul vestigia serva.
Arg. Quam longo distant cursu, quæ prata renarras?
Evan. Non longo; variis distincta floribus ecce
Apparent; pedibus jam jam nos illa premenus.
Arg. Perge celer, celeri passu te consequar ipse.
Evan. Prata tenes tandem dulci notissima divæ;
Hic tu considas, illam tacitusque moreris,
Cujus ego adventum celerem promitto futurum.
Interea docto dispone in pectore verba,
Ne videare rudis, dum mollem affaris amicam,
Ipse armenta peto nullo custode relicta.
Arg. I felix, semperque Deus tua vota secundet.
Quis nam hominum Argeo, quis fortunatior esset?
Obvia si cupido mihi detur sola Lycoris?
Sed cur tam segnis notissima prata revisis?
Cur desiderium miseri suspendis amantis?
Accelera dilecta precor, nec falle morantem
Argeum; cui nulla quies, cui nulla voluptas
Te sine, nulla salus præstatur, gaudia nulla.
O me felicem, procul ecce optata Lycoris
Incomitata venit, vestemque induta nivalem;
Sed quid continuit gressum? me forte sequentem
Extimuit; propius dum venerit illa tacebo.
Lyco. Verba equidem accepi, nomen reddentia nostrum
Dilectæ forsan comites, quas valle sub ima
Deserui, dulci volucres dum voce canentes
Insequor, adventu optatæ lætantur amicæ.
Quid moror? accedam vocis quo murmura ducunt.
Arg. Ne fugias dilecta; mane; te lædere nolo;
Servitium sed dulce tuum, tua dulcia jussa
Opto diva sequi; fugitur sic improbus hostis,
Imbelles aquilam, penna trepidante, columbæ
Sic fugiunt; audi; fidum cur spernis amantem?
Sis

Siste gradum tandem, precibus jam vincere nostris
Ut superas omnes forma, & probritate puellas,
Sic omnes superare debes pietate Lycoris.
Consequar, aut moriar; sed me quia pera fatigat
Hanc rapiam collo, viridique in gramine linquam.
Me miserum, apparet nusquam quo diva recessit?
Quo pergam quærens, aut quis mihi deteget illam?
Nullus adest; inimica mihi sunt numina divum
Omnia; mortales quidquid natura creavit.
Invisum divis scelus est me ducere vitam.
Quid faciam ignoro; moriens an obsequar illis,
An dominam exquiram sylva hac fortasse latentem?
Illi animam tribuere mihi, mea diva perennem
Reddere sola potest; quærenda est denique diva,
Divinum munus poterit namque ipsa tueri.
Myr. Horrendas nostræ hinc aures hausere querelas
Pastoris miseri, propriæ dubiique salutis;
Non tamen hunc video, sonitus nec redditur ullus.
Heu vereor ne sera nimis suffragia nostra
Adfuerint comiti; comitem nam credo fuisse;
Sed motus quosdam perspexi frondis; adibo;
Et si vivit adhuc, dictis lenire dolentem
Conabor, gelidumve ejus tumulasse placebit
Corpus, vitales sævus si effuderit auras.
Quid quæris pastor? vel quid tibi causa doloris
Est tanti? narra quidquid te lædit amico.
Quin jam funde manes? carus tibi Myrtilus adsum,
Me ne Argee fugis? num tu mea negligis ora?
Arg. Myrtile, discedas, si qua pietate moveris
Dilecti comitis; nostros tua verba dolores
Accumulant; nimium tua me præsentia lædit.
Myr. Obsequar; at primum mœroris noscere tanti
Decrevi causas, aliquod tibi nempe levamen
Attulero; concede precor; tibi nulla negavi
Unquam; Tu nostram cognosti semper utramque
Sortem; tu mœsto solamen sæpe fuisti;
Cur me nunc spernis? communem, sæve, dolorem
Cur reticces? effare tuas & detege curas;

Ne vereare animæ pars o dulcissima nostræ;
Ne lacrima; nec tanta tuo suspiria rumpas
Pectore: sollicitæ fugias & tædia mentis.
Arg. Postquam nosse cupis, quæ sit mihi causa doloris,
Expediam paucis; tu forte Lycorida nosti.
Myr Hanc multi cecinere mihi superare puellas
Urbanas omnes, forma, probitate, lepore;
Sed vidi numquam, quamvis vidisse cupivi.
Arg. Lubrica me facies ejus, lascivus ocellus
Devinxit; miserum nunc me sævissima temnit,
Nuper, dum comites quærit per prata, saluto;
Illa fugit celeri planta, me pone sequentem
Deludit, se fronde tegit, nec cernitur usquam;
Amissam doleo, & frustra reperire laboro.
Myr. Consilium ne sperne meum, nam recta monebo.
Arg. Non spernam, sed tolle moras, finistra levare.
Tædia, si nostras gestis extinguere flammas.
Myr. Hanc, quia te spernit, linquendam censeo divam.
Arg. Non me recta mones; tunc ipse Lycorida linquam
Extremus nostros linquet cum spiritus artus. (rant;
Myr. Nymphæ etenim innumeræ nostris in montibus er-
Harum quæque tuam pietate Lycorida vincit,
Et forma; poterit mitis lenire dolores
Nympha tuos; nympham potius tibi sume sequendam.
Nec dominam urbanam posthac sectere superbam.
Arg. Hæc mihi sola placet vita, & mihi carior ipsa est.
Spernere ne doceas; sed qua ratione potiri
Hac valeam; dilecte mihi rem Myrtile gratam
Sic fecisse potes, sic nostras pellere curas.
Myr. Hanc mihi nulla datur sævam reperire facultas;
Sol tantum prodesse potest & ferre salutem;
Sol quem nulla latent, Sol qui mortalia curat
Omnia; dilectam poterit tibi reddere divam.
Arg. Heu vereor surdas precibus ne præbeat aures
Ipse pater Phœbus, quin et mea munera temnat.
Myr. Phœbum collauda; Phœboque altaria pone;
Hunc votis cumula, & precibus tibi redde secundum;
Hic te felicem efficiet, requiemque laborum

Hic

Hic tibi præstabit; Deus est mitissimus ipse;
Hunc tu vel texta lauro placare corona,
Aut agna poteris casta, mollive capella.
Arg. Hoc ego consilium laudo, monitisque libenter
Jam parebo tuis; proque his te semper amabo.
Sed, quo non tardus valeam persolvere vota
Ad nostros accede greges, huc, Myrtile, portes
Intactam pecudem: faciles mihi Phœbus amores
Interea reddet; lætus tunc sacra litabo.
Myr. Non ante hac umquam, nec nunc tua jussa morabor
Quo mandas propero. Tu Phœbum mente teneto.
Arg. Fixus corde manet; corde hic non excidet umquam.
Quattuor o docto qui signas tempora cursu,
Verno purpureos flores & gramina præbens;
Æstivo segetes, Autumno mitia poma;
Candentesque nives, glaciemque & frigora brumæ,
Aspice me miserum, cupidoque Lycorida redde
Amissam, nostrum jube ne spernat amorem;
Tunc teneram feriam positis altaribus agnam;
Sed si ditescam niveos mactabo juvencos,
Phœbe, tibi, & sacrum ponam de marmore templum.
Sed videon' umbram? Certe est (ni fallor) amantis
Umbra meæ; placidas precibus Sol præbuit aures.
Huc propero. Quo diva fugis? me respice tandem.
Sæva nimis; nostro tandem satiare dolore.
Lyco. Ah pastor pastor, nondum vis sistere cœpto?
Sat te pertulimus, nimiumque pepercimus ausis.
Stulte, tuis; satius fuerit repetisse relictum
Armentum, quam velle meum violare pudorem,
Quem frustra multi, quorum genus emicat altum,
Tentavere proci; firmam tu flectere mentem
Posse meam credis? terræ vilissima proles.
Arg. Ipse tuis (fateor) penitus sum laudibus impar,
Et generi, nullus sed me probitate, fideque
Mortalis vincit; non & tua diligit ullus
Ora magis; nullique tuæ stat cura salutis,
Et famæ major, nullum reperire loquacem
Posses, diva, minus; generis mea damna rependo

Dotibus ingenii, nec ſperni, diva, mœremur.

Lyco Pergis adhuc, nec quæ ſubeas diſcrimina noſcis?
Mille repente aderunt, qui tingant tela cruore
Mille tuo; qui in fruſtra ſecent, & ſingula membra,
Vulneribuſque locus deerit; ſi pectore vocem
Vel tenuem mittam; tibi nec fuga proderit ulla.

Arg. Si me faſtidis, mortemque exquiris amantis,
Hoc tu ſola meum ferrum ſub pectore conde,
Si pro te pereo, per te periiſſe juvabit.

Lyc. Heu heu me miſeram jam turpes pectore curæ
Verſantur caſto; jam mens ſuccumbit amori.
Tandem victa, tibi, paſtor dulciſſime, tandem
Concedo, jam luce magis mihi carus, & ipſe es.
Sed doleo non poſſe diu ſermone potiri,
Aſpectuque tuo; me curva in valle ſodales
Sollicitæ expectant; fortaſſe & jure querantur.
Quod ſim tarda nimis, penituſque oblita reverti.
Has ego nunc repetam proprio ſtimulata pudore;
Tuque vale interea, noſtri non immemor ignis.

Arg. Hoc mihi diva modo concedis? fallere amantem
Artibus his tentas, atque his ſeducere verbis.
Non vivent ſine te comites, urbemque reverti
Te ſine non poterunt? certe hæc aſtutia magna eſt.
Si ſocias repetiſſe cupis: ſi diligis & me,
Concede mecum, ac molli ſub fronde quieſce
Tantiſper, teneram portat dum Myrtilus agnam;
Inde petas comites, tibi curva in valle relictas.

Lyco. Jam præcede, ſequor, numquam tua juſſa retardans.

Arg. Quis nam hodie paſtor, quis fortunatior inquam
Me vivit? Phœbo vel quis me carior ipſi?
Obvius at cupio mihi detur Myrtilus, auctor
Lætitiæ tantæ, nec non adiutor Evander.

Myr. Eja, quid ſtamus? cur non accedimus illuc?

Evan. Siſte, Argee, gradum, nec curſu falle ſodalem.

Arg. Quis me pergentem revocat? vos ipſe volebam,
O dulces comites; noſtis mea gaudia? noſtis?

Myr. Omnia; ſed quo nam diſceſſit ſola Lycoris?

Arg. Illa ſuas viſit ſocias; at ſæpe reverti huc

Pol-

Pollicita est nobis; nostrumque fovebit amorem.
Jam felix valeo dici, jam solvere vota
Debemus Phœbo; Phœbo jam poscitur agna.
Myr. Attulimus; Phœboque piam construximus aram.
Arg. Hanc video, & laudo fuerit quod maxima utrique
Cura mei; hoc restat, mecum quæ sacra parastis,
Perficite; hanc læti mecum concedite ad aram;
Sed teneram ferro dum nos jugulavimus agnam,
Excussum saxo sacratis frondibus ignem
Accende, & puras afferto, Myrtile, lymphas.
Myr. Disposita jam cuncta Deo, quid sacra moramur.
Arg. Subnixi terram mecum procumbite ad imam;
Quilibet & mecum Phœbeum numen adoret,
Dum nostra excipiat, quæ solvimus ordine vota.
Surgite jam læti; placuerunt munera Phœbo;
A Phœbo nostri non umquam cura recedet.
Tandem quisque greges omni custode carentes
Securus repetat; placidus sic jussit Apollo.

AUGUSTINI BEATIANI

VENETI.

Veronæ ad CLEMENTEM VII. *Pont. Max.*

MAgne pater, regere imperio cui Tibridis arces,
Et datur immensum sacris terroribus orbem
Concutere, atque nimis pavidas compellere mentes
Huc illuc hominum, monitis parere negantum:
Ex quo jam nostras implevit nuncius aures,
Tot factis tantisque tuis virtutibus omni
Invidiæ ad sacræ lectum moderamina puppis,
Debita jamdudum te celsa in sede locatum
Tergemina augustum caput irradiasse tiara;

Protinus exorta assueto majora sonabant
Gaudia per populos, imisque illapsa voluptas
Pectoribus curarum oblivia grata ferebat.
Principe te rediisse fidem, rediisse videbant
Justitiam, terris tanto post tempore visam.
Spesque erat, exhaustam post tot fera funera Martis,
Postque tot avectas externo milite prædas,
Principe te, Italiam extinctis requiescere bellis
Posse, & in antiquas se rursum extollere vires.
Quis tot præterea populis, regnisque superbum
Detentorem Asiæ, jam cœlo, undisque minantem
Audeat insurgens bello tentare, queatque,
Tu nisi Dux venias, auctorque in prœlia Reges
Concordes stabili firmatos fœdere ducas?
Gaudebam hæc animo reputans: sed publica præter,
Privatim ipsa tamen nil quo lætarer, habebam:
Cum sponte egregium Juvenem, virtutibus auctum,
Illustrem ingenio, insigni pietate decorum,
Præstantemque animi, qualem non ulla tulere
Sæcula, nulla ferent, nostris qui rite, modoque
Præsideat sacris, possit qui nostra tueri
Commoda, tale nihil nobis sperantibus offers.
Scilicet hoc unum est, quo vulnera nostra coirent,
Quoque habeat felix tandem fortuna regressum,
Quæ flammæ tulerint, inimicus & hauserit ensis,
Dum fera tempestas nostros sæviret in agros;
Nota tibi, & nostro reor ingemuisse dolore.
Maxima sed lapsis tribuis solatia rebus,
Hunc præesse meis talem cum civibus ipse,
Nil poscentem amplo Juvenem dignatus honore
Jussisti & Venetas decorasti præside terras.
Cui simul atque ingens te concedente potestas
Obtigit, ac subiit tantarum pondera rerum,
Dulcius, aut illustre magis nihil esse putavit,
Quam dare divitias, & magna merentibus ultro
Præmia, quærendique animos exsolvere curis;
Præsertim cordi quibus est, invisere sedes
Musarum, ambitione procul, studiisque Minervæ

Al-

Altius innixos, laudata per ocia vitæ,
Usque sub extremum pulchro se offerre labori,
Adspice doctorum numerum, qui casta frequentant
Limina certatim Juvenis, Parnassia tamquam
In dubiis responsa petant prudentia verbis
Illius est, & tanta fides, ea gratia fandi,
Ut nil unquam hominum audierint exactius aures.
Quodque magis mirum est, tota tibi mente receptum,
Dilectumque adeo, tumidum præcordia regno,
Nil quicquam quod non deceat, fecisse videmus;
Tu licet invidiam super his, hostesque requiras.
Ergo hunc præpositum nobis, ubi numine Divum
Fama tulit; jam candidius splendescere soles,
Dulcius ire dies cœpere, & gramine campus
Vestiri insueto, tellusque effundere flores
Visa novos, quos nulla prius conspexerat ætas;
Ipsa etiam arva, situ posito ridere, comasque
Silvarum æthereas tractare licentius auras.
At genitor vitreo Benacus flumine, gaza
Regali decorat pendentia pumice tecta.
Convocat huc Nymphas, vicinaq; flumina, mensasque
Instruit, atque una dapibus vescuntur opimis.
Cursibus hinc agitant animos, ubi gaudia vectl,
Mille cient varios speciosa per æquora ludos.
Dumque cient, spectant præstanti corpore Nymphas,
Quarum præcipuos ostentat vultus honores,
Æthereamque decus, veteres hic suscitat ignes,
Concipit ille novos, nec dum bene fuetus amori
Ingemit, & mediis uri miratur in undis.
Interea crebris resonat clamoribus æther,
Splendida dum passim Clementis nomina læto
Omine concelebrant, & cœlo laudibus æquant.
Mox Gibertum omnes contenta voce salutant,
Atque sua ut veniat visurus regna, precantur.
Clementem ingeminant, Gibertum littora reddunt,
Turbantur fremitu fluctus, collesque resultant.
Hoc igitur refero ingentes tibi nomine grates
O decus, Ausoniæ spes ô fidissima gentis.

Verum etiam his unum, juveni quæ magna dediſti,
Unum oro adjicias, roſeo inſignita galero
Tempora fulgentem nobis, pater optime, mittas.
Inſignes Juvenis mores, ſanctiſſima vitæ
Acta ſuæ noſti, totiens expertus amorem;
Ingenium totiens ſpectatum rebus agendis,
At tibi quam fidus fuerit, quam pectore conſtans,
Læta receſſiſſet cum jam fortuna; fatentur
Auguſtus Cæſar, populi moderator Iberi,
Quique regit toto diviſos orbe Britannos:
Quos ſimul eloquii dulcedine mulſit, utroſque
Proximus æterno addictos tibi fœdere junxit,
Quos æſtus animi, quos pertulit ille labores?
Mutatis cum vectus equis ſæviſſima Rheni
Frigora, Belgarumque nives, vaſtique procellas
Æquoris, & vitæ manifeſta pericla ſubiret.
Hæc meritis Juvenis, precibus da munera noſtris,
Neve negare queas; tibi ſunt exempla Senatus
Adriaci proceres; viden huic ut pectore toto,
Toto animi affectu aſſenſum tribuêre petenti?
Qui licet hoc poſſint tibi conceſſiſſe videri,
Sic te oculis geſtant, tua ſic decreta volenti.
Accipiunt animo, magnum tamen omnibus illum
Undique, & omnigenâ Juvenem virtute micantem
Allicere officiis, ac promeruiſſe putarunt,
Præcipue Venetis Gritus qui præſidet oris,
Quo nec conſilio melior, nec juſtior unquam
Sceptra tenere manu potuit, rerumque potiri.
Cujus tanta viget majeſtas regia vultu,
Tantus honos, ut non aliâ gravitate ſedentem
In ſolio rear æthereo dare jura Tonantem,
Novit enim patriæ imperio concordia ſecum
Commoda quanta ferat, nec non te novit amico
Quid ſperare queat, trepido cum undere tumultu
Contingat Latium, vel ſi terraque marique
Terreat Illyricas Turcarum exercitus urbes;
Non tanto aſpiciam Venetos terrore ſolutos
Juſtitia, & placida populos in pace tueri,

Nil

Nil nisi tuta suis meditantes ocia terris?
Tu potes hoc cœlo Clemens demissus ab alto,
Ut regeres rite unus relligionis habenas,
Quam fœde oppressam, rabidoque sub hoste labantem
Sustentare diu propriâ virtute valeres.
Tam pia quis duce te, quis te tam sancta jubente
Induere arma neget, certæque occumbere morti,
Si sit opus? cum sic decus immortale per orbem,
Adquiratque sibi stellantis gaudia regni,
Hic ubi fortunæ via deperit improba, nec jus
Ullum habet in nobis duri violentia fati;
Atque dies ubi, nulla datum quæ finiat ævum.
Tu modo rumpe moras, & jam fert pectus in hostem
Ire jube instructas acies, & prœlia poscant,
Neve animum regis memorata potentia frangat.
Nos adeo [sit fas nos dicere vera] tremendum
Fecimus ignavi, tot digna, indigna relatu
Qui tulimus, nec quidquam animos injuria movit
Degeneres, nil jam antiquæ virtutis habentes.
Ergo tempus erit cum victo ex hoste triumphos
Inclita te niveis invectum Roma quadrigis
Ducere sublimem ad sacrata palatia certet,
Curarum, atque impendentis secura pericli.
Tu vero interea, Juvenis, quem clara sub alta
Sidera fama vehit totum applaudentibus alis,
Cujus Castalidum chorus, & meditatus Apollo
Egregium decus æternis intexere chartis:
Sive paras animum in solitas demittere curas
Principis eximii, quocumque ut tempore gratus
Muneris accepti, gratus videaris honorum:
Sive tibi oblatas mavis invisere gentes,
Vero namque tuam, quæ Dii precor omnia firment,
Nos, in te solum qui lumina jecimus, in quo
Nostra salus posita est, spes & fundavimus omnes,
Excipe tot sævis bellorum fluctibus actos,
Atque tuos fesso subeuntes remige portus.

Ad Petrum Bembum.

Ex animo quoniam Gibertum diligis, æquo hunc
Æquari cœlo laude merere putas;
Immensum eximio juvenis lætatus honore,
Nescio quid solito grandius ore sonas.
Et peream, veterum nisi tu contendere seclis
Nostra jubes, Veneti gloria, Bembe, maris.
Quam bene non alio Gibertus carmine dici;
Hoc alius nemo carmine dignus erat.

Ad Matthæum Gibertum.

Multa Deum humano generi tribuisse videmus,
Numquam hominis poterat quæ meruisse labor.
Innumeras ideo positas sibi possidet aras,
Et Deus in toto cernitur orbe coli.
Tu quoque cum meritis dederis mihi plurima nullis,
Quis, Giberte, mihi te neget esse Deum?
Dicere sed nostrâ hoc si relligione vetamur,
Supra hominem certe te coluisse licet.

Ad eundem.

Altera lux Medicum, nutu qui temperat orbem,
Nec virtutis habet præmia digna suæ,
Signatum summo te cunctis lætus honore
Prætulit, & meritis non tamen æqua dedit.
Nec dabit, ut tribuisse tibi velit omnia magnus
Hic Giberte Deus, cui dare tanta licet.
Finge tuos tamen æquari mercede labores:
Quo faciat, fidei non habet ille satis.

Ad eundem.

Quam debere putem tibi, si Giberte requiris:
Quantum animo, atque animâ, me dare posse, datur.

Ve-

Verum animo atque anima quando tibi reddere quantum
Debeo, non nullo tempore posse puto.
Saltem aliqua ut meritis referatur gratia tantis;
Hunc tu, jure tuo, sume animum, atque animam.

Ad Leonem Fuscum.

Extinctum Aonio defles dum carmine Bembum,
Quod toto doleas pectore, Fusce, doces.
Quippe (velut ratio jubet & sincera voluntas)
In similis similem funere flere decet.
Invidiæ, non flesse foret, tot dotibus auctum,
Quâ nemo est qui te labe carere neget.
Elicis ex oculis lacrimas, ex ore querelas,
Ut non flesse labos, sit tacuisse pudor.
Vitam igitur geminam vivet post funera: cantu
Ille suo, fletu vivet & ille tuo.

In Bembi obitum.

Bembe jaces, tecumque jacet quæ prima canendi est
Gloria, ad extremos non reticenda dies.
Bembe jaces, tecumque jacent cœlestibus apti
Mores, quos posthac sæcula nulla ferant.
Bembe jaces, tecumque jacet sincera voluntas,
Et qui nos prohibet dicere falsa pudor.
Bembe jaces, animique jacet laudabile tecum
Quidquid habet Latium, Græcia quidquid habet.

Non hic Bembus est, quâ cuncti lege tenemur,
Est situs; ante datâ jussus obire die:
Sed somnum hoc nitido carpit sub marmore tantum,
Cernere in æthereo quod datur orbe Deos.

Hoc situs tumulo est Bembus, cui prima sororum
Calliope canere hoc, quod canit ipsa, dedit.

Conſedit proceres inter, quibus inclita ſacras
Purpureo cingit lana colore comas.
Virtutes animi has habuit, quas credere in uno
Haud cuiquam facile eſt poſſe manere loco.
Invida ni talem rapuiſſent numina Parcæ,
Succeſſuque hominum triſtia, læta malis,
Ad ſumma extolli, poteratque oſtendere qualis
Cœleſtum in terris æmula vita foret.

Hic ſitus eſt Bembus; de quo fas dicere ſolo eſt,
Laudatum dici quidquid ab ore poteſt.

Hic Bembus jacet, Aonidum laus maxima, Phœbi
Cum Sole & Luna vix periturus honor.
Hic & fama jacet, ſpes & ſuprema galeri,
Quam non ulla queat reſtituiſſe dies.
Hic jacet, exemplar vitæ omni labe carentis,
Summa jacet ſummâ hic cum pietate fides.

Hoc Petrus nitido tegitur ſub marmore Bembus,
Cui natura, poteſt quæ dare, larga dedit.
Cuique decus, partum ingenio, & virtutibus, auxit
Addita laurigeræ purpura clara comæ.
Idem, animi probitate, omnes æquavit honores,
Vita quibus cœli ſcandere tuta facit.
Diſce hinc quàm lacrimis eſt fas non parcere, cum ſpes
Nulla ſit huic poſthac ſurgere poſſe parem.

ANTONII BECCATELLI

BONONIENSIS

Cognomento Panormitæ.

EPITAPHIUM HORIECTÆ SENENSIS Puellæ bellissimæ, ac ornatissimæ.

POstquam marmoreo jacet, hoc Horjecta sepulchro,
Ipsa Deûm credam numina posse mori.
Non fuit absimilis forma, aut virtutibus ipsis
Cœlitibus, Senæ gloria magna suæ.
Heu heu non probitas, species aut unica quemquam
Abs inclementi demere morte potest.
Quod si clara Deos faciat mortalia virtus
Corpora, si Cœlum simplicibus pateat
Non dubitem; per vim modo non sibi jura negentur,
Dejiciet superis sede puella Jovem.

EPITAPHIUM BAPTISTÆ VIRGUNCULÆ SORORIS HORIECTÆ.

Hic tumulus longe tumulo felicior omni
Baptistæ auricomæ Virginis ossa tegit.
Dulciter hæc agili pulsabat cymbala dextra,
Movit & artifices saltibus apta pedes.
Omnibus, & cantu plusquam philomela placebat,
Matre quidem pulchra pulchrior illa fuit.
Indolis egregiæ minimo pro errore rubebat,
Sparsa rubore placens, fusa rubore decens,

Cum

Cum satis hæc fecit naturæ luce suprema,
  Transierat vitæ vix duo lustra suæ.

Oratum mittit Aurispam Siculum, ut sibi Marcum Martialem commodet; alludit ad Homeri Fabulam de Precibus.

Ite, Preces, gnatæ magni Jovis, en præit Ἄτης,
  Ἄτης quæ nobis prævia monstrat iter.
Si multum validis nocumentum passibus anteit,
  Ite citæ, lippæ, loripedesque Preces.
Ivit Ἄτη, cujus omnem nocitura per urbem
  Ite citæ, vestris gressibus ivit Ἄτη.
Est Florentina celeber tellure poëta,
  Quem numerat genitis Sicilis ora suis.
Illius ex lepido cantant Heliconides ore,
  Illius ex digitis pulsat Apollo chelin.
Non peperit Latium, non Græcia mille per annos
  Eloquio similem, vel probitate virum.
Illi ego non parvo jam pridem jungor amore,
  Jampridem nobis mutuus extat amor.
Hunc petite, hunc vigili vos offendetis in æde
  Cantantem altisonis regia gesta modis.
Hunc igitur magni Jovis exorate, puellæ,
  Per si quam est scriptis fama futura suis,
Ut mihi concedat perrara epigrammata Marci
  Illa libens relegam, restituamque libens.
Si facilis Divæ coram venientibus extet,
  Et meritus vobis exhibeatur honos;
Æque adjutrices hunc exaudite rogantem,
  Sitis & huic placidæ, parque referte pari.
Quod si vos nihili faciat, duræque repellat,
  Poscite confestim, turba repulsa, Jovem.
Hunc ut terribili nocumentum voce sequatur,
  Et damnas pœnas, detque, luatque graves.

AD

AD COSMUM MEDICEM

Quod civili juri operam dare & merito pergit, cum hac tempestate non sit quisquam remunerator Poëtarum.

Cosme vir Etrurias inter celeberrime terras
  Si sileas videor velle videre tuum
Malles posthabitis jam jam lusuve jocove,
  Clausissem forti strenua bella pede.
Ut tu magnanimus sic & permagna cupiscis
  Hei mihi, sed nostro tempore Cæsar abest.
Hic tibi sit largo pro Cæsare gloria, dices.
  Sed tales epulas non meus alvus edit.
Laurea sit cuivis dum sit domus aurea nobis,
  Auratam facient aurea jura domum.
Dant lites requiem, donant chirographa nummos,
  Hoc lex dat., voces gloria sola dabit.
Hæc alit, hæc fatuas dumtaxat inebriat aures,
  Scilicet & venter charior aure mihi est
Famaque quantalibet veniat post funera nobis,
  Excipiam nullos mortuus aure sonos.
Ergo sequor prudens leges ac jura Quiritum,
  Prostituo prudens verba diserta foro.
Cum vacat officio legali ludrica condo,
  Dum bibo, quæ nobis immeditata fluunt.
In mensa nequeunt heroum gesta reponi,
  Non sunt implicitæ prœlia mentis opus.
Sit mihi Mœcenas, claros heroas & arma
  Cantabo, & nugis præ fera bella feram.

LAUS COSMI MEDICEI
Viri Clarissimi.

Cosme, quis est Latiis vir felicissimus oris,
  Conjugio, gazis, prole, parente, domo?
Quis patriæ spes est? quis sanguine clarus avito?
  Vates quis priscos servat amatque novos?

Pa-

Pace quis Augustus Cæsar? quis Julius armis?
Quis fiet mista pro probitate Deus?
Cosme, quis hic est? aut tu certe, Cosme, vir hic es,
Aut certe quis sit nescio. Cosmus es hic.

PETRO LUNENSI

Respondet, quod nolit describere bella nostri temporis, tametsi splendida illa sint.

Scilicet Etruriæ sunt inclita gesta senatus,
Et sunt Anguigeri fortia facta ducis.
Sunt & Aragonei prælustria prœlia Regis,
Femina Parthenope mascula bella gerit
Ne morer; Ausonias omnis Mars efferat oras,
Cogitur atque armis gens peregrina suis.
Magna quidem sunt hæc, & magno digna poëta,
Dignaque percupida posteritate legi.
Quæque ego prætulerim nugis, quæque ilicet ausim,
Atque suo atque gravi composuisse pede
Si nescis ipsum, qui Virgilios, & Homeros
Malim quam Gallos, Callimacosque sequi.
Quamvis hi Veneres, quamvis hi bella reponant,
Attamen auctori gloria cuique sua est.
In pretio est pulchre teneros qui flevit amores
In pretio pulchre est arma, virumque canens.
Sed mihi nescio cur sicut tu, sicut & alter
Maluerim ex bellis inde venire tonos.
Dixeris ergo, canas Martem Ducis atque Senatus,
Sive canas Regem, belligeramque nurum.
Verum qualis erit Ducis elargitio vati?
Qualia, dic sodes, præmia Regis erunt?
Aut nulla, aut certe quam parva simillima nullis,
Et quibus haud chartas quas perarabis emas:
Usque adeo nostri sub tempestate tyranni,
Pro nihilo sacri carmina vatis habent.
Sit licet Æneas Dux, sit Rex alter Achilles,
Si caret historico vate peribit uterq.

Illi

Illi raucescant cytharæ, fons areat illi
  Quicumque ingrati Principis arma canit,
Et me destituant Musæ, me pulcher Apollo
  Non amet, indigni si Ducis acta feram.
At tu principibus, qui jocundissimus extas
  Petre, fac ingenio par mihi munus eat.
Tunc mea magnanimos largos regesque, ducesque,
  Evehet ad superos larga Thalia polos.

LAUS AURISPÆ

AD COSMUM MEDICEM.

Si quis erat priscis æquandus, Cosme, poëtis
  Et si cui Phœbus, Pieridesque favent.
Si quis cum loquitur, vel splendida facta reponit,
  Mercurium jures ejus ab ore loqui.
Quive alios laudet, cum sit laudabilis ipse,
  Quive hedera merito tempora nexa ferat;
Si quis erit linguæ doctus Grajæ, atque Latinæ,
  Si non Aurispa est hic, periisse velim.
Quisquis in hoc mecum non senserit, arbiter æquus
  Non fuit, aut certè Zoilus ille fuit.

ELEGIA

AD JOANNEM LAMOLAM

Quod lacrimis Elegiæ motus fractusque ex Bononia nequiverit recedere.

Desine me placida verbis abducere terra,
  Desine me domina dissociare mea.
Vera mones fateor; pulchreque adducis Ulixem
  Fortiter æquoreas deseruisse Deas.
Fugerit & flentem dux ut Trojanus Elisam,
  Multa licet surdo spondeat ipsa proco.

Addis ad hoc etiam, quod non ornatius ipse
Tullius, aut gravius scripserit ipse Plato.
Denique quod possit firmos mutare Epicuros,
Aut si quod toto firmius orbe fuit.
Me quoque mutaras, nostra de mente puellæ
Deciderat, muros linquere mentis erat.
Tum subeunt nostri præsignia Cæsaris acta,
Quæ modo militia, quæ modo pace gerat.
Quin & Mœcenas obversabatur ocellis,
Quem Diis persimilem sæcula nostra ferunt.
Tum simul heroicos versus meditabar & ignes,
Atque elegos animo destituisse fuit.
Sensit Amor mentem nostram, retulitque puellæ,
Quis divum frustra numen habere potest.
Flens Elegia venit sic nostra puella vocatur,
Tum primum nostros vidit amica lares.
Gratia magna tibi sit, Lamola; tu facis ad me
Tu facis ad thalamos iverit illa meos.
Bella prius fuerat, bellas superabat & omnis
Tum faciem, vel se vincere visa mihi est.
Induit ad vires, vultus Elegia Dearum
Sive tuos Juno, sive Diana tuos.
Facta est splendidior facta est renidentior ædes,
Adrisit paries adveniente Dea.
Sicut eram monitu flexus, & certus eundi
Adstitit, & nostro tabuit illa sinu.
Non potuit primo, quamvis bis, terque, iterumque
Atque iterum fuerit nixa puella loqui.
Pro verbis lacrimæ, lacrimæ pro voce fuerunt,
Quale Dei magni pondus habent lacrimæ!
Nam me flexerunt, quamquam potuere quadrigas
Solis, & irati sistere tela Jovis.
Mens mihi mutata est; heroum gesta valete
Mœcenasque tua cum probitate vale.
Vos quoque grandisoni longe procul ite coturni
Possidet ingenii jus Elegia mei.
Utque elegi imbelles nobis sine fine placerent,
Lux mea de tali carmine nomen habet.

Qui

Qui potuit primum dominæ contemnere fletus
  Quisque fuit, vere saxeus ille fuit.
Ferreus Æneas, de tygride natus Ulixes,
  Durus Virgilius, durus Homerus erat.
Scilicet humano, mollique ex sanguine natus
  Non hominum movear luctibus & crucier?
Qui tribuit lacrimas homini Deus, inde fatetur
  Ex lacrimis, quo vel mollia corda dedit.
Desine me placida verbis abducere terra,
  Desine me domina dissociare mea.
Postquam mons rediit nymphæ; sic pauca locuta est,
  Pauca solet semper, semper honesta loqui:
I, si certa tuos persuadet causa recessus,
  Sed me posthabitum mox obiisse puta.
Si steteris, vivam, sin ibis, luce relinquar,
  Jura meæ vitæ, juraque mortis habes.
Vix dum finierat, cum quam mollissimus inquam:
  Crede mihi, non est cur vereare necem.
Enecer ipse prius, certe prius enecer optem,
  Quam tibi vel minimi causa doloris eam.
Lætus agam tecum, sine te mihi nulla futura est,
  Si qua futura, tamen mœsta futura dies.
Tu mihi, tu certe jucunda, & sola voluptas,
  Tu mihi delicium, tu mihi dulce decus.
Tu das ingenio vires, tu suggeris œstrum,
  Et vates natura relligiosa colis.
Desine me placida verbis abducere terra,
  Desine me domina dissociare mea.
Jamque oculis nymphæ tristis defecerat humor,
  Præstiterat dictis credula nympha fidem.
Inque meos vultus nitidos erexit ocellos
  O oculos oculis sidera visa meis.
Dicite, dii, vestrum, cui desunt lumina? certe
  Furata est oculos nostra Elegia Deis.
Illic insidias, illic sua tela cupido
  Luxurians, illic retia tendit amor.
Quidquid olent violæ, spirant opobalsama quidquid,
  Tale quid ex bucca noster olebat amor,

Jam modo non Arabes mercator, ne petat Indos
  Hic quid in Eoo littore quærit, habet
Linquat apis flores, os fuggat & hujus, ab inde
  Mella nec hibleis deteriora dabit.
Desine me placida verbis abducere terra,
  Desine me domina dissociare mea.
Non hac una Venus, non unus in urbe Cupido est,
  Sunt centum, non hac unus in urbe Deus.
Hac etsi innumeri sint urbe Deique, Deæque,
  Sola mihi facie bella Elegia placet.
Atque adeo grata est, quantum nec grata Catullo
  Lesbia, nec Gallo grata Lycoris erat.
Sunt hic præterea veteres, fidique sodales,
  Sanctius hic meus est, hic Farafalla meus.
Ergo vale, & nostro scribis, siquando Guarino,
  Quam salvum nostro nomine redde virum.

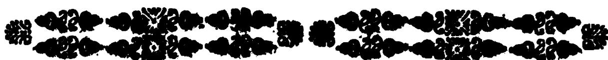

LUCII BELLI

De utroque M. ANTONIO, pugnante apud Actium.

NOmen idem, patriumque solum, certaminis idem
  Est locus: est classis par, animique vigor.
Exitus at non par, hic vincit: vincitur ille.
  Cur? hic opem sensit cœlitus, ille minus.
Hunc etenim pietas, illum scelus impulit: atque
  Hunc tu commendas, ô Pie summe, Deo.

PETRI BEMBI

VENETI.

Pastorum Chorus.

PAstores tua turba te rogamus,
 Seu tu nomine. Pan arundinator,
 Seu Faunus dubii potens futuri,
 Barbatus, capripesque, cornigerque,
 Seu malis pater Incubus vocari;
 Nos & res tueare, Dive, nostras.
En jam ver redit, & dies rebellem
 Paulatim sibi vendicat teporem:
 Jam collis viret, & sinu soluto
 Florentes tibi porrigit genistas,
 Pastores tua turba te rogamus,
 Nos & res tueare, Dive, nostras.
Nunc annus puer, & tenellus orbis:
 Nunc sol purior, & colora tellus:
 Nunc ludit Venus alma: nunc sorores
 Festas Gratia poscit ad choreas.
 Pastores tua turba te rogamus,
 Nos & res tueare, Dive, nostras.
Novum montivagæ thymum capellæ
 Tondent, & cytisi comam, arbutique
 Pascunt purpureos oves per agros;
 Et pugnam cupidi cient mariti.
 Pastores tua turba te rogamus,
 Nos & res tueare, Dive, nostras.
Nunc ô nunc opus est, Pater, volenti
 Adspires genio, & gregem revisas,

Dum

Dum liber stabulis: tibi dicatum
Ne qua sors populum gravis fatiget.
Pastores tua turba te rogamus,
Nos & res tueare Dive nostras.
Tu fures avidum genus coërce:
Tu morbos abige atra sævientes:
Tu bellum jubeas bonus, famemque
Ignotis procul exulare terris.
Pastores tua turba te rogamus,
Nos & res tueare, Dive, nostras.
Defendat saturas nemus capellas:
Fida non egeant oves canum vi:
Audaces lupus inter erret agnos:
Cumque hœdis Libyci accubent leones,
Pastores tua turba te rogamus,
Nos & res tueare, Dive, nostras.
Absit fraus scelerum comes, suoque
Se livor miser imbuat veneno:
Et lis cedere discat, & solutam
Devinctus metuat furor quietem.
Pastores tua turba te rogamus,
Nos & res tueare, Dive, nostras.
Sit pax candida, sit beata, plena
Pomis copia frugibusque cornu.
Qualis cum positum recenter orbem
Saturnus Jove sanctior regebat.
Pastores tua turba te rogamus,
Nos & res tueare, Dive, nostras.
Audis nos Pater? an novum per agros
Suspiras Venerem, & preces recusas?
Ah cur nos fugis? hi tui poëtæ:
Hæc olim tibi ducitur chorea.
Pastores tua turba te rogamus,
Nos & res tueare, Dive, nostras.
Scimus quid sit amor, quid obstinata
Defigit tacitum jecur sagitta,
Adsis tu tamen, ipse dum laboro
Cœpti carminis explicare pensum.

Paſtores tua turba te rogamus,
Nos & res tueare, Dive, noſtras.
Et ver pulvereum, humidam & vehat Sol
Æſtatem pecori laboriofos
Neu laxet pluviæ, vel impotenti
Sidus ubera comprimat calore.
Paſtores tua turba te rogamus,
Nos & res tuerare, Dive, noſtras.
Tum fons vitreus, & perennis unda
Feſtinans placido ſonet ſuſurro,
Quo ſitim veniat, meridiemque
Umbroſâ pecus elevare ripâ.
Paſtores tua turba te rogamus,
Nos & res tueare Dive noſtras.
Gregi hæc poſcimus: at gregis magiſtros
Præſens perpetuâ leves juventâ,
Quam luſus comitetur, & voluptas,
Et nudos Venus oſculans Amores.
Paſtores tua turba te rogamus,
Nos & res tueare Dive noſtras.
Sic te nec fatuæ petant puellæ:
Nec nymphæ fugiant meticuloſæ,
Dum feſſæ gelidi nemus Lycæi,
Et gratum tibi Mænalon reviſunt.

Faunus ad Nymphas.

Dicite cur noſtros Nymphæ fugiatis amores:
Quid Faunus, quo ſic deſpiciatur, habet?
Cornua ſi mihi ſunt; ſunt & ſua cornua Baccho:
Inque ſinus vocat hunc Creſſa puella ſuos.
Ignea ſi frons eſt; an non frons ignea Phœbo eſt?
Hoc tamen eſt Clymene facta parente parens.
Barba riget ſuffuſa genis? dedit improba ſæpe
Oſcula barbato Deianira viro.
Intonſo, denſoque tegor præcordia villo?
Nil ideo Marti eſt Ilia queſta ſuo.
Capripedem arguitis: quid claudo turpius? at tu
Nupſiſti claudo, Cypria pulchra, Deo.

De-

Denique si qua meæ pars est non bella figuræ,
Exemplum a cœlo, quod capiatis, habet.
Sed vos nimirum mortalia facta sequutæ,
Omnis quando auro conciliatur amor,
Pastorum, & pecoris tenui custode repulso,
Quæritis a magnis munera magna Deis.

Jolas ad Faunum.

Mollibus Alcippe vernantia serta genistis,
Collis ab usque jugo fert tibi, Faune, sui.
Ut vidi, huc amens summo de monte cucurri:
Adspice, perculso quam tibi corde loquor.
Nunc adeo, si sæpe tuos cantavimus ignes,
Adfer opem flammæ tu quoqe, Dive, meæ.
Formosi cum te floris velabit honore,
Hæc illi dicas, ut tua verba precor:
Alcippe miserum fastu quæ perdis Jolam,
Teque simul tacito fallis inepta dolo,
Munera, quæ portas, bene si tibi nota fuissent,
Damni te poterant admonuisse tui.
Nec reflorescunt, quæ jam cecidere, genistæ:
Nec redeunt, qui jam preteriere, dies.
Quod si nulla mei tangit te cura Poetæ,
Ah saltem formæ parce puella tuæ.

Thestylis ad Faunum.

Thestylis Alconis lectum pressura mariti,
Numinis & cultus semper amica tui;
Ipsum, Dive, suæ tibi virginitatis honorem
Solvit, adhuc nulli vincula tacta viro.
Utque ea zona tuam pinum complexa tenebit,
Sic se animo, sic se vinciat ille rogat.

Daphnis ad Faunum.

Hac tibi, Faune, tua quæ pendet fistula pinu,
De victo grates Thyrside Daphnis agit.
Quod si etiam illius dederis superare magistrum,
Cædetur festis alba capella tuis.

Galatea.

Pana Deum Siculi per iniquas littoris undas,
Eludit tarda dum Galatea fuga;
Seque adeo spe provectus, studioque sequendi,
Plus medium infido tingueret ille mari;
Quo fugis ô Galatea? mane, mane ô Galatea;
Non ego sum, dixit, non ego, Nympha, Cyclops,
Qui flavum avulsis jaculatus rupibus Acin,
Sævitiæ liquit tristia signa suæ.
Pastorum pecorisque Deus, cui garrula cera
Prima dedit varios fistula juncta modos;
Quem gelidi frondosa colunt pineta Lycei,
Lætaque Mænalio Parrhasis ora jugo.
Unam de cunctis te diligo Neptuninis;
O Galatea mane, ô jam Galatea mane.
Ille loquebatur: fundo declive maligno
Littus erat: gressum non tenuere pedes.
Sed pelagi dum cæca urget malè cantus, & instat,
Qua refugit pendens, subtrahiturque solum,
Labitur, & summas dorso convertit arenas:
Labentem ingentis obruit unda fretis:
Utque Deam, Galatea iterans Galatea, vocabat,
Implerunt tenues ora vocantis aquæ.
Tum primum latices epotavisse marinos
Pana ferunt, ponti nec latuisse Deum:
Sed quia Nereidas ibat vexare puellas,
Offensum fluctus non tenuisse suos.
Ergo illum nandi insuetum glauca excipit alto
Unda sinu: exultant irrequieta vada.

Mar-

Marmora ter superare manu conatus amata,
  Ter circunfusis est revolutus aquis.
Nympha Dei lapsum cupidis spectarat ocellis,
  Gratior & pulchro risus in ore fuit.
Spectarant, sparsi ut steterant per littora, Fauni,
  Pan comites Fauni, grataque turba tua,
Et mixtus Faunis, cordi cui semper amores
  Nympharum, & querulo tibia rauca sono,
Incubus, & Satyri, & coniferæ Silvanus
  Arboris agresti cinctus honore caput.
Qui simulatque ipsum gentis videre parentem
  Pana sub impuris mergier æquoribus;
Nympha redi, Galatea redi, neu desere amantem,
  Ingeminant omnes, candida Nympha, redi.
Ah tantum ne admisse tuis sit dedecus undis;
  Quod taceant nulli post Galatea dies.
Ingeminant *Divi*: clamoribus ista resultat,
  Arida pumiceum quæ lavit Ætna pedem,
Illa metum fallax simulare, & tendere in altum,
  Et vanas surda rejicere aure preces:
Quo magis ii tristes moesti versare querelas,
  Et pelagi expertes dicere amore Deas.
Pectora pars pulsare manu, pars currere in undas.
  Cedit, & argutos tardat arena pedes:
Omnia quæ obliquo lente nans respicit ore,
  Unaque tot gaudet fallere Nympha Deos.
Utque satis lusit, certe sat lusimus, inquit,
  Successusque mei non caruere doli.

Leucippi & Alconis tumulus.

Fer casiam & flores, & odori balsama trunci,
  Quanta super tumulos integat umbra duos.
O Pan Pan, periere tui Leucippus & Alcon:
  Fer casiam, & plenâ balsama carpe manu.
Carpe manu flores, ipsaque volente Thalia.
  Nympharum sectis sparge sepulchra comis.
Illi proh, tantum quos tu laudare solebas,
  Musa quibus cordi, semper Amorque fuit,

Proh

Proh facinus periere: nec est revocabile damnum:
  Adspice, composito fertur uterque rogo.
O Pan Pan, seu te gelidi montana Lycæi,
  Seu tenet umbroso Mænalis ora jugo,
Huc ades, & tepidam lacrimis resperge favillam:
  Dedecet hîc lacrimas continuisse pater.
Ipsa Venus flevit: teneri flevistis Amores:
  Fleverunt Dryades, Nereidesque Deæ.
Phœbus adest, repetensque suos mala fata poëtas,
  Vexat flebilibus saxa, nemusque modis.
Atque ait hæc: periere mei Leucippus, & Alcon:
  Estque adeo, qui me numen habere putet?
En facinus rapuere meos mala fata poëtas:
  Quaque sequar raptos, non datur ulla via:
Quos alui, quorum ipse pio cantabar ab ore,
  Et dederam laurum crinibus ire meam.
Sume fidem; cornu celeres intende sagittas.
  Nimirum ut fugiant te bona prima tua.
Rumpe fidem; cornu celeres infringe sagittas:
  Nominis illa tui gloria, Phœbe, jacet.
Nymphæ, terrarum præsentia numina Nymphæ,
  Quæ colitis Thusci littora curva maris,
Phœbus ego: Phœbi testes estote doloris:
  Quamquam etiam vester debuit esse dolor.
At vos ulla mei tangit si cura doloris,
  Quamquam etiam vester debuit esse dolor,
Pastores tumulo Phœbi decorate poëtas,
  Et memorem in tumuli cedite fronte notam:
Hîc geminæ Phœbi curæ, Leucippus, & Alcon,
Pastores ovium, pastorum & uterque magistri.

Ad Lucretiam Borgiam, Ferrariæ Ducem.

Tempore, quo primam miscens fluvialibus undis
  Iapetionides rite animavit humum,
Scilicet hac teneras oneravit lege puellas
  Natura, in nostris parca, tenaxque bonis;
Ut speciem & claræ ferret quæ munera formæ,
  Ingenii nullas quæreret illa vias:

Quæ-

Quæque animi decus indueret, cultumque per artes
Pectus Apollineas, ingeniumque ferax,
Illa sibi nullum formæ speraret honorem,
Atque omnes pacto jussit adesse Deos.
Plurima cumque novo crevisset femina mundo,
Eventus certam sustinuere fidem.
Namque ut habent mala rura valentes sæpe colonos,
Pigraque qui bonus est, otia sentit ager:
Sic non formosæ cultu nituere puellæ;
Et quæ pulchra, eadem desidiosa fuit.
Prima meum atque ævi sidus spectabile nostri,
Tantum animo, quantum Borgia fronte micas:
Et tibi cum facie non certet Agenore nata,
Non Helene Idæo rapta Lacæna Pari:
Te tamen in studia, & doctas traducis in artes,
Nec finis ingenium splendida forma premat,
Sive refers linguâ modulatum carmen Etruscâ;
Crederis Etrusco nata puella solo.
Seu calamo condis numeros & carmina sumpto:
Illa novem possunt scripta decere Deas.
Nablia seu, citharamve manu percurrere eburnâ,
Et variâ Ogygios arte ciere modos:
Seu revocare Padi vicinas cantibus undas,
Mulcentem dulci flumina capta sono:
Seu te nexilibus juvat indulgere choreis,
Et facili ad numerum subsiluisse pede:
Quam timeo, ne quis spectans hæc forte Deorum,
Te prædam mediâ raptor ab arce petat,
Sublimemque ferat levibus super æthera pennis,
Detque novi cœlo sideris esse Deam.
Quidquid agis, quidquid loqueris, delectat: & omnes
Præcedunt Charites, subsequiturque Decor.
Ipse Decor sequitur: sed si modo vera fatemur,
Heu mihi, quam multis est decor ille malo.
Nam minus Ætneas vexant incendia rupes,
Quam quibus est facies, Borgia, nota tua:
Nec facies modo, sed docti quoque pectoris artes:
Ah pereat, si quem forma sine arte movet.
At-

Atque ego, qui miseros olim securus amantes
  Ridebam, & sævi regna superba Dei,
Spectabamque mari laceras de littore puppes,
  Nunc agor in cæcas naufragus ipse vias.

Amica ad Gallum.

Galle, meum sidus, mea lux, mea summa voluptas,
  Quo levis ille tuus tam cito fugit amor?
Lusibus ut metam cupias imponere nostris,
  Teque meo properes eripuisse sinu?
Siccine tot nostri de te meruere labores,
  Et mea non ullo crimine læsa fides?
Hæccine tu nobis olim promissa dedisti,
  Juratus Paphiæ Numina magna Deæ,
Cum te numquam aliâ caliturum, Galle, puella,
  Sed fore dicebas tempus in omne meum?
Heu male consultas, veri quæcumque putamus
  Ullius in verbis pondus inesse viri!
Et miseras, quæ more meo vitamque necemque,
  Atque omnes ponunt spes in amante suas!
Nutat ut in summis vento leve culmen aristis,
  Fluxa labat vestro sic in amore fides:
Utque undam premit unda sequens, pellitque priorem
  Sic vos usque novus versat & urget amor.
Atque ita tu, bene Galle, novo male captus amore,
  Quâ me destituas, pergis inire viam.
Interea ficto velas tua crimina vultu,
  Accumulasque malis perfida facta dolis:
Quæque potes melius campo committere aperto,
  Bella, per insidias dissimulata moves.
Nam mihi nulla facis querulâ convicia linguâ:
  Nec rapit ira meas ungue notare genas.
Ac neque turbatos abstergere fletibus ocellos,
  Figereque abstersis oscula luminibus,
Nec piget illapsos fronti componere crines,
  Et dare compositis florea serta comis:
Atque illos laudas, atque hanc, & colla, manusque,
  Exiguosque pedes, virgineumque latus:

Ut-

Utque prius, videorque tibi te digna, proborque,
  Meque tuos oculos, corque, animamque vocas.
Sed te jam totam culpari, Galle, per urbem
  Fingis, & a populo non bona verba pati,
Plus æquo facilem quia des te semper amanti,
  Meque animo nimium pepertiente feras;
Qualibet & præsto venias in jussa, nec umquam
  Abscedas lateri longius angue meo:
Quoque tui plures atavi gessere triumphos,
  Et proprio quo plus ipse decore micas.
Hoc, inquis, magis indignum, & deforme videri,
  Te Veneris laqueis implicuisse caput,
Atque dies totos dominæ parere puellæ,
  Quæ tua femineo sub pede colla premat.
Hæc mala ne serpant, curam te velle parumper
  Nominis, & famæ dicis habere tuæ.
Ista tui nova cura venit tibi nominis unde,
  Me nisi quod miseram linquere, Galle, paras?
Namq; in amore movent propriæ quẽ incommoda vitæ,
  Quique potest famæ damna timere suæ;
Atque novas leges mœrenti dictat amicæ,
  Subtrahit hic laxo jam sua colla jugo:
Quosque canit titulos, speciosaque nomina rerum,
  Dissidii caussas quærit habere sui.
Æneas donec miseram dilexit Elisam,
  Fatorum, & nati mentio nulla fuit.
Sed sive ille novam muris præcingeret urbem,
  Hærebat Phrygio pulchra Libissa viro:
Seu vexare feras cursu, jaculisque pararet,
  Vecta comes celeri Sidonis ibat equo:
Seu daret e solio populis sua jura vocatis,
  Jura simul populis quæ daret, uxor erat.
Verum ubi cessit amor, tum spe surgentis Juli
  Ducitur, & fatis lintea danda putat.
Tum videt intrantem muros, & multa monentem
  De Majâ genitum, de genitumque Jove:
Ostia tum Lyciæ Tiberina capessere sortes,
  Grynæaque jubet vultus in æde Deus:

Et

Et patris Anchiſæ in ſomnis ſuperurget imago,
Debita Trojanis Itala regna ſequi.
Galle, adeo non ora gerit mendacia, cujus
Legitimi pectus æſtuat igne Dei.
Albis nigra bonus confundere neſcit amator,
Vertereque ambigua faſque nefaſque viâ.
Tam purum nihil eſt, veri quam ſenſus amoris,
Indigeatque ullâ quod minus artis ope.
Ille nihil didicit fictis componere verbis,
Qui, quod amat, certâ novit amare fide:
Nec quærit furtis, bene ſed placuiſſe merendo,
Et tantum pollens ſimplicitate ſuâ eſt.
Adde quod eſt amor ipſe puer, nec convenit illo
Verſutum pectus militis eſſe duce.
Utque Deus nullo velat ſibi corpus amictu,
Sic nudis animis vult ſua bella geri:
Quemque videt non inſidiis, non artibus uti,
Hic bonus eſt inquit miles, eritque mihi.
At contra incerti, & malefidum vulgus amantes,
Illita felle malæ pectora fraudis habent.
Nam ſemper magnis ſe dicunt ignibus uri,
Ardet ut in ſummo Sicelis Ætna jugo.
Sed modo ſe patriæ, modo ſe cauſſantur amicis,
Nunc dare principibus, imperiiſque diem.
Nunc famæ ſpectare viam, nitique per ora
Ire virûm, atque aſtris inſeruiſſe caput,
Dum fallant aſtu miſeras, perdantque puellas,
Quos inter magnum tu quoque nomen habes.
Atque utinam vanis in te, mea vita, querelis
Invecta, & falsâ dicerer uſa notâ:
Conſtantique fide tu nos, ut fingis, amares,
Adverſi ferrent nec mea vela Noti.
Sive tamen noſtri perſtas in amore fideque,
Arceſſis propera cur mea fata via?
Seu tuus ille prior menti deferbuit ardor,
Ah cur me miſeram linquere, Galle, paras,
Quæ te uno ſemper colui male ſana tenore,
Quæ ſum per longas uſque ſequuta vias?

Ipſâ

Ipsa quidem non defugio tua jussa, nec ulla
  Parte tuus nobis dissimulatur honos.
Sed cave, ne titulos dum vis augere; perempta
  Infirmet laudes una puella tuas.

Ad Lygdamum.

Heu diversa tuis quam sunt mea, Lygdame, fata:
  Ut nos non uno versat in orbe Deus!
Tu, quod amas, crebro invisis, longumque tuendo
  Ægrum animum, atque avidos pascis amore oculos:
Et lateri admissus jucundos ore susurros,
  Pendulus, & fragrantem excipis ore animam:
Summa vel auratæ suspendis basia mitræ,
  Dum loqueris vacuam blandus ad auriculam:
Levibus aut raptum digitis, teretive lacerto,
  Molle decus domina non renuente geris:
Et trahis a prima serus convivia nocte,
  Dum Sol frenatos ad juga poscat equos.
At mihi longinquæ gentesque urbesque petuntur,
  Ut toto a domina separer orbe mea:
Et modo nimbosas mannis transmittimus Alpes,
  Saxaque vix ipsis exsuperanda feris:
Nec cæci nemorum tractus suspectaque lustra,
  Nec tradant nostras flumina adaucta vias.
Interdum audaci vastum trabe currimus æquor,
  Velaque nostra iidem venti, animamque ferunt
Qua tamen in terra est mea lux, convertor ad illam,
  Et frustra Eurydices nomen in ore meo est.
Atque ita conjunctorum animis, & amore duorum,
  Alteri adest semper quod cupit, alteri abest.

AD SEMPRONIUM,

A quo fuerat reprehensus, quod materna lingua scripserit.

Non quod me geminas tenere linguas,
Et Grajam simul, & simul Latinam,
Semproni, reputem, mei libelli
Materna tibi voce sunt loquuti.
Ut tanquam saturum hinnuloque, aproque,
Vilem juverit esse me fasellum:
Quod tu carminibus tuis venustis
Permirum tibi dixeras videri.
Sed famæ veritus malæ periclum,
Campo versor in hoc loquutionis:
Quod dicam tibi quem proboque, amoque,
Quantum pignora vix ament parentes,
Ut cum noveris id, cavere possis.
Nam pol qua proavusque avusque lingua
Sunt olim meus, & tuus loquuti,
Nostræ quaque loquuntur & sorores,
Et matertera nunc, & ipsa mater;
Nos nescire loqui magis pudendum est,
Qui Grajæ damus, & damus Latinæ
Studî tempora, duplicemque curam,
Quam Graia simul & simul Latina,
Hac uti ut valeas, tibi videndum est:
Ne dum marmoreas remota in ora
Sumptu construis & labore villas,
Domi te calamo tegas palustri.

BENACUS.

Te, Giberte, cano, purus dum templa sacerdos
Ingreditur, cupioque tuas attingere laudes,

Sic

Sit modo non impar tanto sub pondere, quæ me
Musa vocat: nec eam ventura redarguat ætas,
Obscuræ carmen claro tibi condere famæ,
Et magnum brevibus voluisse intexere chartis.
Nuntius ut vitreas Benaci vectus ad undas,
Muscoso subter pendentia fornice tecta,
Atque Dei lætis implevit vocibus aures,
Advenisse diem, quo formosissima terræ
Ausoniæ Verona sacris, templisque regendis
Demissum cœlo, & magnis virtutibus auctum
Acciperet juvenem, qualem vix ipsa petebat:
Forte pater gelido in luco, silvaque virenti,
Fontibus, & rivis cubito subnixus & urnæ
Jura dabat: cui carbasei mollissima fili
Stamina pingebant fuco, vestemque parabant
Cæruleam, innumeræ nodis, ac retibus aureis
Collectos comptæ crines, tempusque decorum,
Incinctæque auro surasque sinusque fluentes,
Vestibulo in thalami natæ, niveosque lacertos
Nudabant operi, quo pulchro ex agmine Sirme
Docta lyræ digitis percurrere fila canebat
Carmen, quod totidem numeris Gardéque, Saloque
Reddebant: Sol æstivos circumvagus orbes
Axe serens medio currum librabat olympo.
Ergo avidis allata Deus postquam auribus hausit,
Promissosque olim fatis sibi lætus honores
Agnovit, tangens hærentem uligine barbam,
Demulcensque manu, jussit vicina vocari
Flumina: dein sese placidum convexa sub alta
Speluncæ senior solitaque in sede recepit
Postera jam cœlo stellas noctemque fugarat,
Lustrabatque dies multo terrasque fretumque
Lumine cum nitidis venit Ticinus in undis,
Piscosasque altas involvens Lambrus arenas.
Venit & indigenis fecundans Ollius arva
Deductus rivis, & cultos Abdua campos
Amne secans, fulvo ripasque interlitus auro.
Nec rapidus flavioque Athesis spectandus amœno

Defuit, aut Patavi circumque intraque pererrans
Mœnia Meduacus triplici circumdata muro:
Mœnia, quæ positor pugnas, & bella perosus
Musarum Iliacus studiis Phœboque sacravit
Populiferve Padus genitor, qui flumina centum
Ipse suo accipiens vasto latissimus alveo,
Ubera terrarum cursu per pinguia lapsus
Portat, seque mari septenis amnibus infert.
Quos tunc atque alios velatus arundine crinem
Mintius excepit venientes limine primo
Obvius, atque in tecta parentis saxea duxit,
Lætifico cordis non celans gaudia vultu.
Qui simul ac udos posuere sedilibus artus,
Cristallo rigida fultis, & jaspide glauca,
Continuo Nymphæ mensas ante ora Deorum,
Speluncæ in medio niveis mantilibus apte
Consternunt, dapibusque onerant, Dictæaque plena
Vina ferunt referuntque manu, calicesque madentes
Præcingunt myrto, atque implexis flore coronis,
Purpureoque rosæ, Medorumque arboris albo:
Medorum quondam, sed quæ nunc plurima lætas
Benaci vestit ripas, non illa caduca
Fronde virens, suavique auras permulcet odore:
Post ubi prima quies epulis, Deus ipse magister
Undisonique lacus domitor, præsentia circum
Numina respiciens, his vocibus ora resolvit:
Quod votis toties ne quidquam optavimus unum
Vobiscum Divi, fausto modo sidere luces,
Vertentes luces fatorum orbisque ministræ,
Advexere: vehit pleno bona copia cornu,
Largaque pomifera prætendit munera dextra,
Quare vos primo longævi a semine mundi,
In mare fluctisonum prono labentia cursu,
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Flos etenim juvenum, longa formidine sæcla
Perdita qui solvat, quique agglomerata malorum
Agmina tot bellique faces, quas vidimus ipsi,
Bactra ultra, Thylemque ultra, Scythiamque releget,

Quique urbes, quique arva colat, Jove missus ab ipso est
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Hic primum miseris viduatas civibus urbes
Accipiens, vacuosque suis cultoribus agros,
Replebit numerum exæquans augensque priorem:
Oppidaque ingenti multum quassata ruina,
Prostratisque solo latè mœrentia tectis,
Restituet, pulchroque dabit splendescere vultu.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Magno namque pii juvenis devinctus amore
Etruscus pater, excelsas qui Tibridis arces
Possidet, & nutu Romanum temperat orbem,
Illius eximias virtutes, claraque docti
Ingenii monumenta, & sancti pectoris artes
Suspiciens, obitosque invicto corde labores,
Hoc dedit, has illi rerum permisit habenas.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Quid memorem ut tener & primæ sub flore juventæ
Ingentem ad ludum properaverit auspicibus Diis:
Indole dein quanta nixus, quàm fortibus ausis,
Robore ceu firmo ventorum flamina quercus,
Aut scopulus fluctus saxo excurrente marinos,
Sic undas rerum excipiens, & plena pericli
Multa diu casus victos superaverit omnes?
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Sæpe illum abruptis in vallibus Apennini
Versantem, luctantis equi cùm frangeret armos,
Præcipitansque viam obstrueret torrentibus imber,
Pœninas vel per fauces, tractusque volantem
Aërios, summo miseratæ e vertice Nymphæ
Optavere graves cohiberent nubila nimbos.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Sæpe illi ad magnos reges mandata ferenti,
Astitit unigena proles Jovis, ut bona mater:
Ut mater bona, quæ caro timet omnia nato,
Et cupit in duros comitem sese addere casus.
Tum pueri mirata oculos & verba loquentis:
Ipse meas artes jam nunc tibi, dixit, habeto.

Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Testis adest triplices magnas discreta per oras,
Fluviorum nemorumque ferax, pecudumque virumque
Gallia, non auri, pictæ non indiga vestis:
Diversosque jugo ad ventos, interque cadentem
Surgentemque diem longo protenta Pyrene,
Altis quæ geminas despectat frontibus undas.
Tum dictis, factisque potens illa inclyta bello,
Lataque, & in latas Hispania dissita terras.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Hæ nam te insolita orantem, aversasque suorum
Flectentem regum mentes, Giberte, videbant,
Acceptos conversa sonos cum vocis imago
Redderet, & dociles iterarent nomina ripæ.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Testis & Adriacus, parvo qui flumine Rhenus
Lambit humum: testis Thuscis haud maximus undis
Major prole virum, & divinos Arnus honores
Promeritus, cœlum Divisque recentibus augens,
Pulchros qui colles, pulchramque interseqat urbem:
Gens quorum imperio dispar, nec legibus æqua,
Illius in studiis jamdudum & amore quiescit.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Tu vero tu, Roma, tui genus ecquod alumni,
Jam non curarum, non commemorare laborum
Una potes? tolle egregium per sæcula nomen,
Tolle decus, daque alta virum volitare per ora.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas
Quantum Trinacriæ vertex se sustulit Ætnæ,
Aut cinctus stellis Atlas, aut Caucasus ingens,
Tantum clara virûm Romæ se nomina tollunt.
Illa novos tibi Cœlestum concessit honores
Antiquis cumulans, ac tu præsentia sæcla
Firmabis, veterumque abolebis damna malorum.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Ecce tibi læto vestit se gramine tellus,
Et tibi sylva comas nutrit; tibi pabula surgunt;
Fecundus mites implet tibi pampinus uvas:

Palladis & nigrum tibi ducit bacca colorem:
Tum spisso quem rete trahant vel arundine longa
Flexivagus nostris crescit tibi piscis in undis.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Accipe quæ tibi Parnasi de colle sorores
Dona ferunt, sacram lauri de fronde coronam.
Et plectrum, & citharam, scriptasque ab Apolline chartas,
Æternum quas ediscant, celebrentque minores.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Accipe quæ calathis porgunt tibi munera Nymphæ,
Luteolum calthæ florem, casiamque virentem,
Liliaque, violasque, & purpureos hyacinthos.
Haud porxisse prius poteramus bella horrida bella
Pertulimus, dulces & deformavimus agros,
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
Ut cum lethiferos accendit Sirius ignes,
Rivus aquas, hortus flores, pratum invidet herbas;
Pallet humi nullo facies depicta colore;
Ipsa suos sitiens fœtus non educat arbos;
Intereunt fruges siliqua labente perustæ;
Arva colit nemo siccis arentia glebis,
Vomeris & durum non admittentia dentem;
Cuncta jacent nimio cœli contusa calore:
Tristia sic nostris aderant prius omnia terris.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
At postquam lætos effudit Juppiter imbres,
Rivus aquas, hortus flores, pratum explicat herbas;
Ipsa viret tellus, ripæ, collesque nitescunt;
Dant segetem sulci; nemus altis sufficit umbras;
Poma suos curvant crescentia pondere ramos;
Ruris turba Deam venerata ligonibus udam
Vertit humum, & pastor exercet vomere campos;
Cuncta vigent cœli fecundis roribus aucta:
Nostras sic jucunda tenent nunc omnia terras.
Volvite majores, vaga flumina, volvite lymphas.
At vos in septem discreti culmina montes,
Tuque pater Tiberine, tuum qui flumen Olympo
Devehis, hunc olim vobis multosque per annos

Sit satis ô tenuisse, meam mihi jam date partem:
Ipse dabo multis, ne sint mea gaudia sola;
Et tandem nostris juvenem concedite terris.]

Pro Goritio votum ad Deos, quibus ædiculam exædificaverat.

Sancta, quibus propriam posuit Goritius aram
Numina, perpetuosque aræ sacravit honores,
Humani columen generis, divina puella,
Ipse sibi legit summi quam rector Olympi;
Et tu divinæ genitrix augusta puellæ,
Felix sorte tua, felix natà, atque nepote,
Æthereique puer magnum patris incrementum,
Arte boni quos egregia cœlosque Savini
Spectari, Pario & spirare in marmore fecit,
Hac vos pro pietate illi, pro munere tali
Reddite (si sacrorum unquam pia carmina vatum,
Et castæ movere preces cœlestia corda)
Reddite quæ posco; mea nec sint irrita vota:
Ut quos longa dies miseris mortalibus olim
Advectat varios senio veniente labores,
Ægrum animum, & segnes effœto in corpore sensus,
Inque solum pronos vultus, nixisque bacillum
Poplitibus, tardosque gradus, tremebundaque membra,
Tum crebras lacrimis caussas, & dura suorum
Funera, & eversos mutata sorte penates,
Quæque alia ex aliis passim mala consectatas
Implerunt terras cupidi post furta Promethei;
Horum ille immunis totos centum expleat annos,
Auspiciis Superi vestris, & numine vestro
Integer, ut nunc est, nec longæ damna senectæ
Sentiat, & carus patriæ, jucundus amicis,
Dives opum, Roma incolumi Latioque fruatur.

HYMNUS

AD DIVUM STEPHANUM.

Nam quæ te culpæ, & sceleris tam dira cupido,
Infelix Solyme, & sæclis damnanda futuris
Corripuit? tantas aut quis furor egit in iras?
Ut juvenem patris ætherei præcepta canentem,
Dicta tibi, & veterum referentem oracula vatum
Præstanti eloquio, teque ad meliora vocantem,
Compita per mediasque vias e mœnibus urbis
Illusum expuleris: tum cæca perdita mente
Concursu pressum ingenti, saxisque petitum,
Nudatos artus, ceu quondam grandine densa
Juppiter ingeminans terram quatit æthere ab alto,
Crudelis letho dederis nil tale merentem?
Ille quidem placido sustollens lumina vultu,
Lustrabatque oculis cœlum, intrepidusque pericli
Laudabat Superos, & spe sua damna levabat:
Cui se, quantus erat, manifesta in luce videndum
Ipse pater Divum dederat cum compare nato
Sublimis, medioque illi fulgebat Olympo.
Quin etiam extremo cum jam sub fine laborum
Disiectus duro frontem, & cava tempora nimbo,
Iret iter propius lethi; tamen hostibus ipsis
Pro scelere immani moriens, pro talibus ausis,
Ah veniam Superos animâ fugiente rogabat:
Placabat Superos hostis jam frigida lingua.
Salve bis senis lectus parere magistris;
Macte animo puer egregio, & præstantibus ausis,
Macte nece, & veris magnum decus addite Divis.
Tu princeps ignominiam, plagasque cruentas,
Et longum memoranda nepotibus aspera fata
Magnanimi post Heroïs, quem candida partu
Cœlicolum regi tecto sub paupere Nympha,
Non ullam Venerem, nullos experta hymenæos,
Ediderat patri flavas Jordanis ad undas,

Te-

Testis ades facti: sacro tu primus ab illis
Sanguine palmiferæ terram conspergis Idumes:
Et pulchræ insolitos decerpens laudis honores
Purpureâ gaudes frontem cinxisse coronâ:
Unde tibi grati nomen dixêre minores.
Te colimus, certo tibi tempore sacra quotannis
Rite damus, & tura tuis imponimus aris.
Quod si ulla votisque hominum, precibusque moventur
Numina, nec cunctis adeo stat perdere Divis
Ausoniam, populosque Italos nomenque Latinum,
Atque malis prope jam confecta mœnia Romæ,
Sancte veni, cœtusque tuos, tuaque aurea templa,
Læti quæ festa velamus fronde per urbes,
Dexter adi, placidusque animis illabere nostris:
Ac primum miseris bellorum, & cædis amorem
Da pater exuere, & tercentum mittere in annos
Tigrimque Tanaimque ultra, & post ferre quietem
Sollicitos populi fasces, adjectaque regnis
Regna super, validoque undantia milite castra;
Et pacem venerari, & mitia vertere dura:
Dein pestes scelerum tantorum, atque agmine longo
Multa odii concreta modis mala semina diris,
Infectasque diu labes, & crimina purga
Heu solito graviora, irasque averte Deorum.

Armilla aurea Lucretiæ Borgiæ Ferrariæ Ducis, in serpentis effigiem formata.

Dypsas eram: sum facta, Tagi dum perluor, aurum
Tortile Nympharum manibus decus: at memor olim
Eridani, [illegible] tua Lucretia forma,
Heliadum ne te caperent electra tuarum,
Gestandum caræ fluvius transmisit alumnæ.

De Julio Puero, qui seipsum pinxerat in tabula.

Ut sol, cum placidis semet depingit in undis,
At te sic ipsa, picte puelle, micas.

Pe-

Pegasus. Equus paternum insigne.

Græcia cùm celeres mihi Dædala fingeret alas,
  Esse homines vobis dixit in astra viam.

Cum Cereis Albis dono Missis Bernardo Monacho.

Vivat in Euganea reliquum tibi lumen oliva,
  Cera sed in sacris luceat alba tuis.

Camino inscriptum.

Hanc nisi Phœbeo rapuisset ab orbe Prometheus,
  Ars homini flammæ nulla nec usus erat.

Cosmus Anysius ad Petrum Bembum.

Mi Bembe, quando tam sumus pauci, boni,
Canant Camœnæ, gratulemur invicem
Nobis, & incitemus animos nobiles
Virtutis excellentis alta ad culmina,
Ne prorsus Helicon destitutus artibus
Pulchris, iniquo numine, amittat decus,
Nomenque nostrum, o sæculum insulsissimum.
Quod centum Homeros aut Marones æstimet
Vilis teruntii, per interest parum
Oppedere aut cantare surdis auribus,
Portenta, quæ avertantur infelicibus
Lignis, & undis abluantur Tartari.

Politiani tumulus.

Duceret extincto cum mors Laurente triumphum,
  Lætaque pullatis inveheretur equis:
Respicit insano ferientem pollice chordas,
  Viscera singultu concutiente virum.

Mira-

Mirata est, tenuitque jugum: furit ipse, pioque
  Laurentem cunctos flagitat ore Deos,
Miscebat precibus lacrimas, lacrimisque dolorem;
  Verba ministrabat liberiora dolor.
Risit, & antiquæ non immemor illa querelæ,
  Orphei Tartareæ cum patuere viæ:
Hic etiam infernas tentat rescindere leges,
  Fertque suas, dixit, in mea jura manus.
Protinus & flentem percussit dura poëtam,
  Rupit & in medio pectora docta sono.
Heu sic tu raptus, sic te mala fata tulerunt,
  Arbiter Ausoniæ, Politiane, lyræ.

Galli epitaphium.

O fatis nimium duris exercita Roma!
  Ten' decuit toties ultima damna pati?
Ille tuus sanguis Gallus, tua magna voluptas,
  Gallus Aventini gloria prima soli,
Gallus Musarum, & Phœbi gratissimus hospes,
  Donavit citharâ quem pater ipse sua,
Et cinxere Deæ lauro, & dixere poëtam
  Melpomeneque suum, Calliopeque suum:
Cui lex, & bene suadus honos, rectique cupido,
  Et probitas cordi simplicitasque fuit.
Candida cui ridebat hianti copia cornu,
  Et faciles Nymphæ, semicaperque Deus.
Mater & incanos spicis evincta capillos
  Implebat lætis messibus arva Ceres:
Cui Nar sulfureus, nigra cui Farfarus unda,
  Et qui, Roma, tuas Fucinus auxit aquas,
Atque Almo, atque Anio, Tibrisque, paterque Numicus,
  Flumina jusserunt largius ire sua:
Delitiæ, mea Roma, tuæ, lususque leporque,
  Et spes, & senii remus, & aura tui,
Gallus, per quem oblita tuorum ex ante malorum,
  Occidit; heu sine amore, & sine lege Deos!

JULII II. Pontificatus Maximus.

Illa piis populis, mundoque accepta recenti,
  (Sub Jove cum nondum ferreus orbis erat,
Nec proſciſſa graves vertebant arva juvenci.
  Vinea nec lacrimas falce reſecta dabat:
Mella ſed aëriæ ſudabant roſcida ſilvæ,
  Et lac pro gelida flumen habebat aqua)
Nunc ô nunc redit ad primos bona Quercus honores,
  Quos habuit, mundi cum tener orbis erat,
Quercus glande ſua quæ quondam Heroas alebat,
  Cura Deum Quercus ſancta, piumque nemus.
Dignaque Cecropiæ pinguis cui ſilva Minervæ
  Cedat, & Herculeis populus apta comis:
Cedat & ipſa ſuo laurus Phœbeia luco,
  Inflexæque pedem Bacchica ſerta hederæ;
Vel myrti Veneris, vel Silvani cypariſſi,
  Vel quæ capripedi pinus amata Deo eſt.
Namque boni mores noſtro rediere ſub ævo,
  Ut primum poſito conſtitit illa ſitu:
Simplicitaſque inculta comam; rectique cupido,
  Et lex, & probitas, & ſine labe fides.
Nec redit ad primos tantum bona Quercus honores,
  Quos habuit mundi cum tener orbis erat:
Sed provecta ſolo nitidis caput inſerit aſtris,
  Quantum homines aluit, tantum alitura Deos.

Caroli Bembi fratris Epitaphium.

Qualis honos cœli, puſo cùm ſurgit Olympo
Lucifer, & feſſis clarum caput exerit aſtris:
Tale decus te, Bembe, tuis mala fata tulerunt.

Herculis Strozzæ Epitaphium.

Te ripâ natum Eridani Permeſſus alebat,
  Fecerat & vatem Marſque Venuſque ſuum.

Injecere manus juveni, & fatalia duris
Stamina pollicibus persecuere Deæ.
Uxor honorata manes dum conderet urna,
Talia cum multis dicta dedit lacrimis;
Non potui tecum dulcem consumere vitam:
At jam adero amplexans te cinerem ipsa cinis.

Marci Antonii Gabrielis Veneti Epitaphium.

Demessam patriæ segetem crescentibus herbis
Morte tua, venerande puer, specimenque relinquis
Præreptum genti morum & virtutis avitæ.
Te Patavi colles, vitrea te Silis in unda,
Te Veneti flevere lacus, terque Hadria vastum
Implevit gemitu mœrens & questibus æquor.

Philippi Beroaldi Minoris Epitaphium.

Felsina te genuit, colles rapuere Quirini,
Longum audita quibus Musa diserta tua est.
Illa dedit rerum domino placuisse Leoni,
Thebanos Latio dum canis ore modos.
Unanimes raptum ante diem flevere sodales,
Nec Detimo: sanctæ non maduere genæ.
Quæ pietas, Beroalde, fuit tua, credere verum est
Carmina nunc cœli te canere ad citharam.

Scythæ Poëtæ Feltrini Epitaphium.

Scythæ oculos clausit Phœbus, flevere sorores:
Fleverunt Charites, funera duxit Amor.

Certaldi Philosophi Epitaphium.

Et terram, & cœlum ingenio Certaldus obibam,
Quæque fuere aliis clausa, reclusa mihi.

Longolii Epitaphium.

Te juvenem rapuere Deæ, fatalia nentes
Stamina, cum scirent moriturum tempore nullo,
Longoli, tibi si canos, seniumque dedissent.

Leonici Epitaphium.

Naturæ si quid rerum te fortè latebat,
Id legis in magno nunc, Leonice, Deo.

Telesillæ Epitaphium.

Quid mors tam pulchram rapuisti dura puellam?
Numquid, me miserum, te quoque tangit amor?

Catelli Epitaphium.

Nil tibi non dominus tribuit, Bembine Catelle,
A quo nomen habes, & tumulum, & lacrimas.

Fictum pro antiquo.

Ælia natorum manesque sequuta mariti,
Usa sua jacet hic Septimiana manu.
Vir Turrinus erat, cum quo tria lustra peregit,
Jurgiaque in sancto nulla fuere toro.
Binaque de primo suscepit pignora partu,
Dein natam matris spemque, metumque suæ.
Crudeles divi, proles adoleverat, at mors
Injecit tetricas perviolenta manus.
Post quæ mœrentem, ne quid superesset amanti,
Abstulit orbatæ proxima luna virum:
Quem simul ac flamma vidit lambente cremari,
Ergo ibis, tecum nec tua, dixit, erit?
Eripies mihi tu numquam hoc fortuna: licebit
Hoc saltem invita te potuisse mihi.

Di-

Dixerat, & stricto fixit sua pectora ferro:
Sic moriens caro nunc quoque juncta viro est.

Jacobi Sinceri Sannazarii Epitaphium.

Da sacro cineri flores: hic ille Maroni
Sincerus Musa proximus ut tumulo.

Lucilii Bembi filii Epitaphium.

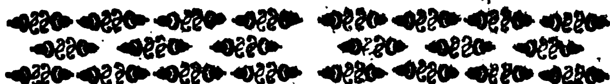
O multum dilecte puer, quae dura parenti
Fortuna invidit te superesse tuo?
Quam producebam laetus te sospite vitam,
Erepto pejor morte relicta mihi est.

Raphaelis Urbinatis Pictoris Epitaphium.

Hic ille est Raphael, metuit quo sospite vinci
Rerum magna parens, & moriente mori.

TRY-

TRYPHONIS BENTII

ASSISIENSIS.

Sanguineos magnæ pueros, duo lumina Romæ,
  Par quibus in toto sol videt orbe nihil,
Depereunt Latiæque nurus, juvenesque, senesque,
  In mediis ardet Tibris & ipse vadis.
Tanguntur superi invidia, Ganymede quod uno
  Astra micent; jactet Roma superba duos.

Ad Idmonem.

Fortunate Idmon, nemorum nova gloria Phyllis,
  Nota tuis passim Phyllis arundinibus,
Dat catulum tibi habere, ipse quem sæpe rogantes
  Nec potuit Chloris ferre, nec Hippolyte:
Illa licet magnos attingat sanguine Reges,
  Sit potis hæc forma sollicitare Deos.
Phyllida Dulceto sit copia rara videndi,
  At tu jam illius pignus amoris habes.

De se, & Aurora.

Fronte ego conspiciens rosea, fulvisque decoram
  Crinibus auroram, dum vehit illa diem,
Impetor, heu, pueri numquam placabilis arcu:
  Omnis & e nostro diffugit ore color.
Tumque Deum mœsto suspiria corde trahentes
  Alloquimur: tecum nostra puella venit.

Fortunate ſenex ô tali conjuge, certo
  Nam repetit croceum tempore fida torum.
Aſt ego quid faciam infelix? ſunt atra miſello,
  Te ut videam mea lux, regna adeunda mihi.
Sors tua quam noſtra melior! te nocte reviſit
  Conjux, nec canum deſpicit ipſa caput.
Per te ingrata dies nobis ingrataque nox eſt,
  Quæ mi animum moriens ſurripis, atque animam.

De Clælia.

Dum fluvium vinclis tranaret Clælia ruptis,
  Hæc fertur mediis dicta dediſſe vadis;
Eſte boni, & ſi qua eſt pietas, vos, parcite fluctus,
  Quos, majora meis viribus auſa, ſeco.
Et tamen ut peream, moriens mox ſidera adhibo,
  Et veſtrum æternum mors mea crimen erit.
Quid non virgineus potuit pudor? unda receptus
  Ipſa Deo tutos non renuente dedit.
Tarpejæ probrum ſileas jam fama puellæ:
  Non poterat facto nobiliore tegi.

Querimonia anſeris, quem ab arbore ſuſpenſum jaculis Romani petebant.

Quid benefacta juvant? quid vos ſervaſſe Quirites,
  Et Capitolini templa ſuperba Jovis?
En jaculis ſumma pendens ex arbore veſtris
  Poſtmodo victori præda futura petor.
Ergo non aliam tanta feritate decebat,
  Quam veſtri altricem ſanguinis eſſe lupam.

Ad Molſam.

Quas pedibus paſſim premimus nunc Molſa ruinas,
  Romulidum quondam tecta fuere patrum.
Quæque Deum eximios tunc teſtabantur honores
  Aurea templa, boum paſcua facta vides.

Ad

Ad sua cuncta hominum redeunt primordia nostris
Temporibus Roma est, quod fuit ante Remum.

Epitaphium Molsæ.

Qui lepido veteres æquavit carmine Molsa,
Hîc jacet, ætatis maximus hujus honos.

Ex ipsius Molsæ præscripto.

Quod Molsæ fuerat mortale, hac conditur urna,
Extruxere suis quam Aonides manibus.
Cœtibus at superûm fruitur nitidissimus almis,
Itque comes magno spiritus Hippolyto,
Quem Medica de gente satum pulcherrima virtus
Extulit, & cœli templa tenere dedit,
Quemque unum ante omnes coluit, dum fata sinebant,
Atque oculis vates prætulit ipse suis.

FABII BENVOLENTII

SENENSIS.

De ALFONSO Neapolitano Rege.

POma quot Autumnus, quot verno tempore flores
Terra ferat gremio, narret; quot littus arenas
Spargat, & immenso discurrant æquore pisces,
Qui cupit Alfonsi meritas percurrere laudes.
Hic & inaccessas Libyæ penetravit ad oras:
Lotophagum gentem domuit, retulitque superbum,
Urbibus eversis, & victo rege, triumphum.
Sensit & ipse ferox Gallus quid dextera posset
Illius, Ausonia jussus decedere terrâ.

Hic quamquam bello clarissimus extitit heros;
Non minus excoluit Phœbum, Musasque sorores.
Ergo jam duplici præcingi tempora fronde
Qui meruit, clari divino carmine Vates,
Pieridumque chorus meritis celebrate choreis,
Atque recurrentes laudetis semper in annos.

In hortum.

Non hic poma, truci quæ custodita dracone;
 Nec quæ sunt hortis, pulcher Adoni, tuis:
Sive per Elysios quæ jactat Græcia campos,
 Seu quæ pingue solum divitis Alcyoni.
Hic tantum nigris hedera intertexta corymbis
 Spargitur, & Cypriæ myrtus amica Deæ.
Non deest umbra loco, viridi densissima fronde,
 Et murmur vitreæ prætereunti aquæ.
Ite procul tetricæ torquentes pectora curæ,
 Et fugite, atque alias ante sedete fores.
Hic tantum placidæ versantur molliter auræ,
 Pax æterna, quies, ocia, blandus Amor.

O tu, qui modica tantum præcellis in arte,
 Ut tibi sit manes jam revocare datum,
Adspice perpetuo morientia membra calore,
 Fudit & ut vires impia flamma suas.
Alter eris mihi Cous, orisque Epidaurius alter,
 Quos fecere novos sæcula prisca Deos.
Affer opem misero tum nec Phœbeia proles,
 Nec mihi Cous eris, Phœbus at alter eris.

A FRAN-

FRANCISCI BERNII
FLORENTINI,

VOTUM.

Servasti semel incolumem sanctissima Virgo
 Et per te dulcis reddita vita mihi est,
Arida cum miseros febris depasceret artus
 Exangues macie depopulata genas.
Mox etiam pellis diræ contagia pestis,
 Qua prope contacta saucius occideram,
Ausonias olim cum debacchata per oras
 Venisset nostram conscelerare domum.
Servati toties vilem tibi diva tabellam
 Pro magnis votam reddimus officiis.

AMYNTAS.

Sederat argutæ pastor Melibœus ad umbram
Ilicis, & medio pecudes collegerat æstu,
Dumque simul pecus omne coactum forte jaceret,
Et leviter summas tantum decerperat herbas.
Ipse cava mœstum modulatus harundine carmen,
Dum canit indignos Lycidæ pastoris amores
Nequicquam, & sparsas per inhospita rura querelas,
In numerum referebat eum nemora avia circum;
Collesque, fluviique, & tutis antra latebris
Audivere, sonant etiam nunc carmina sylvæ,
Dicite vos nymphæ nemorum vos dicite nymphæ,
Et vidistis enim divæ, & meminisse potestis,
Quos saltus, quos non implevit vocibus agros

Infelix Lycidas lento dum indulget amori
Dum queritur, dum te crudelem dicit Amynta?
Namque ferunt, pueri Lycidas incensus ut olim
Ignibus, hæc circum miseris loca questibus implens
Erraritque; tristique animum saturarit amore.
Non illi pecudes curæ, non ruris amœni
Cultus erat, densis horrebant sentibus arva,
Et neglecta situ nequicquam armenta jacebant.
Ipse puer viridi tum primum ætate juventæ,
Muneribusque potens domini, non fletibus ullis,
Non precibus mœsti poterat miserescere amantis,
Ergo amens desiderio languebat inani,
Nec jam quod speraret habebat perditus ultra.
Illum adeo Dryades, illum videre dolentem
Naides, & flevere diu, flevere bubulci,
Flevit & ipse pater nimium formosus Apollo.
Venit Amor, longum pertæsus corde dolorem,
Ecquis erit modus, o Lycida tibi vulneris? inquit
Non lacrimis saturatur amor, non frondibus hœdi,
Non levibus segetes Zephyris, non imbribus agri,
Ille autem quid enim crudelibus improbe verbis
Prosequeris Lycidam, & morienti sedulus instas?
Non tibi cum superis tunc cum me, sæve, petisti
Res fuit, aut gravioris opus fuit impete teli,
Sic ovibus lupus insidias, sic mollibus agnis
Instruit, haud tauris concurrere fortibus audet.
Unum adeo, mihi quod suprema in morte loquendum
Restat, habe, & memori pastores mente tenento,
Tempus erit fors, cum Lycidæ morientis egebunt
Pastores (nec erit nostræ tibi gloria mortis)
O nemora, o colles, o nostri plena laboris
Arva valete, valete & vos armenta, gregesque,
Vester ego Lycidas quondam non ultimus inter
Arcadas intereo, tu funeris auctor Amynta es,
Dixit, & incubuit viridanti protinus herbæ.
Fessus, eum Nymphæ Cyllenides exceperunt
Pallentem, inque humeros flexa cervice labantem.
Olli tergeminæ nerant, jam stamina parcæ,

Jam medium Stygiis Proserpina merserat undis
Dilectum Musis caput, & pastoribus æque.
Non illi quisquam cantu se contulit olim,
Non jaculo pedibusve bonus, non arte palestræ,
Testes vos sylvæ, vos o vaga flumina testes
Quantum amor & tristis Lycidæ mors abstulit agris;
At casu concussæ animum morientis amici
Septem illum luces, totidemque ex ordine noctes
Ad tumulum prope Parthenium, & Sperchiadas undas
Naides ingemuere, tuleruntque annua dona
Florentes violas, & puri pocula lactis,
Et dixere, Amor o Lycida tibi causa sepulchri est.
Jam vos o quicumque gregum per summa Lycæi
Custodes, vitate, malum vitate furorem,
Nempe furor vobis Amor, & crudele venenum est,
Pestis Amor pecudum, & cæcus dolor ille juvencas
In furias agit, ille truces in vulnera tauros,
Et macie pecus omne peremptum conficit ægra.
Hæc memini in sylvis Melibœum forte canentem
Non semel, & querulis mulcentem versibus auras,
Donec eum occiduo propior jam vesper olympo
Admonuit gregis, & seræ decedere nocti.

ELEGIA.

Ergo ego transactos intempestivus amores
  Cogor ab ingratis trudere numinibus,
In me mutato quæ nunc livore feruntur,
  Et dant rivali vota secunda meo.
Quod male custodi veniens alienus abactor
  Abstulerit prædæ gaudia longa mihi.
Et modo cum nulla est nostro medicina furori
  Nitimur hæc studio fundere verba levi.
At primum iratus longe fiet ille Cupido,
  Et si quod nostri numen amoris erat.
Quos indoctus adhuc nulla miser arte fefelli
  Dum staret medio tuta carina mari.
Ah nimium tuta peragebam tempora mente
  Ah quantum nocuit nil timuisse mihi.

Qualis Threicio pastor securus in Hæmo
  Compositum nullo claudit ab orbe greges,
Perque vias patitur nulla cum lege vagari
  Nec vigilat, nuda sed requiescit humo,
Dumque tenet turpis titubantia lumina somnus
  Infestus medias irruit hostis oves.
Sic mea quisque videns in amore pericula discat
  Semper sollicitis vivere luminibus.
Nil adeo tutum est quod si patientia præstet
  Seu vi non possit, seu magis arte capi.

VOTUM.

Hanc quam cernitis hospites tabellam
Scriptam carmine non sat erudito,
Olim cum mihi forte febris esset
Et lecto miser usque decubarem
Confectus macie periculosa,
Vovi scilicet integræ saluti,
Olim si modo restitutus essem
Votum solvere Virgini parenti
Spectandum omnibus, omnibus legendum.
Hanc tu nunc superi potens olympi
Regnatrix hominis parens, Deique
Virgo, quam celebri vocatione
Prædicant modo febrium potentem,
Hanc inquam tibi quidquid est tabellæ
Scriptam carmine non sat erudito,
Pro voto face redditam precamur.

ANGELO DIVITIO.

Si qua fides usquam mortalibus, Angele, habenda est
  Pro pietate animi, & moribus ingenuis,
Dum sibi conscia mens nihil aut fecisse maligne
  Aut dixisse ullo in tempore se meminit:
Sed sanctam coluisse fidem, sed fœdera sancta
  Servasse, & sanctas semper amicitias.

De-

Debetur certè nobis hæc plurima apud te
  Pro pietate animi, & moribus ingenuis.
Nam quod perditus ante male flagraverim amore
  Et fuerim toto infamia nota foro.
Pro quo te caruisse, diuque ingratus abesse
  Debueram, & tristes extimuisse minas.
Crede mihi fuit id fortunæ crimen iniquæ,
  Non morum, aut animi non satis ingenui.
Fortunæ omnipotentis apertum in corpora nostra
  Inque animos late quæ gerit imperium.
Mergens fortia colla profundo vertice amoris,
  Et torquens cæcis corda cupiditatibus.
Quæ licet oblitumque hominum, oblitumque Deorum
  Extremam prorsus me ingerit in rabiem:
Nulla tamen rabies fuit, aut vis effera tanti
  Quæ te te nostro avelleret ex animo.
Te quem longus amor media in præcordia fixum
  Jussit in æternos usque manere dies.
Cujus amorem nulla injuria temporis umquam
  Aut hominum nostro e pectore dissoluet.
Quidquid erit posthac, quæcumq; hominumq; Deumque
  Fortunæve in me dictaque factaque sint.
Quare si hactenus insano labefactus amore
  Admisisse in te noxam aliquam potui,
Pro qua te caruisse diuque ingratus abesse
  Debuerim, & tristes extimuisse minas,
Ignosces etenim post longa incommoda, longa
  Supplicia, & longi dedecus exilii.
Denique post demptam per sæva piacula labem
  Si qua erat iratum desinere usque decet.
Et mihi reddere te, & vivacem extinguere curam,
  Quæ pectus tristi torquet amaritie.
Ne forte Adriacas si umquam vesanus in undas
  Deferar, heu vestris naufragus ex oculis,
Aut terra ignota jaceam neglectus, & exul,
  Et matutinis præda data alitibus.
Dicaris miseræ mortis tu causa fuisse
  Et tua sit nostri funeris invidia.

AN-

ANGELO DIVITIO.

Ergo ego te ante alios unum quem semper amavi
Unum quem petii toto animo, atque anima.
Cui mea devotis mens dedita sensibus uni
Jampridem a teneris seruiit unguiculis;
Cogor in extremas abiturus linquere terras,
Et triste infelix mittor in exilium?
Nec tamen id merui, nisi amor facit ipse nocentem,
Et titulus culpæ est perdite amasse meæ,
Odissem incerte sceleris, puto, præmia ferre
Nec charis miser avellerer ex oculis.
Ibo equidem quocumque ferent tua jussa, libensque
Ut placeam, charis auferar ex oculis.
Perpetiar quidquid crudele, & quidquid acerbum est,
Sed certe vestra est hæc amor invidia.

DE ELYCE.

Quid me istis, Elyce, enecas ocellis,
Istis improbulis, & ebriosis,
Istis improbulis ocellulis, qui
Ignem tui jaculantur in medullas,
Qui me urunt penitus, medullitusque,
Et cæcos animo movent furores?
Nimirum furor est mihi, impetusque
In istos gravis involare ocellos,
Istos improbulos, & ebriosos,
Qui ignem mi jaculantur in medullas,
Istos prehendere mordicus, meumque
Inde exugere dentibus venenum.
Nam quid est aliud nisi venenum
Ossa quod labefacta percucurrit,
Quod me urit penitus, medullitusque
Ab istis, Elyce, improbis ocellis?
Quare ne rabies furorque vecors
In tantum me adigat scelus furentem

Ut

Ut istos violem improbos ocellos,
Ne me istis, Elyce, eneces ocellis.

AUCTORIS TUMULUS.

Postquam semel Bibiena in lucem hunc extulit,
Quem nominavit ætas acta Bernium,
Jactatus inde semper, & trusus undique,
Vixit diu quam vixit ægre ac duriter,
Functus quietis hoc demum vix attigit.

PHILIPPI BEROALDI

BONONIENSIS.

EPITAPHIUM ROBERTI SANCTOSEVERINATIS.

NIl queror, ô Superi lethum hoc, sic occidit Hector,
Trajectus Phtiâ pectora sæva manu.
Sic duo Scipiadæ pereunt, quos hosticus ensis
In Tartessiaca dat regione neci.
Sic & Marcellus cecidit, quem bella cientem
Perforat hostili lancea torta manu.
Hæc sunt fata Ducum pulchrum est cecidisse sub armis;
Mors bellatori convenit ista viro.
Sic ego, sic cecidi, sed non inglorius orbem
Implet fama mei nominis, atque polum.
Quantus erat dextrâ Pelides, Tullius ore,
Phyllirides herbis, Phœbus Apollo lyrâ,
Carmine Mæonides, Ladas pede, lumine Lynceus,
Viribus Alcides, relligione Numa;
Tantus ego in bello fueram, mihi tota sub armis
Sub clypeo, & galeâ vita peracta fuit.

Me

Me puerum Mavors, & me Bellona virago
Omnia perdocuit munera militiæ.
Qualis Pellæus ductor, Libycusque fuerunt,
Romulidæque duces, talis & ipse fui.
Dum vult supremo duri certamine Martis
Sors dare me pessum, sustulit ad Superos.

Vir prudens.

Rebus in adversis vir prudens, atque secundis
Perpetuum discet vitæ servare tenorem;
Fortunæ instabili nusquam confidit: acerbos
Illius spernet vultus, spernetque benignos.
Invictus duplicem librato examine lancem
Pensabit, summumque bonum laudabile quod sit
Credet, & a sancto numquam disjunget honesto.
Nulla libido virum franget; summumque malorum
Esse voluptates cordata mente monebit.
Et quæ mirantur vulgus, virtute minora
Ducens, toto animo metam spectabit ad illam,
Quam fixit Zeno, & divini dogmatis auctor,
Qui non expavit gelidas haurire cicutas,
Delatore Anyto morti damnatus iniquæ.
Nec magis ad dextram flectet, flectetve sinistram;
Certa sed infiget vestigia tramite recto.
Idem culpabit quidquid mensura, modusque
Non reget; at fuerunt si quæ moderata probabit.
Hic vitia incusans personæ parcet; amicum
Non petet ex mensa, triviis, unctaque popina;
Non petet ex lustris; sed qui præcepta Platonis
Qui cata Aristotelis callebit dogmata, in illum
Tutus pronus erit; illi sua gaudia, curas,
Et studio, & mores reserabit, & omnia pandet,
Atque anima ex unâ duo corpora vivere ducet.
Semper idem velle huic, & idem quoque nolle placebit.
In summâ, Sapiens ad cuncta pericula fortis
Eriget indomitam mentem, nulloque premetur
Pondere; & a nullo raptatus pondere cedet.

In-

Inſtar Idumææ palma, quæ munere divum
Quo magis opprimitur, tanto magis exit in auras
Æthereas victrix, & recto palmite ſurgit.

BARTHOLOMÆI BEVERINI

LUCENSIS.

IN FUNERE CLEMENTIS IX.

Epicedium.

SCilicet, & magnas tangunt fata impia montes;
Nec ſatis eſt morti vulgus, niſi colla ſuperbo
Regia, crudelis calcet pede, proh dolor! ille
Qui modo Romulea ſublimis ſede regebat;
Pacatum propriis feſſum virtutibus Orbem,
Occidit: & gelida pulvis jacet horridus urna.
O! ubi majeſtas ſacri venerabilis oris,
Canitieſque Deo ſimilis; placidumque renidens
Vultus; & in celſa reſidens Clementia fronte?
Occidit Orbis amor: periit Dominuſque Paterque,
Plus Pater; hæc pridem ſibi mens præſaga malorum
Finxerat, & cœli invidiam, fraudeſque timebat.
Evehere, nimis felix Etruſca propago
Viſa polo, ſi non, properantibus optima fatis,
Ante diem, vix oſtenſum, mors ſæva tuliſſet.
Scinde ſacras lauros, ſeptemque e collibus altum
Roma dole, viridique pater Tiberinus honore
Nudus, & immunda crinem fœdatus arena.
In lacrimas totam declinet flebilis urnam.
Quem non illius tetigit pars ſæva doloris?

Quæ

Quæ siccæ micuere genæ? sua, funera Regum,
Regna gemunt, lacrimisque modus stat limite certo,
Et quos regnandi, fines habuere dolendi.
Publicus hic mœror, lacrimæque hoc funere Mundus
Concutitur, totique cadis lacrimabilis Orbi.
Tam cito præreptos Etruria flevit honores,
Romulidum fecunda parens Etruria Patrum:
Cumque pios vix illa oculos siccasset adempto
Nuper Alexandro; rursus renovare dolorem
Vulnere rescisso, tristis fortuna coëgit.
Te Rheni potor, te fluctu divite flevit
Hesperia: & lætos mœstissima Gallia cultus
Exuit, & flores detraxit crinibus aureos.
Sarmata te gelidis, quem Vistula dividit undis,
Quique Savum, Dravumque bibunt; flevere jacentem
Dacus, & immensi qui fontibus adjacet Istri.
Flevit & ignoto si quem sub sidere tellus
Submovet Oceano: quicumque Orientis anheli
Afflantur radio, aut Solem videre cadentem,
Si quos invidia, & Romanæ gloria Sedis
Urit, & inviti summum aspexere Parentem,
Illi etiam tacito secum flevere dolore:
Et lacrimas ingens virtus invenit ab hoste.
Quin, sueti regum manes vexare piorum,
Attoniti hæserunt linguis: didicitque pudorem
Livor; & infami stupuerunt carmina vena.
Sed te præcipue, sed te tristissima toto
Flevit Creta mari: numerosis classibus illam,
Illam tu ferro, ferroque potentius, auro
Armatas; miseræ cupiens subducere gentis
Barbarico pia colla jugo; Thracemque superbum
In latebras, faucesque arcti compellere Abydi.
Dis aliter visum, cecidit tandem inclyta Creta,
Centum olim populis, centum caput Urbibus olim:
Una Orbis Patrem secum tractura ruina.
Quando igitur Manes, & nil nisi flebilis umbra
Clemente ex illo superest, vestigia cujus.
Occiduus nuper, Mundusque ambibat Eous,

Illi ego candenti statuam de marmore templum,
Posteritas cui vota ferat, quà colle beato
Esquiliæ tollunt Cœlo capita alta salubres.
Dilectisque jugis, & amati in vertice montis,
Quem coluit miro, dum vita maneret, amore,
Hic erit extincti requies: magnique Parentis,
Virginis in gremio feliciter ossa jacebunt.
Ipse erit in medio, gemmis insignis, & auro,
Et caput augusta sacrum cingente corona;
Qualis erat, medius cum jam tot millibus ibat
Per populos, plausuque viæ, votisque fremebant:
Magna licet, cum fama, nihil mentita, supremos
Antè dies, illi Superûm referebat honores.
Stabunt & Patrio vivi de marmore vultus,
Etruscas inter proles clarissima gentes;
Formaque magnorum spectabitur omnis Avorum.
Ære gradus surgent, & centum nixa columnis
Atria: picta auro summi fastigia tecti
Fulgebunt, cardoque fores versabit ahenas.
Illic artifici spirabunt ficta metallo
Gesta Patris summi, stabit florentibus annis
Pulcher adhuc, primoque genas vestitus honore
Flaventem doctæ crinem velare sorores
Certabunt lauro, & vocem formabit Apollo.
At mox incœpta fortis, viridisque juventa,
More senex, albaque in flavis mente capillis.
Intrabit felix aulæ ambitiosa potentis
Limina, & Urbano famam virtute probabit.
Indè per occiduas Romani oracula Patris
Portabit gentes: & Regi carus Ibero,
Non auro, & gemmis, sed magno nomine dives.
Auguriumque ferens fortis secum indè futuræ,
Optatus, Latiis iterum se sistet in oris.
Clara rudimenta, atque Orbis mox deindè regendi
Omen erit, summo cum Roma orbata Parente,
Interea viduas illi committet habenas.
Atque hic purpureo tandem velatus amictu,
Regibus assidet; cui sacri pectoris altos

Nu-

Nudabit sensus, atque Orbem ferre docebit
Magnus Alexander, curæ partitus honorem.
Hinc triplici meritum crinem circumdatus auro
Ibit adoratus populis, & supplice vultu,
Indus, & extremi pedibus volventur Eoi.
Ergo jam Clemens, hominemque exutus, acerbas
Stare iras Regum, victriciaque arma jubebit.
Aurea Pax terris surget, milesque remisso
Ibit in amplexus ferro: lituisque revulsis
Terribiles placida galeæ nectentur oliva.
Ipse autem toto spirans venerabilis ore
Numen, & aurata residens sublime curuli,
Gratantes populos, Regesque, urbesque serenus
Excipiet, prima ante alias lætissima gentes
Luca aderit, pia vota ferens, celsique Senatus
Os Fabius, claro Tuscorum a sanguine Patrum,
Par Latiis, Graiisque, olim facundia Cœlo
Quos tulit, orabit causam, sacrasque tenebit
Eloquio attonitas divini Principis auras.
Æratas addam classes, quibus ille labanti
Subsidia impendit Cretæ, totumque coegit
Arma Orbem capere, atque Italum fulcire ruentem,
Obstupuit, simul indignans, animosque feroces
Imminuit: doluitque moras venisse triumphis
Barbarus, & timidæ demisit cornua Lunæ.
Hinc, atque hinc foribus pendebunt fixa superbis
Fragmina velorum, remique, & barbara signa,
Et mali ingentes, & rostra avulsa carinis.
Addam Lysiadem post plurima lustra receptum
In patriam, sacramque fidem, fastidia longa
Perpessum, magnæ nec fractum clade repulsæ.
Nec non sublato fundentem sibila collo,
Spirantemque minas, & late incendia pestis
Spargentem, totis truncam serpentibus Hydram.
Extinctumque malum, quo, pridem Gallia tota
Arserat, & misero cineres intenderat Orbi.
Talia per postes mirabitur ite nitentes
Quis quis erit, sacramque humilis projectus ad Urnam
Pur-

Purpureos sparget flores, lacrimisque beatos
Infundet manes, & sanctam planget ad Umbram.
Ast Amor aurata saxum funebre sagitta
Signabit, carmenque ima describet in ora.
Hic situs est Clemens: scit cætera Maurus, & Indus.
Ossa jacent terris, Manes clauduntur Olympo.

LUDOVICO XIV. GALLIAR. REGI

De Oceano, ac Mediterraneo, immensi operis fossâ junctis.

Fallimur? an terras iterum petiere gigantes?
Et labor Assaraci, manibusque aggressa Deorum
Pergama, fallacis nil sunt nisi nomina famæ?
Mœnia nec Babylon jactet, Regumque superbum
Dissimulet Memphis cinerem tectura sepulchra.
Culmina demittat quondam Pharos æmula Cœlo.
Et vero æqualem fleat Rhodos aspera Phœbum:
Jam majus consurgit opus, stupet inscia tellus,
Miraturque novas classes: solitusque secari
Vomere, sentit ager celeres innare carinas.
Littora pulsantur, quondam non pervia nautis,
Commissumque mari invehitur mare: versaque retro
Flumina torquet amans placide, fluctusque maritos
Miscet Atax cupidæ, pelago mirante, Garumnæ.
Æternæ pridem, nullo solvente, refixæ
Cernuntur leges; immotaque jura moventur
Naturæ signata manu; terræque subactæ
Occupat imperium, victrixque supernatat unda.
Perfossi montes, & sedibus acta vetustis
Flumina; perque alias jussis decurrere ripas
Amnibus, in sicco tabescunt pulvere Nymphæ.
Sponte sua quondam solitæ, nulloque docente
Ire undæ, & passim per libera rura vagari,
Scire novum coguntur iter, frœnumque regentis
Accipiunt, famulosque urgent ad littora fluctus.
Nunc plana licet ire via; nunc surgit in altum

Unda tumens, serpitque jugis, & murmura tollit
Dives aquis, magnosque exequat flumine montes,
Undarum mirata gradus, & scansile flumen,
Picta carina subit: quotiesque illa hæsit in imis
Sicca vadis, toties docto molimine jussi
Assurgunt; illamque nimis novitate paventem
Sustollunt latices, humerisque ferentibus aptant.
Massiliæ implentur portus; vicina Monœci
Littora, nunc Batavis fervent, nunc plena Britannis
Puppibus, aut gelido quas Sarmata misit ab axe,
Germanusque ferox, & gens animosa Getarum:
Dumque peregrinos vectores incola poscit,
Quid visæ Solisque Aræ, scopulique Deorum?
Quid Tagus aurifera, quid Bætis fertilis unda?
Herculei quid claustra freti? quid limes Iberus
Hispanis quondam populis? num forte procella
Circa Ebusum, naves fluctu tardavit euntes?
Ignaris hærent animis, atque inscia turba
Nautarum se nosse negat, mirata rogantes,
Nil nisi Burdigalæ muros, & docta Tolosæ
Mœnia, Naurosæ rupes, Atacisque fluenta
Eloquitur; memoratque Nigræ miracula Silvæ,
Miratur pater Oceanus, mirantur & udæ
Nereides, plauduntque choris, alternaque miscent
Brachia ludentes; & passim mutua jungunt
Hospitia, exultantque epulis genialibus undæ.
Et Thetis, & Glauce, quæ jam pertæsa viarum
Circuitus, ævum patriis agitabat in undis:
Quæque bibunt Tamesim, gemini quibus ostia Rheni
Est sedes, Cymeque, & candida Dejopea,
Nunc tandem nactæ compendia, littus aderrant
Tyrrhenum, spumantque fretis, quæ margine tellus
Perpetuo claudit, pulchræ circum arva legentes
Italiæ: lustrantque oculis urbesque, sinusque,
Vestitosque umbris colles, & amœna locorum,
Et tepidas hyemes, æternaque tempora Veris.
Et nequit aspectu satiari pulchra Dearum
Turba, domos tandem tristis reditura priores.

At quibus est Tusco Nymphæ domus humida ponto,
Æsaris, Arnitisque, & Cyrne flava capillis
Oceano mersere caput; juvat ire per altum,
Extremique plagas Orbis, solemque cadentem.
Nunc libet intonsi portus intrasse Britanni,
Littora nunc Batavi, primis ubi cultor ab annis
Assuesoit pugnare mari; frangitque ruentem
Oceanum, & jactis excludit molibus iras.
Ni faciat, pontus late tandem omnia victor
Obruat, & terris regnatrix innatet unda.
Ipse Pater, curva residens, nova flumina, concha,
Celsus obit: gaudetque rotis vitasse minaces
Alcidæ scopulos, & formidata profundi
Ora angusta freti, metuit dum stringat euntes,
Et trepidos turbet Calpe protenta jugales.
It, redit, inque novos nunc vertit lumina portus,
Qui sale Tyrrheno surgunt: nunc agmen aquarum,
Immensosque lacus oculis mirantibus haurit.
Præcipue, undarum qui se ad divortia late
Pandit, & aspectus frustratur imagine ponti.
Ille hic gemmatas evellit crinibus algas,
Hic ponit, capitisque decus, virgamque Tridentem,
Et spoliis, Rex magne, suis te candidus auget.
Occurrunt Nymphæ redeunti, & regia conjux
Detractum capitis secum miratur honorem:
Dumque rogat cui, sceptra Deo, cui lora, rotasque
Cesserit, & sortis donarit regna secundæ;
Ite, ait, imperium æquoreis novus obtinet undis
Neptunus; cui non tantum permissa potestas
Est maris, aut pelagi solas compescit habenas;
Sed tenet arbitrium terræ; Cœloque futurus
Inde potens, Divum soboles, ubi maximus illum
Jam pridem Genitor, Regumque expectat avorum
Sacra Cohors, ite, & dominum placate potentem
Muneribus; sæclisque illi servite futuris.
Huc oculos Graiis, Latiisque advertite ab urnis
Regales umbræ, caput huc attolle superbum
Roma potens, terræ spoliis extructa, marisque:

Quid vestræ potuere manus? qui limite parvo
Jonium Ægæo tenuem mare separat Isthmon
Aggressæ toties, toties abiere repulsæ.
Et tamen illa animi toties spes irrita vestri,
Est quota pars operis, cui tu nunc, maxime Regum,
Ingentes adhibere manus feliciter ausus,
Victor abis, veterisque premis miracula famæ.
Qui muros posuere viri, quibus unda, lacusque
Cingitur, & latè moles frenatur aquarum?
Ampla quis innumero pendentia fornice tecta?
Undè opus, immensi qui surgit in astra Colossi,
Tantum Rege minor? quem Fama ingentibus ausis
Extollit Cœlo, & si quid Cœlo altius ipso est.
Tale Argiva nihil, nil par Romana vetustas
Aspexit: non mirandum Piræea nautis;
Non mare susceptum terris, molesque superbas
Bajarum, & placido circumdata claustra Lucrino.
Abscidit Ausonio Siculum latus ipse Tridenti
Neptunus, toto connisus Numine, & arctis
Jonias Tuscis commisit faucibus iras.
Quis Deus, excisis immenso limite terris,
Æquatisque solo præruptis rupibus, undas
Occiduas, mirum! pelago conjunxit Eoo?
Nempè ille es Divum sanguis, Ludovice, juventæ
Flore nitens; cujus, si quis benè computet, ætas
Inventa est annis brevior, longæva triumphis.
Non satis est, pallent etiam quod classe timendæ
Littora Barbariæ; pridemque incognita Gallis,
Quod tibi victrices ardens metit Africa palmas.
Non satis est, flavos quod laurus Belgica crines
Nectit, & in dotem numerat tibi sponsa triumphos.
Divitis Auroræ nec quod tua carbasa gentes,
Quod tua signa tremunt; & qua Sol aureus orbem
Tollit, & Hesperio vel tingit in æquore flammas,
Gallia tam latè victricia detulit arma;
Ni quoque Naturæ moveas, tentandaque nulli
Regna, tuisque illam cogas servire triumphis.
O nimium dilecte Deo! terraque, marique

In-

Inclite: cui parent mutato flumina cursu,
Cui jurant elementa fidem: qui, Numinis instar,
Jura Mari, legemque viæ præscribis aquarum.
Cedit Athos, quamvis Medo cogente subactus
Vela pati, dorioque agiles vectare carinas:
Et multatus aquis. Cyrique insania Gyndes.
Tu Cyro, tu Xerxe prior; jam fabula pondus
Invenit; & tandem fallacibus optima Graiis
Incipit esse fides; dum tu, majoribus ausis,
Antiquæ superas longe mendacia famæ.
Te juga Naurosæ, te Nigræ culmina Silvæ,
Et quas mollis Atax, & quas violentior undas
Urget in Oceanum pelago refluente Garumna:
Oceanusque pater, frenataque carcere terræ
Æquora, venturis certabunt dicere sæclis.
Sed quamvis tam fixa tuæ vestigia famæ,
Sitque Orbis laudum præco, Rex magne, tuarum,
Exiguæ carmen non indignare Thaliæ.
Sæcula Saturnus primis dedit aurea terris,
Aurea quis nosset pretioso sæcla metallo,
Si vatum tactisset ebur? junxere triumphis
Auroræ, noctisque domos, hinc Liber Eois,
Atque hinc Occiduis victor Tyrinthius oris.
Quid tamen Alcides, & quid sine carmine Bacchus?
Carminibus major, quantumvis maximus esset,
Æsonides, fortisque in sæcula venit Achilles.
Tu quoque carminibus, (Musis licet esse superbas.)
Clarus eris, nam majorem sperare negatur,
Et nimis est Vati si tantum versibus æquet.
Vive diu felix, Divum justissima cura,
Flos Regum, rerumque salus; decus Orbis, amorque
Et fulmen bellis, & sidus amabile pacis,
Vive, & barbaricis serva te, magne triumphis,
Parthorum te regna tremunt: tibi mitior undas
Contrahit Euphrates: & fracta mollior ira
Incedit, pontemque pati dignatur Araxes.
Te sævi Thraces fatalem jure verentur
Imperiis venisse suis, jam mœnia Byzas

Munit, & Odrysiæ, pallescunt cornua Lunæ.
Nectit Idumæas tibi jam Victoria palmas,
Divinaque virens assurgit laurus ab urna.
Tunc tibi majori dicemus carmina plectro,
Et si non humeris. Cœlo te voce feremus.

IN STUDIA LITTERARUM

Satyra.

Fortunata dies! numquam formosior ignes
Lucifer auratos rorantibus extulit undis.
Læta magis nobis stellato cardine numquam
Candida dimovit postes Aurora rosarum.
Ergo, agite o socii, manibus date lilia plenis,
Et niveam nivea lucem describite gemma.
Jam jam securis studiorum, carpere somnos
Fas erit, haud ultra sævis armata venenis
Turbabit ludos violati fœderis ultrix
Medea, aut Tragico tollentur verba cothurno.
Ausonii cerno jam muta silentia plectri;
Facundum jam torpet ebur, fidibusque canoris
Suspendit tenues jam tristis aranea casses.
Et vendit nugas aliis jam Rufus, amœnos
Describens ripis utrimque virentibus amnes.
Aurea conticuit Latiæ facundia linguæ.
Scilicet obtundet nostras non amplius aures
Omnibus in numeris toties Catilina legendus.
Nec vomet in cætu populi, dum publica tractat
Munia, turpe foret cui vel ructare, Magister.
An ne ego sum Judex, ut me præsente queratur,
Si per vim pingues amisit Tityrus agros?
Si ferro incubuit moritura pectus Elisæ,
Ille ad quem spectat medicos vocet. accidit illi
Judice, me, non immeritò, minus illa bibisset,
Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.
DI male! cui primum pueros torquere severa
Ars fuit, & teneras studiis componere mentes.

Scilicet is vacuus curis, propriisque solutus,
Quas ageret, nobis qui venderet otia, rebus.
Egregiam vero laudem tulit ille, quid, inquis,
Ergo ageret? rogitas? animam, me Judice, deerant
Forsitan ingenuæ quis se se adjungeret artes?
Bajulus, aut fullo, gestator sandapilarum,
Permutans fracto pallentia sulphura vitro,
Cerdo, coquus, pistor, caupo vespillo satelles.
Illum ego crediderim alpino præcordia saxo,
Aut duro gessisse rigentia pectora ferro.
Cum catulis illi Gætula in rupe Leæna
Lac dedit, Hyrcanæque admorunt ubera Tigres.
Atque illum nigri spumis infecta veneni
Impia lethali demulsit vipera lingua.
Nam, qui sustineant hominum, nisi lacte ferino
Nutriti, mollesque manus, & terga flagello
Scindere, nec lacrimis ullis, precibusque moveri?
O! facies, ipsis etiam miserabilis Ursis,
Inde puer timidus, vultuque manuque trementi
Supplex, hinc tumidus rauco clamore Magister,
Triste supercilium, sævumque minantia verba
Excipere, & diræ post vocem fulmina virgæ.
Ipse ego, nam memini, (facile est meminisse dolenti)
Servili quoties liventia terga flagello
Contorsi, & frustra veniam, frustraque petivi?
Quos ego non finxi vultus? quot pallida torsi
Ora modis, ille, *incœpto sermone movetur*
Quam si dura silex, aut stet Marpesia cautes,
Quæ mihi res tecum, crudelis syllaba? tu, tu
Sæpe mali tanti causa es, dabis improba pœnas,
Urgere cum dixi, Doctor, repete, imperat, heus tu!
Urgere rursus ego, at veterum more ille Quiritum
In scapulas fasces casuros expedit, eja,
Vapula, ait. Morinos dicturo, forte Morinos
Excidit, heu! quanti nobis dixisse Morinos
Constitit! indomitos volvendo scripta Maronis
Commemini legisse Daas, ceu monstra viderem
Hæreo sollicitus: scalpo occiput, ore supino

Murmuro: mox, omnes per Divos juro, Deasque,
Nescire: idque meo non factum crimine, namque
Chiappitium, Scopamque, & Thesaurum Calepini
Evolvisse omnem confidens mentior; ille,
Fallum, ait: & mentum torquens, hirtosque reponens
In statione pilos, densæque hastilia barbæ,
Excreat horrendum, quantum latrat ore trifauci
Cerberus, & Siculis quantum tonat Ætna caminis:
Tum voce undanti similis cum fervet aheno,
Suggeritur nigris cui messis virgea costis,
Bulliit ut torvum quid nescio; protinus inquit,
Jam faxo scieris. dictum, factumque putato,
Extemplo venit in teneros manus ossea vultus:
Mox vellit scelerata comas, perit impetu ab uno
Compositus ternis, aut pluribus annulus horis:
Excutiturque cinis, quem longa per æquora vectum
Miserat ipsa sua eductum de pyxide Cypris.
Suppliciis memorem quid sævius omnibus illud,
Cum tot carminibus septena luce Magistri
Præcipiunt onerare caput? cum languida nutant
Colla, nec infartæ durant sub pondere mentis.
Tu furere haud credas, puerum si forte videbis
Secum rixari? frontem contundere pugnis.
Aut libro, aut digitis rabidos infigere dentes?
Quid dulces fraudare thoros, & murmure diro
Rumpere nocturni mollissima tempora somni;
Auroræ & gelido sub sidere matutinæ,
Dulcibus invitum stratis attollere corpus,
Ut jussos capiti detur suffigere versus?
Is certe labor est, quo vel jumenta fatiscant.
Cum vix prætereunt, jam formidata propinquant
Sabbatha, Judæis quondam, nunc festa Magistris.
Vadimus attonito vultu, tumidumque ferentes
Toto Helicone caput: miseros anus improba ridet.
Rident cerdones, & habenda est gratia, si non
Insanire putant, dum mente, oculisque libello
Affixi, aut cœno, aut saxis impingimus. ergo
Sistimur hirsuti mox ante Palæmonis ora.

Dispeream, si non risu quatiare, videndo
Quot strident aulæ crabronibus, illicet omnis
Murmurat attonite puerorum turba, vomitque
Pallida bis denos lasso pulmone poëtas.
Haud credo Alciden, tantum subiisse laborem
Fixerit æripedem cervam licet; aut Erymanthi
Placarit nemora, & Lernam tremefecerit arcu.
Quis, rogo, tam stipes non solvat ut ilia risu,
Tum cum forte senex, stillantis ephippia nasi
Induit, & vitreas aptat sub fronte fenestras?
Et placide mulcens setosæ incidua barbæ
Ter nemora, atque quater, dein majestate verenda
Intonat, heus Juvenes, scribendi sumite Thema.
Tum dictat, vetulo quidquid pereunte marito,
Lippa tribus Priami tantum cum dentibus uxor
Dixerit: aut quali succendit pectora voce
Militibus, ferventi Alpes rupturus aceto
Hannibal, ex alto vel si piratica puppis
Appulit, & sævis circumsonat ora catenis,
Arma citi, ferte arma, heus! jam succurrite cives
Clamandum est nobis: sic ut vicinia tota
Personet, & longè voces respondeat Echo.
Quod DI illum perdant! Stygias, bone Juppiter, ipse
Cum prope cernet aquas, & declamatio fiet?
Salve, inter cunctos exoptatissime menses,
Pampineis redimite comas, & tempora sertis
October: tu das requiem, finemque labori.
Tu pueros, dicendum est, nigri e faucibus Orci
Eripis, & tristi tandem facis otia ludo.
Te, quamvis vernis evincto crine coronis
Majus eat; mollesque illum comitentur Amores,
Et colit, & roseo te vertice pronus adorat.
Se tibi, laurigeris aperit qui fascibus annum,
Insignis trabea, & geminatæ frontis honore
Submittit; regnique tibi dat sponte coronam.
Exsere purpureum caput, exsere: plaudimus omnes,
Sæpe redi: pueris non tantum care, sed ipsis,
Quamquam dissimulent, etiam dilecte Magistris;

SÆCULUM NIVEUM.

IDYLIUM.

Ite procul Stygiæ pestes, procul ite cruentæ
Eumenides, luctuque graves, & nocte profunda
Ad pœnam remeate domos: nova nascitur ætas,
Candida Virgineo decurrunt sæcula filo.
Cedite, felicis sed vos exordia sæcli
Dicite Cœlicolæ: niveum vos ducite carmen
Qui nostis; nivibusque nives afflate canentem.
Jam male desierant sceleratis aurea terris
Sæcula; paulatim cum succedente metalli
Deteriore nota, quæ primis fluxerat annis
Aurea, jam tristi rubigine decolor ætas
Ibat, & obducto ferrum squalebat in auro.
Tum scelerum turmæ demum, velut agmine facto,
In genus humanum sese effudere; profanæ
Bellorum furiæ; & sævas Mars impius iras
Impulit, & verso rabies prorupit Averno.
Invidiæ tristes, & amor sceleratus habendi,
Quæque serit lites, & spargit crimina lingua,
Prodigus atque auri Luxus, quem turpis Egestas
Cognatis urget spatiis; fraudesque, dolique.
Et numquam sine cæde Venus: vultuque sereno
Quæ simulat risus, & pectore contegit iram.
Nec non vipereis impexæ crinibus atræ
Eumenides, tempus nactæ, spatiumque nocendi,
Erumpunt, illis cessit venientibus ultro
Cana Fides; timido pietas expalluit ore
Erubuitque Pudor: vitiisque tenentibus Orbem,
Mœsta profanatis nusquam jam tuta, gemensque
Lancibus eversis terras Astræa reliquit.
Jamque diu plenis nigra ferrugine fusis,
Volvebant sævæ crudelia pensa sorores:
Cum Dea, quæ magnum fecundo pectore Numen
Edidit, humanos tandem miserata labores,

Con-

Convertit placidos in ferrea sæcula vultus.
Nox uti cæca solet, cum lux inimica propinquat,
Diffugere, & primo tabescunt sole pruinæ,
Aut ubi jam lasso Boreas cum turbine sedit,
Languescunt fluctus, albentibus irrita saxis
Defluit ira maris; pulsisque in claustra procellis
Jam ridet pelagus, tacitisque alludit arenis:
Attonitis hæsere animis sic monstra, paventes
Præcipitant Furiæ: scelerumque aggesta resedit
Virginis obtutu moles; atque obruta tellus
Assurgit, fessumque malis caput Orbis in altum
Allevat, & veteri subducit colla ruinæ.
Sed tamen ingentis superant vestigia damni.
Non ultra est bellum, sed pax tamen aurea terris
Nondum tota venit, non jam fera regnat Erinnys
Nec penitus victa est; sed Parthi more fugacis
Aversis etiam pugnat post terga sagittis.
Sic ubi per noctem miscentibus æquora nimbis,
Si forte antennis, gemini sedere Lacones,
Aëre stant venti, debellatasque relinquit
Auster aquas: tamen ille omnes deponere fastus
Indignans, spumante fuga decedit, & altum
Murmure terret adhuc fugiens, victusque minatur.
Ergo omnem scelerum pariter domitura furorem,
Extinctique mali, ne lata incendia quondam
Suscitet, in cineres tepidam pressura favillam;
Continuo celeres ad candida frena Columbas
Diva citat; quas astriferi per amœna vagantes
Elysii, tener urget Amor, currusque volentes
Aurato temone ligat; quæ lactea colla
Præbent, & niveis inducunt ora lupatis.
Quo solet in mediis vultu consistere Divis,
Curribus insedit, sed non totum illa decorem
Majestate premit, servatque in numine formam.
Stant circum aligeri, & currum comitantur Amores;
Quorum hic sidereo molles de flore coronas
Implicat: hic roseis, qua ducitur orbita, nimbis
Spargit iter: lentis pretiosa hic pabula flammis

Præbet odoratas, quas terra divite meſſes
Legit Arabs: hic gemmata teſtudine cantus
Mollit, & arguto vocem modulatur in auro.
Jamque iter emenſæ geminæ venere volantes,
Lactea qua niveo candeſcunt ſidera limbo.
Seu lactis color ille nitet, ſeu candida ſigna
Æternæ fecere nive; tractuque nivali
Sidereis frigus riget immortale pruinis.
Conſtitit hic Virgo ſacroſque affata Volucres,
Stat: Juvenes, inquit, terris abolere profana
Sæcula, & infandas in Tartara mittere peſtes.
Ite, meæ vires, niveis hinc moribus omen
Æternas afferte nives, hæc ore locuta.
Certatim occurrunt hilares, hyemiſque beatæ
Sidereas populantur opes: nec ſegnius inſtant,
Axe ſub hiberno per candida rura laborem,
Quam duri agricolæ exercent, conduntque recentes
Intra tecta nives arentibus horrida culmis.
Dum timet æſtivo ſitis ambitioſa calori.
Hi nivibus palmas, nivibuſque hi pectora complent,
Auratos illi calathos, vacuaſque pharetras
Illi onerant nivibus, juſſis procul eſſe ſagittis.
Inſpergunt alii pennis, aliique pruinas
Implicuere comis: flaventes ſtiria crines
Alligat, & molli glacies ardeſcit in auro.
Diſcedunt alacres, dextra, lævaque frequentes
Aſſiſtunt Dominæ, & circum glomerantur in orbem.
Romuleas tandem illa volans ſuperaſtitit arces,
Eſquiliumque petit Vigilum de nomine Collem.
Nox abit, & pulchro rareſcunt nubila circum
Virginis adventu; mediique in nube ſoporis
Eſquiliæ ſenſere diem, mirantia cedunt
Sidera, & attonito ſtat Lucifer igneus aſtro
Præverti ſe Sole videns: flammaſque minores
Spargit, & in mediis it pallida Luna quadrigis.
Mons ovat, & quamvis torrenti fulminet aſtro
Æſtiva ſub luce Leo: tamen arida lætis,
Floribus, & viridi prætendit jugera cultu.

Hic niveos, Dominæ jussu, pia turba Volucrum
Excussere sinus, tenues in vellera nimbi,
Labuntur, canaque albescunt arva pruina.
Hispidus Arctoa Boreas miratus ab arce,
Injussas candere nives; stupet inscius Auster,
Et quas non fecit, miratur in æthere nubes.
Horruit insueto Tiberinus frigore, & alta
Rupe cadens Anio, pigras decurrere lymphas
Sensit, & æstiva glaciem concrescere bruma.
Tum Dea sic Urbem alloquitur, Terraque, marique
Quæ regis imperio, qua Sol agit aureus ignes
Roma potens, mundi quondam fabricata triumphis;
Accipe, & hæc memori æternum sub pectore conde.
Bissenas populis leges, & jura dedisse
Sit satis: hinc alios mores te longa docente
Posteritas, discantque pii nova jura minores.
Quæ turpi squalent, tu vertere sæcula ferro
Sola potes, nivibus lætum tibi fecimus omen.
Utere Virgineis hinc legibus, ipsaque primum
Jussa præi, niveos mores si Roma docebit
Candidus Orbis erit, fatis melioribus ite,
Auspiciis nivei cœpti felicibus anni.
Vix hæc ambrosio mitis Dea fuderat ore,
Cum septemgeminis hilaris de collibus Echo
Intonuit, vallesque cavæ clamore resultant.
Arentesque secans Tiberinus gurgite ripas
Exiliit, pronaque effluxit largius urna.
Tum subito redimita comas, pallæque nigrantis
Squalorem æternum, cultusque exuta priores.
Protinus excusso quod nebat, candida, ferro
Pensa novat Lachesis, niveoque in stamine jussit
Currere candentis felicia vellera secli.
Fila trahunt Parcæ, superum quas aurea pubes
Detinet intentas cantu, falluntque laborem.
Ite procul Stygiis contagia debita terris,
Pœnarum in Patriam, & loca fœda horrentis Averni,
Cedite Tartareæ pestes: nova nascitur ætas.
Regna nives ponunt, niveis stent moribus Orbis.

Can-

Candida ducentes ſubtemina currite fuſi.
Virginis auſpiciis, fulvo pretioſius auro
Naſcitur, & verſo fatorum cardine, ſurgit
Sæclum, Roma, tibi: quondam ſub numine ſævi
Martis: Virgineis at nunc ſub legibuss eſſe
Incipis, & niveos ſumis de Virgine mores.
Candida ducentes ſubtemina currite fuſi.
Longa tibi ſeries candenti ſtamine ſurget
Annorum: ſed nulla tamen felicius ibunt
Sæcula, quam Latio regnantibus Orbe Columbis.
Candida ducentes ſubtemina currite fuſi.
Dulcia tunc poſitis remeabunt otia bellis.
Relligio, caſtique Pudor flos ſanguinis, Orbi
Jura dabunt: clauſæque diu mortalibus ægris
Pandentur Cœli portæ, placabilis intus
Occurret Pietas, & centum ſolvet ahenos
Culparum nodos, lacrimas miſerata nocentum.
Candida ducentes ſubtemina currite fuſi.
Tunc Orbis ſacram veniet peregrinus ad Urbem,
Et conjuratas utroque a littore gentes
Ortus, & Occiduæ mittet plaga maxima terræ.
Mollis Arabs, Induſque aderunt, ſummoque Parenti
Barbarus, extremique noviſſimus accola Mundi
Pronus adorantes ſubmittet in oſcula vultus.
Candida ducentes ſubtemina currite fuſi.

IN FUNERE CHRISTI DOMINI.

Funeribus faciles elegi, lacrimiſque canendis,
Solvite flebilibus languida plectra modis.
Materies operi veſtro digniſſima ſurgit,
Cui laxet totus libera frena dolor.
Ipſa ſuis flavos manibus laniata capillos,
Inferat haud æquos mœſta Thalia pedes.
Aonios linquo diſciſſo vertice colles,
Quaſque volans dextras ungula movit aquas.

Uni-

Undæ aliæ, collesque placent: juvat ire per umbras,
  Per juga, quæ lacrimis, quæque cruore madent.
Golgotha funestis albentes ossibus agros,
  Golgotha dat sævas sanguinolenta Cruces.
Hic mihi certa domus, sedes hæc apta dolenti,
  Hic manus invisum pallida pulset ebur.
Defluat e nostris laurus resoluta capillis,
  Nexaque per crines torva cupressus eat.
Myrta legant alii, myrrhas carpemus amaras,
  Spina coronatrix, & mihi frontis erit.
Sed quis erit flenti modus, aut mensura dolendi?
  Nam decet & mœstis fletibus esse modum.
Ite oculi in lacrimas, sed nulla lege fluentes:
  Una doloris erit lex, sine lege dolor.
Materie vincor; quæ prima, aut ultima plangam?
  Unde mihi surget, quoque sedebit opus?
Singula per sceleris ponam vestigia gressum,
  Inque meo totum carmine crimen erit.
Utque apis e cunctis libat sua mella rosetis,
  Sic ego per spinas ibo, doloris apis.
Dicam per vultus imbres fluxisse cruentos,
  Dicam per sacras vincula nexa manus.
Oraque crudelis liventia verbere dextræ,
  Verberibusque ipsis oscula dira magis.
Velatosque oculos, roseos unde accipit ignes
  Cum matutinis Lucifer exit aquis.
Scissaque non sileam servili terga flagello,
  Ah! nimis in pœnas illa parata suas.
Vos oculi interea sicci, tacitique siletis?
  Ad tantum est vestro flumine crimen opus.
Tu ne sacer Juvenis, sævis tu nate flagellis?
  Inque hoc Virginei te genuere sinus?
Hoc tua nobilitas, stirpem qui ducis Olympo,
  Scilicet & mores hoc meruere pii?
Sistite, crudeles armatæ in verbera dextræ,
  Errastis, nostras sustinet ille vices.
Me, me, adsum qui feci, in me convertite vulnus;
  Debita sunt culpis ista flagella meis.

Ite manus agiles in verbera, parcimus, ite,
Pascite divino flagra cruore sitim.
Possum equidem pœnam, sed non & ferre salutem,
Livor erit cunctis mortibus iste salus.
Nec satis est: aliam ingenium crudele doloris
Torquendi immeritum repperit inde viam,
Aurea textilibus cinguntur tempora dumis,
Tempora sidereo fulgure digna tegi.
Ver ubi molle jaces? istas placet ire coronas
Per caput auctoris, te patiente, tui?
Vobis horrentes, vobis irascimur umbræ:
Spinæ ubi nam flores tunc habuere suos?
Debueratis quamvis alienis mensibus ire,
Et licet injussæ, sponte virere rosæ.
Agnosco, agnosco crimen, teneoque nocentes:
Nos sumus in culpa, nos liquet esse reos.
Deliciis squalent populata roseria nostris;
Sola est direptis spina relicta rosis.
Nostrarum, scio, reliquiæ sunt ista rosarum
Serta, sacrum lacerant quæ male nexa caput.
Jam merito in silvis spinas regnare fatemur,
Nec querimur cedris altius ire rubos.
Purpurei toto flores cum vere valete;
Est mihi pro cunctis spina vel una rosis.
Ite alii, roseasque comis innectite flores:
Spina mihi satis est, cui rosa Christus erit.
Mirabar; tali sedes nisi digna coronis
Surgeret, heu! posuit spina cruenta Crucem.
Crux igitur Regi pœnarum sæva paratur:
Spinosum decuit lectulus iste caput.
Est facinus vincire Deum; laniare flagellis,
Ipsa quod Oceani non luat unda, nefas.
Plus quoque quam gemino guttur fregisse parenti
Post flagra, post diras vincla dedisse neci.
Tollere quid dicam? quid dicam tollere in altum
Sacrilegos inter, sustinuisse Crucem?
Lingua hæret, stupet eloquium, facundia torpet,
Cunctaque sunt vocis dicta minora meis.

Non

Non est ingenium misero tam grande dolori;
  Nullaque sunt sceleri verba diserta satis.
Sed quod lingua nequit, vos dicere sola potestis
  Lumina: sunt lacrimis ista loquenda magis
Quid cerno? Deus, ille Deus, qui numine terras
  Temperat, & modico littore frenat aquas:
Et tribus immensum digitis qui sustinet Orbem,
  Qui docet in gyros astra redire suos:
Quaque pedem figit, nebulis pro pulvere surgunt,
  Et vibrat irata tela trisulca manu;
Fixus ab infami pendet trabe; discere vultis
  Auctorem tanti criminis? ipse fuit.
Ipse fuit, qui nos misere se occidit amando:
  Non turba hunc fixit barbara, fixit amor.
Fixi ego, fixistis mecum quicumque doletis:
  Tantum communi crimine pendet onus.
Huc terræ, astriferi huc orbes spectate dolentes,
  Hunc si nescitis forte ego notor ero.
Hæc manus est, ludens olim quæ condidit astra;
  Hoc caput auratas sol habet unde comas.
Vultibus his debet roseos Aurora rubores;
  Accendit primas Phosphorus inde faces.
Labraque nunc atro quæ felle asperfa madescunt,
  Ex illis risus edidicere rosæ.
Pallida concreto fordet quæ tincta cruore.
  Squalet & impexis frons lacerata comis;
Cum polus est hilaris, vultum componit ad illam,
  Et cum tranquilla est, emicat inde dies.
Quæ silet est olim sævis vox nota procellis,
  Qua mare, qua venti deposuere minas.
Qua dicente, iterum, sciffo jam stamine Cloto
  Composuit vacuas in nova pensa colos.
Vos tamen horrentes alio convertitis ora,
  Tamque ferum nequeunt lumina ferre nefas.
Pallidus obscura Titan ferrugine vultus
  Obruit, inque ortus pallida Luna redit.
Impia lugentes fugiunt spectacula Soles,
  Et sceleri in medio mergitur orbe dies.

Et pavidæ insolitas stellæ mirantur ad umbras;
  Et quam non fecit nox quoque nocte timet.
Sub pedibus toto concussa a cardine tellus
  Nutat, & infandum ferre recusat onus.
Dissiliunt trepidis concussæ motibus alpes,
  Quaque datur, rupes funera voce gemunt.
Quin etiam antiquis viduantur manibus urnæ,
  Frigidaque insolitus venit in ossa calor.
Ut scelus improperent vivis rediere sepulti;
  Et cineres muti verbera vocis habent.
Tu tandem Solyma, huc oculos attolle superbos,
  Aspice commissi barbara signa tui.
Agnoscis, gelida vultus in morte jacentes?
  Agnoscis laceras vulnere, sæva, manus?
Hi tibi venturas oculi flevere ruinas,
  Hæ tibi morborum cura fuere manus.
Ille tibi rabidas jussit servire procellas,
  Scilicet, & scissum per mare fecit iter:
Illius hausisti sacrum tu dira cruorem,
  Nec verita es niveum ferro aperire latus.
Ille tibi pluvios demisit nectaris imbres.
  Jussit & ambrosios nubila ferre cibos:
Illi tu nigro tinxisti labra veneno,
  Potasti siccam, perfida, felle sitim.
Ille tibi niveo manantia flumina lacte,
  Roscida pro lymphis & tibi mella dedit:
At tu vexasti linguam morientis aceto;
  Arida vipereus venit in ora liquor.
Ille tibi imposuit regalis serta coronæ,
  Inque tua statuit sceptra verenda manu:
Te, dextram, reddente vices, implevit arundo,
  Texitque auratas spina cruenta comas.
Ille dedit solium quod nulla everteret ætas,
  Pro solio reddis tu violenta Crucem.
Ergo scinde comas, priscumque exuta decorem,
  Qui deceant lacrimas indue mœsta sinus.
Sume animos, habitusque simul, cultumque gementis,
  Sordidus & sparso pulvere crinis eat.

Utque solet sponsi crudeli in funere Virgo
  Plangere, quem subito mersit acerba dies;
Tu quoque da cari lacrimas in morte parentis,
  Quem tuus in sævum funus adegit amor.
Tu Mater, tu averte oculos mœstissima Mater,
  Non est hæc oculis scena videnda tuis.
En amor ille tuus! sed quam diversus ab illo,
  Cui lac virgineo pectore læta dabas!
Nunc alia est nutrix, miserum quæ vulnere pascit,
  Nunc aliis moriens pendet ab uberibus.
Illa, manu toties, & morsu dentis eburni
  Composita, heu! squalet tincta cruore coma.
Pallida labra tument, Charites quis mille sedebant,
  Sueverat & liquidum condere nectar apis.
Ora tenet livor, geminis habitata rosetis,
  Atque atræ vultum nubila mortis habent.
Illa, quibus verno texebas flore corollas,
  Tempora spinosi tegminis urit opus.
Dulcibus heu! languent olim tot plena sagittis
  Lumina, quæque dabant vulnera, vulnus habent.
Heu! manus, illa manus cordis notissima furtis,
  Jam labat, & carum lassa remittit onus.
Quem tu virgineis manibus complexa fovebas,
  Ut molli somnum carperet in gremio,
Heu! quam diversis illum complectitur ulnis,
  Quam non materno Crux fovet, ecce, sinu!
Clamo iterum; tu averte oculos mœstissima Mater;
  Visa novam præstas, & capis ipsa Crucem.
Cogito dum matrem, sensus, animique recedunt,
  Nec sinit ulterius promere verba dolor.
Deficio: sed si lacrimis vox hæret obortis,
  Forte oculi melior lingua doloris erunt.

Ad Clarissimum Virum
AUGUSTINUM FAVORITUM.

Augustine, novem justissima cura Sororum,
  Vindice quo Latiæ non periere Deæ.

Cui dominæ plaudunt septem de collibus arces,
 Flavaque mirantes Albula sistit aquas.
Si canis ad numeros, numeris tibi Thracius Orpheus,
 Et tacita victus cedit Apollo lyra.
Seu loqueris verbis, nulla quæ lege feruntur,
 Et summos deflet lingua diserta Patres;
Facundos Tulli mane rediisse sub auras,
 Te semel audito Roma superba putat.
Ille tuæ plausor, qua tangis sidera, famæ,
 Voce salutatum te cupit esse sua.
Et nimis audaces nisi spes in pectore versat,
 Optat amicitiæ nomina sacra tuæ.
Me tibi conciliat primum Natura clientem,
 Illa mihi cultus semina prima tulit.
Sergia te genuit, Musis gratissima sedes,
 Cui tu nascendo fama secunda venis.
At duo non toto peraguntur sæcula gyro,
 Confinis tellus cum mihi fecit avos.
Nam veterem terra cognomine ducimus ortum,
 Proximus Etruscis qua Ligur extat agris.
Sed tamen ingenuæ, quibus es cultissimus, artes
 In nostros animos evaluere magis.
Cum te non nossem, de te gaudere solebam;
 Nescio quis tacitum pectus edebat amor.
Cumque foret tua forma oculis incognita nostris,
 Ingenii vultu jam mihi notus eras.
Spirantisque tibi famæ tangebar ab aura,
 Sæpe tuis auctor laudibus ipse fui.
Si quæris qui sim, timido licet ore, docebit
 Culta mihi patriis Tusca Thalia modis.
Nomine regali quæ se succincta tuetur,
 Et niveum, Augusta judice, tangit ebur.
Dicet Purpurei Decius laus magna Senatus,
 Et Bona, cui roseo tegmine fulget apex,
Hos ego Romanis colui venerator in oris,
 Ille erat, hic Ostri postmodo factus honor.
Tuscaque Libertas, cui nunc facunda locamus
 Verba, quibus patriæ consulit illa togæ.

Uti-

Utitur ingenio siquidem Luca inclyta nostro,
  Italides inter libera Luca Deas.
Dicet & illustri Præsul de sanguine cretus,
  Guinisi Fabius quem genuere Patres.
Gens inter Tuscas celebris Guinisia gentes,
  Cui fors, & virtus, sed magis ista favet.
Hos tu notores, si quid sumus, accipe nostri:
  His tu nos vadibus noveris esse nihil.
Id tibi fortassis nullo mostrante liquebat:
  Testibus his, post hac nil dubitandus ero.
Nil sumus, at quando tibi me componere tento,
  Sentio tunc plane quam nihil esse minus.
Proxima decrescunt celsis viburna cupressis,
  Appositas salices populus alta premit.
Lilia sunt aliquid, si conspiciantur in hortis,
  Junge Jovis silvæ, magna fuisse neges.
Quod tamen infra te jaceo, mihi cedit honori,
  Inque meas laudes non leve pondus habet.
Nempe Menoetiades forti comes ibat Achilli,
  Impar, & magni pressus honore viri.
Nec laus inde minor, licet impar iret Achilli,
  Nomine sub tanto delituisse fuit.
Lux nostræ accedet, si qua est, clarissima laudi,
  Quod tua surgentem nobilis umbra premit.
De me posteritas præclare sera meretur,
  Si tecum videar quamlibet ire minor.

Ad Clarissimum Virum

FRANCISCUM REDI

Majorem corporis quam animi curam geri.

Redi, quo rerum gaudet Natura magistro,
  Cui cedunt Coi dogmata sacra senis.
Cujus Apollinea, qua nil divinius, arte,
  Ipsa timent doctas aspera fata manus.

Fas sit apud justas aures posuisse querelam;
  Vera loquar, dictis arbiter æquus eris.
Fastus inest morbis, & habent contagia luxum,
  Turbaque languentes ambitiosa sumus.
Condoluit gelida si forsan tempus ab aura,
  Si spina incautum læserit icta pedem;
Littore Taprobane quod barbara misit Eoo
  Quæritur, & rubris herba revulsa vadis.
Angulus affricti si forte rubescit ocelli.
  Aut anima Boreæ stringitur usta manus;
Quæ foveant ægros alieno ex orbe petuntur,
  Et medicam Thulen parvula tussis habet.
Quasque legunt Arabes, tenero quam fecimus ungue,
  Sanari lacrimis plaga superba cupit.
Quæcumque in Scythicis pubescunt gramina silvis,
  Quidquid Erythræi despuit unda maris:
Quod metit ardenti sub sidere decolor Indus,
  Quod tegit æterna terra sepulta nive:
Quodque procul nostro, quæ surgit America mundo
  Submisit pretio conciliante fidem:
Hoc sibi præstari febricula lenta reposcit,
  Et, qui vix nomen possit habere, dolor.
Et lapis expetitur spirantibus erutus hydris,
  Ungula Sarmaticæ dextraque rapta bovi.
Quin etiam gemmis, ipsi nec parcimus auro,
  Et redimi censu gaudet avara salus.
Ulceribus putres animi, morbisque fatiscunt,
  Quæ tamen occurrit, nemo requirit opem.
Pectora, ceu febri, sic accenduntur ab ira,
  Illa, velut lenta tabe, peredit amor.
Nunc & avaritiæ crudeli crimine pallent,
  Ut qui marcentes sub cute claudit aquas.
Contactæ ægrescunt fervente libidine mentes;
  Et tamen haud medicas invocat ulla manus.
Sed refugit tactus, nec sustinet ora medentum,
  Ut mala cantatam vipera vitat humum.
Nec tellus longinqua, nec est maris æquor arandum,
  Herba nec a rubro lecta petenda mari.

Non

Non est ingenti medicina parabilis auro,
Intus enim cuncti, quo medeantur habent.
Non est Antycira furor insanabilis omni,
Quemque satis radix barbara nulla levet?
Pellimus exiguas morituro a corpore febres:
Magna sed æterna vulnera mente sedent,

DE SS. EUCHARISTIA.

Panis ab ætherio nobis delapsus Olympo,
Quem manibus Divi composuere suis.
Deliciæ Regum, Superisque potentibus esca,
Dulcior Hyblæo nectare, & ambrosia.
Infantis nutrix animæ, dulcisque papilla,
Vena voluptatis quæ sine labe fluit.
Esuriem pascis, pascendo accendis orexim,
Et simul irritas, exsatiasque famem.
Qui plus manducat, rursus plus esurit ille,
Nec minus est felix, quam cibus ipsa fames.
Tu cibus es vitæ, si quis te vivus adedit;
Tu mortis, si quis mortuus ore capit.
Libat apis flores, & aranea turpis eosdem;
Illa favos dulces, ista venena bibit.
Nix es, sed cordi tu mille incendia misces,
Nube lates tectus, sed tamen inde nites.
Cerneris haud oculis, sed cor accendis amore,
Qui magis est cæcus te magis ille videt.
Mille volant animis candenti ex orbe sagittæ,
Cordaque velatus plus ferit acer amor
Integer existis, quamvis te dextera frangat,
Et crescis damnis auctior ipse tuis.
Te capiunt omnes, sed non finiris ab ullo;
Et quo plus capiunt, plus superesse vident.
Non ideo minor es, quamvis te mille fruantur,
Mille quod accipiunt scilicet, unus habet.
Sit nive candidior, si quæ te dextera tractat,
Sit manus alpino purior illa vitro.

Quæ te lingua capit sit sole nitentior ipso,
  Sit velut hibernis lapsa pruina jugis,
Lilia virgineo non sint ita candida flore,
  Sole repercussæ non ita lumen aquæ.
O! verum velans nubes purissima solem,
  Sed geminans radios illius inde magis:
Dum te suscipio, mihi viscera tota liquescunt,
  Liquitur ut tactis candida cera focis.
Utque duos ignes si quis committere tentet,
  Una erit, extiterat quæ modo flamma duplex;
Ceraque si ardenti confunditur altera ceræ,
  Utraque commisto corpore fiet idem:
Sic capio, & capior, sumo, sumorque vicissim,
  Vivo ego, non ego jam, pectore vivit amor.
In me tu panis pro me dulcissime, vivis,
  Atque animas animam tu, mea vita, meam.
Sic, oro! æternum, sic o! maneamus in unum;
  Simque ego Tu semper, Tu quoque semper ego.

S. NICOLAI MYRENSIS

SEPULCRUM.

O quibus egregiis durantur viscera saxis,
Aut Paros, aut mediis in fluctibus alta Carystos:
Vel niveæ Ligurum rupes, pretioque rubentes
Gallorum colles, hærbæque imitata colorem
Sparta virens, lapidumque Nomas pallore superbus:
Et quibus est pretium candor, quæ torrida multo
Saxa die, pictum maculis traxere decorem,
Et vitiis placuere suis, properate, rebellis
Ipsa licet Natura neget, nullasque secantum
Expectate manus; sed sponte e divite vena
Ferte, rogamus, opes: studiis uberrima vestris
Stat merces, pretiumque manet non vile labori.
Non tumidos Regum cineres, manesque superbos
Impiaque augustis famam ablatura sepulchris
Ossa tegent, umbrasque premept sine laude jacentes:
Sed

Sed sacrum legimus cinerem, manesque beatos
Inferimus tumulis, & sanctam condimus umbram.
Pars sedem factura operi; pars fine supremo
Ambiet intextis fastigia summa coronis:
Hic lapis Jonios stabit revolutus in orbes;
Hic foliis scissis imitabitur arbore ramos,
Isthmiacæ molle artis opus, pars cætera vultus
Induet, & formas discet simulare virorum.
Audior, ex altis cernuntur saxa moveri
Sedibus, & famulas operi submittere rupes.
Jamque Italum tetigere solum, qua proximus undis
Appulus Hadriacis sitientia porrigit arva.
Quis vestrum, o Superi, cui jam dum vita maneret,
Artifici vivos de marmore ducere vultus
Laus fuit, & lapidum dextra mollire rigorem,
Egregium sibi poscit opus? quem innoxia tangit
Ambitio, & magni sibi nominis optat honorem?
Vos, rogo, Praxiteles superum, Phidiaque beati.
Fingere qui docto sprevistis Numina ferro
Impia: nunc Cœlo spirantibus aurea signis
Atria, & astriferos emblemate fingitis orbes:
Parcite, si cœptum petimus super astra parumper,
Dum nobis ars vestra vacat, cessare laborem.
Busta Senis Lycii vobis, Urnamque locamus:
Ipse amplam superis mercedem reddet in astris.
Quina operi facies, quina se se ardua fronte
Attollat, totidem moles habitura magistros.
Illic, æternam meruit, quibus ille coronam
Gesta viri, magnæque Animæ spectentur honores.
Hic primùm Pueri teneras effingite cunas,
Vagitusque pios, sanctæque exordia vitæ.
Celsis ipsum oculis, & nil puerile ferentem,
Molliaque insolito dedignantem ubera fastu
Artifici signate manu, cunabula circum
Attonitæ matres stabunt, Naturaque frontem
Contrahet, ingentem Pueri mirata repulsam.
Parte alia firmis jam jam generosior annis,
Res nova! labentem pretio servare pudorem

Inci-

Incipiet, timidis vadentem gressibus, umbras
Per cæcas illum, tacitæque silentia noctis,
Et Pudor, & magni comitetur conscia furti
Fama, virum populis gaudens monstrare futuris.
Deprensi, Pater attonitus, lacrimisque madentes
Hærebunt pedibus Natæ, vultusque decoras
Dejectæ, dignas certabit solvere grates
Virginitas, aurum tum primo experta pudicum,
Ille indignanti similis, similisque dolenti,
Quod patuit; sanctasque manus male cauta retexit
Insidias, tanti solum alta silentia facti
Orabit pretium, meriti, non laudis avarus.
Hæc inter, tumidi late maris ibit imago
Fervens, & cano spumabunt littora fluctu.
In medio infelix, lasso jam remige puppis,
Debilis, & scissis errans in gurgite velis,
Inque latus jam prona, artem superante procella,
Accipiensque salum, pelago, ventoque dehiscet
Hæc cernens Lycius, nimbos, undasque potenti
Terrebit jussu: audito quo, protinus omnis
Concidet ira maris, placataque murmura venti
Submittent, repetentque humiles sua claustra procellæ,
Ast alibi magnus sacrata in veste Sacerdos,
Et jam purpureis redimitus tempora vittis,
Jura dabit, sanctosque viris ediscere mores.
Ille profanatas tot jam per crimina terras
Lustrabit; Divumque aras, scelerataque templa
Subvertet, Cœloque ereptos reddet honores.
Cernere erit tristi mœrentem lumine Avernum,
Horrendosque sinus pandentem, & nota vocantem
In loca, jam tandem manibus post terga revinctis
Damnatos, victosque Deos, simulacra jacebunt
Culta olim, viles vulgò, ac sinè nomine trunci.
Nec procul hinc sacri, vittis, auroque corusci,
Tercentum sedeant, Orbis clarissima Patres
Lumina, vel dignus supero consessus Olympo.
Causarum hîc vario multum turbante tumultu,
Impius insana violat dum Numina lingua,

Igne pio fervens, & relligionis amore,
Ultricem Lycius sacrorum, in verbera dextram
Exserat, & palma faciem jurgantis inurat.
Indè per invidiam sacro spoliatus honore.
Dum queritur secum secreta noctis in umbra,
Aurato Regina poli circumdata nimbo,
Nube sedens latos humeros, pectusque merentis,
Ingenio superum texto, velabit amictu.
Talia per tumulum, magnique jacentis in urna
Posteritas Divum manibus cælata notabit.
Sæcula non illam, non invidiosa vetustas,
Nec qui nunc Italis Thrax impius imminet oris,
Barbarico poterit veniens exscindere ferro.
Magne Parens, cujus cineri studiosa Juventus
Nunc damus inferias, arisque adolemus honores:
Sit satis antiquæ quod barbarus hostis inhæret
Jam patriæ, Lyciæque premit pede colla superbo.
Quòd nuper Regina maris, toto orbe gemente,
Creta sub immani cecidit passura Tyranno
Servitium, nostris tandem satiata ruinis
Placatos terris ostendant Numina vultus.
Tu, Pater, Italiam, Italiam quæ læta beato
Nunc fovet, & sacram gremio complectitur umbram,
Tutare, & sævos procul, o! procul esse furores
Dive, jube, nos hîc memores, Pater, annua sacra,
Votorum, & meritos semper referemus honores.

D. PETRO PARENTIO,

Urbis Veteris Patrono, & Martyri Clarissimo.

EPINICIUM.

Laurigeri cineres, & nobilis urna triumphis,
Magnæ animæ quondam victrices cespite sacro,
Quæ tegis exuvias, & sanctam contegis umbram:
Quam vetus abruptis incumbens ardua saxis
Urbs colit, & sceleris tergit vestigia cultu:

In-

Inspergunt alii dum te, violisque, rosisque,
Et sacris adolent donis, quæ limite felix
Mittit odorato nemoris populator Eoi:
Nos, quibus est auro pauper, sed carmine dives
Census, & in sola tota est opulentia lingua,
Verborum damus inferias; facilique beatos
Quod licit ingenio placamus carmine Manes.
Et tu, magnanime o Juvenis, quem prodiga celso
Sanguinis, ac animæ virtus transmisit Olympo;
Seu nunc purpureos inter non ultima Divos
Gloria, qui egregias animas per vulnera fassi,
Laurigero flavum crinem velatus honore
Incedis: seu quas sceptro dum vita maneret,
Quasque triumphali sacrasti sanguine sedes
Lætus habes, tumulisque tuis umbra hospite inerras:
Dexter ades, facilemque tuis da laudibus aurem.
Non tu plebejos duxisti degener ortus,
Patriciis sed clarus avis, quos inclyta Roma
Dixit, & experta sensit virtute Parentes.
Sed tu nil Patriæ debes; nec purpura gentis
Tantum laudis habet, quantum tibi, magne, dederunt
Purpurei mores; mentisque excelsa serenæ
Nobilitas: nec spes inter, dubiosque timores
Incertus, nec fortunæ perflabilis ullo
Turbine, sed concors animus, quo fluxit Olympo,
Dives opum, quas plena manus (ceu fonte perenni
Defluit, & multo campos Tagus irrigat auro)
Sparsit: nunc auri largus, paulo inde cruoris.
Nec tibi felicis torrens facundia linguæ
Defuit: una simul nivibusque, & melle fluebat,
Una auro: ex animo pretium cum verba referrent.
Eloquio pariter, pariter venerabilis alti
Robore consilii; primo cum flore juventus
Maturum canæ mentis junxisset honorem.
Sed jam victrices tibi gloria nectere palmas
Gestibat, lætisque intexere serta triumphis.
Perdita cognatis ardebat Etruria bellis:
Arma hinc Relligio, felicius inde ferebat

Im-

Impietas, passim viduatæ cædibus Urbes,
Arvorum desertus honor, cum lancea curvi,
Triste nefas! miseris usum vertisset aratri.
Crimen erat virtus, & cum plus posset in armis
Jure minor, melior faciebat causa nocentes.
Non suus est aris cultus, Superumque jacebat
Majestas neglecta Deum, non principis ulla,
Nullaque sanctarum stabat reverentia legum.
Non tulit hanc Genitor cladem, cui jure potenti
Concessum æthereos aperire, & claudere postes;
Teque jubet fessis tandem succurrere rebus.
Protinus incedis, nec sunt tibi tela, nec ensis,
Non galea, clypeique tegunt; armatus at uno
Pectus inerme Deo nudum latus obiicis hosti.
Non ferrum, non arma times; per tela per ignes
Vadis, & in pulchra dulce est occumbere morte.
Nox uti cæca die, sic te veniente recessit
Impietas, cepitque metu frenum ore cruento.
Sed malus est recti custos metus: intus acerbas
Molitur fraudes, & pectore concoquit iram.
Nox erat, & placido languebant victa sopore
Membra thoro; cum te stricto manus impia ferro
Appetit, hic dirum capiti ferus imprimit ensem.
Hic lateri ingeminat vulnus, sacrumque cruorem
Haurit, & exultat victor scelus, haud secus ipse,
Victima, quam sacræ casuram destinat aræ.
Jamque ictum librat velatæ in colla Sacerdos,
Non fugis, & jugulum vel sponte, furentibus offers,
Adsunt Tartareæ celeres a sede cruentæ
Ultrices Diræ; flammisque armata Megæra
Perfurit in mediis, scelerisque inspirat amorem.
Virtutum Chorus, a stellato cardine Olympi,
Cana Fides, placitique tenax Constantia recti,
Atque animi invicta, & gaudens Patientia duris,
Certanti adjungunt animos. Victoria crinem
Innectit palmis, & tergit vulnera lauro.
Concidis, heu! tandem, Miles fortissime, & atro
Spargis humum moriens, una, sacrosque cruore.

Sed

Sed tibi apud ſuperos læti pro morte triumphi,
Palmatæque manet, quam purpura ſanguinis ornat,
Veſtis honos: illoſque inter, qui funere pulchro
Emerunt olim Cœlum, palma, atque coronis
Inſignis, miranda polo ſpectaberis umbra.
Quin, ubi tunc jacuit ſacrum ſcelus, arida frondes
Induet, & bifero fœtu curvabitur arbos:
Et tumulum ſupra, victricia qui teget oſſa,
Aurea nocturno labentur ſidera Cœlo.
Nec tibi defuerint, quos terra impendit honores.
Nam proprio indignans ſceleri gens impia quondam,
Tempus erit, quod nunc committit crimen adoret.
Et laceros relegens artus, ſparſoſque cruore,
Componet lacrimis funus; dignumque triumphis
Pro tumulo æternum ſtatuet, tibi Dive, trophæum.
Teque ſibi proprium ventura in ſæcula Numen
Optabit: cumque arva ſiti torrebit anhelum
Sidus, & hiberni ſine more e nubibus imbres
Labentur: cum nigra lues, & lethifer annus
Sæviet: aut rutilo cum fulſerit igne cometes;
Tunc tibi thura dabit, tibi tunc in vota, preceſque
Pallida, fulgenteſque humilis reptabit ad aras.
Hæc olim; nunc vota magis felicia læti
Concipimus quodque ipſe velis, te Dive, rogamus
Unde genus ducis tibi Gens Parentia cordi
Sit, petimus; quæ Romuleis quondam inclyta terris.
Nunc quoque Patricio Lucam commendat honore.
Divitiis ſemper felix, & prole beata
Floreat, & patriæ, Libertatique tuendæ,
Non illi populi faſces, alternaque deſit
Purpura; & auratas geminet fortuna curules.
Sera petat Cœlum, nec jam, velut ante, ſeveras
Cloto auſit properare colos: tu ferrea penſa
Lentius ire jube, ſatis eſt, florentibus annis,
Lumina tot cecidiſſe virum; cumulataque acerbis
Funera funeribus quondam; raroſque nepotes
Nomen avi, vultuſque ſenum vidiſſe parentum.
Tu ſacra, tu Dive manu labentia fata

Con-

Contineas; non ut terræ condonet Olympus
Depositum, sed parva moræ nos lucra rogamus,
Utque tuas Vatem sanguis dignatur honore.
Tu quoque sidereis sic illum dilige ab Astris.

DIVÆ CATHARINÆ PUERO JESU NUBENTI.

Epithalamium.

Jam belli cecidere minæ, ferrique resedit
Sævus amor: positisque odiis jam mitis Enyo
Dulcia sanguineas inclinat ad oscula cristas.
Jam pridem resides, Martisque horrore silentes,
Sacra novem colitis, vos ô quicumque Sororum,
Ad numerum revocate fides; sat muta quierunt
Plectra, nec arguto plauserunt pectine chordæ.
Huic Regum palmæ, & quæsitæ sanguine lauri
Carmen erunt, viduas hic flebit civibus urbes:
At mihi, quæ niveam deceat mitissima pacem
Cura sit, & teneri placidè ludantur amores.
Est locus, ignoto Nilus qua fonte solutus,
Ferventes post quam Libyæ sitientis arenas
Effusus ripis fœcundo flumine mersit;
Oceano tandem septeno gurgite fluctus
Evolvit; bellumque infert, non munera ponto;
Qua post emensum signis victricibus Orbem
Pellæus Juvenis, fatis præreptus iniquis,
Exiguam magnis vix implet manibus urnam.
Hic, genus antiquo ducens a sanguine Regum
Forte fuit, castis jam pleno sidere Virgo
Apta thoris, multi votis petiere maritam.
Illa tamen niveum nulli cessura pudorem,
Propositi custos cunctorum vota fefellit.
Non illi molles animi, sexumque fatentes
Imbelles curæ, tenui non ducere filo
Stamina, non pictis telas variare figuris.
Non gradibus formare comam, non spargere odore

Pul-

Pulvere; non cantu vocem, gressumque choreis
Frangere: sed multo vigilatas sidere noctes
Traxisse, atque oculos dulci fraudasse sopore;
Attica dum quidquid, quidquid Romana vetustas,
Postera transmisit doctis in sæcula chartis
Nosse cupit; roseos macie corrumpere vultus
Nil curans, contenta animo quæsisse decorem.
Senserat hanc pridem mortales spernere tædas
Divus Amor, lectique jugum cervice rebelli
Excutere, & frenis avertere mollibus ora.
Senserat; & celeres arcus, pictamque pharetram
Suspendit lateri; atque humeris accommodat alas.
Et liquidum tranans demissis aëra pennis
Per molles Asiæ populos, atque arva nigrantis
Auroræ, & rubri pretiosas littoris oras,
Niliaci petiit felicia regna Canopi.
Lapsus ab astrifero tum forte errabat Olympo
Rex Superum per rura Phari, dulcique revisens
Quas olim exilio, latebrisque sacraverat Urbes,
Regia Pellæi lustrabat tecta Tyranni.
Ecce autem erranti, ac oculos per cuncta ferenti,
Virgineis comitata choris, dulcique pudore
Purpureas velata genas, eductaque blando,
Ne pereant animi ingens posuisse decori,
Occurrit Virgo, qualis sub nocte serena
Cynthia, cum stellis jam plena minoribus obstat.
Ut pudor ingenuus, teneræque modestia frontis,
Castaque simplicitas, & quæ sub corde latebant,
In vultu micuere animi, forma aurea cujus,
Divini referens oris vestigia, tantum
Traxerat occulta veri virtute decoris:
Ceu, vix admoto si sulphure tangitur ignis,
Emicat, inque focis jamjam morientibus ardet,
Sic oculis rapit ille faces, teneresque favillas
Ebibit, & prima tepuerunt pectora flamma,
Risit Amor, plagæque novum parat addere vulnus.
Ergo manu capit auratam celer ille sagittam,
Admotamque faci tenero medulis imbuit igni,

Instillatque focos, dulci tingitque veneno,
Te numen, te Virgo petens: vixque aurea curvo
Ille bis adducto sinuavit cornua nervo;
Cum subito geminum patuit sub pectore vulnus.
Corripuitque duplex amborum flamma medullas.
Jamque sui oblitum, totum est in virgine Numen,
Jamque oblita sui, tota est in numine Virgo.
Aspectu nutritur amor; serpitque fovendo
Vulnus; & occultæ populantur viscera flammæ.
Jam dulces lacrimæ, atque imo suspiria corde;
Jam somni vigiles, atque index pallor amantum,
Sollicitique metus, timidæque in pectore curæ,
Ceteraque ardoris vestigia nota latentis
Apparent: celentque licet, produntur amantes.
Sed cur dissimulet. Virgo, cui nulla pudoris
Causa subest, ultroque suum non proferat ignem?
Illum amat, intactæ qui Virginis editus alvo
Haud minuit niveum violato corpore florem.
Illum amat, immotis quem Sol, & Luna vicissim
Miratur radiis, & pascere nescit amorem.
Nox erat, & terras jam circumfusa per omnes
Prima soporiferi spargebat nubila somni:
Ecce in complexu caræ genitricis ab alto
Cum venit in terras, proprios visurus amores
Rex hominum, Divumque pater: non qualis Olympum
Torquet, & aërios convellit fulmine montes;
Sed teneris olim, tarde volventibus annis
Qualis erat, dulci cum nuper ab ubere raptus,
Ora puer roseo blandè vestibat honore.
Stat niveis sua forma genis, & fronte decora
Errant effusi per eburnea colla capilli.
Sidera sunt oculi, matutinaque rubescunt
Labra rosa: violæ gaudent non vincere crines.
Auroræ sordent digiti, nec Lucifer audet
Oceano proferre caput: jam colla pruinas
Infuscant: Pariumque extinguunt pectora marmor.
Hoc igitur, vultu, qualique decebat amantem,
Constitit ante Puer dilectæ Virginis ora,

Porrexitque manus blande, colloque pependit
Dulce onus, haud aliter Cœlo fugientibus astris
Nocturnæ primo tabescunt sole pruinæ,
Solvitur ut Virgo in fletus, dulcesque decoris
Prosiliunt oculis lacrimæ, Puerumque fatigat
Blanditiis, tenet amplexu, atque immobilis hæret.
Utque apis, æstivi quæ circum rura Matini
Per thyma, per violas mellito immurmurat ore,
Nec libasse semel satis est, juvat usque morari:
Sic avide roseo depascitur oscula vultu.
Inde ait, ô dulcis rerum spes una mearum,
Care Puer, dilecte Puer, Puer edite Cœlo:
Expectate venis, qualem teneoque, quibusque
Deliciis, o Sancte! fruor, dulcedine pectus
Effluit; atque animam, vitam complexa, relinquo.
O nive candidior, liquidis formosior undis,
Splendidior stellis, matutinaque pruina
Purior, atque favis Siculæ mihi dulcior Hyblæ;
Funere Phœnicis, vernaque fragrantior aura,
Mollior, & plumis, & blandior ore columbæ.
Laude Puer gaudet, figensque Parentis in ora
Flagrantes oculos; castis, tenero mihi, Mater
Hanc liceat sociare thoris; humana perosam
Connubia, & sancti servantem jura pudoris.
Annuerat Genitrix; geminas lætissimus alte
Cum tædas erexit Amor; roseasque coronas
Sparsit Hymen, tum Virgo parens, ceu pronuba dextras
Nectit; & æternum conjurant fœdus amantes.
Aligerum plausere chori, lætusque per auras
Clamor iit, lævique poli de parte serena
Aurato fulmen discurrit in æthera nimbo.
Latius excelsas diffudit in æquora flammas
Læta Pharos, fecitque diem, Nilusque levavit
Ignoto de fonte caput, cupiitque videri.
Spumeus, auratam cubitoque acclinis in urnam,
Fata canens, hæc præsago superaddidit ore.
I, decus, i, nostrum, thalamo dignata Tonantis,
I, supero conjuncta Viro, regumque superbas,

Fortuna potior lecti, contemne maritas.
Non fati arbitrium, nec ferrea jura subibit
Hic amor, at postquam propriis tumulata triumphis
Læta coronato pones in funere vitam,
Ibis ad æthereas felix victura per ævum
Umbra domos; Sponsoque iterum conjuncta beato
Elysias inter superis plaudentibus ibis
Conspicienda nurus; vivesque ubi nulla timendo
Funere sæva dies animos divellet amantum.

Clarissimo Viro

ANTONIO LAMBERTI

Magno Lucensis Reipublicæ Cancellario.

Invidia magnos Viros premi.

Cedimus invidiæ, gratesque rependimus illi,
  Quod magnis miscet nomina nostra viris.
Non nisi sublimes feriuntur fulmine montes,
  Non sentit Cœli vallis aperta minas.
Irati frangunt ingentia robora venti,
  Abstinet a juncis aura superba manus.
Spumeus in scopulos incurrit murmure fluctus,
  Littoribus servat dura procella fidem.
Sic capita invidiæ telis excelsa petuntur,
  Cui fama est clari nominis ille perit.
Cui favet ingenium, volitatque per ora virorum,
  Hic premitur, sævis ictibus ille patet.
At viles animas, plebejaque nomina vulgi
  Præterit; obscuras non amat illa domos.
Tigris in armentis exercet sæva furorem,
  Imbelli parcit nobilis ira gregi.
Scipiadæ magnum dederat victa Africa nomen,
  Hactenus invictum vicerat ille virum.
Illa domus Mauris gaudebat fœta triumphis,
  Florentis patriæ Scipio lumen erat.

Plaudebat niveis illi Victoria pennis,
  Fama illi tota flabat amica tuba,
Vadentem tenero mater monstrabat alumno:
  Hoc specimen Latiæ posteritatis erat.
Sed dudum obliquo spectabat lumine livor,
  Quid monstri tandem, livor acerbe, feres?
Scipio tot lauris, totque inclytus ille trophæis
  Pellitur, ingrato jussus abire solo,
Quique egit niveos Capitolia ad alta jugales,
  Junxit araturos ad juga lenta boves,
Arva triumphalis versabat vomere dextra,
  Dextera, quæ Pœni fregerat arma Ducis,
Quaque olim palmas, illa mox sevit olivas;
  Par rastris, & par ensibus illa manus.
Victores patrio cineres caruere sepulchro:
  Exul homo ignota nobilis umbra jacet.
Turba olim doctis verbosa latrabat Athenis,
  At qui facundè diceret unus erat,
Unus erat, livor dentes infixit in uno,
  Et voluit patriis sedibus esse procul.
Divina unius Demosthenis ora quierunt;
  Sola tamen fuerant quæ meruere loqui.
Convenit ignarum tacita ad suffragia vulgus,
  Urnaque damnatum pellit iniqua virum,
Bellua multorum capitum est ignobile vulgus,
  Nec mores veri Principis illud habet.
Curia cœlesti Tulli pendebat ab ore,
  Os illud Romæ, cum loqueretur, erat,
Aurea tot gemmis quot verbis lingua fluebat;
  Dictaque nunc flores, & modo fulmen erant,
Dicentem armatus Catilina timebat inermem,
  Cedere tranquillæ jusserat arma togæ.
Quot tunc causidici vastumque, & pingue sonantes
  Vendebant rauco garrula verba foro?
Et tamen invidiæ non illos fulmen adussit,
  Et capiti gladium non timuere suo.
Attrita, succincta toga plebecula vilis
  Persurit, & Patria pellit iniqua Patrem.

Ere-

Ereptam flammis, & qui servaverat Urbem,
  Servata haud habuit pulsus in Urbe locum.
Antoni, cujus rebus mens nata gerendis
  Consilii priscos robore vincit avos:
Qui populi antiqua Etrusci Tabularia servas,
  Quemque sacer dextrum, jure, Senatus habet;
His levor exemplis: & si me dira flagellet
  Invidia, his animi vulnera curo mei.

IN NATALI S. CÆCILIÆ.

Cæciliæ natalis adest, celebrate faventes,
  Et date sacratis mascula thura focis.
Lætus eat sine nube dies, puraque serenus
  Luce, sub occiduas usque feratur aquas.
Immites solito taceant sine murmure venti,
  Et maris hiberni molliter ira fremat.
Urite odoratas quas terra divite messes
  Fuscus ab immodico sidere misit Arabs.
Et florum lacrimas subjectis urite flammis,
  Et lento fumet spica Cilissa rogo.
Mollibus ardentes innectite frondibus aras,
  Vitta coronatas pendeat ante fores.
Quasque tulere nives nimbos laxate rosarum,
  Stentque per hibernas alba ligustra rosas.
Ver niveam lætis prætexat floribus urnam,
  Serta sacro cineri candida nectat Amor.
Otia vicino ducant in littore nautæ,
  Et decoret festas plexa corona rates.
Tuque Pater Tiberis, qui proximus alluis undis,
  Flaventi placidum gurgite tolle caput.
Et magnæ supplex cinerem venerarus alumnæ,
  Pone humilis tumidas ad sacra templa minas.
Innumeræ circum longo stent ordine flammæ,
  Præbeat his dulci de face lumen Amor.
Et data mille sonent felicibus oscula saxis,
  Turbaque sacratam pectore verrat humum.

O ego quam vellem vigiles ibi ducere noctes,
Noctibus & totos inseruisse dies.
Dulcibus & caros lacrimis infundere manes,
Et terere appressis ossa beata genis.
Angustæ capiunt me sacra silentia cellæ,
Præsentemque horror qui docet esse Deam.
Sed vos ite, quibus vultu Fortuna benigno
Indulsit casto limen adire pede.
Misimus ex avido nos hinc suspiria corde,
Et dedimus fidis verba ferenda Notis.
Ipsa polo visura suos descendat honores,
Inque suos veniat Diva vocata lares.
Ambrosios decorent cui mollia serta capillos,
Et fluat in niveos aurea palla pedes.
Extent purpureo victricia vulnera collo,
Stillet adhuc puro roscidus imbre cruor.
Utque solet, tenera percurrens organa dextra,
Sidereum dulci fundat ab ore melos.
Annuat, & precibus donet quæcumque rogamus:
Eja anime, en votis annuit illa, roga.
Non tu gemmiferis quidquid peregrinus ab Indis,
Vel quod de rubra navita legit aqua.
Nec cupis Eois quidquid pretiosa procellis
In vada se tollens evomit ira maris.
Non Tyrii quidquid fucatur labe veneni,
Quod Babylon docta barbara pingit acu.
Non arva innumeris quamvis lassentur aratris,
Aut spumet Grajo nobilis uva mero.
Auguror, optabis castæ tu mentis honorem,
Hoc ipsam memini te docuisse Deam.
Sint mihi sinceri, turpi sine crimine, mores,
Nec maculet corpus sordida culpa meum.
Sistar ad extremi trepidam cum Judicis urnam,
Nullus ut attonito palleat ore pudor.

AD

AD CHRISTINAM AUGUSTAM SVECORUM REGINAM.

Dicta mihi Thuscis Latia dicenda Camœna,
Quamquam impar meritis utraque Musa tuis:
Augustas iterum plectro modulamur ad aures,
Et tibi Pierium dextera tangit ebur.
O Regum sidus; patrio cui cesserit astro
Arctos inocciduo quæ pede nescit aquas.
Nec quæ purpureo Venus aurea fulgurat ore,
Audeat in vultus ipsa venire tuos.
Ut sit par forma, superas, Regina, pudore:
Nec tibi, sed spernis, palma decoris abest.
Ars tibi non roseo vultum pinxisse veneno,
Nec speculi certam consuluisse fidem.
Urere nec ferro, nec in orbem ducere crines
Docta, nec Assyrio spargere rore caput.
Sed celeri auratas arcu lentare sagittas,
Et bellatori subdere calcar equo.
Et qualis nemorum Dictynna perambulat umbris,
Et pavidas cursu terret, agitque feras:
Nunc spumantis apri jaculis haurire cruorem,
Et nunc majoris figere terga feræ.
Mox eadem æratas educis in arma cohortes,
Atque viris monstras fœmina Martis opus.
Et prima ante aciem cristis insignis, & auro,
Irruis in pulchram stricta per arma necem.
Te non Arctoi dura inclementia Cœli,
Non terra æterna fregit operta nive.
Et te concreto portarunt flumina dorso,
Tergaque constricti sunt tibi pressa maris.
Inde redis aucta imperiis, & fœta triumphis,
Itque per auratas laurea nexa comas.
Victricem sensit te ripa binominis Istri,
Vistula vincta gelu, sed mage vincta metu.
Nec tu fœmineas duxisti in bella catervas,
Mollibus aut armis imperiosa venis.

Hippolyte qualis Grajos exibat in hostes,
  Aut tua qualis erat, Penthesilea, manus.
Degeneres aut quos lasciva Semiramis olim
  Littore ab Assyrio duxit in arma viros.
Sed domitrix Orbis, sed gens assueta triumphis,
  Sed Mars sub signis venerat ipse tuis.
Ipsa alacri vultu, & spirans virtutis amorem,
  Una animos, vires omnibus una dabas.
Qui te vidissent poterant sperare triumphos,
  Dextera erat fulmen, lumina fulmen erant.
Qua ferres gressum, niveis victoria pennis
  Prævertens, multa cede parabat iter.
Sed quamvis regni magnis exercita curis,
  Et belli, & pacis mens licet una fores,
Regibus ignotas artes Regina fovebas,
  Inque tuos Virtus venit amica lares.
Vestibus in laceris illam, timidamque pudore,
  Cepisti sacro molliter ipsa sinu.
Dumque illi assidis, gelidæ nec tempora brumæ,
  Nec gravis æstivi sideris ardor erat.
Augebas illam donis, sed & ipsa vicissim
  Nobile in ingenium larga ferebat opes.
Nec tibi vilis erat, corrupti crimine sæcli,
  Quisquis Apollineæ gaudet honore lyræ.
Ipsum me patriis non aspernata loquentem
  Quos canere edocuit Tusca Thalia modis,
Alloquio, & vultu pariter Regina, beasti,
  Musaque judicio est nostra superba tuo.
Felices, qui te viderunt jura ferentem,
  Quæ bene tam Minos, nec daret ipsa Themis.
Quanta erat augustæ tunc excelsissima frontis
  Majestas! quantum numen in ore fuit!
Cum tu regali incedens venerabilis ostro,
  Gestares forti sceptra paterna manu:
Teque genu posito septem gens tota Trionum,
  Te tremerent Moschi barbara regna trucis.
Solvebant pictæ cum te spirante carinæ,
  Unaque eras totis aura secunda fretis.

Divi-

Divitis Auroræ cum munera decolor Indus
 Mitteret a rubri littore rapta maris.
Te Sol Occiduus, te Sol ambiret Eous,
 Quæque calet medio terra Lybissa die.
Sed mage felices qui te videre jacentem
 Romulei pedibus procubuisse Patris.
Qui Petri ad cinerem Geticos afferre triumphos,
 Figere & in sacras oscula mille fores.
Vidit, & infrendens pallentia labra momordit,
 Atque alio vultum contulit Impietas.
Relligio exultans puras ad sidera palmas
 Extulit, & Superum plausit ab axe chorus.
Vive decus nostri. Phœnixque novissimus ævi,
 Sospite qua, studiis cernimus esse Deam.
Quod squalore novem nondum periere Sorores,
 Quod nondum putri mœret Apollo lyra:
Quod tenet antiqui speciem quamcumque decoris,
 Tota nec interiit Musa Latina, tuum est.
Perge istis, Augusta, animis: sic itur ad astra,
 Sic nihil in famam funera juris habent.
Officiis certate simul: da vivere Musis,
 Non poteris Musa tu prohibente mori.

AD JOANNEM CARDINALEM BONA.

Laus mihi si qua foret spirantia fingere signa,
 Si possem ut docta viveret arte lapis:
Gloria si tabulis esset mihi reddere Apellem,
 Si par Lysippo duceret æra manus:
Centeno sacri starent de marmore vultus,
 Te tabula, & molli duceret ære labor.
Sed cum nil faciles dederint nisi carmina Divi,
 Doctaque Pieriis fingere verba modis,
Carminibus sacram, Princeps tibi maxime, formam
 Ponimus, æternum carmine vivat opus.
Primam illi sedem gaudens fortuna locavit,
 Cæca licet, partes vidit amica suas.

Illa tibi clarum dedit alto a ſanguine nomen,
Et trahere antiqua nobilitate genus
Sed tibi nil ſanguis, magnus nil contulit ortus,
Veniſti claris fama futurus avis.
Naſcenti puero doctæ riſere ſorores,
Et Charites gremio compoſuere ſuo.
Suada tibi dulces expreſſit in ora papillas,
Næniolam aurata dixit Apollo lyra,
Fecit apis molles placido tibi murmure ſomnos,
Blandaque ſopiti ſtruxit in ore favos.
Creſcis, & a primis Virtus tibi jungitur annis,
Formandumque animum ſuſcipit illa tuum.
Arripuit teneram ſibi tota modeſtia frontem,
Caſta verecundus venit in ora pudor.
Simplicitas oculos accepit pura regendos,
Gratia purpureis ſedit amica genis.
Relligio, & Pietas tenuere ſacraria mentis,
Quæque animi motus imperioſa premit.
Flos erat ætatis ſed jam tibi ſpina placebat,
Spina, cruentatus qua cruce languet Amor.
Delicias ergo, & quidquid male blanda voluptas
Fert, animi invicta nobilitate fugis.
Clauſus & anguſtæ felici carcere cellæ
Cœlum habitas, Cœli civis, & exul adhuc.
Hic ergo quid lacrimas, quid longa ſilentia narrem,
In ſacra quid noctes cantica pervigiles?
Sint mihi non dictæ Cilicum de ſtamine veſtes,
Et dapibus cunctis plus pretioſa fames.
Hic arcana tibi Sophiæ, ſanctique receſſus,
Evulſis foribus, cardinibuſque patent.
Hic rerum cauſas felix ediſcis, & alta
Indole ſub pedibus ſpemque metumque premis.
Hic Mundi motus, æternaque fœdera noſcis,
Cur conſtans certis legibus annus eat.
Cur ſedet æternum tellus immobilis: æſtas
Cur properet ſoles torrida, tardet hyems.
Cur nunc exigua eſt, nunc plena recolligit ignes,
Cur modò cantatis Luna laborat equis.

Un-

Undè tremunt imo concussæ a cardine terræ,
Sidera cur cœlo sæpè refixa cadunt.
Undè rubet sævus fatali crine cometes,
Æquore cur tingi Parrhasis Ursa negat.
Undè leves animæ ventis; cur humidus æther
Solvitur, & pluviis irrigat imber aquis.
Sanctius ingrederis Divum penetrale Sacerdos,
Juraque secreti sunt tibi nota poli.
Scis ut mente Pater gignit, Natoque, Patrique
Afflatus, sacris ignibus ardet Amor.
Cur quæ mortali volitant sine pondere mentes,
Sidera pars Cœli, pars loca noctis habent.
Nec minus interea mites colis ordine Musas,
Fortia nec tantum, sed quoque amœna placent.
Hinc calamos sumis, fontesque effundere sacros
Incipis, & fructum posteritatis agas.
Si scribis, rutilo tu chartas illinis auro,
Pro verbis gemmas pagina docta refert.
Vincta metro scribis, vinclum tibi nectitur auro.
Verba fluunt auro quæ sinè lege fluunt.
Sive Melos doces Cœtum cantare Piorum,
Seu Ducas fida certus ad astra Manu,
Seu tu longinqui monstres Compendia Cœli,
Quodque Deum recto tramite tangit iter.
Seu sacra quîs Superum castas operamur ad aras,
Et quo sunt ritu Numina digna coli:
Scripta docent quantum tibi pectora flumen inundat.
Divitis ingenii vena beata patet.
Quid mirum si te socii voluere Parentem,
Melliflui sedes si tibi lata Patris?
Si proceres, si te petiere oracula Reges,
Si summos Virtus traxit amore Patres?
Magnus Alexander curas cum poneret Orbis,
Atque animo requiem quæreret ille suo;
Teque, sinusque tuos, ceu portum, intrare solebat,
Tu statio, magnæque otia mentis eras.
Sæcula mox Clemens qui præstitit aurea Mundo,
Monstratus terris, sed citò raptus amor;
Mira-

Miratus meritum, roseó te cinxit honore,
  Purpureosque inter jussit adesse Patres.
Urbs plausit, cuncti qui tunc fueramus amici
  Plausimus, in tantis plausibus ipse doles.
Quæsisti latebras, sed non texere fideles:
  Produntur radiis sidera tecta suis.
Purpura deprensum vinxit, lacrimisque madentem,
  Regali invitum syrmate texit honor.
Ergo erit illa dies, qua tu felicibus astris,
  Magne Pater, sedeas aureus in solio.
Eugeniam debes Mundo, bona fata secundent,
  Nec falso vates omine peccet amor.

IN FUNERE

EQUITIS SALVATORIS ROSÆ

Satyrographi, & Pictoris celeberrimi.

Illustres animos si cum lux ultima fati
  Obruit, & nigras iniicit hora manus:
Credibile est doctas vulnus sentire Sorores,
  Et lacrimis ipsas ora rigare Deas:
Nunc fleat, & sacras flavo de vertice lauros
  Detrahat Aonii pallida turba chori.
Ille jacet Musis, & Apollinis ante Sacerdos,
  Cui puero doctus tinxerat ora liquor,
Occidit: & gelida pulvis jacet horridus urna,
  Æternumque premens incubat ossa lapis.
Flete Deæ: Divos jam non est turpe dolere,
  Quem lacrimis flevit maxima Roma suis.
Sed tu præcipue, quæ nigro sæcula dente
  Carpis, & es vitiis, criminibusque timor.
Sospite namque illo, quæ cunctos ante premebat,
  Est tua sublato fama reperta minor.
Nam, quis corruptos ævi proscindere mores
  Aptior, & nigro tingere felle notas?

Quis

Quis putres animas, & conſcia pectora culpa
Callidior ſalſa perfricuiſſe manu?
Illius a pectu tantum pallebat avarus,
Quàm modò de preſſis cera relata favis,
Illius occurſu exanguis torpebat adulter,
Ut lapis aſpecta Gorgone factus Atlas,
Et qui ſpes longas ventoſa paſcit in aula,
Verbaque emit pretio non habitura fidem;
Taliter horrebat vultum ridentis & ora,
Agricola ut preſſo pallidus angue timet.
Sed cum tanta foret facundæ gloria linguæ,
Non ſprevit muta quod venit arte decus.
Namque auſus varios calamis tentare colores,
Pinxit Apellæa carbaſa digna manu.
Seu placuit ſævas tabulis inducere pugnas,
Accenſum Martis cum magis ardet opus;
Dixeris inductis ſpirare coloribus iras,
Bellaque non ficta diſſimulata manu.
Seu placidos colles, veſtitaque meſſibus arva,
Seu, ridet pluvia cum ſine nube, diem:
Ipſa dolet vinci, & præfert Natura pudorem,
Tamque ſuas queritur non valuiſſe manus,
Nunc ille Elyſiis lætiſſimus errat in arvis,
Atque haurit Cœlo liberiore diem.
Et medius doctis graditur circumdatus Umbris,
Quas ipſe ingenii nobilitate premit.
Nunc Senis Aurunci manes venerantur euntem,
Carmina qui naſum juſſit habere prior.
Nubilus, & cæca tectus caligine frontem,
It comes, & ſicco Perſius ore canit.
Umbraque, adhuc exul, calvoque irata Neroni,
Cui nocuit ſanctum non habuiſſe Parin.
Miraturque manus, & vinci gaudet Apelles,
Et Magnum, mandet cui ſua bella, docet.
It propè Timantes arte ingenioſior omni,
Quique avidas ficta vite fefellit aves.
Hic, Roſa, ſecuros agitat ſinè litibus annos,
Et vanas hominum deſpicit indè vices.

Extinctum doluere boni, & flevere merentem,
Tantùm gavisum est, & Scelus, & Vitium.

JOANNES CASIMIRUS
Poloniæ Rex

REGNUM ABDICAT.

Scilicet excelsas pungunt diademata frontes,
Regiaque immensum purpura pondus habet.
Sceptra manus feriunt, nec sunt sine vulnere gemmæ,
Spinosique horrent consita regna rubis.
Et populi illustres nil sunt nisi pondera fasces,
Nec nisi servitium nobile celsus honor.
Qui modo Sarmaticis clarus regnabat in oris,
Et dabat impexis jura verenda Getis:
Quemque humilis Moschus, quæ barbara regna timebant,
Vistula submisso quem venerata genu:
Abjecit patrias, nullo cogente, coronas.
Purpureamque togam vile putavit onus.
Sanguine quodque aliis, & verso quæritur Orbe,
Dimisit fastu nobiliore decus.
Lumine spectavit sicco lacrimantia regna,
Præstitit ad molles pectora dura preces.
Ambitus sceptris, sceptris dedit ille repulsam,
Atque negaturas regna tulere notas.
Quanta hominum vanæ torpent caligine mentes!
Quam fallax error mobile vulgus habet!
Purpura si fulget venit ille a sanguine fulgor,
Si splendent gemmæ, lumen ab igne trahunt.
Alta nitent Regum, sed sunt vicina ruinæ:
Pallida sunt auro, sed mage serta metu.
Pulchra est, si spectes a longe ardescere flammam,
Qui jacet in media sentit inesse necem.
Qui mare securo spectat de littore, gaudet,
Et putat ignotis fluctibus esse fidem.
Qui venit ex alto ventosa pericula narrat,
Scitque sub infida pace latere dolos.

Fron-

Fronte quidem ſplendet regni fortuna, ſed intus
 Supplicium miſere quo cruciatur habet.
Si Regem aſpicias, cuncta arridere videntur,
 Pectore tempeſtas inſidioſa fremit.
Tecta micant auro, ſed ferrea cura pererrat
 Sæva per auratas pervolitatque trabes.
Aureus eſt lectus, ſed vitant lumina ſomni:
 Et fugit a pluma ſæpe vocata quies.
Ingens Setino deſpumat gemma lyæo,
 Sed manus admiſta pocula morte timet.
Quid proſunt epulæ pelago, cœloque paratæ,
 Si terret dubiam pallida cura famem?
Turba frequens hæret lateri, ſequiturque, præitque
 Totque homines inter nullus amicus adeſt.
Omnes fortunam, ſed Regem nullus adorat,
 Et faciunt illum ſpeſque, metuſque Deum.
Quid mirum, ſi deſcendunt a culmine Reges,
 Et ſpontè ex humeris purpura miſſa cadit?
O! fortunati, modica qui ſorte fruentes
 A miſera vivunt ambitione procul.
Tolle ſupercilium privata modeſtia, cujus
 Regibus eſt ipſis invidioſa quies.

Ad Clariſſimum Virum

PETRUM ADRIANIUM

Piſis Publicum Eloquentiæ Profeſſorem.

Non eſſe ſibi ad ſcribendas fortes materias ingenium.

Te juvat Aoniis intexere crimina chartis,
 Crimina, virtutis quæ male nomen habent.
Et nunc albentes nudatis oſſibus agros,
 Plangis Apollinea, Petre diſerte, lyra.
Aut canis ut nimiis auctus jam cædibus Iſter
 Sanguine purpureas in mare volvit aquas.
Aut fera Sarmaticis numquam ſatiata ruinis
 Fata, per imbelles fortia facta manus.

Re-

Regna maris tanto vel decertata tumultu,
Dum Batavus cupit hinc, inde, Britanne, cupis.
Et totum remis errantia bella per orbem,
Et sceleri jussos flamina ferre Notos.
Aut tibi præbet opus Gallorum pressa sub armis
Dotali tellus Belgica pacta fide.
Cretaque barbarico frustra tentata furore,
Qua fractæ toties sunt Orientis opes.
At chelys est nobis numeris minus apta severis,
Mitis amat teneros nostra Thalia modos,
Et magnæ voces, & verba ferocia desunt,
Poscentique gravem Musa jocosa venit.
Sæpe manus etiam, dum fortia dicere conor,
Mollibus assuetæ deseruere fides.
Nunc plataní steriles, nunc crispos tonsa capillos
Buxus, habet nostræ fila canora lyræ.
Et docilis formas se vertere myrtus in omnes,
Et laurus doctas cingere nata comas.
Aut canimus gelidas hederis errantibus umbras,
Quæque fluunt celsi per juga montis aquas.
Nunc glaucas salices, & amicas vitibus ulmos
Dicimus, & priscis robora culta viris.
Aut benè fragrantes riguis in vallibus hortos,
Quos viridis semper gramine vestit honor.
Unde homini mites tristi sine sanguine cœnæ,
Undè penus faciles promit inempta dapes.
Ut fallax avidos convellit linea pisces,
Dum venit ad jactos credula turba cibos.
Utque dolo sensim calami decepta tenacis
Prima sub Autumni frigora plangit avis.
Sæpè facit vatem si rupit vincula turtur,
Agnaque de rabidi dente recepta lupi.
Bucula si mœrens vacuos interrogat agros,
Tramite fallacis de grege lapsa viæ.
Torquet amans tumidis si guttura plena querelis
Offensi vindex alba columba tori.
Dum redit ad viduos dulci sinè pondere nidos,
Arboris accusat si philomela fidem.

Dum

Dum pastor teneros ex ubere depulit agnos,
Si genitrix longo murmure balat ovis.
Sed quamvis teneris mihi sint aptissima rebus
Carmina, de teneris non placet unus Amor.
Contulit hinc aliò dulces puer ille sagittas,
Et versa moestus visus abire face.
Quin & sidereos lacrimis corrumpere ocellos,
Et molli roseas imbre rigare genas.
Ausus & imbelli crudelem dicere voce,
Et jacere in mores aspera verba meos.
Ast ego tum triplici munibam viscera ferro,
Duraque ter circum robora pectus erant.
Caucaseæque nives, alpinaque saxa ruebant,
Ne sinerent blandas pondus habere preces.
Sit mihi perpetuo mens hæc æterna tenore,
Virgineusque regat carmina nostra pudor.
Aurea nulla meos violabit Cynthia versus,
Nulla mihi Nemesis, nulla Lycoris erit.
Qui cupit, Idalia cingat sua tempora myrto.
Lilia dent nostris candida serta comis.

ORBEM TERRARUM
Librum esse.

Mitior ardentes æstivæ lampadis ignes
Jam molli fregit candida Virgo sinu.
Jam helidæ crescunt non æquo sidere noctes,
Et properat fessos tingere Phœbus equos.
Lentior attollit roseas Aurora quadrigas,
Lentior Eois Phosphorus exit aquis.
Mollius adspirant Zephyris redeuntibus auræ,
Attollit viridos lætior herba toros.
Invitant placidi fecundo palmite colles,
Provocat hortorum fertilis umbra manus,
Invitant dulci spumantia præla Lyæo,
Mustaque per madidos currere jussa lacus.
Urbani fastus, & tristis cura, valete,
Vivere jam cœlo liberiore juvat.

Et fons, & molles facientia murmura somnos,
Et quæ sub lucem dulce queruntur aves;
Submotique juvant viridi caligine soles,
Prataque ad invidiam Veris amicta placent.
Non alibi præsens adeò sentitur Apollo;
Non alibi majus pectora Numen habent.
Si libet Aonio mulcere silentia cantu,
Et plectro argutas sollicitare fides;
Spontè sua properant felici carmina vena,
Nec propè tàm verbum, quàm propè versus adest.
Tollere si placuit majori scripta cothurno,
Rostraque facundo fortius ore loqui;
Nusquam, crede mihi, fas est magis esse disertum,
Tunc ego sum Crassis, Cæsaribusque prior.
Est locus hic studiis, hæc Musis hospita sedes,
Non Urbes Phœbus sed loca ruris amat.
Arpinæ quamvis absint & fulmina linguæ,
Pagina facundo nec Cicerone tonet:
Quamvis magniloqui desint tibi scripta Maronis,
Sisque procul tenera, Flacce diserte, lyra.
Lumina circumfer, liber est quodcumque videtur,
Et satis est oculis rura diserta legas,
Si pictis videas distinctas floribus herbas,
Albaque purpureis lilia mista rosis;
Scilicet hinc poteris verborum sumere flores,
Carpere & ingenio florida serta tuo.
Candida perspicuis vexabitur unda lapillis,
Ripaque muscosis stabit utrimque toris?
Purius indè loqui vitreo de flumine disces,
Verbaque de lymphis candidiora fluent.
Turbidus, & præceps alpino vertice torrens,
Qui nemorum latè strage superbus eat;
Edocet ut justas facundia concipit iras,
Et victrix secum corda, animosque rapit.
Dum volucres gestans armato fine sagittas,
Nunc thyma, nunc violas sedula pungit apis;
Ut teneri haud languent ex illo vulnere flores,
Nec minor est furto qui fuit ante decor:

Au-

Aurato quamvis stipentur nectare cellæ,
Et fluat in rutilas cera liquanda faces:
Disce quod ignoras, veterum qua scripta pererrans,
Instar apis flores quoslibet arte legas.
Populus, & vitis ramos confundet amantes,
Sentiet & dulces umbra marita toros?
Verborum steriles tu sic intexere frondes
Sis gravibus dictis, utilibusque memor.
Arida tonsilibus fulgent ut littora myrtis,
Torvaque crescendi jura cupressus habet;
Liberior platanus totas exporrigit umbras,
Lataque neglecta dulcius arte viret:
Sic certa interdum cohibetur lege, nec errat,
Nunc stylus in spatio liberiore fluit.
Ut Tragicis tollas animosa poëmata verbis,
Decurras humili Comica facta pede:
Monstrabunt celsi sublato vertice colles,
Et quæ non longè vallis amœna jacet.
Fortior imbelles hederas ut sustinet arbos,
At proprio quercus pondere nixa viret;
Tu quoque præceptis scribendo hærebis avorum,
Interdum ingenii jura sequere tui.
Ergo quid irato tonat amplius ore magister,
Doctaque clamoso perstrepit aula sono?
Eja agite, o Juvenes, & tristes linquite Musas,
Dux ego, vel, ferri si libet ante, sequor.
Quid senis hircosi tumido pendemus ab ore,
Rura magisterio si potiore docent?

DE SS. INNOCENTIBUS.

Lactentes salvete Rosæ, quas turbine sævo
Floris adhuc teneri frigida læsit hyems.
Pallentes violæ, quas primo in limine vitæ
Funere crudeli mersit acerba dies.
Vix plagis apta est ætas, est apta coronis:
Velantur lauro tempora nuda comis.
Est manus imbellis ferro, matura triumphis,
Quique nequit terram, pes tamen astra terit.

Lingua silet rosei clamatis voce cruoris;
  Vulnera sunt verbis vestra diserta magis.
Quid nam pro Christo fecissent fortibus annis,
  In cunis positi qui didicere mori?

S. NICOLAUS MYRENSIS
Vix natus preces fundit.

Vix puer æthereas haussisti luminis auras.
  Jamque polo supplex porrigis, ecce, preces,
Nil etenim mutæ nocuere silentia linguæ,
  Dum loqueris Cœlo cor tibi lingua fuit.

In Amoris Arantis Tabulam.

Exuit auratos arcus, pictamque pharetram,
  Et procul ardentes jussit abesse faces:
Et stimulis urget geminos ad aratra juvencos,
  Armaque aratoris rustica tractat Amor.
Fallor? an in campis quos talis sevit arator,
  Et dolor, & lacrimæ non nisi messis erunt?

AD ALEXANDRUM VII.
De nostrorum temporum calamitate.

Vix tibi terrarum Cœlum concessit habenas,
  Vix meritum cinxit Sacra Tiara caput:
Bellorum subito cum sævæ arsere procellæ,
  Atque Orbis moto cardine contremuit.
Ultima Sarmaticis illusit Svecia Regnis.
  Acrius accendit Gallus, Iberque minas.
Cognato Insubri rubuerunt sanguine campi,
  Et Padus Hadriacas flumine tinxit aquas.
Impia Pannoicas populata est Thracia terras,
  Et crevit nostris barbara Luna malis.
Effera mox Italas viduavit stragibus Urbes,
  Nec verita est Romam tangere clade lues.
Accipis imperium tanto quod turbine rerum,
  Non sine consilio Numinis esse reor.

Dum mare tranquillum est, ducit puer ipse carinam,
Dum fremit, in timida navita puppe sedet.
Regum alios faciunt felicia sæcla beatos,
A te fortunam sæcula dira trahunt.

Pisces abrodunt manus piscatoris naufragi ex Græco Statyllii.

Rimosa Gryneus dum permeat æquora cymba,
Et struit incautis piscibus arte dolos:
Occubuit, sæva mersus cum puppe procella,
Et jacuit prædæ præda futura suæ,
Ut tamen extinctus bibulis adnavit arenis,
Totus erat, tantum morsibus esa manus.
Quis neget & mutis mentem quoque piscibus esse?
Sunt ulti solas quæ nocuere manus.

Ex Amphitheatri Lucensis ruinis multa Templa ornata.

Hic steterat celsi moles cuneata Theatri,
Plausit ubi dulci crimine Luca vetus.
Sæviit in lapides pietas irata profanos,
Et jussit veri Numinis esse domos.
O! sancti mores, atque aurea sæcla parentum,
A priscis quantum degeneramus avis!
Templa e lascivis illi fecere Theatris,
E templis ætas nostra, Theatra facit.

Ad Clarissimum Juvenem

ANTONIUM TRENTA.

Cum Ciceronis Orationes dono illi in Scholis traderentur.

Romanæ cultor, Juvenis clarissime, linguæ.
Qui trahis antiqua nobile prole genus.

Accipe divini facunda volumina Tulli,
Quosque dedit rostris aurea lingua sonos,
Non timet Antoni sese committere dextræ,
Omina nec sævi nominis ille fugit.
Vixisset talis si prisco Antonius ævo,
Proscriptor Tulli, credite, nullus erat.

Nauta navi propria crematus ex Græco Messenii.

Una tulit vivum, morientem vexit & una,
Cum domino pariter nata perire ratis.
Ipsa aluit vivum, defuncti corpus adussit,
Una undis, flammis utilis una fuit.
Felix, qui propria secuit maris æquora cymba,
Et propria infernum puppe peregit iter.

Pluvius primus Bacchanalium dies.

Læta dies aderat festo celebranda tumultu,
Annua quæ Bacchi sacra profana refert.
Tristibus obductus cum nubibus adstitit imber,
Impulit & pluvias turbidus Auster aquas.
Sideribus frustra, frustraque irascimur Austris;
De nobis nubes edidicere minas.
Nos dedimus ventos, & nimbis fecimus iras,
A nobis haurit, quo fluit imbre, polus.
Scilicet incipiunt mala gaudia carpere terræ,
Hinc est quod lacrimas tristis Olympus habet.

AD PÆDAGOGUM.

Ludi magister, Alpha Pædagogorum,
Ferulas tenentiumque Cæsar Augustus,
Adverbiorum Consul, atque Dictator,
Magnusque mistorum Arbiter Futurorum.
Sceptroque lentis imperans Gerundivis:
Cui Priscianus cedit, & Nebrissensis
Submittit ultro Pædagogios fasces:

Hastilibus setosa cui riget barba
Apri instar Erymanthi, jubæ vel hircinæ:
Quo bulliente cacabi instar, aut ollæ,
Discunt trementi impuberes manu, Quippè,
Papè, Profectò, Perperam, Pili, Nauci:
Supercili demitte, quæsumus, fastum,
Nec floccipendas nare cæteros unca,
Quod te frequentes audiunt capillati:
Et quod ducentas vellicas manu sæva
Plagosus aures, bisque torva centenis
Vox intonat tremenda, jam scias faxo:
Alias meherculè, vapulaveris sodes;
Ludi magister Alpha Pædagogorum.

LUDOVICI BIGI

FERRARIENSIS.

Ad Matthaeum.

TE gravis incepit fermè incurvare senecta,
Nativumque genis macies populare ruborem,
Cumque superciliis crines candescere: jamque
Vicini premeris casuri finibus ævi;
Et tamen è Veneris te consuetudine nondum
Eximis, & turpes differs abrumpere casses;
Ceu Mavors lacerare plagas cunctatus ahenas.
Quo miser usque tuam renues curare salutem,
Jactarique finis medio tua carbasa ponto?
Nonne vides altos inde increbrescere fluctus?
Inde tuas minui vires? nunc cornua frangi
Antennæ? nunc remum aliquem, atq; hinc inde rudentes?
Et modò sub prorâ, modò puppe dehiscere navim?
Dum potes, humanæ firmo temone carinæ,

In tumido vitæ pelago ratione juvari,
Incipe concessâ totis ope viribus uti;
Incipe; nec lethi tempus, Matthæe, supremum
Exspectare velis, quis enim tibi dixerit, an sis
Serius, aut celeri clausurus lumina fato?
Pone, quod occumbas lento languore: putabis
Tene ita de facili lacrimis tua crimina posse
Abluere, & quantum sit opus scelus omne dolere?
Si venerem incipiant juvenis ferventior, atque
Egelidus vitare senex, veniamque precentur;
Utrum horum delicta magis plorare decebit?
Nonne senem? quia non alio placare Tonantem
Auxilio valeat, sua quàm peccata gemendo.
At juvenis præter lacrimas questusque, meretur
Re quoque; cum cœlebs ardentem sanguine vitam
Transigat, & solitos caveat robustus amores.
Adde ægrotantes artus, mortisque timorem:
Ne tibi corporeas sit cura futura procellas
Sedandi major, miseræ quàm vulnera mentis;
Non debes timuisse parum, quid & illud? amore
Tene Dei potius morientem flere putarim,
Quam triplicis terrore canis, diræque Megæræ?
Flecte pedem, reliquosque dies dispone; furores
Nequitiæ cohibens, inopique alimenta ministrans,
Donaque sincerò meditans cœlestia corde,
Quâ minimè reris, fortasse vocaberis horâ.

De turpi gladiatorum usu.

Quò plebs, quò proceres ita currunt? hostis an instat
Mœnibus? & pulsat jam muros ariete crebro?
Sive repentino populatur prædia cursu?
Aut abigit nostras raptas ex urbe puellas?
Ah crudele nefas! campo gladiator aperto
Conflicturus adest, veteris de more theatri.
Hosne dedit nobis genitor cœlestis in usus
Lumina? cum jubeat ne quis sua tela cruore
Inguinet humano; quæ vos dementia reges,

Quis

Quis furor exagitat? qui nullum creditis esse
Flagitium, immunem certanti tradere campum;
Nec satis hoc; ictus repeti persæpe jubetis;
Nec pugnam dirimi finitis, nisi corruat alter,
Atque cruentatam feriat ter pectore terram.
Quam justum foret, ut vobis spectantibus ambo
Deciderent oculi! sed vos graviora morantur
Supplicia; est quo lenta Dei magis ira potentis.
Quid referam, in sacris quot quantaque crimina templis
Committant oculis juvenes, mollesque puellæ?
Hinc variis ad corda patet ferienda sagittis
Janua; quam studio si non custodiat omni
Et firmis clausam teneat mens provida valvis;
Nulla homini reliqua est fiducia; deque salute
Actum animæ est, heu Christicolæ quò gloria gentis,
Quo deducta fides? jus & fas omne profanat
Intuitu gens nostra suo: spectareque mavult
Illecebras terræ, quam sidera, & inde beatas
Ad sedes animo ferri, vitæque parare
Perpetuæ sibi delitias, quin sæpius audet
Ipsa queri, quoniam nequeant cum turpiter uti
Bruta oculis, huic solus homo persæpe feratur
In vitium pæne invitus, sat justa querela
Hæc foret, ætheræ si quidquam animalia flammæ
Cetera, & humanæ si quid rationis haberent.
Sed cum nos virtute Deus dotarit, ut omnes
Inde voluptates expugnaremus, & extra
Conantes præscripta sibi confinia ferri
Frenaret ratio; cur jussa capessere tantum
Effugimus, tardique sumus parere monenti?
Cur? nisi quod blandis nimis indulgemus ocellis.

AD STROZAM.

Cuncta Cleoneo flagrabant sidere, meque
  Urbe gravem ruris sollicitabat amor,
Haud procul egressus Sole inclinante, sub ulmo
  Longo formicas agmine conspicio.

E foveis pars haurit humum; pars claudit aquarum
  Ostia constructis firmiter aggeribus.
Multæ oris majora trahunt se forcipe grana;
  Aversæ multæ posteriore pede.
Pars humeris molitur opus; pars educat ægras,
  Pars effert celebri corpora functa rogo.
Pars hyemis memor instantis, ne rursus in herbam
  Humida succrescant semina, dente premit.
Quodque magis mirum est; inter tot millia numquam
  Impedit egrediens introeuntis iter:
Quin potius, si quam videat sub pondere victam,
  Erigit elapsam, sæpeque fasce levat.
Cetera quid memorem? quæ concursatio? quanta
  Sedulitas? studium quale? quis ordo foret?
Sic mecum: mene è somno miserabilis unquam
  Eruero? numquam cura salutis erit?
Tantillæ ut servent animantes frigore vitam,
  Unanimes agitat quàm gravis ecce labor!
Ast ego divinæ munitus acumine mentis
  Nesciero vitæ consuluisse meæ?
Et, quod agunt plerique hominum, magis æquora & urbes
  Circuero, ut grandes accumulentur opes?
Aut ego maluero scrutari pectore, quantum
  Distet ab humenti stellifer axis humo?
Undeque sanguineo minitetur crine cometes,
  Unde pluant lapides, contremat unde solum?
Quid glomeret nubes? quâ vi solvantur in imbres?
  Cur medio lateant astra minora die?
Et quibus erumpant agitata tonitrua ventis?
  Cur vaga transverso fulmina calle ruant?
Inque cavis voces quæ caussa reciprocet antris?
  Quid sit fulgetrum, grando, pruina, nives?
Quâ virtute levet cautes Magnesia ferrum?
  Extinguat tactas quâ Salamandra faces?
Cur fluat & refluat, cur nunc sublime feratur,
  Nunc humile, & falsâ cur eat æquor aquâ?
An queat Ææa consurgere mortuus, arte?
  An queat in terras carmine Luna trahi?

Cur alio lignum mergatur in amne, natentque
Æra alio? atque aliis sit calor intus aquis?
Scilicet his opus est venturæ ad præmia vitæ:
Scilicet ad superas hinc datur ire plagas
Divitiæ nec enim, nec multa peritia rerum;
Sed nos felices mens sine labe facit
Ergo boni velut agricolæ mala germina carpunt,
Plus ferat ut culmo liberiore seges:
Digna ita vindicibus ne nostra sit ignibus arbor,
Stroza, procuremus vellere, quidquid obest:
Ut cum vita breves toleraverit ista labores,
Æternâ requie detur utrisque frui.

Ad Lucam, cavendum a falsis amicis.

Ante procellosis pelagus quam sæviat undis,
Nescio quid raucâ triste susurrat aquâ.
Et crepitu instantem lapsura palatia casum,
Prædicunt, & habet trux sua signa Notus:
Et nubes pluviam, & fumus prænuntiat ignem:
Corda hominis nullus prænocitura videt.
Ille repentino ferit ense, minusque videtur,
Quo propiore tibi est junctus amicitia.
Hic oculis opus est, & mentis acumine, namque
Haud bene deprendi blanda pericla queunt.
Offendunt stimulante fame volucresque feræque:
Lædendi caussâ lædere gaudet homo;
Et struit insidias tibi dum blanditur; & uno
Sæpius applaudit tempore, teque ferit.
Sic caput insomni Cyllenius abstulit Argo.
Fabula proposito convenit illa meo.
Servat Aristorides centeno lumine vaccam;
Securusque sui nil cavet ipse sibi
Negligimus propriam nos defensare salutem.
Ne fluxæ pereant invigilamus opes.
Nil homine est homini funestius: hunc fuge, vel te
Adversus tantam protege perniciem.
Nec tibi sunt equites, Lucas, peditesve parandi:
Tutari solo te potes ingenio.

Te quoniam fortuna tibi nunc blandula ridet,
Cœpit amicorum plurima turba sequi.
Te decus ille suum, propriam vocat ille salutem;
Te vocat hic dominum, te vocat iste patrem.
Nec verbis horum, nec vultibus esse putaris
Credendum: possunt corde subesse doli.
Tu tantum prodesse bonis, nullique nocere
Quære; nec exiguo vivere turpe puta.

Ad Sebastianum, contra querentes de vitæ brevitate.

Vita nimis plerisque hominum brevis esse videtur,
Et fugere Eleo pulvere qualis equus.
Nec miseri nostrum esse vident producere pensa
Parcarum, aut celeri rumpere posse manu.
Sicut enim labuntur opes, si dentur inerti;
Sic male & utenti tempore vita fluit.
Ille supervacuis implens laquearia gazis,
Hoste sui, semper pallet, avaritiâ.
Hic opibus dolet alterius, dolet alter honore,
Hic natat ob nimium mente oculisque merum,
Sunt qui magnificis prætexant flumina villis,
Sunt qui præruptis montibus ædificent.
Hunc pendens tenet ambitio, mercique vacantes
Hic peragrat terras, circuit ille fretum,
Indulget citharis aliis, vacat ille jocosis
Cantibus: hic formæ, viribus iste favet.
Marmoreis alter statuis vel in ære figuris
Hæret, Apellæis alter imaginibus,
Regibus hos servire juvat; plerosque puellis;
Atque aliquos pueri, proh scelus urget amor.
Per nova jactantur multi conamina, dum nil
Quod præcomposita mente sequantur, habent.
Segnities alios, alios status occupat urbis;
Clamosi quosdam lis rabiosa fori,
Nimirum brevis his ætas humana videtur,
Cum perdant vitio tempora multa suo.

Quæ

Quæ per nos alio sunt instituenda, Sebasti,
  Ordine, ne nobis præcipitanter eant.
Lusimus in parvis satis; ad majora vocamur.
  Congrua quæ puero res, inhonesta viro est.
Jam levia alati valeant commenta Caballi,
  Mens sibi quod prosit, jam meditetur iter:
Quæ colat infelix ergastula cogitet, & quas,
  Hinc simul exierit, sit subitura plagas.
Illaque perpetuo nostras vox intonet aures:
  Surgite: vos judex corpora functa citat.
Sic neque pauperie, neque deterrebimur ægris
  Artubus; hinc animo proficiente magis:
Et prope cum nostræ fuerint confinia vitæ,
  Jamque animæ in primis adstiterint foribus;
Decurso lethi spatio, feliciter istinc
  Ibimus Angelico concomitante choro:
Tunc si quis vixisse breves nos dixerit horas,
  Nil præter solos computat ille dies.

Crapulam detestatur Ad Carolum.

Sunt ubi depastæ volucres, vel in aëre ludunt
  Vel scalpunt plumas, se vel in amne lavant.
Atque ubi quod satis est piscisve, pecusve, comedit,
  Intempestivo parcit uterque cibo.
Aut cadat, aut surgat Titan, te cernit edentem:
  Divellit solus te sopor a dapibus.
Hinc decent hominem sublimi stemmate mores?
  Hocne paludatæ nobilitatis opus?
Vidistinè suem distento ventre jacentem?
  Te non absimili conditione puta.
Quâ stomachi tam ferventis face, Carole, credis
  Tot congesta simul fercula posse coqui?
O miser, & deflende hominis de more perempti;
  Differat a letho cum tua vita nihil.
Una salus superest tamen advertisse, quis esse
  Exitus immodicis sueverit ex epulis
Hinc incerta pedum vestigia, pallor in ore,
  Hinc delirantis debilitas cerebri.

Hinc

Hinc caput excluditur vertigine: bile tumescunt
  Pectora, torquentur viscera; visus habet.
Perque cutem largus totam diffunditur humor;
  Sæpeque mors tales occupat ante diem.
Majores novere tuos Occasus, & Ortus,
  Temporis ut primos Marte togaque sui.
Tene putas iri a vitiis hac sorte redemptum?
  Tene putas dignum forsitan inde coli?
Degeneres: numquam præcedunt agmina tauri,
  Vincere sed reliquos qui potuere mares.
Dux gregis est elephas aliis præstantior; itque
  Ultimus è turbâ, qui nihil audet, equus.
Te vitæ si tangit amor, si gloria, noli
  Majorem captu ventris habere famem.

Ad Cæsarem. De otio vitando.

Quod tibi fit facilis res omnis, & otia turbet
  Nil tua, te plurimum, Cæsar, in urbe putas.
Sit mare tranquillum, quid navita laudis habebit
  In portum salvâ perveniente rate?
Non minus hæc celebrant, quam sæcla vetusta, Catonem
  Scilicet huic segnis vita quod acta fuit?
Re magis haud ullâ nituit quàm vase rotatus
  Regulus, & Cocles quod pede claudus erat.
Unde fuit claros Lucullus adeptus honores;
  An quod acer vatas torpuit inter opes?
In varios virtutis amor te concitet actus;
  Illa nequit requiem mollitiemque pati,
Illa nec est voto, nec odore petenda Sabæo;
  Assiduo tantum quippe labore datur.
Ecce forum premit oppresso vis jure potentum;
  Justitiæ hos contra fortiter adfer opem.
Ecce feros contra parat arma Ecclesia Turcos;
  Curre flagellato pulverulentus equo.
Magni animum tibi sume viri Christoque clientes
  Morte nihil timeas multiplicare tuâ.
Hinc habitant multorum animæ felicia regna;
  Magnaque factori proxima turba suo est.

Ut segetes, sic ingenium exercere necesse est;
  Præcipuè si quid germinis inde cupis.
Germina sunt, placidâ contra incursantia mente
  Durare, & proprio non cecidisse loco.
Germina sunt, duros nil formidare dolores,
  Fortius & cunctis pectus habere malis.
Ardua quid valeat virtus, patientia monstrat,
  Otia sunt cupido pœna, laborque viro.
Numquam aliquid rear accidere infelicius ulli,
  Quàm res adversi cum nihil ejus habent.
Me crebris potius sors occupet aspera curis,
  Quàm foveat blando desidiosa sinu.

Ad Linum. In habendi cupiditatem.

Arbor erat nullis mihi fructibus apta ferendis,
  Parte suburbani fertiliore mei.
Quàm licet iratus sæpe obtruncaret arator,
  Surgebant rami mox tamen inde novi.
Ast ubi procubuit radicibus eruta ab imis,
  Desiit invisas exeruisse comas.
Sic scelerum radix sitis exstirpetur habendi,
  Omnibus exemptus si cupis esse malis.
Hinc siquidem prius unanimes discordia fratres
  Distrahit, hinc rapiens rex aliena furit.
Hinc domino parat insidias qui servit, & annos
  Filius enumerat patris, avique nepos.
Vim puer, & sacræ patitur veneranda puellæ
  Virginitas, modus est nullus adulteriis.
Sanguineo natat imbre solum, in casumque feruntur
  Oppida, & æquoreæ sollicitantur aquæ.
Nil neque fas, neque jura valent: ac denique, rerum
  Nulla foris species tuta, nec ulla domi est.
Sat magnas es adeptus opes, Line, tempore parvo;
  Effectusne animus lætior inde tuus?
Jamve minus cupit illa fame, satiataque tandem
  Contenta est paucos nil inhiare dies?
Sit tibi, mons fulvi quantumlibet arduus auri:
  Sit mihi, naturæ quod satis esse queat;

Quid

Quid refert ex diverso quod alamur acervo?
  Quove cibo vitam vivat uterque suam?
Nil secum moriens locuples, nil portat egenus:
  Morte relicturi plusque minusque sumus,
Exiguum natura petit, qui congruus illi
  Vixerit, haud unquam hic indigus esse potest.
Tollit in immensum se divitis error avari,
  Nec se, ubi pacificâ mente reponat, habet:
Haud secus hinc illinc multos licet ebibat amnes,
  Admixtas sentit non tamen æquor aquas.
Excute te, scelerumque para radice revulsâ,
  Unde queas magnum promeruisse Deum.

Ad Titum. De refrenandâ linguâ.

Ne tua prædari valeant pomaria fures,
  Muniri circum sentibus illa facis.
Numquid inops adeo es Tite, mentis, ut ora minore
  Observanda tibi sedulitate putes?
Scilicet æternâ, pluris fecisse caducas
  Divitias, animæ prosperitate decet.
Nonne vides quali te garrula lingua catenâ
  Vinciat, utque animam vulneret usque tuam?
Quos gemitus, quantas emitteret illa querelas,
  Si posset toties exanimata loqui!
Forsitan alterius decus infamare videtur
  Esse tibi nullum, seu mediocre nefas.
Cum sapiens cunctis nomen sine crimine gazis
  Præferat; es furti num levis inde reus?
Hei mihi quàm miserum est alienam carpere vitam,
  Nec malle in melius composuisse suam?
Vescitur humanâ detractio carne, venenum
  Ore gerens, odium pectore, tela manu.
Liventes habet illa genas, pro crinibus angues,
  Statque supercilii turpis hirudo loco.
Prorumpunt dentes, nares crispantur aduncæ;
  Atraque pallenti labra colore tremunt.
Tollere se nequeunt oculi, tectaque tuentes
  Nil acie, præ se corda dolosa ferunt.

Tene juvat, tam terribilis commercia monstri?
  Vnde tibi tantum pectoris esse potest?
Hei mihi, quam late tantus diffunditur error,
  Hei mihi, quam multos obruit ista lues!
Rodimus alterius majore negotia cura,
  Quam placeat propriis invigilare bonis.
Parva licet sit lingua, tamen ferit acriter atque
  Attrahit in subitam corpora tota necem.
Ceu nemus exiguo vastum succenditur igni,
  Evertit magnas lingua pusilla domos.
Non caret ingenio, quicumque libentius audit,
  Incustodito quam velit ore loqui.
Cum geminas natura homini concesserit aures,
  Os unum; sani parcius ipsa juvat.
Sæpe aliquis doluit laceris sua verba capillis:
  Sed numquam, nisi raro, conticuisse dolet.
Stultitiæ reus ipse Solon, quod pauca profari
  Nollet, ait: stultus nemo tacere potest.
Jam cave, ne præstans animalia cetera verbis,
  Hac fias illis conditione minor.

Ad Severum. De providentia.

Nocte micant stellæ; dubiam Tithonia lucem
  Evehit, & certum clarus Apollo diem.
Nunc toto, nunc dimidio micat orbe; minusve
  Plusve; nec interdum Cynthia lumen habet.
Terra immota suâ vi pendet; & astra rotantur,
  Et mare per certas it remeatque vices.
Nec modicis ex parva fruges semente leguntur.
  Hæc melius linum fert seges; illa fabas.
Prorumpunt quandoque jugis incendia fractis;
  Hiberno frondes tempore laurus habet.
Indurat glebas, cogitque liquescere ceram
  Ignis; & elisa fulgura nube micant.
Quid pluvias luculente graves Hyperione dicam?
  Magna quid è rivo flumina nata brevi:
Hæc ruit; illa novo se profert insula dorso:
  Nascitur hoc animal, crescit id, illud obit.

Falleris hæc fieri si casu, & cetera credas;
  Cum causas habeant orta, Severe, suas.
Quis nitidos vestit squamoso tegmine pisces?
  Quis gemino alarum remige munit aves?
An fortasse graves sunt nullo auctore lapilli?
  Atque calor flammis insitus, humor aquis?
Si casu hæc veniunt, cur numquam est squameus ales?
  Nec verso plumas ordine piscis habet?
Cur aqua non siccat? nihil humectatur ab igni?
  Ardua cur nullus tendit in astra lapis?
Semper ubi immoto procedunt cuncta tenore,
  Nullam ubi vim varius casus habere potest.
Quidquid agit tantillum animal formica, supernæ est
  Legis, & a summo causa Tonante venit.
Si qua cadunt homini vel læta vel aspera; noli
  Judicio magni non tribuisse Dei.
Nec moveat te, multa bonos quia sæpius angant,
  Quodque mali valeant delitiisque fluant.
Quos astutus amat genitor, tenet arctius, & quos
  Oderit, hos libito vivere more sinit.
Sic salices, quia sunt steriles, nullâ educat arte
  Rusticus; ast omni sedulitate Pyros.
Vidi ego correctos nulli vim ferre Leones:
  Non castigatas sæpe ferire canes.
Judicium explorare Dei dementia summa est:
  Major, ab hoc rectè cuncta negare regi.

Ad Marianum, De Adulatione.

In mediis te munificum, Mariane, rapinis,
  Inque ipsâ urbanum rusticitate vocant.
Et tua blandiloquo mens est ita prona susurro,
  Ut te illis dignum laudibus esse putes?
Cum gemeret Macedum Rex ictus arundine magnus,
  Suspensumque tenens crus resideret equo:
Esse Jovis me progeniem vos dicitis, inquit;
  Ast hominem, plagæ clamitat esse dolor.
Te quoque quam calcas, terra arguat esse caducam
  Bestiolam; & tanti quod facis, esse nihil.

Sul-

Sulphureo siquidem laus ficta simillima fumo est;
Ad breve vanescit tempus, obestque diu.
Stelliferum digitis te scalpere credis Olympum;
In scrobe cum teneas brachia, colla, caput.
Sed quia te lactat vox blanda, emergere nescis;
Mensque suis plaudit credula vulneribus.
Nulla diu fallunt mendacia, donec Eois
Surgat aquis Titan, omnia nocte latent.
Exorto actutum apparent Hyperione sordes;
In lucem veniunt crimina cuncta brevi.
Te multi vocitant sapientem: nunquid eodem,
Seu bona, seu mala sint fata, tenore manes?
Consule te, nunquid tibi læta videtur egestas?
Cordaque nec probrum, nec tua tangit honor?
Quod si sollicitat spes, si penuria turbat,
Si sternunt animum classica pulsa tuum,
Cur ita das faciles adsentatoribus aures?
Visne aliis potius quam tibi habere fidem?
En tibi laudato pudor inficit ora, pudorque
Gestit inaspectos explicuisse dolos;
Et tamen attollis cristas, falsisque tumescis
Laudibus, & gradiens vix pede tangis humum:
Deque pari cum Cælicolis pugnare videris:
Teque etiam forsan posse tonare putas.
Heu fuge palpantes teneris tua pectora verbis;
Corrumpunt animos, obtenebrantque leves.
Quod precor officium est caris illudere amicis?
Utque illis placeam subdola verba loqui?
Ni quia ab his cupiam laudes audire vicissim,
Et mea consimili pectora fraude capi
Sentibus obsepi geminas pungentibus aures:
Si cupis, hæc nequeat cor penetrare lues.
Mollior est oleo, sensimque illabitur intro;
Sed gravius telis interiora ferit.
Quàm stultum est aperire fores hic hostibus ultrò;
Sola ubi dat palmam janua clausa suis?
Nonne vides quantum laudata insania crescat?
Et quodcumque aliquis crimen in astra ferat?

Felix ô nimium qui se scrutatur in imo,
Nec nisi vult proprio credere judicio:
Nec, sua ab instabili probitas ut pendeat aurâ,
Sustinet; & soli vult bonus esse Deo.

Ad Manlium, contra vim astrorum.

Caussaris, quoties peccas vim sideris; ac si
In vitium cogi libera corda queant.
Ergo Deus dedit incassum præcepta, nec esse
In nostrâ voluit vitam, obitumque manu.
Quisquam ergo immerito æternâ deplorat in umbrâ,
Perpetuove fruens lumine semper ovat.
Mascula Gallorum pubes, ceu femina quondam
Concessi assuerat nubere more tori.
Nunc quantum id vitii gens illa perhorreat, omnis
Novit ab Eoo limite ad occiduum.
Astrave nunc astris illic diversa vetustis,
Influxu sceptrum candidiore tenent?
Nonne putas, multi puncto nascuntur eodem,
Quo soboles ortum mascula regis habet?
Hæc tamen imperio tantum succedit; & illi
Semper habent misero subdita colla jugo.
Pugna quot, aut fluctus, seu flamma quot abstulit una?
Hosne fatos uno sidere crediderim?
Non astrum caussa est sceleris, sed sola voluntas:
Hinc probitas, Manli, prodit & improbitas.

Ad Ladislaum, detestatio hypocrisis.

Quid sibi concretis vult squallida barba capillis?
Quid vox demisso pressa supercilio?
Non aliter strutio data forma volatibus apta est.
Cùm tamen is numquam, Ladislae, volet.
Virtutum tibi signa placent, sed displicet usus:
Sub pulchro vermis cortice sæpe latet.
Quàm grave pro fragili est duros mercede labores,
Magnaque pro parvo damna favore pati.

Decipitur, quisquis mavult probus esse videri;
Discendus animi quàm vigilare bonis.
Quidquid agis studio laudis, vanescit in auras;
Illaque continuò vix satis orta perit.
Munda licet fuerit caro virginis; hunc tamen intro
Abnuit, infectâ mente, vocare Deus.
Quid corpus torquere fame, modicaque quiete
Est opus, & togulâ pauperiore tegi?
Si tamen incultis animus sub vestibus ardet?
Mensque inter sordes ambitione tumet?
Florida nil prodest sine fructu vinea: sic &
Nil animam, quod fit laudis amore, juvat
Namque licet frondes videatur habere virentes;
Non tamen ad fructus provenit illud opus.
Quis furor est alto te credere vivere in axe;
Defossus scelerum stercore cum jaceas?
Quæ tua laudari est; ceu sis sine labe, voluptas;
Ipso animo sordes conspiciente suas?
Ut qui comperto ditari somniat auro
Gaudet, at evigilans gaudia vana dolet:
Nonne miser simili cruciaris imagine, cùm te
Laudari fictâ de probitate vides?
Laus hominis propria est, naturæ vivere sanctis
Legibus: illa nihil, quod simulatur, amat.
Si quis fictilibus sic uti novit, ut auro;
Nullus eum magnum deneget esse virum.
Nec minor est, uti fulvo quicumque metallo
Sic ut fictilibus, Ladislae, solet.
Pauperies animis numquam est lucrosa superbis:
Submissis nullo tempore census obest.
Est sua muneribus merces, si caussa movendi
Divinus fuerit pectora dantis amor.
Sic & temperies, & mens interrita prodest;
Sic utens æquâ dextra bilance juvat.
At secus, in rapidas abeunt ea cuncta procellas;
Perduntúrque pari res pretiumque modo.
Ergo vana rudis præconia despice vulgi:
Est animæ humanæ subjiciendus honor.

Ad Album. De vitâ solitariâ.

Visne superbificâ versari semper in aulâ,
Atque supervacuas captare perenniter auras?
Effuge, si quidquam senioti credis amico,
Turbam hominū, quantumq; potes, tibi quære latebras.
Sunt, quæ signa pedum soleant turbare suorum
Circa lustra feræ, lateant ut tutius, atque
Impavidæ foveant catulos, capiantque soporem.
Sic homini, tangit quem cura quietis, agendum est,
Sicut enim ventis quassatur ab omnibus arbor,
Vertice quæ celso patet undique; non secus urbe
In mediâ quemcumque juvat traducere vitam,
Nunc quatitur livore gravi, nunc æstuat irâ,
Nunc furit in venerem, nunc rebus anhelat opimis;
Et numquam mores, quos extulit, Albe, reportat;
Semper & huic aliquid vitii turba imprimit, aut clam
Adlinit ignavo, vel commodat. Adspice quanto
Turbine jactentur tua carbasa. Nonne necesse est
Aut miseris superes urbana Ceraunia curis,
Aut pereas bis terque die? Si vipera juxtà,
Te fuerit tutâne dabis tua mente sopori
Lumina? vulneribus parcet fortasse: sed ipsum
Concutiet terrore animum. non posse ego vinci
Malim, deserto si degero solus in arvo;
Quàm celebri princeps populi si vixero in urbe
Jugiter urgenti non succubuisse periclo.
Plaudimus hic, illic evadimus. ergo age ne te
Occupet incautum Lachesis: vacuusque bonorum
Ne pereas operum, manesque feraris ad imos;
Fac vegetem revoces ad pectoris intima mentem:
Utque graves animæ maculas cognoris, & unde
Sortitæ fuerint ortum præcide tenaces
Morborum causas, solisque habitare cavernis
Non pigeat, si fiat opus. non auferet illic
Luxuries te præcipitem, non ira, favorque,
Non infandus amor formæ, nec avara cupido.

Non

Non tibi pauperies fratrum, non rixa sororum,
Non procerum plebisve furor te distrahet usquam.
Semper eris tuus, atque animo potiere sereno:
Atque ubi mortalis lux venerit ultima vitæ,
Exultans reddes animam, dominusque benignis
Vocibus illiciet; surge ô pulcherrime, surge;
Præteriit glacialis hyems, imberque recessit:
Corporeas exuta plagas levis inde penates
Ingredere æthereos; ubi quæ tibi gaudia nemo
Eripuisse queat, neque diminuisse rependam.

Ad Candidum. De paupertate.

Magna licet tibi sint patrimonia, nil tamen æque
  Sordidulam ac metuis, Candide, pauperiem.
Numquid habet tantum illa mali, tam flebile quidquam,
  Debeat ut fortem sollicitare virum?
Forsitan a caris ne destituaris amicis
  Inde times; crebro quod cecidisse solet.
Hoc primùm bene de nobis operosa meretur
  Paupertas, blandos detegit illa dolos:
Nec falsos decepta fovet, nec pascit amicos:
  Pauperibus numquam subdolus hæret amor.
Bellisonos pauper lituos interritus audit;
  Nec quærit, captâ quid ferat urbe, foras,
Prospicit incolumi, fugiens tantummodò vitæ;
  Cùm nullo desit panis & unda loco.
Scit victum exiguo constare, nec esse necesse
  Possideat magnas, ut bene vivat, opes.
Scit mala vota suas quis merserit æquore gazas,
  Posset ut ingenio liberiore frui;
Scitque quis ad Solem, contentus vase rotato,
  Munera Pellæi spreverit ampla ducis.
Excolat ut mentem quisquam, non obstat egestas:
  Gaza sed ampla nimis sæpe nocere solet.
Si magis esse putas animum quàm corpus amandum,
  Vivere te censu pauperiore doce.
Quod satis est vitæ, retine: præstetur egenis
  Quod superest vitæ sat, toga, panis, aqua est.

Quod si fortunas amor est servare paternas;
  Desine divitiis saltem inhiare novis.
Nemo potest animo pariter, lucroque vacare.
  Accipiter geminas non bene captat aves.
Altera diffugiet, sive utraque sæpe: sequensque
  Sæpe duos lepores, perdit utrumque canis.
Si te opibus satiare prius fortasse requiras,
  Explebis tantam quo precor amne sitim?
Erue Pactoli totas fulgentis arenas,
  Et Tagus & Hermus congere quidquid habent.
Sterne domum argento, tegat aurea lamina muros;
  Omnis ab Eoo sit tuus orbe lapis:
Nec valeas numerare pecus, nec perdere nummos:
  Plus cupere inde tamen discet avara fames.
Quid Natura satis credat, nec Opinio, quære:
  Hæc etenim immensum postulat, illa parum.
Numquam dives eris fallentia vota secutus:
  Erranti nullus terminus esse potest,
Horridulum cape mantellum, stratoque parumper
  Utere gramineo, rusticoloque cibo.
Pauperiemve adeo dehinc duxeris esse timendam?
  Quid si plus locuples anxietatis habet?
An facile est multos & edaces pascere ventres?
  His soccos, illis suppeditare togas?
Armentisque luem? sceptroque timere ruinam?
  Aut nimios æstus, luxuriemve satis?
A rebus saltem interdum secede caducis;
  Et tandem æternis disce vacare bonis.
Temnere si nequeas census, interritus illos
  Posside, & his animum posse carere doce.

Epithalamium.

Ille opifex rerum, qui connubialia sanxit
  Jura, volens unâ carne subesse duos;
Ille, inquam, sine quo faustum nihil auspice cedit,
  Adsit, & has placido comprobet ore preces.
Det sponso, & sponsæ multos concorditer annos,
  Et longo videant ordine progeniem.

Et

Et quæcumque velint nolintve, precamur, ut idem
 Arbiter hæc semper nolit, & illa velit.

Ad Flaccum.

Immensas tremulæ grates age, Flacce, senectæ:
 Nam quod debueras nec voluisse, nequis.

Ad Paulum.

Felices, clausis cerâ quos auribus antra
 Sirenum tutos præteriisse ferunt.
Nunc opus est alio farcimine. namque videmus
 Omnibus immanes esse locis scopulos.
Hîc puer, hîc meretrix, laudum sitis, ardor habendi:
 Hîc odium, livor fraus, gula, fastus hiant.
Et quota pars hæc sunt? citius quis posset arenas,
 Præcipites hominum quàm numerare vias.
Quas salvis transire queas ut mercibus: aures
 Nec cerâ oblies, nec pice, Paule, volo.
Sit mens assiduis addicta laboribus: istud
 Vel gypso gluten firmius esse puta.

Ad Endromicum.

It citò fluxus aquæ; transit citò fulmen: at ipso
 Tempore comperies nil magis esse fugax.
Evolat, in mortemque aliud nos ducit agentes;
 Cum nihili faciant vir, mulierque diem.
Cetera sint quamvis haud nostra, Endronice, præter
 Tempus; id in minimis ducimus esse tamen.
Et bona (si bona sunt) nostris aliena probamus
 Nos magis; & caris vilia præferimus.
O nimium mens cæca hominum, se more ferarum,
 Corporeis patiens sensibus usque trahi.
Jam jam quod vitæ reliquum est, ratione regamus:
 Haud unquam virtus serior ulla fuit.

Ad Picum.

Firmus amor, ſtudioſa fides nil ferre recuſat;
Bigulus ecce tuus, Pice, vocatus adeſt.
Non hunc aſperitas, non hunc ignota viarum
Semita, non patrii detinuere Lares.
Nec mirum, mens hujus enim ſub pectore ſemper
Tecum habitat: corpus, quo lubet, illa trahit.

Ad Fortunam.

Me licet exiguo ditaris, Nortia, cenſu;
Attamen expediam plurima digna viro,
Munera de proprio noliſque veliſque dabuntur;
Quæ dare de rebus vis nequit ulla tuis.
Qui nihilo niſi divitiis innititur, illum
Mancipium tantum dixeris eſſe tuum.

Ad Titum.

Quo pacto abſtineas vitiis, Tite, diſcere quæris.
Credito ſupremum quemlibet eſſe diem.

Ad Urſum.

Orator dici cupis optimus. id tibi tandem
Perſuade; tantum quod decet, Urſe, virum.
Qui ſibi, quod rectum eſt, numquam perſuaſerit; huncne
Jure oratorem dixeris eſſe bonum?

Ad Albam.

Quo plures ætas tua præcipitatur ad annos,
Hoc tibi majores adcumulantur opes.
Ridiculum nimis eſt, majora viatica cùm quis
Præparat, Albe, magis deficiente viâ.

Ad Ferandum.

Magnus es, & magnas mihi res promittis, & esse
Pars animæ dicor dimidiata tuæ.
Quisquis personis, nec rebus, verba, Ferande,
Æstimat, hunc cautum dixeris? anne levem?

Ad Linum.

Qualiter abductâ sævit, Line, conjuge taurus;
Ut ruit in furias sanguinolentus aper;
Haud aliter furis invisos offensus in hostes.
Neglige lædentem, sic gravis ultor eris.

Ad Titum.

Vivere flagitio si vis, Tite, liber, ab omni,
In desolato sit tua vita loco:
Atque ibi quidquid ages furtimve palamve, memento
Inspectatorem semper adesse Deum.

Ad Pamphilum.

Nescio quid stupido miraris, Pamphile, vultu,
Anne clientelas hujus? an hujus opes?
Anne catenatos claros ex hoste triumphos?
Aut celebri primos nunquid in urbe gradus?
Quidquid habet terreni aliquid; mirabile numquam
Dixero; nec magnum cui citò finis erit.

Ad Angelum Politianum.

Cùm sis & vates, nostri decus, Angele, sæcli;
Et mihi Phoceâ junctus amicitiâ:
Quis credet de me tibi tanta? poëtica quando
Fingat, & ex facili decipiatur amor.

Ad

Ad Paulum.

Qui nudo & penè exanimo ſuccurrit amico,
Paule, nec occurrit; diligit? anne pudet?

Crapula.

Nec gladio, nec naviſrago tam magna profundo
Turba perit; nimio pondere quanta cibi.

Ad Virginem.

Theſaurum cùm, Virgo, tuum vas fictile ſervet:
Ut caveas quæ ſunt noxia; tuta cave.

Eleemoſyna.

Felix ô nimium, qui victum præſtat egenis:
Pro fragili æternas ære lucratur opes.

Ad Franciſcum.

Omnibus ut notus fias, Franciſce, laboras:
Compos eris, nullus ſi tibi notus erit.

Ad Ludovicum.

Quod laceras, Ludovice, meam, mihi gaudeo, vitam.
Laudari eſt, homini diſplicuiſſe malo.

Ad Mamurium.

Quiſquis concupit inter innocentes
Vitam ducere, Mamuri, quietam,
In ſolos fugiat locos neceſſe eſt.

Ad Flaccum.

Quid juvat externis populis indicere bellum?
Cum vitiis malim prœlia, Flacce, geras.

Ad

Ad Ursum.

Quod patriâ careas quereris: patria, Urse, putanda est,
Quocumque est homini vita quieta loco.

Ad Aulum.

Mens ditem, non gaza facit, pauperrimus, Aule, est;
Majores quisquis jugiter optat opes.

Ad Marium.

Quòd tacitum cupis esse, Mari, ne dixeris ulli.
Si tibi secretus non eris, alter erit?

Hipocrysis.

Sancta foris, sed prava domi est mihi vita, placendi
Caussâ homini, parvi lædere pendo Deum.

Ad Maurum.

Maure, tuus jacet ante fores & supplicat hostis.
Pœnarum, ulcisci posse, sat esse puta.

Conscientia.

Crimina multa licet nullo ulciscente patrentur;
Effugiunt morsus non tamen ulla meos.

Ebrietas.

Visus hebet, fumant artus, cerebrumque rotatur:
Nec facit officium pes animusve suum.

Invidus, pœna sui.

Mordenti mirare meos sine parcere versus?
Invida sat gnaris est mens, Tite, pœna sui.

Suos

Suos vincere turpe.

Arma moves contra consanguinitate propinquos
  Galle tibi: fœda est vincere fama suos.

Vita, digitus.

Qui nescit, quo vita modo volat; audiat horas:
  Quàm sit vita brevis, nos docet ille sonus.

Ad Album.

Unde adeò secura tibi mens? unde peritos
  Negligis? & pariter despicis unde rudes.
An quia te miseris è sordibus, Albe, levarit
  Fortuna ad faustæ culmina celsa rotæ?
Ah Corydon: clavo nullo illa tenetur aheno;
  Illaque de vitro est; frangitur, ergo time.

Joanni Pico.

Cùm tê divitiis, & nobilitate potentem
  Conspiciam, & teneris sit tibi barba pilis:
Miror inaudito te, candide Piçe, labore
  Doctrinæ studiis invigilare bonis.
Sed cùm nobilitas, & opes virtute carentes,
  Judicio minimè sint bona vera tuo;
Vis verè dives, vis verè nobilis esse:
  Unus eris dives; nobilis unus eris.

Fletus mortuorum.

Dilaceras crines, fletumque ululatibus imples,
  Mœstaque sanguineis unguibus ora notas.
Credis an extinctos hinc posse resumere natos?
  Fleri obitum, est addi vulnera vulneribus.

Ad Titum.

Unde nihil patrare homines diversa puderet
Crimina, quærebam quæ, Tite, caussa foret
Vox mihi, nescio quæ, tenui sic visa susurro est
Dicere: Nulla caret noxa patrocinio.

Ingratus.

Multa petis strictæ consanguinitatis amore,
Multæ sacrosancti jure sodalitii.
Cuncta negant fratres; tibi cuncta recusat amicus,
Quippe manu refugis, Petre, fricare manum.

Ad Cæcilianum suspitiosum.

Nil famulo credis, nil fratribus, atque parenti;
Nil audes thalami credere consociæ.
Quid facis infelix? multi docuere fidelem
Fallere, dum falli, Cæciliane, timent.

Ad Pamphilum curiosulum.

Quidquid fit ruri, quidquid fit in urbe requiris
Et quid inops Codrus, quid Mida dives agat.
Quid tibi quæso ferunt aliena negotia rerum?
Anne magistratus Pamphile? numquid opes?
Qui res alterius propriis indagat omissis,
Blandiri, aut nigro rodere dente cupit.

Ad Cossum, Principes indocti.

Sic humana jacet virtus, ut nulla salutis,
Judicio spes sit. Cosse, relicta tuo.
Quæ sit caussa, taces, dicam tibi; caussa malorum est
Plena quod indoctis omnia sint Dominis?

Ad

Ad Callistratum insipientem.

Forsitan irasci tibi me, Callistrate, dicis,
Quod me mittendum dicis in Anticyram.
Do veniam; neque te merito reprehendere possum:
Insipiens omnes mente carere putat.

Ad Homerum hypocritam.

Laudo quod assiduâ sis in prece, templa frequentes,
Otia quod fugias, illicitosque toros:
Quod neque fœnus ames, neque delecteris honore.
Non tamen est aurum, quidquid, Homere, nitet.

Ad Capum, Convitia.

Te quereris natum nimis infelicibus astris,
Quod Fabius multis te premat opprobriis.
Parce, Cape, lacrimis: nec enim convitia quisquis
Audierit; sed qui fecerit, hic miser est.

Ad Laurentium, Tempus.

Quo te cumque die nil sancti egisse videbis,
Hunc tibi, Laurenti, deperiisse puta.
Ista nec in minimis ponas dispendia damnis:
Ære potest nullo vel breve tempus emi.

Ad Creticum; Pueri instituendi.

Formatur tenero in varias argilla figuras,
Ceraque tractanti mollificata manu.
Non secus ingeniis licet impressisse tenellis
Sive bonos mores, Cretice, sive malos.

Ad Ursum, Detractor.

Quod percunctanti de religione, recusem
Respondere tibi, te stupor, Urse, manet.
Extimeo canibus sanctum dare, quippe latrantem
Vitæ hominem alterius, suspicor esse canem.

Ad

Ad Philenium, Adulator.

Accipitres ubi vidit anas, & aprica, Phileni,
Cerva canes, properæ dant sua terga fugæ.
Sic velut hostiles fuge dulcia verba sagittas;
Mollis adulator non minus hoste ferit.

Ad Arnum, Crapula.

Unde tot angantur mortalia corpora morbis,
Me petis; a lauto est multiplicique cibo.
Prisci, uno utentes & simpliciore valebant;
Tunc herbas norat vix medicina decem.
Nunc nemora, & montes scrutatur, & æquora, & audet
Uti etiam magicis sæpe magisteriis.
Excedunt tamen & morbi medicamina, quippe
Quisque mori mavult quam cohibere gulam.

Meretrix.

Cum frustra vidi siccetur rivulus omnis,
Ni fontem validis clauseris aggeribus;
Incassum ploras, incassum pectora cædis:
Expellenda prius turpis amica domo.

Ad Pamphilum, Amicitia.

Si me per terras, si jusseris ire per æquor;
Scrutabor terras sedulus & maria.
Nullaque me poterunt loca deterrere ferarum,
Nec furor undosi turbidus Oceani.
Contemnam glaciem, ignitosque Hyperionis æstus;
Contemnam ventos, saxa, nives, pluvias.
Forte loqui videor nimium ardua, Pamphile? nullum
Difficile est veræ pondus amicitiæ.

Punitio.

Dira per Italiam bacchantur bella, Putasne
Hæc fieri minimè prospiciente Deo?

An quereris nimis hunc acri sævire flagello?
Hei mihi, quam timeo ne graviora paret!
Crimina quo crescunt hominum magis, hoc magis ipsum
Crescere supplicium, Bartholomæe, decet.

Ad Ilisiam, Vanitas.

Quidquid & Euphrates emittit, & Indus odorum;
Id totum atque etiam plus, tua vestis olet.
Væ tibi, cum numquam succurrat, Ilisia, menti;
Quám gravis in busti carcere fœtor erit.

Ad Justinianum.

Credebam te forti animo similem esse Catoni;
Sed tibi femineum pectus inesse doces.
Non aliter verbis te detractoris iniqui,
Quam trisulco sterni fulminis igne sinis.
Fac redeas in te, nec enim convitia quidquam;
Sed vitium turpem, Justiniane, facit,

Ad Lazarum: Vitium in honore.

Miraris nostro decurrere fulmen ab ore;
Me stupeo in tantis vivere posse malis.
Qui scelera ulcisci deberet, peccat aperte.
Hic bona pupilli dissipat: ille negat.
Venditur ad dominam sententia judicis hastam.
Venales testes angulus omnis habet.
Denique ne longus sim, Lazare, mentis habetur,
Nunc quicumque malos non imitatur, hebes.

Ad Xantippam.

Haud fieri, Xantippe, potest, fugientibus ut quis
Æternisque frui delitiis valeat.
Quare age præsentis bona, quam potes effuge vitæ;
Si bona sunt quorum finis it in lacrimas.

Pa-

Patientia.

Se Deus in placitis abs te cum nollet amari;
Qualis in adverſis ſit; videamus, ait:
Teque flagellatur. ſolita eſt offenſa docere
Felici verè tempore ſi quis amat.

Ad Paulum. Meretrix.

Paule tibi quoniam blanditur Iliſia, gaudes.
Lætari proprio res miſeranda malo eſt.
Illane te ſolum vox præterit aurea paſſim
Nota? meretrici nulla adhibenda fides.

Ad Quintum. Finis.

Præteritos quamvis bene, Quinte, peregeris annos,
Non tamen in tuto diceris eſſe vado:
Qualem habeant finem Chriſti vexilla ſequentes
Quærendum eſt; vitam mors probat, aut reprobat

Ad Ponticum. Exempla.

Tolle tuos monitus & verba diſerta; movemur
Exemplis multum, Pontice, voce parum.
Namque loqui facile eſt; ſummi at feciſſe laboris.
Si cupis audiri, quæ loqueris facito.

Ad Marianum. Perſeverantia.

Cœpiſti ſceleris viam cruenti
Declinare, bene eſt: tibique quantum
Poſſum gratulor. attamen memento,
Non qui cœperit, adſequi coronam;
Sed quiſquis, Mariane, perſeverat.

Ad Ollam. Pœnitere.

Si cupis ob ſcelera iratum placare Tonantem,
Et votis placidum reſtituiſſe tuis;

Illicitis quantum te noveris, Olle, vacasse,
Fac tantum licitis abstinuisse velis.
Namque sequi vitâ contraria facta priori.
Criminis hoc verè est pœnituisse sui.

Hypocrita.

Nil fieri in toto reor infelicius orbe.
Atque adeò nobis exitiale nihil;
Quàm si quis spe gloriosæ sua membra flagellet,
Et se se longâ maceret esurie.
Hæc vivo, nec defuncto datur ulla voluptas:
Usque subit pœnas, quas sibi sponte tulit.

Ignavia.

Fortes prisca viros habebat ætas,
Viventesque diu, & diu valentes,
Se somno nec enim dabant gulæve.
Nunc, ceu sica cibus; sopor sepulchrum est.

Ad Beltrandum. Male mori.

Ventris ab hinc menses fluctus te dissipat octo,
Et febris quarto quoque iterata die.
Non tibi jam superest spes ulla relicta salutis:
Nil medici prosunt, pharmaca nulla juvant.
Et tamen accersi nondum, Beltrande, jubetur,
Accuses proprio cui scelus ore tuum.
Sed nihil hoc miror, nam qui male vixit, oportet
Hunc male, justitiâ sic statuente, mori.

Ad Judicem. Mora.

Qui datus est nobis & nostro terminus hosti,
Præteriit: testes posco rogoque legi:
Atque brevi dici jus obsecro, longior anno est
Una homini oppresso litigiosa dies.

Ad Paulum. Superbus.

Paulle, vides illum qui tanto incedit honore?
Quælibet angusta est quo spatiante via?
Qui tunicâ latos hinc inde fluente lacertos
Librat, & ut dicant, rex bone, gestit, ave?
Mentior, & ferulâ cædi volo, si quis ab illo
Quæsierit quid sit, dixerit, esse hominem.

Ad Eutychum. Finis.

Nullum æquè facilè ac se se quisquam, Eutyche, fallit,
Gaudeo, si vitam quam mihi scribis agis.
Perge: brevem pariunt homini primordia fructum,
Congrua ni fuerint ultima principiis.

Ad Maximum. Avarus.

Ne tua deficiant metuis patrimonia, si quid
Ex illis dederis, Maxime, pauperibus:
Heu, quibus excæcat te vasta cupido tenebris!
Te nec enim in barathrum prospicis inde trahi.
Ne pereat census, quicumque recusat egenos
Pascere, pro censu funditus ipse perit.

Ad Bassum. Incautus.

Femineis pueri spectacula festa choreis
Dum celebrant, multos, Basse, perire vides:
Et tamen huc audes accedere? cæcus & amens
Est mihi subsequitur qui pereuntis iter.

Ad Carolum. Dux.

Non est te Christi sapientior alter in æde,
Nec tamen ulla tibi est cura docere rudes.
Militibus quemcumque piget succurrere captis,
Carole, cum possit, non amat ille ducem.

Venus insatiabilis.

Humanis numquam Proserpina nigra cruoris
Sat bibit; & tellus non satiatur aqua.
Atque licet Nemeen, totamque ingesseris Idam
Et Pholoen; nunquam sufficit, ignis ait.
Æstibus impuri modus est ita nullus amoris,
Exitium præter corporis, atque animæ.

Mors unde dicta.

Quæ neque pauperibus, neque mole potentibus auri,
Nec pueris novi parcere, nec senibus,
Mors vocor, impositum nunquid male dixero nomen,
Quod fugere a morsu res nequit orta meo?

Ad Gallum.

Cùm sit cunctarum mors, Galle, gravissima rerum;
Communem velit hanc cur Deus esse, petis.
Forsitan ut summam sors omnibus æqua ruinam
Soletur, plures quod premit, est levius.

Virtus. Vitium.

Desine cœlestes tandem incusare choreas:
Insita sunt nullis crimina sideribus;
Quo terrena colis, studia ad cœlestia verte;
Ac bene formandis moribus invigila.
Sic proprii nosces animi, non sideris esse,
Sive hominis vitam degere, sive asini.

Ad Hieronymum Castellium. Pugnandum.

Invictum te sæpe doles, Hieronyme, mecum
Turpibus involvi sollicitudinibus:
Et modo conspectis carnem prurire puellis,
Et modo cor subitâ corripi ab invidiâ.

Perdere spem noli; neque enim sumus aëre massa:
Dum sumus hoc clausi corpore, vim patimur.
Cura sit, ut stimulis circum oppugnantibus ipsa
Mens numquam cedat, pugna trophæa parit.

Ad Aloysium Groppium.

Ne bona quis peteret nimio præsentia voto;
Et mala ne contra nequiter effugeret:
Utraque constituit communis fontibus, atque
Innocuis trini provida cura Dei.
Cuncta tibi quamvis sint læta, tumescere noli,
Sisne Deo gratus, certior esse nequis.

Ad Ollum. Patientia.

Nec lacrimæ ægroto prosunt, nec thura sepultis;
Nec nautis fractâ multa querela rate.
Sic nihil, Olle, tuum sedant lamenta furorem;
Imò magis querulâ vulnera voce foves.
Quod pateris, conare animo tolerare libenti:
Quod geris invitus, te magis urget onus.

Ad Lucam.

Luca, rumpe moras, quæcumque negotia fiunt
Segnius, invitâ mente videntur agi.

Ad Jacobum Melitum. Detractio.

Nemo tam, pius, innocensque transit
Hujus curriculum volucre vitæ,
Ut morsus hominum queat dicaces
Evitare, probis bonos notare
Sunt solatia vana pessimorum.

Ad Paulum Castellinum.

Quomodo scintillam flammis si adjuveris oro,
Continuò magnam elicies inde facem.

Insita sic animis virtutum semina cùm quis
Excitat, ubertim luxuriare facit.
Dum potes, hæc omni studio cole. sæpe morantem
Agricolam glebas rumpere, fallit ager.
Humanæ formicam imitans jam consule brumæ.
Bruma hominis vitæ est ultima, Paulle, dies.

Sacra Pagina.

Qualiter esuriens in campo quærit eodem
Semen avis, stramen bos, leporemque canis
Ingeniis ita diversis diversa ministrat
Pabula, sidenei Pagina Sacra Patris.
Lac capit hic infans; panem robustior ætas;
Nec caret optato curva senecta cibo.
Et tamen huic pauci invigilant: quia pleraque turba,
Aures, non animum consuluisse solet.

Conscientia.

Istud habet damni vitium inter cetera, quod mens
Palpitat adsiduo flagitosa metu.
Semper enim vel si non deprendatur, in ipso
Sese deprendi posse putat scelere,
Deque suo, alterius quoties de crimine sermo est,
Cogitat, & credit se magis esse reum:
Inque dies timor hinc crescit, de moribus ergo
Cura sit: intrepidos nos bona cura facit.

Ad Archemidorum. Captator.

Nunc pyra, nunc turdos, nunc vascula mittis Julo;
Et dominum, & regem, semideumque vocas.
Quid sibi quæso volunt hæc Archemidore? quid optas
Inde? senem ex facili fallere nemo potest.

Ad Francum. Exemplum.

Pone quod in tumido sis æquore, sæviat Auster,
Cymbaque fluctivaga diripiatur aqua:

Dum

Dumque truci obniti deberet navita ponto,
Garriat, auxilii quid tibi, France, dabit?
An leviore putas juvenilia corda procellâ
Jactari, fragilis quàm vaga ligna ratis?
Si cupis ut recto proles tua limite vitam
Transigat, id studeas carpere primus iter.

Ad Linum.

Si quibus obrueris, mens est explodere pestes,
Est opus esse alium te, Line, non alibi.

Ad Faustinum. Avaritia.

Te quoties, quod sæpe quidem est, interrogo, sitne
Dextra tibi humano tincta cruore, negas.
Deque meo graviter quereris, Faustine, rogatu;
Cum tibi displiceat pugna, nec arma geres.
Væ tibi, væ, nam triticei qui munera fœtus
Occulit, humani est sanguinis ille reus.

JO: FRANCISCI BINI

FLORENTINI.

AD FONTEM.

QUi blando obstrepitis circum nemora alta susurro,
Glareola & quorum murmurat in gremio
Naturâ, ô fontes arti concedite, vestrum
Nec pudeat tremulos quemque referre pedes:
Nam (seu vos pariat tellus seu turbidus æther,
Seu mare, quo de omnes prosiliunt latices)
Ut rebus præstant homines; solertia rerum
Humano sic jam vincitur ingenio.

Ad Benedictum Varchium.

En tibi aprum, Varchi, modò cui de jure calenti,
Nostra pedes glacie docta ligavit anus.
Sed nec aper, nec te glacies, neque jura juvabunt,
Rictum huic si admorit noster, & ora Tryphon,
Qui horridior glacie, qui apris dentatior, & cui
Dulcior Hybleo juris amor latice.

PETRI BIZZARI

AD HIERONYMUM PRIULUM Venet. Ducem.

Cum latè circumspiceret Neptunus in omnes
Oceani partes, & loca pulchra magis:
Nulla est urbs, ait, ex cunctis quas adluit æquor,
Adriacæ similis, nec fuit ulla prius.
Hæc stabili imperio semper sua jura tenebit;
Virgoque dicetur dum fluet unda maris.
Mœnia sunt cives: lex propugnacula: at arces,
Mutua pax; turres cura suprema Jovis.
Ne verò interea rectore ac principe tanta
Urbs careat, Priolus Dux erit, atque caput.
Utque illa est prima, & reliquas supereminet omnes;
Sic erit hic primus nomine, neque prior.

Ad Franciscum Rosellum.

Gloria sponte suâ fugientem quærit, & illum
Consequitur, quamvis iret ad Antipodes.
Hanc licet ipse fugis; tua per vestigia oberrat,
Et quocumque abeat hæc comitatur iter.

Hanc fugis, hæc sequitur; fugias licet usque, sequetur;
Nec te unquam terrâ deseret, atque mari.
Hanc decoras: te illa, hanc quoniam tu semper amasti,
Hæc te perpetuò, perpetuoque colet.
Felices animæ quas virtus tollit ad astra;
Et quarum æterno nomine fama viget.

Ad Robertum Dudleum.

Innumeri regnant, quos hic servire deceret:
Permultis desunt, regna regenda, viris.
Tu regere imperio dignus vel maxima regna;
Et quamvis desint, mens tua digna viget.
Hæc laus est potior, quam si vel mille darentur
Regna tibi, si non dignus honore fores.
At cùm sis dignus, quàm qui dignissimus omni
Imperio, Superos dent tibi regna precor.

Ad Thomam Randolphum.

Anglia jure tibi multum, tibi Scotia multum
Debet; utrique bonus sedulitate tua es.
Dii faxint posthac possis debere ut utrique;
Quo par sit meritum conditione pari.

Ad Andream Milvinum.

Nulla apis Hyblæis legit de floribus unquam
Deque vilis herbis dulcia melle magis;
Dulcia vina magis numquam de dulcibus uvis
Ulla dedit vitis, quolibet axe poli;
Quàm mihi dulcis ades, dulci sermone, tuisque
Mellitis verbis, moribus ingenio.
Sincerum pectus, fidei constantia verè,
Veraque sincerâ cum pietate fides.
Me tibi sic vinclo dulci obstrinxere tenaci
Melvine, ut possit solvere nulla dies:
Nulla die solvet, distantia nulla locorum
Imminuet, summum sed mihi semper erit.

Ad

Ad Cupidinem.

Quid tuæ possint pharetræ, Cupido,
Quid leves arcus, tua quid vel auro
Illita, aut molli medicata plumbo
Spicula novi.
Ergo quid ultrà feris? ecce tendo
Supplices palmas, genibusque flexis
Oro deponas tua tela, ne me
Sperne precantem.
Sic tuum numen veneremur omnes,
Quà suus Phœbus radiis coruscat:
Sic puer semper vigeas, Venusque
Prima Dearum.

Ad Lauram Fracanzanam.

Plus tibi quàm matri debet rosa; quam tua gestat
Dextera candidior candidiore nive.
Namque breves succos dedit hæc, vitamque caducam;
Quæque ut mane viget, sole cadente perit.
Ast illi augetur per te decor omnis, oletque
Suavius, inque tua gliscit ovatque manu.
Adde, quod & longâ est tecum victura juventâ;
Forsan & æthereas inde habitura domos.

Ad Franciscum Stellam.

Ut stellæ cœlo fulgent, sic, Stella, coruscas,
Ac meritò a stellæ nomine nomen habes.
Et tamen haud quævis stella es; sed Lucifer atque
Hesperus: esque orbis gloria, ut illa poli.

De Catharinâ Mediceâ.

Nunc Arno Eridanus cedat, Tibrisque superbus
Aurea deponat cornua, detque manum.

Non

Non ita se geminis jactabat Roma, Cybelle
Non ita in excelso vertice mons Phrygius;
Qua Medicea Arnus tumet ac lætatur alumnâ,
Et magis augustâ prole superbit ovans.
Hanc vos ô Cycni, qui tanti fluminis undas
Incolitis, pennis tollite ad astra novis.
Utque immortalis Regali stirpe Deorum est,
Sic immortalem cantibus efficite.

Ad Meliorinum Ubaldinum.

Quis melior te uno expugnandis urbibus; hosti
Vincendo insidiis, Marte, vel ingenio?
Quisve aciem in pugnam melius disponet apertam?
Denique bellandi quis tibi in arte prior?
Ergo qui reliquis melior, virtuteque præstas,
Nomina item dignè tu melioris habes.

In Scipionem Africanum.

Quod fueris bello præstans, prudensque, piusque,
Quod triumpharis, oppida multa domans;
Commune id tibi cum multis est Scipio, verùm
Dum capere id renuis quod tibi sponte datur
Hæc tua solius laus est, & gloria: sola hæc
Te Diis æqualem perpetuumque facit.

In Julium Cæsarem.

Quod totum terrarum orbem tibi, maxime Cæsar,
Subdideris; magna est gloria, magnus honor.
Non tamen hic solus tuus est: Fortuna ducesque
Qui tecum fuerant, inde aliquid repetunt.
Quod verò clemens fueris, tua gloria sola est,
Et sola hæc Superis te facit esse parem.

In mortem Eduardi Curtnei.

Dum Juno & Pallas regali ornare coronâ
Curtnæum, & regem constituisse parant;

Juppiter haudquaquam adsensus: mortalia dixit
Hujus sunt meritis inferiora viri.
Ergo illi cœlum pro terrâ demus; in omne
Ævum ut nobiscum regnet in arce poli.

Tumulus Francisci Davali, March. Piscariæ.

Quis gelido jacet hic sub marmore? maximus ille
Piscator, belli gloria, pacis honor.
Numquid & hic pisces cœpit? non; ergo quid? urbes,
Magnanimos reges, oppida, castra, duces.
Dic quibus hæc cœpit piscator retibus? alto
Consilio, intrepido corde, alacrique manu.
Qui tantum rapuere ducem? duo numina, Mors, Mars,
Ut raperent, quisnam compulit? Invidia.
Cui nocuere? sibi; vivit nam fama superstes,
Quæ Martem, & Mortem vincit, & Invidiam.

In obitum Camilli Trivisani.

Threicius vates cantu placaverat olim
Inferni regem, ut redderet Eurydicen.
Dulcibus adloquiis poteras quoque flectere Parcas,
Ni febri affisset lingua, Camille, tibi
Consultò id factum, ne quid loquerere: sed ecce
Nunc omnis de te sermo per ora virûm.

Ad Hieronymam Columnam.

Ut virgo in viridi Puella prato,
Quod terra omnigeno colore florum
Exornat redeunte Vere, prorsus
Nescit, quem prius eligat, suisque
Excerpat manibus; videntur omnes
Tam pulchri foliis, odore visu:
Sic dum multiplices, quibus refulges,
Seu partem inspiciam peniciorem
Quæ cœlo venit ac Deorum imago est;

Vel

Vel quæ lumine cernitur patenti,
Aut quæ sorte bona obtigere: prorsus
Ignoro, unde prius mihi capessam
Ullum principium, vel unde sperem
Eventum ex animo. Decus vetusti
Num clarum generis, parente utroque
Deductum celebre, ac domi forisque
Longâ posteritate sæculorum
Insigne hîc referam? omnibus propago hæc
Terris cognita, laudibusque cunctis
Jamdudum micat: an tui venustam
Formam corporis, oris, atque vultus
Narrem? num eximias tibi paratas
Arte, aut ingenitas, datasque cœlo
Virtutes recinam? id referre longùm
Et supra ingenium est meum, ergo tantas
Laudes præteriens, colam silenti
Te voce, atque animis fovebo, donec
In nobis animæ ulla pars manebit.

MARCI ANTONII BOBÆ

CASALENSIS, S. R. E. CARDIN.

AD CAROLUM SABAUDIÆ PRINCIPEM

In obitu matris.

TAndem querelis pone modum tuis:
Et matris ultrò sidereas domos
Tenentis, incassum quietos
Desine sollicitare manes.
Constanter actæ non sine gloriâ
Vitæ innocentis, præmia nunc capis:

Et læta post multos labores
Colloquiis fruitur Deorum.
Perspectus almæ jam satis est tuus
Dolor parenti: Carole, turgidos
Absterge ocellos, & jubenti
Cede volens generose fato.
Fletus inanes comprime, & inclytâ,
Hac stirpe dignos indue spiritus,
Et mente cœlorum virili,
Disce puer penetrare sedes.
Insigne mater, quàm properè nimis
Nobis adeptam conquereris, suæ
Virtutis exemplum reliquit,
Quod studio mediteris omni,
Prognata Regum sanguine Galliæ
Latè patentis, quo nihil, adspice,
Lustrius, quacunque terras
Phœbus obit radiante curru.
Non illa claro nomine regio
Contenta vixit, sed proprias sibi
Adjunxit artes, queis piorum
Præterit benefacta patrum.
Illi voluptas, & studium fuit
Placere Christo: hunc viribus omnibus
Sequuta, terrenas Virago,
Delitias animo pudico
Se major ipsa pressit: egentium
Prospexit, auri prodiga commodis
Solertè curâ, quæ repositis
Divitiis potiora duxit.
Virtute pravos continuit suâ;
Bonosque summis auxit honoribus:
Vultu sereno mitis æquè,
Justitiæque severa vindex.
His illâ cœlum possidet artibus
Felix; eisdem te tenerum cupit
Formare pectus, quod regendis
Ipse Deus populis creavit.

Hoc orat illa, hoc numina sedulò
Poscit, tuarum maxima, Carole,
Tutela rerum: Tu parentis
Vince piis pia vota factis.
Quo castra ponas, quo superes modo
Hostes, sagacem quid deceat Ducem,
Bellique fortunam, triumphis
Conspicuus genitor docebit.

JOANNIS BOCCACCII

FLORENTINI.

Bucolicon Galla. Ecloga Prima.

Damon, Tyndarus.

Dam. Tyndare non satius fuerat nunc arva Vesevi;
Et Gauri silvas, tenera iam fronde virentis
Incolere, ac gratos gregibus deducere rivos,
Quam steriles Arni frustra discurrere campos?
Quid stolidus moneo? prudens es, dic tamen oro,
Quæ te cura gravis jussit superare nivosas
Alpes? & fluidas valles transire coëgit?
Tyn. O Damon Damon, quantum sibi quisque beavit,
Qui potuit mentis rabidos sedare tumores,
Et patruas habitare casas, nemora atque remota?
Quod nequeam, duræ de me voluere sorores.
Hinc igitur tauros curo deducere silvis
Alcesti, sic atra jubet, volvitque cupido.
Sed quid tristis ades? fervet nunc limpidus aër,
Et fugiunt virides inter spineta lacerti.
Quid tu solus agis? quid pascua torrida quæris?
Dam. Ne rogites, stat corde mori, mors ipsa quietem
Sola dabit fesso mors est inimica laborum.
Tuque tuus facito sis, fac quoque semper amores.

Effugias volucres, & diras sperne pharetras.
Quo fortuna trahet miserum, moriturus abibo.
Tyn. Es ne tui compos, paulum requiesce sub antro.
Est equidem veteris mihi grandis copia Bacchi,
Perge precor, Phorba, crateras fronde corona.
En pendent ansis patulam si cernis ad alnum.
Interea quæ dira lues mihi pandito Damon
Te cruciet, leviat mentes recitasse dolores.
Dam. Quis neget? audieram solitum cantare Menalcam.
Ast ego si dicam mecum lacrimaberis ipse.
Tyn. Sic volo, quem lætis tantum dicemus amicum?
Dam. Nympha fuit silvis totis pulcherrima nostris.
Et quantum lauro cedit funesta cupressus,
Cupresso myrtus bicolor, myrtove mirycæ,
Tyndare, huic tantum cædit Galatea Myconis.
Hæc facilem placidis quondam me cœpit in annis
Has inter fagos pulchris comitata Napeis.
Heu quibus hæc oculis roseo suffusa rubore
Impulit in pectus flammas, quibus uror, & auxit
Blanda nimis, nobis volucres nunc ferre sagittas,
Nunc solita & catulos, nunc retia tendere cervis.
Dissuadere truces ursos, ac dentibus apros,
Ne sequerer sævos, lata & venabula furtim
Surripere, ut vacuo lenes apponeret arcus.
Indignor memorans, quercus mihi testis amorum est.
Amplexus centum cui junximus, oscula, centum.
Nunc alios oblita mei sic temperat ignes
Ut moriar, permitte mori, moriemur amando.
Sed videant silvæ, montes, arbusta, fluenta.
Et memores nymphæ reddant pro munere munus.
Tyn. Absit, mi Damon, nimium falluntur amantes.
Quid nosti cur ista feras, stat sæpe sub umbra
Ignis, dum pallet juvenis, tum fervet Adonis.
Dam. Erras, non sic est: fraus hæc notissima nobis.
Antrum grande manet, silvis, sub colle virentis
Montis Ugi, quo forte greges contraxerat Ægon,
Et pastos gracili solus refovebat avena.
Huc ego dum Phytia pecori custode relicto

Errans advenio, sic me malus ardor agebat.
Præsensi, timuique dolos, nam mixta puellis
Galla choros antro festos lasciva trahebat,
Nec secum Ægoni quidquam cur luderet antro.
Pamphilus interea dum cogeret inde capellas
Ad salices, tacitus meditans sub rupe sedebam
Invisus, petiit verum ille secreta salicti.
Et stipula doctus pariter fidibusque canoris,
Carmen inauditum cœpit, tunc sistere silvas
Cantu, & stare capros, & ludere saltibus hædos
Vidisses, quid multa feram? jam certus amorum
In longum tenuit, donec lasciva per umbras
Venisset juvenis, tumidos quis fallet amantes?
Venit & illa quidem Catulis sociata duobus,
Illis illudens manibus, succinctaque ramis
Voce ciens comites, ne forsan longius iret
Pamphilus, at postquam coram lenique sub umbra
Ilicis argutæ consedit, & ilice teste
Pastorem flagrans cœpit spectare canentem.
O sibi quos oculos, actus quos, quosque reflexus
Auricomi capitis, quos risus, quosque rubenti
Obtulit amplexus facie, vix illa profecto
Abstinuit quin visa prius se conderet altis
In silvis, nec plura loquor, mors eripe flammas.
Tyr. Nequidquam lacrimas fundis, narrare solebat.
Tityrus, heu nobis quondam dum dulcior ætas.
Non lacrimis satiatur amor, non rore cicadæ.
Non cythiso pecudes æquè, nec prata fluento.
Quid facies igitur? flebis? quas sordidus ulmus
Abstulit autumnus, cernis ver reddere frondes.
Et Zephyrus placat, quas undas turbidus Auster
Miscuit, & pandos delphines ludere sæpe
Vidimus in pelago, quod sorbserat ante carinas.
Sic peragit fortuna vices, nunc livida vultu
Prosternit miseros, relevat nunc fronte serena,
Est reditura dies, qua dicas, non tibi primus
Pastorum silvis sit, fletus pone precamur.
Nam si non redeat, sunt & medicamina mille.

Carmine sævus amor sacro, revocatur & herbis;
Carmina sunt nobis, & gratas novimus herbas.
Jam dudum veterem Phorbas jam portat Jacchum:
Dam. Cum capreis pascetur ovis, lupus acer hibisco,
Gurgite cum vultur, vivet, cumque æthera piscis,
Cum freta sulcabit vomer. cum pascua navis,
Tunc servare fidem incipiet lasciva puella;
Carmine tunc Gallam revocabimus arte vel herbis.
Idalium petii culmen, sanctumque cythæron.
Atque Paphi myrteta dolens, oscillaque ramis
Suspendi, pia thura dedi, precibusque potentes
Tentavi nymphas, votis superosque vocavi.
Postque preces, supplex ingentia munera misi
Incassum, crudescit amor, crudescit & ipsa.
Hei mihi nequidquam defers Amaryllidis olim,
Castaneas Phorba nobis, bromiumque vetustum,
Frons cecidit, viresque animi, præcordia dirus
Urit amor misero, saxis heu verba movemus.
Tyn. At tamen expecta si cesserit impius ignis.
Dam. O quantum natura parens, tibi Pamphile, rerum;
Posse dedit nemori, tu sertis nectere flores,
Tu cantu recreare greges, fluviisque quietem
Ponere, tu validas ornos, cautesque movere
Novisti, & mulcere Deos, & flectere montes.
O quantum, neque sævus amor sua jura negavit
Ipse tibi, nam velle tuo (ni fallor) habenas
Nunc manibus, nunc mente regis, quod forte tonanti
Non licuit quondam silvis dum captus amaret.
Quis nisi tu placidam fusca sub veste per arva
Ægonis Gallam nuper traxisset in antrum?
Quisve inter salices, & densa vepreta, volentem?
Te Silvane pater precor hæc, fac cernere possim
Quos pectit croceos crines, per tempora canos,
Et rugis roseas plenas pallescere malas.
Et tacitis nemorum jaceat neglecta sub umbris.
Ut ludam tremulos gressus, oculosque gementes,
Hoc si forte neges, patiaris, ut ultima saltem
Me rapiat mors atra, meo positura quietem

Fer-

Fervori, corpusque tegant sub cespite sicco
Pastores miseri, signent & carmine bustum.
Fyn. Trux amor, & juvenum semper certissima pestis;
Heu cecidit lymphas manibus portate recentes
O pueri, si forte queam revocare dolentem.

PAMPINEA, Ecloga Secunda.

Palæmon, Melampus.

Pal Quid merui? duris sistemne securibus olim
Concessi Silvane senex? aut fontibus ursos
Segnes immisi, nymphas læsurus agrestes,
Ut crucier, misereque trahar moriturus in arvis?
Nunc tacet omne nemus, subeunt vineta cicadæ.
Omne pecus radios cessat, cantare volucres
Desistunt, & colla boum disjungit arator
Fessus, & umbrosos quærit per rura recessus.
Me miserum male sanus amor per devia solum
Distrahit, & longos cogit sine mente labores
Ut subeam, victusque sequar vestigia, nondum
Cognita Pampineæ, dixi sequar inscius, immo
Perscruter, nec cura potest retinere peculi
Quin montes celsos, densosque per invia lucos
Discurram, tristisque ferar, referarque, ferarque,
Quo jubet ire furor prospectans undique numquid
Venantum turmas videam, nubemque per arva
Surgere pulveream, seu capras vertice pulsas
Currere, & auritos lepores, si demere campus
Retia, si sparsos æque revocare ministros
Atque canes spectem, sed frustra lumina tendo,
Nusquam Pampineam video, vestigia nusquam.
Pampineam o quoties nequidquam vocibus usque
In cœlum totis clamavi vallibus imis,
Pampineam toties valles dixere sonoræ,
O quoties deceptus ego, surgentia longo
Arbusta aggeribus, zephyro concussa putavi.
Utque jubebat amor, redeuntem credidi, & ultro

Obvius in vacuum veni, sic dirus amantes
Fecit amor pronos, ac omnia credere jussit;
Silvestres nymphæ, colui, quas sæpe per umbras,
Dicite, cur homini reliquis animantibus alma
Indulgens natura minus; nam cetera possunt
Indulgere suo, nimium si fervet amori.
Stant ducibus pecudes, tauro dilecta juvenca.
Turtur in arboribus socium, sociumque columba
Turribus insequitur, pastori grata voluptas
Tollitur, atque fugit miseros quos pulchra puella
Traxerat in casses suaviis, & murmure dulci.
Quid, dulces, Satyri, faciam? Faunique potentes,
Quid faciam? quid pulchra juvant armẽta? quid antra?
Quid nemora, aut valles? uror sine mente sub umbra.
Sole sub ingenti tristis tremor occupat artus.
Hinc amor infestat dubium, timor arguit illinc.
Ne vel dura silex ictu, vel bellua morsu
Læserit incautam, vel fessam sæva viarum
Asperitas, grandisque labor fortasse moretur.
Vel quod fata vetent, non quis temerarius illam
Traxerit invitam, rapiatque per oscula mentem.
Novimus insidias, posuit persæpe cupido
Silvarum in latebris, & longa silentia ruris
Non sine labe manent, quis nigras ire per umbras
Succinctam, & genibus nudam, ventoque solutis
Crinibus inspiciet nympham, myrtique virentis
Conspicuam serto, qui non rapiatur in ignes
Extemplo Veneris? rapiatque quod optat in usum?
Dant aditus vires animis, & opaca viarum,
Præterea non Ægla fuit, non culta Neæra
Pulchrior, ac posito modicum sit fusca, quis alter
Aptior est silvis color? his quoque Juppiter olim
Sæpius in lucis captus, sic Phœbus, & Argus.
Sed nullus timor iste mihi, nunc atria cœli
Cœlicolæ servant, dubium non ruffus Alexis,
Aut Corydon donis soliti hanc tentare vicissim
Detineant, potuere Deas jam flectere dona.
Hei mihi cuncta meis obsunt venientia votis.

Exitium stabulis lupus est, sic messibus imber,
Frutetisque novis grando, fœtisque capellis
Est Boreas mihi sævus amor, quo distrahor, uror,
Impellor, crucior, volvor, rapiorque, ferorque
Nec scio quid faciam? verum hæc sententia cordis
Hanc animā exuere, & placidæ hæc dare mēbra quieti,
Hei mihi nonnumquam hos cornix expulsa labores
Dixerat a quercu, sed mens hæc læva negavit.
O nostrum produlce decus, qua parte vagaris
Hos inter montes? quæ te mea lustra ferarum
Accinctam pharetra retinent: quas incolis umbras?
Quave jaces longo forsan nunc victa labore?
O utinam fortuna mihi tam grata fuisset,
Ut comes ire tibi possem; quis retia cervis
Ponere me melius; quis nam venabula porcis?
Quis canibus dare lora magis? quis flectere retro
Cornua dicteis olim lassata sagittis?
Et duros arcus validis curvare lacertis?
Ac telis agitare capros cognovit agrestes?
Mnasylus in silvis docuit me nempe remotis,
O mihi si tantum cupido Phœbeja faveret,
Ut minimos inter pueros, dum solis ab æstu
Aufugis, unus ego possem numerarier umquam.
Patre solum lymphis premerem, juncoque palustri
Tum specus, omne latus struerem post gramina pomis.
Lacte novo. & veteris Bacchi, Cererisque canistris
Ornarem jussus, præstarent inde myricæ,
Seu myrtus, vel lenta salix in cespite lectum.
O tibi quot flores, violas quot, quotque rubentes
Narcissos ferrem? quis flores non det amanti?
Inde graves animis didici depellere curas,
Fabellisque novis, demum prohibere latratus
Voce canum, & culices facie removere flabello,
Hæc faceret Corydon? faceret vel ruffus Alexis?
Seu quem tu sequeris Glaucus? quemque ipsa bubulcis
Præponis, campisque tuis? cur ergo petenti
Surripis optatos vultus? cur dulcia differs
Oscula? cur tantos fugiens frustraris amores?

Quæsivi persæpe miser, qua parte Nepeas,
Pastoresque pios ires; respondit Opheltes.
Pampineam Glaucus nuper deduxit in antrum,
Tu montes, & fusca petis, nunc lustra, Palæmon,
Heu miser impulsus cecidi, cessique dolori
Et victus jaceo, scabrosæ vallis in imo.
Delia virgineum potuit si flectere pectus
Endymion, si sæpe tuas celebravimus aras.
Sique tibi lentos fagis suspendimus arcus,
In me flecte tuas iras, me confifice telis.
Quid prodest placidum calamis superaddere carmen?
Quid labor assiduus? quid saltus ire per altos?
Excepit segnis Glaucus, quem vepribus altis
Excivi studio leporem, captoque potitur.
Ast ego delusus plorans effundo querelas
Has inter cautes, & saxa ruentia ripis
Excesis, quas aura velox per inane resolvit.
O veteres quercus, ilex annosa, nemusque
Perpetuum, voces miseri Palemonis amaras
Suscipite, & morte hos agiles mollite dolores.
En clausere Dei, nymphæ clausere procaces
Supplicibus votis aures, clausere Semones.
Siqua igitur vobis pietas sub cortice duro est
Irruite, & grandi misero sub pondere mortem
Ferte precor, si dulce fuit sitientibus olim
Exoptasse leves pluvias servasse virentes
A pecorum morsu frondes, ramisque bipennes
Obstasse, hæc est sola meos quæ possit amores,
Et male complexos quondam dissolvere nexus.
Quid mihi vita magis? Glaucus bona nostra moratur,
Is tenet, atque trahit, quid vitam tristis in annos
Extendis lacrimans? negligis quid perfida tantum
Mors orata? veni, venias precor, impia nostros
Exime quos nequeo juvenis jam ferre furores.
Advenies tandem? sed tu quæ dulcia falce
Dum tibi solus eram signabas cortice fagi
Furta, meos deflens dum cogerer ire recessus,
Amplexuque morans; summum jam munus amantis
Tol-

Tolle volens, facito juvenis ne tempora perdas.
En redeunt flores, redeunt & gramina pratis.
Tempora non redeunt, quæ dudum stulta Lycoris
In vacuum flevit moriens, ac obsita canis.
Nos morimur dum, dira jubes, pejora futuris
Linquentes credo, flebit mea Thestylis, usque
Vivet, & ornabit bustum lacrimosa corollis.
Tu flores, titulumque necis concede dolenti,
Si quondam placui, si te ferventer amavi.
Ast mihi quod restat lucis, te consequar, atque
Dum montes, silvasque coles, & roscida rura.
Ipse colam montes, silvas, & roscida rura,
Hæc secus umbrosas ripas quis defluit Amnus
Lenis ad Alpheos, prostratus mente Palæmon
Deflebat lacrimans, ast ocyor hesperus hædos
Egit, ut ad septas traherem, caprosque Melampus.

FAUNUS. Ecloga Tertia.

Palæmon, Pamphilus, Mœris.

Pal. Pamphile tu patrio recubas hic lentus in antro,
Dum fremit omne nemus pulsum clamoribus ægra
Thestylis, & parvi vacuus nunc omnia pendis.
Cantharus attrita nimium puto lapsus ab ansa
Terruit hunc, i, siste sues, ne gramina campis
Evellant rostris, & silvas mitte sonantes.
Pal. Marcidus extremo credis tibi forsan Jaccho,
Alloquar in somnum presso, auribus accipe voces,
Si patitur torpor, patitur si grata Lycisca.
Pam. Pace precor nostra sedeas, ac ista sinamus,
Ignaroque aperi quæso percepta, Palæmon.
Pal. Tempus erat placidum, pastores ludus habebat.
Aut somnus lenis, pastæ sub quercubus altis,
Ac patulis passim recubabant lacte petulcis
Ubera prebentes natis distenta capellæ.
Ast ego serta mihi pulchro distinguere acantho
Quærebam, servanda tamen dum fistula gratos

Nostra ciet versus Mopso, cui tempora digna
Nectere concessum lauro, & vincire capillos.
Otia cum subito rupit vox improba mæstæ
Thestylis, o clamans, quæ te vesania cœpit?
Ursos quid sequeris, montana per ardua Faune?
Non te cura tui retinet? non parva tuorum
Hædis mixta cohors, cornu ludentibus, arvis
Natorum? non matris amor? dic, obsecro, nescis
Qualis in hos rabies circumstrepat atra luporum
Allobrogum? credis tantis obstare periclis!
Femina sum, possim paucis sociata molossis?
Pam. Semper in adversos saltus, fractasque ruinas
Ire cupit Faunus, monstra, atque minantia mortem
Quærere; quid tandem? tenuit vox ire volentem?
Pal. Hoc ego quærebam veniens, sed Mœris ut opto
Ecce venit tardus, baculoque innixus adunco
Nescio quid secum meditans: salveris amice,
En optate venis, quis nostris obsecro nuper
Rumor inest silvis, nostin quæ Thestylis iræ?
Moe. Quid petis? est usquam crebras qui nesciat iras
Thestylis, & Fauni? nequeunt subsistere quercus,
Depereunt fessæ frondes clamoribus, & tu
Si canet Philomela petis, si ruminet hircus.
Pam. Sæpius has quondam memini risisse querelas.
Sed tu, Mœri, decus nostrum modo pone galerum,
Et baculum, mecumque sede, lucemque severam
Hanc fugito, nullæ veniunt de montibus umbræ,
Alta crepidinibus terræ petiere lacerti.
Hic nemus, & gelidi fontes, & mollia prata.
Hic hedera viridi tectum, pictumque corymbis
Antrum, quo magnus quondam requievit Amyntas.
Et pariter calamis una cantabimus omnes.
Moe. His ego cantabo silvis? nemus omne cicadis
Dedecus in nostrum, milvis, corvisque relictum est.
Pam. Quid tandem? corvos observent mente subulci.
Nos equidem nobis, Mopso, Musisque canamus,
Et placidum gremio servabunt sidera carmen.
Pal. Cura gregis parvi, quem forsan mergere lymphis.
Dum

Dum calor arva tenet, cupit, hoc nunc carmine Musis,
Et nobis placuisse vetat, sine quæso revisat
Delirus Cydipem, tenuesque recenseat hædos.
Moe. Est Cydipes nobis, niveos quæ contrahit agnos
In fontem, cythisumque paret, vaccisque salicta;
Et surgent celsæ salso de gurgite pinus
Ante quidem, & blandæ venient ad ovilia tigres,
Atque leo cervas fugiet, lupus atque capellas,
Quam mihi non animo Musis servire; sed ecce
Si tibi tantus amor silvarum nosse tumultum,
Expediam paucis, postquam consedimus antro.
Nescio si montes unquam, nemorosaque plana
Nostis, quæ gemino resident contermina ponto
Ausoniis, magno quondam disjuncta Peloro.
His Argus pastor merito cantandus ubique
Vivus erat campis, flavos hunc mille per arva
Audivi servare greges, nec plenius usquam
Et soles, imbresque graves, frondesque salubres
Et pecori, fœtuque novo, seu flumina quisquam
Cognovit, tantusque fuit dum carmine valles
Tangeret, ut noster Nysæ cui summa dicamus
Amphrysus pastor, vix quiret tendere secum
Vocibus, aut calamis, vel nervis, horrida tandem
Parca virum rapuit, meritisque recondidit astris.
Fleverunt montes Argum, flevere dolentes
Et Satyri, Faunique leves, & flevit Apollo.
Ast moriens silvas juveni commisit Alexo,
Qui cautus modicum, dum armenta per arva trahebat,
In gravidam tum forte lupam, rabieque tremendam
Incidit impavidus, nullo cum lumine lustrum
Ingrediens, cujus surgens sævissima guttur
Dentibus invasit, potuit neque ab inde revelli,
Donec & occulto spirasset tramite vita.
Hoc fertur, plerique volunt quod silva leones
Nutriat hæc, dirasque feras, quibus ipse severus
Occurrens, venans mortem suscepit Adonis.
Si nunc cuncta velim, quæ tunc gessere propinqui
Pastores narrare, dies non lucis ab ortu,

Usque

Usque domum saturæ redeunt cum nocte capellæ,
Sufficeret spatio, sed postquam Tityrus ista
Cognovit de rupe cava, quæ terminat Istrum,
Flevit, & innumeros secum de vallibus altis
Danubii vocitans canes, durosque bubulcos
Infrendens cœpit, linquensque armenta, suosque
Saltus, infandam tendit discerpere silvam,
Atque lupam captare petit, flavosque leones,
Ut pœnas tribuat meritis, nam frater Alexis
Tityrus iste fuit, nunquid vidisse furentem
Stat menti, ferro nuper venabula acuto
Gestantem manibus, multos & retia post hunc
Portantes humeris, ira rabieque frementes,
Hac olim transire via, silvamque per omnem?
Pal. Calchidicos, Istrosque refers, quid quæso tenenti
Eridanum socus arva queunt inferre laboris?
Moe. Ecce tene, multi per devia Tityron istum
Ex nostris, canibus sumptis, telisque sequuntur.
Inter quos Faunus, quem tristis & anxia fletu
Thestylis incassum revocat, clamoribus omnem
Concutiens silvam, tendit tamen ille neglectis
Fletibus atque suis, pulvis patet aspice colles.
Pam. Semper in adversum fertur male sanus, & egre
Fert Faunus requiem, veniet ni sibilus Austri.
Nunc aures fallit tempus, quo Thestilis ibit
Hesperi in amplexus, dabitur nec posse volenti
Sistere, sed redeat cupio melioribus astris.
Pal. Quis queat ardores juvenum compescere frenis?
Apta quies senibus, sedeant in limine matres.
Naritius nullas potuit præponere laudes
Quæsitis peregre; tibi si mens antra nemusque
Est servare, precor, cum sim post ire paratus,
Pasce greges nostros, & donec forte revertar
In silvas, ne meam Chrysidem tu solus habeto.
Pam. I felix, factumque putes, rediturus, amice,

DORUS. Ecloga Tertia.

Montanus, Dorus, Phytias.

Mon. Quo te Dore rapis? nemorumne per herbida capros
Scrutaris? seu forte boves? consiste parumper.
Nondum tecta quidem fumant, non Hesperus ardet,
Do. Da veniam, Montane, precor, fugiamque jubeto.
Quod petis hoc prohibet casus, nam cuncta pavesco,
Mo. Dives abis, si cuncta times, requiescere mecum
Hic fessus poteras, nam si non tecta ligustris
Antra mihi videas, est nobis ignis, & umbra.
Et quamquam steriles agri sint, proxima capris
Pascua non desunt, est grandis copia lactis,
Et veteris Bacchi nobis, & farris acervus.
Nec tibi quis Tuscus præstabit tutius antrum.
Do. Ah miserum rides; nescis quibus ipsa reservet
Te fortuna dolis, pastorum pascua quippe,
Nec bona nunc quæro, magnum mihi tuta latebra.
Ph. Si potius nil, Dore, petis, quid sumere differs
Oblatum? spectare potes de vertice campos
Alpheos, Tuscosque greges, Alpesque remotas,
Et Ligurum saltus, Rhodanum, rubrosque galeros
Metiri, ac ægram mentem revocare quiete.
Montani laudanda fides, i, sume, quid obstat?
Do. Si laudas faciam, sperabam posse timores
Ponere qua placido Florentia defluit Arno.
Nam priscam tu sæpe fidem cantare solebas
Florigenum, dum læta fuit fortuna meorum.
Ph. Sic fateor Damas nemorum vidisse, luporum
Rebus in adversis animos sumpsisse; labantem
Prostravi mentem, & timeo quoscumque recessus.
Mon. Sic est, intremus postquam successimus antro,
Tu dic, care puer, nobis, quibus anxius ultro
Sic fugias, medioque cibos Galatea parabit.
Do. O tibi si memorem quantis inimica fatiget
Me fortuna malis, non si per pascua tigres.

Im-

Immanes videas, fetas agitare juvencas,
In jugulumve rapi tauros, cœloque maligno
Omne pecus captum, tristique putrescere tabo.
Sic immite feres, utinam modo fata dedissent,
Immemor ipse forem, nam dum mecum acta revolvo,
Vix lacrimas cohibere queo, vix aspera verba.
Mon. Quin tu pande, precor, magnos audire labores
Non sumus insoliti, grandisque invictaque cordi
Mens sedet, & nulli cedit mihi crede labori.
Dor. Quæ Volsci coluere prius, campanaque rura
Lucanos saltus, Samnitum pascua, rupes
Et montes Brutios, Calabrumque aspreta, levesque
Jam Dauni campos, peligno, & flumina grata.
Olim Argus tenuit; princeps his omnibus unus.
Argus pastor erat, cui fas complectere cuncta
Viribus, ac oculis, calamis & flectere quercus.
Hic abiit, cœloque senex se condidit alto,
Defletus modicum, verum præsagia vatum
Prædixere quidem: lacrimas, quas demitis Argo,
Inferias posceet post hunc miserandus Alexis,
Qui gregibus nimium durus, silvisque molestus
Imperitans abiit, crudeli funere pulsus.
Munere post Phytiæ pulchra est mihi juncta Lycoris,
Et sub me septas Argi tenuere nepotes.
Quas inter, clarosque lacus, pecorosaque Tempe
Chalcidici veteres silvam posuere coloni
A Cumis, qua nulla prior dum floruit, in qua
Dum nos jurgantes pueros agitaret Erinnys.
Ecce celer quondam patriis Polyphemus ab arvis
Progenitus nostris, & nostro sanguine ripis
Altus in extremis Istri, puto lacte ferino.
Quo jaculo incertum, certo mutilatus ab ictu
Parte sui, justa rabie succensus, & ira
Irruit ut torrens, qui hybernis imbribus auctus
Monte cadit celso, & rumoribus omnia complens;
Hæc arbusta rapit, quatit hæc, ruit atque superbum,
In rupes, & saxa trahens ingentia volvit.
Nec sævo lacerasse prius sub vindice sontes,

Nec post innocui Paphi fœdasse cruore
Sidereos vultus, truncum & jecisse cadaver.
Aut vinclis, gratos nymphis, onerasse puellos,
Immitis potuere gravem minuisse furorem.
Exuit infaustos ungues truculentior angue,
Frendens, & pomis, foliis, & cortice nudat
Fruteta, & vitreos perturbans sanguine fontes,
Dentibus infringens ramos, pictasque volucres
Murmure dispendens, claustrisque repagula frangens.
Omne pecus mungit, decerpit, vellera tondet.
Absorbet natos, miseras eviscerat agnas.
Si pejora nequit, rescindit cornua tauris.
Vix Cereri sacras quercus, vix antra Lycæo,
Intacta est passus, Satyros, nymphasque vetustas,
Et Faunos lucis pepulit, sic astra ferebant.
Mon. Sic magnis prisci finem dare tristia rebus
Jurgia cantabant nobis quandoque bubulci.
Ph. Quid lacrimis, Montane, mades? ubi pectus herile?
Mon. O Phytia, fateor; quis nam sibi ponere leges
Sic potuit, pro ut ipse facis? sum carneus hercle.
Hæc hodie dum falce Lycas virgulta secaret,
Intento gregibus Corydon narrabat Amyntæ,
Et si nulla fides illis, sum flere coactus.
Quid veris faciam? Dorus sed cœpta sequatur.
Et me linque meis lacrimis, satiabitur istis,
Heu pietas, & certa fides, quibus angor, amicus.
Do. Dum ruit omne decus nemorum, nunc ordine nullo
Pastores, pariterque greges, armentaque passim
Diffugiunt, timidique ruunt, loca namque ministrat
Ipse pavor, petit hic colles, petit ille cavernas,
Lustraque silvarum, plures se jungere monstro
Sunt ausi, & præstire fidem, quibus ipsa Deum vis
Siqua est, ut fertur, statuet pro munere munus.
Obscenas sævi pregnans, vix squalida Nays
Evasit tremebunda manus, onerata gemella
Prole, per umbrosam noctem magalia tentans
Passibus incertis, lacrimæ non sponte repentes,
Quas tu, Montani, Phytia, sic ante monebas,

Ad-

Adveniunt, nec plura quidem jam dicere possum.
Mon. Nec mirum, sed dura animū, mi Dore, precamur.
Nec taceas reliquum: juvit narrasse labores.
Ph. Quis neget optatum juveni? mos nempe gerendus
Montano, dic, Dore, precor; nunc cura peculi
Nulla tibi, trahimusque moras in vertice tuto.
Mon. Quid Paphus quæso, cui centum brachia, centum
Fama refert oculos, cui tanta licentia fandi
In Superos, hominesque fiat? non cuspide lata
Occurrit monstro? quid tunc furibundus Asylas?
Quid pecudum custos Phorbas? quid Damon amicus?
Quid tu? quid Phytias? quid Pamphilus atq; Molorcus?
Ac alii tecum tangentes alta boatu
Sidera, jactantes vario sermone palæstras,
Atque pedum cursus, cestus, & fortia facta?
Dor. Jam satis ostensum, Phytias in littore solus
Invictus mansit, qui nunc peregrina per arva
Me profugum sequitur; stabat mens currere contra
Ingens, & lectas pharetra de more sagittas
Abstuleram, nervusque levem jam flexerat arcum.
Sed tenuit non sana fides, numerusque meorum
Tunc nullus, Phytiasque boans: quo tendere frustra,
Stulte puer, tentas; nequidquam flectere fata
Nitimur, hoc cœlo placuit, sic Juppiter æquus
Viderat, & pensis dederat sua jura futuris.
Hinc natale solum, silvas, armenta, domosque
Liquimus, ac tenui lembo diffugimus ambo
Infandam monstri rabiem, nec defuit usquam
Dux fidus, placideque tulit quoscumque labores.
Nos turbo, fluctusque maris, Thelamoniæ ad horas
Impulit, inde tuos errantes venimus agros.
Mon. Ut vestros doleo casus, sit silva perennis
Hæc nobis, parvumque pecus, quod sit tibi curæ
Sumito; tu ducas; sed si mihi nuntia veri
Ilice ab excelsa cornix fuit, ecce parantur
Multa tibi graviora satis, reditusque propinquus,
Spes te sæpe trahet sterilis; quidquid modo perdis,
Vinces cunctando, sed non tibi Delphica laurus
Ser-

Sertum læta dabit, donec tu manibus unum
Falce caput tribues pro cunctis; nos quoque diras
Si tibi, Dore, placet faciles transire querelas
Mittamus, Bacchoque sacrum celebremus honorem.
En Galatea vocat, redeunt cum matribus agni,
Et nox cærulea jam terras denigrat umbra.

SILVA CADENS. Ecloga Quinta.

Caliopus, Pamphilus.

Cal. Pamphile, tu placidos tecum meditaris amores
Calcidiæ, viridi recubans in gramine solus;
Ipsa dolens, deflet miseras quas nescio silvas.
Pam. Unde precor nosti? sis mecum, Phœbus in altum
Tollit equos, prosunt umbræ mihi crede capellis.
Cal. Sicelidum saltus, & florida rura Pelori
Forte pererrabam, vox venit tristis ad aures.
Attonitus tum firmo gradum, prospecto frequenter
Si videam flentem, video, quid lilia falce
Secta loquar, floresque malo jam sole reflexos
Cespite? sic nudo lacrimis oppleta jacebat
Illa suis, questusque graves ex ore trahebat.
Pam. Heu mihi quid vivo, jam tactæ fulmine pinus,
Et pecudes prostrasse canes, noctisque per umbram
Ex septis ululare lupos, audisse nefandum
Prodigium dederant; sed dic quas obsecro voces
Illa dabat deflens, tua præsto stat tibi merces.
Cal. Quas ego concepi referam, tu dulcis Amynta
Nunc oculos gregibus præstes, servesque precamur.
Ne si damna satisfaciant fortasse capellæ,
Hirsutus Corylas Bavio mictente lacesset
Hircos, interea, morsu vel terreat agnos.
Pam. Ne dubites saxis sistet, baculoque juvabit.
Cal. Illa diu postquam Faunos, nymphasque vocavit
Incassum, pectusque manu pulsavit, & ora
Vocibus assiduis Sirenæ in littore fractis
Parthenopis residens, misere singultibus inquit.

Non fuit Ausonicis campis me judice silva hac
Lætior, aut major, nulla atque capacior ævi.
Hæc fagis cœlum tangebat, & ilice multa
Quercubus insignis, viridi spectandaque lauro;
Ac cedro crebra, funesta & pulchra cupressu,
Non adeo quondam formosa Libystidos ursis.
Horrida cui cessit, magnorum Erycinia nutrix,
Silvestrumque boum gelido sub cardine cœli,
Idaque judicio Paridis memoranda puellis,
Bebritiumve nemus cessit, cessitque Erymanthum.
Floribus hæc ramos, & prata virentia semper
Pingebat croceis, roseisque, & mille colorum,
Colchida dum primum siccaret vellera Phœbus.
Quid referam claros leni per gramina cursu
Serpentes, rivos, fontesque, lacusque recentes,
Antraque perpetuis non arte recondita tophis?
Hac pictæ nidos cunctæ fecere volucres,
Psittacus exustis usque huc accessit ab arvis
Captus amore soli, sic & pulcherrima fœnix.
Nec fuit Italiæ quæ ferret silva leones
Hanc præter, mites tulit hæc, iraque verendos.
Ut taceam lepores, cervos, & dente minaces
Apros, & capreas, & grandes viribus ursos.
Hæc niveas habuit pecudes, quibus inclita tantum
Vellera præstabant reliquis, quantum aurea poma
Glandibus, aut sorbis, referat quis grandia quantum
Dudum armenta boum pavitque, & texerit umbra?
Quantum lactis eis fuerit, quæ copia prolis,
Pascua dum magnus servabat Tityrus olim?
Heu mihi cognovit Cyclops, ast Tityrus ille est
Qui primus pecori leges, nemorique salubres
Carmine cantavit, quarum nec clarior usquam
Copia dicta fuit legum, nec prisca tulere
Secula majores, auro dum floruit ætas
Sanguine, si veri quidquam primæva vetustas
Insculptum liquit fagis, vel robore duro.
Me miseram memini lætas quibus ipsa choreis
Saltantes vidi Satyros, facilesque Napæas
Flo-

Floribus ornatas, & sertis fronde revinctis
Esculea, & gratos silvis expromere versus,
Nunc stipulis auctos, fidibus nunc arte canoris.
Sed quid tot refero? complectar ut omnia paucis.
Quantum cana salix alno, quantumque myricæ
Quercubus, & celsis cedunt vepreta cupressis,
Hunc omnis tantum cedebat silva, nemusque
Pro superum virtus, quantū hæc modo tempora distant
A pristis, quantumve malis dat Juppiter astris
Arbitrii; fortuna quidem quos ante fovebat
Læta nimis, pavidos secum revoluta fatigat.
Plangite Silvani veteres, heu plangite mecum
Delapsæ quercus, grandes cecidere cupressus.
Esculus exarsit submissis undique flammis.
Pinus nulla sedet, virides albescere lauros
Heu video, & bicolor passim jacet undique myrtus.
Aret & omne folium pallens, arbustaque nuda
Frondibus in nihilum tendunt, abiere volucres
Antraque pastorum video dejecta, recessus
Incultos, muscoque putri pallescere fontes.
Et nitidos rivos turpi sordescere limo
Ac circum ripas, calamos crevisse palustres.
Quod meritum? quod triste nefas? quod crimen avitū,
Vel fortasse tuum potuit coelestibus iras
Injecisse tua cum clade? miserrima quis tam
Quis tam dira Deus permisit lapsa? quis Orco
Eduxit pestes in te? quis quæso labores
Excudisse tuos potuit, tristesque ruinas?
O ruber hortorum custos, cui pulcher acanthus
Aggere surgebat viridi, canumque ligustrum.
Et quem puniceo quondam cum flore roseta.
Et molles violæ stabant, & lilia circum
Hyblæusque thymus, nigra & vaccinia tecum
Crescere sunt solita, an cernis quam creverit uncus
Carduus, & vacuus surgat paliurus in hortis?
Vulvaque vel satutis onagris suspecta cicuta?
Ah Faunum, pietas fertis, Dryadesve sorores.
Quis stipula toties frondes, virgultaque movi.

Hoc ſpectare nefas? video ſine vitibus ulmos.
Vix hederæ vivunt, ſolitos flaveſcere campos.
En vacuis plenos, proſpecto horreſcere avenis:
Piſcoſique lacus, pontus, fluviique quieſcunt.
Cortex nullus ineſt, reſonant nec littora tonſis,
Et paſſim video ſparſas, heu vaſta per arva
Infectas tabo pecudes, morbiſque capellas.
Paſtoreſque graves, per ſordida luſtra ferarum
Diſperſos, turpique fuga nemus omne relictum eſt.
Alceſtus trepidans abiit, tremebunda Lycoris,
In dubium liquit ſilvas evecta per altum.
Omne decus periit, luctuſque laborque ſuperſunt.
Plangite Sylvani veteres, heu plangite mecum.
Silva decus noſtrum periit, pereamus & ipſi.
Hæc ubi dicta dedit, manibus lacerare capillos
Implicitos vidi, tandem quaſi victa reſedit.
Pam Heu miſer, heu video, quæ ſit ſibi cauſa doloris,
Indignum facinus lacrimis revocare putabat,
Præviſum dudum ſuperis, & penſa ſororum.
Errat ſtulta nimis, cœlo parcre neceſſe eſt.
Sed tu dum fleret, nullis ſolatia verbis
Perdita tentaſti placidis reparare querentis?
Cal. Non equidem ne forte malus Polyphemus adeſſet
Indignans, celeri ſed te per paſcua paſſu
Quæſivi, tu verba dabis, tu nubila purga
Pam. Quid tibi mercedis ſtatuam? quæ dona labori?
De grege nil poſſum, calamos accepit Opheltes.
Sunt mihi creſcentes catuli, quos ſæva Lyciſca
Lacte domi nutrit, ſummas quem duxeris ipſe.
Col. Dum grandes faciam, ſed tu modo quære gementem
Dilectamque tibi, pecudes mulſurus abibo.

ALCESTUS. Ecloga Sexta.

Amynta, Melibœus.

Amyn. Paſtores transiſſe nives, & frigora læti,
Sub divo veteres ſtipula modulantur amores.

Æsculeas hedera nectunt de more corollas,
Crateras Bromio statuunt, & vina salutant
Cantibus, & multo protendunt carmine sacrum.
Tu, Melibœe, quidem plangoribus omnia solus
Confundis, quæ tanta tibi nunc causa doloris?
Mel. Silva vetus cecidit, lapsa est, cui præfuit Argus
Custodes abiere gregum, periere sequaces.
Nostris an vivat nobis Alcestus in oris
Incertum, & clausas disjecit bellua septas.
Am. Parcendum lacrimis, nam trux Polyphemus abivit.
Alcestus rediit nobis, rediere vagantes
Pastores, oviumque greges rediere priores;
Lætitiaque virent silvæ, vallesque resultant.
Omnis ager pubet, redeunt sua sidera pratis,
Frondes arbustis, hædis quoque cornua surgunt;
Cornupetant campis lunata fronte juvenci.
Massicus, & Gaurus florent, pulcherque Vesevus
Innovat arbustis vites, stauratque Falernus
Ulmis jam colles; stringit Vulturnus & undas.
Surge ideo, lætumque diem psallentibus auge.
Mel. Lenta fides magnis semper præstatur, Amynta,
Nec facile annosum falsis risisse subulcum est.
Pan Deus a silvis oculos avertit, & omne
Sævit in Alcestum dira vertigine cœlum.
Quis daret heu celeres pennas, quis quæso volatum?
Quisve iras superum posset placare repente?
I lætis te dede precor, sertisque corona;
Meque meis lacrimis finito, miserisque querelis.
Amyn. Si Corinna meo sedeat, Melibœe, sub antro,
Vera loquor, vidi Circæum vertice flammis
Fulgentem in reditu, sic & Garganus, & ingens
Apenninus heri, fumabant culmine summo
Lætitia, & multis quod forsan credere durum,
Ætna quidem plausu fumos convertit in ignes.
Et si nulla fides dictis, hunc suspice collem,
Quam vireat, squalentem olim pallore, quid ultra?
His oculis juro, calcantem littora vidi
Euboica, & matrem amplexu, pulchrasque sorores

Suscepisse pio, lætis ac oscula dantem.
Mel Quid verbis opus est multis, mi dulcis Amynta?
Floribus ut Tytan nocturno frigore lapsis,
Dictamnus capreis, pecorique Favonius ægro,
Utque salus arvis æstu sitientibus imber;
Sic cordi tua dicta meo; te summe precamur,
Phœbe pater, te, læta Pales, da cœpta secundent,
Non silvis umquam, numquam pastoribus usquam
Illuxit tam grata dies, tu cespite vivo
Erige propter aquas nobis altaria, Phorba,
Et lauro, & fortis hederæ, myrtoque corona.
Inde & Idumæas fer palmas, postque bidentes
In sacrum niveas deduc, ac omnia serva.
Tu mœstas pecudes herbis, & fonte Lycophron,
Et calamis refove; nostri quam turpis Orion
Læserit has dudum lacrimis dum tempora flerent.
Nosque diem celebrem cantu deducere Amynta,
Et delubra Deum festis ambire choreis
Credo decet; viridis foliis ornatus olivæ,
Tu primus sacrum gracili persabis avena.
Ast ego populea redimitus fronde secundus
Carmina cantabo, stipulis, & carmine docti
Ambo sumus, nobis nemo nunc prævalet agris
In Siculis, ni forte gravis certaret Jolas.
Hic alios superat, quantum vepreta cupressi.
Am. Ergo alacres dignum calamis, & carmine festum
Cantemus, tu primus eris, tu carmine major.
Et sculpto dudum descriptos cortice rastro,
Phyllidis incipies, vel quos mage dixeris ignes,
Seu magis Alcesti laudes, non dignior ullus.
Seu magnos Phytias quos pertulit ante labores,
Qui meruit versus, quos Silbon flabat avena.
Mel. Phyllis in agresti se jactet cespite ludens.
Expectet Phytias, cui credo magna paratur
Posteritas, si vera sonat Deus æthere lævo.
Nos tamen Alcesto dignas per sæcula voces
Ut dabitur cantare decet, cantabimus ambo
Liberides nostrum tollant ad sidera carmen.

Am. Ecce puer placida pariter residemus in umbra:
Et superis gratos mittunt altaria fumos:
Ruminat omne pecus, pueri, campique quiescunt.
Quid trahis in longum conceptos jam tibi versus?
Mel. Alcestum postquam silvis abstraxit amatis
Fatorum praedura lues, flevere dolentes
Parthenopes nymphae, nec vidit Daunia sulcos,
Vitibus obstupuit Bacchus, periere juvenci,
Vulturnusque senex, ingentia saxa revolvens,
Excessit ripas, luteus dimissus ab urna;
Montibus obstructum nebulis, fumoque cacumen
Vidimus, & valles ululatu flere dolenti.
Tunc quos clara dedit tellus, rugire leones
Non ausos, laqueosque graves sentire coactos
Venantum primo, lyncis quoque lumen ademptum.
Ah quantum potuit de te fortuna, quibusque
Casibus in dubios te traxit saeva meatus.
Ast ego, Phoebe, deum coeli, posuisse labori
Alcesti finem, & patriis post reddere silvis
Dignatus, meritos nymphae tibi semper honores
Carmine perpetuo resonent, precor, atque bubulci.
Am. Non thymus est apibus, non agnis lenis hibiscus,
Non cythisus capris, quantum tua carmina nobis.
Nunc ego restituam silvis, fluviisque tenebo.
Plaudite jam colles, & vos jam plaudite montes,
Redditus est nostris Alcestus, redditus antris.
Littora jam plausu surgant, & flumina currant.
Nunc plausu complere polos: hic spernere terras
Occiduas; solisque vias, coelumque serenum
Cernere, & obliquos Phoebes mirarier orbes
Coepit, & Astream silvis revocavit abactam.
Hac tauros curru junget, servisque leones,
Armentisque lupos, serpentum sibila sulcis
Auferet, & meritos Musis concedet honores.
Plaudite jam colles, & vos jam plaudite montes,
Redditus est nostris Alcestus, redditus antris.
Dum mare fluctivagos pisces, tellusque tenebit
Quadrupedes, aër volucres, & sidera olympus.

Alceſtus ſilvis, paſtoribus, atque puellis
Sit lumen; ſemperque decus; nec limina Ditis
Conſpiciat moriens, ſuperis ſit Delphicus alter.
Plaudite jam colles, & vos jam plaudite montes.
Redditus eſt noſtris Alceſtus, redditus antris.
Nos agnam mactare decet, nos cernat ovantes
Alceſtus, taurumque ſibi dum tempora victor
Umbrabit lauro, veniat lux illa precamur:
Et ſuris vinctis ſaltabimus inde coturno;
Elicietque ſonos ſtipulis Tyrrhenus Aſylas;
Abſtabunt coram Damon Phyriaſque canentes.
Plaudite jam colles, & vos jam plaudite montes,
Redditus eſt noſtris Alceſtus redditus antris.
Vix, Alceſte, decus noſtrum, vix credere famæ
Poſt nos ruricolæ poterunt, ſed cortice duro
Poſteritas tua facta leget, te populus ingens,
Te Corylus ſculptum, ſervabit te quoque fagus.
Dum fluet Eridanus, dum montes vallibus umbras
Præſtabunt, dum grata ſalix, dum gratus hibiſcus
Naſcetur capris, creſcent ea nomina quantum!
Ipſa quidem fagus creſcet, mirabitur Araus,
Atque colet gratis linquens tua facta futuris.
Plaudite jam colles, & vos jam plaudite montes,
Redditus eſt noſtris Alceſtus, redditus antris.

Mel. Munera quis ſtatuet pro tanto carmine digna?
Dulce vilis quantum ruſco præfertur amomum,
Atque rubis myrtus, laurus vel dignior alga,
Tantum ego tu ſuperes dicam cantando Menalcam.
Et calamis, o quantus eris, ſi præſtet Jolas
Te ſtipula perflare ſua, tunc ſaxa movebis.
Eſt mihi conſpicuum ſignis, quod condidit olim
Ilas Spartanus, quamvis duo vaſa fuiſſent,
Dum placido nobis victus conceſſit amore,
Horum aliud nuper rapuit gratiſſima Phyllis.
Tu reliquum (quamquam tanto ſit munus agreſte)
Suſcipe, ſed noſcas nulli tetigiſſe labellum.

Aut. Sat video te cogat amor. dum munera tanti
Concedis puero, non parva teneret Jolas.

Tu ne sperne precor baculum, quem Cyprius olim
Dum juvenis Phrigias agitaret arundine damas,
Concessit Lycidas sumptum de rupe Scamandri
Nodis insignem, nec non & cuspide fulva.
Sed sta, chare, precor, modicumque adverte quod oro.
Personuit silvis Echo? non oro latratus
Concipis ipse canum? grandis non ille Melampus?
Non gregis, heu custos latrat? Non illa Lycisca?
Est, equidem, nosco, timeo ne sævus ovili
Nunc lupus insultet, seu bellua sævior, ibo
Ut videam, & manibus tollam, ne lædat hiulcus,
Tu venias quæso, si te fortasse ciebo.

JURGIUM. Ecloga Septima.

Daphnis, Florida.

Daph. Florida, quid stertens, commissum linquis ovile?
Non satius fuerat dixisses: serva amicus,
Hoc saltem Daphnis recubas dum victa Lyæo.
Flor. Tu servare gregem nosti, fur pessime Daphni?
Cum veteres flectas fagos immensus Jaccho.
Daph. Non ego quod vidi nuper dum septa Phasellis
Canibus orites sparsis, & veste soluta?
Clam dicam, tu tristis amet sine mente Lupiscus?
Flor. Vir gregis impulsus rabie mihi fugerat illud;
An tibi liquissem, quem sævo vulnere capros,
Alphei in medio membris, foetasque capellas
Carpentem vidi, quamquam plangore Phaselis
Posceret in vacuum, tu per dumeta trahebas
Infestus; curva præraptas falce bidentes?
Daph. Nonne ego quod libuit poteram deducere nostras?
Flor. Portasti tecum medo, quid, pessime, nostras?
Circius aut misit, seu forte Briciñia mater.
Quid fuit Alpheis rerum? vetus extat origo,
His quidem ab Hellaida, tibi tristis & aspera partem
Barbaries inculta dedit, quid, pessime, nostras?
Daph. Quid Galatea precor faciet, cum talia lusor,

Au-

Audet, & infando deturpat gutture Daphnim?
Bellua, me nemorum nupes, pecoriſque magiſtrum
Silvicolæ fecere ſenes, omniſque poteſtas
Arbitrio commiſſa meo eſt, quos Indus inundat,
Quoſve Pyreneus collis, ſeu cœlifer Atlas,
Quoſque tenet Rhodopes ſilvis, aut abluit Hebrus,
Quoſve aliger Garamas ferventibus urget arenis
Arceo paſtores, & tu male fama ſuperbis?
Flor. Et quos jam cœlo dederunt decerpta vetuſtas,
Merſeras aut Orco, pariter dimiſſa decebat
Cum tibi ſit parvus nemorum vix angulus unus
Jure cui poſſis fragiles injungere leges.
Indos Moſa ſecat, Getulos abluit Albis,
Atque tuas Tybris, Rhenus, ... ſulcat arenas,
I decus Arctoum, Theutonos lude bilingues,
Nos titulos vacuos, & lentos novimus arcus.
Daph. Quid titulos? non orba vides, quibus ipſe moloſſis
Progredior ſæpius? lauros Galatea reſervet
Ornet, & intexens nobis aliquando capillos,
Flectere ſerta manu cupiat, tu ... dicas
Nos titulos vacuos, & lentos novimus arcus.
Flor. O miſeram tibi ſerta comis Galatea virentia
Imponet, loqui? tædas extinguere flammas
Tunc dicam, referetque diem ſine heſperus, & ſol
Inducet veniens umbras, qui primus ſemper
Hos tulit in fluviis, poterit depoſcere ...
Et lauri triſtes porcis exponere frondes
Si te geſtantem videat; mihi numina poſtremi
Ante diem moriar, Latiam quam cernere Daphnim,
Sauromatæ poſſim, crineſque caputque prementem.
Daph. Quid tantum, delira, times, quod juſſit Apollo
Tu renuis? melius fuerat componere lites,
Et quos jamdudum noſtris antiquior ætas
Exibuit ſertis flores, tu candida lauros
Præſtares, ut facta tuis Jovis ales ab altis
Invigilet gregibus, removens vulpeſque lupoſque.
Flor. Hac ego te ſemper cognovi retia cervis
Aut capreis laqueos, mediis in vallibus aptare
Ten-

Tendere; cum jaculo valeas nil optime, Daphni,
Blanditiis, cæcumque putas includere claustris.
Nosceris; errasti, nec tu quibus inscia quondam
Omne nemus, sepesque dedi, taurosque, caprosque,
Amplexusque meos, ac oscula læta; nec illa
Secula volvuntur nobis, nec vertitur ordo,
Qui dudum, quo grandis erat per compita Daphnis;
Absit, & ut credam de te modo sentiat, acer
Qui fueras prædo, tam sancte; summus Apollo
Jusserit, ut lauro tua cingas tempora sacra,
Sed cedam, memini puerum dixisse Golium,
Esse polos superum, campos mortalibus esse
Concessos, quod quisque sua ditione teneret.
Libera sum mulier, nullo sociata marito,
Et thalamis ultro renuo, jurique jugali;
Sunt vires, animique manent, arcusque, trucesque
Custodes ovium, peperit quos sæva Lycisca.
Et moriar potius, quam jactem lilia corvis.
Daph. Libera tu mulier? quasi non viderimus ipsi,
Quot mœchis prostrata jaces, caretea Phaselis,
Si tu forte neges, servant vestigia sulci.
Venales tibi, stulta, manus mercede parasti,
Hos fortes arcus, jacula hos, tutosque recessus
Esse putas? sex tempore virum, servique fugaces
Sunt, quos dirus amor, seu forsan tristis egestas
E silvis pepulit nostris, non hercle sagittam
Eximerem pharetra, loris, virgisque fugabo.
Ast tu sume colum, calathosque, & pensa puellis
Impartire tuis, & pascua linque bubulcis.
Spirantes tymbra, tibi sint, mea Florida, curæ,
Atque roseta tuis aperi, & violaria pande,
Collige jam flores, pueris compone corollas,
Et natis occide sues, convivia pone.
Da spatium barbas pectant, da stringere vestes,
Da laqueis ambire feras, da tempora ludis,
Da vitreos fontes, quorum restantibus undis
Incedant compti. radios & findere Phœbi
Permitte, ut possint animos assumere grandes,

Dum

Dum tenues idolo segnes se corpore cernent.
Da graciles stipulas, umbras compone recentes.
Sterne leves algas, nymphas immisce procaces,
Da vina, & somnos, & vesca papavera lentis.
Pelle canes silvis, arbustis pelle cicadas.
Sed tandem videas miseris quid feceris; hercle
Nos Phrigius lusit Pastor, nos sprevit Osyris,
Non impune diu, nec tu si spreveris inquam.
Flor. Sic faciam, dum grata quies, dum floridus annus.
Dum virides silvæ stabunt, cœlumque serenum.
Invidus ut doleas? sed quid male sanus amores
Obicis indecores, nemo stolidissime credet;
Mos vetus est mœchis, matronis turpia castis
Objecisse quidem, testis mihi maxima quercus,
Sacra Jovi, quia falsa refers, ast, inclite, quid tu?
Quid Phrigius pastor? quid dicis sprevit Osyris?
Non impune; miser? quasi jam nemus omne Canobum
Videris, & Mysios colles, vallesque Scamandri.
Cum vix agnoscas tibi celsos elicis ignes,
Hæc stolidis stipula referes aliquando Napæis.
Dum tu Pannones victos cantabis agrestes,
Nec taceas nuper signarum limen ab angue,
Segnitieque tua pastum ex ferrugine sertum
In campis Henetum; sunt hæc purganda, priusquam
Exoidum fagis, Daphni, septisque mineris
Inflatus rabie: satius tibi vertere passus
Orbis in extremum, quo tu mulieribus arces
Frigis, ac Onagris componis septa comatis.
Vinitor & tensos resecat tibi viribus antes.
Daph. Me miserum raucis veni contendere ranis,
Te natis commendo tuis, hi pectere crines
Et faciem purgare tuam, vestesque novare,
Et mores ornare tuos, laudesque levare
Noverunt, primi facient (ni fallor) ut Arnus
Nunciet Alpheis, quoniam tua colla superba
Calce premam victor, vacuatis sanguine fibris,
Flor. Hesperidum mihi poma dedit Tirynthius heros
Asseruitque graves ægris, hæc ponere somnos
Fre-

Freneticis, his ergo tuo post remo medebor
Fervori, magnos memini pressisse furores,
Insuber, atque Ligus, post hæc tua somnia solvent.

MIDAS. Ecloga Octava.

Damon, Phytias.

Dam. Tolle pecus, Phytia, nescis quibus inscius arvis
Nunc sedeas, Midas si te vel forte Lupisca
Viderit, errasti, dubium quis promptius ultro
Irruat in prædam, seu servet durius actam
Ph. Quid verbis laceras grandes, venerande, bubulcos?
Quid Damon suades fesso? dum jussit egestas
Hunc domini servare greges, hanc pensa Minervæ
Ducere per noctes, potuit fortasse timeri.
Nunc illis armenta boum per gramina servat
Aufidus, & vitulos deducit ab ubere Marsus.
Non hostis venio, vult Midas ipse daturus
Pascua, siqua fides, fontesque umbrasque recentes.
Dam. Coge pecus dum tempus adest, (ni fallor) amata,
Quam nolis venisse, dies mihi crede futura est,
Et promissa quidem tenues dispersa per auras
In nihilum venient; sed tu quid stulte putabas.
Hos magnos habuisse greges, ni fraude parassent;
Non hominum justi quid possint ferre labores
Novimus; & quantum septis augere peculi.
Ph. Me miserum deceptus, inops, per saxa, per æstus
En iterum revocandus eras grex anxie, nusquam
Comperies, quo grata quies tibi præstita fœtus
Gramine permittat læto deponere, Damon.
Pana Deum testor, non herbida prata, nec amnes
Exhausti, natale solum, patriosque recessus
Arcadiæ, ut sinerem fecere, & quærere campos.
Pastores nimium cupidi, trucis atque Lupiscæ
Sola fides, fallaxque nimis spes alta Vesevi,
Atque sinus Gauri virides fontesque lacusque
Ut peterem potuere; tamen dum tristis Orion

Al-

Alta tenet, noctis prohibens cantare volucres,
Sta precor, atque doce miserum, quo jure Lupisca,
Quò Midas rapiant, armentaque maxima ducant.
Da. Nympha decus nemorum, placidis residebat in arvis
Euboicis, nuper clara viduata misella.
Hanc ardere quidem cœpit, cum ferret ad urbem
Lac pressum Midas, pecudum & de more cadentum
Exuvias, cœpto favit fortuna furori,
Nam gravis ære domum, fervens dum forte redibat
Cespite pro viridi, prostravit munere victam.
Hæc hujus jam capta, leves è pectore curas
Expulit, ac animos immisit fervida grandes.
Cumque diem functus terras dimitteret Argus,
Et lævo tandem fato cecidisset Alexis.
Extemplo callens hic se se miscuit altis
Pastorum rebus, Dircæaque semina passim
Omnia complevit jactans, cumque impia virtus
In se discordes armasset cuspide fratres
Prosiliens, avidus Midas, pecudesque bovesque
Occupat insidiis, & ne sibi tuta deessent
Abdita, Melalcem studio conjunxit Amœto,
Quos postquam miseros undis retraxit avitos
In campos, lauro & flavos vincire capillos,
Et querno fecit dextras ornare bacillo,
Primum se divum titulis immiscuit altis,
Cum pridem placido vix esset cognitus Arno.
Ph. O felix jam sorte sua, quis plura requirat?
Imperat ex servo, merces conflavit in aurum.
Dam. Saxeus es, Phytia, video, coluisse Napæas,
Et nemorum Pannos æque, nymphasque puellas
Thure pio credas, qui surripit undique capros,
Claustraque si frangat, felicem dicis avarum.
Ph. Immo equidem dico, nemo, nisi Juppiter æquus
Jusserit, in celsos usquam conscendet honores.
Dam Te Phytiam rebar, silvæ fecere Lycurgum,
Et superum mentem video, cessere subulco
Sulphurei colles. & pascua grata Lyæo.
Ph. Sum Phytias; Damon, Phytias sum pastor, & Arcas
Et

Et calamis didici pastas mulcere capellas,
Non mores hominum, sacra & monimenta Lycurgi,
Tu miserum ridere potes, tibi grandis Apollo
Concessit citharam, Pomona cadentia pomis
Arbuta, sic temnis summo de culmine lapsos.
Sæpe vices rerum verti cantabat Amyntas
Jam senior, lacrimas mecum mors æqua resolvet.
Dam. O Phytia, consiste precor, mentemque resume.
Ante polos linthes sulcabunt, Nerea currus
Orbita, frondoso pandum delphina Pelorus
Vertice suscipiet, nantem, quam Damon amicum
Contemnat Phytiam, sed tu modo respice verum,
Hujus quippe fuit mos semper vertere vultus,
Quodque velit validis se nolle infingere signis.
Hinc serpens pratis viridi contectus in herba,
Serpere, & incautas cauda vincire capellas,
Atque hœdos morsu solitus lacerare tenellos.
Sed postquam vires auxit compressa catella
Insurgens coram tauro, qui ludat in ervo
Persimilis cornu, celsas infringere pinus,
Sternere prævalidas quercus, silvasque boatu
Terribili complere, leves persterrere septas
Cœpit, & horrendus rabie leo vertere in agnas,
In circum bubulas, ursosque arcere frementes.
Quis putet? & Bavio subtraxit subdolus hircos,
Prægnantesque boves, & pingues carmine tauros
Eduxit stabulis, rauco latrante Melampo.
Quot Faunos quondam, nymphas quot lusit agrestes,
Quot Satyros ficto calamis per devia cantu?
Seque Mecœnatem, magnumque, deumque vocari
Gliscit, & invitas dum servat rupe Camœnas,
Ascræum putat esse senem, silvasque movere
Castalias, & plectra Dei, sacrasque sorores;
Quis queat insanos ausus? quis dicere sævos
Et nemorum, pecorumque simul, juvenumque ruinas,
Quas dedit, & pariter secum trux inde Lupisca?
Hæc siliquas porcis, & gramina subtrahit agnis,
Emungit miseras turpi squalore juvencas,

Ac

Ac matrum parvos subducit ab ubere natos.
Terque die pecudes premit, & ter vellere nudat,
Si possit, tristique levem consistere lunam
Carmine, compellit cœlo, & sibi fascinat hœdos;
Nec vacat hæc somno, virides ambire per agros
Nocte etiam videas; & magnos vertice Tauri
Enumerare greges; quid multa? hæc omnia radit.
Ac ut nulla sinat silvis intacta vel agris.
Arte nova pueros annosa per antra canentes,
In Venerem rapit illa suam, nudatque sequentes.
Fur Midas igitur, mœchus, scelerumque satelles.
O facinus, meretrix anus est, & avara Lupisca.
Quæ nuper glandes, oleasque legebat in agris,
Nunc cœlum violat verbis, & fascinat agnos.
Quid tunc Melalces? tacuit? quid dixit Amœtus?
Daph. Assensere Dei, sic ira, & crimen inultum
Permisit miseri laqueo pereuntis Alexis.
Ph. Heu trepidans horresco solum, suspectaque divis
Pascua! quid faciam? minui post verba videntur
Nempe greges, dominam noverunt prata Lupiscam,
Ast ego quid merui; nolebam vertere vepres
In lauros fateor, neque celsum extollere olympum,
Degeneres calamis, divos cantare subulcos.
Hoc tam grande malum non rebar; lusus & insons,
Distrahor hinc pauper, videat Pan deprecor æquus.
Et quercu veteri nuper mihi garrula cornix
Hos cecinit lapsus; vetuit sed dira cupido
Noscere, & in dubios deduxit ab aggere campos.
Nec Corydon dudum silvis cantare solebat,
Sic lætis dum tantus erat sub tegmine lauri.
Daph. Non Corydon miserande tibi, non fistula nota
Qua steriles vobis blandus cantabat amores,
Sensi ego quam tenues conflaret gutture versus,
Et modulos, stipula laqueos dum poneret arvis.
Ph. Quid faciam, Damon; fugiam dic litus ineptum?
Daph. Sume quod in tristi veteres cecinere bubulci.
Ph. Malo rudes habitare casas, nemorosaque tesqua.
Parrasii, lambant malo jam saxa Lycæi

Hæ

Hæ pecudes; quam pingue solum Stymphalidis agri,
Tot plenum curis; mecum cantabat Amyclas
Rupe sub exigua tutus, cantabit & ingens
Sylvanus placida componet pace furentes
Ilice sub prisca bilem, stolidamque Dyonem.
Da. Nil melius, pecudes pridem dum forte levarem,
Omnis erat varia plenus vertigine gurges.
Hinc sensi monitus venturi turbinis iras;
Et Midæ casum pariter, pecorisque ruinam.
Et repetet glandes veteres, oleasque Lupisca,
Daph. Sunt in secessu nobis Florentia rura,
Et gratum nymphis antrum, quod fronde recenti
Sternet amica tibi Glaucis, mellisque parabit
Inde favum: venias; quas conspicis arbitror umbras,
Ante locum teneas, protendent arbuta longas.
Ph. Tende igitur veniam; teneat sua prata Lupisca.

LIPIS. Ecloga Nona.

Battaros, Arcas.

Bat. Quis precor es nostris in silvis exterus hospes?
Ar. Arcas eram quondam, pastorque, & nominor Arcas
Incola Parthenii montis, nunc ductus in oras
Has, casu video pecudes, armentaque passim
Pinguia, sed steriles agros, & pascua nulla,
Bat. Miraris fortasse senex, nam causa latens est.
Nunc [ni cura vetet] nostris succedito claustris,
Et requiem longo paulum concede labori.
Et quæ sit tibi causa precor præpone viarum.
Ar. Sic ego Parrasios umbris persæpe viantes
Suscepi fessos; prospectat gratus Apollo
Immeritos, sed prima refer quæ causa latens sit?
Bat. Sunt in remotis colles, silvæque patentes,
Herbis insignes; & grandia pascua rivis
Irrigua; has celeri contendunt undique cursu
Quas habeo fætas vaccæ; redeuntque volentes
Uberibus plenis, quæ post pendentia natis

Præbent, & tenues cogunt pinguescere lacte.
Ar. Est memoranda quidem, grandis sollertia vaccis:
Ast ego visurus cupiens Amaryllida veni.
Bat. Archades en nostram norunt Amaryllida quæso?
Ar. Quis fuit in terris, qui non Amaryllida norit?
Bat. Quid secum tibi, care senex? non cura sacrorum
Despicitis Dori, Thracesque altaria nostra,
Ar. Circius ajebant, veniet sumpturus honores,
Quos vetus athletis dederat victoribus ætas,
Hac ego deductus fama, vincire capillos
Pastori vidi, post hæc quis cultus agrorum,
Qui mores essent, qui ritus quæve bubulcis
Artes servandi pecoris, lactisque premendi.
Quæ nemorum leges avidus cognoscere veni.
Bat. Et nobis quidam nuper referebat Etruscus
Ornatum Arctoum sertis, sed lenta ferenti
Præstita quippe fides, obstabat inertia Circi.
Ar. Sic fere, sic factum, verum narrabat Etruscus.
Circius arripuit sertum, fuit Albula testis
Bat. Inde novos alpes emittunt vertice fumos.
Hinc lupa cum gemmis pressantibus ubera latrat,
Et vulpes ambire domos, Gallosque timentes
Adverto, tristesque malas ululare per umbras
Audio pastores Rutulos, & cuncta timere:
Cinnama nunc Silices pariant, & balsama taxus
Sudet Cirnensis, tristisque cicuta Sabæos
(Postquam Romuleis sic visum) præstet odores.
Ar. Indignans loqueris video, tibi Circius ægram
Commovit bilem, nolles redimitus adesset.
Bat. Quid non indigner? potuit sors invida mundo
Crinibus Actois Italas imponere lauros.
Ar. An possunt hædos forsan saturare petulcos,
Vel quid majus habent Italæ, quam Syrmia laurus?
Bat. Non equidem nostros fontis satis Arcas honores,
Has frondes pharetris Phœbus victricibus olim,
Ac citharis, lauro facta jam Daphne, dicavit,
Hinc veteres talis sacras fecere triumphis.
Ar. Quæ precor acta virum; quorum tam fulgida merces?

Bat.

Bat. O longum narrare, senex, sed pauca reportes.
Parthenii silvis volumus sacrosque Lycæo.
Linternus Libycas pestes revocavit ab arvis
Ausonicis, fecitque potens has fundere virus
In colles proprios, stomacis & mella Falerna
Immisit, legesque suas servare coëgit.
Rusticus Arpinas sulcavit vomere montes
Cyrrhæos Latio, grandesque olidosque, per altum
Hircos in Tyberim traxit, domuitque superbos
Cimbrorum tauros, & currus fregit inanes,
Hyrcanas tigres cursu superavit Opheltes,
Armeniosque equidem devictos arte leones
Et curvos Syriæ pressos sub fasce camelos,
Assyriosque greges, & quos Erythra Thalasson
Littore servabat ratibus, devexit in umbram
Tarpei lapidis, Cilicesque per alta volucres
Cœpit, & in spolium, rostrum portavit & alas,
Allobrogis, Eduisque bubus, Belgisque juvencis
Frontibus imposuit Daphnis virtute capistros,
Et solitos errare jugis, & ludere flexu
Pastores tanto contrivit robore fessos,
Ut juga demissa faciles cervice subirent.
Gryphes Hiperboreas rapientes unguibus olim,
Quos nobis vitulos servabat maximus Ister,
Privavit pedibus juvenis Corigillus aduncis.
Smyrneus pastor, Venetusque, & grandis Etruscus,
Meonios dudum tauros, Italosque leones,
Et Tyrios apros, stipulis domuere canoris.
Quid tam multa loquar? quid frustra cuncta revolvam;
Hesperidum qui poma tulit, qui duxit Iberas
In Latium vaccas, quis vellera longa Britannis
Abstulit, aut Phrixo nudavit vellere Colcos,
Et niveos meruere Jovis conscendere currus,
Et plebis plausus, & tempora cingere lauro.
His Quiris veteri sancivit lege coronas.
Ar. Magna refers, & laude quidem memoranda perenni.
Sed quid turbaris; possunt meruisse nepotes,
Quod nequivere patres: est magnus Circius hercle.

Bat. Heu mihi, dic quando meruit precor iste nefastus
Circius, ut segnis nostros ambiret honores;
Hujus avos memini venisse securibus altas
Cæsuros silvas Latias, Latioque molossis
Infestis pecori, cui nunc mea nescia mater
Sponte manu facili lauros concessit avitas.
Heu quantum potuit cœli vis plurima, quondam
Dum pastor luscus confringeret omnia ferro,
Et nostras mactaret oves impunis, & antra
Byrseo victor misere consumeret igne;
Non potuere duces flecti cogente periclo,
Ex gemino pastore gregis pereuntis, ut alter
Esset Campanus, cui par labor, atque sertum
Exitium fuerat, nunc unus Circius hostis
Barbatus, immanis, meritis nec laude refulgens;
Omnia solus habet, silvas, pecudesque, bovesque;
Ac insigne decus pastorum, nobile ferum:
Ar. Erras hoc Latii quondam voluere coloni.
Bat. Confiteor, sic sæpe dolor divertit inertes.
Non veterum si fusca quidem, sed sacra parentum
Hunc pietas miserum potuisset cernere finem,
Martius in Stygias umbras se sponte dedisset
Præcipitem, Senoni Pardo nec credo dedissent
Inferias patres, animas cum sanguine silvæ;
Et reor invacuum juveni cantasset, & anser.
Nec genitor, genitusque parem sibi sumere cladem
Curassent, canibusque dari lanianda latinis
Viscera; quid repetam sanctos, pulchrosque labores,
Felices animæ? vitam pulchrumque cruorem
Fudistis Rheno; sibi fert Ericinia mater
Insignes titulos, & per spineta nepotes
Distrahit heu nostros, cedunt nunc sidera Cymbris.
Ar. Quid veteres renovas, Batracos, nunc flebo querelas?
Dalmata, Pannonus, Grajusque, & pessimus hostis
Affer jam dudum juga quæ portaverat ipse
Imposuit vestris tauris, traxitque per arva.
Quid tandem? silvis fuit hæc, & gloria nostris.
Bat. Quid vestris? forsan vestros non novimus agros,
Ar.

Ar. Credo equidem nostis, sed non meminisse potestis,
Dum genus egregium campis effulsit Amyntæ,
Et cecidere trabes ex Indo culmine nigræ.
Et dum Meoniis dixerunt jura colonis,
Limpidus Eurotas quondam pulcherque Aracynthus.
Sed demum subrepta tuos devenit ad agros.
Nil sub sole novum rapuistis, nunc rapit alter,
Sed tibi quid tanti lætos si sumat honores
Circius, aut viridi circumdet tempora lauro?
Bat. Ægon erat Latiis pastorum maximus, & quem
Præferrent homines cunctis mortalibus olim
Parte alia Daphnis post hunc prægrandis, in ipsum
Insultans turbavit agros hos quisque sequutus
Pro votis, Ægonis ego quia justior esset,
Partes intravi quod propter credita semper
Hostis eram Daphnis, cui postquam Circius hæres,
Pertimeo, non forte velit renovare vetustas,
Iras majorum memorans, vertatque secures
In silvas, gregibusque lupos immisceat acres.
Me miseram quæ quæso mihi nunc tuta latebra.
Quo fugiam? quo tristis eam? mihi terra dehiscat,
Impia me coget genitrix intrare lupanar.
Me miseram furias educet Circius Orco
Inclitus hoc certo; corvi per inane volantes
Heu rostris ventura sonant præsagia veri.
Ar. Debilis es ne adeo, quin possis ferre priores
Insultus? facili solvuntur membra labore
Rhenicolis, septas, quo possis robore valla;
Fac circum fossas, & magnis cinge rubetis,
Adsint pastores sudibus, præpone molossos,
Da pueris fundas, ac obstrue sentibus arctos
Introitus, persæpe Dei juvere labores.
Bat. Imbellis mihi turba manet, mollisque per umbras,
Aspicis, ut sterili nupsit me mater agello,
Cui nec litus adest, nec grandis defluit amnis,
Nec prærupta soli patiuntur devia currus.
Hincque meum robur juvenes transcendere montes
Coguntur pedibus, gregibusque referre jumentis

Pabula; si veniant, timor usquam nullus adesset.
Ar. Erige fac vires, & firma robore mentem.
Vidi ego deflentem lacrimis Amaryllida nuper,
Quam tu sponte putas cupido posuisse coronam,
Et nullis silvam lætari floribus usquam.
Fistula non cecinit, non æra sonantia, Tybris
Effluxit tacitus, undasque retraxit in alvum,
Atque graves tacuere senes, tacuere palestræ,
Et tacuere nurus pariter, clausumque lupercal.
Constitit, & nullis monstravit gaudia ludis,
Post dum sedisset scamno jam Circius alto,
Conspicuas serti frondes prænubilus Auster
Eripuit, sonituque gravi devexit ad Arctos.
O monstrum, virides dum defert ille per auras,
Exarsere quidem, tenuisque per alta favilla
Vix est visa viris, tunc qui prægrandis habetur
Arcadibus pastor confestim dixit Aruntes,
Hic iter in silvas faciet tibi Rhene propinquas,
In quibus ipse diem claudet, condetque sepulchro,
Quod tam grande tapit nomen, putridumque cadaver.
Vel si iterum veniat quia flexit flamma parumper
In reditum fumos, faciet memorabile nullum.
Bat. O nostris mea sacra Pales gratissima silvis,
Fac firmes omen, repetat sua lustra bicornis
Bellua, nec nostros infestet cuspide campos.
En tibi, quam gemini fugiunt, mactabitur agna.
Tuque senex Arcas, cui tantum cernere curæ,
Sis mecum, nox atra venit, jam sidera cœlo
Surgere, non ne vides, abiens permittit Apollo.

VALLIS OPACA. Ecloga Nona.

Lycidas, Dorilus.

Lyc. Dorile seu pluvias terris immittat Orion,
Aut Amon flores, vel cancer urat cicadas.
Auferat aut frondes Chyron, te fronte recurva
Semper conspicio tristem, lacrimisque madentem.
Quis

Quis dolor iste tuus; periit tibi vitis in ulmo?
Dor. Juppiter a celso prospectans cardine campos,
Prostravit feriens, ignito fulmine fagum,
His celebrem silvis, sonitu perterrita tellus
Ingemuit, tremuere greges, ac arbuta dumis.
Pastores se se comperta fraude vicissim
In caveis clausere malis, cui rustica cessit
Libertas, turbare greges, disperdere capros
Cœpit, Crisifabro Junoni sacra paranti
Abstulit optatum frustra per tempora Rufam;
Lascivusque meis formosam Phyllida rivis
Eripuit Phytiæ nostro, quam magna supersunt
Centauris obscœna quidem, si dicere vellem.
Utque alios mittam, nostros damnavit amores
Illecebris pedicas ac antra carentia sole
Imposuit nulla myrto, nec læta corymbis,
Hæc tristis ploro, sed tu fabrilia tractas
Centuculo tectus, nigra & fuligine tinctus?
Lyc. Vera igitur tulerat fulca sub valle Menalcas
Adveniens, per Pana Deum non sordida lædunt
Munera Plutarchi, quantum male nota fuerunt,
Quos genui calamos inter, ranasque palustres,
Dor. Tu ne precor meus es Lycidas? te nempe Podarcem
Credebam; quam læta dies, spes lapsa resurgit,
Tu cœlum, campos, fluvios, armentaque nobis
Restitues, quernas superisque, tibique coronas
Post aras statuam, placidam contingere dextram
Mittito; quin subeas antrum; non lacte tepenti
Castaneis, nucibus, pomis, Bromioque fovebo;
Omnia subtraxit Polipus; mihi panis, & unda,
Algaque dat somnos mollis, sic vivere divos
Audivi in terris, nec dedignere precamur;
Saltem quæ turbant faciem purgare tenebras,
His poteris lymphis, & fessos inde cubili
Hoc recreare artus; medios revocabimus ignes.
Lyc. Erras, prisca vides, non me, vestigia nostri,
Non ego plus vester, postquam Cyllenius Argus
Surripuit virga radios ex æthere raptos,

Et crinem secuit Triviæ jam falce dicatum.
Dor. Ah miserande puer, periit spes alta salutis,
Incertusque mei moriar, nomenque sub umbras
Auferet atra dies, pecudes ad prata Myconis
Nunc Ilas pellit, manibus nunc ubera pressat,
Hic cythisum, salicesque novas, frondesque recentes
Apparat, ac agnos recreat, matresque per herbas.
Hic alter mersat rivis, & vellera tondet.
Ille suos cantat calamis invisus amores.
Et corylos faciles mulcet, celsasque cupressus.
Me solum miserumque tenet sine crimine vinctum,
Heu polipus, dum sæva tero nunc otia planctu.
Lyc. Castaliæ dic oro puer docuere sorores
Te lacrimis transire diem? quis nectere mentes
Atque pios animos potuit vincire genistis?
Quis prohibet meliore tui, quin parte peragres
Gnosiacos saltus, & Menala pascua? quis ve
Pastores Idæ videas, fontesque bicornis
Parnasi, & lauri dulces per culmina silvas?
Ah scelus infandum, sic non dum vivere nosti
Annosus tecum? secum superavit olympum
Olim Argus, qui jura Deum viditque deditque,
Pastores Phrygios orbatus lumine Mopsus,
Et Danaos cecinit, sic Tityrus arva Latina
Non vidit, Rutulus dum tinxit sanguine Turnus.
Has lacrimas nobis finito, cui nulla potestas
Ni damnosa manet, memores, dum pascua solus
Hæc tenui, quam grandis eram? nunc tristis egestas
Arguit, atque jubet, miseris solatia præstem.
Dor. O Lycida, fateor duræ solamina vitæ,
De te tot merui numquam, sed pande precamur
Quis tibi Plutarchus, quas valles, quosve recessus
Nunc habites, Arcas divos postquam abstulit ignes?
Lyc. Spelunca in medio stat Tænaros, inscia Phœbo,
Qua vehimur cœlo vetiti, cui limine primo
Pervigil insultat canis ater, & atria servat;
Blanditur cauda intranti, morsuque fatigat
Tentantes reditum, ni princeps jusserit, inde

Et lucos, silvasque vides, fluviosque lacusque
Atra loci facies, nebulis, fumoque palustri,
Perpetua sordent vallis, fuligine rupes.
Semper hyems glacialis inest, nox semper opaca,
Cæcus adest ignis, nemorum nec stipite vivus,
Arte tamen superum; nec credas læta Pelori
Pascua vel campos Tyrios, Libanive roseta,
Tymbreos colles, juga vel redolentia Achanto,
Eridanique leves undas, & amœna colamus
Late Sardoniis, & taxo prata, locique
Omnes conspicui, vepribusque, & vimine torto,
Implicitæ miseras reddentes flentibus umbras,
Insurgunt silvæ, cœno, sanieque fluentes
In medio maculant olidi de vertice rivi.
Non ibi sunt celeres capreæ, cervique fugaces.
Serpentum locus ille ferax, pestisque nefandæ
Telluris Libycæ, quorum nunc verbere caudæ,
Nunc acri morsu, nunc nexibus angimur ægre.
Syrenæ in scopulis vobis, silvisque Napææ
Cantantes aures mulcent, ramisque volucres;
Ast nobis aliter resonare per omnia valles
Mugitu valido, turpes & frendere porcos
Dentibus, & sævos rabie rugire leones
Audires, tristesque sonos ut reddat & Echo.
Dor. Quid dicis, Lycida, potuit natura vel alter
Visceribus terræ tam diram condere sedem?
Lyc. Quidni? cuncta potest qui silvas fecit & astra;
Sed paulum consiste precor, pejora sequuntur.
Plutarchus scopulo residet, fusca atque marita,
Frondibus umbrati nigris, & vellere pullo;
Stant squallens circum scabies, morbique caduci
Omnes, & pecoris pestis certissima frigus.
Et siccæ febres, ac horrida mortis imago,
Has inter colubris hirtus, squamisque cruentis
Trux pastor, miseros leviat nec pectine pastus,
Nec calamis mulcet, sed cornu territat umbras,
Atque greges, surgens scopulo, & clamore sonoro
Irritat furias, vepretaque mandat amœna.

Lustrasl, taurosque iterum per inania verti.
Quot gemitus vox ista levet, tibi sidera, pandent,
Si numeras, seu fulva sali monstrabit arena.
Concutit inde polos, & sævo murmure replet
Juppiter iratus silvis, ac fulmina vibrat
Quassataque ruunt nubes, & grandine multa
Frangitur omne nemus, nodosaque robora rumpit
Ventorum vis magna furens; quid multa? dolentes
Heu quot tunc pavidos inter spineta videres
Currere, & oppositas sentes contundere dorso;
Præcipitesque dari celsis ex rupibus ultro.
Ast postquam Diomedis equas, Geryonis, & acres
Jussit inire canes, omnis per devia turba
Convenit, at hydris agimur, tristesque ministri
Componunt turmas avidi, pœnasque minantur;
Nec pecudes credas, tauros hic arguit atros,
Et summa de rupe truces impellit ad ima.
Convocat hic torvos angues, & fuste peruste
In glaciem cogit, squamosaque tergora frangit,
Isque lupos igni de vertice culminis alti
Deiçit, o quoties hos inter lapsus & ipse,
Dor. Siste precor, Lycida, quid tu devolveris oro,
Immixtusque lupis e summo montis in ignes?
Quid sceleris? quæ dura trucem sententia movit?
Lyc. Heu mihi jam dudum pecudes rapuisse Myconis.
Et scelus infaustum, pueros traxisse per umbras
In vetitam Venerem, melior dum vita maneret
Has sedes tribuere mihi sub vindice justo.
Dor. Alcidem memini monstrum traxisse trifauce,
Cecropiumque ducem ex imo jam vallis opacæ.
Vis cogitem si forte queam quandoque movere
Pana pium retrahat te nostras muris in auras?
Lyc. Dorile, ne facias, nequidquam tangere olympum
Jam precibus posses, aut irrevocabile fatum.
Actum est de me, deque illis, quos justus in Orcum
Archesilas misit quondam, nunc desine quorsum
Contendo veniam, & reliquos tibi carmine signem.
Setigeros trahit ille sues, fortisque frementes
Illi-

Illidit ſcopulis, & membra trementia quaſſat,
Summo alius ſtudio ducit de monte moloſſos,
Tabo & marcentes cogit guſtare paludes,
Immanes urſos ex luſtris pellit ad undas,
Is tardoſque onagros, & ferro tranat aduneo,
Faſcinat hic lynces, demum per devia vertens,
Atque fame longa miſeras hinc inde moleſtat.
Nequidquam tibi cuncta velim mala pandere verſu,
Vivimus inviti mortem per aprica cientes.
Nunc memor eſto tui, fugientia ſidera Phœbum
Adventare monent, mihi nec fas cernere tandem.
Tunc Polipus quercum dum ſcandet forte palumbes
Perquirens, mihi crede ruet, noſtroſque tumultus
Adveniens auget, ſic ducunt fila ſorores.
Teque tuis linquet campis, ſic vincula ſolves.
Dor. Numen honoratum ſilvis, Pan, te precor aſſis,
Et veniat lux illa mihi, tibi pinguior agnus,
Ex grege quippe tuus ultro ferietur ad aras,
Quas ſtatuam, ludoſque traham tibi carmine factos.

PANTHEON. Ecloga Undecima.

Auctor, Myrtilis, Glaucus.

Auct. Eſt tibi Phœbus amor, Clio, quem lata per arva
Inſequeris, noctesque fugis, Tuſcoſque receſſus.
Phœbus amat lauros, quas inter ſæpe labores
Depoſuit ſacros, nec te ſediſſe parumper
Has ſubter virides, fervent nunc arva, pudebit.
Decantanda mihi veniunt tua carmina Mopſe,
Sis fautrix, mecumque chelim, tu tange Arethuſa,
Mopſus enim pellet nebulas a carmine ſtabris,
Rupis in abſconſo Berecynthia montis agreſtem
En tibi texebat ſeptum ſociatus Amynta
Glaucus, & ardentes lenibant murmure curas;
Ecce ſecus Tybrim fulvos per prata juvencos
Ac ſolidas virga cogebat pulchra capellas
Myrtilis, & Glaucum placida ſic voce precatur.

Myr. Glauce pater, si lenta salix tibi vimina præstet
Usque opus inceptum peragas, si semper Amyntas
Subsidium præstans his tecum vivat in antris.
Sis lenis, nostrisque fave mi candide votis.
Suscipe quos cernis tauros, has tolle capellas.
Cornibus insignis frons illis, spargere arenam
Spectabis pedibus, lactisque has esse feraces.
Da fontes, cantuque fove, da pascua cunctis.
Gl. O nimium dilecta mihi jam Myrtilis ecce
Non cythisum, salicesve vides, non aspera dumis
Sunt spineta meis, humiles ex vallibus agnis
Herbas porto senex paucis, nam spernimus altis
In silvis Rhodopes, me spernunt Arcades omnes,
Præterea Cacus si viderit omnia passim
Distrahet in jugulum, dum tristes impleat iras
My. Heu satis hinc video, refugis, mi Glauce, quod opto
Immemor Alcidis vestri, qui carneus olim
Cortice dum parvo vectus, torpentia circum
Littora Jordanis spectares numquid ad hamum
Venisset piscis, studio detentus inani
Te traxit, gregibusque suis præfecit amatis
An tibi quos gessit, soli gessisse labores
Stulte putas? cunctis voluit prodesse creatis.
Tolle igitur, novi, quantum tibi prata favoris
Jam servent, hæc læta magis quam dudum Aracynthū
Viderit Amphyon, seu natus Apolline colles
Ismari, & Amphrisum Phœbum, vel Thessala pastor
Prospiciens pecori, nec desunt munera cantu.
Stat bicolor mirtus, qua tu sub rupe sonantis
Tarpeiæ mihi vinctus eris, nostrosque per omne
Tempus in amplexus veniens; quid carmina servas?
Dic age, jam parulas aures armenta revolvunt,
Et tu magne comes, stipulis fac dicta secundes,
Ut sonet omnis ager, tibi sit mea laurea munus.
Gl. Myrtilis en vincor, dabimus tibi carmina Amynta,
Expedias calamos, surgant ad sidera versus.
Auct. Inde pium summa reserans dulcedine pectus
Sic cantare Jovem cœpit, genitumque, sacrumque

Flamen; ut æthereo resonarent carmine valles
Hinc quibus una tribus deitas connexa moretur
Legibus explicuit silvis plaudentibus; inde
Quis terras; undasque maris, cœlumque serenum
Nocturnos ignes dederit, superosque priores.
Et Phœbi radios, Veneris, Triviæque reflexus.
Fluminibus valles, qua lege & littora ponto,
Qua flores pratis, & densis arbuta lucis
Sint concessa prius, quo post hæc ordine campis
Montibus, ac celsis fluviisque animalia surgant,
Atque ferant gressus, quis semper inane volucres
Viribus extollant, quis se reptilia sulco
Proserpant humili, quis sulcent æquora pisces.
Quis mentes, Parcasque viris, quis semina glebis
Crediderit primus, sævus qui sanguine terras
Innocuo primus macularit, & inscia primus
Jussit ut in silvas irent armenta, gregesque
Quis primus placidas pecori componeret umbras,
Quisve ferox primus ferrum molliverit igne,
Quisve prior stipulis dederit discrimina vocum.
Acrius hinc culpam cecinit Lycaonis avari.
Turbatumque Jovem terris, silvasque ferasque,
Et pecudum genus omne simul sub gurgite mersum.
Et cymba tenui vectum cum semine rerum
Deucaliona pium, pariter natosque, nurusque
Hinc lapides jactos, hominumque resumere formas.
Atque giganteam rabiem, cui ponere olympum
Vertice Pindareo parvum, vel Pelion Ossæ.
Dejectos colles tandem vanosque superbi
Balatus pecoris, colles, saltusque petitos
Narrabat varios pastoribus, atque capellis,
Archipatris pugnas, sublataque cornua tauris,
Silvanoque sacrum, quod nondum viderat ætas
Ulla prium, magnos servans sub cortice sensus,
Qualiter hinc etiam campos liquisset avitos,
Et magni promissa Dei, partumque sequutum,
Post risum sterilis vetulæ, grandesque paratus,
Ut genitum jussu superum mactaret ad aras,

Orbatos hircos merito, flammasque Typhœas
E cœlo lapsas silvis, vacuasque paludes,
Et Cynaram Bromio captum vigilasse duabus
Monstrabat natis, aris tum numine raptum
Inter se varios claros genuisse gemellos.
Hinc siliquas quibus ægra fames compressa furentis
Est epri, fraudesque piæ Sophronidis orbo
Agnum propositas, dum finxit pellibus hircum.
Exilium, pastosque greges, munusque receptum
Et reditum claudi, visos & in astra volatus,
Et luctam insomnis habitam Stilbonis agrestem
Et clunem tactum pariter, nomenque secundum,
Pastorumque dolos, & sævas crimine flammas
Invidiæ, puerumque datum Memphitibus auro.
Visa Pharath, nexusque graves, dubiosque solutos,
Hincque Pelusiacis præfectum messibus Argum
Pinguibus, & steriles quo restaurasset aristas.
Jure vel effœtos Memphim traxisset amicos.
Tristeque servitium superum post fata nepotum.
Inde Foroneum quem sustulit Isis ab amne.
Niliacas pestes, & nectos gurgite capros.
Errores duros, damnatas sidere arenas.
Ac inopes campos, nimium querulosque subulcos,
Et saxo latices lapsos, & ab æthere panes,
Jussa Jovis dum tecta sibi, dum sacra parari
Vellet, & absconsos alta sub nube recessus,
Celso &, Idumæo descriptas vertice leges,
Illisas scopulo, postquam conflatus Osiris,
Vulnera serpentum, serpentis, & irrita visu.
Et canibus campis, telis arcuque fugatis,
Agros post æqua concessos sorte colonis.
Pastorum veteres cantabat, & inde palestras,
Serta ducum, baculos, sedes, & frondea tecta,
Cespite præviridi, structum de marmore templum,
Et morbis assumpta malis armenta gregesque,
Pingue solum fuso grandi persæpe cruore.
Aggere nudatas silvas, & vellera rapta,
Orbatumque ducem pecoris per compita Tygris.
Dis-

Dispersosque greges, septas complessu forenses,
Orsa Deum sensu complexa, & somnia vatum.
Sacra hominum polluta malis, reducesque magistros,
Ac ulmis frustra cecinit post præmia fixa,
Substitit hic paulum sumpturus pectore vires
Exhaustas cantu Glaucus: post, o precor, inquit,
Romulides majora canam, date carmine nymphæ.
Inde satum Maja cœlo per nubila lapsum
Cœpit, & in Daphnis tegulas penetrasse canoras.
Cumque patris jussu sacros narrasset amores.
Consensu primo Daphnis, mirabile dictu
Virginis in gremio verbum sine semine carnem
Factum cantabat magnum super omnia, neque
Virginis infractum decus, inde fuisse pudoris
Virginei nascente Deo, fides ista precor sit.
Hinc pedibus pulsare solum, cantusque moveri
Vidisses satyros, festasque agitare choreas,
Et Faunos, nymphasque simul, latiasque puellas,
Floribus, & minio, sertisque virentibus omnes
Insignes, dextris & tangere cymbala doctis.
Et dulci quondam tinnitu psallere cœlum,
Ac fulgore novo totum splendescere, & ultro
Tum varios pratis circum diffundere odores,
Atque novis radiis flavum fervescere solem,
Et placidam Phœbem fratri conjungere cursus,
Rore polos humidos, & claro Juppiter imbre
Arentes quondam placide perfundere terras,
Ludere capreolos, cantu dulcesque volucres
Arbustis certare, ignes emittere montes.
Lætari valles, grandes insurgere cautes,
Surgere tum dumis ramos bicoloris olivæ,
Serpentes hederas, lauros, & crescere palmas,
Quid cedros Libani? crinitas dicere pinus
Littoris Adriaci? quid vites usque Salerni?
Quarum antes, gemmas effœti fundere visi.
Molliri sentes valide, juncique palustres
Extolli, & salices vitreæ, quid cuncta repandem?
Omnia lætitia gaudent, & carmine certant.

Solus in abſconſo Plutarchus triſtior antro
Flet miſere, ſtauratque domos, & limina ſera
Firmat, ut incaſſum tentet poſt vulnera Codrus
Ingreſſum, ſævaſque jubet vigilare ſorores.
Ipſe tamen Glaucus, dum cerneret omnia ſecum
Lætari, faciles fundebat pectore voces,
Et ſe ſe cœptis referens, cantabat odoros,
Paſtores puero portantes thura Sabæos;
Advenisse quidem celeri ad præſepia paſſu,
Sidere dante viam montana per ardua claro.
Huncque per exuſtas latum referebat arenas,
Virginis in gremio genitricis adusque Canopes,
Et rabidum fugiſſe lupum, mœſtoſque dolentum
Balatus ovium, cæſos ob pequiter agnos,
Hincque globos legum ſolventem voce Lycurgum
Paſtorum in medio puerum; geſta atque priorum.
Inde Nathan fluvio lotum, monſtraſſe futuris,
Quo lavacro porcos mundaret ſorde vetuſta.
In Bromiumque Thetim verſam, pulſoſque Catones.
Compoſitos ignes, ventos, fluctuſque tumentes;
Aſclepii juſſu, maneſque, umbraſque ſepultas
Ad ſuperos remeaſſe iterum firmabat, & hujus
Oſtenſum dudum, quibus artibus uſque dolentes.
Purgentur vitio pecudes oleoque veternum.
Quo lapſo juvenum firmentur robore vires.
Inde Palem, glandes, quas nuſquam terrea quercus
Geſſerit, invitam poſuiſſe labantibus ægris
In cœnam, pueris, & juſſa extrema dediſſe
Atheona pium, cecinitque hunc fraude Menalcæ,
Poſt epulas lotis pedibus, precibuſve peractis
Objectum canibus, quos inter peſſima paſſim
Plurima cantabat, mortique dediſſe trophæum
De ſe, jam nimiis laceratum morſibus, ob quod
Conſciſſos lapides, tractoſque in viſcera fontes,
Concuſſos motu montes, lucoſque revulſos,
Æthere & in terris ſparſas in luce tenebras;
Territa per ſilvas pecora, atque armenta, ducēſque
Auditum mugire ſolum, veteroſque parentum
Sur-

Surrexisse animas tumulis, silvisque revisas.
Herculis hinc durum monstrabat voce laborem,
Novia dum scopulis firmata refringere Caci,
Est ausus, raptosque boves excerpere furi.
Nec non interea subdebat in ordine cantu
Post triduum laceros artus consurgere vivos
Hippolyti, & silvis iterum, gregibusque revisum
Insignem, lauro, & palmata veste triumphi,
Mirum grande nimis, sed quid non Juppiter ingens
Dum voluit potuit? post hæc ad sidera motu
Ascendisse suo Phœbum, clarosque relictis
Infusos ignes sociis, quos traxerat ante.
Hosque per Arcturum missos, ferosque Britannos,
Æthiopas fuscos, & Gangis fulgida rura.
Gl. O tibi nympha, decus, quot surgere læta per agros
Purpureos flores, & candida lilia cernes,
Mixta simul croccis, quot surgere læta per agros
Templa Deum, sacras laudes, & munera cernes,
Et quos pulchra coles campos repleriere omnes
Elysios, & dulce solum regionis avitæ,
Hinc Codrus veniet, postquam resoluta jacebit
Igne novo tellus, agnis seponere capros,
Atque dabit rebus finem, requiemque bubulcis;
Sed jam tempus adest rivos claudamus, Amynta.
Auct. Dum cecinit Glaucus, tacuit sine murmure Tibris
Myrtilis auratos, frugum, fluviique recentis
Immemores tenuit tauros, quos flumine vivo
Jam Glauco reticente simul se mergier undis,
Spurcitiem veterem tergentes atque renatos,
Misceri se se gregibus per pascua Glauci
Vidisses, plausuque novo concedere carmen.
Hesperus oceanum cantu detentus olympo
Respuit, & seras concessit montibus umbras.
Ite domum pueri, pastas revocate capellas,
Ipse legam lauros, vati vos plaudite colles.

SAPHOS. Ecloga Duodecima.

Calliope, Aristæus.

Cal. Quid, puer, has inter lauros, stultissime, quæris
Nunc has, nunc illas carpens; temerarie nescis
Sacrilegum violare nemus, nisi conscia Quiris
Optatas frondes merito concesserit ante?
Ar. Ah scelus ex minimis teis forsan captus odore
Excerpsi, seu nympha loci, seu sis Dea nostras
Excute tu quercus, ac omnes collige glandes.
Cal. Cogis ut in risum veniam, sic obsecro quercus
Equiparas lauris? non illas Juppiter olim
Extulit in tantum, quamquam sibi prisca dicarit
Illas relligio, nescis stolidissime porcis
Serventur glandes, & laurea serta poetis,
Quos nemori, fontique sacro, pulchrisque Camoenis,
Et cytharis, plectrisque suis præfecit Apollo.
Ar. Ergo sacrum Phoebi nemus, hoc pulcherrima virgo
Nescius optatum teneo? quis denique præstet
Quo visurus eam laudatam carmine Mopsi,
Egregiumque gregem vatum, nymphasque canentes?
Cal. Quid quæris, nemorisque mei, quid conspicis umbras?
Ar. Ut videam Saphon, nostin? da nympha recessus,
Quis nunc lenta diem vertat ludendo per herbas.
Cal. Quid tibi cum Saphu cum sis puer atque subulcus?
Ar. Heu quid? quid juveni credis cum virgine pulchra?
Uror, & amplexus cupio, turmasque reliqui.
Invisam, ut videam, nec quorsum, quærere noli.
Cal. Tu cupis amplexus Saphu? nunc sidera lambant
Quos trahis ipse sues, volitentque per æthera vulpes,
Grus trahat, ac anser pariter per rura quadrigas;
Si memini, tu nuper haras mundare solebas,
Et scabiem, morsusque canum, seu vulnera veprum,
Nunc manibus purgare palam, nunc gurgite turpi
Unguine nunc vario, succisque potentibus, atque
Galbaneis fumis, nigrique bituminis ossa.

Viri-

Viribus ellebori, stillaque dolentis Amurcæ.
Vel potu tristes alui depellere sordes,
Ac herbis variis formare volutabra porcis,
Et nunc Saphon amas, expectet te quoque Pallas.
Ar. Erras, Argus erat, sed quid non Saphon amarem?
Me Galatea diu, me quondam Phyllis amavit,
Et mollis lanugo genas nunc serpere cœpit.
Tradidit & calamos nobis Pandoctior, olim
Et cantus docuit; nec plebis fece creatus:
Cyrenes genitrix est nobis, Thessala nympha,
Nomen Aristæus, glandes, & mella vetusti
Archados accipio nemoris, te nosse putabam.
Cal. Non ego te teneo, sic est, novisse decebat.
Ismarius tu grandis eras, tu Cretis es Idæ.
Non ego te vidi pridem vulgare canentem,
In triviis carmen misero plaudente popello?
Ar. Vidisti fateor, non omnibus omnia semper
Sunt animo, puero carmen vulgare placebat.
Illud Lemniadi claudo concessimus, ast nunc
Altior est ætas alios quæ monstrat amores.
Cal. Ecastor memini nuper dissolvere linguam
Vix poterat Bathos; subito nunc culmina poscit
Parnasi, stolide captus fervore Dearum,
Factus Aristæus, sed quid non fecit olympus?
Ar. Quid loqueris nunc ipsa tibi? da nympha precamur
Virginis antra meæ, etucior. me fervor adurit.
Cal. Quærere, credo putes Phyllim, seu forte Lupiscam
Quas nemorum, pomis trahitis quandoque per umbras
Hæc Dea, magna quidem, paucis & cognita dudum.
Ar. Meonius pastor potuit vidisse Tonantis
Consortem, natasque Dryas sub quercubus altis
Exuviis nudas, quid non ego cernere Saphon?
Cal. Sic illis visum; dic tu quo noveris illam?
Ar. Minciadem Silvanus heri, qua Sorgia saxo
Erumpit, vallis currens per devia clausæ,
Convenit, placidaque simul sedere sub umbra
Ilicis antiquæ; quos postquam fronde virenti
Umbrasse effultos frontes, & carmine vidi,

Certantes ambo ferrent super æthera cantu,
Accessi, & tacitus mediis vepretibus altis
Delitui, porcis Gethæ, siliquisque relictis.
Laudibus hi Saphon resonantibus undique saxis,
Vocibus, & calamis pariter super astra ferebant,
Miratus fateor, confestim Phyllide mentem
Diverti, sensique novos ambire furores,
Intentum modulis pectus; captusque repente
Exquiro Saphon, cupiens quibus ipsa moretur
Antra videre oculis, quid si tu forsitan esses?
Nam gestu, facieque Deam, verbisque fateris.
Cal. Non ausim juvenis, Saphon me dicere, cum sim
Obsequiis injuncta suis; si inspexeris illam.
Longe aliud dices, verum tibi maximus instat
Ante labor; nimium celsos intratis amores;
Præcipites cum turpe nimis sit vertere gressus.
Ar. Quid Saphos, si tanta tibi reverentia vultus?
Non equidem silvis Phyllis, non Delia cœlo
Pulchrior, ast nobis nomen pulcherrima virgo
Pande, genusque tuum, si nostras venit ad aures.
Cal. Calliopes vocitor, magni Jovis inclita proles,
Castalii nemoris custos, fontisque sonori,
Ut reor omnino vestris incognita silvis.
Ar. Immo equidem memini; grandis sic ante canebat
Minciades, grandisque simul Silvanus in antro.
Tu silvas resonare doces, tu maxima Saphu;
Voce refers concepta sacri tibi pectoris hausta,
Sed dic quas teneat sedes pulcherrima Saphos.
Cal. Panis nata Dei celsum tenet optima Nysæ
Saphos, Gorgonei residens in margine fontis,
Hujus sidereos oculos, faciemque serenam
Concessum paucis, dudum vidisse bubulcis.
Laurea serta tegunt, & velum frontis honestæ,
Cujus in obsequium circum sumus inde sorores
Pierides omnes, sibi cantat pulcher Apollo.
Ar. Quid montes habitat Saphos? quid respuit urbes?
Quid faciem formosa tegit, renuitque videri?
Cal. Hæc sibi dum vigilat nemorum meditatur honores,
At-

Atque sedens fuscos Plutarchi visitat hortos,
Concipiens nigræ fletus, & dissona silvæ.
Vel pelagi secreta notat, lucosque sub undis
Phorcinidumque choros trahit, & persæpe Napæas.
Vel petit Elysios colles, & gramina læta
Conspicit, & placidos flores, frondesque virentes,
Ac avium cantus, & pulchri sidera cœli,
Visaque sublimi complectitur omnia plectro,
Et viridis complexa libri sub tegmine ponit.
An ne putas, vulgus stolidum, seu garrula turba
Auritos tondens asinos, permitteret ista?
Non equidem clamore gravi, dum stringeret hircos,
Omnia turbaret, montana gloria dulci
Pace sibi plena expetiit mea Fulgida diva.
Et quia quos quærit frustra lasciva puella,
Chironi flores pedibus calcamus euntes
Vere novo, Saphos celso se condidit antro,
Atque sacros lauro texit castissima vultus.
Ar. Vidi ego constantem carmen cœleste Aracyntho
Pastorem celebrem primo, tandemque cicuta
Sublatum; & Latiis se pulsum vidit ab arvis,
Qui Pœnos septis contriverat ante leones.
Sat vidisse oculis, semel est mirabile quodque.
Cal. Sic est, sic sanctum nimio contemnitur usu.
Præterea vultu quidam carpsere minaci
Innocuam, maculisque piam depingere frontem
Si possent ausi, quæ postergasse necesse est.
Ar. Immo age nympha precor, maculas ostende nefandas.
Cal. Mendacem, & stupris fœdam, morumque ruinam
Hanc plures dixere Deam, scenasque colentem
Dixerunt alii, mimamque ambire theatra.
Soccos nonnulli damnant, veteresque cothurnos,
Hi Superum fidibus dicunt, quia cantet amores,
Et facie ficta gestus designet avitos.
Pellendam patria, quasi regnans occupet urbes,
Syrenam vocitant alii, lucrique voracem,
Cum nequeant, renuantque suos cognoscere cantus.
His etiam commota, volens sua culmina servat.

Ar. Dum porcam Cereri, Baccho dum cædimus hircum,
Forte graves vino ludentes, talia quidam
Eructant curanda parum, pereuntque per auras.
Cal. Non sic conati nemorum maculare priores?
Ar. Qui precor? an sano tanta est insania cuiquam?
Cal. Ericolas tales merito dixere veterni.
Ar. Non satis accipio qui sint, tu credo Platoni,
Nympha, putes nunc verba loqui, magnove Lycurgo
Rusticus, & paucis assuetus nympha, rudisque.
Cal. Qui nuper raptas pecudes ex ore luporum
Dentibus excerpunt, magnos audentque boatus
Vendere simplicibus, qui sese noscere causas
Infecti pecoris, fontes, herbasque salubres,
Et cœli mutare vices, nemorumque fatentur.
Qui Superum sedes describunt voce superbi.
Et sentire Deum sensus, causasque moventes
In silvas fulmen, sacra atque piacula dicunt.
Ar. Quid precor agricolis est cum pastore? per agros
Ille boves terram cogit rescindere aratro,
Hic cogit virga pecudes in pascua, cogit
Vinitor ut certo consistant ordine vites.
Lac premit iste manu, quod sumpsit ab ubere pingui
Rancidulus, nil ergo videt de jure bubulci
Rusticus, & pastor nescis de more bubulci.
Nullum sorte sua contentum liquit Erinnys,
Hinc pergunt rixas tauri, sævique leones.
Sed da, quæso viam, qua possim lenius alta
Scandere Parnasi, Saphonque videre canentem.
Cal. Turbavere quidem vestigia longa viarum.
Et nemorum veteres rami, cautesque revulsi,
Impliciti sentes, pulvisque per æthera vectus.
Velleris atque fames, & grandis cura peculi
Neglexit latos montis per sæcula calles,
Hinc actum ut scrobibus visis, in terga redirent
Jam plures, peterentque suos per pascua fines
Ar. Non ego convertar facilis, nam sæpe nivosi
Conscendi rupes pedibus, scopulosque Lycæi.
Omnia continui, superant mihi crede labores.

Cal. Vicit & ingenium vires, non talia quivit
Exsuperare labor, frustra sudavit in altum
Ferreus Arpinas, calamis, & voce sonorus,
Ar. Mens illi non ista fuit, nec carminis ardor.
Nascimur in varios actus, quos optima virtus
Si sequitur, facili ducetur ad ultima cursu.
Cal. Si tibi tantus amor fontis, Saphusque videndi,
Accipe consilium, nam quemquam ducere nobis
Ipsa quidem vetuit Saphos, & lege perenni.
Solus inaccessum potuit conscendere culmen
Nuper Silvanus, nobis nec charior alter
Minciadis post fata fuit, non pastor Opheltes
Aonii pecoris stragem qui carmine pinxit.
Hunc adeas, dabit ipse tibi quibus usus amicis,
Et quibus ipse viis conscendit culmen amatum.
Ar. Ibo quidem, & geminos mecum portabo fuellos,
Silvanum si forte queam divertere donis.

LAUREA. Ecloga Decimatertia.

Daphnis, Stilbon, Critis.

Daph. Ocia nunc celebras Stilbon, mirabile visu,
Et qui scabrosas ambire sueveris alpes,
Candidulos manibus tractans hic inde lapillos,
Torrentis vitrei recubas jam segnis in umbra.
Stil. Rupe sub hac celsa nuper versutus Amyclas
Forte recensebat capros, & pulchra Phaselis
Frondosas salicum carpebat ab aggere virgas
Falce, gregum raris cupiens innectere septis.
Hi fessum tenuere pecus, tenuere magistrum,
Et quos debebant hædos, mihi forte dederunt,
Sed tu quid valles peragras, qui lentus in antris
Nunc calamis, nunc voce Deos, mulcere solebas?
Ardua non rapidi librat, dic, Phœbus olympi?
Daph. Librat, non homini semper datur æqua voluptas.
His umbris equidem tecum refovebo capellas,
Quas habeo fessas, dum scandat mitius astrum.

Stil. Immo age, da rivos hircis, umbrasque capellis,
Et mecum, mi Daphni, sede, placideque precamur;
Dic quæ te curæ curvatum fronte fatigent.
Daph. Gargaphias memini valles, dum sibilus auræ
Is me lenis agit, Zephyrus sic omnia circum
Complebat, tunc ipse meam cantare solebam
Elpida, qua silvis visa est nec pulchrior ullis.
Stil. Elpis nota mihi, sed non quam forte recenses,
Hæc Chrysidis comes, & tua quæ fuit obsecro, Daphni,
Daph. Incola Parnasi, Nysæ sociata Napæis.
Stil. Cæcus amor, cæcique sumus quicumque sequentes,
Aonias colit iste Deas, quibus ultima rerum.
Pauperies conjuncta manet, semperque manebit,
Cœlitibusque Deis præfert, suadente Dione.
Silvestros baccas dat laurus, & alga cubile,
Pallentesque legunt versus, & murmura criptis.
Tityrus Ismenus Tybris cantavit ad undas,
Pastores Tyrios, & fractos vulnere tauros
Argolicos, victusque fame post vendidit agnam,
Nec potuere sitim latices sedasse Thaliæ.
Daph. Sunt oleæ molles. & poma recentia mensis
Addita nunc vestris, & strata cubilia fronde
Silvis in mediis, fervat dum Nursia ludum.
Sed qui Moenias aurum faciebat arenas,
Ac dives latius potator Parthicus auri
Quas habuere dapes, dum flexit nubila vultus?
Vivimus immunes monstri, nec pendimus iras
Contenti paucis, lauroque innectere crines;
Stil. Rara refers equidem, duris & debita fatis,
Si vacat enumera quot pavit taurus Amyntæ
Quotque greges Mopso, Pindus, quot Menalus Argo,
Quot Polibo Eurotas Phorbanti quotque Erymanthus;
Alcidis numera pompas, tumulosque Canobum,
Deficiet tempus fulgent monimenta priorum;
Vos stolido montes fertis volitasse boatu;
Saxaque Dircæum, fluvios, undasque sequaces,
In fontes rediisse suos, quercusque revulsas
Castaliis nymphis cithara cantantibus olim.

Sic

Daph. Sic orbare procos Chrysis male cognita novit,
Dum volvit miseros, sed ne vertantur in iram
Jurgia, cantemus carmen sub judice certo,
Tuque Ligus, Tyrrhenus ego, tibi fistula collo,
Suntque mihi tenues stipulæ, cantabimus ambo.
Stil. Credis ut effugiam forsan, mihi tradidit Hermes
Compertos calamos, sumus & cantare parati,
Arcadios quamquam dicas habuisse magistros,
Et quod non audes munus certaminis, ipse
Deponam vitulam, qua non est pinguior ulla
Armentis, etiam si clamitet inde noverca.
Daph. Est mihi grex parvus, nec possum munera tanti.
Dux gregis est hircus, tibi sit si victor abibis.
Stil. Te dignum ponis munus, non hercle recuso.
Est mihi quam credas ars major, victor abibo.
Sed quis erit quæso judex certaminis hujus?
Daph. Non video in ripa purgantem vellera Critim?
Nunc ovium, lappasque gregis, tribulosque levantem?
Criti tibi dico, nobis nunc quæsumus adsis,
Et nostros animo medius fac collige versus.
Ardua res agitur magno sub munere nobis.
Cri. Dicite, namque adero donec sua vellera siccet
Hoc pecus, en sedeo, dulces dat parvulus amnis
Tinnitus, medios inter labendo lapillos.
Atque tacent volucres, Stilbon tu dicito primus,
Hinc Daphnis, vicibusque suis det carmina quisque.
Stil. Hos calamos, tibi sacra damus si vicero, quercus.
Daph. Tuque virens semper nostros mea laurus habeto.
Stil. Noster amor Chrysis, nostros levat ipsa labores,
Ipsa vias nemorum, florum distincta corollis
Ostendit, stipulisque meos describit amores,
Frondibus ut videam veniens quod pergit in antrum.
Daph. Currit in amplexus, quoties libet ire per umbras
Ætherei nemoris, nostros mea Lesbia Saphos.
Atque volens Pario lapidi mihi carmina celte
Imprimit, & duris mandat mea nomina Tophis.
Stil. Carpatiæ valles, servant sub judice Protheo
Mille mihi vitulos, totidem pinguissima Cymes

Hircosum gregibus nutrit, premit ubera Dilos.
Congerit Alopis census, Onagrosque fatigat.
Daph. Menalus & nobis lunata fronte juvencos
Bis totidem, his fontes Silvanus monstrat, & herbas.
Parnassusque biceps Musis cantantibus auget,
Lanigeras agnas, & grandia præmia servat.
Stil. Jungere delphines, magnas & cogere frenis
Balenas, nullos voluit docuisse Talasso
Nos præter; quos sæpe manu superasse sonoros
Tritonas vidit, natas & vincere Phorci.
Daph. Ponere nos docuit fines aliquando Talasso
Phoebus, & agrestes Phytonas vincere telis.
Et stipulis grandes in rixas vertere divos.
Dum nemus omne suum lustramus pectine vates.
Stil. Massicus arva serit, servat Garganus aristas,
Vina Ligus noster, Dictæus retia tendit.
Mella dat Iblæus, suppletque armenta Britannus.
Et si thura petam, Libanus dabit optima nobis.
Daph. Quis cultum primus dederit, quis sidera cœlo
Quis frondes silvis præstet, quis semina rerum,
Fortunas nemorum, cantataque damna tropheis,
Designat radio Pallas pulcherrima nobis.
Stil. Novit Hiperboreus, quæ gignat maximus Atlas,
Quidque ferat Meroe fervens Scathinavia novit,
Nostro opere, ac undas volucres miscemus Ibero
Gangis, & Æthiopum Boreas, cognoscit arenas.
Daph. Ferrea vox nobis, annis invictaque laurus,
Cantaber hinc noscat facinus, quod non videt Indos,
Ac Orco mersos superos revocamus ad auras,
Et magnum placidis superamus cantibus annum.
Stil. Palmite pampineo Cereris sacra cinget Eleusis
Cinthius, aut rapiet buxos, & timpana Bacchi,
Ac olidus Paphiæ Veneri mactabitur hircus,
Si Mopsi calamis tenuis superetur Amyclas.
Da. Dum cingent ulmos hederæ, parientque corymbos,
Margine Penei dum surgent undique lauri,
Littore dum bicolor nascetur myrtus amaro,
A tenui Batio grandis vincetur Amyclas.

Stil.

Stil. Phorcipidum læti nautæ cantamus amores;
At triſti torpent ſcrobibus cum murmure vates;
Eolus inde favet, cœptis favet inde Palæmon,
Libetrides rident verſus, rident Aganippæ;
Daph. Heroum læti vates cantamus honores,
At nautas miſeros ſcopulus terit, unda fatigat,
Libetrides ſervant carmen, ſervant Aganippæ,
Eolus inde rapit miſeros, rapit inde Palæmon.
Stil. Scis fleviſſe Deas, fidibus, ſtipuliſque canoris
Confractis, parva ventis ſurgente favilla.
Romuleus Mavors quandoque volumina mille
Solvit, & in cineres juſſit volitare papiros.
Daph. Romuleus nuper Cilices diſperſit Amyntas,
Montanos faciens ſolitos innare carinis;
Sic Ligurum veniet qui calcet colla ſuperbus
Anguis, & eripiat male partos undique capros.
Cri. Jurgia paſtorum non eſt compeſcere parvum,
Et tu dignus eras vitula, tu dignus & hirco.
Sat dictum, pueri duras componite lites,
Ibo ego nunc agnis tonſurus forfice lanam.

OLYMPIA. Ecloga Decimaquarta.

Silvius, Camalus, Therapon, Olympia.

Sil. Sentio (ni fallor) pueri pia numina ruris,
Lætari, & cantu volucrum, nemus omne repleri;
Itque, reditque Lycos, blando cum murmure, quidnã
Viderit ignoro, cauda teſtatur amicum.
Ite igitur, jam clara dies diffunditur umbris,
Præcantata diu quid ſit perquirite, quidve
Viderit inde Lycos noſter, compertaque ferte.
Cam. Dum nequit in ſomnum miſerũ componere pectus,
Imperat ex molli recubans heu ceſpite mœſtus
Silvius, & noctis pavidas luſtrare tenebras
Vult pueros, longo feſſos in luce labore.
Sil. Camale, dum primos terris præſtabit Iberus
Nocturnos ignes, currus dum Delia faſtis

Ducet ad occasum, dum sternet cerva leones,
Obsequium præstabit hero sine murmure servus,
O Therapon, stabuli tu solve repagula nostri,
Pone metum, videas catulus quid viderit oro.
Th. Festina, fac surge senex, jam corripit ignis
Jam veteres quercus, & noctem lumine vincit,
Uritur omne nemus, fervens jam flamma penates
Lambit, & occursu lucis perterritus, intra
Festinus redii, lambit jam flamma penates.
Sil. Pastorum venerande Deus Pan, deprecor adsis,
Et vos, o pueri, flammis occurrite lymphis.
Siste parum Therapon, paulum consiste, quid istud?
Quid video? sanus ne satis sum? dormio forsan?
Non facio, lux ista quidem non flamma, vel ignis.
Nonne vides lætas frondes, corylosque virentes
Luminis in medio, validas ac undique fagos
Intactas? immo nec nos malus ardor adurit.
The. Si spectes cœlo, testantur sidera noctem,
In silvis lux alma diem, quid grande paratur?
Sil. Sic natura vices variat, noctemque, diemque
Explicuit myrtos terris, nec lumina Phœbæ,
Nec Solis radios cerno, non sentis odores
Insolitos silvis? nemus hoc si forte Sabæum
Fecisset natura parens; quos indè nocentes
Nox peperit flores? quos insuper audio cantus?
Hæc superos ambire locos, & pascua signant.
Olym. Salve dulce decus nostrum, pater optime, salve.
Ne timeas, sum nata tibi, quid lumina flectis?
Sil. Nescio num vigilem, fateor, seu somnia cernam,
Nam coram genitæ voces, & dulcis imago
Stant equidem, timeo falli, quia sæpe per umbras
Illusere Dei stolidos; nos claustra petamus.
Olym. Silvi, quid dubitas? an credis Olympia patrem
Ludat? & in lucem se se sine numine divum
Præbeat? huc veni, lacrimas demptura dolentes.
Sil Agnosco, nec fallit amor, nec somnia fallunt.
O nimium dilecta mihi spes unica patris,
Quis te, nata, Deus tenuit? te fusca ferebat

Cal-

Calcidicos colles, & pascua lata Vesevi.
Dum petii raptam nobis, Cybelisque sacrato
Absconsam gremio, nec post hæc posse videri.
Quod credens, mœrensque miser mea virgo; per altos
Te montes, umbrasque graves, saltusque remotos
Ingemui, flevique diu, multumque vocavi.
Sed tu si mereor, resera, quibus obsecro lustris
Te tenuit tam longa dies? dic munere cujus
Intertexta auro vestis tibi candida flavo?
Quæ tibi lux oculis olim non visa refulget?
Qui comites? mirum quam grandis facta diebus
In paucis, matura viro mihi nata videris.
Ol. Exuvias quas ipse mihi venerande dedisti,
Ingenti gremio servat Berecynthia mater.
Has vestes, formamque dedit, faciemque coruscam
Parthenos, secumque fui, sed respice numquid
Videris hos usquam comites, vidisse juvabit.
Sil. Non memini vidisse quidem, nec pulchrior inquam
His Narcissus erat, non talis denique Daphnis;
Qui Dryadum spes læta fuit, non pulcher Alexis.
Ol. Non Marium, Julumque tuos, dulcesque sorores
Noscis, & egregios vultus? tua pulchra propago est.
Sil. Abstulit effigies notas lanugine malas
Umbratas vidisse meis, jam jungite dextras,
Amplexusque meos, ac oscula læta venite.
Ut præstem, faciemque animam, quas Pan tibi laudes,
Quas, Silvane, canam? pueri nudate palestras,
Et ludos agitate patrum, stent munera fagis
Victorum suspensa sacris, paterasque parate
Spumantes vino, lætum cantate Lyæum,
Et sertis ornate Lares, altaria surgunt
Cespite gramineo, Triviæ mactate bidentem
Candidulam, noctique piæ sic cedite fulvam.
Fer calamos pueris Therapon, fer serta puellis.
Ol. Sunt, Silvi, calami, sunt serta decentia nobis.
Et si tanta tibi cura est deducere festum,
Ignotos silvis modulos cantabimus istis.
Sil. Immo, silva silet, tacitus nunc desinit Amnus.

Et

Et ſilet omnis ager, pueri, vos atque ſilete.
Ol. Vivimus æternum meritis, & numine Codri,
Aurea qui nuper celso dimiſſus olympo
Parthenu in gremium, revocavit ſæcula terris,
Turpia paſtorum paſſus convitia, cedro
Affixus letho, conceſſit ſponte triumphum.
Vivimus æternum meritis, & numine Codri.
Sic priſcas ſordes, morbos, ſcabiemque vetuſtam
Infecti pecoris præclaro ſanguine lavit,
Hincque petens valles Plutarchi ſepta reſtinxit,
In Solem retrahens pecudes, armentaque patrum,
Vivimus æternum meritis, & numine Codri.
Morte hinc proſtrata campos reſeravit odores
Elyſii, ſacrumque gregem deduxit in hortos
Mellifluos, victor lauro, quercuque refulgens,
Optandaſque dedit nobis per ſæcula ſedes.
Vivimus æternum meritis, & numine Codri.
Gravias in fine ſibi, pecus omne reſumet;
Ipſe iterum veniens capros diſtinguet ab agnis,
Hoſque feris linquet, componet ſedibus illas
Perpetuis, cœloque novo poſt tempora claudet.
Vivimus æternum meritis, & numine Codri.
Sil. Sentis quam ſtulti Latios cantare putamus
Paſtores calamis pendentes tempora vocum?
Menalios vidi juvenes per dorſa Lycæi,
Threicium & vatem ſolitum deducere cautes
Carmine, nec quemquam poſſum concedere tanti,
Ut ſimilem natis faciam, quæ guttura? quæ vox?
Quis concentus erat? ſtipulis quis denique flatus?
Non equidem nemoris cuſtos regina canori
Calliopes, non ipſe Deus qui præſidet antro
Gorgoneo æquiparet; flexere cacumina quercus,
Et tenues nymphæ citiſos petiere regreſſus,
In lucem manſere lupi, catulique tacentes.
Præterea, o juvenes, ſenſiſtis carminis hujus
Cœleſtes ſenſus? nunquam mihi Tityrus olim
Cantavit ſimiles, ſenior nec Mopſus apricis
Parrhaſius ſilvis, ſanctum, & memorabile totum eſt.

Vir-

Virginibus niveæ dentur (mea cura) columbæ,
Ast pueris fortes dederat quos Ischiros arcus.
Ol. Sint tua, nil fertur quod sit mortale per oras,
Quas dites colimus, renuunt æterna caducum.
Sil. Quas oras mea nata refers? quas deprecor oras?
Nos omnes teget illa domus, somnosque quietos
Herba dabit viridis, cespesque sub ilice mensam.
Vitreus hic large præstabit pocula rivus,
Castaneas mites, & poma recentia nobis
Rustica silva feret, teneros grex fertilis hædos,
Lacque simul pressum, quas ergo exquiritis oras?
Ol. Non tibi, chare pater, dixi, Berecynthia mater
Exuvias gremio servet, quas ipse dedisti?
Non sum quæ fueram dum tecum parvula vixi.
Nam numero sum juncta Deum, me pulcher olympus
Expectat, comitesque meos, stat vertere gressus
In patriam, tu vive pater dulcissime felix.
Sil. Heu moriar lacrimans, miserum si nata relinquis.
Ol. Pone precor luctus, credisne refringere fatum
Nunc lacrimis? omnes silvis quotcumque creati
Nascimur in mortem; feci quod tu quoque, Silvi
Post facies, noli quæso lacerare Deorum
Invidia nostros annos, tibi crede quietem
Post funus, laudesque pias mi reddito cœlo.
Quod moriens fugi mortem, nemorumque labores.
Separor ad tempus, post hoc me quippe videbis,
Perpetuosque trahes mecum feliciter annos.
Sil. In lacrimis oculos fundam, tristemque senectam,
Heu quibus in silvis post anxia fata requiram
Te profugam ex nostris bis raptam viribus ulnis?
Ol. Elysium repeto, quod tu scansurus es olim.
Sil. Elysium memini, quondam cantare solebat
Minciades stipula, qua nemo doctior usquam,
Estne quod ille canit vestrum? didicisse juvabit.
Ol. Senserat ille quidem vi mentis grandia quædam,
Ac in parte loci faciem, sed pauca canebat
Si videas quam multa tenet, quam pulchra piorum,
Elysium, sedesque Deum gratissima nostrum.

Sil.

Sil. Quos tenet iste locus montes? quibus insitus oris?
Quæ non Minciades vidit, seu sponte reliquit
Da nobis, audire, fuit persæpe laborum
Utile solamen, veniet mens forte videndi.
Ol. Est in secessu pecori mons invius ægro,
Lumine perpetuo clarus, quo primus ab imis
Insurgit terris Phœbus, cui vertice summo
Silva sedet palmas tollens ad sidera celsas.
Et lætas pariter lauros, cedrosque perennes,
Palladis ac oleas optatæ pacis amicas.
Quis queat hinc varios flores? quis posset odores
Quos lenis fert aura loco? quis dicere rivos
Argento similes? mira scaturigine circum
Omnia rorantes, lepido cum murmure flexus
Arbustis mixtos, nunc hinc, nunc inde trahentes?
Hesperidum potiora locus fert aurea poma.
Sunt auro volucres pictæ, sunt cornibus aureis
Capreoli, & mites damæ, sunt insuper agnæ
Velleribus niveis, claro rutilantibus auro.
Suntque boves, taurique simul, pinguesque juvencæ,
Insignes omnes auro, mitesque leones,
Crinibus & mites Gryphes radiantibus auro;
Aureus est nobis sol, ac argentea luna.
Et majora quidem, quam vobis sidera fulgent.
Ver ibi perpetuum, nullis offenditur Austris,
Lætaque temperies loca possidet, exulat inde
Terrestris nebula, & nox, & discordia rerum;
Mors ibi nulla manet gregibus, non ægra senectus,
Atque graves absunt curæ, maciesque, dolorque.
Sponte sua veniunt cunctis optata; quid ultra?
Dulcisono resonat cantu mitissimus aër.
Sil. Mira refers, sanctamque puto sedemque Deorum
Quam memoras silvam, sed quis nam præsidet illi?
Et comites, mea nata, refer, rivusque locorum.
Ol. Hac in gramineo summo sedet aggere grandis
Archesilas, servatque greges, & temperat orbes,
Cujus enim si forte velis describere vultus,
Incassum facies; nequeunt comprehendere montes.

Est alacer, pulcherque nimis, totusque serenus,
Hujus & in gremio jacet agnus candidus, ex quo
Silvicolis gratus cibus est, & vescimur illo.
Inde salus venit nobis, & vita renatis.
Ex his ambobus pariter sic evolat ignis,
Ut mirum credas; hoc lumen ad omnia confert,
Solatur mœstos, & mentis lumina purgat,
Consilium miseris præstat, viresque cadentum
Instaurat, dulcesque animis infundit amores.
Stat Satyrûm longæva cohors, hinc undique supplex
Omnis cana quidem, roseis ornata coronis,
Et cytharis agni laudes, & carmine cantat.
Purpureus post ordo virum, venerabilis inquam,
Et viridi cunctis cinguntur tempora lauro.
Hi cecinere Deum stipulis, per compita verum.
Et forti sævos animo vicere labores.
Agmen adest niveum, post hos, cui lilia frontes
Circundat, huic juncta cohors tua pulchra manemus
Natorum, crocei sequitur post ordo coloris
Inclitus, & magno fulgens splendore, sonora
Voce Deum laudes cantat, regique ministrat.
Quos inter placido vultu cantabat Asylas,
Dum silvis assumpta prius sum, monte levatis.
Sil. Ergo precor noster montem conscendit Asylas?
E meruit, nam mitis erat, fideique vetustæ
Præclarum specimen, faciat, Deus ipse revisam.
Sed dic? tene precor novit, dum culmen adires?
Ol. Immo equidem applaudens injecit brachia collo.
Et postquam amplexus lætos, ac oscula centum
Impressit fronti, multis comitantibus, inquit,
Venisti o nostri soboles carissima Silvi
De Libano? nunc sponsa veni sacrosque hymenæos
Cantemus, matremque viri mea neptis honora.
Meque trahens genibus flexis, quo pulchra sedebat
Parthenios posuit, læta hæc suscepit in ulnis
Ancillam, dixitque pie: mea filia nostris
Ecce choris jungere piis sponsique frueris
Æternis thalamis, & semper Olympia cœlo

Quæ fueras terris violantes, inclita fies.
Inque dedit vestes quas cernis; si tibi narrem
Quos cantus tunc silva dedit, quos fistula versus
Pastoris lyrici, credes vix, omne per antrum
Insonuit carmen montis, tantusque refulsit
Ignis, ut exuri dixisses omnia flammis,
Et totum rosei cecidere per aëra flores.
Sil. Quæ sit Parthenos nobis super adde precamur.
Ol. Alma Jovis genitrix hæc est, & filia nati,
Splendens aula Deum, cœli decus, inscia noctis.
Æthereum sidus, pastorum certa salutis
Spes, custosque gregum, requiesque optata laborum,
Hanc Fauni, nymphæque colunt, hanc grandis Apollo
Laudibus extollit cythara, dominamque fatetur.
Quæ residens solio patris veneranda vetusti,
A dextris geniti, tanto splendore refulget,
Ut facie silvam, montem, collesque, polosque
Lætificet formosa nimis, cui candida circum
Agmina cygnorum volitant, matremque salutant,
Luminis æterni sponsam, genitamque cientes.
Sil. Et vos quid pueri, plaudunt dum gutture cygni?
Nos pueri legimus flores, factisque corollis
Cingimus intonsos crines, lætisque choreis
Ambimus silvam, fontes, rivosque sonoros.
Et mediis herbis ludentes vocibus altis,
Parthenu placidæ, meritos cantamus honores.
Et geniti laudes pariter; quis gaudia silvæ
Enumerare queat? quis verbis pandere? nemo
Induat ut volucres pennas, quibus alta volatu
Expetat, & videat, opus est, sunt cetera frustra.
Sil Sunt optanda quidem, sed quis mihi Dædalus usquam
Qui tribuat pennas agiles, nectatque lacertis,
Ostendatque viam facilem, doceatque volatum?
Ol. Pasce famem fratris, lactis da pocula fessis,
Adsis detentis, & nudos contege lapsos,
Erige dum possis, pateatque forensibus antrum;
Hæc aquilæ volucres præstabunt munera, pennas,
Atque Deo monstrante viam, volitabis in altum.

Sil.

Sil. Quo tendis? quo nata fugis? miserumque parentem
Implicitum linquis lacrimis; heu cessit in auras
Æthereas, traxitque simul quos duxit odores.
In mortem lacrimis, ibo, ducamque senectam;
Vos pueri vitulos in pascua pellite; surgit
Lucifer, & mediis jam sol emittitur umbris.

PHILOSTROPHOS. Ecloga Decimaquinta.

Philostrophus, Typhlos.

Ph. Lusimus, & sertis nimium, nymphisque vacatum est,
Instat hyems, sidusque malum, mi Typhle, minatur
Exitium pecori; non cernis summa Cephœi
Jam texisse nives, & silvas ponere frondes?
Ty. Quid montes spectem? video flavescere campos
Et cantu raucæ quatiunt arbusta cicadæ.
Ph. Falleris, ast veniant segetes, cantentque volucres,
Nonne puer Hiacynthus erat? puer & Ciparissus?
Florebat juvenis, cecidit dum pulcher Adonis,
Et victor florebat herus Calidonius apri?
Exarsere novi pratis jam frigore flores,
Et Cereris grando plenas vacuavit aristas,
Est mutanda quidem sedes, dum tempora cedunt.
Ty. Quis neget incautos quosdam cecidisse puellos
Ast ego si varios timeam quos astra minantur
Armentis casus, nusquam mihi pascua tuta,
Hic gelidi fontes, hic pascua pinguia, quid plùs?
Cœlum mite satis pecori, corylique frequentes,
Glandiferæ quercus, & celsæ vertice pinus.
Novimus hic omnes saltus, & lustra ferarum.
Quid potius quæram? dissolvet more vetusto
Sol glaciem, pelletque nives, frondesque redibunt.
Ph. Hesperidum tibi poma Chrysis, fontesque Ticini
Spondet, & apricas Penæi littoris umbras;
Murmure sic blando, & lacrimis versuta Diones.
Heu pedibus laqueos, & collo vincula nectit.
Si fors illa tuum feriat caput impia, quæ jam

Pervigilem, lucis Daphnim subtraxit, & Argum.
Cognosces lacrimans, quid nunc mea verba resultent.
Ty. Quid tandem si vita placet? sunt otia nobis,
Exoptanda Deis, & spes majora reservat.
Ph. Non prius humentem cantu secedere noctem
Excubitor præmonstrat avis, quam surgito, Typhle,
Inquit, amica Chrysis, pete pascua, solvite septas.
Surgis iners, gelidas tenebrosa per invia valles
Innixus baculo quæris, tectusque galero.
Hic imbres quatiunt miserum, lubricumque fatigat
Inde solum; nunc terga tibi, nunc pectora nudat
Infestus Boreas; pelles injuria vincit
Ætheris adversi; veniet sed mitior æstas;
Insomnes noctes, radios dabit illa diurnos.
Intentos stimulis culices, & mungere capras.
Lac palmis pressare tuis, fluvioque lutosos
Nunc purgare greges manibus, nunc vellera lappis.
Quas animo fessæ pecudes, morboque tacentes
Iniciant curas taceo, spes omnia suadet.
Nam tibi parta domi requies, stratumque cubile,
Seu validas nemorum superare securibus ulmos.
Carpere seu messes, seu terram vertere rastris
Cogeris in reditu, sunt hæc precor otia, Typhle,
Exoptanda Deis? non te Chrysis optima linquit
Insudare jocis, juvenumque intrare palæstras.
Nondum sacra Deis fumant altaria ruris;
Femina nulla minus voluit pensare labores,
Non ut grata tuæ servet male parta quieti,
Sed mœchis, quot ipsa novos exquirit anela.
Ty. Quos nequit amplexus sibi sumere, damnat iniquus
Invidus extemplo, quot mœchos quæso puellæ
Usquam novisti mordax Philostrophe? narra.
Ph. Quod nolles audisse petis, quot sidera cœlo.
Testantur veteres fagi, testantur & antra
Silvarum flammas Chrysidis; criptæque, scrobesque
Quotque lupis misere nudos, canibusque reliquit.
Ty. Ex multis unum saltem, si dicere plures
Forte piget numera, Chrysidis jam pande lupanar.

Ph. Nonne piget, clades pariter narrabimus, ut quis
Sit finis videas mœchis cultoribus, atque
Auro qui nuper Pactoli tinxit arenas,
Et Phrygios pavit vitulos, dilexit, & atro
Tandem succubuit potato sanguine tauri.
Thymbræique ducem pecoris, non dente molossus
Ex ulnis hujus rapuit, silvasque ruinis.
Argolicis turbo delevit missus ab antris?
Pastorem Eoum cui Ganges grandis, & Indus.
Potavere greges, & longus culmine taurus
Pavit, in Arctoos flexus seu versus in austrum,
E gremio Chrysidis carpsit, sus feta, caputque
Sanguine respersit putrido, truncumque cadaver
Exibuit Scythicis corvis, milvisque, ferisque
Silvarum prædo prægrandis, & arbiter olim
Pharsalicus Chrysidem tenuit, post liquit amatam
Adversis haustis deceptus jaspide succis.
Nec tu Damœtam gratum vidisse negabis
Infandæ juveni, cui dum Pan jussit, abiret
Exul in externos agros, concessit eunti.
Nec lacrimas ommitto greges, non pessima vestes,
Sed solum nudumque solo, canibusque reliquit,
Ni pia tunc gremio Cybeles cœpisset amico.
Et miserum risisse senem potuere subulci,
Quid numerem multos? dudum Chrysis impia nobis
Obtulit, obscenos quercus has inter amores,
Ty. Me miserum quoties ursis, & ab ubere natos
Eripui, quoties tremulis pendentia ramis
Mala tuli Chrysidi, quoties pullosque palumbis
Subtraxi, cursuque pedum, jaculisque coronas
Quæsivi mœchis video, nunc pulchra Diones
Sola meas placido servabit pectore curas.
Ph. Corporis exitium fugies, mentisque ruinam,
Si blandam fugias nimium, sævamque Dionem.
Ty. Quid meruit quia blanda fuit? dilexit amantem.
Ph. Quid meruit? cernis quot gignant arbuta frondes;
Tot mala, tot mœstis dedit ista, pericula silvis,
Hæc Nysi crinem Dictæos jecit in agros,

Pasiphaën tauro stravit, Muramque nefandis
Ignibus incendit, privavit vellere Phasim
Quondam Dircæo, flammas contorsit in Idam,
Lumina turbavit Mopso, sic Circis honores,
Abstulit Alcidi clavam, quid multa recensem?
Plura petis satis ista quidem, tu nescius erras,
Dum lacrimas credis, dum sumis & oscula diris
Delinita malis, has pestes mitte precamur.
Hostes pelle precor diros, ne forte morentur
Sedibus his captos, pluvius dum surgat Orion.
Ty. Auribus ecce lupum teneo, quos damnat amores,
His cupio, timeoque dolos, & temporis ortum.
Præmia quis linquat Chrysidis? quis grata Dionis
Basia, & amplexus ac dulces reprobet ignes?
Quisve nives, imbresque graves, cœlumque superbum
Perferet, & ventos, & duras ætheris iras?
Sed quid dimoveor? nunc primum perdere frondes
Vidimus has fagos, nivibusque albescere montes?
Quæ tulit Alcidamas, quæ passus grandis Osiris.
Non ego ferre queam; stipulis, & carmine vitam
Ducere consilium, Chrysis adsit, & alma Diones,
Illa legat flores, imponat & altera sertum.
Ph. Decidet iste calor, pratis armenta peribunt,
Infames stolidum rapient per devia nymphæ,
Teque Thrinos, Ponosq; trahent, Thlipsisque, Lipisq;
In scotinas silvas, famuli pastoris averni.
Ty. Ætatis placidos ludos dum credis amicæ,
Teque simul perdis memini, cantabat, inesse
Pastor Epy, silvis quondam famosus apricis,
Interitum menti pariter cum corpore cunctis.
Ph. Typhle precor sanus ne satis? dic improba credis
Dicta senis damnata diu, cum dicat Ariston
Et Samius cantet pastor, cantentque bubulci,
Omnes, Romuleos qui mulcent pectine saltus,
Æternas hominum mentes a numine lapsas
Æthereo, firmetque Soter, qui sanguine silvas,
Infectosque greges pridem purgavit, in altum
Scandere non sontes, & lætis sedibus uti.

Sic alios post fata focos intrare Typhæos.
Hos ego si possem mecum, mi Typhle, volebam
Effugeres, rupesque novas, scopulosque videres.
Ty. Quid faciam ridenda mihi, Philostrophe, suades.
Certa sinam, non certa sequar? quis quæso sequatur?
Ph. Quid certum dic Typhle tenes? rapit omnia tempus,
Quas Ammon vestit silvas, denudat Orion,
Et sub sole cadit, quidquid sub sole creatum est.
Verum ego perpetuos fontes, umbrasque perennes,
Ut videas, teneasque loquor, pestesque furentes
Chyronis fugias, præponens firma caducis.
Ty In Siculis Arethusa jugis hæc pascua servat?
Ph. Non equidem nostris nemus hoc plus distat ab horis.
Ty Quis colit hoc igitur? Thrax forsan, forte Canobus?
Ph. Surgit silva virens cœli sub cardine lævo,
Aspera dumetis, & saxo infixa rubenti,
Præsidet insignis, magnusque Theoschyrus illi
Pastor, & emissos lambunt de rupe liquores,
Selectæ pecudes paucæ, domitique juvenci,
Ac herbas tenues carpunt, quas undique præstat
Ipse lapis, dum longa quidem jejunia solvant,
Quod mortale solum fecit per inania pingue.
Ty. Quid frustra signare locum, nemus atque laboras?
An visurus ego veniam, Philostrophe silvas,
Hujus quæso senis, cujus rapuisse juvencam
Jamdudum memini? leges, ritusque suorum
Jam pedibus calcasse meis? manibusque nefastis
Carpendas porcis olim jecisse Dionis?
Non veniam, timeo vires, irasque frementis.
Præterea in saxum fecundas ducere capras
Præcipis, ut pereant, macie, scabieque geluque.
Non faciam, potius nostris est vivere silvis.
Ph. Non hominis mores nosti, miserebitur ultro
Si dicas precasse sibi, veniamque preceris,
Quid Glaucus fecit? quid post hunc magnus Amyntas?
Sed sine deveniam, quo tendit sermo priorum
Et demum si jure potes præmissa refelle.
Hinc faciles scandunt scabrosi culmina montis,

Lætaque comperiunt quæ dixi pascua fronde,
Fontibus, ac umbris, longoque patientia tractu.
Non ibi fessa gelu pereunt armenta, nec Auster
Aut lætum Boreas adversis flatibus orbem
Concutiunt, non dira lues; astrumve malignum
Infundunt pestes, Zephyrus sacer omnia mulcet.
O tibi si referam quas educet illa puellas
Silva parens, nymphasque Deas, Dryadesque frequētes,
Illico damnabis Chrysidem, turpemque Dionem.
Sponte quidem dices, Satyros dimitto jocantes,
Et Faunos, canusque avium, placidosque colores
Herbarum, florumque simul, tu forte videbis.
Ty. Jam cupio, sed quæso refer, quis sibilus auri
Detulit ista tuæ; seu si tu forsan adisti.
Ph. Arcades, ac Itali firmant, priscique Sicani
Pastores, quibus ante datum, conscendere culmen.
Ty. Quæ nova lux oculis venit, Philostrophe, nostris?
Jam foveas, & putre solum; rupesque cadentes,
Insidiasque graves, & sævi gurgitis iras,
Et pecoris pestes video, nimbosque minantes,
Adsis, pulchra Pales, supplex tua numina posco,
Optime da veniam, pater, oro Theoschire lapso.
Heu mihi quo fugiam? gelidas has linquere valles,
Infectosque greges cupio, silvasque remotas
Quærere, si possim duras fregisse catenas,
Quas posuere truces pedibus, colloque puellæ.
Ph. Vir nuper fueras, Polyphemi tractus in antrum
Obicibus fractis, & nunc es femina mollis,
Frange trabes animo forti, postesque revelle,
Reddito teque tibi, pueris aliena sinamus,
Et nostro meliora gregi, nobisque petamus.
Ty. Me quoque terret iter durum, vertexque levatus.
Deficient vires, non est præsumere sani,
Quod non perficias, hominis; desistere mens est.
Ph. Nondum fregisti laqueos, tua lumina circum
Obscenæ volitant volucres, obsiste, repelle,
Est iter imprimis durum, parvoque labore
Vincitur incœptum, vires præstabit euati

Ipse

Ipse Soter, nunc surge precor, sol vergit in undas.
Ty. Urgeor, insistam, tu primus sumito callem.
Laurea sis felix, & vos estote capellæ,
Imus, ut ex Syrio carpamus littore palmas.

ANGELOS. Ecloga Decimasexta.

Apenninus, Angelus.

Ap. Angele, quis quæso pecus hoc, fortassis Apollo
Vallibus Amphrysi pavit, dum pastor honores
Perdidit æthereos? videas, non invidus illud
Fascinet, & pereat; metuunt mala murmura pingues.
Ang. Apennine, reor tibi pinguis ludit in arvo
Taurus, & umbroso recubant sub colle Lycæi
Nunc pastæ, fetæque boves; sis lætus, & oro
Parcius ignoscas miseris, fortuna secundis
Invidet, & celsas excerpsit turbine fagos.
Ap. Peccavi fateor, sed tu quæ pascua quæris
Cum grege tam modico? fallor? ter quinque capellas
Nec plures per rura trahis; consistere mecum
Si libet hic poteras, vepreta hic grata capellis;
Hic fontes, hic antra novis jam tecta corymbis,
Ang. Jussus in id venio, non solum jungere parvum
Hic pecus hoc vestris, ast ut tibi largiar omne;
Nil equidem majus potuit nunc mittere pauper
Cerretius, dic oro, senem novistis Etruscum
Hos inter montes, & pinguia pabula nostrum?
Ap. Jam vidisse senem memini, nostrisque sub antris
Nonnumquam duros solitum recreare labores.
Dumque Ravennatis Cyclopis staret in antro,
Et fessus silvas ambiret sæpe palustres
Vidimus, atque Henetum dum venit cernere colles,
Sed pecus hoc claudum servans vix pellibus ossa
Quid mihi? Silvano decuit misisse, videret
Et morbi causas, læta & medicamina morbis.
Non Arcas, Siculusve fuit, non Ismarus olim,

Non

Non Tuscus pastor, cui tantum juris in agris
Alma Pales dederit, Fauni, nymphæque sedentes
Absurgunt homini, silvæ, placidique recessus,
Antraque pastorum, fontes, quid multa? Deorum
Tecta patent Tusco, & patuere silentia Ditis.
Angele, huic potuit pecus ægrum mittere noster.
Aug. Erubuit munus tam parvum mittere tanto
Pastori, sueto tauros deducere regum,
Sidereosque greges, quamquam nil sanctius usquam
Diligat, aut optet celsis præponere silvis.
Si calamis, si voce canat, si forte susurro
Murmuret, ipse sibi semper Silvanus in ore.
Cerretii resonat, semper Silvanus ubique
Et pater, & dominus, spes grandis, & unica semper.
Teque, fidemque tuam colit Apennine secundum.
Nunc ego per dulces, nuper tua cura, Napæas,
Apennine precor, parvum ne respue munus.
Sunt tenues fateor, nec multum lactis habentes
Sed prædulce quidem, pomisque, favisque Menalcæ
Si gustent Latii, si gustes ipse parumper
Præpones, quæso parvum ne respue munus.
Ap. Da, sordis causam: dabitur forsasse mederi.
Aug. Pascua sunt nobis Cerreti montis in umbra,
Heu sterili nimium, nullis frondentia lucis;
Nec salices capris surgunt, nec surgit hibiscus:
Lambere muscosas salices, rarumque vetustis
Immixtum conchis serpillum carpere cogit
Ægra fames miseras, illis hinc squalida pellis
Hinc macies, tristisque color, fetæque cadentes.
Elsa brevis fluvius post, his præcordia saxum
Fecit, & attonitas vacuavit sanguine fibras.
Tu pingues facili facies, corpusque favebit
Consiliis, herbisque suis Silvanus, & undis.
Ap. Invitis nobis, tenet hæc nunc pascua vester
Cerretius, scabris quid nam grandævus in arvis
Inserit, aut sevit? quid credit solvere rastris
Exhaustas glebas grandique labore colonum
Emunctas prosit? timeo non sæva Dione
Occu-

Occupet infanum, senis est dimittere mores
Non numquam juvenum, lusit Galatea potentem
Viribus, enervem faciet quid lusca Diones?
Ang. Absit, nulla seni talis nunc cura, doletque
Obsequio quondam, nimiumque vacasse liquoris.
Sed quid vis faciat, patrios ni spectet in agros?
Nil gregis est illi, nec sunt sibi pascua, si sit,
Torpendum est igitur seu vomere vertere glebas.
Ap. Angele, jam nosti, non omnia novimus omnes
Teque latet video, quoniam persæpe remotum
Cerretium dudum, vel viva voce vocarit
Silvanus, charosque greges, tacitosque recessus,
Quos Ligurum saltus, quos servant pascua ruris
Anseris antiqui, quos servant pinguis, & ingens
Euganeus, Venetumque palus, præstare paratus.
Quæ cupias majora precor? venere Sicani
Dictæique duces, Cyprii, magnique Quirites,
Et Satyri, Faunique omnes, nymphæque, Deæque,
Hunc inter fœdas undas audire canentem,
Panque Deum calamos posuit stupefactus amicos,
Et pauper noster, longum sprevisse videtur.
Quid si tantus amor; quid si reverentia tangit,
Negligit oblatum? veniat, durosque relinquat
Agrestes, patriisque sinat dare semina sulcis.
Ang. Ignaros quoties heu fallit cæca voluptas.
Dixisti nuper, non omnia novimus omnes.
Et merito, nostro sæva si rusticus Ammon
Peste boves mediis pingues consumpsit in arvis,
Pectoris ardentis multum sibi cessit Apollo.
Quem tacitum, mitemque vides, & rura colentem,
Noluit Ægonis nuper describere dulces
Pellibus is pecudum, quos ipse canebat amores,
Dum majora legit, dum se majoribus aptum
Æstimat, & dudum dum fervidus omnia campis
Sol raperet, sacra Cereri consedimus ambo
Ilice sub viridi; tunc primus verba facesso,
Convenioque senem, dic inquam? cernere concas
Has putres, sterilique solo decerpere credis?
Quid

Quid non Silvanum sequeris jam sæpe vocatus?
Ille diu corylos tacitus prospexit, & inde:
Omnia qui profert nil dat, mihi maximus Ægon
Jam dixit, Midas pridem dum fortior ætas.
Jusserat illud idem; cujus dum credulus intro
Festinus silvas, Gaurum, Bajasque saluto
Fontibus insignes, & pascua credo parari
Non tauris, parvo pecori, parvoque subulco,
Hospes suscipior placidi Stilbonis in antrum
Ast Midas patitur, nec tandem pabula dantur;
Nec vocor, ut veniam sumpturus prandia secum.
Miror, & indignor pariter, mecumque revolvo,
Quid nunc si lucos intrassem injussus apricos?
Aut si maturis tenuissem messibus apros?
Vel si vinetis olidos crescentibus hircos
Liquissem? nullis veniebam candidus undis.
Postquam despicior, sic accersitus, & insons.
Pascua sint Midæ, quæ spectat, læta Vesevus,
Meque meus tenuis lætum prospectet agellus.
Flecto gradum, volucer repetens vestigia retro.
Mœnalios persæpe lupos, ursosque coëgit
In laqueos exire suos sudoribus Arcas.
Post hæc captivos nemori solvebat aperto,
Jam sat heu votis misere sic angimur omnes,
Et si succedant satis est, hinc linquimus ultro,
Quid si Silvanus faceret, non dulcius esset
Quæso mori? tentare Deos stultissima res est.
Pan nobis prægrande dedit, nec spernere munus
Est animus, pauci contentor munere panis,
Silvestres coryli pascunt, dat pocula rivus,
Dant quercus umbras, dant somnos aggere frondes.
Cetera si desint, lapposaque vellera tegmen
Corporis effœti, quibus insita dulcis, & ingens
Libertas, quæ sera tamen respexit inertem.
Conticui, quis jure queat prævertere dictum?
Tu tamen interea parvum jam suscipe munus.
Ap. Sat dictum, fiat; sit nostrum, claudicet esto.
Nam prægnas video, prolem sperasse juvabit;
Et

Et cœpisse novam, surgunt ex montibus altis
Sidera, sis mecum, nostro hoc tu jungito Solon.

ACHILLIS BOCCHII
BONONIENSIS.

Rivalitas Cupidinis durissima.

AUrea dum precibus miseri exoratus amantis
 Tenderet in dominum tela Cupido trucem;
Illa dolos sensit, pætosque retorsit ocellos,
 Et ridens pueri tela ferocis, ait:
Nil opus est pharetrâ, sinuoso nil opus arcu.
 Congredere, & vires experiare meas.
Dixerat, hæc tenero placuit sententia Amori;
 Tanta fuit dominæ gratia, tanta Venus.
Ast ubi sunt arcus positi, positæque sagittæ,
 Has rapit ultrici protinus illa manu.
Nec mora protendens acrem furialiter arcum,
 Incauti figit pectora nuda Dei.
Ictus Amor totus subitò inflammatus amore.
 Victricem in dominæ se dedit ipse manum.
Proh dolor, ille mihi quem nuper adesse putaram,
 Rivalis jam nunc, durus & hostis erit!

Amor negotiosus est in otio.

Jamdudum in tenues jerunt mea corda favillas,
 Jamque cinis factus qui modò pruna fui.
Sed licet in tenues ierint mea corda favillas,
 Jamque cinis factus qui modo pruna fui;
Hæc tamen assiduis uruntur pectora flammis,
 Quoque magis flagrant, hoc magis ipse gemo.

Un-

Unde igitur flagrant? redivivi unde ignis origo,
Si ſunt in cinerem corda redacta ſemel?
Nempe faces ipſo flagrant, non cordis imago,
Quam vacuus numquam figere ceſsat Amor.
Cur lacrimas augent incendia? liquitur igni
Humoris toto corpore quidquid ineſt.
Vix credam tanto vitam ſupereſse calori:
Albia ſed vitam ſufficit una mihi.
Urentes pariunt ſemper lenta otia amores,
Unde eſt mors vivens, irrequieta quies.

REGINALDO NERLIO.

Dignum quid ira exiſtimari eſt par, paſſi
Quo lædimur? proindè cum potiſſima
Sit noſter animus ipſe noſtri portio,
Præſtare quo cenſemur uno ceteris
Animantibus, quæcumque ſine animi queunt
Offenſione adimi, ea verò temnere
Debemus, ad nos ut nihil ſpectantia,
Damno nec ullo umquam putemus affici
Nos, ſivè fortunæ bonorum lubricæ
Ablatione, ſivè gravibus corporis
Incommodis, doloribuſve acerrimis.
O qui ſecundus es Adamus, Chriſte optime,
Qui conditus ad imaginem terreni es, at
Cœleſtis ipſe, judicium id omne auferas
Quod noxa nobis omnibus primi indidit
Parentis olim, da obſecro tu vim integram,
Puramque noſtris judicandi cordibus.
Lædi innocentiam ut malum graviſſimum,
Iraque judicemus id digniſſimum.
Nobis tuæ invictæ illius conſtantiæ
Robur da, ut hoſtes diligamus invicem
Noſtros: crucemque humaniter tecum ſimul
Feramus almæ ſub Crucis ſigno tuæ.

Camillo Ursino.

Iidem labores haud graves
Sunt imperatori æquè, ac militi;
Quod ipse honor magis leves
Semper labores imperatorum facit.

De Antipatro cæco.

Forte Cyrenaicum Antipatrum muliercula quædam
Luminibus captum vidit, & ingemuit:
Proh dolor, exclamans passos laniata capillos,
Quæ porrò in tenebris vita futura tua est?
Ille autem; quid agis stulta, an nocturna voluptas
Esse tibi prorsus nulla videtur, ait?

De Philippo, & Lacedæmoniis.

O fortitudinem inclitam Lacedæmonum!
Qui cùm Philippus insolenter admodum
Per litteras minatus esset, omnia
Quæcumque conarentur ipsi, sedulò
Se prohibiturum: quæsierunt, num mori
Se prohibiturus esset etiam sedulò?

De CAROLO V. Imperatore.

Rei militaris plurimis scientia,
Invicta pluribus animi præstantia;
Auctoritas plerisque: raris omnium
Petita vocis contigit felicitas,
Quin singula hæc præstare vix paucis licet.
Quæ cuncta summa Cæsare in uno Carolo
Extare jam vident vel ii, qui nil vident.
Jamque ipse Momus id fateri cogitur,
Mirantur autem multi, ego haudquaquam, quid hoc?
Nempe omnia adsunt illa abundè quem pænes
Est vera Virtus, maxima una, & optima.

FRAN-

FRANCISCO I. Galliarum Regi.

Dum tua Fortunæ cedit, Rex inclite, Virtus;
  Victricem ſubigit cedere victa ſibi.
Quid duce te faciet victrix, ſi victa triumphat?
  Non hominis virtus, ſed magis iſta Dei eſt.
Ergo divinus cùm ſis, ô maxime Regum,
  Quis jam mortalis fingere te potuit?
Ipſa tamen talem potuit te fingere Virtus,
  Qualem animus poſſit cernere, non oculi.

PHILIPPO.

Idem ſis licet omnibus ſuperbus,
Et magna tamen eſse comitate
Interdum cupias mihi videri.
Si cur defugiam tuum frequentem
Congreſsum rogitas, Philippe, dicam;
Suſpecta eſt mihi comitas ſuperbi.

Ad Andream Alciatum.

Quâ ratione homines rerum caperentur amore
  Pulchrarum, quondam magnus Ariſtoteles
Forte rogatus; ea eſt cæcorum quæſtio dixit:
  Et bene, namque oculi ſunt in amore duces.
Ergo tuæ cur tam capiar virtutis amore,
  Qui quærat poſthac, hic mihi cæcus erit.

Virtuti haud una atque opum æſtimatio.

Divitiæ, & virtus, veluti duo pondera habentur
  In trutinâ, quorum unum eſt alio gravius.
Divitias etenim cum pendit opinio pluris,
  Virtutem inſipiens elevat illa magis.
At ſapiens ratio virtutem quò magis almam,
  Tantò divitias æſtimat ipſa minus.

Nulli nocebis: commodabis omnibus.

Magna animi virtus, numquam si læseris, a quo
Læsus es; at major si læsus sponte remittas:
Maxima, si parcas, cui possis ipse nocere.

Non est amicus hic, qui amare desinit.

Nescio cujus id est verbum Sapientis iniquum;
Tamquam osurus ama. Quin ego amare velim,
Ut numquam osurus, nam quæ vera aut bona tandem
In vitâ reliqua est, dic mihi, amicitia?
Si quisquam olim ita amicũ amet, ut fieri ipsum inimicũ
Posse putet? Virtusne ista rogo, an vitium est?
Quin ego non, tamquam sed numquam osurus amabo:
Vera sibi constat semper amicitia.

Male parta.

Perduntur bene parta sæpe; semper
Perduntur male parta, & auctor ipse.

Quadratum.

Heroi merito sedes quadrata dicatur.
Rectus enim semper constitit ille sibi.

Imago justi Judicis.

Olim [illegible] cum forte sederet
Judex, & actori alteram
Interea digito prudens occluderet aurem;
Interrogatus a suis,
Cur usque sic faceret? satis Actori est, ait, una,
Servo alteram integram Reo.

Alexandro Zambecchario.

Quo mage quisque suæ virtuti fidit, honores
Hoc aliis meritos invidet ille minus.

Veri Principis officium.

Quicumque vero Principis
Vis dignus esse nomine;
Nil conferas magis tuis,
Quam quod alienis commodis.
Rhamnusia hoc jubet Dea,
Severa, vindexque aspera
Titanicæ superbiæ, &
Malignitatis sordidæ.
Ergo crumenam dexterâ
Plenam sedenti porrigas;
Frenum insuper, calcaria,
Normamque temperantiæ.
Ne forte vitans incidas
Stultè in vitia contraria.

De Mercatore, & Lacone.

Cùm forte dives gloriaretur nimis
Mercator olim, quippe qui dimiserat
Naves in omnem oram maritimam plurimas;
Tunc sic Lacon: haud ista sanè optabilis
Est admodum, inquit, apta fors rudentibus.

Pan victus à Cupidine.

Te quoque Pan, ovium custos dignissime, Amori
Luctando quondam succubuisse ferunt.
Nec tibi profuerant ridenti cornua fronte,
Barbaque Phœbea lampade splendidior.
Non illa astriferum referens tua nebris Olympum,
Non calamis septem fistula disparibus.
Non dextrâ gestasse pedum, quo cuncta gubernas,
Nempe tuùm est mundi totius imperium.
Ergo si tantum numen, tu cedis Amori,
Ecquis erit nostrum cedere quem pigeat?

Vi-

Victore a summo vinci, victoria summa est;
  Testis naturæ es maximus ipse parens.

De Anterote.

Olim Cupidinem editum Venus dedit
Blandis alendum Gratiis; mater dolens
Quod nullâ carum diligentiâ puer,
Ipsa ut volebat, cresceret, mox Delphicum
Oraculum consuluit, inde rettulit
Hæc verbi responsi, Ἀντέρωτα gignier
Necesse prorsus esse: sic enim fore ut
Certatim uterque ad usque magnitudinem
Concresceret justam; Proinde cum Dea
Hunc procreasset, educandum & Gratiis
Item dedisset, factum in ipso tempore est,
Quod Delius cecinerat; Hoc quid vult sibi
Aliud, quam oportere esse amorem mutuum?
In corde amantis nascitur quidem ipse amor:
Non crescit is tamen, ni ametur invicem.

Amor laborem fert, cum admiratio.

Pallada miraris cervo insedisse fugaci,
  Quem sequitur duplex, adsequiturque canis.
Thaumastus petit hinc, acris Camaterus & illinc,
  Admirator hic est; improbus ille Labor.
Discendo mirum parit admiratio amorem.
  Quid non improbitas dura laboris agit?

Semper suorum cura habenda regibus.

Semper Ἀχ© regum comes est; hos namque suorum
  Indefessa omni tempore cura tenet
Inde pio Æneæ prudens & fidus Achates
  Coram semper adest consilio, auxilio.

Jo: Baptistæ Egnatio à Gloria Crocodili.

Nota Paretonii Crocodilus, bellua Nili,
Sectantes refugit, qui fugitant sequitur.
Usu etiam ille caret linguæ; morbisque levandis,
Utile corporeis, suaveque stercus habet.
Sic vera instantes spernit; spernentibus instat
Gloria: quin major spreta redire solet.
Nil opus est lingua; celebris cum fama loquatur,
Et virtus merces sit sibi pulchra satis.
Præcipuam utilitatem adfert quoque gloria; tollit
Multa animi vitia, atque invidiam superat.
Contra, vana illa est popularis, quæ Crocodili
Fucatur suavi stercore gloriola.

De Spe Augusta, Ascanio Sfortiæ.

Spes facit ambiguum Typhim sulcare tritemi
Æquora; & insanis tradere vela Notis;
Spes facit Eleum cursorem carcere pulso,
Ad metam rapido sollicitare gradu.
Spes facit incerto peditem se exponere Marti,
Et conclamatam sæpe referre animam.
Mille quoque adflictum curis spes hactenus ulla
Erigit, atque animo me jubet esse bono:
Quam tuâ in eximiâ illa habeo bonitate, tuaque
Justitiâ. ac verâ nobilitate sitam.
Nam mihi qui possunt, nolunt prodesse, volunt qui
Non possunt; tu vis unus, & ipse potes.
Flora Augusta igitur, nunquam interitura, bonorum
Tu caput, & medium es; mox quoque finis eris.

Pro maximo Farnesio.

Monstrorum Alcides domitor, Jovis inclita proles,
Circinum agens, Orbem perficit eximium.
Magnus Atlas librum retinens circumspicit astra
Quæ quondam Alcidæ fulserat auxilio.

Di-

Divini heroes ambo, cœlestibus ambo
  Imperitant astris; hic videt, alter agit,
Quæris uter potior? potuit qui vincere monstra;
  Et se qui potuit vincere, monstra potest.
Verus hic Alcides solidà est qui mente, animoque
  Impavido, justus, propositique tenax.

Arcana continebis, & calumniam.

Legebat olim missam epistolam sibi
A matre Alexander Macedo, quæ plurima
Arcana continebat, & calumnias
In Antipatrum; unaque cum Rege, ut solet,
Hephæstion legebat: hunc autem neque
Legere vetuit, at lectâ epistolâ annulum
Repente signatorium è digito suo
Detraxit, atque ori ejus adpressit, monens
Gestu hoc, tacenda arcana. Discant posteri
Fiduciæ exemplum de amico nobile.
Tum humanitatis singularis: qui licet
Invisum haberet Antipatrum, latius
Spargi tamen non passus est calumnias.

Jacobo Casonio.

Gratia quàm florum brevis est, præcepsque rapina:
  Et dum pubescunt consenuere rosæ;
Tam nobis brevis est ætas, præcepsque juventa;
  Et dum pubescunt consenuere genæ.
Ergo age, dum potis es, præsentibus utere: ne cras
  Exspectes, si vis discere, disce hodie.
Sed male doctorum prudens a sentibus aspris
  Ne lædare prius, quàm doceare, cave.
Sentibus hamatis turpis lætatur asellus.
  Hinc merito Crassus riserat ille senex.

Jo: Baptista Pio.

Qui nuncupari haud immeritò, Pio
In rebus humanis sapiens cupit,

Non disciplinis sat vacare est
Rhetoricis, Dialecticisve:
Verùm diu versari etiam est opus
Illum, diu exercerier omnibus
Constanter in rebus videndis
Cominus, atque periclitandis;
Atque omnia acta, eventaque firmiter,
Dum vivit, alti sub penetralibus
Servare cordis; tum secundis
Temporibus, dubiisque semper
Rectum esse, & ex iis, quæ docuit sagax
Usus magister, quæque pericula
Ipsa ante mostrarunt, perinde
Consulere, ac sapere est necesse.
Quicumque enim scit facta per omnia
Et dicta prudens ingredier, diu
Secum revolvens cuncta, sive
Sole dies reseratur orto;
Seu nigro opacum nox Erebo caput
Obscura profert; haud facile is potest
Inducier, quin expetenda
Aut fugienda repente norit.
Hinc nomen adscivere sibi patres
Illi priores, & merito Sophi
Dicti; hinc decus famamque adeptus
Pythagoras Samius perennem:
Qui præter Ægyptum, & Babylonias
Lustravit oras, & Lacedæmona,
Persasque, Minoamque Cretam,
Atque salutiferam Crotonem,
Vix docto Homeri ad sidera carmine
Elatus esset Sisyphides. nisi
Vidisset urbes, plurimorumque
Acta hominum, variosque mores.
Inde optime ipsius Sapientiæ
Usum parentem & Mnemosynen ferunt:
Nam longa quid non præstat omni
Experientia major arte?

Jano

Jano Vitali.

Ut Cato pro centum Ciceroni millibus unus,
Utque Plato Antimacho omnium ad instar erat.
Scribo, Epicurus ait, non multis, at tibi amico,
Namque theatrum ingens alter utrique sumus.
Unum pro populo, pro uno populum fore dixit
Quondam Abderites Physicus ille sibi.
Sic mihi lectores pauci satis; est satis unus;
Ac ne dissimulem sat quoque nullus erit;
Dummodo, Jane, velis mihi tu doctissime adesse,
Ipse theatrum ingens, ipse Cato, ipse Plato es.
Quin. ut Democrito, populus pro uno est mihi, & ipse
Unus pro toto sufficies populo.

De poëmatis Jani Pannonii.

Pannonius dulci Janus dum carmine nuper
Saxa, feras, volucres, & nemora alta trahit:
Miratus Titan ait; aut non occidit unquam,
Orpheus, aut alium Calliopea tulit.

Ad LEONEM X. Pont. Max.

Etrusca Regum progenies, Leo,
Princeps Leo mundi optime, maxime,
Cui claudere alti summa Olympi
Pro arbitrio, & reserare regna,
Uni dedit posse omnipotens pater,
Cui cuncta parent. Te duce tandiu
Nobis negata illa illa tandem
Aurea jam rediere sæcla,
Atque ipsa prorsus ferrea desiit
Ætas; putrem jam deposuit situm
Pax læta, & intermortua olim
Quæ fuerat requies revixit,
Non tetricarum belliger horrido

Nostras tubarum murmure Marspiter
Perstringit aures, non, ut ante
Cædibus Experiam cruentis,
Incessat atrox, nullaque prœlia
Miscet, sed in caris recubat suæ
Amplexibus tantum Diones
Immemor ingeniti furoris.
Non culpa iniqui temporis amplius
Neglecta tetris in tenebris jacet
Virtus; at emergens serenam
Explicuit rediviva frontem.
Tu das beatis dulcia vatibus,
Et litteratis omnibus ocia,
Tu verus es Phœbus, tu bonarum
Dulce decus, columenque rerum.
O si Camœnas, Sancte Pater, meas
Non spernis; en umquam ille dies erit
Cum facta, & audenter tuarum
Fas habeam celebrare laudum
Præconia? en umquam ille dies erit,
Ut carmine alto te liceat mihi
Totum per orbem ferre, & usque
Tollere pro meritis ad astra?
Quid nugor audax, & nimis imprudens?
An gesta, virtutesque tuas mea
Sperem olim ab imbelli valere
Pro meritis cythara referri?
Quin spero, nec me ludit amabilis
Insania, aspires modo numine
Præsenti, & illa des cupita
Mi quoque posse frui quiete.
Nostros tamen lusus hilari interim
Vultu hosce qualescumque precor cape, &
Inter tuas lauros tenellam
Hanc ederam sine pullulare.

AD DIVAM MARIAM VIRGINEM DEI MATREM.

O magna summi Virgo Jovis parens,
Æterna virgo gloria Virginum,
O & salutis porta nostræ,
Præsidium, columenque vitæ.
Tu cuncta solo sidera temperas
Nutu, profundo tu pelago imperas,
Te mundus omnis passim adorat,
Te Stygius metuit tyrannus.
Quis præco laudum, vel minimam queat
Partem tuarum tangere, quam satis
Divina nullis Angelorum
Temporibus celebrat caterva?
Præconia audax qui tua nititur
Cantare, lymphas Oceano addere
Et ligna silvis, montibusque
Aspra feris studet illa saxa.
Clementiæ o fons, mancipium tuum
Dura laborantem valetudine
Me respice ex alto, piamque
Jam precor affer opem misello.
In te sita omnis spes mea, tu mihi es
Et lux, & umbo rebus in arduis,
Benigna Virgo, Virgo numquam
Nescia supplicibus favere.

Ad Philippum Beroaldum Juniorem.

Cum forte Querçenti superbiens nimis
Nuper Milo insultaret Heroi, suum &
Dulcis fluentem lacteo eloquentiæ
Torrente sæpius citaret Tullium,
Isthæc, Philippe, scripta Delius tua
Miratus infit: cedat ipse jam Milo,
En Tullium Francisce natus es tuum.

Ad Julium Boccbium Genitorem.

Omni memento tempore languidas
Sedare mentis ſollicitudines
Expers metus, curæ, & dolorum,
O ſemel interiture Juli.
Nulliſque ſuccumbas animo malis,
Seu ferre cogat per fida te jugum
Fortuna ſemper, ſeu malignam
Pauperiem miniſtetur atrox.
Namque ut ſecundis ſedulo temperat
In rebus ipſum ſe ſapiens, neque
Effertur exultans inani
Lætitia, neque geſtit unquam.
Sic inquietæ hunc exagitant nihil
Curæ, metuſve, aut rabidus dolor;
Sors ipſa verſat cuncta, præter
Impavidos animos virorum.
Hanc Dacus aſper, duraque Thraciæ
Gens, hanc & urbes, & populi timent,
Hanc bellicoſus Cimber, & trux
Pannonius, Naſamonque ſævus.
Solus tamen fortis ſuperat, premit,
Irridet illam, ac negligit unice
Securus, humanoſque ridens
Deſpicit a ſupera arce caſus.
Vive ergo conſtans, lætus & omnibus
Horis repellas triſtitiam procul,
Cunctoſque ventis ferre tradas
In mare Carpatium timores.

AD ALEXANDRUM MAZOLUM

De morte Nicolai Lomelini Proton. Apoſt.

Quis nunc, quis lacrimis, ah dolor, ah dolor
Quis nam finis erit queſtibus, aut modus?

Quis

Quis nostræ facies mœstitiæ satis,
Quis tanti meritis viri?
Ergo Nicoleon irrevocabilis,
Æternusque sopor, Juppiter, occupat?
Cui sancta heu probitas, relligio, & soror
Constans justitiæ fides.
Quando, proh pudor! ullum inveniet parem?
Fallaces nimium spes hominum, & brevem
Hanc vitam! O fragilem sortem, et inania
Orsa! Heu fata procacia!
Atqui sic statuit dura necessitas.
Quid flendum? superis hoc placitum semel;
Nil tristes gemitus illacrimabilem
Orcum, nil lacrimæ movent.

Ad Marium Siderotomum.

Præco Thespiadum mari
Nostri gloria; spesque unica sæculi,
Quo nemo mihi carior,
Nemo suavior est, aut magis intimus,
Quid tu carminibus tuis
Doctis, Juppiter, & mollibus ingemis?
Rursum cur adeo æstuans
Insultas, quid acerbum Veneris tuæ
Hostem me vocitas? Quid hoc;
Cur mecum varius tantopere es Mari?
Cur sententia tam cito
Versa in deterius; Cur facilis modo es
Idem & difficilis modo?
Est hoc (quis dubitet) moris amantium.
Atqui desine, desine,
Nec tantis miserum sollicites jecur
Flammis; quas nisi sedulus
Aversaberis, heu protinus impia,
Et flecti indocilis Venus
Exuret rapida te penitus face.
O qui miles adhuc novus
Castris Cypridos, o compedis insolens

Du-

Duræ o servitii hactenus
Expers, Idalii mitte Cupidinem.
Nam si colla semel jugo
Subdes, heu quoties flebis, & anxios
Questus ingeminans mei
Nequicquam fueris consilii memor.

Ad Petrum Aaron Florentinum.

Errabat olim Musice per florida
Novem sororum prata, quæ biverticis
Late comant amœna Parnasi juga,
Ibatque longe celsior, quam assueverat.
Longe & nitidior, comptior, venustior.
Tum Momus, ille ille oblocutor maximus,
Sardonicum risit, caninoque intuens
Hanc vultu ait: Vah vah, quid hoc; Unde hic furor
Unde hæc licentia; unde fastus hic novus?
Quid cetris, quid præstat hæc sororibus?
Hæc atque alia cum forte verba Delius
Audisset, ira accensus infit: quid tibi
Cum Musica, misselle, inepte, livide
Nasute Mome, quique cunctis invides,
Nemo tamen tibi; tace, tace, omnibus
Invise; sic enim impero, sic sancio,
Sic ceteras inter sorores Musice
Jam nominis primi, caputque, & gloria
Hanc nobilis postquam Fluentiæ decus
Ille ille Petrus Aaron cognomine
Squallore & atro vindicavit a situ, ac
Totam nitori reddidit nuper suo.
Pulcher loquendi hic finem Apollo fecerat,
Tum vero protinus miser Momus male
Livore edaci percitus disrumpitur.
Risere Musæ, deinde magnis arduum
Implere Parnasi cacumen plausibus,
Summisque tuum ad usque astra, Petre, laudibus
Efferre nomen; Ergo vives omnium

Quot sunt, fuerunt, atque erunt in posterum
Clarissimus, dum Cynthius flammantia
Circum capacis ibit orbis mœnia.
Atque interim exultent boni tecum, Aaron,
Rumpatur & livore quisquis rumpitur.

In Delium adolescentem amœnissimum.

Qualis vere novo Dedala concinit,
Dum celsa luteum sub trabe nidulum
Fingit Daulias ales,
Nequicquam ingeminans Itym.
Qualis cum dociles mulcisona instruit
Attis filiolos nescia garrulos
Olim ponere questus
Incesti sceleris memor.
Qualis candidus ut fata vocant, olor
Meandri sibimet cum Phrygii ad vada
Udis stratus in herbis
Dulces inferias canit.
Talis Delius, heu lubricus aspice,
Nigris Delius insignis ocellulis,
Flaventique capillo,
Et vultu ingenuo nitens;
Nuper flexanimo me mihi surripuit
Cantu; o blanda nimis vocula, quæ mei
Semper pectoris imis
Hærebis penetralibus.

AD GALATEUM BOCCHIUM.

Mittit dono calamos, quibus res amatorias olim descripserat.

Heus jam, quid stas? brevis
Surge, Galateumque adi
Illum omnis elegantiæ,
Cultusque patrem, & [illegible]

Hoc

Hoc quidquid est munusculi
Sic dicito ; Multum tuus
Salvere Achillei te jubet.
O rara Bocchi gloria,
Lumenque generis, o decus
Urbis tuæ, atque orbis jubar.
Dein fronte calamos hos rogat
Sumas ut illa, qua soles
Cuncta efficere lætissima.
Qua vinculis prædulcibus
Mirifice omnes allicis.
Nuper fero cupidine
Capto hæc tropæa rettulit,
Quæ nunc tibi victor dicat
Æterna monimenta sui
Æterni amoris : Jam vale.

Ad Romulum Amasæum.

Heu heu peruror Romule Romule,
Nec desit ullo tempore flammula,
Qua durus ille, & trux potentis
Filiolus Veneris medullas
Mi pridem inussit ; quis penitissimum
Restinguet ignem? quis rapidissimos
Sedabit æstus? quæ dolori
Huic fuerit medicina præsens?
Me Lydiæ dulcis nitor enecat,
Splendentis omni sidere purius,
Et lumina illa, heu lumina illa,
Ignifero invidiosa soli.
Me, seu quiescam, seu vigilem improba
Cura Dione perpete conficit.
Proh Juppiter tanto ne semper
Pectora sufficient calori?
O qui favore es Cypridos auctior,
Summoque tangis sidera vertice,
Succurre jam, & cari sodalis
Consule, si pius es, saluti.

Tu-

Tumulus Francisci Saxatelli.

Heus hospes, istuc, si placet,
 Accede rogo, & hæc pauca lacrimans lege.
Mortalium sortis memor
 Franciscus adolescens sub hoc saxo tegor.
Illius hæres nominis,
 Qui Saxatellæ gentis olim gloriam
Virtute adauxit propria.
 Is ipse avus mihi, ast pater clarissimus,
Rarumque totius jubar
 Oenotriæ Janus superstes hactenus.
Vestigiis quorum studens
 Insistere, audacique Iberos dextera
Nuperrime oppugnans statim
 Heuheu catervas inter hostiles cado.
Sed nil dolendum; nam mori
 Pulchrum est sub armis; id dolendum maxime,
Quod pauca acerbo funere
 Mersus peregi; vix enim annos bis novem
Impleram. Abi ac felix diu,
 (Si quis tamen mortalium est felix) Vale.

Ad Constantiam Bocchiam genitricem.

Multum scio debere, Mater, me tibi,
 Sed Franciæ jam te haud minus.
Tu mi esse tantum præbuisti; at hic tibi
 Diu esse pingendo dedit.

Tumulus Antonii Mariæ Carpensis.

Heus quisquis hac iter facis; nisi grave est,
 Siste obsecro gradum parumper, & lege hæc.
 Antonius Maria quondam Butrius
 Cognomine appellatus, ortus patria
 Carpo, sub hoc cippo tegor; vivens fui

Ter-

Terra, marique miles. Hoc sat est. Abi;
Ulterius de me loqui me non decet.

Tumulus Cæsaris Lugi.

Viator hic sunt ossa Cæsaris Lugi,
  Hunc tu tamen ne mortuum (ut
Plerique forte existimant) putes. Si enim
  Est vita fortiter mori,
(Ut est profecto) Cæsarem quis viverè
  Neget, peremptum fortiter?

Tumulus Baptistæ Biccardi Fanensis.

Quæ scripta cernis pauca sunt, Hospes lege,
  Fanensis hic Baptista Biccardus jacet;
Ut Marte præstans, ut toga insignis fuit.
  Sed hoc sciunt vel qui nihil sciunt. Vale.

De Pacciano.

Cum Paccianum quidam obiisse diceret,
  Quando (inquit alter) vixerat?

Ad Guidam Posthumam.

Quid, mi Posthume, quid subinde quæris.
  An quid te interea velim rogare?
  Scin quid te interea velim rogare?
  Sit dixisse semel satis superque
  Hoc unum tibi. Si me amas, ama me.

Ad Lydiam.

Ah sævis nimium his tuis ocellis;
  Esse hos Lydia tu putas ocellos?
  Heu sunt, heu mihi crede, non ocelli,
  Sed tela, & rapidæ faces Amoris,
  Sic sic me miserum enecant, perurunt.
  Verum me licet enecent, perurant,

Hoc

Hoc mihi dulce tamen nimisque gratum est,
Gratum, & dulce adeo hos tueri ocellos.
Queis vitam mihi sæpe surpuisti,
Queis vitam mihi sæpe reddidisti,
Queis magnos nitido Deos olympo
Devocare potes; Quibus Tonantem
Cogas imperium tuum subire.
O blandi nimium, & venusti ocelli.

Ad Guidum Posthumum Responsum.

Dum me Lydia pulchra non amaret
Sperabam laqueos semel Diones
Vitare, & rapidos Amoris æstus.
Cum vero gelidum jecur, ferumque
Heu pectus videam recanduisse,
Heu heu, Posthume, nunc magis peruror,
Totusque in tenues eo favillas.
Non sic Trinacriæ rapax in oris
Flagrat, Ætna, meæ intimæ ut medullæ.
Nulla spes mihi pristinæ misello
Libertatis inest. Quid ergo lætus
Grataris mihi, sæpiusque clamas;
Euge Cypridos auctior favore?
Esse hunc, Posthume, tu putas favorem,
Quod, qui liber eram prius, repente
Factus mancipium unius puellæ
Cogar perpetuis subesse flammis?
O nostris utinam impotens Dione
Talem præbeat hostibus favorem.

Ad Franciscum Coradellum, & Galateum Monteclarium.

Salvete, o teneri mei sodales,
Franciscе, & Galatee, Gratiarum,
Phœbique, atque novem sororum alumni,
Queis nil scitius, elegantiusve,

Nil jucundius est amœniusve,
Nil est candidius, venustiusve.
Quin ipsa haud adeo Venus venusta est,
Ipsa tam nec Amœnitas amœna,
Nec scitæ ipsæ adeo Elegantiæ sunt.
Sumite hoc Xeni quidquid est sereno
Vultu, sit licet unicum, duobus
Pulchre convenit unicum hoc amicis
Vobis, quos peramo unice. Valete.

SENTENTIA EX ORACULO CHRISTI DEI DE DIVITE.

Arte foramen acus penetrabit nauticus artum
 Funis, quo proras anchora jacta tenet,
Quàm valeat locuples, ullo unquam tempore avarus
 Scandere siderei regna beata poli.
Ingenium fortuna bonum labefactat opima,
 Et mala Luxus iners omnia progenerat.

Achillis Phil: Bocchii responsum ad M. Antonium Flaminium.

Nostri flosculc sæculi, decusque
 Vatum, & deliciarum ocelle, Marce,
 Si Achillem tibi, vis, suos ocellos,
 Seu quid charius est suis ocellis,
 Debere, unanimum ut decet sodalem,
 Noli conqueri amabo, nec putare hunc
 Vecordem usque adeo, ut tuos amores
 Luceium insidiis lacessat umquam;
 Namque hoc unanimum haud decet sodalem.
 Sed nec te unanimum decet sodalem
 Non confidere tam bono sodali,
 Qui te plus oculis suis amavit
 Semper, plusque oculis suis amabit,
 Donec spiritus hos amabit artus.

Ad Lucium revertentem in urbem.

Tandem redde oculis meis cupitam
Lucem Lucia, quam tuo abſtuliſti
Diſceſſu, tenebras modo relinquens,
Et luctum miſero mihi, & querelas.
Lux [illegible] ex oculis tuis refulget
Lux, qua ſi caream, repente vita
Exutus, tenues abibo in auras.
Ut pulcher radiis ſuis vigorem
Cunctis ſol animantibus miniſtrat,
Magni ſol oculus, decuſque mundi.

Ad Philippum Phaſianinum.

Raro, quod tibi, Juppiter ſecundus
Tot dotes animi ſimul, Philippe,
Uni præbuit: Idem enim es poëta, &
Orator bonus, Atticæ, & Latinæ
Interpres bonus utriuſque linguæ
Hoc poëmata docta ſat fatentur,
Quæ nunc mirifico facis lepore;
Hoc Palæphatus ipſe nuper abs te
Donatus nivea latinitate;
Qui ſi vixerit, ambigat profecto
Romanus velit, an Pelaſgus eſſe.
O noſtræ columen decuſque, & ingens
Urbis gloria? Sed quid Urbis? Orbis.

Ad M. Antonium Flaminium.

Salve o prime Sodalium meorum,
Jucundiſſime Marce, Marce tantum
Expectate mihi, omnibuſque amicis
Veniſtine tuum reviſum Achillem,
Penateſque ſuos, ſuumque patrem?
Veniſti? o ter & amplius beatam,

O dignam niveo diem lapillo.
Te ne ego aspicio, alloquorque? an ista
Per somnum video? Quid ajo demens?
Immo te aspicio, alloquorque præsens
Præsentem. En cape tandiu negatos
Amplexus veteris tui sodalis.

De Lydia ad Balthassarem Castilionem.

Jamdudum in tenues jerunt mea corda favillas,
  Jamque cinis factus qui modo pruna fui.
Sed licet in tenues jerint mea corda favillas,
  Jamque cinis factus qui modo pruna fui.
Hæc tamen assiduis uruntur pectora flammis,
  Quoque magis flagrant, hoc magis ipse gemo.
Unde igitur flagrant, redivivi unde ignis origo,
  Si sunt in cinerem corda redacta semel?
Nempe faces ipsæ flagrant, non cordis imago,
  Quam vacuus numquam figere cessat Amor.
Cur augent lacrimas incendia? liquitur igne
  Humoris toto corpore quidquid inest.
Vix credam tanto vitam superesse calori,
  Lydia sed vitam sufficit una mihi.

Tumulus COSTANTIÆ Puellæ.

Viator, & Manes colloquuntur.

Via. Quis jacet hic? *M.* heu heu Constantia prima decoris
  Gloria *V.* Tam subitæ quæ rogo causa necis?
Ma Felsineam nuper Mavors dum viseret urbem
  Immemor, hac, Veneris cœperat esse suæ.
Funere quam rapido Venus indignata peremit.
  Viat. Proh pudor in superos jus habet invidia?

Tu-

Tumulus Pauli Pannoni Pro Seb. Magio Pannon. Discipulo.

Ergo jaces, Paule, & medio te flore juventæ
Impia surpuerunt tam cito fata mihi?
Quid faciam infelix? omnes moriamur oportet
Quos sors cumque vocat. sic placuit superis.
Heu sortem indignam? I nunc & juvenilibus annis
Crede. Hodie vives, cras cinis ater eris.

Tumulus FRANCISCI Saxatelli pro eodem Sebast. Magio.

Fama, & Parcæ colloquuntur.

F. Vosne meum, immites Parcæ, valuistis alumnum
Perdere; nec pietas, proh dolor ulla movet?
Ah scelus infandum, quæ vos truculentia adegit.
P. Fama, tace quando sic fera mors voluit.
Cui juvenis dextra dum forte insultat, & armis,
Iniicit huic rapidas illa repente manus.
F. Egregium vero facinus; per numina juro
Nunc ego te perdam mors violenta magis.
Si vives periere tuæ Francisce, decorque,
Æternum deinceps vivere te faciam.

De JANO PANNONIO Episcopo Quinqueecclef. Poëta Clarissimo.

Pæonius dulci Janus dum carmine nuper
Saxa, feras, volucres, & nemora alta trahit.
Miratus Titan ait: Aut non occidit unquam
Orpheus, aut alium Calliope genuit.

In Valvis Bibliothecæ suæ.

Hic Musis, Phœboque sacer locus est, virtutis alumni
Hic habitant, vulgus turba facessat iners.

De Fortuna extempore.

Cum tibi fortunam sentis properare secundam,
Utere; sæpe etenim non reditura fugit.

TUMULUS MARGARIS GERMANÆ

Pro Sebastiano Magio Pannonio Discipulo.

Viator, Famam sepulchro insidentem alloquitur.

V. Quis tumulus? Quæ tu vario depicta colore,
Os, aures, linguam maxima, crebra oculis?
F. Fama vocor; tumulus tegit hic heu Margarin, olim
Qua nil Germano clarius orbe fuit.
Quid fuit? immo etiam nec erit; sed plurima in una
Interiere, fides, & decor, & pietas.
Quin etiam Charites ipsæ, prudentia, dulcisque
Admixtus suavi cum gravitate lepor.
Huic me præfecit summi regnator olympi
Custodem tantum perpetuam tumulo.
Nomina ne pereant, quando tot numina in illa
Jam periere. Sat hoc. Dic pia verba, & abi.
V. Ergo levis tanto cineri sit terra precabor,
Spirantesque ferat semper & urna crocos.

Tumulus Constantiæ Zambeccariæ Bocchiæ
Matris incomparabilis.

Achilles filius, & Manes colloquuntur.

A. Ergo etiam occubuit genitrix Constantia? *M.* Quid ni?
Nullum etenim fugiunt impia fata caput.
Sed non occubuit Constantia vera. *A.* Quid ergo?
M. Quod mortale fuit pallida mors rapuit.
At vivet constans ejus prudentia, & illa
Rara fides, probitas, & bona cuncta animi.

Hæc

Hæc æterna manent. Nam sæva pericula, sævas
Parcarum virtus negligit insidias
Tempus edax, atque ipsa hominum prece flectier ulla
Nescia mors, æqua cetera falce secant.

Tumulus Francisci Donismundi Mantuani, ex G. M. B. materno idiomate, pæne extempore translatus in latinum.

Fundimus has vobis lacrimas, lamentaque ab alto
Corde, pii manes, sævi monimenta doloris.
Rursus & has, nostris rapidi, quæ fluminis instar
Assidue ex oculis demanant mœsta per ora;
Fundimus heu nobis miseri, quos care sodalis
Liquisti hic fadili evectus super ardua lapsu
Sidera tam subito has numquam rediturus in oras.
Talis vita fuit quondam dum fata sinebant.
Ah talis tua mors, talis præstantia, virtus
Et decus, ut nullum queat interiisse per ævum.

Alius ejusdem Tumulus.

Tene etiam, Francisce, heu heu, tam impia acerbo
Funere mors nobis sustulit ante diem?
Quo doctes abiere animi, quo forma, decorque,
Majestasque illa corporis eximia?
Heu semper meliora prius crudelia Parcæ
Numina supplantant, deteriora sinunt.

Tumulus Nichili Nebulonis.

Hic Nichilus jaceo nihili dum vita manebat;
Ex Nichilo moriens in nihilum redii.

Tumulus Nicolai Lomelini.

Hoc ego sub tumulo claudor Lomelinus, & ipsa
Religio, & sanctus cum probitate pudor.
Dum vixi mortalis eram, sed plaude viator
Jam mihi, nam vita nunc meliore fruor.

Si tamen esse nefas defuncto plaudere credis,
I, madeant lacrimis nostra sepulchra tuis.
Hocque fleas, quando tenebris, & carcere caeco,
Occlusus vita hac non potes ipse frui.

In speculum.

Judicium formæ Speculum, gratique decoris
Consule, sed morum sit tibi cura prior.

In invidum Coræbum.

Nostram tabificus licet, Corœbe,
Musam dentibus, ore virulento
Pergas dilacerare, nil dolebo.
Nam mehercle invidiosus esse malo
Semper, quàm miserabilis velut tu,
Qui te ipsum proprio necas veneno.

Ad Aldum Manutium Romanum ex tempore.

Adde Sophocleo semper celebrande cothurno,
Digneque Mœonia tollier usque cheli,
Quo duce Romuleus vivit nitor, & petit astra
Gloria Cecropii jam rediviva salis.
Sis felix, faveatque utinam tibi semper olympus,
Et votis adsint fata benigna tuis.
Denique longævi postquam superaveris annos
Nestoris, æternam Dii tibi dent requiem.
Et tua perpetuum ver, & sine pondere terram,
Spirantesque habeat largius urna crocos.

LUDOVICI BONACCURSII

GEMINIANENSIS.

ET fecunda viget genitabilis aura Favoni;
Dædalaque ipsa suas terra ministrat opes.
Incustoditæ per prata virentia Nymphæ
Ludunt; & Charites carmina lecta canunt,
Tempora sutilibus gaudent redimire corollis,
Floribus & plenos sæpe referre sinus.
Hæc legit Idalii monimentum dulce doloris,
Altera Lampsacio lilia grata Deo.
Altera distincto componens serta colore,
Pingit odoratis lactea colla rosis.
Hanc tenet æterno florens amaranthus amictu,
Mistaque Coryciis alba ligustra crocis
Hæc lavat integris candentia pectora lymphis:
Hæc placido flavas abluit amne comas.
Dulcia purpureis alvearia floribus explet,
Et liquidum nectar sedula fingit Apis.
Candida felices impellunt lintea venti;
Et placidum nautis aura ministrat iter.
Tam tener umbrosas intexit pampinus ulmos;
Dives & in viridi palmite gemma tumet.
Nunc frondent silvæ, frondet Phaëtontias arbos,
Subicit & latas fraxinus alta comas.
Largius & niveæ detondent gramina vaccæ;
Et referunt dominis ubera tenta suis.
Custodes ovium tecti variantibus umbris
Dicunt in viridi carmina læta solo.

Co-

Corniger intonsi repetens Pan summa Lycæi
  Capripedes Satyros ad nova festa vocat.
Jam volucres liquidum concentibus aëra complent;
  Et volitant vario per nemora alta sono.
Daulias & densis residens Philomela sub umbris,
  Concinit Ismarii fata gemens Ityli.
Candidus Eridani cantat modo Cycnus ad undam,
  Dulcius extremum quod canat ante diem:
Et modo Mæonii liquentia stagna Caystri
  Mulcet, & argutis Asia prata modis
Nunc leo Getulis recubat placidissimus antris:
  Nec cupit imbelles dilacerare feras.
Plurima taurinos initus optatque, timetque
  Bucula, & incursu florida prata terit.
Jamque audet fluvios sonipes tentare minaces:
  Et movet excussis ardua colla jubis.
Omne genus, magnæ vel quod colit arva Parentis;
  Cœrula vel liquidi quod colit antra maris,
Quodque iter intendit pennis per inane profundum,
  Et fruitur semper liberiore polo,
Uritur: & teneros secum meditatur amores;
  Et sequitur Paphii mitia castra Dei.
Scilicet intermissa diu sua prœlia miscet,
  Et renovat pugnas imperiosus Amor.

De Narno, & Hesterie.

Vitiferos effert qua Scantia villula colles,
  Flavaque Minoas provocat uva lacus,
Lanigeri Narnus custos gregis impiger agro
  Errantem stabulis fors revocabat ovem.
Hesterie simas pascens vicina capellas
  Purgabat facili rura paterna manu:
Et durum cantu cupiens lenire laborem,
  Nectebat tenui rustica verba sono.
Carmen erant pastor, montes, armenta, gregesque,
  Et quæ Parrhasio fistula grata Deo est:
Antiquasque novo memorabat carmine amores,
  Admiscens variis verba referta jocis.

Aſt ille arguto captus dulcedine vocis,
  Captabat bibula ſæpius aure ſonos.
Dumque illam ſpectat, fixoſque in Virgine ocellos
  Uſque habet, in miſerum ſpicula torſit Amor:
Cordaque fatali tinxit moritura veneno:
  Nec fuit a dira tuta puella manu.
Heu heu quid ſævo non expugnabile Amori?
  Senſerunt Paphias ruſtica corda faces.
Inque dies ardor gliſcit: rigidoſque per artus
  Errat: & in medio pectore flamma furit.
Nam modo ſuſpirat miſtum candore ruborem,
  Et modo luminibus lumina grata ſuis.
Jam thalamo fingit: jam caræ munera nuptæ
  Præparat: atque animo ſpemque, metumque fruet.
Nec minus infauſtos Virgo nutribat amores:
  Ardebantque una pectora bina face
Illa ſibi hunc unum fingitque, optatque maritum:
  Nec ſibi, quam Narnum, malit habere Jovem
At pater, innuptæ tangit quem cura puellæ,
  Ut viſa eſt auctis nubilis uberibus,
Hanc ſpondet Mopſo; ſeptem cui pinguia ſilvæ
  Jugera, & anguſtæ junctus ager caſulæ.
Utque domum rediit: flavos mea filia crines
  Come, ait, & verna tempora cinge roſa
Deſponſa es Mopſo, diti cui plurima ſilva
  Frondet: & in ſeptis plurima balat ovis.
Erubuit: certo nec conſtitit illa colore:
  Dicere ſed contra nil tamen auſa patrem.
Nec mora, quum ſertis longos redimita capillos
  Egreditur: feſta limina fronde virent.
Jamque & Mopſus adeſt: feſtoſque Hymenæon ad ignes
  Multifori loto tibia læta canit.
Jam ducunt juvenes choreas, junctæque puellæ:
  Sparguntur pueris myſtica dona nuces.
At miſer auferri ſibi ne ſua gaudia cernat
  Narnus, inhumanos jam parat ire Getas.
Ah nimis infelix, ſi quem temerarius odit
  Ille, ipſos cogit qui juga ferre Deos.

Dum

Dum fugit, Hesterien solam miser invenit: & ne
Non pereat, renovat vulnera sævus Amor
Junxerunt pariter dextras: lacrimisque profusis
Occlusum in medio est pectore vocis iter.
Tum qui nolenti nuper defluxerat humor,
Substitit invasit pectoris ima dolor.
Non secus obriguit, quam quum Sipyleia mater
Inter tot misera est funera facta lapis.
Vixque domum Hesteries lacrimis, precibusque parentis
Ductus, in agrestes corruit ille toros:
Fastiditque dapes, & si quid forte salutem
Ferre queat; patris nil valuere preces.
Non hic Phylliride, non hic tua cura Melampu,
Nec prosunt artes, docta Cytæi, tuæ,
Non ipsa Hesterie, tanto quæ exterrita casu
Venerat, ut si qua fors pote, ferret opem.
Vocibus illa quidem blandis lenire dolorem
Nititur innumeris officiosa modis.
Ipsa sua ponit condita cibaria cura:
Ipsa sua miscet dulcia vina manu,
Ille mori certus, non tantum vina repellit,
Atque cibos, gelidam sed neque gustat aquam.
Pervigil insomnes ducit noctesque, diesque:
Sentit & extremum jam sibi adesse diem.
Hesteriæ aspectu morientia lumina pascit,
Hesteriam nutus, lumina, labra vocant.
Hæc modo contrectat dextram, modo brachia collo
Subiicit; & longa sustinet usque mora.
Assidet interdum, blandisque arridet ocellis,
Non longas spondens fore in amore moras.
Sed quæ debuerant flammam extinxisse furentem,
Ignibus insanis hæc alimenta dabant.
Quarta dies aderat: nec erat spes ulla salutis:
Illa tamen spretas admovet usque dapes.
Nil ille: occulto sed tantum exuritur igne,
Quam pulsa ingenti Sicelis Ætna Noto.
Ac veluti Arcadius correpta in fomite flamma
Ardet inextincto protinus igne lapis:

Sic

Sic postquam cæcæ subierunt intima flammæ,
 Narnus inextinctis ignibus esca fuit.
Ut vero Hesterie morientis lumina vidit,
 Et lux, ut potuit, dixit, amica vale;
Tunc super exanimes collabens protinus artus,
 Exangui penitus corpore muta jacet.
Excita: sæve pater, præfer virtutibus aurum,
 Et Narno ingrati jugera pauca soli.
Crudeles Parcæ, crudelia fata putatis
 Hesterie hunc ipsum posse carere rogum?
Dixerat, & medios totam se jactat in ignes:
 Accedens Paphiæ victima grata Deæ.
Felices Animæ, Elysiis nunc ludite campis,
 Hic ubi perpetuus vincula nectit Amor.

LA-

LAZZARI BONAMICI
BASSANENSIS.

Ad Altenerium Avogaram.

AUdivi & dolui ipse tuo persæpe dolore.
Nam mihi cum caris fortunam semper amicis
Communem duxi: quos tu mea dulcis es inter
Cura, Alteneri: tua nostro semper imago
Atque animo, atque imis habitat jucunda medullis.
Unde, tuæ casu uxoris perculsus acerbo,
Natorum studia, atque incommoda multa, domusque
Totius tacito deflevi pectore mecum,
Quem mihi nunc revocat carmen miserabile luctum
Missum ad me, nuperque mihi medicina dolenti
Adfuit; hæc præsto tibi erit medicina dolenti;
Si modo sanari cupias, morboque levari;
Nec præbere velis crucianti alimenta labori.
Si quid forte optes aliquem rogitare, neque illud
Summis principibus concessum umquam admoneare,
Idne petas; turpem vel si patiare repulsam
Indignere petens? non arbitror; esset iniquum
Hoc etenim; nam Pontificis quod provida cura
Noluerit summis Patribus permittier, hoc quis
Audeat impetrare? aut quis tum jure quietus
Rejectus nostrum? Lex hæc est omnibus æqua
Principio, & statuit pater hanc hominumque Deûmque,
Privatim cuiquam nihil esse in morte remissum.
Magnorum Regum uxores periere, Ducumque:
Ante diem multis nati cecidere, cadentque

An-

Ante diem; ut fatorum ordo atque arcana tulere.
Cuique Dei stabili sortes ducuntur ab urnâ,
Non exorabis prece quas pretiove redemptas.
Ut folia arboribus, nobis ita vita: cadunt hæc
Sponte, arent hæc, hæc vi summa dissipat Eurus.
Conditio hæc eadem miseris mortalibus apta est.
Et quandoque doles, hominem tum te esse memento,
Hoc est, subjectum sorti, imperioque Deorum,
Et madidi tenuem compacti pulveris umbram,
Quo nihil enixa est tellus infirmius unquam:
Tum subito fastus pones, animosque superbos,
Parebisque Deûm & naturæ legibus æquis:
Et quæcumque volent, scelus hoc, te nolle, putabis
Et disces te velle, quod accidit, ut tua fert sors:
Quo vitæ variis in tempestatibus actus,
Arte regens teneas portum hac tutissimus unâ,
Ne scopulis, mediisque miser mersere sub undis.
Quod si te tantum conjux dum vixit amavit,
Quantum te certe semper dum vixit amavit,
Forte Deûm jussu pallentibus extet ab umbris;
Ipsa tuum adspiciens mœrorem, mœreat ipsa,
Et te a perpetuis lacrimis traducat ad unam
Natorum curam; vivendi ut noscere rectam
Adsuescant primum rationem; deinde latentes
Naturæ primas tentent evolvere caussas:
Ut se abducentes paulatim carcere cæco,
Omnia Diis tribuenda putent, præponere rebus
Omnibus hos discant; discant his sacra parare
Pectoribus puris, facibusque ardentis amoris,
Sin hoc non possint, Regum civilia jura
Percipiant animis; his curæ publica sit res:
Aut præcepta domus teneant præclara tuendæ,
Et tecum exemplo patruus bonus excitet illos
Julius, ingenio nulli & probitate secundus.
Nec nihil interea magni doctrina Tryphonis
Proficerit, sibi quem Aonio nutrivit in antro,
Divinum inspirans animum crinitus Apollo;
Et Sadoleti liber aureus, aurea fundens

Flu-

Flumina: quæ teneris, si quis puer ebibat annis,
In terris vivet; cælo dignissimus, olim
Sedibus æternum acturus melioribus ævum,
In manibus studio ardenti versetur ab illis.
Et doceatur acu varias depingere formas,
Deque colo celeri deducere pollice fila,
Et tenuem Lucina meâ exercere Minervam;
Adque pudicitiam tenero formetur ab ungue.
Hæc tua si tecum conjux & plura loquatur,
Quæ tibi subiiciet sapientia, nonne probares?
Perque tuum caput, & per conjugium inviolatum,
Jurares posito facturum talia fletu?
Vis age, quæ mulier si diceret, effice per te:
Et cum longa dies lacrimas abstergat inanes,
Præripe consilio, & annorum percipe fructum:
Et nil proficiens lacrimis, luctuque perenni,
Lusani duc esse dolendo augere dolorem,
Natorum sit cura dolor, convertere mentem
Huc decet, hi luctus tibi, femineique ululatus
Docte Alteneri, permitte & cetera Divis;
Qui multò quàm nos melius curantque reguntque
Omnia: nec cessant ullo umquam tempore nobis
Consulere; incertæ, ac miserati incommoda vitæ
Occultâ ratione juvant, nos sæpe querentes,
Sæpe pater, natis quod prodest suasit; at illi
Detrectant aliquem propter plerumque laborem:
Sic nos facta Deûm stultè reprehendimus ægri,
In nobis major quasi sit sapientia rerum.
Artificis si docta manus quod finxit in ære,
Aut ebore egregium, se se miratur in illo.
Illud amat, transfert quò vult, permutat & ut vult.
Hoc, nisi deliret, quis damnet? Non opus ergo
Si sapiens natura suum, aut mundi melioris
Ille opifex terris hinc auferat, est ubi semper
Luctus edax, vigiles curæ, tristisque senectus,
Morborum & genus omne, iræ, insidiæque dolemus?
Non ita nos monuere virorum illa inclita proles,
In mortem qui olim pro libertate ruebant;
Nec

Nec qui cœleſtûm numerum implevere Deorum,
Cum quibus eſt nobis nomen commune, nec inde
Quidquam præterea hos animos quidam velut æſtus
Hinc procul & longè ſecum abripuere procellæ.
Tantum ſtultitia, atque ignavia pigra malorum
Innexit, tenebris involvens omnia diris.
Priſca fides quas ſola poteſt de pectore noſtro
Diſcutere humanis prohibens confidere rebus,
Quarum decipimur ſemper fallacibus umbris;
Quæ bona ſunt, mala; quæ mala ſunt bona noſtra putâtes,
Ut ſæpe adverſo concurrunt flamine venti,
Hinc dolor, hinc pavor, hinc ſpes, exultantiaque inter
Gaudia ſollicitas agitant noctesque, dieſque,
Mortales ſi qui tantum mortalia curant.
Nonne fuit ſatius cœleſtia templa tueri
Sæpe animo, & noſtras illic ſpes ponere? quas non
Fortuna, aut hominum potis eſt injuria, nec vis
Ulla movere loco, aut tenues diſpergere in auras.
Hoc etenim ſolum pacto traducere vitam
Lætam & felicem, mox & ſuccedere cœlo
Quimus, ab his vacui paulò quæ diximus ante.
His ego fomentis potui ſuperare dolorem
Communem; hæc mihi ſunt curarum dulce levamen;
His pugno adverſus victor tela omnia cæcæ
Fortunæ, auſpicio tamen auxilioque Deorum.
Ergo, quam mihimet quondam, tibi nunc medicinam
Præſentem admoveo, nullo de monte petendam,
Sed quæ, Alteneri, noſtra intra pectora nata eſt,
Tu quoque prompto animo, prius huc Diis rite vocatis
Utere nam mentis ſubito labor effluit omnis
Irritus, & vitæ reddes te, Avogare, beatæ,
Cum Muſis ſemper Phœboque Helicona colentem:
Cujus opes mihi ſæpe legens, huc carmina mittes,
Ut dulci hoc liceat terere otia noſtra labore:
Namque pari Euganeæ viſent te munere Nymphæ.

Carolo Capello S. P.

Cum tua percurrens cursu vada salsa secundo,
Adpulit ad parvi Jovis incunabula puppis;
Quid tibi visa situs facies, terræque, marisque,
Quid cœlum studiis Musarum ardentibus aptum?
Inde ubi te insignem sceptro excepere frequentes,
Atque domum celebri comitatu turba reduxit,
Quæ tibi mens, quæ tum cura occursaverit ultro,
Scire velim: num sis hæc tecum verba locutus:
Hæc est Creta Jovis quondam fidissima custos:
Hæc sunt illius quondam justissima regna,
Umbris qui meruit dare jura silentibus: hæc est
Terra antiqua meæ patriæ, tam multa ministrans.
Hinc ego præceptis implevi pectora doctis;
Musurum puer audivi dum sæpe canentem,
Musurum, Musis quo nemo carior, ipsis
Vocibus Italiam docuit resonare Pelasgis.
Sum ferus, hic nisi sim recti, pietatis, & æqui
Observator, & huc revocem Minoia jura,
Qua licet: hoc & proposito sim fixus in uno,
Ni bona quæ possim Cretensibus omnia curem,
Hæc tecum ipse, hisque & multo te plura locutum
Esse reor; tacito dum corde arcana volutas,
Quæque Academiæ scrutata est, quæque Lycæi
Docta cohors; & quæ divino numine vates
Adflati cecinere; Deus cum sanguine nostrum
Eluit & scelus, & cœlesti in sede locavit.
Dignum ita te imperio Cretæ præstabit, eisque
Civibus Adriacis, necnon Cretensibus, & Diis
Et carum tibi; nam cunctis benefacta probantur.
Nosse etiam cupio loca quæ jam inviseris ante
Ambages Labyrinthi & inextricabilis error
Ceperit, atque Idæ lustraveris ardua montis,
Dictamnum carpens & olentem cedron, ab udo
Miratus passim manantes vertice fontes:
An tibi librorum veterum pretiosa supellex

Par-

Parta sit, Attalicæ vere anteferenda, nec auro
Æquanda, ingeniis quando hæc inventa colendis:
Num quod opus, quod Praxitelis, vel docta Myronis
Finxerit, educens viventes dextera vultus,
Inventum? aut si forte alia ornamenta locorum,
Quæ Musæa vocant, Musarum ex nomine Graii,
Qualia Modoaci ad ripam fundavimus ipsi
Vicinam triplici Patavi sub mœnibus urbis,
Et non invitas Musas huc sæpe vocamus.
Talibus oramus & tacito quasi murmure possunt.
Denique quis rerum status omnium amice meorum,
Nunc tuus, ex teipso Bonamicus scire laboro.

Matthæo Dandulo, ad Regem Gallorum a Venetis Legato.

Dandule, qui magnis patriæ de rebus agendis
Missus ad egregium es post plurima sæcula regem,
Sero ad te scribo, non quo mihi cesserit ulla
Cura tui ex animo: quippe es mihi semper in ore,
Inque oculis semper gero te, gessique, geramque
Dum vivam: nostræ veteris sic postulat usus
Dulcis amicitiæ; sed te dum distinet alto
Congressus cum Rege, & prima negotia, dumque
Hospes es ignotos inter; dum mille recursant
Curarum, ne ingrata atque importuna veniret
Littera pertimui; nunc cum præclara parentis
Et tua te virtus cœloque æquarit, & ipsi
Ingenti carum regi, totique cohorti
Reddiderit, multo tibi sic jucundius illa
Omnia conabor, quæ scribere posse putavi,
Effari, quæ nunc, nisi quod te forte moratur,
Accipe: Contendant sunt qui magis esse beatum
Te modo Gallorum viventem in divite terrâ,
Gens ubi non fallax, non ulli obnoxia curæ,
Hospitiis locuples, ubi fontes, flumina, montes,
Arvaque, nec minimum cedentia vina Falerno:
Est ubi nobilium comitatus regius auro,

Et veste insignis qualem nec Persidis ora,
Nec dives vidit Syrius, nec discolor Indus.
Jam Rex ipse animo ante alios clarissimus omnes,
Pellæo juvene, aut sublimi Cæsare digna
Concipiens, largâque effundens munera dextrâ:
Qui, quo quæque loco sita sunt, & quæ positura
Terrarum; & cœli, quæ cuique potentia regno,
Et belli, pacisque artes, quæ virgine natus
Edocet ætheriis nos insertura beatis,
Et tenet, & doctas Musas colit; & Philadelpho
Egregiâ laudem delibat Bibliothecâ.
Macte animo, Rex magne, Deûm certissima proles;
Imperium Superi, & divina incepta secundent.
Te quoque nunc facit illustrem, magis atque habitandam,
Quamvis prole virûm per te sis Gallia felix,
Italiæ decus Hippolytus, qui pectore sacro
Virtute æternas flores decerpit ab omni;
Præstantesque viros passis complectitur ulnis
Dona ferens, Latii antiquo dignissima more.
Quid dicam, quæ nota tibi tot millia; quæque
Audire est operæ pretium, oblectantque videndo,
Multarum quibus & patitur sapientia rerum:
Quæ si cuncta velim percurrere, longior essem
Quam par est, proprium nec haberet epistola nomen.
Nos etiam his ita te felicem ducimus, ut non
Uxoris memor excludas de pectore curam,
Quæ te suspirat lacrimans noctesque, diesque:
Uxoris, quâ nec melior nec sanctior ulla
Dotibus Adriacam exornat muliebribus urbem.
Ut gravis occurrat tibi mater sæpius annis,
Infelix mater, quæ te sic quærit, ut undam
Cerva siti ardenti fauces siccata, cadente
Nec Sole, aut curam nati exoriente remittit.
Harum commotus justo, Matthæe, dolore:
Absentisque tui luctu, & desiderio, fit
Ipsa licet tanto florens nunc Gallia cultu,
Non tute ad reditum subito accingeris, ubi ipsi
Et patriæ, & Regi sat feceris? O ego tecum
Æsti-

Æſtivo quam ſæpe die ſermone retexens
Omnia, quæ magno in Rege admiranda, rogabo,
Videris, audierisve, tuum cui ſæpe per hortum
Spargemus flores, & frigida vina bibemus;
Aut auram foribus ſimul accipiemus apertis,
Dulcem auram, quæ ad nos curret pernicibus alis;
Aut ex Medoaco ſurgens, aut ex Aquilone
Et gratas magis efficiet de rege loquelas?
Interea bonus, & doctus Daneſius, iſtic
Eſt ſi forte, meis verbis ſalvere jubeto:
Inque vicem fratres, perquam bene convenientes
Cum raro ſtudiis florens Baptiſta Rodolpho,
Nobiſcum tradunt ſeſe tibi: jamque videre
E Celtis cupiunt nitidâ cute te redeuntem,
Amplectique ſimul, ſimul oſcula dulcia ferre.
Ac ne res Italas ignores: frugibus annus
Felix & Baccho eſt; nec plurima bacca olivetis,
Nec deſunt pratis herbæ, nunc ruſtica pubes
Læta adventante eſt plenâ jam meſſe, paratque
Primitias animo Cereri, patrique Lyæo,
Et Floræ, dedit & doctis quæ nomen Athenis.

De Lucia a Sole, ante ejus obitum.

Dum ſolus recreor, nocturnaque frigora capto,
  Ecce mihi a tergo Sol novus exoritur.
Diſpeream, niſi tunc me totum ardere putavi,
  Et mediâ clarum nocte videre diem.
Altera lux, nova lux, Solis qui lumina vincis,
  O oculis utinam ſæpe oriare meis!
Nam ſine te denſis nox omnia plena tenebris
  Occupat, & tecum naſcitur ipſe dies.
Phœbe, tuas inhibe, Sole hoc lucente, quadrigas,
  Ne te homines Solis nomen inane putent.
Forſan & e Superum pulſo te ſede jubebit
  Juppiter hunc alto pandere ab axe diem:
Aut certe terras hunc te luſtrare ſecundo,
  Ut ſit ab ætherea purior arce dies.

Ni potius cœlî rector Junone relictâ,
Hanc amet, hanc sociam malit habere tori.
Sic Patavi urbs mœrens raptâ sibi luce dolebit,
Et minor in superis Sol erit ipse locis.

Ad Benedictum Rhambertum.

Dum Venetum secreta animo, Rhamberte, volutas,
Quæ molem imperii tantam terrâque marique
Sustentant, Patrumque decus majoribus augent,
Dumque tuum nomen longos extendis in annos,
Regibus expromens doctis hæc omnia chartis;
Me mea rura tenent, semper gratissima rura,
Sed tunc grata magis, quoties ver fundit odores,
Temporaque arrident cœlo diffusa sereno.
Hîc ego dum curas aveo deponere amaras
Reddere meque mihi, vitam præstare beatam
Quid queat, adverti; modo quis procul urbe relictâ
Rura colat, studiisque animum delectet amœnis.
Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
Errabam vacuus, depressæ collibus altis,
Quâ se subiiciunt valles, ac florida circum
Prata rigant, liquidis fontes salientibus undis;
Ecce mihi auditus sublatus ad æthera cantus
Pastoris tremulâ recubantis molliter umbrâ,
Cui respondebant cantanti hæc concava saxa:
Quid datur a Divis melius mortalibus ægris,
Quam bona quæ pariunt passim lætissima rura?
Hic hominum primi vitam incoluere beatam,
Cum placidam nondum turbarent prœlia pacem,
Nec caderent miseræ crudeli cæde phalanges.
Huc etiam Divi descendere non dubitabant,
Horrida nec puduit sese demittere in antra,
Incertoque gradu nitidos errare per agros,
Atque humiles alto terras præponere cœlo.
Nec mirum; vultu læto cum dia voluptas
Suppeditet nobis bona gaudia tempore in om
Cum variis tellus redimitur floribus, & cum

Arboribus virides redeunt per brachia frondes,
Atque avium dulces cantus nemora avia complent.
Quin etiam spectare juvat flaventibus arvis,
Undantes segetes, juvat & considere in umbrâ
Tum pater Autumnus decerpit mitia poma,
Et juvat in mediis nivibus venarier apros.
Quid simul attulerint urbes? Latet urbibus altis
Curarum genus indomitum, durique labores.
Hunc levis ambitio exagitat noctesque diesque,
Omniaque evertit jucundæ commoda vitæ.
Esse potest quid enim damnosius ambitione,
Aut quod discruciet magis, aut mage sit fugiendum?
Illum divitiis videas inhiare repertis,
Sub pedibusque Deum substernere religiones,
Pluribus ut terram fecundam vertat aratris,
Et colat auratas ædes, stratisque recumbat
Quæ Tyrio tinxit conchylis purpura fuco.
Quid maris horrentes quoties tolerare procellas
Cogit avarities, quando dulcissima conjux
Linquitur, & dulces nati, quos cura fatigat,
Ne pater infelix spumantibus occubet undis?
Præterea armatas acies concurrere certas,
Seditio quoties stimulis incendit amaris
Commotas hominum mentes, queis lenius Austri
Sæpe ruunt, vastique cient fera murmura ponti:
Tutius ah quanto est silvas versarier inter,
Horribilesque feras quam diras seditiones,
At non hanc rabiem nobis bona rura tulerunt,
Queis natura parens æquos partitur honores,
Ne socio invideant alii, quoniam altior illum
Tollat honos, solioque insignem exornet eburno.
Ruris opes varias cumulat quas prodiga tellus
Quis memorare queat? non sævum trans mare navi
Cogimur in dubiâ peregrinas visere terras,
Et tempestati caput objectare furenti.
Nobiscum semper vivit dulcissima conjux,
Nobiscum nati faciles subiisse labores.
Et juvat & læte traducere tempora vitæ

Præcipuè verò convivia ponere in umbra,
Cum canis arentes rumpit latratibus agros,
Qua tenues spargit rivos argenteus amnis,
Securisque animis somnos instillat inertes.
Has ego pastoris voces postquam auribus hausi,
Rhamberte, atque animum sensi lætarier intus,
Commoda dum ruris meditatur cuncta beati.
Tunc mecum: aut felix nusquam vitæ genus ullum,
Quo se mortales jactant, aut hoc erit unum.
Quod si vis divina animi bona rure beato
His etiam addiderit, nihil est felicius illo
Quæ possunt homines cœli ad sublimia templa
Erigere, & famâ tandem donare perenni;
Assidue veterum tractant dum scripta virorum,
Sollicitas mœsto pellunt quæ pectore curas,
Et virtute nihil demonstrant pulchrius esse:
Quæ postquam elegit, cæcâ caligine densæ
Diffugiunt nubes radiis pulsæ rationis.
Felices; quibus hunc vitæ decurrere cursum
Numina amica sinunt! illis non anxia cura
Deprimit in terras divinæ lumina mentis,
Sed veluti in summo sublati vertice montis,
Quem teneat tranquilla quies atque otia læta;
Despectare queant alios erroribus altis
Implicitos, rectæque viæ deflectere cursum.
O Divûm munus rarum Sapientia, quantis
In tenebris sine luce suâ vita ipsa vacillat!
Quin etiam rerum caussas scrutantur, & omnes
Dispiciunt mundi partes: quos aurea cursus
Sidera conficiunt: num sempiterna manebunt,
An potius tenebris aliquando immersa jacebunt:
Quâ caussa maris unda tumet, rerumque tenetur
In medio suspensa gravi cum pondere tellus.
Has artes docto moderantur carmine Musæ,
Rura quibus secreta placent, collesque beati,
Concinere adsuetæ frondenti Heliconis in um.
Hæ si cui variis ornabunt tempora sertis,
Non illi in vitâ Fortunæ tela nocebunt.

Et vaga contempto volitabit fama sepulchro!
Quod si unquam optati huc tulerit me dextera fati,
Secernens populo ac tranquillâ in sede locabit,
Dispeream si quid magis oblectare meum cor
Possit, & ad sedes summorum attollere Divum;
Non mihi si quis opes dederit quas Africa latis
Fertilis effudit campis, quasque India gemmas.
At vero imprimis cuperem tot gaudia tecum
Percipere, & tecum spatium consumere vitæ,
Quod superest, cum sis vitâ mihi carior ipsâ.

Matthæo Dandulo ad Pont. Max. a Venetis Legato.

Gallia bis quondam, nunc te clarissima Roma
Legatum caput orbis habet, quam leniter amnis
Cæruleus Thuscis interfluit ortus in oris,
Hinc atque hinc humiles surgunt ubi vertice colles;
Frondentes septem colles seu frigus ab Arcto
Urgeat, haud hyemis dubitant superare vigorem,
Seu sol æstivas emittat in æthera flammas,
Se se non cessant aurâ recreare salubri,
Undique convictos prisci quo sæpe Quirites
Duxere æternos Capitolia ad alta triumphos;
Omnibus implentes virtutis honoribus orbem,
Hic tali & tantâ cum sis orator in urbe,
Et vacat a curis patriæ, & teris otia solus,
Num venit in mentem tibi quod mihi? Namque ego sæpè
Hæc mecum: O si quis tali qui primus in urbe
Antiquæ Romæ imperio mentemque, animumque
Conciperet dignum, peperit quod plurima virtus,
Et præceps dedit hæc eadem in contraria versa:
His omni monitus virtutem ex parte vocaret
Terrarum Romam; Septem se attollere colles
Inciperent: se se & diffundere nomen in orbem
Romanum populi leges; & jura volentes
Acciperent Romæ, ut quondam, nunc optima quæque
More jacent nostro si quid laudabile, sunt qui

Jure putant simulatum id totum, alioque relatum.
Hinc odium hinc magnæ nata est contemptio Romæ,
Quid si se regere imperium cœleste putarent,
Ut regit, atque Deo curæ commissa fideli?
Fallere quem nemo possit, qui reddere coget
Quemque suæ, primæ repetens ab origine vitæ,
Et dicti, & facti rationem; quæ quis & intus
Condiderit tacitus, depromere cuncta jubebit:
Quem mirabuntur candenti in nube sedentem
Matres, atque viri, & variæ longo ordine gentes,
Terribilemque oculis, & majestate verendum;
Nonne putas aliâ subito tunc mente futurum?
Nonne suos, sua quæ non sunt, partitus in usus
Rite Deum atque homines placaret? nonne repente
Mutaret totum vitæ genus ille Patrumque
Sanctorum indueret mores, felicior omni
Principe, principibus cunctis venerabilis? ut nos
Cum servis nostris aliquid mandamus, ita illi
Parerent dicto senioris; at arma jacerent
Subjecta illius pedibus Mavortia, plusque
Nutu proficeret, quam Cæsar Carolus armis.
O tum quæ facies urbis, quæ surgere templa,
Dandule, conspiceres, hominum qui cœtus in urbe;
Quam similis nostro Polo, pietasque, pudorque
Europæ, atque Asiæ partes maneret in omnes.
Fusa Dei hunc propter supremi a luce benigni,
Fecundo plueret tum gratia semine terris.
Hunc ego, mortalis vitæ compage solutâ,
Quam tamen (ut licet hic) exegerit ipse beatam,
Cœlestum sublatum alis super alta volare
Sidera crediderim, & numero succedere Divum
Visuros homines, cui vota, & sacra quotannis
Ætas susciperet mirata hæc postera; sed non
Hæc animo miseri fatis agitamus iniquis.
Adversis aut Diis non credimus ore tot olim
Quæ cecinere Patres, Deus est effatus & ipse:
Tantum importavit res hæc privata malorum;
Tantas blanditiæ mundi effudere tenebras.

Hæc ſæpe ut dixi mecum, quæ ne patiare
Efferri cogito: ſola hæc tantum tibi ſoli
Scripta, aut cum magno duces communia Polo;
Quem docuit puerum quondam demiſſus ab alto
Spiritus, inſevitque pio ſub pectore motus
Divinos animi, & cœleſtia ſcita tueri
Donavit; nobis conceſſum hoc tempore veræ
Exemplum ſolidæ virtutis, nonne ego felix
Sim ſi forte altâ reſulgentem in ſede videro?
Nam reor hunc (veri ſi quid mens augurat) eſſe
Illum, reſtituat claræ qui mœnia Romæ.

Ad Reginaldum Polum Cardinalem.

O alto qui cuncta animo circumſpicis, & quæ
Recta, & curva vides, fugis hæc, legis illa: nec ulla
Vis potis eſt animum recto deducere: ſi tu
Forte probas, Lybiæ domitor quæ ſæpe ſolebat
Dicere, & egregio de pectore fundere in auras:
Eſſe unum hoc nobis omni ratione, modoque
Optandum & conandum acri aſſiduoque labore,
Ut ſimus primum, deinde ut videamur honore
Digni tum nobis poſtremaque & ultima cura,
Quod tamen eſt hominum primum pleriſque, ſed ægris,
Ipſe honor: anteferas Romanis, Pole, triumphis
Quòd tua te virtus in cœlo ponit, & aſtris:
Quod te mortales omnes, juveneſque, ſeneſque
Optabant ſacris præfectum rebus, & eſſe
Errantum paſtorum ovium, qui paſcua læta
Monſtrares, dulcique impleres ubera lacte.
Et, ſi non ullis nimium mens læva fuiſſet,
Paſtor eras, ſed te Deus ad majora reſervat
Fortaſſis momenta, nihil nos novimus: ille
Omnia: & æterno moderatur cuncta tenore.
Interea longo quondam quæ nota labore,
Prælucente Deo, tibi ſunt, pater optime, ſacris
Eruta de libris, noli occultare, ſed auras
Profer in ætherias: volitent ſine pectora circum

Et

Et doceant Christi cultum: qui missus ab alto est
Æthere, ut in cœli clara nos sede locaret.
Dumque hoc, dumque illud laudant diversa sequentes,
Inque suum errantes errorem ducere tentant
Quisque viæ ignaros, certa vix lege tenemus
Illius præcepta: ferent quæ ad sidera cœli.
Qui potes, huc fer opem: populo succurre labanti:
Da lucem tenebris, caligineque hinc procul acta
Veram ostende viam, soli tibi quæ patet, & jam
Olim trita tuis pedibus vestigia servat.
Fac tonet eloquiis, fac fulminet illa tibi uni
Vis concessa, Deus quoties summus rapit, & te
Ad sua convertit, te talia munera poscit
Et Deus, & nostri magna inconstantia sæcli.
Aggredere: & nostros, pater optime, dirige gressus:
Qui tanto studio sacros evolvere libros
A puero es solitus, purosque haurire liquores.
Fontibus, irrigui manantibus æthere cœli.
Hæc erit una Deo gratissima victima cunctis
Egregibus: nec te hanc pigeat mactare cruenti
Succinctum de more Popæ, tibi Tertius olim
Hæc eadem jussit Paullus: jam jussa capesse,
Aut potius cœptum percurre, & perfice munus.
Sic tibi propitius faveat Deus usque, tuamque
In terris vitam servet sine labe decoram,
In sedes tua te accipiens post fata beatas.

Ad Joannem Matthæum Gibertum Veronæ Episcopum.

Jam nix in liquidas canis de montibus undas
Liquitur, & rigidi Boreæ furor æthere cessit:
Insinuansque almis Zephyrus se molliter arvis,
Perflat in amplexus telluris: at illa repente,
Cœlestes ubi concepit fecunda colores,
Parturit: umbrosis crinitur frondibus arbos:
Et surgunt pictis pubentia gramina campis,
Nonne vides? variis subrideant floribus horti,

Quos

Quos circum violæ, & ferruginei hyacinthi
Funduntur, calycesque comis discludit odoris
Vere rosa, exultans primi sub lumina solis.
Jamque suis properant obiisse negotia curis
Omnia, & ignavæ propulsant otia vitæ.
Ecce thymum perquirit apis, roremque marinum,
Nunc hoc, nunc illud peragrans nemus, arteque mira
Anfractus molli e cera diducit, & intus
Distendit liquido manantia nectare mella,
Sedula jam densa festinat in arbore nidos
Ponere avis, caros ut quondam educere natos
Possit, & ardenti repetit ioca sæpe volatu.
Frondosique alta nemoris Philomela sub umbra
Dulce querens, tenui premulcet gutture silvas.
Albus olor per colla modos dat longa canoros
Propter aquam, gaudens viridantis germine ripæ.
Jam procul a stabulis ducunt armenta, gregesque
Pastores, montesque petunt, ac pascua nacti
Herbida, projiciunt læti se in gramine læto,
Argutumque cava modulantur arundine carmen.
Quorum alius duros queritur malesanus amores.
Contra alius placidæ decantat dona puellæ.
Responsant quibus antra eadem, vallesque supinæ.
Mugitusque ciet pascens ad carmina taurus.
Navita jam siccas deducit in æquora naves,
Explicat & vernis sinuantia carbasa ventis.
Quod si plena auris nunc pandit vela secundis,
Et latum trabe nauta cava descendit in æquor;
Sibila dat pastor septem deducta cicutis;
Si raucum niveus nemorosa ad flumina cycnus
Concinit; Alcyones fundunt per littora cantus,
Attica populeos inter Philomela recessus
Obstrepit, & volucres suspendit in arbore nidos:
Ipsæ etiam pastæ flores alvearia circum
Taurigenæ meditantur opus cœleste volucres:
Omnia si repetunt grato intermissa labore,
Festinantque suis percurrere munera curis:
Cur vati non turpe; decus, Giberte, salusque

No-

Nominis Ausonii, hoc non tempore dicere carmen?
Et tibi qualemcumque suam exercere Camœnam?
Qui facis, ut cuncti possint tibi ludere versus.
Hunc igitur nostris percurrere vocibus altæ
Convalles, silvæque omnes, fontesque, lacusque,
Gibertum, atque iterum Gibertum, aræque sonabunt.

Ad Diegum Hurtadum Mendozam.

Villa suburbano dum me delectat agello,
Hinc Patavi egregiam studiis, & mœnibus urbem,
Amplo & circuitu, & fluviis, cœloque salubri,
Illinc cæruleo surgentes leniter arcu
Palladis, & Bacchi ambiguo certamine colles
Cernentem Euganeos, subjectaque collibus arva,
Læta Ceres alto quæ sæpe adspectat olympo,
Inde per excelsas Alpes conversus ad Arcton,
Dum miror tarde volventem plaustra Booten,
Et tot diversis lucentes partibus ignes,
Cepheaque, ardentemque canem, ardentemque coronam,
Pleiadas, Hyadasque auroque Oriona micantem,
Milleque prætorea nascentum, mille cadentum
Stellarum motus, seu cum sol exit Eoo
Oceano, Hesperias seu cum se condit in undas:
Paulatimque feror sublimior, arteque dictâ
Quis sit, & hæc certâ qui temperat omnia lege,
Contemplor; licet ante alios sit pectore Cæsar,
Et bello insignis, teneatque patientia regna;
Ipse tui tamen ingentis tum Cæsaris arma,
Regnaque contemno, cursu peritura fugaci:
Tum me felicem, tum me rear esse beatum,
Cui datur hæc, misera procul ambitione, tueri,
Non ego dispositis trans altas evehor Alpes,
Fessus equis per saxa, & depressas convalles,
Fluminaque & rupes per mille pericula carpens,
Dum dicto citius cupio mandata referre,
Tristis juventutis solamen, triste senectæ;
Atque pedum, atque alvi linquor, renumque dolores.

Non

Non classem amisisse Libycis in fluctibus, & rem,
Quæ bene non gesta est, cogor lugere, nec imo
Ingentem versans curarum in pectore molem,
Imperii ut lato fines producere possim,
Qui nulli tibi sunt animus nisi finiat æquus,
Nullius insidias timeo, nec perdita cæcum,
Oblitumque mei rapit assentatio, non spe
Deludor vana, non quemquam denique fallo.
Sed Calcignani modo aprico colle sub altâ
Ilice pallentes hederas, oleasque virentes,
Et vineta intervario certamine dulces
Excipiens cantus dextra, lævaque volucrum,
Nunc ad Meduaci doctæ sub mœnibus urbis
Flumina, nunc Patavi ædium in interiore recessu
Securus mecum meditor, si promere possim,
Quæ valeant prodesse olim mortalibus ægris:
Ut potiora petant, per me potiora videntes.
Quam tibi si mentem, priscâ de stirpe, Diege,
Cœlestes dederint, hæc ut cœlestia cures,
Cui tanta est fortunæ copia, tanta bonorum
Librorum, ingenii multo solertia major:
Cujus luce ingens circumspicis omnia, quæ sunt
Quaque in re vel agenda, vel acri indagine mentis
Concipienda, in utram libeat tibi te dare partem,
Quæ de tam sacro manarent pectore in omnes
Terrarum tractus? tua clara Hispania bello,
Consilioque potens, doctâ sed clarior arte,
Uno te quantum sese jactaret alumno,
Et sublime tuum ferret super æthera nomen?
Ipse autem in terris similis Diis, ardua cœli,
Ardua terrarum celeri per inane volatu
Emensus, primâ & repetens ab origine caussas,
Hic ageres Diis cum ipsis immortalibus ævum.
Sed tamen & divini animi sunt munera, quæ nunc
Exerces, vigilans in publica commoda, magni ut
Cæsaris arma queant nostris è finibus hostem
Pellere communem: pro quo te sæpe loquentem
Mirantur Veneti patres, tuo dicta Senatus

Observat gravis ille, imoque in corde reponit.
Frumenti per te magnus convectus in urbem
Adriacam numerus, famis expavescere vultum
Horribilem vetuit, tu multos mittis ad altum
Scriptores Arno, huc veterum monimenta virorum
Comportaturos. Tu multis pectora placas
Cæsaris, & per te suscepti a Cæsare multi.
Naturæ ignorasse vias, & sidera cœli,
Inventasque artes fecundi ad littora Nili,
Cùm refluit, totoque caput jam condidit alveo,
Non nocuit cuiquam: nocuit transmittere fines
Justitiæ, ignarum vitæ, rationis, & artis.
Nec minus in nobis cùm fluctuat, obfuit iræ
Vesanæ cessisse, & succubuisse furenti:
Aut si quem cœpit potantem pocula Circes,
Subdola, blanda hominum labes atque esca voluptas:
Denique pro patriâ fugisse pericula habendi
Plus æquo, & se se explevisse cupidine tantum,
Et sua vitare, atque hominum contemnere cœtus.
Contra olim multum, ac veteres fecisse videmus,
Quorum nunc omnes fruimur virtutibus, & quæ
Nunc sunt illorum nobis peperere labores,
Quorum vita dedit hanc nobis vivere vitam.
Hec urbes regere, hæc populos servare beatos
Sola potest, dare consilium, & succurrere amicis.
Hac vagus Alcides, hac attigit ignea templa
Liber, & in cœlum raptus post fata Quirinus,
Innumerique alii: præclara negotia quorum
Otia juverunt aliorum. Lapsus ab alto
Virginis in gremium pater ipse hominumque, Deumque
Induit humanam faciem, moribundaque membra:
Tantus amor nostri, miserans incommoda nostra
Ille ipse immensi fator, & regnator olympi
Multa tulit nostro, subeundo mille labores
Nomine, sudavitque, alsitque, famemque, sitimque
Sensit: & extremo crudelem tempore mortem,
Crudelem, nobis vitam tamen inde ferentem,
Perpessus, clausi portas reseravit olympi.

Taliaque edocuit nos exercere nepotes:
Curemus cuncti ut mortalia commoda, quare
O genus egregium, qui sanguine clarus Ibero,
Virtute haud minor es cùm sis ad utrumque paratus:
Et sit summa quidem, & pulcherrima laus in utroque,
I, genium sequere, & naturæ cede monenti:
Ducet enim, quo pauci aspiravere priorum.
Nos simili monitu, qua cœpimus, ibimus, atque
In cœlum munire viam pergemus, & astra:
Si modo Calliope præstantibus annuat ausis.

Ad Donatum Rullum.

Quid tibi vis, Donate, meæ pars altera vitæ?
Qui cum partiri curas, & vivere mallem,
Quam bene dotatâ, castaque uxore videre
Susceptos patrem circum colludere natos.
Jam tua fortunas industria naviter amplas
Attulit, arridens & sors patrique, tibique
Mille jugis oleæ vobis, armentaque læta,
Arvaque frumentis aptissima, mille gregesque
Fertilis Appuliæ latis pascuntur in agris:
Et permutandis non parva pecunia nummis
Crescit, & auget opes: requies tamen ulla laborum
Non est parta tibi, modo mens vaga cogitat ire
Urbem ad Sirenū, modo Romā, atque huc modo, & illuc.
Seu nix alba tegat terras, seu Sirius ardens
Excoquat, in varias discindis pectora curas.
Ecquid in his, Donate, magis sentire beatum
Te potes? an ne animi potius conerescere morbos?
Qui, ceu turbatis mare fluctibus, æstuat ingens.
Imo in corde labor, cæcaque cupidine semper
Nos agitat, portuque arcet: tum rursus in altum
Arripit, in portum cùm duceret aura propinquum.
Quòd si Pactolus fulvo tibi defluat auro,
Non animi tantas possis sedare procellas:
Illius ventos nisi more Ithacensis Ulyssi
Utribus inclusos teneas, nec vincla resolvat

Ex sociis quisquam, sed amica pace ligatus
Reginæ sensus rationi pareat omnis.
Hoc tibi Socraticæ poterunt præstare tabellæ:
In quibus e cœlo se quondam lapsa sereno
Condidit, humanos visens Sapientia cœtus:
Non aurum, non mille greges, non jugera mille:
Quæ si nulla ferant incommoda: dic mihi, quæso,
His sine qui minor es? vel qui cum his major? ut extra
Te circumpositis nihilo majorve, minorve es.
Non secus ac curvo clitellas si quis asello
Ex auro, frenum ex auro, atque instrata superba
Iniiciat, talem numquam mutarit asellum:
Divitiis nobis sic evenisse putandum est.
Ni tibi, Maphæum Bernardum propter acervos
Nummorum, docto libeat præferre Tryphoni.
Quam stulte facimus! si conducenda, vel ipsi
Est tibi emenda domus, non exteriora putabis
Adspexisse satis; studio circumspicis acri,
Intro adiens, cellas, thalamos, granaria, quotque
Commoda sint, quæ sint incommoda, sed tamen, ô Dii,
Purpura sola facit, solum diadema beatos,
Et nummi, positique per horrea longa medimni.
Nostra ita judicio vulgi cæcoque, levique
Libramus lance, & stolidi nil pendimus æquâ.
Quod si intromisso, illorum tibi cernere detur
Irasque, insidiasque, atraque cupidine motus,
Inter spemque, metumque, & acutos corde dolores,
Ah miseri, dicas, retro & vestigia vertas,
Improvisum aspris calces ceu vepribus anguem
Sibila torquentem collo, & fera bella minantem:
Continuoque petes viridis spineta Lycæi,
(Si sapis, & recti tibi vis & consulere audes)
Unde rosæ, violæque, & candida lilia surgunt,
Ver ubi perpetuum, & Zephyris spirantibus aura
Divinos effert fecundo semine fructus:
Aut Academiæ, & platani quæcumque sub umbrâ
Felices animæ cecinerunt, discere tentes.
O ego quem vellem, ingenii ut tua vena benigna;

Musarum in latis fluceret nitidissima campis,
Omni sorde procul: non his arescere curis
Jam sineres, Donate, diu, qui jam mihi plures
Exoptatus abes menses, quam me tolerare
Posse putem. Jam te liquidis, jam corniger undis
Medoacus, nigram leni qui flumine terram
Irrigat, & Patavi vocat ad sua munera Musas,
Jam Calcignani colles, fontesque videntur
Adventum expectare tuum: tibi nectere nymphæ
Euganeæ vario properant ex flore coronas:
Nosque tuum in reditum pinguem cum matre juvencum
Pascimus, hirtipedique Deo cantanda paramus
Carmina, cum varios submittere terra colores
Incipiet: lupus effugit namque hinc pede claudo:
Et pœnas dedit idem omnes per vota petitas.
Quare, Rulle, brevi, precor, huc, Donate, recurre:
Et caros tandem, cupidosque revisere amicos
Ne grave sit, tibi contingat sic numine dextro
Vivere jucunde, & bene, perpetuoque tenore:
Degendæ ratio est vitæ quæ sola beatæ.

Ad Torquatum Bembum.

Si cui perpetuam vitam natura dedisset,
Esset nimirum tibi nunc, Torquate, dolendum,
Quod pater æternis Bembus dignissimus annis,
Liquisset terram, vario quam ornabat honore,
Seu Tuscâ vellet citharâ, seu voce Pelasgâ,
Seu Latio potius depromere carmina cantu.
Jam si res gestas patriæ, & Mavortia bella
Scriberet intactâ multo nive purius, atque
Candidius, paucos illi præponere posses.
Quid dicam placidos mores; mentemque benignam,
Quoque vel immanes potuisset flectere sensus,
Vultumque alloquiumque? senis non dulcior ore
Sermo olim Pylii redolens manare solebat
Hyblæos flores, his te, Torquate, dolere
Arbitror, & quis non doluit? quis funera magni

Non cecinit vatum Bembi? te maxime Paulle
Pontificum, Bembo lacrimas fudisse sepulto
Commemorant, adeo patrum interiisse putabas
Summorum lumen, quorum caput infula sacrum
Ostro imbuta tegit, tibi quos pater optime, magno,
Judicio cunctis quæsitos undique terris
Legisti, nostri & venturi (ut creditur) ævi
Ornamenta quis ex animo non lugeat imo,
Ingenti & longo virtus ubi parta labore
Occidit, humanis donum rarum ab Jove rebus?
Talia deploras (mittam ut quam plurima) tecum
Fortassis, Torquate. tuamque hoc flere juventam
Orbatam, & multis tali sine patre relictam
Casibus; hos tantos cari genitoris amores
Laudarem, justosque pio sub pectore questus;
Si redeat sanguis casso jam luce parenti,
Aut hominum si quis Stygias non iret ad undas.
Nunc vero cum Mæonides, quem dulcibus ipsæ
Ambrosiæ succis, & largi nectaris undis
Musæ aluere sibi, clarum cum, Mantua, nomen
Ille tuum vates, opus immortale sororum
Occiderint: comes his cum Thuscæ gloria linguæ
Cujus in ore, novo dum carmine cantat amorem,
Ipse insedit Amor dulci face molliter ignes
Inspirans, dulcesque ferens in pectora curas,
Interdum rapitur sublimis in æthera pennis
Ingenii, caput & fulgentibus intulit astris.
Et tamen is cum olim vitali excesserit aura,
Non, Torquate, decet te nunc lugere parentem.
Mors etenim nulli parcit, nec flenda senecta
Debita, quæ vitæ seris irrepserit annis,
Perpetuo vitæ post commoda multa tenore;
Ut Bembo, Torquate, patri evenisse videmus,
Cui natura dedit patriam, qua Phoebus utrumque
Oceanum aspiciens, seu cum se flectit ad Ursas,
Seu redit a nobis fugiens, nil pulchrius usquam
Aut majus circum videt aut illustrius orbe,
In tota egregio Bembæ de sanguine gentis.

Hic

Hic patris primum studio, curaque fideli,
Et Thuscæ, & Latiæ prima incunabula linguæ,
Mox tenerum effingens docuit Ferraria pectus
Omnia, quæ quondam doctis celebravit Athenis
Integer, impatiens sceleris virtutis amator,
Et dulcis morum, & vitæ emendator acerbus,
Et divum cultor sanctissimus: omnibus unus.
Ex Græcis ipso sapiens ab Apolline dictus.
Inde animo ardenti Siculas trajecit in oras,
Græcorum liquidos cupiens haurire liquores.
Nec mora, cum subito Græce audivere loquentem
Musurusque senex, simul & studiosa juventus.
Ætnæi vidit rediens incendia montis,
Eruptosque ignes, exesaque saxa vomentis;
Descripsitque suo juveniliter ordine totum.
Quo decus Europæ docti cecinere futurum,
Et mirata senem primas Europa ferentem est.
Multa tibi in medio consulto nota relinquo;
Cunctis ut carus, cunctis jucundus amicis,
Principibusque viris placuit, dulcisque juventæ,
Ætatem extremos vita ut perduxit ad annos,
Invalidus numquam, semper virtute verendus;
Numina quæ raro concedunt munera nobis.
Utque esset nihil in terris accedere quod jam
Posse videretur; magnus quo tempore Paulus
Tertius amissos Romæ instaurabat honores,
Delectus numerum in Patrum: Te sancte vocabat
Te Deus in cœlum confectum ætate, beatum
Inter cœlicolas quondam æternumque futurum.
Salve Bembe, valeque; Deumque precare benignus
Ille tuo ut Torquato adsit, mentemque animumque
Dirigat in melius, virtutis præmia quærat,
Ad laudem egregiam tua per vestigia currat,
Deponat lacrimas, ingrataque funera: nam tu
Vivis, in æternum & vives: suprema tulisti
Omnia quin etiam vera, & germana propago
Ille heros Medicum Cosmus Dux maximus, hujus
Dux sæcli, Italiæ justissimus unus, & unus,

Unus qui priscæ solo virtutis honore,
Ante alios cupiat virtutem extollere in altum,
Marmoreo ut decoret curat te, Bembe, sepulchro,
Solemni elatum pompâ, exequiisque solutis,
Et lapide ex Pario priscos æquantis honores
Artificis cum docta manus te duxerit, inter
Apparat, ut ponat Thuscæ tria lumina linguæ
Visendum, celebrique loco, celebrique decore
Artis, qua Michaël se se super evehit astra
Angelus, & vultus, spirantiaque ora figurat.
Ut faciat quoties iter hac, te, Bembe, salutet
Ingeniis gens clara fluit qua vitreus Arnus,
Florentem & mediam studiis intersecat urbem,
Optari an poterat quicquam felicius ulli,
Aut mirabilius post sæcula longa priorum,
Quam tali a tali donari principe laude?
Nil (mihi crede) tuo poterat, Torquate, parenti
In vitâ melius, nihil hic; contingere majus
Post mortem poterant versis incurrere fatis
Multa tamen, longæ quæ sunt incommoda vitæ,
Qualia multa tulit fortunæ cæca potestas.
Ut patrem hac liceat quoque dicere parte beatum
Cujus tu rerum, tanti tu nominis hæres,
Et famæ ingentis, quam si virtute tueri,
Aut augere velis, merito nihil amplius optes,
Pelle agedum procul hinc a te lugubria; nosque
Laudemus, tu vero etiam hunc imitare parentem;
Ut clarus visas, longumque extentus in ævum,
Dignus, ut hoc vivas, dignus moriare parente.

Memoriæ ejusdem Bembi.

Has fagos inter celsas adsurgit in auras,
 Et late gelidam pinus obumbrat aquam:
Hic ubi montivagæ Nymphæ, Satyrique bicornes,
 Dicunt ad certos rustica verba modos:
Et fugit æstivos soles, imbresque, sitimque,
 Herbosâ ponens membra viator humo:

Hic

Hic ego rugosis incido carmina truncis,
(Sæpe viatori, sæpe canenda Deis.)
Alcon quæ lusit pastorum maximus olim,
Dum læto ad Tiberim gramine pascit oves:
Alcon, Euganeis, Alcon memorandus in oris
Hæc nemora, has silvas dum mea musa colet.
Illi etiam faciam, & paterâ hac libabo quotannis,
Considens propter flumina Meduaci.

De Roma.

Vos operum antiquæ moles, collesque superbi,
Quîs modo nunc Romæ nomen inane manet;
Vosque triumphales arcus, cœloque colossi
Æquati, Pariis marmora cæsa jugis.
Edita Pyramidum fastigia, templa Deorum,
Digna vel æthereis amphitheatra locis.
Vos ævi tandem attrivit longinqua vetustas,
Vos longa tandem fata tulere die.
At Romæ Æneadum magnum, & memorabile nomen
Tempus edax rerum tollere non potuit,
Nec poterit, clari donec monimenta vigebunt
Ingenii, quæ non ulla senecta rapit.
Cetera labuntur tacito fugientia cursu,
Calliope æternum vivere sola potest.

JO: FRANCISCI BONAMICI

PRATENSIS.

Petrarcæ carmen imitatur Ode X.
Non al suo amante più, &c.

Haud aliter Juveni incauto Latonia Proles
  Deposita veste, & mersa in aquis placuit
Vidit ut Actæon fato compulsus iniquo
  Æstum vitantem pergelido in latice:
Quam mihi perplacuit velum dum forte lavasset,
  Quo tegeret flavas sæva Nigella comas.
Nam simul ac vidi, gelidus tremor ossa petivit,
  Urere cùm posset sidera, & arva calor.

Imitatur illud Petrarcæ Ode XIV.
Perchè quel che mi trasse, &c.

Alterius culpa etsi mi rapiatur, amandum
  Quòd primum duxi; firma fides remanet,
Abdiderat laqueum inter flavos forte capillos,
  Quo collo injecit vincula sævus amor.
Et quæ in corde latent modo frigora movit ocellis
  Frigidulum reddens lumine cor subito.
Quare alias misero curas de pectore pellit
  Mœrens hæc animus, singula dum reputat.
Denique, ne videam crines auro similes, heu!
  Ipsi velantur, lumina clara simul.
Lumina, quæ solis radios splendore fatigant,
  Aversa a nobis sæva Nigella tenet.
At pulchram mortem quod laus comitatur honesta
  Demat Amor nolo vincula dura mihi.

M. AN-

M. ANTONII BONCIARII PERUSINI.

VOTUM DEIPARÆ VIRGINI,
Ad Sacram Ædem Lauretanam.

HÆccine sancta domus? Mariæ domus? alma Virago
Hic genita est, genitura Deum? demissus ab æthra
Nuncius hac Gabriel, inopes intrare penates
Jussus, ab æterno portavit Patre salutem?
Huccine (quod nullis est enarrabile verbis,
Atque omnem superat mentem) Deus æthere ab alto
Labitur, exiguoque volens includitur alvo
Parvulus, immensum digito qui librat olympum?
Me fortunatum! cui limina tanta subire
Fas fuit, & longum saxis hærere beatis
Ore, manu, genibus. Non me laquearia regum
Aurea, non gemmis paries, & luce coruscus
Purpurea, non fulva solum si pingat iaspis;
Non me vel quidquid pretii majoris, avaro
Terra fovet gremio, vel fera enititur unda,
Vel doctæ finxere manus, capiatve, trahatve
(Sive oculis, seu mente tua) plus paupere tecto,
Plus latere exeso, plus nudo, & simplice cultu,
In queis parva domus regalibus anteis aulis.
Hæc calcata Deo vestigia: lusit Jesus
Æde sub hac infans. Hic blandulus oscula matri
Natus, & hic nato blanda obtulit oscula mater.
Hic fessum cunæ, aut gremium fovere Parentis,
Molliter hærentem, fusis ad colla lacertis;
Jucundumque bibit, cantu fallente, soporem.

Hic puer excitus, placidis ſeu riſit ocellis,
Arriſit puero tellus, & pontus, & aër;
Seu rurſus madido tepuerunt lumina fletu,
Intepuit fletu tellus, & pontus, & aër.
Hic Puerum grandes volventem pectore curas,
Obſequiis intenta cohors, hinc fuſus, & illinc
Aliger, ætheria ſtipabat ab arce ſatelles,
Felix excubias ſecum partita juventus.
Hos etiam coluiſſe lares elementa feruntur,
Auctorem confeſſa ſuum, dum fœdera diſcunt,
Et proprias ſervare vices. Hoc ante tribunal,
Summiſit natura genu, puerumque popoſcit,
Unde homines pecudeſque aleret, vitaſque volantum,
Et quæ marmoreo fert monſtra ſub æquore pontus.
O dilecta Deo ſedes, & culta Tonanti
Regia, ſupra Orbem felix; cœli æmula: qua nec
Altera ſtellifero magis eſt miranda ſub axe,
Nec metuenda magis Judææ a finibus illam,
Barbaricis infenſam armis, ſublime per auras
Siderei vexere chori; longoque recurſu,
Fortunate tua, Picens, in ſede locarunt.
Tunc venerabundas, curvato tergore plantas
Sponte ſua flexiſſe caput, Dominæque potenti
Aſſurrexe ferunt. Zephyri cœleſtibus auris
Jugier optarunt & dulce per aëra pondus
Suſtentare, avidis inflantes oſcula labris.
Quin etiam ſupplex palmas ad ſidera Triton
Suſtulit Adriacus, volucrem dum proſpicit Ædem,
Nocturnis radiare undis, & finibus alte
Impendere ſuis, Venetamque invitat ad urbem,
Sed fugit illuſtrem patriam, faſtuſque ſuperbos
Excelſi Regina poli, moremque modumque
Antiquum retinens, humili ſe ſiſtit in ora.
Nec ſtatio diuturna tamen: (mirabile dictu,
Horrendum viſu) gentes exoſa nefandas
Caſta domus; cædem, luxus, & turpia fratrum
Jurgia, furtivo per proxima rura volatu,
Ter, quater avecta eſt; certoque in littore tandem
Vix

Vix stetit. At quæ me Furiæ (Deus o Deus) urgent?
Quis tantus mentem pavor impulit? Hei mihi quales
Occursant animo pestes, & conscia turbant
Pectora, commissas horrentia pectora culpas.
Men' veritum non esse, sacro succedere templo,
Et sanctam violare domum? Cui quercus, & ornus,
Inclinata locum dederunt, quam silva beato
Excepit tremebunda sinu, quam Tartarus horret,
Et Cœlum veneratur; ego hanc, ego tango profanus,
Et maculo impurus? Quæ tanta piacula tantum
Heu, scelus eluerint? Quis Cœlo infensior alter
Tentavit cœlestem aditum? nec limen ad ipsum
Corruit exanguis? Me vel disperdite venti,
Vel rapite Eumenides; vel vos arcete coloni,
Ne culpis offensa meis, sanctissima Virgo,
Me fugiens, alio venerandam transferat Ædem.
Sed tu: namque soles trepidis, Dea, rebus ab alto
Consulere, & nostros lenisti sæpe dolores;
Nec te nequidquam voti damnata Patronam
Turba suam compellat ovans, & templa tabellis,
Auxiliumque tuum, Numenque loquentibus, implent:
Aspice me, quamquam scelerum contage pudendum,
Et morbis squalentem animi; tamen aspice Virgo,
Nec mites averte oculos; si pœnitet? actæ
In pravum vitæ; si trux dolor ossa remordet;
Propositique tenax, Cœlo conversa sereno
Mens inhiat, curas & detestatur inanes.
Tu veniam, tu Diva Deum, commissa paventi,
Et pectus plangenti, & fletibus ora riganti,
Et longa ex alto suspiria corde cienti,
Posce libens; animumque novo munimine firma.
Non ego quos habui, repeto, Dea mater, ocellos,
Non repeto: valeant: nec sunt mihi lumina tanti,
Lumina, quæ duras ob magna piacula pœnas,
Quas meruere, luunt. Aliud mihi lumen ab astris
Affulgere peto, cæcis quod corda tenebris
Exuat, & pandat mihi me. Vos nocte sepultæ,
Non luces, potius miseranda cadavera lucis,

Per

Per teſtes oculorum orbes, animæque canales
(Jam ſpeculæ fuerant) effundite pectore ab alto
Perpetuos lacrimarum imbres, dum crimina veſtris
Noſtra laventur aquis, veſtro decet amne lavari,
Quæ veſtra in primis ſordeſcunt pectora culpa.
Me miſerum! quoties patulis ingreſſa feneſtris
Mors, animi penetrale petens, immanibus ægrum
Confecit plagis! quoties nil tale timentem,
Non advertentem, non obvia tela videntem,
Per vos, fraude, dolo, jaculis armatus inermem
Transfodit Satanas! Utinam ſe conderet ante
Sol nobis, utinam maturior ingrueret nox,
Raptura innocuas luces, oculatior eſſem,
Ante carens oculis: & feſtinata ſerenum
Augeret caligo jubar. Mea lumina; certe
Si largum pluitis, talemque rependitis uſum
Orbato: poſſum tenebris ignoſcere veſtris,
Et poſſum ſoles animo delere ſerenos,
Nec meminiſſe diem. Totas immittite habenas
Undarum: plenos inferni carceris amnes
Limite, & ſanctum lacrimis conſpergite poſtem.
Felices oculi, per quos abluta niteſcent,
Cara Deis nato pariter matrique, futura
Pectora: felices lacrimæ, quas ubere vena
Manantes, hæc ſaxa bibent; hæc ſaxa verendo
Conſecrata Deum tactu; qua Virginis ante,
Mox Pueri repſere pedes; & utrumque beatus
Suſtinuit paries, veſtigia prima moventem,
Hærentemque manu. Quis me felicior alter,
Sive hic languentem paulatim deficeret mens,
Sive hoc in lacrimas reſolutum deflueret cor,
Seu totus fierem lacrimæ? Templa ipſa rigarem,
Huc illuc impune fluens, & dulcia ſaxis
Oſcula libarem; fieremque per oſcula ſaxum.
Talis Nereidum lapideſcere fletus in unda
Dicitur, innuptis corallia grata puellis,
Bacca verecundis imbuta coloribus. O me
Dilectum Superis, immortalemque futurum,

Hac

Hac liceat si lege mori! Sors nulla beata
Conferat huic sese sorti: vita invida talem
Suspiret mortem; cupiatque hæc illa vocari,
Arbitrata parem, vel se confessa minorem:
Si non esse juvet, si luce beatior omni
Nox premat æternum. Quamquam non mortuus essem,
Virgineæ compago domus, & sanctus in ipsa
Factus morte lapis. Magni tu Sponsa Tonantis,
Et nata, & mater, longum miserata dolorem,
Atque humiles lacrimas: oculo meliore labentem
Respice, da, cæcum laqueis subducere gressum,
Et calcare vias, ad te, Natumque ferentes,
Constanti, stabilisque gradu. Si quidquid ab alto
Dat Deus ingenii, si, quod mihi conferet oti,
Te mandante, Pater, Pastorque Comitolus; omne
Jam voveo, do, sacro tibi; clarosque triumphos
Virgo tuos, Regina tuos, quos mente revolvo,
Ore canam, Latiis ausus mandare Camœnis,
Et pius exiguis includere grandia chartis.

In sacram Ædem Lauretanam.

O grata Regi Cœlicolum domus,
In Nazareis condita finibus
Quondam; volucres te ministri
Illyricas sine labe ad oras
Vexere, terras rursus, & æquora
Supra ferentes, te placitam Adriæ
Ad littus, in Lauretæ opaca
Innocuum posuere silva.
Votivo ut auro, vestibus ut sacris,
Gemmisque fulges! quæ te humilem ambitu
Late tuetur ducta circum
Marmoreo, ferit astra, moles.
Sanctam, potentem te Ausonidum piæ
Visunt cohortes. Te Rhodani accola,
Tagique potor, te Liburni,
Te Armenii celebrant frequentes.

Au-

Audit precantes hinc proprius Dei
Mater, periclisque eripit, hinc levat
Morbis laborantes: acerbi
Limine me quoque lethi ab atro.
Raptum, paternæ restituit preci.
Huc solve vinclis ingrediens pedes,
Huc tende palmas, huc inertes
Tolle oculos. Domus hæc patentis
Reginam olympi, continuit sinu
Angusta parvo: hac nuncius explicans
Cœlestis alas fulsit; Orbi
Attulit hac misero salutem
Proles supremi Numinis (o stupor)
Concepta in alvo Virginis integræ.
Tunc munerum ubertas ab alto
Axe pluens, Dominam, brevemque
Ditavit aulam; flaminis imbuit
Hanc aura sancti; filius hoc Dei
Plantis pavimentumque pressit;
Hos manibus tetigitque muros.
Qua Diva Mater parte frequentius
Sedit? quo amarum flevit in angulo,
Nati innocentis questa mortem?
Limite quo thalami e sepulchro
Natus resurgens constitit? o ubi
Sopore lethi lumina condidit
Annosa Virgo? intaminatæ
Corpus ubi jacuit parentis?
Christi peractis qua socii sacris
Duxere funus? sanctior an locus
Est hic, an ille? an ne omnia æque
Sancta putem, venererque sancta?
Impressa saxis qua quibus oscula
Figam? quid, o quid mentem agitat novam?
Quod corda Numen, quæ sacelli
Religio quatit? hinc profanæ
Abeste curæ, nil ego, nil amem
Mortale posthac, immemor omnium,

Mei-

Meique. Vos complexu in uno
Nate colam, Genitrixque Virgo.

S. Narcissus Asmodeum revincit, verbis eludit, supplicio mulctat.

Dena sub Augustis clades indicta tirannis
Immanior, ferocior, nocentior,
Christiadum fortes animos durabat, apertum:
Per asperas tendentium ad cœlum vias:
Cum venit Augustam Præses Narcissus in urbem,
Qua Vandalum disterminat Rhæto Lycus.
Et prius illustrem, quam ferret in æthera palmam
Victor, beatos inter exceptus lares;
Asmodeum docto conterruit ore furentem,
Et mox faceto supplicem lusit joco.
Afra erat insignis facie, vultuque decoro
Puella; Cyprus patria; vix notum genus,
Haud vulgare tamen; Veneri servire parentes
Jussere, sacris illigantes turpibus.
Cum Domina pulchras pariter servire puellas
Eunomien, Eutropien, Dignen jubent.
His comes accedens, & mater Hilaria; questum
Simul pudendas inter exercent lupas.
Numinis afflatu (quid enim rear?) inscius illam
Narcissus, atque diaconus Felix domum
Ingreditur: traherent cum sera crepuscula noctem,
Piusque late spargeret cruor forum.
Barbara sævities! quam tempora nulla, nec ipse
A cædibus retraheret occisus dies!
Nec longum in medio tempus: sensere puellæ
Divinitus, quam turpe patrarent nefas:
Et detestantes habitum, moresque pudendos,
Cum lacrimis orare supplices Patrem,
Ut sibi præsidium pius imploraret ab alto,
Peccantium patronus, & miles Dei.
Suscipit Antistes, monitisque salubribus armat;
Hinc turpibus cor explans purgat notis.

Illæ agere ingentes homini pro munere grates;
  Offerre Cœlo vota noctes & dies,
Ingeminare preces, veniam clamare per aras:
  Nudum flagello corpus interim quati,
Lumen fraudari somno, jejunia ventrem
  Domare, nulla corpori quies dari.
Exultare Pater, talem quod in æthera prædam
  Adduceret; dolere Pluton, quod suas
Perderet ancillas, cultrices, atque clientas,
  Quæ semper Orcum genre ditabant nova,
Et ditaturas longum sperabat in ævum,
  Cor impotentum vincientes pectorum;
Captivumque sibi laturas agmen amantum,
  In melle quotquot falleret virus latens.
At quos non hominum fallit? quis dulce venenum
  Non sponte stolidus haurit, & lubens perit?
Dux ergo Asmodeus, telis instructus Averni,
  Ad retrahendum mittitur abactum gregem.
Cornigera qui fronte minax, & lumine torvo,
  Manus aduncas præferens, os hispidum,
Impexam barbam, fœdos rubigine dentes,
  Et sordidum spumantibus rictum labris.
Advolat Augustam puramque impurus in ædem
  Sanctam puellas dum docet legem Pater,
Improvisus adest; rigida mox voce magistrum
  Antistitem compellat, ac terret palam.
Quid tibi cum scortis, inquit, Narcisse pudendis?
  In castra quid te video transgressum mea?
Rex tuus in sanctos regnat, purosque penates,
  Quos castitas exornat, & colit fides.
At non obscœnosque lares fœdumque lupanar
  Intrare fas existumat, regnum meum,
Hæc Veneri, hæc nobis domus est addicta quid hic te
  Habere juris Præsulem castum decet?
Ut puras non tango tuas ego fœdus alumnas;
  Sic tu scelestis abstine sanctus meis.
Talia dat placido Plutonius ore minister;
  Talem vicissim reddit affatum Pater.

Impero per cœli Dominum, mundique potentem,
Nutu Stygem, pigrosque terrentem lacus:
Ut quæcumque rogem, præsens ad singula verum
Respondeas, sis falsus, ac mendax licet.
Scin tu, Virginea genitum de Matre Tonantem,
Sub horrida Bethlemiis in finibus,
Ad lucem prodiisse specu? scin' sidus Eoos
Cœleste reges hæc ad incunabula
Perduxisse vagos? data regia munera? Numen
Coluisse nudo vertice, & flexo genu?
Annuit Asmodeus, repetit Narcissus: At illum
Scis postea crudelibus lusum modis,
Consputum, irrisum, vinctum, durisque flagellis
Cæsum, cruento denique affixum trabi?
Scin' igitur quæcumque loquor facta omnia? Quid ni
Sciam? scio plus, inquit, ac sensi miser,
Quam mihi, quam sociis, dominoque, ducique silentum
Expediat, & quam vellet inferûm domus.
Tempore nam ex illo, cum vester ab arbore Christus
Pependit, heu quam noster increscit dolor!
Procumbunt postes Erebi: spoliantur Averni:
Princeps catena stringitur adamantina..
Vis hebet Umbrarum. Cocitia tela fatiscunt;
Et pœna tantum robur ac vires capit.
Neu saltem lateat facinus per sæcula dirum,
Sed noster ingravescat æternum pudor:
Horrendum tonuere Poli, pia lumina Titan
Retraxit, abstulitque festinus diem.
Cum Domino Heroum rediviva cadavera, nostrum
Risere nexu ferreo vinctum ducem.
Hic iterum Præses: Quidnam peccaverat, inquit,
Tam gravia quod coactus est Dominus pati?
Non peccarat, ait, nec ferre coactus ab ullo est:
Nec sua, sed aliorum scelera miserans luit.
Ergo aliena luit Dominus peccata? (resumpsit
Episcopus) te verba convincunt tua.
Nam pro peccatis pariter muliebribus, & pro
His hospitis perpessus est simul meis.

Quas quoniam tædet scelerum, vitæque prioris,
 Libens, volensque recipit indulgens Pater.
Quid tu igitur, quid juris habes immundus in istas,
 Cruore quas Redemptor emundat suo?
Excipit Asmodeus: Mea sunt hæc pignora; prædam
 Hanc sum lucratus ipse, quid tangis meam?
Si verum loqueris, si non menticis: Age, inquit
 Narcissus: hæc si furta prædicas tua,
Furem habeo teneoque: gregem prædator ablatum
 Restitue; Pastor repetit amissas oves.
Quare age Cimmeriis iterum te conde tenebris,
 Jam lege, nunc & ore damnatus tuo.
Concidit, & telo tamquam transfossus acuto,
 Supplex precatus liquor infernas Patrem:
At tu saltem animam, dixit, concede petenti:
 Unam reposco; ceteras mittam lubens.
Quid tu illa facias? inquit Narcissus: In Orcum
 Festinus, inquit, principem ad meum traham.
Cras dabo: ne dubita: redeas modo, Suspicor inquit.
 Ne forte fallas: advoca testem Deum,
Quod mihi das viventem animam potantis, edentis,
 Arbitrio quam torqueam solus meo.
Advoco, respondit Pater, & promitto daturum,
 Quod postulas: ad crastinum venias diem.
Et viventem animam potantis, edentis habeto,
 Arbitrio quam torqueas solus tuo.
At permitte istam tecum traducere noctem.
 Permitto: Ita, mecumque (si potes) mane.
Si taceas, inquit, nec cœlo bracchia pandas,
 Libens morabor, & datam opperiar fidem.
Tu vero me, Præses ait, mecumque puellas,
 Flexo colentes Numen æternum genu,
Pectora tundentes, & fletibus ora rigantes,
 Mox audies, orare noctem perpetem,
Et tectum sacris ipsum concentibus, ipsam
 Late sonare cantibus viciniam.
Nec mora: divinas alterno carmine laudes
 Dum concinunt, & lætus exultat chorus:

Extemplo tenues ululans rareſcit in auras,
  Et ſe nigranti reddidit fugiens Chao.
Attonitas mira rerum novitate puellas,
  Aframque Hilariamque confirmans Pater,
Electis poſt longa cibis jejunia veſci,
  Et recreare corpus exhauſtum jubet.
Ille nihil, Felixque nihil guſtare miniſter,
  Ad craſtinum ſed prælium vires parant,
Primamque in lucem vigiles ad Numen honores,
  Grateſque opemque; ſupplices reddunt, petunt.
Mane rapax Plutonis adeſt legatus: & En me,
  Inquit, paratum ferre promiſſum tuum;
Expecto quam das animam; ſunt Numina teſtes.
  Tuum. Pater, negare non potes Deum.
Haud nego (Præſul ait) capies quodcumque petiſti,
  Hoc ſi prius juraveris Deum meum,
Ut niſi diſtractum laceres, niſi funere perdas,
  Quem do; profundum in Tartarum præceps ruas.
Haud mora: Juro libens, inquit, Narciſſe, per illum
  A quo catena vinctus eſt Satan gravi;
Ut niſi diſtractum lacerem, niſi funere perdam,
  Quem das; profundum in Tartarum præceps ruam.
Tum demum Narciſſus, Abi fortiſſime, dixit,
  Qua Julianis flumen Alpibus cadit,
Irrigui qua fontis aquas potare ſalubres
  Et paſtor, & viator, & pecus ſolent.
Hic modo cæruleus vaſto latet anguis in antro,
  Agreſtium ille terror, ac peſtis virum.
Cujus & afflatu flores moriuntur & herbæ,
  Longoque tractu nitidus inficitur dies.
Quare abeunt, nec fontis aquas libare ſalubres,
  Aut paſtor, aut viator, aut pecus queunt.
Hunc jubeo fortem perimas, animamque draconis
  In vim, poteſtatemque mox capias tuam.
Mugiit horrendum Stygius veterator: & Heu heu
  Me vincis, ait, & ludis impoſtor ſimul.
Me ſtolidum, qui juravi! nunc cogor amicum,
  A me necandis deſtinatum gentibus,

Perdere, ne fundum infelix detrudat ad imum,
Miserrimo par Principi comes datus.
Sic queritur, sic exequitur. Mortalibus unus
Multis peremptus reddidit vitam draco.

ANGELUS CUSTOS

Docetur ratio precandi Superos pro tranquillo Ecclesiæ statu.

Carpebam media placidum de nocte soporem,
Cum sic ad aures nomen intonuit meum;
Antoni, Antoni. Trepidus formidine sanguis
Obriguit: ingens occupat corpus gelu.
Mox ubi paulatim rediens ad munia sensus,
Per extimas securior partes meat;
Frontem cœlesti munit pia dextera signo,
Et lingua fortes expedit tandem sonos.
Quis tu, nocturnos veniens mihi rumpere somnos,
Cum grata fessum recreat corpus quies?
(Mira fides!) clara præsens in luce refulsit,
Et blandus in me conjicit lumen,
Qualem dædaleus nec pingere posset Apelles,
Nec sculperet calente Phidias manu.
Et me sic trepidum paucis affatur: Ab alto
Adsum tibi patronus, & custos datus.
Quid metuis? Respiravi, gratesque rependens,
Quam maximas cor æstuans per os dabat,
Men' (rogo) me tanto dignatur munere cœlum,
O cultor, o minister, o miles Dei;
Ut cæcis ad cuncta oculis mortalia, Numen
Cœleste vigilans tuear, & voces legam?
O nimium exoptanda mihi, si lumine tanto
Semel beanda cœcitas olim fuit?
Ille autem: Meliora, inquit, te dona morantur,
Nunc si jubenti gesseris morem mihi.
Antistes referans æterna penaria Paulus,
Terras per omnes Cœlitum nectar pluit.

Quo tu si cupias animum perfundere rore,
Dulcesque felix condere in pectus dapes,
Accipe quæ peragenda prius; Duo posce Tonantem,
Ecclesiam defendat ut primum suam,
Barbaricis infestam armis, atroque veneno,
Quod impiæ libidinum pestes vomunt:
Mox pariter magnum foveat, sanctumque Monarcham;
Et cum Monarcha purpuratos Satrapas,
Quo, velut excelso pendens a cardine moles
Immensa Mundi, verticem tangit Poli.
Sed Proceres circa sacros, legumque potentem
Ecclesiarcam, manus orabis duplex.
Ut Deus adsideat, vires & robora Cœlo
Subingerens, & pondus immensum levans:
Hoc primum; Sed voce roga majore secundum.
[O prona semper decipi mortalium
Pectora, quæ blandi furtim mulsere propinqui,
Cœcosque amoris vinculo, ut freno trahunt!]
Ergo ad curarum tot pondera, posce ministros
Ab Rege Regum Principi certos novo,
Non quos affectus, non quos cognatio, non quos
Ad gratiam loquentium extulerit favor;
Sed quorum spectata fides & longior usus,
Et innocens a scelere stet vindex manus.
Hæc memorat, densasque iterum se condit in umbras;
Et me tenebris reddidit fugiens meis.
Quod fugeret, dolui, quod lumen ademerit autem,
Se pariter adimens, egi, agoque gratias.
Nam mea, viso illo, violari lumina credam,
Si post profanis occupentur usibus.
Dormierim, non dormierim, cum sermo per aures
Venit, & id oculis incidit spectrum meis;
In dubio mens hæret adhuc; nec dicere promptum est,
Utram vigil facilius in partem ferar.
Hoc statuo: Seu vera videns oracula sumpsi,
Veris refertum gaudiis animum gero:
Seu me per somnum nocturna fefellit imago;
Sic dormiam, sic fallar æternum precor.

Ad Neapoleonem Comitolum Perusiæ Antistitem. Non dedecere Sanctos, & doctos Præsides piam Poësim.

Sperantem ſolemne tibi conſcribere carmen,
  Laudeſque Præſul canere conantem tuas,
Hac me Bernardus querula cum voce repreſſit,
  Et has ab alto crudus intonuit minas.
Ne fac, ne lauda; calamum, chartamque repone,
  Ni pareas, te mulcta non levis manet.
Obrigui, ſtupui, vox faucibus hæſit, & ipſe
  Stylus tremente concidit lapſus manu.
Poſt ubi vitales rediere ad munia ſenſus,
  Pavorque fugiens aperuit dictis iter:
O (dixi) venerande Senex, & noſter ab alto
  Patrone, Cuſtos, Præſes; in ſanctas prius
Hoc admitte aures, humili quod mente precamur.
  (Mandata poſt non ſegnius fient tua)
Cur Dominum laudare vetas per carmina noſtrum,
  Cum major adſit in dies laudum ſeges?
Cum magna edenti ſemper, majora paranti,
  Benignior Cœleſtium adſpiret favor?
An quia commiſſo formidans Paſtor ovili;
  Super pecudibus excubat noctes dies?
An quia per pronum populos in fœda ruentes
  Flagitia revocans, pandit ad cœlum viam?
An quia perpetuis Numen cœleſte fatigat
  Lacrumiſque, votiſque, iram ut avertat gravem?
Et quia non verbis tantum pietatis amorem,
  Exempla ſed per ipſa fortius movet?
Nos homini nullas tanto pro munere grates,
  Nullas referre carminum vices decet?
Hæc ego; tum Præſes feſtivius ore renidens:
  Non iſta, dixit, culpo quæ veſter facit,
Facturumque omnes hominem confido per annos:
  Non culpo; ſunt encomiis perennibus
Donanda; & tandem cœlo dignanda ſereno:
  Quod munerator præmium ſervat Deus.

Sed

Sed cur ista vero laudarier amplius? ista
Quæ sum quotannis laude dignatus nova?
Cur passus nostros inter fulgere triumphos,
Mecumque par auferre cultorum decus;
Nunc non admitto in laudes, sociumque recuso?
Testata facti causa: responsum breve.
Laudes ille meas festivo carmine quondam
Cantabat, & tollebat ad cœlum melos.
Sat scio, sat memini, carmen mihi Præsulis unum,
Quam vestra centum, gratius semper fuit
Cur nunc mutavit? totum cur amplius annum,
Non dico tantum nostra, sed Cœlestium
Facta silet cunctorum? non vult Præsulis esse
Poëticis in canticis dicaculam
Ponere; Cur ergo est Superis inventa Poësis,
Si non per illam tollere Superos licet?
Cur cythara Jessæ tua mulcetur Idumes?
Quæ sic Avernum terret, & Cœlum juvat,
Ut noctem Dominus jubeat cantare diemque?
Cur ille morti proximus quondam senex,
Ut cœlestis olor, liquidas ad sidera voces
Præmittit, & beatus ingreditur Polos?
Cur genitor Baptista tuus, te in luminis auras
Nascente, quos in aërem primos dedit
Sermones, certa numerorum lege revinxit?
Cur Cœlicum delectus ex alto chorus
Aligerum, cecinere alacres in paupere tecto
Divini summi Regis incunabula?
Cur prius Aligerum Regina, Parensque Tonantis
Elisabeth affata narratur suam
Carmine magnifico? Sanctum cur Pneuma per istos
Cantavit, & cantare nos jubet Deum?
Nos inquam, me conjungens, mecumque sodales,
Et accolas, & ardui cives Poli;
Qui gratum semper canimus pæana Tonanti,
Et hic perenne gaudium pæan creat.
Quin etiam me scito ipsum, dum vita manebat,
Ferire lætis carmen assuetum chelis:

Et nunc, cœlestes mihi quod peperere Camœnas,
Inter beatos præmio choros frui.
Non igitur carmen culpes, si carmen honestum est,
Si Cœlites, si Cœlitum Regem canit.
Illa truci mergenda freto, vel edacibus escam
Trudenda flammis carmina jubeam libens,
Queis Venus, & Bacchus canitur jure ignis in ignem
Grassetur, atque absorbeat merum mare.
Tu Dominum patremque tuum, me auctore, rogabis
Maturus ut revertat ad sacram lyram:
Et quodcumque dabunt graviora negotia tempus,
Inter novenas conterat volens Deas.
Non leget ipse suas in vestro carmine laudes,
Si non ego prius in suo legam meas.

AD D. MARCUM VELSERUM

Duumvirum Augustanum.

Comparatio parvi clientis ad Magnum patronum.

Qui patriam scripto celebras, qui lege gubernas,
Atque pari calamum stringis, & arma manu,
Inclite dux: tenues non indignare Camœnas,
Quas novus Etrusca mittit ab urbe cliens.
Millibus in multis non est, qui certius illo,
Vel tua facta probet, vel tua scripta legat,
Hunc licet antevoles, tecum contendit eodem
In stadio: est eadem patria, nomen idem.
Marcus ab Augusta, dulces ante omnia Musas
Qui colit, & patria sudat in historia.
Quis, Velsere, tibi similis magis? est tamen unum
Atque unum, quæ vos dissimiles faciant.
Membrorum tu mole vales, infirmior ille est,
Tu locuples, patrium vix habet ille focum.
Attamen hic etiam (quis credere posset?) Etruscum,
Marce, tibi Marcum suspicor ire parem.

Nam-

Namque nec indulgens animos fortuna feroces
Dat tibi, nec fortem non amat ille suam.
Dispare sub rerum facie, par sensus utrique:
Laus ei pauperies, laus tibi divitiæ,
Hoc vincis, Vellere, tamen, quod læta serenum
Fors animum gravius concutit, ægra minus.
Rarus magnanimo stravit pede prospera felix:
Non rarus potuit fortiter ire miser.
Quid loquar ingenium, quod fonte rigastis eodem
Inclita cum Gallas Roma biberet aquas?
Hos, Murete, tuum pleno cum grande theatro
Flumen Nestorii funderet eloquii.
Quem pubes Romana Ducem cantabat, & alta
Visa iterum Marco surgere rostra suo.
Tunc utrumque unus docuit magna illa magister,
Unde simul patriam tollit uterque suam.
Nec te prætereàm, Varrone scientior ipso,
Ingens Musarum gloria Lipsiade;
Quem licet æternum veniens mirabitur ætas,
Cui licet inveniant secula nulla parem:
Cui licet egregiis ex artibus omne per ævum,
Par tribuatur honor, par tribuatur amor;
Attamen affectum jam non æquaverit ullus,
Vel Germane tuum, Marce, vel Umbre tuum.
Par in utrumque animus, par pectore candor in illo
Nec duo plus illum, quam colit ille duos.
Mutuus est missis, alterno pignore, chartis
Testificatus amor, testificatus honor.
Exposui Marcis communia multa; sed unum,
Quod venit extremum, debuit ire prius
Candidus, & simplex animus, sectator honesti,
Et sanctæ in primis Relligionis amans.
Pro qua nec dubitent incommoda quæque pacisci,
Et lucrum reputent grande, licere mori.
Interea vacui quantum conceditur oti,
Quantum aliena illos facta quiesse sinunt;
Id gravibus rerum studiis ita donat uterque,
Ut nulla incassum vel brevis hora fluat,

For-

Fortunati ambo! donant queis ampla Camœnæ
  Gaudia, donabit sed meliora Deus.
Quem precor, integris auctos ut viribus ambos
  In longam Patriæ det superesse diem:
Meque per amborum vestigia donet euntem,
  Illius exemplo nitier, hujus ope.

Ad Neapoleonem Comitolum Perusiæ Antistitem.

DE P. PAULO CESENATE CAPPUCC. CONCIONANTE.

Vidimus, Antistes, quos pulpita nostra tulerunt
  Præconum duplex esse solere genus.
Namque alii Veneres, atque Attica mella propinant,
  Et miscent lepidis verba rotunda jocis;
Contra alii turpidis implent clamoribus aures,
  Verborumque adigunt pectora ad ima faces.
Qui vero laudem conjungeret unus utramque,
  Et rigidas molli spargeret ore minas;
Cui lacrimas oculi, suspiria pectus ab alto
  Mista voluptati cum pietate darent:
Hunc ego nec scirem quemquam, nec posse putarem;
  Tu nisi, Paule, fores; Sic puto Paulus erat.

Ad Quintum de Rubëis Præfectum Arcis.

Quid tibi cum Musis Quincti? non molle Lycæum
  Te vocat; arx armis credita nostra tuis.
Tu vero studium sic es complexus utrumque,
  Ut dubitem, quod ames amplius, arma, togam,
Sic fontem galea Dircen potabat Achilles,
  Versabatque pari spicula, plectra manu.
Sic Macedum Rex ille cubans, narratur Homerum,
  Et gladium capiti supposuisse suo.
Scilicet implicitum Veneri Victoria Martem
  Non sequitur: sequitur, cum pia Pallas adest.

Ad

Ad Urbem Romam de Polybio in latinum converso ab Isaaco Casaubono V. C.

Gallia, plus fortes exercuit una Quirites,
Dum fugit impendens ferre superba jugum;
Quam reliquis vinci facilis, doctisque secutus
Exhorrere Orbis, Martia Roma, tuus.
At eadem multa factum mercede rependens,
Ecce tuis lucem reddidit Historicis.
Reddidit, & reddet; Polybo succedere Crispum,
Et Crispo iratum post video ire Titum.
Par meritum, par culpa, tuis si restitit armis
Gallia, nunc famae consulit illa tuae.
Quid loquor insipiens, & culpam domino? duplex
Est meritum, duplex cui tribuendus honos.
Illustrem gladio fecit te Gallia Gallus;
Aeternam calamo te facit Isaacus.

In Sacrosanctam Eucharistiam

Non potis es foedam Veneris compescere flammam,
Qua non expectas, callida saepe subit.
Et laesi postquam molles irrepsit ad artus,
Infirmum Stygio carpitur igne jecur.
Quid facias? Dominus fert prompta remedia: corpus
Ut validum reddas, corpora junge Dei.
Non mentitur enim Patris Sapientia: Siquis
Innocuus carnem sumpserit ore meam:
Hunc ego possideo, me possidet ille: sub unum
Ambo cor, & sedes excipit una duos.

De Domino Cruci affixo.

Cuspis acuta manus fodiens heu fixerat ambas,
Fixerat heu ambos cuspis acuta pedes.
Serta coronabant spinis horrentia dignum,
Sidereo dignum cingier orbe caput.

Irri-

Irriguus lacero manabat corpore sanguis,
  Abstuleratque locum vulnera vulneribus.
Una sub ingenti membrorum clade dolentum,
  Una immunis adhuc lingua doloris erat.
Idque dolens ipsum, quod sola dolore careret,
  Cur heu me, Genitor summe, relinquis? ait
Nec mora: fel mixto labris infertur aceto,
  Atque imploratus guttura mordet acor
Quid reliquum? Nihil est reliquum: lingua ipsa fatetur
  Consummata, inquit, sunt tua jussa, Pater.

Ad Deiparam Virginem.

Omnes ingeni tendens ad carmina nervos,
  Optavi laudes dicere Virgo, tuas,
Ac licet innumeris radient tua pectora gemmis,
  Una licet teneas quidquid ubique boni est:
Nulla tamen pigram solvit sententia linguam,
  Nullaque sunt calamum verba secuta meum.
Unde istuc Regina mihi? num copia mentem
  Turbat, an ipsa meo respuis ore cani?
Non puto. Nam res ingenium plus excitat illa,
  Hæc est a genio res aliena tuo.
Cur igitur? credo ut Numen cor adoret, & esse
  Agnoscat meritis verba minora tuis.

De S. Joanne Apostolo Evangelista.

Ecquid Joannes Domini se semper amicum
  Nominat, & nomen supprimit ipse suum?
Ipse suum tanto Dominum complexus amore est,
  Mutuus in tantum creverat hujus amor:
Ut se se oblitus, nomen quoque perderet: unum
  Hoc sciret, carum se Domino esse suo.
Non secus amittit rapidus sua nomina Ganges,
  Postquam se immenso miscuit Oceano.

In

In Mariam Magdalenam.

Accedens Domini ſacras contingere plantas
  Magdala, cur tantis imbribus ora rigat?
Credo cor ab ſacro concepit lumine flammam,
  Totaſque ex alto pectore truſit aquas.
Sic arſura ilex, virides prius expuit undas,
  Quam ſua Vulcanus viſcera carpat edax.

De Jugo Chriſti ad pigrum cultorem.

Ante fuit, tum grande humero ſuſtollere pondus,
  Et legum priſco ſubdere colla jugo,
Vix poterat, vix audebat terrena propago:
  Dejicere immenſus mollia membra rigor.
Aſt ubi Cultor adeſt, ſuperis delapſus ab hortis,
  Et ſegnem facili vomere tentat humum;
Se ſtatuit dextrum, te collocat ipſe ſiniſtrum,
  Et leve conjunctis viribus urget opus.
Quid talem renuis Socium? pars magna laborum
  Ipſius eſt: merces tota futura tua eſt.

JACOBI BONFADII VERONENSIS.

Gazanum Vicum deſcribit.

MŒnia quum Saloi, & Benaci littora linquo;
Dextra iter ingreſſum per opaca, & florida rura
Me brevis, & facile acclivis via ducit apricum
In collem, Cereri placitum, patrique Lyæo,
Et plantatum altrici ſemper frondentis olivæ.
Planities jacet in ſummo cultiſſima; primo
Hujus in ingreſſu oppidulum eſt; Salaminius olim
Fadius egreſſus patria, Patavique ſecutus
Fundatorem urbis, poſuiſſe in littore ſedem
Dicitur; atque plagæ mox acri incenſus amore
Hunc optaſſe locum Gazæ, quam dives avito
Theſauro ſecum extulerat: tum nomine ab illo
Gazanum dixiſſe: propinquis collibus arces,
Claraque magnanimum ſtabant monimenta virorum,
Sed rerum abſumtrix, retroque abſtruſa vetuſtas
Obruta in obſcuris ſecum omnia condidit umbris.
Hinc aciem procul in campos, terraſque jacentes,
Lataque Benaci protendere in æquora poſſum.
Vicini montes Boreæ de parte, reducit
Et qua Sol radios, quaque altas abdit in undas,
Circumſtant; facies ſpectanti celſa theatri
Formam offert: ſæpe indigenæ videre ſedentem
Pana Deum Arcadiæ, calamos quum inflaret in altis
Rupibus, & Nymphas per ſibila læta vocaret,
Nymphas, quæ plexis redimitæ tempora ſertis,
Paſtorum loca ſola petunt, ſilvaſque pererrant,

Om-

Omnia complentes lusu, dulcique cachinno.
Naïades quibus assultant de rupibus imis;
Solem ubi ad Hesperium præpingui e valle volutus
Flectit iter rapido, atque sonanti flumine Clisis.
Quem dulces aurarum animæ comitantur, & alis
Per placidum levibus volitantes aëra circum,
Omnem divinis miscent afflatibus oram.
Dilecta ora mihi, Italiæ ridentis ocelle,
Naturæ lætantis opus, sancta ora Deorum,
Quam lætus gelidos fontes, flexusque tuarum
Lympharum, Tempeque soli, cœlumque reviso!
Quamque libens vix ipse mihi credo æquoris undam
Tyrrheni, & Calabrûm saltus liquisse nivales,
Inque tuo incolumis gremio residere viventi!
Salve, altrix antiqua, boni salvete recessus;
Et gaudete: Genique loci tu candide fidi,
Vosque Lares, placidi vestro cum numine amico
Este mihi; & nostrum tandem lenite laborem.
Te vero & moneo, & quantum me diligis, Alcon,
Oro, care Alcon; quamquam tua rura reliqui
Invitus; partemque sui mens ægra requirit;
Ne mihi commemores Athesim, neu tecta vetusta
Alta Coloniolæ; juvat hic consumere totum
Sextilem, & dulces invisere sæpe sodales:
Qui lateri nostro se se agglomerare solebant
Olim, quum primis colludebamus in annis.
Horum in complexu vis prisci emergit amoris,
Ut satis æquo animo non me divellere possim.
Sed quum se primum decrescens fregerit æstas,
Ridebit placido quum Villia Doris in antro,
Me feret aurifluo vaga gurgite cymba repostas
Flaminii ad sedes, ripæ ulterioris in arvis
Huc occurre mihi: simul ad tibi grata vireta
Formelli, & lætos Amathuntidis ibimus agros.
Rodulpho interea, qui se cœlestibus æquans
Divis, purpureo, atque ardenti in murice fulget;
Quemque viam monstrantem æqui, magnũ inclita patrẽ
Roma colit, statuam patriis in montibus aras.

De

De Villa Coloniola.

Est collis, geminas recto qui limite valles
  Scindit, & hinc Suavum prospicit, hinc Latios.
Accessu in primo sunt formosissima Tempe,
  Culta peregrinæ rura Coloniolæ.
Huc me Verona digressum duxerat Alcon,
  Magnæ Alcon silvis cognitus Hesperiæ:
Nympharum castos qui sacra per otia fontes,
  Vestraque, Pierides, numina sancta colit.
Frondosi hic nemoris dorso dum forte vagarer;
  Et leni omne nemus perstreperet Zephyro;
Ad corylos Phyllis contexens fraga sedebat,
  Perdito amore nimis Phyllis amata mihi.
Talis in excultis visa est Cytherea viretis,
  Necteret in sertum quum tibi, Adoni, rosas.
O Sol, o mihi Sol radiis fulgentibus orte!
  O mihi felices inter habenda dies!
Nam quæ furtivum olim abscondebat amorem,
  Quæque fugax semper, si obvius inciderem,
Se se alio avertens, tacito pede reflectebat,
  Lumina tum facilis torsit amica mihi.
Accessi, atque errans, incertus corpore toto,
  Protinus optatum prosilui in gremium.
Illi amor aureolis spargebat floribus ora;
  Quos e maternis extulerat calathis
Hic mihi (vos coryli testes, tectæque latebræ)
  Dum capio mistum suaviolum ambrosiâ,
Se se anima ipsa in labra ejecit; meque relicto.
  Ad sibi dilectam Phyllida transiliit.
Illa ubi me aspexit moribundum, amplexa fovere
  Cœpit, suaviolum dulcius ingeminans.
Tum, mea dum insueto perfundit labra liquore,
  Ore fovens, sensim transiit ad me anima.
Nunc vivo, & vita est multo mihi carior, in me
  Cum memini, de quo venerit illa loco,
Salve ô terra beata mihi, gratissima terra
  Dis superis; salve dia Coloniola.

No-

Nomen fama tuum immortalibus in monimentis
  Protendat; nec te deruat ulla dies.
Hæc lingua ante meis hærebit faucibus, ante
  Hæc dextra attractis concidet articulis;
Quam memori ex animo, & nostro de pectore migret
  Sæpe vocanda mihi cara Coloniola.
Et vos ô Coryli, quarum sub mollibus umbris
  Hæc insperanti sunt mihi nata bona,
Sitis felices: non vestros Eurus honores,
  Non æstus, non vos frigida lædat hyems;
Cum sitiunt silvæ, veniant pede Najades udo,
  Atque humore vagæ roscido Hamadriades;
Vos & alant sibi delitias, seu gramine molli,
  Seu malint ramis ludere ab umbriferis:
Phillis amet Corylos: illas si Phyllis amabit,
  Una mihi Corylus maxima semper erit.

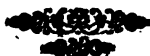
Ad Cardinalem Rodulphum Pium Carpensem.

Benaci in ripis, agitur nunc tertius annus,
  Pro nostris posita est viribus ara tibi.
Hic ego tum cœpi non infelicibus ausis
  Te canere, & sacris urere thura focis.
Gaudebat Geniusque loci, nostrique nitentem
  In lucem læti se explicuere lares.
At postquam gelidis illa est insessa pruinis,
  Et deserta tuo numine sola fuit,
Ipsi etiam montes deploravere querelam
  Nostram, Benacus sensit & ipse pater;
Et ferruginea sparsit caligine ripas:
  Omniaque ex illo tristia visa mihi.
Magne Pater, veluti æthereus præsentia fulgor
  Qui late ardenti tempora luce reples,
Aureus e gelidis Titan jam flexibus anni
  Vertit ad æstivum lumina clara diem.
Tu quoque jam propior factus, converte benignos
  Ad me iterum aspectus, lumina amica tui.

Non crimus demo indecores, quod si tibi cura
  Pulsa mei, nec jam te ratio ista movet;
At moveat natura tua inclita: quique sub alto
  Antiquæ laudis pectore vivit amor.
Et placidæ excellens moveat præstantia mentis
  Illa tuæ; quæ Diis te facit esse parem.
Tu Princeps, tu sacrum oraclum: hic munere nobis
  Et mens, & manus, & vox tua pollicita est.
Ne, quæso, ne destituas, neu temne dicari
  Meque, laresque meos, & mea sacra tibi.
Interea ardentis semper te mentis habebunt
  Templa meæ: tibi in his uram animum, atque animã.
Sentiri nequit hinc odor; & si possit odores
  Vincat Panchæos, vincat & Assyrios.

JO: FRANCISCI BONHOMI

BONONIENSIS.

UT cruce pendentem natum conspexit ab atrâ
  Spargere virgo sacri fonte cruoris humum;
Heu quos ediderint lacrimarum lumina rivos,
  Quisve fatigarit pectora casta dolor,
Lingua referre nequit, calamus non scribere; sensu
  Non valet, humana nec ratione capi.
Sacra manus referat, cœlo delapsa per auras
  Cerneret ut domini funera acerba sui.
Virginis ingentes quæ commiserata dolores,
  Officio mœrens adstitit usque pio.
Quæ tristem ex oculis imbrem, vultuque cadentem
  Legit, & ad summi pertulit ora patris.
Dicite Cœlicolum vos agmina candida (nam vos
  Assiduo hæc cantu commemorare juvat)

Di-

Dicite ut immensos fluctus, animique procellas
Clauserit angusto virgo pudica sinu.
(Ingenuus nec enim pudor unguibus ora sinebat
Mœsta, vel incomptas dilacerare comas:
Virgineum infestis pectus vel tundere palmis,
Tollere vel querulos sidera ad alta sonos.)
Dicite ut in cari lethalia vulnera nati,
Invisamque crucem lumina fixa tenens,
Hæc tacito secum versarit pectore, apertis
Attamen in tristi fronte relata notis:
Nate meæ vires, mea lux, dulcissime nate,
Unica vitæ spes, præsidiumque meæ.
Quis mihi te eripuit, mortales inter ut omnes
Sim magis infelix, quæ mage læta fui?
Quod scelus, aut umquam commisi crimen, ut essem
Una tot adversis, tot cumulanda malis?
Heu quid commerui? nisi, cum puer aliger astris
Demissus pavidæ gaudia magna tulit,
Forte exultavi nimis, hæc ut viscera sensi,
Excipere hospitio Numina tanta suo.
Heu quam dissimiles luces! felicior illa,
Hac numquam illuxit tristior ulla dies.
Non poterat de tam sublimi culmine tantæ
Lætitiæ, præceps esse ruina levis.
Jam cecidi, & mecum mea jam spes concidit omnis,
Et misera ærumnis omnibus una premor.
Sola quid exanimi parcis mors impia? nato
Quid trahere extincto fata parentis amas?
At justus dolor esto meus, mea justa ruina;
At non nulla mihi culpa luenda fuit:
Quid vero meruisti ô fons pietatis, & omnis
Justitiæ, tu quem nulla notat macula?
Cujus inexhausti corpus pressere labores,
Atque animæ numquam est ulla relicta quies?
Nam cursum a teneris si vitæ exordiar annis,
Si repetam sortis principiumque tuæ,
Vix genitus cava saxa piis vagitibus imples,
Agresti fultus mollia membra toro;

Fundere mox sacrum te lux octava cruorem,
Plorantemque videt vulnera acerba pati.
Impius hinc quærit dum te violare Tyrannus,
Infantem patrio cogit abire solo.
Ocia sed numquid puer, anne abscondita priscæ
Differere in templo dogmata legis amas?
Quid si maturos quæram, ut transegeris annos,
Adspiciam ne ullâ forte quiete frui?
Ecquid summa tuæ vitæ est nisi frigus, & æstus,
Duraque pauperies, perpetuusque labor?
Numquam quæ tua sunt, aliorum commoda semper,
Quæris, & humana est unica cura salus.
Ergo quid aspicio crudelia vulnera passum?
Cur video indignâ lumina pressa nece?
Infandum o hominum genus, ô scelerata propago,
Edere qui tantum sustinuere nefas!
Perfida gens, regem quæ perdere, quæque parentem,
Quæ servatorem (proh scelus) ausa suum.
Ingrati hæc Solymi, sunt præmia digna laborum,
Quos ipsum vestri ferre coëgit amor?
Redditur hæc illi pro donis gratia tantis,
Queis studuit plenâ vos cumulare manu?
Ergo cruci palmæ figi potuere, saluti
Quæ miris ægros restituere modis?
Ergo pedes clavis transfossi immitibus, alti
Æquora qui sicci transiliere maris?
Quid spinis caput intextum pungentibus, Orcum
Quod nutu valuit, quodque ciere polum?
Obscuros quid cerno oculos, taboque fluentes,
Qui Solis poterant vincere luce jubar?
Cur clausum os cœleste, animas quod jussit ab oris
Insolitam Stygiis sæpe redire viam?
Heu cur pectus hiat transfactum cuspide acutâ?
Sævit in extinctum quæ violenta latus?
Ah rabies fera, jam exanimem lacerare; nec hostis
Sanguinis infandam pellere cæde sitim.
Cætera fixerunt nati plantasque, manusque
Vulnera; at hoc miseræ corda parentis adit.

Hic

Hic olim in templo gladius fuit ille doloris,
Veridico cecinit quem sacer ore senex:
Traiicere hæc medius qui viscera debuit, ullum
Non adhibere tamen luctibus hisce modum.
His me sæva potest mors una exsolvere curis,
Sola tuæ hanc animam jungere, nate, potest.
Talia dum secum versat, dum fluminis instar,
Pallentes vultus flebilis unda rigat.
Volvere visa acies, totasque effundere vires,
Infelix, & humi procidere exanimis.
Tunc artus subito labentes excipit, aurâ
Ocior adcurrens sacra caterva levi.
Pars ulnis hinc inde frequens complexa cadentem
Sustinet, hi palmis, frigida membra fovent,
Tergit pars oculos; atque humida virginis ora:
Dum tergunt, largis imbribus ora madent.
At postquam cessit vis magna doloris, & almus
Diffusus paulum est ossa per ima vigor,
Lumina defessa, & longo languentia fletu
Tollit, & æthereas suspicit ægra domos.
Et repetita trahens suspiria pectore ab imo,
Hos iterum mœsto reddidit ore sonos.
Omnipotens pater, ô hominum sator, atque Deorum,
Quem nulla humano condita corde latent,
Nosti equidem, quibus hæc agitantur pectora curis,
Ut figit miserum lancea dira latus.
Nosti etiam nostro similem non esse dolori,
Qua fluit Euphrates, quâ rigat arva Tagus.
Sum tamen ad majora etiam quæcumque parata,
Si majora tuâ mente reposta manent.
Omnia me excrucient tormenta incommoda pœnæ,
Sic te velle, pater, sat mihi semper erit.
Inde graves languore oculos demittit, & ante
Lignum immane ingens flectit utrumque genu:
Et palmis complexa illud, complexa lacertis,
Lethiferæ, hæc dicens, imprimit ora cruci.
Salve invisa mihi crux, & dilecta parenti,
Et nato, humanum viveret unde genus,

Humanum genus addictum jam faucibus Orci
 Terrifici, æternæ mancipiumque necis.
Salve olim summi sceleris notissima pœna,
 Gloria nunc mundi, præcipuumque decus,
Salve, quæ reseras cœlos, sedesque beatas.
 Et Sathanæ victrix agmina dira fugas.
Dura quidem mihi, dum carissima pignora tollis
 Dum nati innocuo tota cruore mades.
Hic ne virgo pias repetat miseranda querelas,
 Atque iterum ingenti victa dolore cadat.
Stringentem manibus, lambentemque ore cruorem
 Abstrahere infausta vix potuere trabe.
Luctantemque adnixi humeris, manibusque frequentes
 Aligerum attollunt officiosa cohors.
Solari certant afflictam, & multa querentem,
 Quæ poterant Libycæ flectere corda feræ.
Non periisse etenim narrant, quem luget ademptum,
 At vires mortis jam domuisse feras.
Utque triumphator memorant penetrarit in imos
 Mortali immunis conditione sinus:
Carceribus jamque effractis spoliarit Averni
 Mille beatorum, regna superba, choris.
Utque aderit jam jam lux tertia, in æthera nullum
 Quo magis illustrem vexit Apollo diem.
Felix, & niveo lux illa notanda lapillo,
 Insculpi æterno digna adamante dies:
Tabida quæ membra, atque atro fœdata cruore
 Ostendet pura candidiora nive.
Hæc erit illa dies, Dominus quam fecit, honoris
 Utque foret laudis, lætitiæque dies.
Luctibus illa modum ponet, finemque dolori:
 Post illam venient omnia læta diem.
Tristis ad hæc paulum lacrimas, questusque remittens
 Mox iterum ad nati vulnera sæva redit.
Figit in illa acies, quæritque haurire liquorem
 Luminibus, postquam non licet ore, sacrum.
Atque immota manens oculis, & corpore toto
 Ore tenus junctas tendit utrasque manus.

Cu-

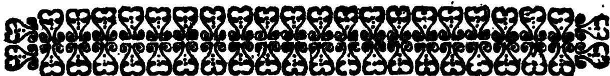
Curarum hîc tristes volvuntur pectore fluctus
  Virginis, atque novo lumina rore fluunt.
Qualis ubi amisso rectore per æquoris altum
  Jactatur spatium non bene tuta ratis:
Insurgunt hinc inde Eurus, Boreasque furentes,
  Nimbosusque Auster, terribilisque Notus.
Et totum mare vertentes a sedibus imis,
  Cæruleum regem, & monstra marina cient.
Grandineque, & pluviis nox ponto inducitur atra,
  Et crebro iratus Juppiter igne micat.
At puppis modo jactatur sublimis ad astra,
  Undosis modo submergitur ima vadis.
Talis in immensum curarum tollitur æquor,
  Extinctum lugens regia virgo ducem.
Igneaque ardenti repetens suspiria corde
  Profusis lacrimis ora, sinusque rigat.
Sic nati servans corpus pia virgo perempti
  Adstabat nimio pressa dolore cruci.

JOANNIS BERNARDINI BONIFACII

NEAPOLITANI.

De Litterarum contemptu.

Magnus Honos fuerat quondam, decerpere Laurum,
  Et nitidas sacrâ cingere fronde comas.
Littera prima abiit: nam nunc decerpitur Aurum:
  Hoc est magnus Honos; quo sine magnus ὄνος.

GASPARIS BONONIENSIS.

In Psicharpaga murem.

VErte supercilium quisquis contingis ad urnam,
Et disces quoius funeris ossa jacent.
Concessere patri superi tria pignora nostro,
Muscipulæ primus præda petita fuit.
Excipit inde alium laqueus constructus ab arte,
Dum satagit placidam vellere dente nucem.
Me quoque dum nimium cuperem per stagna vagari,
Deseruit puppis territa rana mea.

LÆLII BONSII
FLORENTINI.

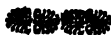
Ad Benedictum Varchium.

ACcepi, legique libens, iterumque relegi,
Ac rursus, & rursus legam,
Quæ mihi misisti pulcherrima carmina, quîs me
Prudenter, ac vere mones
Ad studia ut legum redeam, Musasque relinquam
Nostris diebus futiles,
Quod facere est animus, quam primum corpora languor,
Et pallor ora liquerit,

Un-

Unde nisi, qui me jam mensibus occupat, atque
Vacare seriis vetat.
Interea quid agam potius, doctissime Varchi,
Minusque culpæ obnoxium?
Non ipse interdum historiam, causasque latentes
Mutare versibus soles?
Scis quam multa mihi, quam magna pericla minentur
Ni cuncta prudens cavero,
Qui me nigrantis toties de faucibus orci
Traxere vitæ ad lumina:
Tuque adeo in primis, grata quem mente paterno
Honore jamdiu colo,
Nec tamen efficio, quantum vel tute mereris,
Vel ipse certè debeo;
Sed ne forte putes, rebus, quod vix datur ipsis
Id velle, verbis solvere
Nil addam ulterius, nisi quod tua dicta tenebo
Infixa semper pectore.

JO: FRANCISCI BORDINI

In æream D. Petri effigiem Trajani columnæ superimpositam.

ADspice pro vanis veros, Romane, triumphos:
Tuque triumphantem suscipe, Roma, ducem.
En, qui Romanas venit piscator ad oras,
Quique crucis probrum, suppliciumque tulit;
Is nunc sublimes superat Galileius arces,
Cæsaris is pedibus nunc monumenta terit.
Stipite nam lætus verso dum vertice pendet:
Hac, inquit, nobis est iter ad Superos.
Nunc Superis junctus superas superare columnas
Incipit, & nudo subdere regna pede.

Quod

Quod genus hoc belli, quæve hæc nova pompa triumphi?
Imperat occisus: sanguine regna capit.
Sic vincit, sic exercet sua prælia Christus;
Exitio vitam, regna cruore parat.

In Columnam Antoninianam, D. Pauli effigie insignitam.

Marcomanos Marcus devicerat Antoninus,
Immanes Rhetos, armigerosque Quados.
Utque æterna foret præclari gloria facti,
Edocet historiam magna columna cochlis:
Quâ captas urbes ductosque ex hoste triumphos
Cœlavit niveo in marmore docta manus
Corde, pium; fortemque armis, atque ore disertum
Te dixere olim plebsque patresque tui:
Sed pietate simul doctrinâ major, & armis
Est Paullus, calcat qui tua regna pede.
Ille humilis, pauper, vinctus, rerum omnium egenus,
Truncatusque caput, fit tibi, Roma caput
Mirandum! a victo victor devincitur orbis
Cæsar, & ad victi servitut ille pedes.
Marcomanum victor devincitur Antoninus,
Et cedunt Paulo Rhetus, & ipse Quadus.
Christe Deus, tua sunt hæc summa insignia laudis,
Hæc crucis est virtus, gloria, visque sacra
Hosce Petro, Pauloque refert nunc Sixtus honores,
Iisque illis cochlides subdit, & imperium.
Vos igitur Sixtum vasti duo lumina mundi
Tu Petre, consilio, tu prece, Paulle, fove.

HIE-

HIERONYMI BORGIÆ

NEAPOLITANI.

Epithalamion in Nuptias Jo: Alfonsi Herricii, Neapolitani Equitis.

FElices thalamos Erato sanctumque Hymenæum
Incipe; dum magnis reparatur viribus orbis:
Sic tibi per liquidum fecunda Neapolis amnem
Educet argutos generatim in carmina cygnos;
Incipe; & Alfonsi placitum dicamus amorem,
Atque optata diu portantem gaudia Nympham.
Nec soli Aonio digni sint carmine reges:
Ipse nec Alfonsum sibi dedignetur Achilles
Maximus æquari, nam si sors invida regnum
Abnuit huic; contra generosos prodiga mores
Regificamque animam juveni Natura rependit,
Viderat ingenuas ineunte ætate sequentem
Artes Herricium Cytherea, suumque canoris
Quærentem fidibus tenero solamen amori,
Ac Musâ ingenium puerile afflante canentem.
Obstupuit mirata novos Venus aurea cantus.
Ut forte Herculeo devectâ leone per altum
Aëra, Campanis desixit lumina terris.
Protinus his natum dictis affatur in auras,
Spicula nequicquam torquentem ante ora parentis:
Nate mei cultor, pulchri venator; & ardens
Dux, & nostrarum comes ingeniose viarum:
Ille (vides) nate ignavo qui suscitat ævo

Vir-

Virtutes animo heroas: & corpore parvo
Dignior ante alios orbis ditione superbit?
Qualis apum fucos alte Rex inter inertes
Explicat auratas forma jactantior alas.
Hic velut æquales mira puer indole vincit.
Sic sociam æquali præstantem dote puellam
Molior auspiciis juveni conjungere faustis.
(Nam sine me Junonis erunt connubia vana)
I pete Sirenum terras; ubi littora passim
Dulcia Parthenopes lustraveris, inter opacos
Invenies lucos citriorum mille vagantes,
Nostraque certatim meditantes præmia Nymphas.
Hic numero ex tanto dignam præstante marito
Delige; quæ vincat facie Sebethidas omnes;
Ut virtute viros novus hic supereminet heros.
Hæc Venus: at citius dicto Deus aliger aulam
Lustrat Aragoniam; longaque indagine circum
Florentes ætate furit, formaque puellas,
Tandem unam ante alias insigni corpore crines
Reginæ ornantem speculatus, corripit arcum
Acer Amor, tacitumque furens in mollia flavæ
Virginis auratam jaculatur corda sagittam.
Mox inter puerum volitans lectamque puellam
E nitidis Nymphæ nunc flammas haurit ocellis;
Ac simul in teneri præcordia jactat amantis.
Nunc radios pueri furatus ab ore, puellæ
Ossibus implicuit; blandâ vice pectora carpens
Amborum, & paribus nectens præcordia vinclis.
Luce illâ ut vidit niveo micuisse papillas
Pectore turgidulas, & suavia lumina, certam
Spem blando intuitu; spem promittentia nutu;
Et vidit simul, & totis simul ossibus arsit.
Hinc tot Acidaliæ, nato monstrante, reperti
Cantus, & citharæ miseri solamen amantis.
Interea Trojam Trojanumque instruit agmen,
Accensusque adfert spectacula grata Dione
Herricius: nunc acer equo meditatur in alto
Prælia, nunc socios cursu præcellit equestri,

Spe-

Spectantem studiis dominam pugnacibus urens
Dum jacit hastarum fractos ad sidera truncos.
Nunc Paridis studia, atque animis gratissima longe
Carmina femineis, noctis modulatur in umbrâ,
Seu blandum sperans cantu lenire venenum;
Flectere seu formæ fastus, dominamque morantem.
Ex illo jam crevit amor crescentibus annis,
Bissenos iterans suspiria longa per annos.
Hinc [in amore valet tantum patientia] voti
Compos uterque abiit concordi fœdere conjux.
Namque ubi spectatâ juvenis virtute Cupido
Persuasit sponsæque simul, rigidæque parenti,
Et longo ambarum inflexit certamine sensus;
Victor ad Inarimes lucos revolavit amœnos,
Mater ubi insanos vitare adsueverat æstus,
Ac dominâ invitante loci captare quietem:
Dum Paphiis præfert Avales tecta hospita templis.
Conjugii tum forte novi præsaga nitentes
Pingebat Cytheræa genas; Charitesque secundo
Obsequio adstabant: crines nodabat in aurum
Altera; berillis fulgentibus altera peplum
Insignibat; odorato sed rore rigabat
Tertia divinos Zephyris mulcentibus artus.
Nec procul hinc patulâ sub quercu Pana ciebat
Æmulus ad calamos Hymenæus; & aurea collo
Tibia pendebat rutilis ornata hyacinthis.
Tunc improvisus sic ore effatur anhelo:
O felix cœtus! simul ô salvete reperta
Numina lætitiæ, vacuisque obnoxia curis.
Proh quantos genitrix fato variante labores
Pertulimus! quantos æstus nimbosque sonantes
Ante fores, Nymphæ vestigia nota secuti!
Sub divo quid humi toties jacuisse? quid artes
Tentatas memorem magicas? post mille repulsas
Quid spes surgentes? quid eadem luce renasci
Atque mori? numerisque novis an carmina dicam
Tot modulata? ipsas etiam mulcentia tigres;
Sed duram unius fero flectentia mentem?

Quid

Quid miseram maciem, pallentiaque ora, metusque
Totque pios forti variatos pectore vultus?
Ille tuo tantum primis laudatus ab annis
Judicio, ingenuis studiis, & corpore pulchro
Herricius præstans, Isabellam ad fœdera lecti,
Auspice me, tandem pepigit; sortitus in unâ
Et genus egregium, quas & concordia jungit
Rara, pudicitiam formamque, paresque Minervæ
Mores, ac bona tot facientem maxima censum.
Quare agite has mecum tædas celebrate faventes.
Nam vos præcipuis Siren pulcherrima votis
Parthenope manet; & vobis parat anxia pompas.
Diva refert: ô nate meis exercite jussis;
Gloria num facili certamine summa paratur?
Perfer; nox tantos solabitur una labores:
Uraniâque satus, noster comes iste, moratus
Mercedem haud ultra cumulato fœnore solvet.
Ipsa quidem (ut cernis) jamdudum ad munera læta
Accingebar ovans; aliquem factura beatum.
Hæc ait: hinc placido conscendunt agmine concham
Cypris, Amor, Charites; aliique sequuntur alumni;
Rostraque delphinum bigas incurva trahentum
Certatim moderantur; & oras visere dulces
Contendunt: demum fluvio excipiuntur amico;
Ac Sebethiaco religant delphinas in antro:
Adventumque Deæ testatur purior æther.
Jam lux extulerat jubar expectata serenum,
Conjugibus cupidis noctem adlatura beatam,
Ocia Parthenope, Divos ad festa vocarat,
Mortalesque simul; cum Diis ut pocula libent;
Formosamque nurum socio venerentur honore.
Ilicet Ænariam Musis hic linquit amicam;
Ille arva & Bacchi & Cereris testantia pugnam
Deserit; hic Capreas; hic pinguia culta Vesevi.
Cum cervis venator agit per olentia pacem
Prata sagax; prata exitio famosa Gigantum.
Nota trahunt nulli captivum ad littora piscem.
Ponit arator opus: cuncti simul ocia ducunt;

Dum sua festus Amor jucunda negotia curat.
Exin invecti stellatis curribus adsit
Cœlicolæ suadente Deâ; longoque salutant
Ordine Sebethum, convivia lauta parantem,
Secretasque Deis, sub amœna umbracula, sedes.
Tum paucis concessa, astris decerpta benignis,
Dona ferunt nuptæ manibus cœlestia plenis.
Venit & ornatu felici compta Voluptas.
Cognita Diis solis, & amicis cognita Divum
Porrigat ut cupidis æternos nectaris haustus.
Fama quoque egregii juvenis, nomenque venustæ
Virginis, indigenas Faunos proceresque propinqui
Excierat pelagi: læto resonantia plausu
Littora compleerant; hominum nihil ora verentes,
Irruerant propius; visuri candida nuptæ
Ora novæ; pas & choreas agitare parati,
Argutasque audire fides, & discere cantus;
Cantus vix ipsis auditos regibus umquam:
Quos olim docuit Sepipandum Phœbus alumnum
Lucrini ad cautes; ubi labra, oculosque rigantem
Adsidue puerum sacrâ Ciceronide lymphâ
Chalcidicâ admirans Deus ipse aspexit ab arce.
Postquam membra toris reclinavere repostis
Lumina cœlicolæ mortalia dedignantes;
Ac mortale genus simul immortale sub umbris
Vescendi dapibus variis sedavit amorem;
Dum thyasos juvenes ludunt, sua seria tractans
Juno petit nuptam, solio quæ celsa sedebat
Effulgens auro, gemmisque superba coruscis.
Tum Dea sic orsa est, viridi circumdata nimbo:
O bene juncta viro fortunatissima virgo!
Jam lætare, tuis majoraque concipe tædis:
Juppiter in terris tot inertes sceptra tenentes
Indignatus, & eximiis virtutibus olim
Præstantem meliora virum sub fata daturus,
Qui lætos faciat populos, urbesque beatas,
Vos me connubio stabili conjungere jussit;
Surgat ut egregiis genitoribus optima proles:

Pro-

Proles justitiam latè, castumque pudorem
Quæ doceat populos, & in omnem dividat orbem
Hæc duo amabilibus vinclis per mutua cives
Munera conciliant, urbes & moribus ornant.
Namque sub arcanis [tanta est clementia cœli]
Visceribus terræ latuere animantia quondam:
Tum pater informem miseratus ab æthere vitam
Palladis auxilio, Vulcanique arte sub auras
Edidit attonite nitidum mirantia Solem.
Cumque vagi in silvis homines sine mœnibus ullis
Errarent, passimque feris immanibus artus
Ah miseros irent laniati in pabula tetra;
In cœtum excitos prædura redegit egestas,
Ac munire inopem monstravit limite vitam.
Hic miseris orta est injuria major alumna
Invidiæ; quando civilem acceperat artem
Nondum etiam ignarum divino a Numine vulgus.
Ergo grave inter se cognato funere bellum
Dum miscent, iterum tectis, atque urbe relictâ
Palantes fiunt infelix præda ferarum.
Sed Deus humanæ dum prospicit ipse saluti,
Mercurio mandat, cunctis ut gentibus æquè
Dona duo illa Deûm latas dispenset in urbes:
Inserat & cœli per singula corda decorem:
Lege tamen posita, quisquis deprenditur expers
Muneris ætherii tamquam Phlegethontia pestis
Ad Stygia ultrici truncus ruat antra securi.
Quo circa, quoniam regum pudor exulat aulis,
Impuramque soror tellurem Astræa refugit;
Te duce molimur populos factura beatos
Qualia jam mundo viguerunt sæcla recenti.
Tunc Dii pastores hominum, vigilesque fuere
Custodes, alimenta uni sat cuique parantes:
Ceu sunt nunc homines, quorum divinior altè
Natura excellit, pecorum ratione carentum
Pastores; segetem neque dedignantur eamdem.
Sic veteres facili sub libertate vagantes
Tercentum explebant numeris melioribus annos.

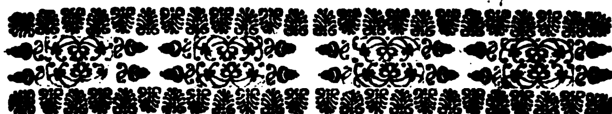
At tu venturo regi incunabula virgo
Progenitura; Deæ cape jam præcepta monentis.
Prima tibi mores sit lex, Isabella, mariti.
Quàm vir, & uxor enim concordi more gubernant
Rite domum, felix hanc auget divite cornu
Copia: quin (tendunt quo vota obnixa parentum)
Quod mortale fuit, genus immortale futura
(Diis opus in primis gratum) per sæcula servat.
Ille foris parat: illa domi benè parta tuetur.
Post ubi facta parens decimo jam sidere partum.
Læta dabis; teneris illum fac educet annis
Musa fovens gremio, generosisque imbuat actis;
Nec videat quicquam, nisi magnum, aut audiat infans.
Hinc Solis numerare vias, mentemque per orbes
Ætherios agitare, bonumque exquirere summum,
Et rerum arcanas adsuescat noscere causas,
Gaudeat & toto reminisci pristina cœlo.
Gymnica præterea tenerum certamina corpus
Erudiant, animo & Lethæa oblivia tollant.
Sic animus geminis alis innisus in altum
Tollitur, ac verum cernens in lumine puro,
In terras victor cœlestia regna reportat.
Divinas furatus opes fulgentis Olympi,
Qualis in algentem limum effigiemque Prometheus
Vivacem genium missurus, ab æthere furtim
Abstulit arcanis pollentem viribus ignem
Nec vero videar tibi pronuba tristior, inter
Tot cantus, hilaresque choros: maga namque severum
Natura ad finem, potioraque seria dulces
Repperit illecebras, hæc disce oracula demum;
Ni vir justifico sapiens regat omnia sceptro,
Aut reges animos Musarum flumine lustrent;
Mortales numquam felicia sæcla videbunt.
Nunc age, si castæ decorat natura palumbis
Levia colla comis, & versicolore monili,
Nos tua gemmatis decoremus tempora sertis.
Sume pudicitiam testantia dona perennem:
Augeat & sanctos orituram pignus amores.

Dixerat hæc regina Deum. Venus inde maritum
Virginis in gremio positâ cervice cubantem
Affatur, roseo fundens has ore loquelas:
Vicisti, juvenum cœlo gratissime, tandem:
O fatis lætare tuis, & compare voto.
Sol, sub convexo quæ sunt, regit omnia cœlo.
Tempora Sol rerum sator idem ac temperat horas.
At Venere invitâ, quæras licet omnia, certam
Nemo voluptatem, cognataque gaudia novit.
Felices ambo, formosâ e conjuge natos
Tollere ritè viro licuit, virtute parentes
Olim æquaturos: generoso e sanguine germen
Concipere uxori. Fortunaque divite gazâ
Donat utrumque; aliquid tot ne bona turbet acerbum
Nil ô nil ausint optare beatius umquam
Semper avent, quicumque frui dulcedine Divûm:
Surge age sideream, Borea spirante, puellam
Amplexus, Veneri indulge, blandumque laborem
Exercens thalami cape jam dulcissima vitæ
Gaudia: nunc melior facies invitat olympi:
Nunc tempestivo nubendi sidere constant
Omnia: sed dextro lateri subnixa recumbat
Cara simul conjux, puerum paritura, serenos
Qui referat sensus, qui ferri sordibus aurum
Vilibus exemptum large sortitus, ab alto
Corde per Ausonias divinitus explicet urbes.
Parthenope ô priscis toties spoliata coronis,
Naturæ gaudentis opus, decus addita terris,
Perpessa heu graviter multis juga barbara lustris,
Ecce tibi arridet melior Fortuna revisens.
Accipias omen: lapsos nam sæpe, peracto
Circuitu, in solido rursus locat illa: resurget
Jam tua progenies; en magna Isabella potenti
Donavit sceptro natam; regemque verendum
Sauromatis, generum magno sibi junxit honore.
Unde olim veteres pompas, clarosque triumphos
Culta sinu excipies; placidaque in pace videbis
Compositas rectè renovata per oppida gentes.

Interea ditem late Bona Sfortias Istrum
Dum reget, & cultus Italos veneranda Gelonis
Inseret, absentisque pium pia matris amorem
Ac desiderium Geticis solabitur ægrum
Muneribus, natæ præsens Isabella rependet
Pulchra vicem, natæque explebit munus amantis.
Auspiciis igitur paribus lætissima tædas
Ambarum celebra, pariterque optantibus ambas
Trade viris: Bona Dacorum regina volucres
Ascendat currus: Isabella has ore serenet
Oras, atque animum dominæ cognominis altum;
His postquam verbis blandita est Diva, resolvit
Innumeris cestum, variisque coloribus Iri
Adsimilem. dum nube cavâ super erigit arcum
Adversis radii; sub quo interiore latebant
Fraudesque, illecebræque, ipsos quæ fallere possint
Prudentis animos. Dea tunc nil subdola cestum
Invertit; fraudesque viro sine fraude retexit;
Vinxit, & arridens triplici duo pectora nodo.
Jamque sub occiduo patefecerat Hesperus ignes,
Orbe diu optatos; cùm vates veste decorus
Purpureâ, lauroque comas redimitus, honestum
Extulit os: siluere auræ; siluere penates.
Talia dehinc culto depromsit pectore; cantum
Concordem citharæ, & plectro modulatus eburno:
Alma parens rerum, Veneris cœlestis alumna,
Quæ reparas quidquid rapido corrumpitur ævo;
Quæque æterna novo servas animantia fetu:
Jure tibi intendunt totos animalia sensus,
Quæ mare, quæ tellus, quæ lucidus educat aër.
Munere si Veneris capiunt primordia formæ;
Te duce si tenebras mutarunt omnia luce;
Dimidioque sui rursus potiuntur, & olim
Partibus abscissis, totoque fruuntur amantes:
Dum canimus, Parcæ, fatalem volvite fusum;
Læta canemus: amant lætos connubia lusus.
Sparge rosis Hymenæe toros; ac tecta vapore
Idalio latè Syriis & odoribus halent.

Tu vir ſponte para nocturna ad prœlia vires;
Quas niſi fert æſtas, incaſſum bruma requirit.
Perge age marmoreo circumdans brachia collo,
Quid ceſſas? mediis bacchare impunè papillis.
O quot amatorum fortunatiſſime corno
Gaudia! connexis quot mutua baſia linguis!
Ambroſiis tecum thalamis Iſabella ſoporem,
Illa tot oppugnata procis, tot dotibus aucta,
Captat? & è niveo divinum ſpirat odorem
Blanda ſinu? ipſe animæ, repetita per oſcula, florem
Dum legis, illa tuum latus amplexata recumbit,
Toto animo tecum? totis liquefacta medullis,
Centum delicias uni meditata marito?
Vos geminas matris fatalem volvite fuſum,
Conjugibus, Parcæ, felicia fila trahentes.
Conjugio in thalamo felix, & honeſta voluptas,
Quam non ipſe pudor tenebroſo in fornice condit.
Sanctus opes infert magnas Hymenæus onuſtâ
In nova tecta manu, vitam Deus iſte beatam
Solus agit: ſteriles animæ jactantur ad auras
Turbinibus crebris; ſobolis cùm nulla relictæ
Diti ſigna ferunt: qualem turgentibus orbem
Ingentem ventis gravidum ſuper aëra ludi,
Judice ſub tacito, populi ſpectante coronâ,
Huc illuc juvenes alternis ictibus urgent.
Quin etiam in thalamis Divûm, cum lumina Veſper
Accendit radians, caſtos tunc igne penates
Ac feris adolet lychnis Hymenæus, & atras
Nocte fugat tenebras: ubi lux redit alma, repellit
Deſidiam, & totas operoſior excitat ædes.
Tum ſurgunt Cereris; tum ſurgunt germina Bacchi;
Tum pecus alma Pales per gramina læta propagat.
Dum canimus, Parcæ, fatalem volvite fuſum.
Ut jucunda locis emiſſa ſalubribus aura
Membra ſalutiferum diffundit in ima vigorem:
Sic animum feſſi reficio bona nupta mariti:
Cum longo extremis poſt tempore venerit oris
Ille; vel infeſto langueſcat turbine morbi.

Hectora post duri certamina Martis anhelum
Andromache accurrens ubi foverat, acrior ille
Argolica oblitus terrebat castra labores.
Nec minus Heroina tuum tu nostra fovebis
Hectora felici gremio, nova robora membris
Insinuans; ubi Turcarum de strage reversus,
Ille trophæa Jovi suspenderit inclita nostro.
Mars etiam sævo rediens è turbine belli
Gaudet in amplexu Veneris deponere curas.
Dum canimus, Parcæ, fatalem volvite fusum.
Invideant, quorum Musis aversa tepet mens,
Indocti reges; quorum natalis, & Hymen
Musarum sine honore jacent; & corpora mutis
Cum famâ extinctâ nox obruit atra sepulchris.
At pius Henricius qui sacra sororibus ultro
Pieriis sua ritè facit, vatemque cadentem
Puppe manu erexit, diù cum conjuge victor
(In pretio sublimis erit dum cantus olorum)
Clara per ora virum cunctis memorabitur oris.
Ne genii remorare jocos, & carpere florem
Optatum prohibe: citharam jam pone Camœna.
Vos tamen interea fatalem volvite fusum
Conjugibus, Parcæ, felicia fila trahentes.
Jam pueri præferte faces: Hymenæe pudorem
Solve rudem, zonamque toro, cantabitur olim
O nati unanimes; ô vincula grata parentum;
O & pastores, ô dulcia fulcra senectæ:
Cùm parvi Herricii parvis in curribus aula
Colludent; somnumve levem cùm sedula nutrix
Ipsa ciens cantu cunabula picta movebit.
Nunc vos unanimes generate sub ultima prolem
Sæcula mansuram; donec nova semina fundens
Volvitur a fato naturæ præside mundus.

BERNARDI BRACCII

FLORENTINI.

AD LAURENTIUM MEDICEM.

QUis neget Aonias fontes proſerpere Lauros,
Si Mœcenates tempora noſtra darent.
Auſoniæ ecce ſalus nobis *quæ ſola fatetur*
Roſſellum, quo jam Mantua fonte bibit.

AURE-

AURELII BRANDOLINI

FLORENTINI.

Cognomento Lippi.

De laudibus LAURENTII MEDICIS.

O Mea Tyrrhenas nondum ſat nota per urbes
  Huc ades imparibus vecta Thalia modis
Vade age laurigeros Medicum pete læta penates,
  Magnaque Phœbei limina viſe laris.
Eſt via longa quidem fateor, ſed ſplendor, & ampli
  Maxima Laurenti gloria vincit iter.
Hunc igitur forti ſuperabis mente laborem;
  Præmia ſunt viſo ſat tibi magna viro.
Nec vereare ſacris aditum non eſſe Camœnis,
  Illa domus Muſis nocte, dieque patet.
Non niſi culta tamen te cœtu interſere tanto,
  Odit barbaricos docta caterva ſonos.
Ecquis enim Phœbo, Phœbique ſororibus illo eſt
  Gratior? Aonio quis magis amne bibit?
Sed ſis culta licet, moneo tua tempora ſerves
  Omnia non omni tempore viſa placent.
Excipiere illa (ſerves ſi tempora) fronte,
  Quam præſtare ſolet civibus ille ſuis.
Mox cum te placido trepidantem perleget ore,
  Illi hæc de multis pauca ſed apta refer.
Auſonios inter proceres, celeberrime princeps,
  Inter & Etruſcos gloria ſumma viros;

Accipe Laurenti quæ dat tibi munera Lippus,
  Lippus Partenope civis ab urbe tuus.
Sunt ea parva quidem, sed sint tibi grata precamur,
  Namque ea sunt animi pignora magna sui.
Mens pia cœlestes non grandis victima placat,
  Hostia parva Deum sit modo sancta juvat.
Gratus erat Baccho quamvis pauperrimus esset
  Icarus; & dignus numinis hospes erat.
Alcides domitis invicto robore monstris
  Accubuit mensis sæpe, Molorche, tuis.
Ipse quoque immensum fertur quum viseret orbem
  Juppiter in parva discubuisse casa.
Cumque torum pomis onerâret agrestibus hospes,
  Vilia non puduit sumere poma Jovem.
Tu quoque parva licet placido mea carmina vultu
  Accipe, Mœonius det tibi magna pater.
Et daret, & cuperet Pitii pronomine Achillis,
  Proque Itaco nomen ponere posse tuum.
Ast ego quod possum fero, tu ne parva ferentem
  Despicias; animo dona rependo meo.
Non sunt parva tamen; magnum celebrantia nomen,
  Quæ tu vel solo nomine magna facis
Sed quis nam merito divinas carmine laudes
  Concipere, & tanto par queat esse viro?
Mœonides iterum liceat, Ciceroque resurgant,
  Mœonides dicet cum Cicerone parum.
Ipse potes solus digno tua condere gesta
  Carmine, te præter dicere nemo valet,
Vincitur ingenium tanto jam nomine nostrum,
  Tergaque succumbunt pondere victa gravi.
Sed tamen incipiam, deerunt si carmina tantis
  Laudibus, ignosces, sit voluisse satis;
Rursus in ambiguis versatur cura tenebris.
  Rursus in incertum mens vaga fertur iter.
Quæ quibus ante feram, quæ prima aut ultima dicam,
  Quis mihi sit finis principiive locus,
Bella ne dent aditum? quis bello est major, & armis?
  Quis magis in dubio Marte timendus adest?

Quid

Quid tu te Æacide fulgentibus induis armis?
Exue, non faciunt ista, Patrocle, tibi.
Indue Laurenti nec eris simulatus Achilles,
Indue non Hector te duce fortis erit.
Nec nisi te armari pro se voluisset Achilles
Dixisset comiti: cede Meneacide.
Tu quoque quid spolium verbis tibi sumis Ulixe?
Huic dedit Æacides, non tibi: redde suum est
Non tibi, sed nobis cessit Telamonius Ajax
Tu quoque (sed facies jam puto) cede libens.
Hunc decet Æacide spoliis gaudere superbis,
Hunc decet Hectoreas vincere sæpe manus.
Aspice quantus eat rutilis bellator in armis,
Quantus agat celerem quamque tremendus equum.
Quo tenet in gentes habitu, quo dirigit hastas,
Qua ferit ipse alios, qua cavet arte sibi.
Defendit clypeo, ferit ense, excellit utroque
Tutus abit clypeo, victor et ense redit.
Nemo levi melior jaculo, volucrique sagitta,
Nemo pedes melior, nemoque præstat eques.
Seu cursu spatium rapido vis pervolet ingens;
Vincet Traicio vos Aquilone sati,
Seu velis exiguum sonipes se vertat in orbem,
Vincere te propria, Castor, in arte potest.
Hunc Pellæus equus cuperet modo viveret unum,
Hunc cuperet solum Cæsarianus equus.
Magna gerit sumptis miles fortissimus armis,
Sed majora toga, consiliisque gerit.
Maxima consilio non armis bella geruntur,
Illa quidem faciunt jussa, sed ista jubent.
Hoc probat illustris facinus Themistoclis ingens
Libera consiliis Græcia tota suis.
Romaque prudenti nisi libera facta fuisset
Consilio: Pœni serva futura fuit.
Maximus Hannibalem nullo mucrone repressit,
Vastaret Latias quum sine fine domos:
Per juga per summos colles residere solebat,
Castraque in excelso semper habere loco.

Nu-

Nubila quum tandem nimbum montana dedere
Sensit & Hannibales Hannibal esse duos,
Artibus his Fabius victorem contudit hostem,
Restituitque mora rem tibi Roma tuam.
Quid Cato? nonne tuam peperit bis victa ruinam
Carthago? & verbis diruit ante suis?
Quid loquar ereptam veniente tirannide Romam
Non nisi consiliis, Marce diserte, tuis,
Jure parens igitur patriæ meritoque vocaris,
Reddita te, Cicero, Consule Roma sibi est.
Nonne igitur posito fiunt quoque maxima bello?
Nonne locum media pace triumphus habet?
Hunc sibi facundo fretus Laurentius ore
Consiliis meruit sæpe referre suis.
Sæpe alias, sed parta recens (ut cetera mittam)
Non sinit indictum gloria abire decus.
Quis Volaterrani funesta incendia belli
Nescit, & armatas Marte furente manus?
Quantus & Ausonias urbes incenderat ardor,
Sustulerant animos ira, dolorque truces.
Acta furore gravi socia defecerat urbe,
Armarat validas in sua fata manus.
Undique finitimos rupto jam fœdere ad arma
Concierat populos Italicosque duces.
Instabant magni nostris discrimina belli,
Nec par tot populis urbs erat una satis.
Perdere vel socios erat, aut superare necesse,
Ardua res nimis hæc, fœda erat illa nimis.
Quid faceret? dubia trepidabat in urbe senatus,
Certabant animis, hinc decus, inde pudor.
Jamque videbaris succumbere victa pudori
Gloria, jam turpi vertere terga fuga.
Ni tibi subveniens Tuscæ lux unica terræ
Ad tua victricem signa tulisset opem.
Protinus ille gravi trepidantem voce senatum
Arguit, & segnes increpat usque viros.
Hinc decus eximium, & victricem collocat urbem,
Hinc victam multo, cumque pudore locat.

Et jubet æquata geminas expendere lance,
  Quaque velint potius vivere in urbe rogat.
Erigit hinc animos facunda voce jacentes,
  Spemque dat hostiles vincere posse manus.
Quoque geri possit pacto res indicat omnis,
  Consiliumque probat civibus inde suum.
Dicta placent patribus rerum huic traduntur habenæ,
  Hic jubet, urbs nulla conficit illa mora.
Verba fides sequitur superat Laurentius hostem,
  Et venit in Tuscum terra inimica jugum.
Quæ gesta, aut quos his poteris conferre triumphos?
  Ista decent animum, vir generose, tuum.
Nonne hæc innumeros meruerunt gesta triumphos?
  Plurimaque hoc meruit laurea serta caput?
Cuncta quidem cives illum meruisse fatentur;
  Cunctaque detulerant; cœpit at ille nihil.
O magnum, & nullo visum unquam tempore factum,
  O vir sed magnos inter habende Deos!
Quid tibi pro tantis dignum virtutibus optem,
  Aut quæ cœlestes præmia digna ferant?
Maxima quum fuerint uno te cœpta jubente,
  Et sint consilio bella peracta tuo;
Abnuis oblatos ultro, refugisque triumphos;
  Detrahis & capiti laurea serta tuo,
Et quando hæc Fabium, quando hæc renuisse Camillum,
  Aut Curium, lector, Fabritiumque vides?
Nonne & ab hoc maduit civili sanguine Cæsar?
  Quum sibi sublatum non tulit esse decus.
Denique quis meritæ non poscit præmia palmæ?
  Vincere magnanimi est, præmia nolle Dei.
Hic mihi millenas ausim deposcere linguas,
  Et totidem voces, ferreaque ora simul.
Ut tantas merito resonarem carmine laudes,
  Viveret & tanto nomen in orbe tuum.
Talia non debent nec possunt gesta perire,
  Omnibus, Aonides, hæc celebrate modis.
Quid magis heroas Latio juvat edere versu?
  Quid magis Herculea monstra subacta manu?

Quid

Quid magis Argolicas chartis mandare phalanges?
Fictaque Priamide gesta referre juvat?
Quis Romana puer, quis Punica prælia nescit?
Quis jam Pellæi non tenet acta ducis?
Scribite nunc alios, alios celebrate triumphos,
Inclita Laurenti dicite facta mei.
Hic solus meritos novit non velle triumphos,
Quodque petunt alii despicit ipse decus.
Jure potes talem, Laurenti, temnere pompam,
Non etenim gestis par erat illa tuis.
Gloria majorum tibi dat contempta triumphum,
Majus & a spreto surgit honore decus.
Denique triumphandi victa ambitione triumphas,
Non datur humanis viribus istud opus.
Quum reliquos soleas mortales vincere (mirum)
Exuperant laudes hæc nova facta tuas.
O decus, o præstans, divinaque gloria, quando
Jam nullum poteras vincere, te superas.
Quin tibi non unus meritusve, actusve triumphus
Innumeros tribuunt talia facta tibi.
Quidquid & officiis servas civilibus urbem;
Inque dies auges nobilitasque magis.
Sed neque quid præstes hac est mihi parte tacendum,
Ni tua versiculis demoror acta meis.
Sed tibi (si fauces, & copia vocis adesset)
Urbs mallet lingua cuncta referre sua
Tu tamen illius hæc pectore prompta putato,
Hæc tibi si posset nunc velit ipsa loqui.
Principio victrix numeroso ex hoste triumphat;
Imputat hoc meritis maxima facta tuis.
Otia composito tutissima foedere firmat,
Hoc quoque quis nescit muneris esse tui?
Bella silent: placida cives modo pace fruuntur,
Nec minor inter se pax quoque parta domi est.
Omnibus indulxit miti Laurentius ore:
Unanimos claudant moenia ut una viros.
In curvam rigidus falcem nunc flectitur ensis,
Vomeribus cassis, vitibus hasta bona est.

Arma-

Armaque qui coluit miles nunc incolit arva;
Arma quoque hic semper, sed meliora gerit.
Scilicet & rastros, & magno pondere aratrum;
Quæque habet alma Ceres, quæque Lyæus habet.
Fossor inermis arat, graditurque viator inermis;
Nec timet hostiles ille, vel ille manus.
Aurea, Laurenti, redeunt te sospite secla;
Aurea te nobis sospite vita redit.
Nec valet hoc quisquam (velles licet ipse) negare,
Nam te quisque petit, suspicit, optat, amat.
Quidquid habent omnes, tibi se debere fatentur,
Et sonat in populo nomen ubique tuum.
Defessus viridi requiescit arator in umbra,
Dumque sedet laudes concinit ille tuas.
Serus ab Etrusca discedens urbe viator,
Se tutum meritis cantat abire tuis.
Hic te divitias rogat, & rogat ille favorem,
Accipit optatum lætus uterque suum.
Te pupillus adit solum, verumque patronum;
Te simul orba parens, virgoque casta petit.
Optat opem hic, victum petit hæc, rogat illa maritum
Sentit opem hic, victum hæc impetrat, illa virum.
Hæc rogat amissam misero pro conjuge dotem,
Hanc quoque non pateris dote carere sua.
Ut juvet in casum pietas impensa maritum,
Efficis, & dotem das sibi ferre suam.
Nec satis hoc; inopi querula nil voce petenti
Ultro ades, & gratum porrigis auxilium,
Suppeditas largas (tam parva est copia) fruges,
Ut vivat meritis plebs numerosa tuis.
Denique quidquid habent pueri juvenesque, senesque
Aut virgo, aut mater, munus id omne tuum est.
Magna quidem dixi; longe majora sequuntur:
Hæc quoque sint quamvis non tibi magna satis.
Instituis sanctis victricem moribus urbem,
Discat ut exemplo se superare tuo.
Jura aliis sancis, sed quæ prius ipse probaris,
Quæque jubes aliis, tu prius ipse facis.

Fu-

Fusa prius luxu nunc est moderata juven.
Et cœpit similis moribus esse tuis.
Deposuit Tyrias vilis plebecula vestes,
Et didicit fines nosse modesta suos.
Omnia non debet, possit licet omnia vulgus,
Quæque valent omnes omnia ferre nefas.
Quisque igitur cohibet luxum, Tyriasque lacernas
Ponit, & in modica se tenet usque toga.
Hoc faciunt alii, superat Laurentius omnes,
Gaudeat ut mores urbs imitata ducis.
Tu quoque delitias posuisti, virgo, nocentes,
Non poteras alio vivere casta modo.
Non nisi fulgentem gemmis, auroque puellam
Cæcus Amor sequitur, quam bene cernit amor.
Non petit ancillas aurata veste carentes
Ille puer; sed te, culta puella, petit.
Nulla pudica diu, formosaque vivere posset,
Ipsa esset quamvis Pallade casta magis.
Vivere casta (gerit quum gemmas femina) non vult;
Culta nimis juvenes credite virgo vocat.
Si tua simplicibus facies contenta fuisset,
Tindari non te bis subripuisset amor.
Tu quoque non raptam quæsisses anxia natam,
Flava Ceres, cultu si foret usa tuo.
At tu deliciis vives nunc casta fugatis
Munere Laurenti, Tusca puella, tui.
Illum igitur venerare sacri tibi numinis instar,
Quo duce parta redit vita pudica tibi.
Tu quoque laxa prius; nunc frugi, & parca juventus
Illius (esto memor) te tibi reddis ope.
Hoc duce pestiferum posuit Florentia luxum,
Et retinet fines femina, virque suos.
Imbuit ingenuis victricem moribus urbem
Luxuriem, & turpes sustulit illecebras.
Protulit imperium pugnando Roma superbum,
Sed præstans animi perdidit imperium.
Nam quum Marte suo nullos non vinceret hostes;
Armaque jam toto spargeret orbe potens;

Anxia captivo parebat turpiter auro,
  Docta alios, sed se vincere docta parum.
Non sic imperium servat Florentia partum,
  Non sic magna diu vivere posse putat.
Sed postquam externos vincendo sustulit hostes
  Luxuriem, & molles vincere discit opes.
Optimus hoc docuit civis, facit ipsa libenter,
  Qui jubet hoc fieri, fecerat ipse prius.
Namque ubi finitimos vicit Laurentius hostes,
  Se docet exemplo vincere quemque suo.
Cæsar adulteriis pœnam statuisse minacem
  Dicitur, ipse tamen turpis adulter erat.
Haud satis esse putat sanctas hic scribere leges,
  Ut faciant alii, quæ jubet, ipse facit.
Condidit æternis meliorem legibus urbem,
  Mœniaque huic circum nobiliora dedit.
Quid Numa, quid Minos, Lacedæmoniusque Lycurgus
  Urbibus audebant condere jura suis?
Esto tamen, nullas modo quisquam conferat istis,
  Scripta legunt homines illa, sed ista vident.
Mœnia quid, Theseu, quid mœnia, Romule pastor,
  Condere vel Romæ, Cecropiæve fuit?
Romule, non Romam, Theseu, non condis Athenas,
  Sed qui jura dedit conditor ille fuit.
His magnæ his inquam cinguntur mœnibus urbes,
  Hæc non tormenti robore fracta cadunt.
Perpetuam leges urbem non mœnia servant,
  Mœnibus icta ruit, legibus aucta regit.
His igitur Tuscam cinxit Laurentius urbem
  Mœnibus, ut nullo robore victa ruat.
Ergo pater patriæ communi est voce vocandus,
  Dicite io cives jure pater patriæ.
Quid quod & Alpheas iterum sibi condere Pisas
  Mens fuit, & cœptis ducta Minerva comes,
Undique Palladias studiosus contulit artes,
  Ut colerent unum, quem colit ipse locum.
Elicuit mediis hic Pallada solus Athenis,
  Ut præsit studiis non aliena suis.

So-

Solus & Aonio ductas Helicone sorores
  Ire nec invitas per juga Tusca facit.
Ipse pater Phœbus Cyrrha Delphisque relictis,
  Venit & auratam protulit ante chelym.
Numina quando etiam Pisas injussa frequentant,
  Certatimque suæ quisque dat artis opus.
Hoc tibi (quis nescis?) Laurenti numina præstant,
  Tu ne putas Pisas sponte petisse sua?
Quæ tot causa Deos, quisve illuc cogere posset?
  Cui veniunt igitur numina? nempe tibi.
Quem potius quæso superique hominesque frequentent?
  Ecquis numinibus carior atque viris?
Esse hunc Cecropiæ carum junctumque Minervæ,
  Consilium prudens juraque sancta probant.
Quis neget hunc olim doctas aluisse Camœnas?
  Atque Aganippeo fonte levasse sitim?
Quum superent veteres etiam sua carmina vates,
  Parque habeat reliquis partibus ingenium.
Quin etiam doctos profert extempore versus,
  Qui deceant calamum, culte Tibulle, tuum.
Obloquiturque lyra numeros resonante disertos;
  Est lyra par numeris, ingeniumque lyræ.
Hic ne potest Phœbo gratus non esse Poëta?
  An quisquam Phœbo gratior esse potest?
Quin illum proprias Deus excoluisse per artes
  Dicitur, & cytharam sponte dedisse suam.
Nunc & uterque simul noctesque, diesque moratur,
  Et canit ad doctam doctus uterque lyram.
Hactenus in tacito servaram pectore fixum
  Clarius & cunctis (credite) majus opus.
Dicturus fueram Phœbi quoque sanguine natum,
  Auctoremque sui stemmatis esse Deum.
Sed mea ne risum parerent ut vana verebar,
  Nam solet a magnis rebus abesse fides.
At nunc intrepido sic jussit pectore numen,
  Vix credenda quidem, sed tamen acta loquar.
Est Deus in nobis; cœlestis pectora versat
  Spiritus; æthereo missus ab usque polo.

Se-

Sæpe & colloquio fruimur propiore Deorum.
  Ipsa petunt nostros numina sæpe lares.
Hesterna meditans igitur dum luce requiro
  Progeniem, & patres, vir generose, tuos;
Astitit aurato fulgens mihi Phœbus amictu,
  Et cœpit posita talia verba lyra:
Inclite Laurenti, vates studiose, requiris
  Stemmata; sed sine me non mea nosse potes.
Ipse ego sum tanti præclarus sanguinis auctor
  Desine tu genus est addubitare meum.
Ipse ego sum Medicæ (si nescis) gentis origo,
  Primaque in inventis est medicina mei.
Quoque magis credas; hic nostra ex arbore ductum
  Sumpsit, & a lauro nobile nomen habet.
Jure igitur cytharam, nostrasque huic tradimus artes,
  Laurea jure sedet vertice multa suo.
Dixit; & a nobis multo fulgore recedens,
  Ambrosio totam sparsit odore domum.
Ergo age, Laurenti, divino sanguine gaude,
  Gaudeat & Phœbo vestra parente domus.
Nec minus ipse tuo lætus sis, Phœbe, nepote,
  Suscipiat sobolem gens quoque læta suam.
Gaudeat ut tanto Florentia gaudet alumno,
  Tuscaque lætetur pignore terra suo.
Tu superas veteres juvenum pulcherrime divos,
  Si fas est magnos vincere posse Deos.
Cornua quid, Liber, quid jactas, Phœbe, pharetram?
  Phœbe, tibi pharetram, cornua, Liber, habe.
Est tibi formosum præstanti robore corpus,
  Cui natura parens munera cuncta dedit.
Sunt & opes tantæ, Cresos ut viceris omnes,
  Seque putet Crassus nunc habuisse nihil.
Fabritios, Curiosque tamen (quis crederet?) æquas,
  Difficile est Cresum vincere, & esse Numam.
Laurigeros etiam meruisti sæpe triumphos,
  Magnaque parta foris gloria, magna domi.
Pierides idem retines, castamque Minervam,
  Consulit hæc, vatem te chorus ille facit.

Adde quod & Phœbi generoso es sanguine cretus,
  Et genere, ingenio, fidibus, arte vales.
Quid magis aut optent homines, aut numina præstent?
  Omnia supremum jam tetigere gradum.
Quod tribuant nec habent superi; licet addere vellent,
  Nec tibi vir cupidus, quod magis optet, habet.
Tu juvenis locuples, sapiens, generosus honestus,
  Singula quid referam? cuncta beatus habes.
O fortunatos homines, o sæpe beata
  Sæcula, quæ tanto digna fuere viro.
Quæ tam læta dies tanti rogo munera partus
  Gentibus innumeris, & tibi, terra, dedit?
Hanc dare qui sobolem tanti potuere parentes?
  Cui licuit tanti pignoris esse patrem?
Quæ majora Deus potuit dare munera terris?
  Quid potuit majus terra rogasse Deum?
Aurea falcifero non debent sæcula tantum,
  Nec tantum Augusto sæcula pulchra suo.
Quantum nostra tibi, tibi se debere fatentur
  Aurea, Laurenti, munere facta tuo.
Nec tam læta suis fuit umquam Pella duobus,
  Nec tam Roma suis inclita Cæsaribus
Quam tua te gaudet, tua te Florentia jactat,
  Et queritur meritis non satis esse tuis.
Te sibi conveniens retinet modo sospite nomen,
  Te sibi conveniens sospite nomen habet.
Vive igitur sospes, multo sed tempore vive,
  Vincat Nestoreos & tua vita dies.
Semper & aspiret vultu tibi diva sereno,
  Augeat inque dies te magis atque magis.
Sint tibi persimiles fecunda conjuge nati,
  Quos amet, & meritis urbs sciat esse tuos;
Sentiat aut nullum aut serum domus inclita luctum,
  Et fiant nati te seniore senes.
At tu cum meritis totum repleveris orbem,
  Nec jam te poterunt astra carere diu.
Serus ad ætherei culmen te confer olympi
  Gaudiaque optato carpe beata polo.

De

De Laurentio & Juliano fratribus.

Omnia Tyndaridas celebrabant sæcula fratres,
Nullaque non illis pagina plena fuit.
Quin dedit extinctis cœlum quoque vana vetustas,
Quod fuerat scelerum fidus uterque comes;
At nondum Medices tulerant ea tempora fratres,
Nondum erat hæc toto nobilis orbe domus.
Hos amor, hos veris junxit concordia vinclis,
Hos tenet eximia cum pietate fides.
Communis domus est, communis mensa duobus,
Et studium (ne quid discrepet alter) idem est.
Omnia habent eadem, diversi corpora tantum,
Sed tamen hæc quamvis sint duo, pectus idem est;
Cedite nunc Gemini, totumque relinquite cœlum,
Cedite jam vobis hæc magis astra micant.
Hi meliora dabunt jactatis lumina nautis,
Ipse quoque hos potius nauta rogare volet.
Dum tamen hic habitant, cœlum servate Lacones,
Terra diu placeat, serius astra petant.

De eisdem fratribus.

Aspera si vobis Geminorum fata darentur,
Alter ut alterius viveret interitu;
Tanta quidem pietas, tanta est reverentia fratrum,
Ut prior optaret semper uterque mori:
Sed tibi, Laurenti, germanus diceret ipse
Vive, dies, frater, largior ipse meos.

De Domo Laurentii.

Memphiticos olim jactabat fama labores,
Quam nullum in terris majus haberet opus.
Assirios summis tollebat laudibus ortos
Nam tunc nil aliud quod loqueretur erat.
At nunc ista legens ridet miracula vulgus,
Dum tua, Laurenti, maxima tecta videt.

Fama, potes toto quidquid fuit orbe tacere,
Cernimus hæc, & non credimus illa, tace.
Marmora te capiunt, adamas pro marmore surgit;
Tecta aurata placent, aurea tecta vides.
Celsa cupis; celso domus hæc contendit olympo,
Hinc poterat cœlum scandere turba nocens.
Hæc prius ima videt venientis lumina Phœbi
Quam mortale genus speret adesse diem;
Ipsa quidem æthereo par est domus inclita cœlo,
Sed tamen est domino se superante minor.

Ad Julianum Laurentii fratrem.

Cur non nostra tuum resonent quoque carmina nomen
Quærere Laurenti frater honeste potes.
Forsitan indignum nostra te laude fuisse,
Aut me nolle putas quæ merere loqui.
Dispeream nisi dignus eras, & ponere nomen
Sæpe tuum volvi versibus ipse meis.
Sed me perficiam mihi syllaba dura repugnat;
Ah quanti causa est syllaba dura mali.
O utinam possem; nostro non carmine quisquam
Clarior, aut toto notior orbe foret.
Parce igitur, nostrisque legi si versibus optas,
Indue quod nomen dicere Musa queat.

Ad Gentilem Urbinatem.

Qui priscum revocas, Gentilis docte, leporem
Et retines Latios, Cecropiosque sales.
Sic tua delectent, & semper scripta legantur,
Sic tibi det quæ vis, quæque merere Deus,
Quum mea forte leget placido Laurentius ore
Carmina; tu quamvis te roget ipse nihil
Aude aliquod pro me; tria verba aut quattuor illi
Dicito. Laurenti plurima da, meruit.
Hic labor est minimus, sed & hunc si ferre recusas,
Certe non labor est velle tacere, tace.

Ad Librum suum.

Mille quidem cuperes totidem quoque carmina ferre,
Sed non te posset mulio ferre, liber.
Immo ais (esto) tamen dabo nil, quare? altera causa est.
Quæ nam? vis dicam? non legerere liber.
Immo ais (esto) tamen brevior magis usque placebis
Sic quoque visus eris longior Iliade.
Sed dum per varias tibi carmina denego causas,
Quo feror? imprudens jam tibi multa dedi:
Quin age, tolle moras, ego nec jam scribere plura,
Nec tu ferre potes; mulio te ecce vocat,
Ergo libelle vale; cursu procear usque secundo;
Cetera dii tribuant; ergo libelle vale.

JOANNIS BRESSANI

BERGOMENSIS.

Tumulus CHRISTI Redemptoris.

HIc tegitur, quem non capiunt mare, sidera, tellus
Mortem hominum morti, quique dedit moriens:
Huc amor, & nostrum scelus illum compulit; ergo
Quisque illum redamet, criminibusque vacet.

Tumulus Terpi Sebuzzi.

Hoc ne prætereas saxum, studiose viator,
Rara quidem mors hæc, & nova causa fuit.
Vir sacer hic fuerat Sebuzzus sanguine, Terpus
Nomine, & in tota cognitus urbe satis,
Qui fratris natos primis nutrivit ab annis:
Ut patruus non jam, sed pater ipse foret;

Fortunamque illis, censumque augere paternum
Dum studet, ipse sibi durus, & hostis erat;
Inque cibo, & victu tenui bona tempora traxit,
Dispare nec cultu sordida vita fuit.
O quotiens propria vites hic falce putavit:
Compressitque suo dulcia musta pede.
Vilia prætereo permulta negocia: ne te
Detineam vana, dum legis illa, mora.
Ad summam potuit tantum pia cura, laborque
Quod redigi in censum res sua digna fuit.
Insuper & cari tantum crevere nepotes,
Quod patriæ nunc sunt nomina nota suæ.
Jamque illi albebant cana tempora, jamque senectus
Répserat, & merita jam rude dignus erat.
Quum major tenera motus pietate nepotum,
Dum videt huic rupta pelle patere pedem,
Comparat, & nudas vestit nova tegmina plantas,
Quæ soleis, ut fit, fulta duabus erant.
Simplex ante fuit, nam semper calceus illi
Inde magis gratus, quam mage vilis erat.
Ille igitur gemina veluti nunc compede vinctus
Suspenso incedit, nescit & ire gradu,
Dumque inconstantes male fert per compita gressus,
Labitur, effracto, procubuitque genu,
Mox sequitur febris, febrim mors, istaque fati
Dicitur, o pietas impia causa sui,
Sed nec rana potest nitidis bene vivere in undi-
Nec bene delicias fert miser ante novas,
Exemplo hoc igitur quisquis legis ista, Viator,
Intra pelliculam disce manere tuam.

In morte Aloysii Atlasii.

Pieridum Atlasius decor, atque insignis alumnus
Proh dolor occubuit,
Cujus erat nomen celebre, & bona fama volabat
Docta per ora virum,
Scilicet hic poterat magno certare Maroni
Carmine grandiloquo,

Cul-

Cultaque Peligni referebat scripta Poëtæ
Mollibus ille elegis,
Et vario expressit, salsoque epigrammate vatem,
Bilbili celsa tuum,
Ille etiam Arpinis poterat contendere chartis
Scripta soluta ferens,
Humanarum etiam callebat dogmata legum,
Juraque Pontificum,
Hic quoque Tyrrhenas coluit blando ore Camœnas
Dulcibus, & numeris,
Huic erat ingenium velox, & lingua diserta,
Aptaque dextra notis,
Spectandus pietate fuit probitate, fideque,
Sancta & amicitia:
Hujus erant placidi mores, natura benigna,
Grataque dexteritas,
Commodus & studiis, gnarus quoque rebus agendis
Ille fuit pariter,
His tamen atque aliis ornatum dotibus heu heu
Mors juvenem rapuit,
Mecum flere decet Parnasia numina, Musas
Te quoque, Phœbe pater,
Illius usque genus ploret, patriique penates,
Et studiosa cohors,
Quandoquidem his periit magnum nomenque, decusque,
At mihi pars animæ.

Tumulus Baptistæ Suardi.

Cui cytharam, & plectrum dederat facundus Apollo
Claudere, & Aoniis verba diserta modis,
Quique etiam tantum valuit sermone pedestri,
Ut non Arpino cesserit eloquio,
Qui quoque Apelleæ fuerat non inscitus artis
Dædaleo pariter præditus ingenio:
Res urbis, rurisque simul tractare peritus
Quem tenuit patriæ cura domusque suæ,
Cujus & hospitibus semper generosa patebant
Limina convivis, & celebrata probis,

Consilio, atque opibus miseros, inopesque levabat,
Notus & in superos qui pietate fuit,
Seria qui doctus fuerat, lususque, jocosque
Denique qui innumeris moribus aptus erat,
Occidit, o jactura gravis, Baptista Suardus,
Attamen illius candida fama manet,
Servabunt docti quam longa in secla libelli,
Atque alia insignis pignora clara viri.

Tumulus Equitis Soccini Sicci.

Magnanimum, fortemque virum, sed parcere promptum
Hostibus, offensas nec meminisse graves,
In patriam, & superos notum pietate, fideque
In sibi conjunctos fœdere amicitiæ,
Divitiis inopes, opera miserosque juvantem,
Hostibus & celebrem, principibus placitum,
Curantemque suas bene res, belloque, domique
Præstantem pariter, viribus, ingenio,
Corpore conspicuum, fortunæ dotibus auctum,
Cui quoque non paucos fata dedere dies,
Clarum Equitem Siccum Soccinum contegit iste
Sarcophagus felix terque quaterque lapis,
Hunc cui sorte datum est defunctum condere, cujus
Et decus & nomen vix capit Italia.

Tumulus Blancæ, Comitis Manfredi Colalti Uxoris.

Hoc Saxo heu Comitis Manfredi conditur uxor,
Nomine quæ blando Blanca vocata fuit,
Præstabat genere, atque opibus, formaque, fideque,
Moribus, ingenio rara, lepore, jocis,
Fecerat hujus amor Manfredum ponere munus
Officiumque sacrum, nam sacer ille fuit,
Connubia illius reputans felicia tanti,
Per quam etiam regnum deseruisse velit,
Quæ sacra forte iterum repetet, dum nocte dieque
Mœrens, desperat se reperire parem.

Epi-

Epitaphium Antonii Levæ invict. Ducis.

Quantum animi vires excellant corporis, isto
Vel solo exemplo discere quisque potest,
Tam male sanus erat, se se hic qui ferre nequibat
Quatuor atque hominum sarcina vivus erat,
Ille tamen semper terror fuit hostibus ingens,
Fortiaque imbelli contudit arma manu,
Hujus clara viri narrabunt gesta nepotes,
Illius & celebris fama perennis erit,
Horrescetque etiam defunctum Gallia, cujus
Ingenio clades pertulit innumeras.

Tumulus Jo: Pauli Sfortiæ, ipse loquitur.

Sfortia Paulus eram Ludovico Principe natus,
Illo, cui in manibus (dicitur) orbis erat,
Me fortuna favens donis ornaverat amplis.
Namque aliquot populis me dedorat dominum,
Et majora datis, nec fallor, amica dedisset,
Invida sed vitam mors mihi surripuit,
Quam rogo, si nimium nobis fuit impia, saltem
Uxori, & nato non sit iniqua meo,
Ad quos perveniat placido tardissima gressu,
Solamen fato sic dabit illa meo.

In morte Passerculi a Fele rapti.

Si volucres clari fleverunt carmine vates,
Justaque magnificis persoluere modis,
Cur ego non lacrimer crudeli a fele peremptum
Passerulum lepidi delitias pueri?
Ludere quem circum blandumque pipire solebat,
Aut pugno, aut humeris, aut capiti residens,
Ad quem etiam e summo veniebat culmine nutu,
Vel minimo accitus sæpeque sponte sua,
Currentemque sequi motis consueverat alis
Ceu metuens ne se desereret, fugiens,

Et

Et pueri convictor erat gratissimus, escam
Illius e digitis ore vel accipiens,
Et modo pascebat micis se sponte minutis
Huc illuc saliens, quas sibi mensa dabat,
Insectabatur muscas quandoque volantes,
Ortygias volucres ceu ferus accipiter,
Ille dabat puero venienti voce salutem,
Et tremulis alis, lusibus & variis,
Si possem illius pennas numerare, valerem
Illius & laudes claudere carminibus,
Hic scio vincebat quem deflet musa Catulli,
Illius quamvis carmine vincar ego,
Hinc puerum invasit tantus prope mœror, ut olim
De cervo invasit te, Cyparisse, tuo,
Quæ tam dira fames potuit compellere felem,
Contubernalem tam male habere suum,
Sed quæ par sceleri reddatur pœna nefando.
Quæve habeat meritis præmia digna suis?
Illam corripiat vel tam ferus ardor edendi
Cogatur catulos ut laniare suos,
Passeris aut fiat consumpti victima, namque
Jura necem statuunt pro nece quemque pati.

Tumulus Christophori Tassi Equitis.

Christophori cineres Equitis, cognomine Tassi
Sunt clausi hoc saxo, Bergomei patria,
Qui Romæ occubuit, multis ubi splendidus annis
Vitam egit claris, carus eratque viris,
Doctorum cœtus inter non ultimus, omnes
Quos coluit semper, juvit & ut potuit,
In medio ætatis finivit tempore vitam
Non sine multorum mœstitia, & lacrimis,
Tempore quo magis est jucundum vivere, quæ mors
Optanda est, doctis si qua adhibenda fides.

Tumulus Danielis Venerii Prætoris Bergomensis.

Qui pater, & Prætor nostræ urbis jure vocari
Et meritò poterat, proh dolor, occubuit,
Justitia qui illam juncta bonitate regebat
Tempore nam facilis, tempore durus erat,
Quæ testata gravem est & grata, & mœsta dolorem
Namque illi insignes præstitit exequias:
Sic felix dici ille potest, nam claudere vitam
Tali fine, homini summus habetur honos.

In morte Cardinalis Bembi.

Si unquam si Aonides afflarunt nostra sorores
Pectora, Pierio & docuere modos,
Nunc cuperem afflari, & Phœbæo accendier igni,
Ad virtutis opus qui stimulare solet,
Defuncto ut meriti, Bembo, exhiberentur honores,
Si tamen tribui possit honor meritus:
Sed nec lucis eget externæ munere Phœbus,
Nec laude externa vir eget egregius,
Ipse sibi propria nomen virtute paravit
Æternum in terris, cœli & in arce domum.

In Bembi funere, tempore pluvio celebrato.

Dum celebri pompa peraguntur funera Bembo,
Aurea crinitus condidit ora Deus,
Mœstitiam caput obscuro velatus amictu
Significans. mœstos moris ut est facere,
Et veluti lacrimis pluvia testatur alumni,
Quam sibi dilecti mors sit amara sui,
Qui doctrinarum, vitæ & splendore coruscans
Fulgidus in terris sol velut alter erat.

De eruditissimo Viro Felici, pro oratione in funere Petri Bembi habita.

Ut sol exoriens abscondit lumina noctis
Luce sua, cunctas opprimit atque faces,
Induxit tenebras tua sic oratio cunctis
De Bembo eloquiis, quæ cecinere alii.
Sic felix Bembus felicis cultus ab ore est,
Ut gemma artificis, quæ bene culta manu est.

De Bembo, & Victoria Marchionissa Piscaria eodem ferè tempore defunctis.

Cynthius in terris, doctarum atque una sororum
Mansere, hic longas atque habuere moras.
Ad teneros hominum ut formarent pectora versus,
Monstrarentque suis nectere verba modis:
Sed latuit Phœbus Bembi sub corpore, Musa
Ejus, quæ generis clara Columna sui est:
Qui postquam fecere satis, namque omnia nunc sunt,
Vatibus, & doctis undique plena modis,
Nunc simul superos petiere, operisque peracti
Hic laudem, atque illic præmia uterque capit.

Tumulus Clariss. Mulieris Victoriæ Columnæ Piscariensis Marchionissæ.

Lesbidos extollant quid sæcula prisca puellæ
Nomina, quæ lyricis sic erat apta modis?
Atque alias celebrant quas culta Poëmata vatum,
Quarum Aganippæus laverat ora liquor,
Non erat hæc numeris, Phœbæo, & pectine dulci
Illis inferior, scripta quod ipsa probant.
At major probitate quidem, vitiisque carente
Labe fuit vita, clarior & titulis
Inviolata etiam hanc commendant fœdera lecti,
Longa quoque in viduo tempora ducta toro.

Fle-

Flebilibusque virum rhythmis deflevit, & illum
Ornavit Clarii lumine docta Dei,
Quid memorem illius pia vota, & facta, precesque,
Excultum & sancta relligione animum?
Feminei sexus fuit hæc fama inclita, nec non
Italiæ, & gentis gloria magna suæ,
Sic meruit sedem in coelis, nomenque perenne,
Et clarum in terris, mortua an est igitur?

Epitaphium M. Antonii Columnæ.

Antonii hoc cineres conduntur marmore Marci,
Cui genus, & proavos alta Columna dedit:
Tempus, causa, locus mortis, sint cognita, nec non
Dextra fidos, pietas, consiliumque viri:
Hic tu Pelidæ, Pellæi, & condita Magni
Claraque Scipiadum, qui legis, ossa putes.

Tumulus Magn. Eq. Dominici Corneli.

Qui legis hunc tumulum, moneo desiste viator
A lacrimis, certe hic prospera cuncta leges.
Namque hic clarus eques fuerat fortuna, opibusque,
Et probitate bonus, relligione pius,
In patria multis decoratus honoribus, ædes
Magnifice extructas, prædiaque ampla habuit,
Civibus, hospitibusque illius tecta patebant,
Ille sua miseros sæpe juvabat ope;
Artibus egregiis, simul ingeniisque favebat,
Queis juga virtutis scandere cura fuit,
Compositisque suis senior bene rebus, amicos
Inter, & amplexus conjugis occubuit.
Sic vita, fatoque homini feliciter actis
Quis locus est lacrimis? læte viator abi.

Tumulus Comitis & Eq. Coriolani Brembati.

Cui large natura manu, & fortuna dederunt
Præstantem formam, stemmata, divitias,

Insignes etiam titulos Comitisque, Equitisque
Unde in honore fuit in patria, atque foris:
Cuique dedere tori sociam probitate, fideque
Et genere eximiam, munera rara Deum,
Corporis atque animi natos, natasque decoras
Dotibus & generos, egregiamque nurum,
Quid memorem geminas, quarum formosa sorores
Nomina, Pieriis sunt celebrata modis?
Fultus amicitiis hinc inde potentibus, unde
Terribilis multis, charus & ille fuit
Sana ætas, & longa satis, viridisque senectus,
Et tandem accessit mors placida, & facilis,
Scilicet in proprio thalamo, manibusque suorum,
Compositis recte rebus & ante suis.
An non jure potest hunc dicere quisque beatum,
Non ne hæc felicem vitam hominis faciunt?

Tumulus Petri Cleri Bergomatis Architecti insignis.

Mœnia, Templa, domus, & propugnacula, & arces
Atque alia in multis sunt monumenta locis
Illius ingenio, & cura fabrefacta decenter,
Fama unde illius vivet, honorque diu,
Per natos etiam durabit longius ævum,
Gloria namque patris filius est sapiens:
Qui genitore quidem non sunt virtute minores:
Nomina jam quorum Dædalea arte micant.

Epitaphium celeberrimi Ducis Joannis Jacobi Marchionis Marignani.

Non tantum Ausoniis, Germanis, Hesperiisque,
Atque quibus Christi gloria, honorque placet,
Est gravis interitus Medeghini nomine in orbe
Tam celebri, & sparso cuncta per ora hominum,
Verum etiam gravis est Cœlo, longo imbre dolorem
Quod veluti lacrimis, pandit ubique suum,

Flu-

Fluminaque ingentem luctum, excedentia ripas
Testantur, quæ nunc lata per arva fluunt.
Inter quæ Lambrus, domini qui mœnia propter
Labitur, & lymphis irrigat arva suis,
Illius ob fatum furibundus nunc sata perdit,
Obruit & campos fletibus auctus aquas,
Vir certe Heroum numero ascribendus, & altis
Pyramidum dignus condier in Tumulis,
Quem gentes tot flent, & Cœlum & flumina, debet
Hoc, ne mori, an dici vivere perpetuo?

PETRI BRICHI

SAMMAURENSIS.

COSMIADOS LIBER.

INstructas acies canimus, quibus arserit armis
Tuscia, cur tantas bellorum moverit artes,
Arceat ut Medices sibi debita sceptra petentes,
Musa, refer causas quidnam Florentia molli
Colla jugo fugeret Medicum submittere dura
Quidve Senæ duræ nimium cervicis iniquos
Illustrem probitate Ducem tot ferre tumultus
Volvere, compulerintque extrema per omnia casus,
An cadit in quemquam vecordia tanta sub armis?
Plurima damna tulit, premeret dum strenuus heros
Hostiles acies ferro, genus unde profectum
Nobile, cui superi certatim dona tulerunt
Singula, namque sui totum incrementa per orbem
Aspiciet, vincet proavos, proavitaque longo
Extendet jura imperio, populisque vocatis
Ad solium late ingentes moderabitur urbes;
Nec regni jam finis erit, nec terminus ævi,

Adria-

Adriacum mea dum decurrit cymba per æquor
Tyrrheno male nota mari, nec sueta furenti
Tradere vela noto sed radere littora remis,
Cynthius admonuit tacita me candidus aure
Deligerem ex omni numero te, Cosme, potentum
Cujus in officium vigili mea Musa labore
Surgeret, atque gravem damnaret sedula somnum,
Spiritus hic igitur quicumque e pectore manat
Serviet æternum Cosmo te semper amore,
Semper honore geret modo tu mihi dexter, & una
Orsa juves, faveasque meis, Dux inclite, cœptis
Martia tu proles, Princeps divine; coronam
Necte tuo vati, canentique adiice vittas,
Et humeris Phœbo melior succurre potenti
Numine, rem Medicam cantanti ab origine prima,
Non nostro ingenio, Medico sed numine freti
Hoc opus aggressi varium, Florentia magna
Voce Senæ clamant. Hæc urbs exosa tumultus
Gallorum impatiens Cosmo sub principe tuta
Libera ab Hispanis lætis agit ocia rebus.
Hæc de principibus Medicis decernere nulli
Est visum vati; nullus qui devia longis
Per nemora erraris sedis, altosque recessus,
Puniceorum qua ludus ratione pilarum
Contigit, arcanos quæsivit noscere motus.
Nunc age mens hominum quod non deprenderit alta
Expediam juvat in lucos penetrare silentes,
Perque alta umbriferi nemoris deserta vagari
Abdita dum claro studeo reserare reperta
Carmine, & arenti latices inducere campo
Aonidum viridi e luco, quo terra liquore
Emittat madefacta suo de gramine flores,
Unde meæ insignis pingatur laurea fronti,
Aurea sublimi ut feriat pila sidera saltu
Hæret humo, liquidum, volitansque per æthera sæpe
Itque reditque levis lapsoque reciproca pulsu.
Urbs antiqua sedet dives Florentia rerum,
Nobilis, unde venit belli studiosa juventus,

Quam

Quam secat unda potens spumis furialibus Arni,
Tyrrhenas rapido qui gurgite verberat undas.
Cornibus auratis nullum violentius intrat
In mare Tyrrhenum per culta novalia flumen.
Torrentum caput hæc taurina fronte superbit
Exuberans rauco mugitu defluit amnis,
Floruit hæc semper studiis civilibus una,
Floruit hæc terræ genio, rebusque secundis.
Hic populo miranda fides, hic certus honorum
Cursus, hic ingenti procedunt tempora luxu,
Hic mollis cultus, convivia læta vicissim,
Nympharumque chori, hic juvenum certamina mistæ,
Principe sub Cosmo studium nec cessat habendi,
Sed majus virtutis adest suus artibus altis
Hic locus, hic requies, studiis hic alta merentur
Præmia, & optati meritis redduntur honores:
Nec vicos memorare vacat, nec strata viarum
Nec quibus illa modis sparsas per compita metas
Expedit, & felix quæ hæc omnia viderit ætas.
Nupserat Arno Hyadum Bacchi nutricibus una
Filia cœliferi Atlantis pulcherrima rerum.
Namque ego tum Cyrrham, doctumque Helicona tenebā,
Ut procul a vulgi strepitu, procul urbe vagante
Inter odoratas lauros, & myrtea rura
Ferret amor virides Musæ cœlestis in hortos,
Inconcussus amor Musæ, non munera Regum.
Conferat, aut Hermi quisquam mihi jactet arenas
Non quos mollis Arabs templis incendit odores.
Non ebur, aut rubro quæsitas æquore conchas
Has potius sectabor, opes quibus aura superstes
Multa levat cygnum Dyrceo fonte canentem:
Audivere simul, cœtuque adiere frequenti,
Diique Deæque omnes, colles qui & rura gubernant,
Qui fontes, & stagna colunt, qui flumina propter
Florida prata tenent, thalamo, tædisque paratis
Pars festos celebrare choros, pars vestibus alto
Depositis blando saltu se mergere fluctu.
Hi nitidos laudare lacus, lucosque virentes,

Fluminaque & fontes regnum sibi quisque locorum
Optare, intereà jussi discumbere lautis
Accubuere thoris. Primus convivia Bacchus
Exhilarat, mox culta Ceres, inde ordine cuncti
Certatim cumulant totis sua munera mensis,
Dicitur hanc Cœli præcursor sedibus unam
Posthabito retinere polo, hic illius aræ,
Illius hic agnus. Medices Etruria jurà
Invito teneant, vult regnent Marte perennes.
Hostili sed enim prolem de semine duci
Norat Tyrrhenas olim quæ perderet urbes.
Alto hinc consilio heroum, simul ære superbum
Florenti exitio patriæ sic namque futurum
Hinc metus. Et Cosmi primi non immemor, exul
Qui fuit invidia multorum Antenoris urbe.
Sic pater hic patriæ profugus per tela, per hostes
Erutus Adriacis exul consedit in undis.
Ordo Senatorum, quem vestit purpura rector
Æquoris, hospitium detur mandavit amico,
Commodus in Venetæ luce hac ut viveret urbis.
Prodiga gens patriæ monstrare facillima lætos
Hospitibus vultus, externos visere grandi
Lætitia afficitur, nec curat, scire quid exul
Advena, principibus nemo indonatus abivit,
Hinc immortalis Venetorum gloria fluxit.
Subjectum nihil est quam virtus, acribus hujus
Invidiæ stimulis, hæc quanto major habetur
Acrius urgetur tanto calcaribus aspris.
Non petit id vitium quæ sunt depressa, requirit
Ignis edax veluti sublimia; fulmina turres
Non nisi præcelsas feriunt cum murmure vasto,
Fumiferas nubes spargentia sæpe per auras
Emissam flammante pilam dum turbine torquent.
Regulus hic quod jam titulis generosus avitis
(Vos audite precor cœli, tu percipe terra)
Profuit exilium passus pereuntibus ære.
Expulit hunc livor, revocavit ad alta senatus
Atria, mandavit populos, cervicibus altis

Ipsa

Ipſa reportavit geminans Florentia plauſus.
Quinquaginta hominum mutarunt millia veſtes
Tanto pro reditu, potuiſſet ſe ipſe tueri
Talibus auſpiciis, voluiſſet juribus uti.
Urbis & ad portam revocatum quiſque ſalutat,
Patrem oſculatur patriæ, complexibus hæret,
Perque dies dextris conjuncta eſt dextera plures.
Non fuit exilium, potius ſed grande refulſit
Conſilium, famæ diſpendia nulla ſecuta,
Ante actæ monimenta dedit per ſæcula vitæ.
Hæret ad hæc animo Reparatæ virginis ingens
In gremio divæ jam conſpiratio facta;
Hoſtibus elapſus mediis ibi fratre perempto
Proditor enſe ferit, confoſſus guttura Laurens.
Hunc circum ſubitus telorum decidit imber,
Et poſt tela ferox, laſſuſque in cæde ſatelles
Plurimus horrenda templum complevit acerbo
Clamore, atque armis fulgentibus horruit ara,
Ambo colunt ſuperos, celebrant dum feſta per aras,
Dant pia thura focis ingratis, templa frequentant,
Igne calent aræ, fumant altaria tædis.
Mente nec exciderat divina, inſigne revulſum
Succurrit domus hæc venalis facta ſub haſta
Grande nefas etiam tanto quæſita labore
Spumantes undas per tanta pericula, ſumptus
Immodicos igni ſubjecto exuſta ſupellex
Librorum, ſpoliata quibus nunc Græcia mœret,
Totque Latinorum tæda flagravit in illa.
Inſtituit Coſmus, Laurentius auxit eandem,
Clarus avo, clarus magni virtute parentis.
Janua quod titulis taceo ſignata cruentis,
In contemptum urbis per vicos dempta ſepulchris
Oſſa ruinoſis, quæ ſparſit ſæva juventus.
Inde patet, certaque poteſt ratione probari
Cuncta etenim dum ſe corrumpunt corpora in illud
Unde erat his ortus, demum ſe extincta reſolvunt.
Sed qui telluris putreſcere viſcere nolunt.
Errant; ſunt veræ prorſus rationis egentes.

Prævius admirans super his se colligit, oret
Relliquiæ Medicum mitescant sæpe tonantem,
Hinc habitent terras pacem quicumque repostas
Oderit, ad multos fiat mitissimus annos,
Tantus amor fuerat florentem sistere gentem.
Vix e conspectu terræ omniparentis in altum
Vulnere purpureus crudeli spiritus ibat
Urbis Alexandri Tyrrhenæ Principis hujus,
Ille cadens volucri trajecto pectore ferro,
Et linguæ repetens sonitu morientis Jesum
Corpus humo socium, tam multis millibus astris
Reddebat celsis animam pietate micantem.
Cum tantum casto facinus sub pectore servans,
Ævum qui in silvis atque inter lustra ferarum
Degebat, fluxæ fugiens contagia vitæ,
Materna juvenis cœlo promissus ab alto,
Hæc animo: Me ne invito sævire licebit
Hostibus in nostros Medices? patiar vexare penates
Immeritum mactare ducem? qui tradidit urbem
Sub pacis leges, æternaque fœdera junxit?
Distulit imperii fines? caput objectare periclis
Haud veritus regnum tantum servaret ab omni
Bellorum strepitu minitantum Marte ruinam?
Ultrices diras, & mutua vulnera, cives
Urbe opibus gravida neque, mortalibus aucta,
Innumeris mites jam reddere; proditor unde
Nocte fugit, mira portis bipatentibus arte
Principis interitu thalamo crudelibus ausis.
Servitii laqueo collum subducere, junctos
Explicuisse pedes pedicis, durisque catenis
Innumeri potuit populi Moses ne? superbum
Multa minans dura regem cervice repressit?
Evertitque domos? implevitque omnia ranis?
Omnia vastarunt rabido cum dente locustæ
Prædia? corrosit cum verme pediculus omnes
Arboreos fetus? densata est noxque tenebris?
Ast ego, qui Christum merui ter mergere fonte
Jordanis, magno qui ausus contendere ponto,

In

In mare se tumidus vasto bis gurgite pandit,
Gratior unda Deo, quæ vatum carmine digna
Aurea, qui æterni cecinerunt secula regis
Hoc legit flumen, cum cœlo missus ab alto
In terris vitam generis miseratus acerbos
Humani casus vitæ instaurator agebat
Septi pomiferis molles ubi collibus horti
Fragranti sudant felicia balsama ligno
Fortunate amnis, verum cui tingere lucis
Humanæ auctorem felici contigit unda
Ipsa tibi cedunt non tantum flumina quotquot
Terra parit, nitidique lacus, sed vasta profundi
Victa tuo fluvio subdunt se marmora ponti:
Nam licet immensum Oceanus late ambiat orbem,
Ipse tamen, quem non tellus, non æquoris undæ,
Non spatia excelsi capiunt amplissima cœli,
Ad te tendentem incessu, nitidoque petentem
Flumine perfundi velut e mortalibus unum
Sparsisti ex illo sacratis tempore lymphis.
Quin etiam & sterilis casta intra viscera clausus
Matris, & in lucem sum ventre vocatus ab almo,
Virginis ora gerens, Medica cum gente tot annos
Pace frui cupio, & veneratur nemo prophetam?
Talia virgineo volventem pectore vatem
Divorum patria hunc locus altus pluribus auctus
Numinibus cepit; hic tetro miserandus amictu,
Hic ubi pervenit confidentissimus ipse
Ad Mariam conversus ait, quæ est sponsa Tonantis:
O regina tuum mira cui numinis almi
Rectorem Cœli Christum, mundique salutem
Aggrediare velim, Medicis succurrat, & ores
Consulat huic imo pereat ne funditus urbi,
Civiles cui cura datur mulcere procellas,
Gens inimica ducem percussit, cernimus amplis
Viribus alma parens veterum superare Deorum
Numina, gentilesque Deos, tibi terra, fretumque
Et lati convexa poli, tibi regia servit,
Te metuunt mortis domini, manesque profundi.

Nil ſine te mortale poteſt genus, ardua tu das
Aſtra piis, precibuſque moves, flectiſque tonantem.
Nec quicquam eſt, quod jure queat tibi, Virgo, negari
A cœli terræque Deo, modò poſcere cures.
Hoſtia ſæpe cadet manibus ſanctiſſima noſtris.
Cantica ſæpe dabit vittata fronte ſacerdos.
Vix hæc finierat villis ſpectandus & umbra
Præcurſor, regum pulcherrima tecta peroſus
Secreto latitans dumoſæ rupis in antro,
Par Bruto, Deciiſque tribus, geminoque Catoni,
Et Fabiis vitæ contemptu; cetera major.
Contulit ad natum ſe, & ſancta voce locuta eſt,
Rex ſuperum, ſuperique patris mens unica, per quem
Ipſa parens vires natura accepit, & ortus.
Quo ſine mortales longis erroribus actæ
Complentur miſeræ tetra caligine mentes.
Nate, meæ laudes, mea gloria, ſola voluptas,
Nate Dei ſummi, cujus ſub jure triumphant
Cœleſtum ſedes, hominum genus alta meretur
Sidera, dux Erebi infelix, maneſque tremiſcunt,
Illæſos ſerves Medices, Medicumque futurum
Oro ducem Coſmum, cupio mala cuncta repellas
Nullam morborum ſpeciem medicabitur arte
Corporis, ulceribus medicamina nulla daturus.
Nec febres ſanabit item, neque vulnus apertum
Obducet tamquam Podalirius, atque Machaon,
Qui duo jam fratres ſunt Dorica caſtra ſecuti,
Argolicus, ſi vera putas, quæ cantat Homerus,
Sed vitia, & mores corruptos comprimet, iras,
Diſſidium, fraudes, blaſphemam, furta, rapinas,
Ille pias leges tutabitur, ille Luthærum
Comprimet armatum furiis, & falſa ferentem,
Infeſtos pueris penitus delebit amyllos.
Inſidias, odium, mendacia, denique cædes.
Te rogo per lacrimas, gemitus, ſuſpiria, fili,
Quæ fudi, propius Medicas nunc aſpice partes.
Virgo novem menſes per multa pericula ventre
Portavi, diſtenta tibi ſunt tradita lacte . . . .

Ube-

Ubera, te capiant oblivia nulla viarum,
Quam comes ulterius posset non crura tetendi
Diminuens gressus, dextræ dum juncta sinistra
Hærebat, pedibus dum calcat planta tenellis
Cœlestis terram, noceat ne calculus asper.
Horrebam saxosa premens loca sedula custos
Maternis victus precibus regnator olympi,
Commotus graviter visa genitrice repente
Filius occurrit dilectus sede relicta.
Dum dare conatur complexus, oscula, collo
Brachia, virgo pedes referens sanctissima nolit
Amplecti, vult scire prius, quam Asia captet
Impetret a nato nequeat quod jure negari.
His dictis rector terræ divum, atque hominum rex
Annuit, & tales emisit pectore voces.
Solve metum, quæ justa petis, præclara requiris,
Exequar hæc dicto citius mandata parentis.
Confestim facie insignem, & fulgentibus alis
Alloquitur celerem stellata in veste ministrum.
Huc converte animum, atque hæc sub pectore firma.
Apenninum est inter nunc mare condita Tuscum
Nobilibus præclara atavis, regumque, ducumque
Antiquum genus, urbs multis celeberrima factis
Pectus Alexandris postquam transfodit acuto
Principis incautum Laurentius ense jacentis
Perfidus, horrendæ cædis simul exiit altum
Rumor ad Oceanum, complerunt æthera planctu
Matres, atque viri fleverunt, certa doloris
Signa dedere nurus, disfecto crine, genaque
Nulla domus luctu caruit, tristive querela
Cum scelus audisset. Vulgo ne forte tumultus
Incerto surgat metuo, cito nuncius ibis
Urbis Florinæ clavum retinentibus illis
Hæc mea principibus referes mandata, senatus
Civibus ut cunctis dic, Cosmum deligat unum,
Qui tanti imperii laxas moderetur habenas.
Dixerat ille altum Zephyris per inane vocatis
Carpit iter, scindit nebulas, atque aëra tranat,

Ima petens, pronusque leves vix commovet alas.
Ast ubi torrentis tractu stetit altior Arni
Primates toto volventes pectore curas
Aggreditur Cœli alipotens, cui lactea fandi
Copia, divinique fluunt è pectore rores
Ambrosiæ, quibus ille aeres mulcere procellas
Possit, & iratos pelago depellere ventos
Nunciat, ut Floram regat hanc, cui Regia fato
Debetur, Cosmus statuit sic Juppiter alto
Ut justus princeps, sapiens Dux, rexque futurus.
Vindex justitiæ princeps, & cultor honesti,
Sol Medicæ gentis præfulgens, nemo sub ipso
Principe patrati peragatur criminis auctor,
Non hominem occidat, non furtum fecerit, aut se
Obliget obscuri sceleris nocturnus adulter,
Continuò grave delictum par pœna sequetur.
Editus in lucem felici sidere terris
Illæsus semper mansit per tela, per hostes
Vera loquor, non insidias, neque nectere fraudes
Edoctus, longè a nostris fraus exulat oris.
Hæc ubi dicta dedit, vexit post penna per auras
Sublimis celeres, oculis vanescit in altum
Æthera mirando caveam complevit odore.
Numinis admoniti tanti sermone Quirites
Omnibus hi proceres rebus, curisque relictis
Decernunt quid opus, quænam sententia menti
Quisque suæ sedeat tacito de pectore promat.
Tercentum coiere senes, quibus aurea vestis,
Canities mento, miti venerabilis ore
Majestas, vetus illa fuit, fuit indole talis,
Curia, quam doctæ quondam vidistis Athenæ,
Vidit & intonsos talis sua Roma Quirites.
Ætas cui gravior, cui fons instillat in ora,
Divinos latices facundo pectore fari
Ante thoro reliquos cœpit sic primus ab alto;
Non opus ut multi, sed princeps imperet unus
Unus Rex apibus, gregibus dux unus, & unus
Rector in armentis, uno provincia gaudet

Con-

Consule, castra regit dux, temperat unicus orbem.
Nunc vero cum sit Cosmus mortalibus unus
Ornato multis gemmis diademate dignus,
Huic dubitatis adhuc sceptrum deferre, Quirites?
Quattuor esse reor summo res principe dignas
Blanditiis populos teneat (nam nuda tuetur
Oppida cana fides) hominum constantia reges,
Quod minus est usus, qui littore parta trophæa
Abstulit è Lybico sensit se ferre repulsam
Scipio, cum foret hic consul sitientibus arvis,
Grande supercilium ostentet, præsefferat heros
Herculeum robur, foveat fortuna regentem.
Quis reget hoc uno florentem principe gentem
Delitiis melius? popularis concio sub quo
Compescet furias, quibus hac turbatur in urbe?
Multorum capitum mitescet bellua vulgus?
Gloria terrarum mira gravitate Catonem
Romanum, vincet caderet si fractus hic orbis
Sterneret impavidum mundi hujus tanta ruina
Exceptura sinu volucris fortuna benigno
Additur his etiam perpessio magna laboris
Cor simul intrepidum per tot discrimina vitæ.
Sive æquo pugnare loco, seu detur iniquo
Urgere infestum totis conatibus hostem
Comprimere infestas animo rapiente catervas
Acrius oppositas industria semper agendo,
Haud mora conficiendo, quibus superadditur altum
Consilium, solo imperium quo floruit omne.
Tanta duci huic nostro sunt hæc, & plura, Quirites,
Principibus mundi reliquis sunt quanta fuerunt.
Adde quod haud mollem capiunt sua lumina somnum
Ante recensendo quam ter sua facta probarit,
Quo veni? quidnam potui fecisse? quid actum est?
Ordine cuncta suo memorans, ac mox sibi si quod
Turpe malum occurrit, mœret, lætatur honesto.
Imperii rudimenta dedit puer alta futuri
Tercentum juvenum lectis comitatus ab æde
Ad ludum, sedes ludo reperebat avitas.

Sic

Sic fatus: primum superos, ac templa revisunt,
Tum donis onerant aras, atque æthera votis,
Ut Florentinas res cominus omnia quando
Aspiciant confusa vident: Prolapsa repente
Anguis ab occulto lustrato fornice templi
Venerat unde suis curvis sese abdidit antris
Natorumq; a tergo turba comitante pererrat,
Ignari portenta ferant quid talia secum,
Hinc pavor, ille rudis vulgi crudelia adesse
Fata rati, exitium illinc mortalibus ingens
Portendi, attoniti quod non contingere crebro
Id videant. & sæpe pavent, blandaque frequentes
Cum prece solemnes adeunt, & vocibus aras
Prodigiumque atrox credunt, lacrimisque piandum
Ostentum felix nisi tale dedisset aruspex
Omen dixisset faustum fore fortunatumque;
Interpres divum Medico de sanguine Cosmum
Hinc fore ductorem, stirpis genus unde futurum
Nunciat egregiæ, totum quæ mitiget orbem
Colla datura jugo, quod dura Fluentia molli
Rursus in amplexus dulces reditura canebat.
Hinc aberat decus Italiæ, nam magna tenebat
Prædia, quæ non urbe procul, prospectus in arva
Sublimi facilis specula, quibus ubere glebæ
Gargara vincuntur, currentis fluctibus Arni
Humida producunt segetes, felicius uvas
Omnia tam plano veniunt, quam colle supino.
Hic campos spectare licet, lucosque virentes,
Et nemora, atque altis dejectis montibus amnes;
Hic capreæ innixæ scopulis, damæque fugaces,
Territus hic onager, cursuque agitatus anhelo
Per rupes & saxa ruit, latratus ad auras
Hic atque inde canum per devia lustra resultat;
Quin etiam hic pingues oleas sua dona Minerva
Conspicit, hinc casiam circum, & serpilla frequentes
Vere novo glomerantur apes, non cerea castra
Plura videt, tali nec nectare fragrat Hymettus,
At nitor hortorum quantus? micat aurea Cosmi
Vil-

Villa, nec Alcynoi concesserit ipsa viretis,
Lætus ubi myrthi foliis, & Atlantide sylva
Vernat ager, viridique ornantur littora lauro,
Inde tepor cœli clementior, inde per auras
Assidui volucrum cantus, sonat Attica conjux
Funestas ah questa dapes, & crimina Terei
Criminibus pensata novis, responsat ab alta
Ilice, & antiquas repetit philomela querelas;
Hæc loca bisque die deserto Helicone frequentat
Cynthius, & pretium meruit quicumque poëtæ
Myrtus in effigiem viridis conversa draconis
Aligeri in navis simul est translata figuram,
Velifero molem impellente per æquora malo.
Candida Romani portantem jussa senatus
Tristia ad Hannibalem stringentem Marte Saguntum;
Voxque repercusso numeroso redditur Echo
Ætheris immensi convallibus ipsa cavatis.
Nympha fuit duri lapidis traxisse figuram
Dicitur ossa sibi tantum cum voce relicta,
Neu lento squallere situ seu membra videret,
Segnitie pateretur iners sordescere vitam
Strenuus insequitur fulvum de monte leonem,
Aut cervum canibus, calcaribus urget acutis
Sternacem modo sessor equum, mucrone cruorem,
Aut haurire juvat, nervo turbare sagittam,
Aut torquere sudem, gelidum superare natatu
Torrentem, aut volucri fossam transmittere saltu,
Aut facit hic vallum, tormentum fingit ahenum
Urget opus tonitru latos sternentia muros,
Ardua terribili jaculatur saxa rotatu,
Aut pugnæ simulacra movet Mavortia proles.
Quas Medicum statuere manus miratur hic orbis
Formosas longe formosis turribus ædes,
Fundarunt avibus lætis, atque omine dextro
Felices animæ, quæ marmore splendet, & auro
Est domus alta polo, radiant fastigia miris
Artibus, & fulvo pendet testudine mira,
Tercentum nitidis hinc, atque hinc fulta columnis.

Huic venosa thasos latus hoc perstringit, & illud,
Taygetusque virens, necnon Cerealis Hymetus.
Aspice quam variis serpant asarota figuris
Sparsa solo, quas vestit onix, quæ blandus apistos
Molle rubens croceus, maculisque inspectus ophites,
Et nomen cui flamma dedit gyamosque, thaosque;
Quid Carchedonios, preciosaque nomina mille,
Venarum confecta loquor verbosius arte?
Hospitium cuicunque patet vetus una potentum
Etquæ sane superum non hac simulacra coruscant?
Plus una manus, una domo sibi vendicat ævi
Æquat & æternum tantum sua fata labori
Praxiteles vario quantum non marmore dextra,
Quantum nobilibus tabulis non doctus Apelles,
Has vincant ædes mundi miracula septem
Mausoli tumulum, dextris è cornibus aram,
Clara Semiramiæ Babylonis mœnia, Thebes
Centenas Pharias portas, Titanidos ædem,
Æthereo simulacra soli radiantia nec non
Regum opus extructos manibus super æthera montes.
Amplis porticibus sub prœlia magna videntur
Auro Teutonicum multo insignita furentum,
Quos super Eridani ripas demiserit orco
Pacis honos fuerat genitor, qui gloria belli.
Horruit occasus, simul ortus, vidimus ipsi
Undantem Eridanum fluviorum sanguine regem.
Quid referam Gallos domitos, passosque cruenta
Excidia ingentes populos, eversaque regna?
Totque triumphatos reges, tot parta trophæa?
Hic Rhenus. hic tristis Atax, tristisque Garumna,
Et bello insignes populi; gentesque superbæ
Cantaber, ut nostras qui jam vexaverit urbes
Vastarint nostros, ferroque ac ignibus agros
Immanes Rheti, Rhetoque immanior hostis
Helvetius, superum qui ædes, sacrataque claustra,
Et stupris, & vindicibus dedit obruta flammis.
Jejunus ceu forte lupus balantia circum
Septa furit flagrans, rabido disrumpere morsu

Cau-

Caularum teretes nodos, sævitque tuendo
Tetra fames multo vix tandem explenda cruore.
Hunc tantum rapuere ducem duo numina, Mars, Mors,
Compulit ut raperent livor Mavortis alumnum.
O decus armorum quo vates carmine ferre
Te spatia immensi possim super ardua cœli?
Nam tua jam virtus facit, ut te plurima laudem
Gloria tantorum factorum ad sidera tollam
Bellorum quando decus hoc rogo contigit ulli?
Cui major virtutis honos est redditus unquam?
Hujus morte ducis dominæ Capitolia rerum
Capta manent Romæ cæsis custodibus urbis.
Currit utrimque phalanx, turmas Borbonus agebat
Hostiles muris quas Lucantonius urget,
Horrendumque tonat funestis vocibus æther.
Hinc atque inde cadunt, feriuntque, hortantur utrimque
Voce ducum consertæ acies; It sanguinis altus
Tybris, & infando revoluta cadavera tabo,
Passim strata jacent, agit agmina tristis Erynnis,
Sanguineoque fremens circum Bellona flagello.
Urbs potuit præclara capi Clemente sub ipso
Roma potens rerum, & Carthaginis æmula virtus.
Atria legati mittuntur Cosmica centum,
Aurea vestis erat quibus, & pendebat in orbem
Aurea multiplicem torques cervicibus altis.
Hos ubi conspexit specula, cum nesciat arma
Induit, occurrit venientibus acer in armis
Puniceo portatus equo, prævertitur ipsos
Qui volucres Zephiros cursu, cui Pegasus alas
Cesserit, & pavidas submittens Cyllarus alter;
Ante agiens validam validus vi concutit hastam
Ipse patris referens animum, laudisque paternæ
Æmulus, & campo intrepidus discurrit aperto.
Alloquitur coram, quo tenditis? unde venitis?
Vos aurati equites, oro jam dicite nobis
Legatus senior suspiria traxit ab imo
Pectore lætitiæ: Florina venimus urbe
Te petimus missi Florenti, Cosme, Senatu

Ne

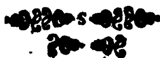
Ne timeas, lætare magis, nam grandia porto
Gaudia, te esse Ducem nostrum vult ipse Senatus
Primi cæde Ducis jam sede vacante secundum.
Præstans justitiæ princeps quæ sceptra mereris
Promissa accipies Florentis voce Senatus
Munera perpetuam pacem latura quietem.
Vix hæc ediderat, capiti diadema reponit
Pluribus ornatum gemmis, quod veste latebat,
Has constat nitidas longo post tempore gemmas
Non immutari, & sanguis quem mitigat hirci
Vis neque perdomitat ferri, neque vincitur igne
Indomitus, vivaxque adamas, at permanet idem.
Armipotens contra Mavortis filius orsus,
Quo tempestates vultu, qua fronte serenat
Æthera, responsum roseo sic tradidit ore.
Est animi ingenui, cui multum debeo, velle
Natali debere solo quamplurima cives.
Non mi sceptra peto, nec talia cogito, mater
Obtulit illustris Florentia sponte coronam.
Non ago, quas vellem grates, persolvo sed illas
Quas possum tanto, primates, munere vobis.
Officium tantum delere oblivio nulla
Ex animo poterit nostro alta mente repostum.
Sorte mea contentus eram, juvenilibus annis
Haud juga quærebam non dum graviora subactæ
Cervici, nam ferre potest sua pondera quisque
Sæpe suas rebus vires sibi senserit æquas.
Audendum tamen est, quæ primo dura videntur
Usu paulatim longo mitescere cernam.
Non sum adeo obtusus, neque tam sum nescius inquam
Obsequium tantum quin sentio, ferreus essem
Ingratique animi vitio peccare viderer,
Obsequerer vestris nisi votis tela per ignes.
Per caput hoc juro de vita principis hujus
A filo veluti pendebit vestra salus, qui
Jam depressa jugo solvam languentia colla,
Infensosque diu vobis, hostesque superbos
Contundam, æterno componam fœdera nexu
Ju-

Justitiæ radiis implens cœlestibus urbem
Collapsis statuam prorsus nova fœdera rebus;
Non sine jure regam summo, quem quæritis adsum
Ille pius, magnus, patriæ pater, optimus heros.
Amplius obtundam ne vos, descendite, vestra
Hæc domus, alta manent stabulis præsepia, cari
Omnis equo stat cura equitis, farragine mittam
Barbaricos qui pascat equos, succedite tectis
Flora, Palesque mihi nullo discrimine agetur.
Circumstant, gratisque intendunt vocibus aures,
Et collapsa diu subita spe pectora complent.
Vix introgressi, miscetur spiritus auris
Tum levibus, pulvis flammis velocibus esca
Sulphureus, rapidos quo nil violentius ignes
Concipit, & longe mista caligine differt
Tormento immissus, flammaque arreptus, in atram
Solvitur aëriam nebulam, spatioque receptus
Angusto in tantum convertitur aëris, ut se
Impete cum vasto late diffundit in auras.
At solita ignivomo pila ferrea clausa colubro,
Vis animæ erumpens illa cum ferrea torquet
Ocyor & ventis rapidis, & fulmine fertur.
Unde altæ nubes, liquidus simul intonat æther,
Et gravis horribili quatitur terra ipsa tremore,
Excussusque cavo per mille volumina pilæ
Ære sonus regnat campo vis fumida toto.
Ad terram auratis pendent laquearibus usque,
Picta colore hominum vario simulachra piorum
Aurea sunt multis, animataque fila tapetis.
Stabat ibi longo veterum chorus ordine patrum,
Et matrum veneranda cohors, felixque nepotum
Linea, ni primis damnata parentibus esset.
Hærebant pulcher pulchra cum conjuge Adamus
Humani primus generis pater, omnia cunctis
Piscibus, atque feris ausus dare nomina quondam
Alitibusque vagis, cui tellus tradidit ortum;
Secta Dei mirum digito ac virtute potenti.
Filius hunc propter sacris laudatus Abelles
In-

Invida quem fratris mactavit dextera ſævi
Innocuo primum terram ſparſura cruore.
Maximus hic regum terror, dextraque tremendus
Militiæ ſolers ſtudiis, & pacis amator
Intrepidi Moſes animi, ductorque fidelis,
Quem non Antigonus, Pyrrhus, non Hannibal æquet,
Perſarum aut domitor Hammonis credita proles
Pelleus juvenis ſoboles generoſa Philippi.
Hic rex Parcarum cui fas effingere leges
Supplicibus lacrimis, & vitæ extendere metas,
Eſt cujus precibus terræ omniparentis, & æthræ
Lux ſtetit, & ſeram ſtupuerunt ſæcula noctem,
Hic Iſaacus adeſt, atque hic tuus, Anna, maritus
Vir pietate gravis, ſed lumine captus utroque
Levibus innixi baculis, hunc Phinea, & illum
Dixeris Œdipodem, morum niſi diſſitus ordo
Et diſpar vitæ ratio diſcriminet ambos.
Haud procul eſt Salomon felix, cui condere templum
Fas fuit excelſis Solymorum mœnibus uni
Eximium Sophiæ exemplum quem ſæcula norunt.
Hic Abra, ſterilis conjux, hic Melcha, Lyeque
Effuſæ nitidos crines per lactea colla,
Adda, Rhebecha, potens Heſteris, Sella, Rachelle
Par Helenæ, ac Veneri forma, ſed moribus impar.
Parte alia matris domini cum conjuge ſancto
Anna parens Christi genitor faber optimus, atque
Artificum veterum exemplar, pars inclita in auro
Extremum cingebat opus laudata coronis.
Parva loquor, ſævis vinctus pia membra catenis
Subditus opprobriis Chriſtus, conſputus acerbas
Cum pugnis alapas, qui calces paſſus amaros
Cernitur, hic tormenta, crucem, confixa trophæo
Membra crucis ſenſit lacrimans bene cuncta precatus
Turbæ. Conſulto ſileo, quæ dicere reſtant
Matthæus, Thomas, Paullus, geminique Simones.
Andreaſque gravis, Victoria, Fauſta, Sabina,
Agne, Priſca, Agathe, Concordia, mille piorum
Millia, qui eandem domini pro lege cruentam

Perpessi meruere polo post verbera cædes.
Clauderet ante diem vesper quam singula possem
Numina conspicuo complecti carmine vates,
Hæc sacer orator volucri dum grandia cernit
Lumine, dum recolit tantarum nomina laudum.
Ædibus interea totis convivia mensæ
Dispositæ expectant, dapibusque oneretur opimis,
Murice tincta nitet hinc, illinc vestis olenti
Splendida regales ostentant atria luxus.
Emicat argenti vis plurima, plurima & auri,
Aspergit data lympha manus, celeresque ministri
Obtendunt tortis mantilia candida villis;
Dona volant Cereris gratæ deprompta canistris
Grandibus, & læti se effundit copia Bacchi
Accumbunt, Dux ipse thoro castissimus alto
Eminet & secum cœtus jubet esse viriles
Huic auro ardenti vestes, artisque labore
Conspicuo variæ, tellus contecta tapete.
Mille adsunt hilares cultu, formaque ministri,
Et famulæ totidem, quæ lymphis pocula miscent.
Discurrunt patinæ, caprides, chrysendeta passim,
Argento insignes, ephireoque ære lagenæ,
Aula ministerio fervet repleta frequenti
Principis egregii, juvenum pars fercula mensis
Digerit, apponunt pars mitis munera Bacchi.
Hi volucres magno partas, longeque petitas,
Argivas, aut pavonicas, aut Cholchidos oræ,
Illi apros, cervos, dammas, capreasque recidunt,
Silvarumque decus lepores, ponuntque resectos.
Pars maris important prædas. scaron, ostrea, mullos,
Tauromitano murenas gurgite captas
Rhomborumque orbes spaciosos, quæ tulit arbos
Sive peregrino sub sidere, sive Latino.
Multiplici strepit obsequio domus ampla benigni
Principis, atque hujus non aspernantibus ipsis
Civibus officium, studiis rus omne laborat.
Scurrarum illuvies non est admissa procacum,
Non parasitorum delumbia cantica fiunt

Finis erat dapibus pretiosis, mensa remota
Nocte diem tetra referunt funalia clarum,
Auditur lætus strepitus, vox læta per ædes
Terpander Tuscus capit hic plectrumque, lyramque,
Cujus ebur, fulvamque hebenum distinxerat auri
Argentique labor, variæque ex ordine gemmæ
Incipit altitonans: quia præcipis, alta, requiris,
Ordiar hinc Medicæ decus, & nova fama juventæ
Ludere multa brevi, quis enim queat omnia cantu,
Cosme, tibi? At quamvis majora negotia tentes
Huc animum converte tuum, dispendia fient
Nulla reor tenuem non aspernatus honorem.
Tempus erit, quando circum tua mœnia victus,
Prostratusque solo pœnas dabit impius hostis,
Atque aliquando suos cernet sub strage teneri
Pars inter fossas, subque ipsis turribus altis
Corruet, extrema moriens pars altera ripa,
Armiacas multo maculabit sanguine *lymphas*.
Sic tu Gallorum poteris contundere vires
Amisso captosque Senenses milite collo
Ipse catenato sic sub ditione tenebis.
Ruricolæ plaudunt, imitantur & urbe profecti;
Eloquio somnum Cosmus pellebat inertem,
Plura super Cosmo rogitans, Pallante superque,
Qualis Averardus, Volterra, Antonius inquit
Nunc quibus in templum venisset proditor armis
Fare age nunc hospes mihi tandem singula ab ovo
Laurenti insidias Ducis, & lacrimabile fatum
Nostrorum exilium: Nam nos millesimus annus
Amplius illustres fecit super æthera notos.

FRAN

FRANCISCI BRIXIANI

BRIXIENSIS.

Ad Librum.

INconſulte liber, noli prodire tenebris,
Scombrorum fias ne piperiſve toga.
Nil audis, at tu diſces metirier aſtra;
Aut aliqua madidis nare palude comis.

Ad Carulum Fortibracium.

Quamquam Pierio ſitim liquore
Nondum lenii, abeſtque ſacra laurus
A nobis, tamen accipe, oro, vultu
Læto hoc, Carule, qualecumque munus,
Si eſt vel parvula mica grata divis.
Armorum facio Deum hic loquentem
Non ingrata tibi futura forſan;
Qui perſona mihi eſt decora viſus;
Quæ cœptum magis excitaret ignem,
Quæque impelleret incitum jugalem,
Teque in pugnam abitum periculoſam
Hortaretur ad arma tranſigenda;
Hoc eſt ad pariendum utroque mundo
Bellorum memorabilem uſque finem;
Pro quo præmia magna conſecutum
Abs te, Carule, me putaro, ſi tu,
Ipſi parueris ſtatim Gradivo.

Mars loquens.

Mars ego jamdudum Latiis ingloriis oris,
Quo genitore, caput super omnes extulit urbes
Roma suum quondam non multis pascua bobus;
Quæ postquam senuit, contemptis turpiter armis,
Non modo segnitie peregrinum perdidit orbem;
Sed partem Italiæ memorem vix obtinet ullam;
Nunc demum videor solitos assumere vultus,
Et caput ignivomis galeatum attollere conis,
Atque ensem lævo lateri circumdare sævum,
Armaque calfactis detersa inducere membris,
Quadriugumque cito saltu conscendere currum,
Terrarumque celer cursu metiries orbem,
Et desiderium bellorum immittere cunctis;
Improvisa adeo, & subita spe, *Carule*, nostrum
Erexti pectus, nullo delebilis ævo;
Sed perge, & coeptis clarum victoria finem
Inveniat; quod adest, tu tantum, Carule, segnes
Pelle moras, flatumque Deæ ne linque secundæ
Bellonam, Martemque duces discrimine in omni
Semper habe, quicquam nobis præsentibus unquam
Subdubitas? coeptus noli differre secundos:
Quare dum spirant, felicibus utere ventis,
Donec inoptato victricia carbasa portu
Navigium sistant; quod si cessaveris; aura
Deficiet, frustra pulsato remige Nereo.
Tunc opportunum tempus transisse querere;
Quo fieri dominus poteras, rerumque potiri;
Post linques vero indecorem, & sine nomine vitam;
Non homo, sed loquitur Jove natus, Carule, tecum,
Qui fera bella manu, qui pacis publicus hostis
Ocia cunctorum causas extinguo malorum,
Qui nunc his adimo, nunc illis affero palmam;
Quem qui prudenter multos exercuit annos,
Imperium penes hunc fuit unum, summaque rerum.
Tu quoque si mortem non intermiseris unquam,

Im

Impones victor capto juga ferrea mundo,
Quantum gaudebunt umbræ, manesque tuorum:
Quîs famam æternam clarissime facta dedere,
Si tibi se longe magnis superarier actis
Audierint? natumque, senescentemque nepotem
Induperatores ævi veterisque, novique
Non æquare modo, sed longe excellere? quamquam
Qui te desidiæ accusent, & inutilis ocii
Non desunt; ignorantes convertere laudem
In vitium; siquidem majora facessere jussa
Laudem, non vitium meruit decorarier armis
Quamvis optaris, Venetosque rogaveris hostem;
Custodire suos intra discrimina fines
Ausoniæ qui te fidei voluere probatæ;
Non autem Genotriis usquam discedere terris
Contra Turcarcæ densissima milia gentis;
Quo tamen haud semel optasti descendere; quod si
Exoravisses; Venetis nunc nulla moveret
Arma ferox Turcus, sed terra victus, & unda
Vix ubi secure, & tuto latitaret, haberet,
Tu tamen interea studiis, atque artibus heres
Ingentis, vitamque, genusque, ac facta priorum
Discis, & insigni doctrina pectus honestas.
Hinc Laërtiadem superas, & Nestora lingua,
Consilioque vales multum, rebusque gerendis
Non est te melior, non est prudentior alter,
Nec cui sit gravitas, cunctisque modestia rebus
Tanta, nec ex omni tam præsto cardine virtus.
Verum igitur dicam; tu consummatus ad unguem
Eripies omnis famam mortalibus ævi;
Creditus huc terris cœlesti missus ab aula;
Quo certum faceres, divina potentia quantum
Humanis rebus præstaret in omnibus; unde
Omnia sunt homini quidquid dicitve, facitve.

Idem ad eundem.

Num ſumpſeris fruſtra gravem provinciam
Totumque concitaveris
Ad arma Latium ſempiterna, Carule,
Quando omnis ætas undique
Nomen tuum ciet? modo aude, Carule,
Inveneris victoriam;
Sed ante tu quidem labores maximos
Patiere, fateor, ſed neque
Rerum poſitus ullus unquam eſt ocio;
Qui enim imperare ceteris
Vult, ante convenit ſuperare maximis
Laboribus pericula.
Sciens loquor; Deos, & homines proſperos
Habere, plurimum juvat.
Dii nempe, mortaleſque non parum tibi
Favent perennis, Carule.
Tu perge tantum, & noxias fuga moras;
Tu cœpta magna tranſige.
Tu porrigentem colla mundum ſubjuga,
Famamque præcurre omnium.

Ad Muſam.

Quo me urges juvenem parum latinum;
At Græcis penitus notis carentem,
O ſemper temerarii, Camœna,
Auſus? Virginea ne nominatum
Lauro verſiculis meis laceſſam?
Facundiſſimum hominem, virumque nulli
Tempeſtate mea aut parem, aut ſecundum?
Non Tuſcæ modo luminare gentis,
Sed tota Italia celebre nomen?
Cum propter veterem, novumque cenſu,
Et clari generis ſui nitorem;
Tu propter varium, atque multiforme
Doctrinæ genus, & ſcientiæ omnis?

Eſte

Esto audax tamen, ut lubet Camœna;
Nam etsi inculta, rudis, proterva es,
Huc Laurentius impigros ocellos
Convertet tamen, ac leget libenter
Qualemcumque meum hunc levem laborem.

Ad eandem.

Omnino dubius quid primum Pieri dicam?
Quæ dabitur voci prima figura meæ?
Laurenti primum; post es tu, Carule, nobis
Dicendus, quamvis inferiore lyra.

In Laurentium Medicem.

Consuevere alii, pars maxima, quærere nomen,
Et laudem, & famam ex ipsis majoribus; illis
Contenti, miserum genus; at tu maxime gentis
Laurenti Tuscæ, non solum quæris honorem
Ex te ipso tibi; sed natis quoque; nec nihil addis
Majorum decori lucis; nam cultus ad unguem es,
Et consumatus cunctis virtutibus; etsi
Terdenos tantum Consul trigesimus annos
Præclare positos numerat tibi. Romula lingua
Cuinam nota magis? nostrumque poëmata vatum?
Historiæque omnes? & quidquid denique nostris
Est lucubratum? voluisti noscere cursum
Astrorum, Lunæque vices, Solisque meatus;
Naturam rerum cunctarum; quid sibi leges;
Quid jus, quid fas exposcunt; quid turpe, quid æquum;
Hinc tu consilio polles, & rebus agendis;
Non æque sapiens, nec te maturior ullus.
Proh superi cunctis tibi quanta modestia rebus!
Quam pius, humanus, facilis, tractabilis, æquus!
Quam bonus, & mitis, quam non astrictus in omnes
Qui metuere aliquid pro dictis, aut benefactis!
Quam Superum cultor! quam deterioribus hostis!
Quam postremo omni vitæ tu parte probatus!

Jure ergo, & merito veneratur Etruria Civem
Tota ſuum; cui dum Reſpublica ſummaque rerum
Recta erit, attollet celſum caput altius uſque
Pulchra ſoli princeps genitrix Florentia Tuſci.
Nunc audi quæſo, noſtrique intellige vitam
Induperatoris Laurenti, dicere verum
Noſtrum eſt, impenſe Superos colit; afficit unum
Quemque ſuis meritis; ſi non penuria nummi
Interdum obſtiterit nuſquam declinat ab æquo
Carulus, hiſtorias callet veteresque, novaſque;
Quas Mars, Saturnuſque minas præſeferat, & quid
Juno paret, quid amica Venus, quid Juppiter inſons.
Quid Maja genitus ſopito cogitet Argo;
Cur abeat, redeatque recens Latonia pubes.
Jam vero quantus bello ſit; quantus & armis
Non opus ut memorem; aut quid primis egerit annis;
Dum ſanguis primus melior, dum firmior ætas;
Quod ſi poſt egit nihil, haud vitio tamen ille,
Sed laudi dandus, nam juſſa faceſſere noſtrum
Majorum, laudi ſemper fuit; at mala fama
Neſcio quæ invaluit longe averſiſſima vero.
Per caput hoc juro, dii teſtes, Carulon eſſe
Hunc Martem noſtrum parci potuſque, cibique.
Non tu ergo in primis Laurenti gloria Tuſca
Huic homini præſtabis opem, ſtipendia, vires?
Non hunc optabis ſubito Florentia natum?
Cui gratis etiam mavult addicere vitam
Quiſque bonus miles, quam argento auroque merere
Cuiquam alii? quod vos nuper vidiſtis; ad iſtum
Et peditum, atque equitum numerus concurreret ingens.
Haud fruſtra ſumptus labor annuit; o bene factum
Hoc duce cunctarum potietur Etruria rerum.
Hæc tibi Laurenti ſubito confecimus; inter
Currendum, dum te petimus, cum tempora nacti
Commodiora erimus, plura, & majora canemus;
Hi tibi ni noſtri tulerint faſtidia verſus.

In

In Florentiam.

Occaſionem magnam habes, Florentia
 Rerum omnium potirier;
Si paululum audes; ſi minas parvi facis
 Latentium male hoſtium;
Si Carulo uteris duce; ad quem milites
 Omnes eunt boni undique,
Cujus celebre nomen haud gratum minus
 Eſt omnibus, quam Cæſaris,
Cum Gallias domaret; omnis Carulum
 Ætas libenter nominat,
Vocatque, diligitque: fato exiſtimo,
 Opum tuarum tu modo
Partire quid cum Carulo duce optimo,
 Regina fies ilico
Longe potentior potens Florentia,
 Quam nunc es, haud nugas ago.

In Florentiam argumentatiuncula;

Cur ex principio Roma miſerrimo
Tantum crevit, ut eſſet caput omnibus
Terris? Iliacumque inſereret jugum?
Laſcivo quoniam prætulit otio
Bellum. Cur cecidit deinde? quod horrida
Marti molliculum prætulit otium.
Sed quid commemoro exempla veterrima,
Cum tu creveris armis? & eas, quam ego
Majorem fieri opto duce Carulo
O Florentia pulcherrima Civitas?
Quid ſecura times, neſcio quas minas
Formidans? quid inertes non adimis moras?
Quid non arripis heu tempus idoneum
Fortunæ ſuperiſque auſpicibus datum?
Quid vires, quid opes non pateris tuas
Extendi melius? prome pecuniam

Ex plenis loculis; postmodo fœnore
Ingenti redituram; hostibus ad jugum
Ductis; an dubius te movet exitus
Belli? quod metuas aut nihil, aut parum est;
Si feliciter & prospere ad hunc diem
Tractasti arma; agedum ergo utere commodis
Fortunæ tibi Florentia prosperæ.

In Cives Florentinos.

Quid obsecro boni moramini Cives?
Quæ tanta tarditas, ne inertiam dicam,
Deliberationibus moram vestris
His maxime extremis periculis affert?
Num vos ab hostibus minarier tantum
Mihi putatis? non minus quidem vestra
Res agitur, ac mea, haud enim furor tantus
Belli quiescet, aut erit leni hac unquam
Victoria contentus; oppido nostro
Capto; sed agros ilico petet vestros;
Ne quid mali ergo deferat meum vobis,
Cavete quæso; si salus mea est vestra;
Sed amovete protinus moras omnes,
Opemque celerrimam miserrimis rebus
Præstate, dum tutissime licet vobis;
Ne sera subeat pœnitentia; aut ergo
Clam, si videtur, aut aperte, & audacter
Communibus rebus favete Tyrrheni;
Communis est casus; sed haud idem damnum.
Jactura vestra maxima est; minima nostra.
Ab Italis fugabor? exteras gentes
Petam, futurus ipse major ærumnis.

Ad Laurentium Medicem.

Nunc demum mihi vivere
Laurenti est odiosum, inter homunculos
Hujus temporis impios

Qui-

Quinam est, qui rem alienam juvet, aut suo
Paulum præferat usui,
Cum patri insidias filius impia,
Fratri frater; avo nepos
Tendat? quando sui confugium viri
Uxor prodidit hostibus,
Rerum heuheu, Superumque immemor omnium?
Sed regnare diutius
Quit nemo in scelere, ac perfidia sua;
Nam expectat meriti sui
Aut sero, ut subito debita præmia,
Et quo tardius horrida
Pœna accedit, eo sævior imminet.
O mutabilior levi
Vento; nec bene semper misero viro
Servans legitimam fidem;
Sola proditio, atque excidium urbium,
Et causa unica cædium
Execrabilis, atque impia femina.
O fortuna volubilis,
Quæ perstas eodem non nimium statu,
Nunc hos deiiciens rota,
Nunc hos accipiens candidulo sinu.

Ad Musam.

Victurum semper carmen mihi subiice quæso,
  Musa, triumphali fronde revincta comas.
Insigni virtute homini, juvenique diserto
  Scribimus; hic vires prome Camœna tuas.

In Braccium Martellum.

Quot Danao natas ajunt, natosque fuisse
  Ægysto; cui vel Troja relicta seni;
Tot fecunda tibi maturet pignora conjux
  O Braci, natis fauste future tuis;
Quis cum omnem vincis meliori Nestora fato,
  Quot Cumea etiam sæcla peregit anus.

Quot

Quot congessit opes, quantum rex Attalus auri;
Tantum tu, Braci, Cræse future, pares,
Fortunamque tibi semper, divosque secundos,
Et faciles habeas, liber ab invidia.
Denique lux vobis lætissima luceat omnis;
Atque notet vestros lucida gemma dies;
Cumque pedem tulerit, læta mors invida vita.
Omnes æthereas scandite tecta domus.

In eundem.

Qui nam unquam immemorem hospitalitatis,
Aut dicere munerum tuorum
Erga me poterit benigne Braci?
Non vivus modo, sed quoque arida umbra
Æternas tibi gratias habebo.

Ad eundem.

Nescio quid magnum, Braci mea parturit ira
Contra monstrosi turpia facta senis;
Sed nondum constat quo fundam carmine virus,
Ni telis armer, Graje, poëta tuis.
Hoc faciam; quid enim versu truculentius illo,
Causa Lycambeæ qui fuit una necis?

In eundem.

Omni nempe tibi, Braci, debebimus ævo
Hospitii memores, officiique tui.

In Florentiam.

Dii meis quæso precibus favete,
Auribus dicam placitura vestris,
Quæque Florentes meruere Tusci
Pro benefactis.
Nec malis haud unquam odiis laboret,
Nec simultate, ingeniove pravo
Civitas Tyrrhena, furorque praceps
Absit, & ira;

Qui

Quis pius succedat Amor, profunda
Caritas. pax læta, quies perennis,
Denique hos concordia summa Cives
Vinciat omnes.
Publicæ rei vigilet Senatus,
Afferens semper meditata verba
Omnibus, nedum sibi profutura,
Lætaque tantum.
Augeatur semper Etrusca virtus;
Fama, nomen, gloria, magnitudo
Ceterum omnis urbs habeat secundos
Florida divos.
Sive paci indulgeat ociosæ,
Sive Bellonæ, Geticoque Marti,
Mobilis fortuna rotæ, secunda
Flaverit aura.
Pestilens aër, generisque morbus
Omnis e Tusco procul absit agro,
Aut fugam ad nostros meditetur hostes,
Aut petat Orcum.
Integræ vires, animique virtus,
Corporis robur, sapiensque sensus,
Ac valitudo bona servet urbes
Semper Etruscas.
Audiat sanæ monitis senectæ
Mollis ætas, & docilis Juventus
Debitæ vero studeat quieti
Fessa senectus.
Noverit solum mulier maritum
Juncta sacro legitime cubili
Nulla naturæ opprobium querenti
Vis mala fiat.
Cultus in primis Superum Deorum
Maximæ curæ nitidis Etruscis
Duret æternum, facilique monstret
Limite coelum.

Ad Musam.

Quid erubeſcis Muſa pauper divitem
Munus petere? neceſſitati ruſticus
Cedat pudor. Laurentium munus roga
Semel; nec ullum junge verbum poſtea,
Statim huc redibis læta cum munuſculo.

Ad Florentiam.

Horrendum accipies gremio Florentia monſtrum
E terris Veneti quod pepulere ſuis?
Ah noli ſcelus hoc immane admittere quæſo,
Ne tibi ſuccenſos experiare Deos.

In Lambertum.

Lambertum numero, gregique noſtro
Huc accedere gaudeo, poëtam
Noſtro tempore nobilem futurum,
Nutritumque ſinu novem ſororum,
Atque a Gorgoneo lacu profectum.

In Marium.

Ut te memoriæ ſempiterne verſibus
Meis, Mari, tradam rogas
Munuſque nobis pollicere maximum.
Fecerem libenter hoc quidem,
Etiam ſine ullo præmio, aut munuſculo,
Aut actione gratiæ,
Mari, ſi ego, aut Homerus, aut eſſem Maro
Aut tu vir, ac non femina.

De Sene convitioſo.

Convitiorum, injuriarumque omnium,
Quis obvios quoſque afficit ſemper ſenes
Petulans; Deum relinquo vindicem optimum.

D

De ejusdem ingratitudine.

Ingratitudinis senis teterrimi
Expecto pœnam, præmiumque maximum.

Ad Carulum Fortibratium.

Abi, vale, secundioribus Deis
Posthac futurus quam fuerunt hactenus,
Miserande Carule, at probarier malis
Fortis viri memento fortitudinem,
Ita enim enitet virtus; sed hæc potissimum
Teneto: superos ut pie semper colas;
Ab æquitate non recedas; optimos
Quosque eligas, fugesque longe pessimos,
Suisque quemque præmiis ornes ita
Feliciterque, prosperequẹ res tuæ
Cedent, perennemque assequere gloriam.

Generalis sententia.

Ero malus? malos fovebo? divinam
Opem tamen sperabo? fallor heu fallor
Etiam bonus, si pessimum foverem unum,
Frustra Deos rogarem opem suam iratos.

Ad Apollinem.

Quamvis paucula dixeris modeste
Contra ignominiosam, Apollo, rugam,
Claudatur digito tamen labellum;
Non verbis opus est, minisve crebris,
Sed tristi cruce post flagella multa.

Ad Braccium Martellum.

Nunquam me capiet lethea oblivio vivum,
Nec cum vitali munere functus ero,
Hospitii officiique tui; quibus uteris erga
Me, Braci, nulla procubiture die.

De

De Polluce, & Castore.

Quod nati Jove, sunt quidem assecuti
Immortale sibi ac perenne nomen
Lædæi gemini, piique fratres.
Verum mutua caritas, & idem
Consensus magis expolivit ambos,
Hoc est fecit utrumque clariorem,
Quos Laurentius, atque Julianus
Fratres unanimi, pares amore
Non æquant modo, sed præire certant.

In Julianum & Laurentium fratres.

Quid Juliano, quid precer Laurentio
Indissolubili ac perenni vinculo
Amoris intimi revinctis fratribus,
Nisi caritatem mutuam? concordiam
Jugem? Deæ numen secundæ dexterum;
Homines amicos; prosperos omnes Deos;
Honoris, amplitudinis, potentiæ,
Opum, nitoris, gloriæque, ac liberum;
Rerum auctionem denique omnium; haud brevem
Vitam, lapillo denotandam candido;
Opptabilem mortem; facillimum exitum;
Sedem, domiciliumque cælitum omnium?

Ad Julianum Medicem.

Respice me quæso paulum, cui Julius aucti
Nominis est magnus Cæsar origo tui,
Cui tantum bello concedis, eoque futurus
Par, si pugnaci sumpseris arma manu.

Ad Laurentium Medicem.

O a virgine nominate Lauro
Laurenti, patriæ decus perenne;

Pri

Prime, ac maxime civis Italorum,
Omni posteritate sempiterne
Ex tanctis opibus, bonisque vestris,
Ac majoribus in dies futuris
Nascentem oro aliquid juva poëtam.

NICOLAI BURTII

PARMENSIS.

AD SUMMUM DEUM.

COElorum, mundique decus qui cuncta gubernas,
Omnipotens genitor, gloria summa tibi.
Sit tibi, nunc repetam, laus ingens maxime divum,
Quem peperit virgo flamine plena Dei.
Nempe fretum, cœlos, terras, ac sidera, montes
Fecisti, pariter quidquid & orbe viget.
Formastique hominem divino munere solum,
Quem facis ut sapiat, te duce sacra Deo.
Singula quid memorem? sic stat sententia cœlo,
Quaque suo clemens sub pede cuncta premis.
Quæ tibi lingua valens, tanto pro munere grates
Promere, quis dignos possit habere modos?
Tu mea Calliope, tu denique clarus Apollo.
Quidquid & in mundo est, tu mihi solus eris.
Aspires tandem, tua numina dirige menti.
Ut tibi cum modulis candida gesta canam.

AD MARIAM VIRGINEM.

Magni Diva poli clarissima Virgo tonantis,
Cujus & Angelicum gratia munus habet.
Sit Deus omnipotens tecum, dicatque beatam
Undique gens, felix femina sola manens.

Nam tua quæ sacrum portarunt viscera pondus,
Hæc templum Christi cunctipotentis erant.
Quid tibi nunc referam? cum mens humana labascat
Territa mirifico numine, poscit opem?
Tu Dea, tu genitrix superans quodcumque creatum,
Quod mare, quod tellus, quidquid & orbis habent.
Te merito caneret si te novisset Homerus,
Et solam mundo crederet esse Deam.
Sic te mirificum celebrasset numen olympo,
Quæ varium cecinit musa Maronis opus.
Tristia qui resonat Lucanus bella Quiritum,
Assereret multis laudibus acta tui.
Te canerent pulchram Nasonis carmina culti,
Et Flacci plectrum, sicque Tibullus amans.
Sic Mariam caneret Gallus, mollisque Catullus,
Et Varro, flammas qui cecinere suas.
Egregiam sic te memorasset lingua Properti,
Atque poëtarum cuncta caterva simul.
Virgo malam penitus nostro de pectore labem
Excute: nunc faveas bentivolisque pia.

Ad V. D. Philippum ex Canonicis Bononiensis Matricis Ecclesiæ.

Qui mare, qui terras, Persarum regna, Philippe,
Vidisti, nec non barbaricumque ducem.
Felsina te genuit, quem nuper Roma triumphans
Viderat excelsum, præsulis imperio.
Nunc te fata tenent sublimi vertice pensum,
Sed mala fors fuscat sidera clara tui.
Hæc nam sæpe facit tumidos deponere fastus,
Inque simul dignos præcipitare viros,
Non sunt (crede mihi) felicia tempora semper,
Nec semper nobis florida prata virent.
Quare age ne dubites (tibi nam modo sidera signant)
Effugies sævæ retia falsa Deæ.
Forma decens, probitasque simul, sic gratia morum,
Nam tibi præstabunt, ingeniumque decus.

Non

Non auro gemmis, non vestibus, atria prosunt
Fulgida, sed virtus, quæ valet ingenio.
Pro te tela gerens doctus pugnabit Apollo.
Sic pro te faciet culta Minerva. Vale.

In honorem omnium Sanctorum.

Fulgeat nobis rutilans November,
Qui diem celso celebrat Tonanti,
Virgini sacrum, geminatque matri,
Ordine carmen.
Angelis præstat pariterque honorem,
Qui Dei causas peragunt superni,
Semper & nostris precibus furorem
Dæmonis arcent,
Hic dies anno redeunte festus
Omnibus Sanctis parili Camœna,
Qui polo digni meritis priores
Excitat hymnos.
Sic & Athletis numerante festo
Excitat rursus simul atque laudes,
Sive qui electi Domino fuere
Sidera sicut.
Petrus en princeps, probitate summa
Janitor cœli medio coruscans,
Nempe dum gestat manibusque claves,
Æthera lustrat.
Martyrum nomen venerantur omnes,
Et sibi sacras memorant calendas,
Dum pio ritu resonant, simulque
Carmina mortis.
Ecce nam demum titulus refertus,
Hic dies fulget vigilum, chorisque,
Qui tuo semper cruciant amore
Corpora Christe.
Hic tibi soli, pariterque turba
Virginum felix, venerande olympo
Semper æternos referunt triumphos.

Sanguine ſparſo.
Hic dies magnus faveat precamur
Cœlitus nobis miſeriſque cœtus,
Augeat vires numeris favendo
Virgo pudica.
Nam licet pœnis agitentur umbræ,
Luce poſt primam relevantur, atque
Tartari anfractu, requiemque ſumunt,
Supplice vitta.
Ergo ſingultus, lacrimaſque pone,
Vanus & mœror fugiat, canendo
Porrigat lætus, manibuſque ſacra
Undique flamen.
Si tibi grata cecini inde muſa
Chriſte regnator, ſimul & Redemptor
Omnium, quæſo, meritum decenter
Accipe carmen.

FINIS.

IN-

INDEX

Rerum notabilium, quæ continentur IN TOMO SECUNDO.

A

B

C

Cœ-

D.

Demo-

E

For-

G

H

Her-

I

L

Pon-

M

N

O

S

T

V

	ERRATA.	CORRIGE.
Pag. 23. v. 12.	FLORENTINI	MEDIOLANENSI
117. v. 3.	Actum	Actium
269. v. 1.	Tertia	Quarta
272. v. 30.	ad horas	ad oras
273. v. 18.	reflexos Cespite. Sic	reflexos? Cespite si
280. v. 11.	Abstabunt	Adstabunt
281. v. 21.	Crinibus exires	Crinibus exiret
282. v. 18.	Progredior	Progrediar
286. v. 32.	avarum	avarum?
287. v. 14.	infingere	infringere
289. v. 30.	Immeritos	In meritos
290. v. 22.	Gallosque	gallosque
311. v. 22.	hic inde	hinc inde
312. v. 3.	fatigent	fatigent?
v. 15.	Silvestros	Silvestres
313. v. 6.	forsan, mihi	forsan? mihi
v. 24.	inter labendo	interlabendo
315. v. 3.	Eolus	Æolus
v. 8.	Eolus	Æolus
318. v. 6.	Affixus letho,	Affixus, letho
v. 13	odores	odoros
321. v. 18.	Circumdat	Circumdant
525. v. 1.	Nonne piget	Non piget &
326. v. 1.	Muramque	Myrrhamque
328. v. 11.	canusque	cantusque

